15.729|14

MC 14.642

Érczhegyi Géza
könyvkötészete
Budapest, V. ker.

A MAGYAR VÁMPOLITIKAI KÖZPONT KIADVÁNYAI
14. szám

HÁBORUS GAZDASÁGI TÖRVÉNYEK ÉS RENDELETEK

II. KÖTET

1915. FEBRUÁR 21-TŐL AUGUSZTUS 10-IG

ÖSSZEÁLLITOTTA

DR. SZÉKELY ARTUR

A MAGYAR VÁMPOLITIKAI KÖZPONT S.-TITKÁRA

A m. kir. földmívelésügyi ministerium
Példány

BUDAPEST, 1915.
A MAGYAR VÁMPOLITIKAI KÖZPONT KIADÁSA.

15.729/14

ORSZ. SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR

2009

Pesti könyvnyomda részvény-társaság.

Ez a kötet szerves folytatása *Háborus gazdasági törvények és rendeletek 1915. február 20-ig* című gyűjteményünknek.[1]) Szerkesztésében is ugyanaz a szempont volt az irányadó, mint az első kötetében: igyekeztünk minden oly rendeletet megszerezni, amely az ipari és kereskedelmi életre, a mezőgazdaságra és az ország közszükségleteinek ellátására fontossággal bír, még ha sem a hivatalos lapban, sem az egyes minisztériumok közlönyeiben nem is jelent meg. Néhány fontos rendelet, mely kelte szerint az I. kötetbe tartozna, szintén ebben a kötetben jelenik meg, mert csak az I. kötet megjelenése után jutottunk teljes szövegének birtokába. Az ily korábbi dátumu rendeletek a *tárgymutatóban* külön csoportosítva vannak, de azért tartalmuk szerint a megfelelő fejezetben is fel vannak tüntetve. A *függelékben* közölt *legujabb rendeletek* is a tárgymutatónak tartalmuk szerint megfelelő fejezetébe vannak besorozva. A tárgymutató használatára nézve megjegyezzük, hogy egyes rendeletek, melyek tartalmuknál fogva több fejezetbe oszthatók be, minde fejezetek alatt megtalálhatók.

Budapest, 1915. augusztus elején.

---

[1]) A Magyar Vámpolitikai Központ kiadványai, 13. szám, Budapest, 1915. 378 l. Ára 5 korona.

Állami egyedárusági és fogyasztási adóügyek.

A m. kir. pénzügyminiszter 7.806. számú körrendelete valamennyi m. kir. pénzügyigazgatósághoz, főbánya- és sóhivatalhoz, pénzügyőri biztosi kerület vezetőjéhez és a sóvári főbányahivatalhoz a mérsékelt áru marhasónak poralakban való forgalombahozatala tárgyában.

Az 1904. évi XXIII. törvénycikk végrehajtása iránt 1904. évi 75.889. szám alatt kiadott Utasitás (Pénzügyi Közlöny 1904. évi 23. szám) és az ezt módositó 1906. évi 40.932. számú p. m. körrendelet (Pénzügyi Közlöny 1906. évi 23. szám) idevonatkozó rendelkezései értelmében a marhasó poralakban 50, 25 és 5 kilogrammos mennyiségekben, zsákokba csomagolva, továbbá 5 és 10 kilogrammos sajtolt kockákban, csomagolatlanul hozatik forgalomba.

Miután a poralakú marhasó csomagolásához eddig használt jutazsákok beszerzése a jelenlegi rendkivüli viszonyok közt lehetetlenné vált, s más anyagokból való zsákok beszerzése is nehézségekbe ütközik, a poralakú marhasónak 5 és 25 kilogrammos mennyiségekben való csomagolását és forgalombahozatalát egyelőre felfüggesztem és elrendelem, hogy a poralakú marhasó az előállitási helyeken az 1915. év végéig csakis 50 kilogrammos mennyiségekben csomagoltassék és hozassék forgalomba.

A csomagoláshoz a m. kir. Sójövedék Vezérügynökségének teendőivel megbizott Magyar Bank és Kereskedelmi részv. társ. pamutzsákokat fog alkalmazni, melyek az eddigi módon ólomzárral láttatnak el.

50 kilogrammos mennyiségekben való vásárlás esetén a zsákokat a vevő szintén megvenni tartozik, de avégből, hogy az 5 és 25 kilogrammos mennyiségekben való csomagolás mellőzése által a kisebb vásárlók részére a marhasónak beszerzése meg ne nehezittessék, az 1904. évi XXIII. törvénycikk végrehajtása iránt

1904. évi 75.889. szám alatt kiadott Utasitás 4., 8., 9. és 10. §-aiban, valamint a szóbanforgó Utasitás módositása tárgyában 1906. évi 40.932. szám alatt kiadott p. m. körrendelet 4-ik bekezdésében foglalt idevonatkozó rendelkezések ideiglenesen való hatályon kivül helyezése mellett megengedem, hogy úgy a sóhivatalok, mint a marhasóárusok az 50 kilogrammos marhasózsákokat felbonthassákés a vevők kivánságához képest, kisebb mennyiségekben kimérve is árusithassák, a poralakú marhasót.

A sóhivatalok csak az esetben szolgáltathatnak ki poralakú marhasót 50 kilogrammnál kisebb mennyiségekben, ha az annak befogadására alkalmas zsákot vagy edényt a vevő szolgáltatja. A sóhivatalok által egyszerre kiszolgáltatandó poralakú marhasó 5 kilogrammnál kevesebb nem lehet. A vevő azon a címen, hogy a kincstártól a marhasóval együtt zsákot nem kap, semmiféle árengedést vagy megtéritést nem igényelhet. A sajtolt marhasó — az utóbb idézett körrendelet 9-ik bekezdésében emlitett esettől eltekintve — ezentúl is csak az eredeti sértetlen állapotban árusitható.

A sóhivatalok a kimérve eladott poralakú marhasó után visszamaradt üres zsákokat a küldő hivatalhoz visszajuttatni, az pedig azokat a Sójövedéki Vezérügynökségnek újbóli megtöltés végett átadni tartozik.

A marhasónak az előállitási helyekre az 1906. évi 40.932. számú körrendelettel a zsákok árának és a sajtolási költségeknek beleszámitásával, métermázsánként 7 korona 60 fillérben megállapitott eladási alapára, valamint az egyes sóhivatalokra, a szigetkamarai sószállitóhivatalra és a sóvári főbányahivatalra a szállitási költségek figyelembevételével az 1914/15. évi sóártáblázatban megállapitott marhasó eladási árak változatlanul maradnak.

A sóeladó hivataloknak meghagyom, hogy marhasómegrendeléseik megtételénél és a marhasó árusitásánál a fennebb körvonalazott rendelkezésekhez alkalmazkodjanak.

A pénzügyőri biztosi kerületek vezetőinek kötelességükké teszem, hogy a rendelkezéseket a marhasóárusokkal haladéktalanul közöljék, s kellő ellenőrzés gyakorlásával igyekezzenek odahatni, hogy a marhasóárusitásnak eme módositása folytán egyes marhasóárusok vagy magánfelek visszaéléseket ne követhessenek el.

Végül a pénzügyigazgatóságokat utasitom, hogy a fentebbiek szerint elrendelt változtatásokról a közönséget megfelelően tájékoztassék, s e rendeletem betartását ellenőrizzék.

Budapest, 1915. évi február hó 11-én.

A m. kir. pénzügyminiszter 15.707. számú körrendelete valamennyi kir. pénzügyigazgatósághoz romlott anyagoknak a szeszfőzőkben való feldolgozása tárgyában.

Előfordult esetekben tapasztaltam, hogy egyes mezőgazdasági szeszfőzdék vállalkozói a szesztermelés korlátozása tárgyában 121.653/1914. szám alatt (P. K. 32/1914. sz.) kiadott rendelet határozmányaival ellentétben azt vélik, hogy szeszfőzdéjük 1914/15. évi termelése — kizárólag tengeri, vagy burgonya, illetve kizárólag e kétféle nyersanyag együttes feldolgozása esetében — a szeszfőzde részére a folyó 1914/15. évi termelési időszakra kiosztott kontingens 50, vagy 80, illetve 65%-ára, nem pedig a szeszfőzdéjük 1913/14. évadban elért össztermelvényének ugyanily hányadára van korlátozva, és hogy romlott anyagok feldolgozása esetén a meghatározott korlátozásokat túlléphetik. Az 1914. évi december hó 23-án 149.275. szám alatt kelt körrendeletemre beérkezett jelentések túlnyomó részéből pedig azt látom, hogy a mezőgazdasági szeszfőzdék vállalkozói pótkontingens iránti igényeik bejelentésénél, valamint a ki nem termelhető, vagy kitermelni nem szándékolt kontingens mennyiségek visszabocsátására irányuló bejelentéseik megtételénél az e tekintetben fennálló szabályokat, különösen pedig a már emlitett 121.653/1914. számú rendelet erre vonatkozó határozmányait teljesen figyelmen kivül hagyják, s pótkontingenst akkor is igényelnek, amikor a most idézett rendelet szerint a szeszfőzdéjük részére kiosztva levő törzskontingenst sem jogosultak egészben kitermelni és számosan nemcsak azt a kontingenst nem bocsátották eddig rendelkezésre vissza, amit nem szándékoznak kitermelni, hanem még azt sem, amelynek kitermelésére nem is jogosultak. Emellett tapasztaltam, hogy a legtöbb kir. pénzügyigazgatóság anélkül, hogy az érdekelt vállalkozókat bejelentéseik hibáira és hiányaira figyelmeztette volna, a bejelentéseket figyelembevétel végett felterjesztette, amely szabályellenes eljárásból viszont az érdekelt vállalkozók esetleg azt a téves következtetést vonhatják le, hogy pótkontin-

gens iránti igényeik bejelentése folytán a szesztermelés korlátozása tárgyában kiadott 121.653/1914. számú rendelettel meghatározott termelési mérveket a korlátozás alá vont esetekben is túlléphetik.

Meghagyom ennélfogva a kir. pénzügyigazgatóságnak, figyelmeztesse haladéktalanul a kerületében levő mezőgazdasági szeszfőzdék mindazon vállalkozóit, kik pótkontingens iránti igényüket bejelentették, hogy bejelentésük csak annyiban fog figyelembe vétetni, amennyiben a fennálló szabályok szerint pótkontingensre tényleg igényük van és ehhez képest azon szeszfőzde vállalkozók, kik az idézett 121.653/1914. számú rendelet értelmében a kontingenst sem jogositvák kitermelni, pótkontingensben egyáltalán nem fognak részesülhetni, s hogy bejelentésük egyáltalában nem ad jogot arra. hogy — tengeri, vagy burgonya kizárólagos, illetve együttes feldolgozása esetén — a 121.653/1914. számú rendelettel meghatározott termelési, illetve anyagfeldolgozási korlátozásokat túlléphetnék. Figyelmeztesse továbbá szükség esetén őket arra is, hogy a mezőgazdasági szeszfőzdék 1914/1915. évi szesztermelésének mérve tekintetében az emlitett nemű és pedig akár romlott, akár romlatlan — nyersanyagok feldolgozása esetén mindig a szeszfőzde mult évi össztermelvénye, nem pedig a szeszfőzde részére a folyó 1914/1915. évi termelési időszakra kiosztott törzskontingens mennyisége szolgál alapul és az e tekintetben netán még ezentúl is előforduló kételyek eloszlatásáról gondoskodjék.

Egyben késedelem nélkül hivja fel az illető szeszfőzde vállalkozókat, hogy a szeszfőzdéjükben feldolgozásra kerülő anyagok nemének figyelembevételével azt a kontingens mennyiséget, a melyet a már többször emlitett 121.653/1914. számú rendelet értelmében kitermelni nem jogosultak, feltétlenül, valamint az ezen belül maradó kontingensből előreláthatólag kitermelni nem szándékolt mennyiséget is kellő időben az 1908. évi XXVIII. t.-c. 87. §-ának második bekezdésében meghatározott következmények terhe mellett kellő időben bocsássák rendelkezésre vissza.

A fentebbiekről a mezőgazdasági szeszfőzdék felügyeletére hivatott pénzügyőri közegeket is kellőképen tájékoztassa és különösen gondoskodjék arról, hogy a szesztermelésnek a már ismételten emlitett 121.653/1914. számú rendelettel meghatározott

korlátain túlmenő adóbejelentések el ne fogadtassanak. Végül minthogy az 1914. évi november hó 18-án 132.828. szám alatt kelt körrendelet szerint a pénzügyigazgatóság a kontingens visszabocsátásáról vagy a szeszfőzdei üzem beszüntetéséről szóló jelentéseiben minden egyes esetben és minden egyes szeszfőzdére nézve bejelenteni köteles, hogy a szeszfőzde üzemben áll-e, illetve mily nemű anyagokat használt fel szesztermelésre, meghagyom, hogy ily arányú jelentéseinek megtételénél a szükséges adatok felsorolására különös gondot forditson, mert hiányos jelentések felterjesztése esetén a fogyasztási adóügyek előadóját fogom felelősségre vonni.

Budapest, 1915. évi február hó 16-án.

A m. kir. pénzügyminiszter 30.546/1915. számú körrendelete a marhasózsákok ára tárgyában.

Esetleges kételyek eloszlatása céljából kijelentem, hogy a folyó évi február 11-én 7.806. szám alatt kiadott körrendelet értelmében a poralakú marhasónak 50 kilogrammos mennyiségekben való csomagolásához használt pamutzsákok ára — épp úgy, mint az azelőtt használt juta- és lenzsákok ára — a marhasónak az előállitási helyekre 7 K 60 fillérrel, az egyes sóhivatalokra, valamint a szigetkamarai sószállitó hivatalra és a sóvári főbányahivatalra pedig az 1914/1915. évi sóártáblázatban kitüntetett összegekkel megállapitott eladási áraiban bennfoglaltatván, *ezeken az árakon felül a vevőkkel szemben a zsák ára fejében semmiféle külön felszámitásnak helye nincs.*

Szóbanforgó körrendeletem amaz intézkedése, hogy 50 kilogrammos mennyiségekben való vásárlás esetén a zsákokat a vevő szintén megvenni tartozik, akként értelmezendő, hogy ez esetben a marhasóval együtt a zsákot is a kincstár adja s nem engedtetik meg, hogy a marhasó denaturálásával és továbbitásával megbizott Magyar Bank és Kereskedelmi Részvénytársaság mint a m. kir. Sójövedék Vezérügynöksége, a marhasó csomagolásához a felek által adott zsákokat használjon, vagy a kincstári sóeladó hivatalok, 50 kilogrammos mennyiségben való eladás esetén a lezárt marhasózsákokat felbontsák csupán azért, hogy azok tartalma a vevő fél esetleges kivánságához képest, a fél zsákjaiba vagy edényeibe töltessék át, ami különben a vevő szempontjából sem volna indo-

kolható, miután — tekintve, hogy a vevő azon a címen, hogy a marhasóval együtt zsákot nem kap, a kincstártól semmiféle árleengedést vagy megtérítést nem igényelhet — a marhasó 50 kilogrammos mennyiségben való beszerzés esetén ugyanannyiba kerül zsákkal, mint zsák nélkül.

Ezek szerint kincstári eladóhelyekről a marhasó most is az eddigi árakon szerezhető be s 50 kilogrammos mennyiségnél a marhasóval együtt a vevő a kincstártól — épp úgy, mint eddig — külön árfelszámitás nélkül zsákot is kap. Ezért teljesen jogosulatlan és megengedhetetlen volna, hogy a marhasóárusok a hozzájuk forduló vevőktől, az 50 kilogrammos mennyiségekben árusitott marhasóért azon a címen az eddiginél magasabb árat követeljenek, hogy most a zsákok árát a kincstárnak az eddigi marhasó-áron felül, külön meg kell fizetniök. Ha 50 kilogrammnál kisebb mennyiségben árusitott poralakú marhasóhoz az árus zsákot, vagy edényt ad, tekintve, hogy arra neki is külön kiadása van, annak méltányosan megállapitott árát vagy használati díjat a vevőtől jogosan igényelheti.

Kötelességükké teszem a pénzügyőri biztosi kerületek vezetőinek, hogy az érdekelteket mindezekről megfelelően tájékoztassák, a marhasóárusokat pedig külön figyelmeztessék, hogy a vevőkkel szemben jogtalan felszámitásoktól és a marhasó árának indokolatlan — a szállitási, valamint az általános üzleti költségek esetleges emelkedésével arányban nem álló — felemelésétől annál is inkább tartózkodjanak, mert attól a marhasóárustól, kire ilyesmi rábizonyul, az 1904. évi XXIII. törvénycikk végrehajtása tárgyában 1904. évi 75.889. szám alatt kiadott Utasitás 14. §-ában foglaltakhoz képest a marhasóárusitás joga el fog vonatni.

Budapesten, 1915. évi március hó 22-én.

A m. kir. pénzügyminiszter 26.090/1915. számú körrendelete valamennyi m. kir. pénzügyigazgatósághoz a nyerscukor takarmányozási célokra való felhasználása tárgyában.*)

A cs. kir. osztrák pénzügyminiszteriummal egyetértőleg, a bármikori visszavonás fentartásával, felhatalmazom az igazgatóságot, hogy állatok etetésére felhasználandó (denaturált) nyers-

*) A fenti rendeletet a pénzügyminiszter egy későbbi rendeletében a következőkép értelmezte, illetve módositotta: Megengedte hogy a denaturálás akként foganatosittassék, hogy 94 kg. nyerscukorhoz 5 kg.

cukornak valamely hazai cukorgyári vállalatból leendő adómentes beszerzését, az eziránt folyamodó gazdaságoknak, a cukoradóra vonatkozó törvényes rendelkezések végrehajtása tárgyában 1903. évi augusztus 17-én kelt 73.579. számú pénzügyminiszteri rendelettel kiadott utasitás 20. §-ához tartozó *B.* melléklet 1. pontjában meghatározott feltételek mellett, mindazonáltal az alábbi eltérésekkel engedélyezhesse:

1. Attól a feltételtől, hogy a nyers cukornak őrölt állapotban kell lennie, eltekintek.

2. Denaturáló szerek gyanánt szalmaszecska vagy polyva és spódiumliszt alkalmazandók, még pedig oly arányban, hogy 100 kg. nyers cukorhoz 5 kg. szalmaszecska vagy polyva és 1 kg. spódiumliszt keverendő.

A denaturálás a cukorgyár-telepen, arra alkalmas helyiségben, pénzügyi felügyelet mellett eszközlendő. A nyers cukor továbbá a meghatározott szerekkel, — az erre alkalmas eszközökkel — összekeverendő és elszállitásáig ellenzár alatt tartható helyiségben raktározandó.

3 Az ily módon denaturált nyers cukor az illetékes vármegyei m. kir. gazdasági felügyelőségek utalványai alapján, s az ezek által elbirálandó egy havi szükségletnek megfelelő mennyiségben engedélyezhető az egyes gazdaságoknak.

4. Ily kivételes engedélyek csupán 1915. évi október 31-ig adhatók, amikor is jelen rendeletem hatálya megszűnik.

5. A cukornak az engedélyezett céltól el érő, más célra való felhasználása a vonatkozó törvényes rendelkezések (1903. évi II. t.-c. 8. §. *b)* pontja, illetve 1899. évi XVIII. t.-c. 50. §. első bekezdése) alapján büntettetik.

Egyebekben a fenthivatkozott végrehajtási utasitás idézett *B.* mellékletében foglalt határozmányok továbbra is változatlanul

---

szalmaszecska vagy polyva és 1 kg. spodiumliszt legyen keverhető, azaz a kész keverék 100 kg.-ot tegyen ki. A szóbanforgó célra szolgáló denaturált nyerscukor adómentes beszerzésének engedélyezésére a kir. pénzügyigazgatóságok helyett a *cukorgyári ellenőrzéseket* hatalmazta fel. Ez utóbbiak az engedélyt önérthetőleg csakis az illetékes vármegyei m. kir. gazdasági felügyelőségek által kiállitott, s a megrendelő gazda által a cukorgyárhoz beküldött utalványok alapján, az azokban megnevezett gazdaságok részére és meghatározott mennyiség erejéig adhatják ki. Egyuttal engedélyt adott a pénzügyminiszter arra, hogy a kérdésben levő célra szolgáló denaturált nyerscukor elszállitásához különböző súlyú és befogadóképességű zsákok legyenek felhasználhatók. („Pénzügyigazgatás", 1915. május 1., 9. sz. 145. l.)

fentartatnak, azzal, hogy a cukorgyárból történő kiszállitás az engedélyre való hivatkozás mellett a cukorgyári ellenőrzésnél mindenkor bejelentendő és a bejelentésben átvevőként az illető egyes gazdaság jelölendő meg.

Jelen rendeletem az igazgatóság kerületében levő cukorgyári vállalatokkal, valamint az illetékes cukorgyári ellenőrzésekkel haladéktalanul közlendő.

Végül megjegyzem, hogy a m. kir. gazdasági felügyelőségek utasitásaikat a földmívelésügyi m. kir. miniszter úr által veendik.

Budapest, 1915. évi március hó 9-én.

A m. kir. pénzügyminiszter 1915. évi 45.804. számú rendelete a fogyasztási adóhitelek korlátozására vonatkozó határozmányoknak az 1915/1916. termelési időszakra való fenntartása tárgyában.

A szeszadó és szeszadópótlék, söradó és söradópótlék, cukoradó és az ásványolajadó hitelezésére vonatkozó határozmányok módositása és kiegészitése tárgyában az 1914. évi augusztus hó 11-én 103.209. szám alatt kiadott rendelet (Pénzügyi Közlöny 1914. évfolyam 24. szám, Magyarországi rendeletek tára 1914. évfolyam 2177. lap) határozmányait az 1915/1916. termelési időszakra is hatályban tartom.

Ehhez képest az emlitett adók fizetésére, az 1914/1915. termelési időszakra adott hitelengedélyek az 1915/1916. termelési időszakra legfeljebb csak azon összegek erejéig ujithatók meg, amely összegek erejéig az 1914/1915. termelési időszakra engedélyeztettek a hitelek.

Uj hitel pedig az 1915/1916. termelési időszakra sem engedélyezhető.

Uj hitelnek ebből a szempontból az tekintendő, ha az illető félnek ugyanarra a célra az 1914/1915. termelési időszakra hitele egyáltalán nem volt, nem tekintendő tehát új hitelnek az, amikor csak az adott biztositék változott.

Budapest, 1915. évi április hó 26-án.

A m. kir. pénzügyminiszter 1915. évi 49.390. számú rendelete a szesz eladási módja és a kincstárnak a szesz eladási árában való részesedése tárgyában.

(Valamennyi m. kir. pénzügyigazgatósághoz, adó- és vámhivatalhoz és pénzügyőri közeghez.)

A fogyasztási adó alá eső szeszfőzdékben, szeszszabadraktárakká nyilvánitott szeszfinomitókban és a szeszszabadraktárakban készletben levő, valamint ezentúl termelendő, illetve beraktározandó szesz a jelen rendeletnek a „Budapesti Közlöny"-ben való közzététele napjától fogva csak a jelen rendeletben megállapitott módon adható el.

1. §.

Az adó lefizetése mellett elszállitandó szesz árát a szeszadó és szeszadópótlék számitáson kivül hagyásával további rendelkezésig hektoliterfokonként

a) ha az elszállitás szeszfőzdéből, szeszfőzdével helyi összeköttetésben levő és szabadraktárrá nyilvánitott szeszfinomitóból vagy szabadraktárrá nyilvánitott egyéb szeszfinomitóból történik:

kontingens nyers szesznél	1 K 90 f
kontingens finomitott szesznél	2 „ — „
exkontingens nyers szesznél	1 „ 70 „
exkontingens finomitott szesznél	1 „ 80 frel,

b) amennyiben az elszállitás egyéb szabadraktárakból történik:

kontingens nyers szesznél	1 K 93 f
kontingens finomitott szesznél	2 „ 03 „
exkontingens nyers szesznél	1 „ 73 „
exkontingens finomitott szesznél	1 „ 83 frel

állapitom meg.

Ezek az árak a gyár illetve szabadraktár telepére vonatkoznak.

Az *a)* pontban emlitett vállalatok a szeszt a jelzett nemek szerint a szeszadó és szeszadópótlék számitáson kivül hagyásával csak az *a)* pontban meghatározott árakon adhatják el.

A *b)* pontban emlitett vállalatok a szeszt legfeljebb a *b)* pontban és legalább az *a)* pontban megállapitott áron adhatják

el, de az általuk az alábbi 3. §. *b)* pontja szerint az államkincstárnak beszolgáltatandó összeg hektoliterfokonként 40 fillérbél kisebb nem lehet.

Az *a)* pontban kitüntetett összegeknél hektoliterfokonként 10 fillérrel magasabb ár számitható azután a szesz után, melyet az *a)* és *b)* pontban felsorolt vállalatok közvetlenül a fogyasztók részére való eladás céljából italmérőknek és kismértékben elárusitóknak vagy közvetlenül a fogyasztóknak adnak el.

Ha a jelen rendelet életbelépte előtt az *a)* és *b)* pontban emlitett valamely vállalat a jelen §-ban meghatározott árnál olcsóbban adott el későbbi szállitásra szeszt, de azt a vállalatból a jelen rendelet életbelépte előtt még el nem szállitotta, az eladott szeszt csak akkor az esetben tartozik elszállitani, ha a vevő azért a jelen §-ban meghatározott vonatkozó árat hajlandó fizetni.

2. §.

Az emlitett vállalatokból szesznek adófizetés mellett való elszállitásáról teendő bejelentésben a küldő a bejelentés jegyzet rovatában a még a következő adatokat tartozik feltüntetni:

a) a szesznek nemét (nyers illetve finomitott voltát);

b) a szesznek eladási árát hektoliterfokonként az *a)* alatti megkülönböztetés szerint;

c) amennyiben az elszállitás fizetési bárcza alapján történik, az alábbi 3. §. szerint a kincstárnak jutó részesedési összeg befizetését igazoló nyugta tételszámát és keltét.

Ezen adatokat nem kell bejelenteni, ha az 1899 : XXIV. t.-c. 3. §-ának utolsó bekezdése értelmében a szesz a szeszfogyasztási adó lefizetése mellett, de szeszadópótlékmentesen szállittatik el.

3. §.

a) Ha a szesz az 1. §. *a)* pontjában megjelölt vállalatokból szállittatik el, a küldő az ugyanott megállapitott eladási árnak exkontingens nyers szesznél hektoliterfokonként 1 K 30 f-t, exkontingens finomitott szesznél hektoliterfokonként 1 K 40 f-t, kontingens szesznél pedig az előbbi tételeket és 20 fillért meghaladó részét a államkincstárnak beszolgáltatni tartozik.

b) Szesznek az 1. §. *b)* pontjában megjelölt szabadraktárakból való elszállitása esetén a küldő az ugyanott megállapitott eladási árnak

exkontingens nyers szesznél hektoliterfokonként 1 K 33 f-t,

exkontingens finomitott szesznél hektoliterfokonként 1 K 43 f-t,

kontingens szesznél pedig az előbbi tételeket és 20 fillért meghaladó részét köteles az államkincstárnak beszolgáltatni.

Ha az eladási ár az 1. §. *b)* pontjában megállapitott árnál kisebb (jelen rendelet 1. §-ának negyedik bekezdése), a küldő részesedés címén hektoliterfokonként 40 fillért tartozik az államkincstárnak beszolgáltatni.

c) Ha az a*)* és *b)* alatt emlitett vállalatok vállalkozói a saját részükre szállitanak el szeszt, a vállalkozók részesedés fejében hektoliterfokonként 40 fillért tartoznak az államkincstárnak beszolgáltatni.

Ily esetekben a 2. §. *b)* pontjában emlitett adat önként érthetően nem jelentendő be.

4. §.

Ama szesz eladási árából, mely az 1899 : XX. t.-cikk 4. §-a értelmében adómentes, továbbá amely adóval terhelten szállittatik szeszszabadraktárba, illetve mely az 1899 : XXIV. t.-c. 3. §-ának utolsó bekezdése szerint szeszadópótlék alá nem esik, a kincstárt részesedés nem illeti meg.

Az ilyen célra szánt szesz eladási ára azonban a szesz neme szerint hektoliterfokonkint nem haladhatja meg azt az összeget, amelyen felüli rész a 3. §. *a)*, illetve *b)* pontja szerint a kincstárnak beszolgáltatandó.

Ha azonban a kérdéses szesz vagy ennek egy része után a fennálló szabályok értelmében bármely okból szeszadó és szeszadópótlék, vagy csak szeszadópótlék fizetendő, ezzel egyidejűleg hektoliterfokonkint 40 fillér kincstári részesedés is fizetendő.

Ha a jelen rendelet hatályba lépte előtti időben a jelen §. első bekezdése alá eső szesz a második bekezdés szerint megengedett árnál magasabb áron adatott el, de a szesz a jelen rendelet hatályba lépte napjáig az eladó szeszfőzdéből vagy szeszszabadraktárból még el nem szállittatott, a vevő e szeszt csak az esetben tartozik átvenni, ha az eladó a jelen §. második bekezdése szerint megengedett árral megelégszik.

5 §.

A 3. §. szerint a kincstárt az eladási árból megillető részesedés összege esedékességének és beszolgáltatásának időpontjára nézve a szeszadó (szeszadópótlék) esedékességére és fizetésére fennálló szabályok értelemszerűen alkalmazandók. Ehhez képest, ha az elszállitás fizetési bárca mellett történik, a részesedési összeg befizetése is nyugtával igazolandó. Hitelezési bárca alapján való elszállitás esetén pedig a részesedési összeg a hitelezett adó esedékességének időpontjában szolgáltatandó be.

A szeszadó fizetése iránt teendő bejelentésben az eladási árból a kincstárt megillető részesedési összeg is feltüntetendő.

A szeszadó hitelezése esetén a részesedési összeg is hitelezettnek tekintendő, annak biztositására biztositék nem kivántatik, és a szeszadóra engedélyezett hitel keretébe a hitelezett részesedési összegek nem számitandók be.

6. §.

Szesznagykereskedők italmérőknek, kismértékben elárusitóknak és égetett szeszes italokat készitőknek a szeszt csak oly áron adhatják el, mely az 1. §. *a)* pontjában megállapitott árnál és a járó szeszadónál és szeszadópótléknál hektoliterfokonkint legfeljebb 10 fillérrel nagyobb.

Ehhez képest a nyers szeszt hektoliterfokonkint legfeljebb 3 K 60 f, a finomitott szeszt pedig legfeljebb 3 K 70 f áron adhatják el.

Ez a rendelkezés azokra az italmérőkre is vonatkozik, kik korlátlan italmérési engedély alapján szesznek nagyban való eladásával foglalkoznak.

7. §.

Az 1. §-ban megjelölt vállalatok, a szesznagykereskedők valamint azok, kik korlátlan italmérési engedély alapján szesznek nagyban eladásával foglalkoznak, az 1899 : XXV. t.-c. végrehajtása iránt kiadott utasitás 11. §-ában előirt kiadási árújegyzéket akként tartoznak vezetni, hogy abból az eladott szesz neme (nyers, vagy finomitott) és annak eladási ára is kivehető legyen.

8. §.

Termelési adó alá eső szeszfőzdék a fennálló szabályok értelmében fizetendő szeszadón és szeszadópótlékon felül ezekkel egy-

idejűleg és azonos módon a kincstárnak a szesz eladási árában való részesedése címén hektoliterfokonkint 40 fillért tartoznak fizetni.

Az adóköteles műveletről szóló adóbejelentésben az ekként fizetendő összeg külön feltüntetendő.

9. §.

A birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok, illetőleg Bosznia-Herczegovina területéről utalási eljárás mellett behozott égetett szeszes folyadékok után járó szeszadópótlékon felül, ezzel egyidejűleg és azonos módon hektoliterfokonkint 40 fillér fizetendő.

A szeszadópótlék fizetése iránt teendő bejelentésben az ekként fizetendő összeg külön feltüntetendő.

10. §.

A vámvonalon át behozott és a magyar szent korona országainak területén levő valamely vámhivatalnál behozatali vámkezelés alá vett égetett szeszes folyadékok után járó szeszadón és szeszadópótlékon felül ezekkel egyidejűleg és azonos módon hektoliterfokonkint szintén még további 40 fillér fizetendő.

11. §.

A szeszadóra, illetőleg szeszadópótlékra vonatkozó törvények és szabályok határozmányai, amennyiben jelen rendelet másként nem intézkedik, a szesz eladási árából a kincstárt megillető részesedési összegre is alkalmazást nyernek.

12. §.

A hektoliterfokonkint 40 fillérrel számitandó részesedési összeg mindazokban a jövedéki kihágási esetekben, amelyekben a büntetés a megröviditett vagy megrövidités veszélyének kitett adó többszörösében van megállapitva, ugyancsak megröviditett, vagy megrövidités veszélyének kitett szeszadó, illetve szeszadópótléknak tekintendő.

13. §.

Ez a rendelet a „Budapesti Közlöny"-ben való közzététele napján lép hatályba. Amennyiben az e naptól fogva esedékes kincstári részesedés nem fizettetett volna be, ez a részesedés pótlólag előirandó és a fentebbi rendelkezésekhez képest beszedendő.

Ha a kincstári részesedés azért nem fizettetett be, mert a

fél a jelen rendeletről kellő időben nem értesült, jövedéki büntető eljárásnak nincs helye.

A fentebbi határozmányok végrehajtása tekintetében a következőket rendelem:

1. A jelen rendelet hatálybalépte előtt szabad forgalomba már átment, de még készletben levő alkoholmennyiségek után a kir. kincstár pótlólag részesedési összeget nem igényelhet, tehát készletfelvételnek és a részesedési összeg pótlólagos beszedésének helye nincs.

2. A jelen rendelet értelmében hektoliterfokonkint 40 fillérnyi összegben fizetendő részesedési összeg külön állami bevételt képez és mint előirányzat nélküli bevétel a szeszadótól és szeszadópótléktól teljesen elkülönitve vételezendő be és számolandó el.

3. A részesedési összeg bevételezésére a vámvonalon át behozott égetett szeszes folyadékok után a rendelet 10. §-a értelmében fizetendő összeg kivételével a szeszadó, illetve a szeszadópótlék könyvelésére szolgáló, s az 1899. évi XX. t.-c. végrehajtása iránt kiadott utasításhoz 39. szám alatt csatolt, illetve az 1899: XXIV. t.-c. végrehajtása iránt kiadott utasításhoz 2., 4. és 16. szám alatt csatolt, illetve az 1907. évi 73.057. sz. (Pénzügyi Közlöny 20. sz.) rendelethez 1. és 2. szám alatt csatolt minták szerinti nyomtatványon minden egyes hóra nézve felfektetett lajstromok mellett „Eladási árrészesedési segédnapló" címen külön segédnapló vezetendő.

Erre a célra a „tárca-napló" (Adóhivatali utasitás II. füzet, 50. §. IV. 61. rakt. sz.) nyomtatvány használandó, s a részesedési összeg a szeszadótól, illetve szeszadópótléktól elkülönitve a most emlitett segédnaplóban vételezendő be és külön pénztári nyugta kiszolgáltatása mellett nyugtázandó. A segédnapló havi végösszege közvetlenül a fogyasztási és italadó-naplóba vezetendő át és mindenkor a vonatkozó szeszadó, illetve szeszadópótlékról szóló lajstrommal együtt terjesztendő be.

4. A rendelet 10. §-a értelmében beszedendő részesedési összeg a bevételi lajstromban (Pénzügyi törvények és szabályok hivatalos összeállitása IX. füzetének 6. számú mintája) a szeszadótól és szeszadópótléktól elkülönitve könyvelendő, a behozatali vámilletékről szerkesztett hivatalos kiadványon nyugtázandó, a havi bevétel pedig az emlitett adóktól szintén elkülönitve a fogyasztási és italadónaplóba külön vezetendő át.

5. A szeszadó hitelezése eseteiben az eladási árból a kir. kincstárt megillető részesedési összeg is hitelezettnek lévén tekintendő, annak ily esetekben való előirása, nyilvántartása és beszedése a hitelezett szeszadó előirására, nyilvántartására és beszedésére nézve fennálló szabályok értelmében kell, hogy történjék. Ennélfogva az 1908 : XXVIII. t.-c. végrehajtása tárgyában kiadott utasitás 27. §. I. 8. *f)* pontjában foglaltaknak megfelelően és az ott előirt nyomtatványon a pénzügyi közeg a részesedési összeg beszedésére rendelt hivatallal, mely a szeszadóra vonatkozó hitelezési bárcát kiállitotta, azokat a részesedési összegeket, melyek egy-egy hónap folyama alatt hiteleztettek, kimutatásban szintén közölni tartozik. A kimutatás alapján a hitelbárca kiszolgáltatására jogosult hivatal a hozzá beérkező ezen kimutatás alapján köteles a hitelezett részesedési összeget az engedélyes hitel számláján a hitelezett szeszadó nyilvántartására nézve meghatározott módon, erre a célra nyitandó külön rovatban feljegyezni, nyilvántartani és a hitelezett szeszadóval együtt, annak esedékessége időpontjában beszedni és a fentebbiek szerint elszámolni.

6. Szesznek utalási eljárással a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országokba, illetve Bosznia és Hercegovinába szeszadópótlék leirása, illetve viszatérítésének igénylése mellett való átvitele, valamint a vámvonalon át szeszadó, illetve szeszadópótlék leirásának vagy visszatérítésének igénylése mellett való kivitele esetén az eladási ár részesedési összegek visszatéritése nem igényelhető.

7. Szesznek az 1. §. *a)* és *b)* pontjában felsorolt vállalatokból az 1908 : XXVIII. t.-c. végrehajtása tárgyában kiadott utasitás 27. §. II. pontja szerint történő elszállitása alkalmával a most emlitett utasitás 27. §. II. 5. *b)* pontja szerinti szállitási apadást meghaladó hiányok után a kir. kincstárnak beszolgáltatandó részesedés a szeszadóra, illetve a szeszadópótlékra nézve fennálló szabályoknak megfelelően szedendő be.

8. Az 1. §. *a)* és *b)* pontjaiban felsorolt vállalatok adóval terhelt szeszkészletében a 7. pontban emlitett végrehajtási utasitás 29. §. 6. pontja alapján időnkint megállapitott hiányok után követelésbe veendő szeszadóval együttesen a részesedési összeg is szintén követelésbe veendő, még pedig külön hivatalos lelet útján, s mindenben a szeszadóra nézve fennálló szabályok szerint.

9. A nyers és finomitott szesz forgalmának ellenőrzése céljá-

ból az 1908 : XXVIII. t.-cikk végrehajtása tárgyában kiadott utasitás 31. §. *c)* pontjához tartozó 43. számú minta szerinti „Előjegyzés“ ezentúl kivétel nélkül minden szeszszabadraktárban vezetendő.

10. Kozmaolaj eladási árából a kir. kincstárt részesedés nem illeti meg.

Budapesten, 1915. évi május hó 6-án.

A m. kir. pénzügyminiszter 1915. évi 54.017. számú rendelete a szesz eladási módja és a kincstárnak a szesz eladási árában való részesedése tárgyában 1915. évi 49.390. szám alatt kiadott rendelet kiegészitéséről.

A szesz eladási módja és a kincstárnak a szesz eladási árában való részesedése tárgyában 1915. évi május hó 6-án 49.390. szám alatt kiadott, a Budapesti Közlöny 1915. évi 106. számában megjelent rendelet 1. és 2. §-ait következőképen egészitem ki :

Ha a jelen rendelet életbelépte előtt az *a)* és *b)* pontban emlitett valamely vállalat annál az összegnél, amelyen felüli rész a 3. §. *a)*, illetve *b)* pontja szerint a kincstárnak beszolgáltatandó, olcsóbban adott el későbbi szállitásra szeszt, de azt a vállalatból a jelen rendelet életbelépte előtt még el nem szállitotta, az eladott szeszt csak az esetben tartozik elszállitani, ha a vevő az után hektoliterfokonkint 40 fillért kincstári részesedés címén az államkincstárba befizet.

Ilyen szesz után az eladó részére járó eladási árból kincstári részesedés beszolgáltatásának önként érthetőleg nincs helye.

Az ilyen szesznek a vállalatokból való elszállitásáról teendő bejelentésben az elől idézett rendelet 2. §-ban meghatározott adatokon felül még az ügylet megkötésének időpontja is bejelentendő s a bejelentéshez csatolandó a vevő által a szóbanforgó szesz után lefizetett kincstári részesedésről szóló nyugta.

Budapesten, 1915. évi május hó 14-én.

A m. kir. miniszterium 2.776/1915. M. E. számu rendelete az égetett szeszes italok kimérésével és kismértékben való elárusitásával foglalkozó üzletek mikénti gyakorlása tárgyában.

A m. kir. minisztérium az 1912. évi LXIII. t.-c. 5. §-a alapján, kapcsolatban a törvényhatósági és községi szabályrendeletek rendőri természetű rendelkezéseinek felfüggesztéséről 1914. évi július hó 27-én 5.470/M. E. és augusztus 1-én 5.735/M. E. számok

alatt kiadott rendeleteivel felhatatmazza a belügyminisztert, hogy a hadszintérnek nyilvánított területeken levő egyes városokban és községekben az égetett szeszes italok kimérésével és kismértékben való elárúsításával foglalkozó üzletek mikénti gyakorlása tekintetében érvényben levő szabályrendeletek hatályát részben vagy egészben ideiglenesen felfüggeszthesse és helyükbe saját rendelkezéseit léptethesse életbe.

Ez a rendelet azonnal hatályba lép.

Budapest, 1915. évi július hó 26-án.

A m. kir. belügyminiszter 88.185/VII—b. 1915. B. M. számú körrendelete az égetett szeszes italok kimérésével és kismértékben való elárusitásával foglalkozó üzletek mikénti gyakorlása tárgyában.

(Valamennyi vármegyei és városi törvényhatóságnak.)

A m. kir. miniszteriumnak az 1912 : LXIII. t.-c. 5. §-a alapján folyó évi 2.776/M. E. sz. alatt kiadott rendeletében nyert felhatalmazás folytán a m. kir. pénzügyminiszterrel egyetértőleg a következőleg rendelem :

A polgármesterek, illetőleg a főszolgabirák feljogosittatnak, hogy a hadszintérnek nyilvánitott területeken fekvő egyes városokban és községekben az égetett szeszes italok kimérésével és kismértékben való elárusitásával foglalkozó üzletekben, ezeknek az italoknak kimérését és kismértékben való elárusitását ott, ahol azt a hadviselés érdeke feltétlenül megköveteli, az illetékes katonai parancsnokság megkeresésére, meghatározott időre, részben vagy egészben betilthassák.

Az I. fokú közigazgatási hatóságok eme rendelkezései ellen nincs helye panasznak vagy fellebbezésnek.

Amennyiben az I. fokú közigazgatási hatóság a katonai parancsnokság megkeresését bármi okból teljesithetőnek nem találná, tartozik döntésemet irásbeli, halasztást nem türő esetekben pedig távirati úton kikérni.

A törvényhatóságok és községek által alkotott rendőri természetű szabályrendelteknek rendeletem által netalán érintett rendelkezései arra az időre, melyre a fentjelzett tilalom kimondatik, hatályukat vesztik.

Ez a rendelet azonnal hatályba lép.

Budapest, 1915. évi julius hó 29-én.

Behozatali, ki- és átviteli tilalmak.

A m. kir. minisztérium 1.697/M. E. számú rendelete az ellenséges államokból származó árúk behozatalának és átvitelénke korlátozásáról.

Az osztrák-magyar monarchia két államának az 1908 : XII. törvénycikkel beiktatott szerződéses vámtarifája VII. cikke alapján a m. kir. miniszterium az osztrák cs. kir. kormánnyal egyetértve az Osztrák Magyar Monarchia két államának az 1908 : XII. törvénycikk *A)* mellékletét képező szerződéses vámtarifája alábbi tételeiben felsorolt — következő árúk behozatalát és átvitelét megtiltja, amennyiben ezek az árúk valamely Ausztria-Magyarországgal háborúban levő államból vagy ezen államok valamelyikének gyarmataiból és védterületeiből származnak;

108. tsz. Égetett szeszes folyadékok.

109. tsz. Bor (szőlőbor) hordókban vagy palackokban.

110. tsz. Pezsgőbor.

197. tsz. Csipkék, léghimzések is (kiétetett árúk).

210. tsz. Batiszt, gaze, linon és más ritkás szövetek.

237*b)* tsz. Csomózott szőnyegek.

237*c)* tsz. Másféle szőnyegek és a nemezből valók, szinnyomatosan is.

247—260. tsz. Tiszta selyemárúk és félselyemárúk.

261. tsz. Művirágok, azaz kész virágok egészen vagy részben szövőanyagokból.

263. tsz. Megmunkált dísztollak és ezekből készült árúk.

268. tsz. Mindennemű női és leánykalap.

269. tsz. Mindennemű kalap díszitve.

274. tsz. Ruházatok, pipereárúk és egyéb varrott árúk kelmékből.

276*b)* tsz. K. m. n. n. kefekötőárúk finom anyagokból való szereléssel (az ecsetek kivételével).

296—300. tsz. Mindennemű szivarkapapiros.

341. tsz. Bőrkeztyű.

361*c* tsz. K. m. n. n. árúk tajtékból, lávából, celluloidból stb.

361*e* tsz. K. m. n. n. árúk valódi vagy utánzott teknősbékahéjból, közönséges, finom vagy más legfinomabb anyagokkal kapcsolatban is.

380. tsz. Fényérzékeny szárazlemezek fényképészeti célokra

486. tsz. Irótollak és tollhüvelyek.

524. tsz. Leoni árúk.

631. tsz. Illatos ecetek, zsiradékok és olajok.

632. tsz. Alkoholos, aromatikus esszenciák.

633. tsz. Illatszerek, kozmetikus szerek.

637*b* tsz. Szappan, finom, azaz illatos vagy táblácskákban, golyókban, szelencékben, edényekben.

Ily árú behozatala vagy átvitele alkalmával köteles a rendelkezésre jogositott a beléptető vámhivatalnál irásbeli nyilatkozatot benyujtani arról, hogy az árú nem valamely Ausztria-Magyarországgal háborúban levő államoknak vagy ezen államok gyarmatainak vagy véderületeinek terméke. Ezenkivül ezen nyilatkozat helyessége bizonyitandó még:

1. a származási ország állami hatóságai által kiállitott és az illetékes cs. és kir. konzulátus által igazolt vagy ezen konzulátus által kiállitott bizonyitvánnyal az árú előállitásának helyéről, vagy

2. szállitási okmányok, számlák, kereskedelmi levelezés stb. bemutatásával.

Nem szükséges a nyilatkozat kiállitása, illetve a származási ország igazolása utazók holmijánál (l. a fenthivatkozott szerződéses vámtarifa X. cikkének I. p.).

Ez a rendelet kihirdetésének napjával lép hatályba.

Budapesten, 1915. évi május hó 15-én.

A m. kir. minisztérium 1915. évi 956/M. E. számú rendelete, mellyel a m. kir. minisztérium több cikk ki- és átvitelének tilalma tárgyában 1915. évi február hó 9-én 551/M. E. szám alatt kiadott rendelete kiegészittetik, illetve módosittatik.

Az osztrák-magyar monarchia két államának az 1908 : XII. törvénycikkel beiktatott szerződéses vámtarifája VII. cikke alapján a m. kir. minisztérium az osztrák cs. kir. kormánnyal egyetértve, a következőket rendeli, illetve teszi közzé:

1. §.

A m. kir. minisztériumnak 1915. évi február hó 9-én kelt 551/M. E. számú rendeletében foglalt jegyzéke azon cikkeknek,

amelyeknek ki-, illetve átvitele tilalmazva van, következőkép kiegészittetik, illetve módosittatik:

Az I. csoport 17. pontja a következőkép módosul:

17. kenyér, tésztanemű és sütemény (biscuit, cakes, kalács, ostya stb.)

Az I. csoport 21. pontja a következőkép módosul:

21. a 108 *a)—d)* t.-sz. alá eső égetett szeszes folyadékok.

A II. csoport 4. pontja végéhez hozzá fűzendő:

„továbbá ürömfű".

A II. csoport 8. pontjában a „(degras és elainsav)" után beszurandó:

„továbbá a 101. t.-sz. (külön meg nem nevezett zsiradék és zsirkeverék)."

A II. csoport 25. pontja végéhez hozzáfűzendő:

„a műbőr (bőrutánzat) kivételével".

A II. csoport 30. pontjához hozzáfűzendő:

„a könyvkötővászon kivételével".

A II. csoport 46. pontja a következőkép módosul:

46. juh-, bárány- és ausztráliai opossumbőrök és prémek és az ezekből készitett prémárúk,

A II. csoport 67. pontja ekkép módosul:

67. csákányok (csákánybárdok) és lapátok.

A II. csoport 68. pontjához hozzáfűzendő:

„efféle bárdok is, továbbá csavarmetszők, drótfeszitők és drótfogók".

A II. csoport 110. pontjában a „methyl-alkohol" és „kénsavanhydrid" szók közé beszurandó:

„kénaether (aethylaether), kozmaolaj".

A II. csoport 110. pontja után a következő jegyzet szurandó be:

Jegyzet. Szappanfőzési aljalug olyan belföldi szappangyárak által, amelyek a szappanfőzési aljalugnak glyceringyárak részére való átadására általános engedélyt nyertek, esetről-esetre szóló vagy általános kiviteli engedélyek alapján kivihető az esetben, ha az országos m. kir. chemiai intézet és központi vegykisérleti állomás által igazoltatik, hogy az árú 8 százaléknál több glycerint nem tartalmaz.

A II. csoport 111. pontja végéhez hozzá fűzendő:

„továbbá cseppfolyósitott ammoniák".

A II. csoport 112. pontjához hozzáfűzendő:

„nyers és koncentrált gázviz és szalmiakszesz".

A II. csoport 119. pontja a következőkép módosul:

119. Mindennemű takarmány, mint korpa, polyva, tengericsutka, lenolajpogácsa és a zsiros olajok gyártásánál megmaradó egyéb szilárd hulladékok, őrölve is, répaszeletek, melasszerőtakarmány stb.

2. §.

Ez a rendelet a kihirdetés napjával lép hatályba.

Budapest, 1915. március hó 18-án.

A m. kir. minisztérium 1915. évi 993/M. E. számú rendelete az arany és ezüst ki- és átvitelének tilalmáról.

Az osztrák-magyar monarchia két államának az 1908: XII. törvénycikkel beiktatott szerződéses vámtarifája VII. cikke alapján a m. kir. minisztérium az osztrák cs. kir. kormánnyal egyetértve, a következőket rendeli, illetve teszi közzé:

1. §.

Tiszta, vagy ötvözött aranynak és ezüstnek, rudakban, valamint arany és ezüst érméknek ki- és átvitele tilos.

2. §.

Az elküldési hely szerint tekintetbe jövő pénzügyminiszter felhatalmaztatik, hogy a fenti tilalom alól kivételeket engedélyezhessen.

3. §.

Ezen rendeletbe ütköző cselekmények a fennálló jogszabályok szerint büntetendők.

4. §.

Ez a rendelet a kihirdetés napjával lép életbe.

Budapest, 1915. évi március hó 20-án.

A m. kir. minisztérium 1915. évi 1.699/M. E. számú rendelete, mellyel a m. kir. minisztériumnak több cikk ki- és átvitelének tilalma tárgyában 1915. évi február 9-én 551/M. E. és 1915. évi március hó 18-án 956/M. E. szám alatt kiadott rendelete kiegészittetik, illetve módosittatik.

Az osztrák-magyar monarchia két államának az 1908: XII. törvénycikkel beiktatott szerződéses vámtarifája VII. cikke alap-

ján a m. kir. miniszterium az osztrák cs. kir. kormánnyal egyetértve, a következő rendeli, illetve teszi közzé:

1. §.

A m. kir. miniszteriumnak 1915. évi február hó 9-én kelt 551/M. E. és 1915. évi március hó 18-án kelt 956/M. E. számú rendeleteiben foglalt jegyzéke azon cikkeknek, amelyeknek ki-, illetve átvitele tilalmazva van, következőkép kiegészittetik, illetve módosittatik:

Az I. csoport 19. pontjának végéhez hozzáfűzendő:

„továbbá kutánggyökér, szárítva vagy aszalva".

A II. csoport 7. pontjában a „nyers bőrök" szók helyébe a következő szöveg teendő:

„minden fajta nyers marhabőr, nyers ló- és disznóbőr, továbbá nyers borju-, juh-, bárány- és ausztráliai opposzumbőrök."

A II. csoport 40. pontjában az „itatós", „kivételével" szavak törlendők.

A II. csoport 46. pontjában a következő szók: „bőrök és" törlendők.

A II. csoport 54. pontja ekkép módosul:

„54. vas és acél rudakban, kovácsolva, hengerelve, húzva: nem formás, úgyszintén tojásdad, hat- vagy nyolcszögletes keresztmetszetű."

A II. csoport 64. pontja végéhez hozzáfűzendő:

„zománcozott pléhből való hadseregszükségleti cikkek (tábori palackok, evőcsészék stb.)".

A II. csoport 67. pontja a következőkép módosul:

„67. kaszák, sarlók (fogas sarlók is), csákányok (csákánybárdok is) és lapátok".

A II. csoport 114. pontja a következőkép módosul:

„114. a következő gyógyanyagok és gyógyszerek:*)

ammoniak, antipirin, aspirin, atropin, valamint a belladonna gyökerei és levelei, keserű-mandulaviz, bróm és összetételei, catgut, chinin (sósavas és kénsavas) chinosol, sebészeti selyem, *chloralhydrat*, chloroform, kokain és sói, kodein (sósavak és foszforsavas) *dionin*, *digalen*, formalin, fukszin, jód, jódkali, jódnátron, jodoform, jódtinktura, jódkéneső, *menthol*, morfium és sói, érzé-

*) Az alább dült betükkel szedett cikkek az 1. §-ban idézett rendeletekben nem foglaltatnak.

ketlenitő aether, ópium, ópiumtinktura, *perhydrol*, *borsosmentaolaj*, phenacetin, *pilocarpin*, pyrazolonum, phenyldimethylicum és származékai (pyramidon stb.) kéneősök, *radix ipecacuanhae*, *radix liquiritiae*, *radix rhei*, *radix valerianae*, salipirin és az ezt helyettesitő készitmények, *salicilsav* és *sói*, strophantusmag és készitmények, strichnin és sói, styrax, sulfonal, *tannin*, *tannálbin (albumin tannic) theobromin és ennek más sókkal való összetételei*, *urotropin (orvosi hexamethylentetramin)*, vaselin, veronal, wismutsók, továbbá kötözővatta, kötözőgaze és más kötözőkelmék bármily alakban.

2. §.

Ez a rendelet a kihirdetés napjával lép hatályba.

Budapest, 1915. évi május hó 15-én.

A m. kir. minisztérium 1915. évi 1.896/M. E. számú rendelete, mellyel a m. kir. minisztériumnak több cikk ki- és átvitelének tilalma tárgyában 1915. évi február hó 9-én 551/M. E., 1915. évi március hó 18-án 956/M. E. és 1915. évi május hó 15-én 1.699/M. E. szám alatt kiadott rendelete kiegészittetik.

Az osztrák-magyar monarchia két államának az 1908. évi XII. törvénycikkel beiktatott szerződéses vámtarifája VII. cikke alapján a m. kir. minisztérium az osztrák cs. kir. kormánynyal egyetértve, a következőket rendeli, illetve teszi közzé:

1. §.

A m. kir. minisztériumnak 1915. évi február hó 9-én kelt 551/M. E., 1915. évi március hó 18-án kelt 956/M. E. és 1915. évi május hó 15-én kelt 1.699/M. E. számú rendeleteiben foglalt jegyzéke ama cikkeknek, amelyeknek ki-, illetve átvitele tilalmazva van, következőkép kiegészittetik:

A II. csoport 36. pontja után a következő új pont veendő fel:

36. *a)* selyemgubóhulladék és egyéb fonatlan selyemhulladék (struzi), florettselyem (chappeselyem), valamint az ebből való fonalak, más fonóanyagokkal kapcsolatban is.

2. §.

Ez a rendelet a kihirdetés napjától lép életbe.

Budapesten, 1915. évi junius hó 4-én.

A m. kir. mintsztérium 1915. évi 2.388/M. E. számú rendelete, mellyel a m. kir. minisztériumnak több cikk ki- és átvitelének tilalma tárgyában 1915. évi február hó 9-én 551/M. E., 1915. évi március hó 18-án 956/M. E., 1915. évi május hó 15-én 1.699/M. E. és 1915. évi június hó 6-án 1.896/M. E. szám alatt kiadott rendelete módosittatik.

Az osztrák-magyar monarchia két államának az 1908. évi XII. törvénycikkel beiktatott szerződéses vámtarifája VII. cikke alapján a magyar királyi minisztérium az osztrák császári királyi kormánynyal egyetértve a következőket rendeli, illetve teszi közzé:

1. §.

A magyar királyi minisztériumnak 1915. évi február hó 9-én kelt 551/M. E., 1915. évi március hó 18-án kelt 956/M. E., 1915. évi május hó 15-én kelt 1.699/M. E. és 1915. évi június hó 6-án kelt 1.896/M. E. számú rendeleteiben foglalt jegyzéke ama cikkeknek, amelyeknek ki-, illetve átvitele tilalmazva van, következőkép módosíttatik:

A II. csoport 57. pontja a következőképen módosul:

57. Mindennemű és minden vastagságú vas- és acélpléh.

2. §.

Ez a rendelet a kihirdetés napjával lép hatályba.

Budapest, 1915. évi július hó 7-én.

Az Ausztria-Magyarországban kiviteli tilalom alá eső árúk betűrendes jegyzéke.*)

Acéldrót, ónozva vagy cinkezve is, 0·3—6 mm. vastagságú.

Aceton.

Acél rudakban, hengerelve, kovácsolva, húzva, nem formás, úgyszintén tojásdad, 6 vagy 8 szögletes keresztmetszetű.

Acélpléh.

Acéltöredék és acélhulladék olvasztásra és hegesztésre.

Aeroplánok és alkatrészeik.

Agar-agar.

Agyagföld, égetett (kalcinált).

Agyfák, kézi lőfegyverekhez nyersen, előkészitve vagy megmunkálva.

Aknák, folyamiak és tengeriek és aknatartályok.

Akkumulátorok, valamint ezek alkatrészei.**)

*) Az 1915 február 9-én 551./M. E. szám alatt kelt rendeletben foglalt árúk listáját közöljük itt, kiegészitve az azóta megjelent és föntebb közölt rendeletek anyagával.

**) Ide tartoznak a villamoszseblámpák, száraz elemek és alkatrészeik is.

Aluminiumárúk
Ammoniák, cseppfolyósitott.
Antennák (árbocrészek és vezetékalakitmányok drótnélküli távirókhoz).
Antimon.
Appretáló és ragasztó anyagok keményitőliszttartalommal.
Arany, tiszta vagy ötvözött, rudakban és érmékben.
Aranyverőhártya.
Arrak.
Arrowroot.
Automobilok (motoros kerékpárok is), automobilmotorok és alkatrészeik.
Ágyúpáncélszerkezetek.
Árpa, mindennemű.
Ásványolaj és az abból előállitott minden olaj, különösen a benzin.
Azbeszt.

Bab
Bakteriologiai szerek.
Bakteriológiai tenyésztőtelephez való anyag (agar-agar, gelatine, pepton).
Barakkok és barakkrészek.
Bádog (ónozott vaspléh).
Bádoghulladék.
Bányafa.
Báránybőr, nyers.
Bárányprém és prémárúk.
Bárdok, darabonként 500 gr.-nál nagyobb.
Belek, friss, sózott vagy szárított állapotban.
Belladonna gyökerei és levelei.
Benzin.
Betegszállitókocsik, szétszedve is.
Bisquit.
Bocskor.
Bognármunkák.
Bognármunkákhoz előkészitett fa.
Borjubőr, nyers.
Borkősav.

Borsav.
Bors (paprika nem esik tilalom alá).
Borsó.
Borszesz, francia.
Bőr, mindennemű (cserzett), a díszműárúhoz való bőr kivételével, (a díszműárúhoz való bőrök közé tartozik a 2 mm. vagy ennél kisebb vastagságú disznóbőr is.)
Bőröndösárúk, amennyiben katonai használatra alkalmasak.
Brikett.
Bucavas.
Buktatókocsik és azok alvázai mezei vasutakhoz.
Burgonya.
Búza.
Bükköny.

Cakes.
Cellák és cellaszövetek léghajók és léggömbök számára.
Celluloid, lemez-, rud- vagy csőalakban.
Cellulóze, fehéritve és nem fehéritve.
Chloron (ónchlorür).
Cipő, férfiak részére, páronként 1000 gr.-nál nagyobb súlyú.
Citromsav.
Cognac.
Csavarkulcs 250 gr.-nál nagyobb súlyban.
Csavarmetszők.
Csákánybárdok.
Csákányok.
Cserzőanyagok és cserzőanyagkivonatok.
Csigasor, csiga.
Csikózabla.
Csillagfürt.
Csiriz.
Csizma, férfiak részére, páronként 1000 gr.-nál nagyobb súlyú.
Csokoládé, tömbökben és táblákban.
Csontok, csont-, pata- és szaruhulladék.*)
Csónakok fából, motorosak is.

*) Nem tartoznak ide a csontárúk előállitására való keménycsontnak vagy csövescsontnak is nevezett megmunkálásra szánt csontok, amelyek teljesen zsirtalanitva vannak, szárazak, húsrészektől mentesek és csaknem teljesen szagtalanok.

Csövek, kovácsolt vasból.
Cukor (nád- és répacukor.)
Cyankálium.
Cyannátrium.

Darú, vontatható.
Degras.
Dextrin.
Disznóbőr, nyers.
Drótfeszitők.
Drótfogók.
Drótkötél 6—35 mm.-ig terjedő vastagságban.
Drót, szigetelt.
Drót, tüskés, mindennemű.
Drót, vas- és acéldrót, ónozva vagy cinkezve 0·3—6 mm. vastagságú.

Ecet, ecetesszencia.
Ecetsav.
Ecetsavas mész.
Egyenruhaszövetek és mindennemű kész egyenruha.
Elainsav.
Email- és zománcfesték.
Emelőgép.
Emelővas 250 grammnál nagyobb súlyban.
Erőtakarmány, mindennemű (lenolajpogácsa és a zsiros olajok gyártásánál visszamaradó egyéb szilárd hulladék őrölve is, répaszelet, melassz-erőtakarmány stb.)
Evezők, fából.
Ezüst, tiszta vagy ötvözött, rudakban és érmékben.
Exploziós motor, mindennemű.
Épület- és szerszámfa, európai, kemény vagy puha, kerek, ácsolva, fűrészelve, vágva, hasitva, tovább meg nem munkálva.
Ércek.
Ételzsiradék, mindennemű, a szalonnát beleértve.

Falapok, lehántva vagy késsel vágva (347. tarifaszám).
Faggyú, állati, sajtolt, növényi.
Farkvas, folytvasból és hegesztett vasból, bucavasból kovácsolással alakitva.

Faszesz.

Faszén.

Fedélpapiroslemez.

Fegyver, mindennemű, fegyverállvány és fegyveralkatrész.

Fejszék darabonként 500 gr.-nál nagyobb súlyúak, feketék vagy közönségesen megmunkáltak.

Feketitők, őrölve és elkészitve.

Ferrosilicium, ferromangan és más ferroötvözetek.

Festék, mindennemű (nem esnek azonban tilalom alá a festékföldek, cink- és ólomfehér, litopone, griffitfehér, email- és zománcfestékek, a fénymázfirniszszel elkészitett festékek, festő-, viz- és pasztellfestékek gyanánt elkészitve.)

Festőanyag és festőanyagkivonat.

Fékezőkészülékek (vasuti).

Fémmegmunkáló gép.

Fémek és fémötvözetek (nemtelen), nyers állapotban.

Fémtöredék vagy fémhulladék (fémhamú, vakarék, reve, salak is, nemtelen.)

Fémszövetek.

Fényképészeti készülékek.

Fényszórók.

Filmek.

Fokhagyma.

Fókazsir.

Folyami és tengeri aknák és aknatartályok.

Fonalak lenből, kenderből, jutából és külön meg nem nevezett növényi fonóanyagokból.

Formaldehydoldatok.

Forrólégszivattyúk.

Foszfátok, trágyasók, műtrágya, a légnitrogénből készült trágyák is.

Földi dió.

Főzelék friss (külön meg nem nevezett) és étkezésre való friss növény, valamint eféle főzelék elkészitve (száritva, aszalva [aszalt főzelék], sajtolva, összevagdalva, porrá törve) sózva is vagy berakva (száritott gomba és berakott uborka kivételével).

Főzelékkonzerv, a fényűzési konzerv kivételével.

Főzőládák.

Fujtatók (a XL. tarifa-osztályba tartozók).

Furnirok vagy furnirok összeenyvezése útján készitett lapok.
Furó, mindennemű 250 gr.-nál nagyobb súlyban.
Fűrészek, géphasználatra, íves és keresztfűrészek.
Gabona (buza, kétszeres, tönköly, rozs, mindennemű árpa, zab, tengeri, tatárka, (köles).
Galamb.
Galvánelem, mindennemű.
Gázviz, nyers és koncentrált.
Gelatine.
Gépnemez.
Glicerin, nyers állapotban és tisztitva.
Gommeline.
Gőzhajók.
Gőzhengerek, közutiak, alkatrészeikre szétszedett állapotban is.
Grafit (foglalt és nem foglalt ceruzák nem esnek tilalom alá).
Guttapercha (balata is) nyersen vagy tisztitva és hulladékai.
Gyanta, közönséges.
Gyapju, nyers állapotban, mosva, fésülve, festve, fehéritve, őrölve.
Gyapjufonál, mindennemű.
Gyapjuhulladék.
Gyapjutakarók és pokrócok, továbbá kötött és kötszövött árúk gyapjuból.
Gyógyanyagok és gyógyszerek (fölsorolásukat l. 26. l., 114. pont)
Gyujtószer, mindennemű.

Hagyma.
Hajók (fából és vasból), gőzhajók, motoros csónakok.
Hajócsáklyák.
Hajózási menetmérők, mélységmérők.
Hal, friss, sózott, füstölt és szárított; halkonzervek.
Halzsir.
Hamuzsir.
Hátizsákok.
Házi és konyhai eszközök bádogból
Heremag
Heveder, mindennemű és hevederhez hasonló szalag.
Hidrogén, sűritett és cseppfolyósitott.

Hidszerkezetek, szétszedve is.
Hólyagok, friss, sózott vagy szárított állapotban.
Hordágyak, szétszedve is.
Hordófa, előkészített.
Hordók, előkészített.
Horgonyok, vasmacskák (két- vagy többkarmúak).
Hótalpak.
Hús, friss és elkészített, húskolbász, húskonzerv és húsfőzelékkonzerv.
Hüvelyesek (bab, borsó, lencse, bükköny, csillagfürt).

Ingot.
Iránytűk és iránytűtartozékok, forgó iránytűk és átviteleik.
Itatóspapiros.

Juh.
Juhbőr, nyers.
Juhprém és prémárúk.
Juta, nyers állapotban, áztatva, törve, gerebenezve, fehéritve, festve és hulladékokban.
Jutafonalak.

Kakaóbab, kakaóhéj, kakaótészta, kakaópor.
Kalapácsok, darabonként 500 gr.-nál nagyobb súlyúak, feketék és közönségesen megmunkálva.
Kalács.
Kalciumkarbid.
Kaolin.
Kapcsolómértékek vasutépitéshez.
Kaszák.
Katánggyökér, szárítva és aszalva.
Kaucsuk, nyersen vagy tisztitva és hulladékai, factis (kaucsuk pótló).
Kaucsukárúk (a 305—320. t. sz. alá tartozók). (Egyéb árúk kaucsukból való csekély részekkel kapcsolatban nem esnek a kiviteli tilalom alá.)
Kábel táviróhoz és telefonhoz.
Kálisó, mindennemű (mint klórkálium, kénsavas káli stb.).
Káposzta, friss.
Kálium-klorát.

Káposztarepce- és repcemag, a cukorrépamag kivételével.
Kátrány (l. Kőszénkátrány).
Kátrányolaj (l. Kőszénkátrányolaj).
Kátrányfestékek.
Kávé, nyers és pörkölt.
Kávékonzerv, malátakávé és egyéb kávépótló.
Kecske.
Kecskelábak.
Kefék, durvák, lókefék.
Keményitő (keményitőliszt is), keményitőmézga, dextrin, leiogomme, gommeline).
Kender, nyers állapotban, áztatva, törve, gerebenezve, fehéritve, festve és hulladékokban.
Kenderfonalak.
Kendermag.
Kengyelvas.
Kenyér.
Keresztezők (vasuti).
Kerékpárok.
Kén.
Kéneter (aethyl-éter).
Kéneső.
Kénessav.
Kénkovand, pörkölve is.
Kénsav.
Kénsavas ammoniak.
Kénsavanhydrid.
Kénsavas káli.
Kétszeres.
Kétszersült, katonai és hajós.
Kisérleti állatok.
Kitérőkészülékek.
Klórkálium.
Kocsik teherszállitásra, szétszedve.
Kocsitakarók durva kelméből impregnálva is, a rendes vasuti és hajózási forgalomban használtak kivételével.
Kolbász húsból.
Koksz.
Kókuszdióolaj.

Kolofonium.
Konfekcionált árúk (l. Szövetek).
Konyhakömény.
Konzerv, hús-, főzelék-, húsfőzelék-, kávé-, tejkonzerv.
Korom, korombiszter.
Korpa.
Kos, mindennemű (cölöpverő).
Kosarak, málha- és szállitókosarak.
Kovácsmühelyek, táboriak.
Kozmaolaj.
Könyvnyomdahengerek és könyvnyomdahengeranyag.
Kőfejtők, durvák.

Kőszénkátrány, valamint minden könnyű és nehéz kőszénkátrányolaj és minden robbanóanyagok és kátrányfestékek előállitására használható szerves termék, a benzoesav és annak sói kivételével.

Ide tartoznak különösen a következő termékek és azok sói:

a) formaldehyd, phosgen (klórszénoxyd), klórmethyl, klóraethyl, jégecet, ecetsavanhydrid, klórecetsav, ecetester (ecetaether), acetecetester,

b) benzol, toluol, xylol, naftalin, anthracen és ezek nitro-, amido- és klórvegyületei, valamint ezek sulfosavai, karbonsavai és helyettesitői: anilin, toluidin, xylidin, cumidin, nitranilinek, napthylaminek (alfa és béta), sulfanilsav, metanilsav, naphthionsav, naphthionat, Freund-féle sav, phenylendiaminok, toluylendiaminok, naphthilendiaminok, benzidin, tolidin, továbbá monomethyl-, monoaethyl-, monobenzyl-, dimethyl-, diaethyl-, dibenzyl-, methylaethyl-, methylbenzyl-, aethylbenzylanilinek és toluidinek, diphenylamin, nitrobenzol, di- vagy binitrobenzol, di- vagy binitroklórbenzol, nitrotoluol, di- vagy binitrotoluol, trinitrotoluol, nitronaphtalinek, phtalsav, anthranilsav, benzylchlorid, benzoylchlorid,

c) phenol (karbolsav), krezolok, dioxybenzol (resorcin), alfa- és bétanaphtol, ezek nitro-, amido- és klórvegyületei, valamint ezek helyettesitői, (például naphtholsulfosavak (Neville-Winther-sav, crocein-sav, Schäffer-féle sav, F-sav, chromotrop-sav), amidonaphtholsulfosavak (gamma-sav, J-sav, H-sav, S-sav, SS-sav), anisidinek, phenetidinek, dianisidin, azobenzol, amidoazobenzol, amidoazotoluol, acetanilid (antifebrin), amidoacetanilid, amidophenolok, amidokrezolok, dimethyl- és diathylamidophenol, diamido-

stilbensulfo-sav, salicyl-sav, nitro- és amidosalicyl-sav, napthol-karbon-savak),

aldehydek, ketonok, hydrolok és ezek helyettesitői (benzaldehyd, nitro-, klór- és amidobenzaldehydek, tetramethyl-, tetramethyl-, tetraaethyldiamido-diphenylketonok és hydrolok).

Kötelek 10—25. mm. vastagságban.

Kötött és kötszövött árúk pamutból.

Kronométerek, megfigyelő órák.

Kukorica.

Kuszóvasak mindenneműek, táviróvezeték épitéséhez is.

Lapátok.

Látcsövek (szinházi).

Leiogomme.

Lemezek nemtelen fémekből és fémötvözetekből.

Len, kender, juta és más külön meg nem nevezett növényi fonóanyagok, nyers állapotban, áztatva, törve, gerebenezve, fehéritve, festve és hulladékokban.

Lencse.

Lenfonalak.

Lenmag.

Lenolajpogácsa.

Lensátorsávoly, négyzetméterenként 500—550 gr. súlyban.

Léghajók és alkatrészeik.

Létrák, vontathatók.

Liba.

Likőr.

Liszt és mindennemű őrlemény gabonából és hüvelyesekből.

Lokomobilok, vontathatók, alkatrészeikre szétszedve is.

Ló.

Lóbőr, nyers.

Lókefék.

Lószőr, göndöritett szőr is.

Lóvakarók pléhből.

Lőszer, mindennemű és lőszeralkatrész.

Magnezit, nyers vagy égetett.

Magnezittégla, nyers vagy égetett.

Maláta.

Malátakávé.

Marhabőr, mindenfajta, nyers.
Mastix és mastixkészitmények.
Methylalkohol.
Mérőszalagok, nagyobbak, tokban.
Mézgapótlók, külön meg nem nevezve.
Moslékszén.
Mozdonyok, alkatrészeikre szétszedve is.
Mozgófényképkészülékek.
Mozgókonyhák és vontatható sütőkályhák, szétszedve is.
Műbőr (a bőrutánzat kivételével).
Műtrágya (a légnitrogénből készült trágya is).

Natriumoxalat.
Nemtelen fémek és fémötvözetek, nyers állapotban.
Nikkelacél.
Nikkelárúk, egészben vagy részben nikkelből, ha a nikkel nem egészen csekély mértékben foglaltatik bennük.
Nyeregfa és nyeregváz.
Nyerges-, szíjgyártó- és bőröndösárúk, amennyiben katonai használatra alkalmasak.
Nyomdabetük.
Nyomdafestékek.
Nyomdahengerek és nyomdahengeranyag.
Nyomdapapiros,
Nyomtávmérők vasutépitéshez.

Olvasztótégelyek.
Opossumbőr, ausztráliai, nyers.
Opossumprém és prémárúk.
Optikai jelzőkészülékek és alkatrészeik.
Orvosi műszerek.
Ostya.
Oxigén, sűritett és cseppfolyósitott.
Ócska fémtöredék vagy fémhulladék.
Ócska vas (Schrott).
Ólomárúk, egészen vagy részben ólomból, ha az ólom nem egészen csekély mértékben foglaltatik bennük.
Ónárúk (l. Ólomárúk).
Ónchlorid.

Őszvér.
Őrölt és elkészitett feketitők.

Palmitinsav.
Pamut, nyers állapotban, gyaratolva, fehéritve, festve, őrölve.
Pamuthulladék.
Pamutvatta és tisztitópamut.
Pamutfonál, mindennemű, a kisforgalom számára kiszerelve is.
Pamutmag.
Pamutszövet, közönséges sima, egyszerűen sávolyos is, nyers állapotban vagy fehéritve, valamint mindennemű vizhatlan pamutszövet.

Papirosanyag, fehéritve és nem fehéritve.
Papirosanyag (fából) és papir gyártására szolgáló gépek, szétszedve is.

Paraffin.
Paraformaldehyd.
Patkók, patkósarkok, patkószegek.
Pálcák nemtelen fémekből és fémötvözetekből.
Pálmamag.
Pálmamagolaj.
Pálmaolaj.
Pelyva.
Pepton.
Petroleum, gázolaj és mindennemű nehéz olaj.
Pép.
Pikrinsav.
Planiméterek.
Platinaárú.
Platinachlorid.
Platinák.
Pléh, vasból és acélból és egyéb nemtelen fémekből és fémötvözetekből.

Pokrócok, gyapjuból.
Prémek és prémárúk (juh, bárány és ausztráliai opossum.)
Pulmitinsav.
Pulsométerek.

Puncsesszencia és cukorral vagy egyéb anyagokkal kevert más égetett szeszes folyadékok.

Ragasztó és appretáló anyagok keményitőliszttartalommal.
Repcemag.
Reszelők 250 mm. és ennél hosszabb vágott felülettel.
Répa, mindennemű.
Répaszelet.
Rézárúk (l. Ólomárúk).
Rézgálic (admontigálic is).
Rizs.
Robbantóanyag, mindennemű. robbantó- és gyujtószer,
Rongy, mindennemű.
Rozs.
Rudak nemtelen fémekből és fémötvözetekből.
Rum.

Sajt, mindennemű.
Salak, fémkohókból származó.
Salétrom.
Salétromsav.
Salétromsavas baryt.
Sarkantyú.
Sarlók (fogas sarlók is).
Sátorcölöp.
Sátorrúd.
Sátrak, sátorlapok és a 207. *a)* 2. sz. alá tartozó lensátorsávoly négyzetméterenként 500—550 gr. súlyban.
Sebészeti műszerek.
Selyemgubóhulladék és egyéb fonatlan selyemhulladék, florettselyem (chappeselyem) és az ebből való fonalak, más fonóanyagokkal kapcsolatban is.
Selyempapir.
Sertés.
Sesammag.
Sinek és sinmegerősitő eszközök.
Skik (hótalpak), előmunkált skifák, skibotok és alkatrészeik.
Sójabab.
Sósav.

Stearinsav.
Sütemény.
Sütőkályhák, vontathatók, szétszedve s.
Sütőkemencék, táboriak.
Szalma.
Szalmiákszesz.
Szamár.
Szappanfőzési aljalug.*)
Szarvasmarha.
Ságó és ságópótló.
Szecska.
Szelencék.
Szerszámfa (l. Épületfa).
Szerszámnyelek.
Szeszes folyadékok, égetettek.
Szén, tüzelő-, fa- és villamosszén.
Széna.
Szénpor.
Szérumok (védő és gyógyszérumok).
Szíjgyártóárúk, amennyiben katonai használatra alkalmasak.
Szigetelők a táviró- és telefonépítéshez, szerelve vagy nem szerelve.
Szintező készülékek.
Szivarkapapir, egész ívekben vagy fölvágva.
Szóda.
Szögdobok.
Szöglet (formás) vas 25×25— 60×60 mm. méretű és 3—7 mm. vastagságú.
Szögmérő műszerek, hajózási és léghajózási célokra.
Szövetek len-, kender-, jutafonálból és külön meg nem nevezett növényi fonóanyagból készült fonalakból való, mustrátlanok, nyers állapotban, fehéritve vagy szapulva, festve vagy tarkán szőve, impregnálva, amelyeknél 2 cm. oldalú négyzetre bezárólag

---

*) Szappanfőzési aljalug olyan belföldi szappangyárak által, amelyek a szappanfőzési aljalugnak glyceringyárak részére való átadására általános engedélyt nyertek, esetről-esetre szóló vagy általános kiviteli engedélyek alapján kivihető az esetben, ha az Országos m. kir. chémiai intézet és központi vegykisérleti állomás által igazoltatik, hogy az árú 8 százaléknál több glycerint nem tartalmaz.

legfeljebb 80 lánc és vetőlékfonál esik (szőnyegek, bútor- és függönyszövetek kivételével), úgyszintén az e szövetekből konfekcionált tárgyak.

Szőr, mindennemű, állati, göndöritve is.

Takarmány, mindennemű.

Takarók durva kelméből, impregnálva is, a rendes vasuti és hajózási forgalomban használtak kivételével.

Talpfa, vasuti.

Tartók I alakúak, folyóméterenkint 16—186 kg. és ⊏ alakúak folyóméterenkint 8·7—50·5 kg. súlyúak.

Tartószerkezetek lovakon stb. való szállításhoz.

Tatárka.

Tábori kovácsműhelyek.

Tábori sütőkemencék.

Tápióka.

Távcsövek.

Távmérők.

Táviró- és telefonkábel.

Távíró (drótnélküli távíró is).

Távíróoszlop.

Tea.

Teherszállitó kocsik.

Tej, süritett és száritott, poralakban vagy tömbökben (tejkonzerv).

Telefonkészülékek és mikrofonok.

Tengeri, tengericsutka.

Terpentin és terpentinolaj.

Tésztanemű.

Tojás.

Tolótargoncák.

Torpedók és alkatrészeik, pl. levegőrezervoirok, robbantótölténytokok, mozgatószerkezetek, propellercsavarok.

Torpedóvédőhálók.

Tönköly.

Trágyasók.

Ürömfű.

Üstök (palackok) süritett gázok szállitására.

Ütközők (vasuti).

Vad és szárnyasvad.

Vas, nyers, ócska vastöredék, vashulladék, olvasztásra vagy hegesztésre.

Vas rudakban, hengerelve, kovácsolva, huzva, nem formás, úgyszintén tojásdad, 6 vagy 8 szögletes keresztmetszetű.

Vasdrót, ónozva vagy cinkezve is, 0·3—6 mm. vastagságú.

Vasalások és egyéb lovagló- és hajtószerszámrészek vasból.

Vashulladék, mindennemű.

Vasláncok, 2 mm. vagy ennél nagyobb vastagságú láncszemekkel.

Vasmacskák két vagy több karmuak.

Vastöredék.

Vasuti teher- és személyszállitókocsik.

Vasuti váltók.

Védőojtóanyagok.

Védőpáncélok és alkatrészeik.

Véső, 250 grammnál nagyobb súlyban.

Viaszosvászon, mindennemű (a könyvkötővászon kivételével).

Viharfáklyák.

Villám ellen óvó készülékek.

Villamos süritők.

Villamos szén.

Zab.

Zománcfesték.

Zománcozott pléhből való hadseregszükségleti cikkek (tábori palackok, evőcsészék stb.).

Zsák, mindennemű, üres.

Zselatin.

Zsiradék és zsirkeverék, külön meg nem nevezve (101. tarifaszám).

Zsiros olajok.

Bőrkészletek és bőrgyártási célokra szolgáló anyagkészletek bejelentése és bőrök forgalomba hozatala.

A m. kir. minisztérium 800/1915. M. E. számú rendelete egyes bőrkészleteknek és bőrgyártási célokra szükséges anyagkészleteknek bejelentése tárgyában.

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott 1912 : LXIII. törvénycikket és a hadiszolgáltatásokról szóló 1912 : LXVIII. törvénycikket kiegészítő 1914 : L. t.-c. 2. §-a alapján a következőket rendeli :

1. §.

Azok a bőrök és bőripari célokra szükséges azok az anyagok, amelyeknek készleteit a jelen rendelet értelmében be kell jelenteni, a következők :

1. Nyersbőrök és pedig marhabőrök, lóbőrök, kipszek, vadbőrök, bivalybőrök, pittlingek és borjubőrök.

2. Készbőrök és pedig talpbőrök, talpbélésbőrök, felsőbőrök, (a juhbőrök, chevreau- és chevrettbőrök kivételével) hasitékok, szíjgyártó és nyergesipari bőrök, gépszíjbőrök.

3. Cserzőanyagok és cserzőanyagkivonatok.

4. Degras.

A bejelentési kötelezettség nem terjed ki azokra a készletekre, amelyek nem haladják meg a következő mennyiségeket :

Nyers marha-, ló- és bivalybőröknél, kipszeknél és pittlingeknél 10 darabot,

borjubőröknél 25 darabot,

talpbőrnél 100 kg.-ot,

felső és egyéb bőröknél 50 kg.-ot,

ásványi cserzésű felsőbőröknél 1 tucatot,

cserzőanyagoknál és cserzőanyagkivonatoknál fajtánként 100 kg.-ot.

2. §.

Mindazok, akik az 1. §. értelmében bejelentés alá eső anyagokat előállitanak vagy feldolgoznak, avagy saját vagy idegen helyiségben készletben vagy más részére őrizetben tartanak, kötelesek ezeket a készleteket újabb intézkedésig négyhetenként és pedig első izben az 1915. évi március hó 13. napján volt állapot szerint, azontúl pedig a jelzett naptól számitott minden negyedik hét szombati napján (április hó 10, május hó 8, junius hó 5, julius hó 3 és 31, augusztus hó 28, szeptember hó 25, október hó 23, november hó 20, december hó 18. és igy tovább) volt állapot szerint mindenkor legkésőbb a reá következő hét keddi napjáig bezárólag a hatóságnak az időközi növekedés és apadás megjelölésével bejelenteni.

Azokat az anyagokat, amelyek a készletfelvételre vonatkozólag az előbbi bekezdésben meghatározott napokon fuvarozás alatt állanak, a címzett köteles és pedig a rendeltetési helyre érkezésük után haladéktalanul bejelenteni.

Azon készletek bejelentése tekintetében, amelyek az állami nak, különösen a magyar királyi államvasutaknak és a posta- és távirdaigazgatásnak birtokában vannak, a kereskedelemügyminiszter külön intézkedik.

3. §.

A bejelentést annál az elsőfokú iparhatóságnál (kis- és nagyközségekben a főszolgabirónál, rendezett tanácsú városokban a tanácsnál, törvényhatósági joggal felruházott városokban a rendőrkapitánynál, Budapest székesfővárosban a kerületi előljáróságnál, Fiume városában és kerületében a rendőrkapitánynál) kell benyujtani, amelynek területén a készletek vannak.

A bejelentéshez az előbbi bekezdésben emlitett hatóságoknál és a községi előljáróságoknál kapható bejelentő lapokat kell felhasználni és azokat két példányban az összes rovatok kitöltésével kell benyujtani. Postai úton való beküldés esetében a bejelentő lapokat legkésőbb a határidő utolsó napján kell postára adni. Az elsőfokú iparhatóság a bejelentő lapok egyik példányát megtartja, a másikat pedig késedelem nélkül közvetlenül a kereskedelemügyi miniszterhez terjeszti fel.

4. §.

A készletről a bejelentésre kötelezettnek pontos raktárkönyvet kell vezetnie oly módon, hogy abból a készlet mennyiségének változása és az, hogy hová fordittatott, bármikor megállapitható legyen.

Elidegenités esetében a megszerző fél nevét és lakóhelyét a raktárkönyvben fel kell jegyezni és a megszerzőt a bejelentési kötelezettségre kimutathatólag figyelmeztetni kell.

Az elsőfokú iparhatóságnak (3. §.) az 1914 : I. t.-c. 2. §-a értelmében a bejelentett adatok helyességének megállapitása végett jogában áll a bejelentésre kötelezettnek készleteit, raktárait és üzleti könyveit megvizsgálni.

5. §.

Aki a jelen rendeletben megszabott bejelentési kötelességét megszegi, a valóságnak meg nem felelő adatokat jelent be, a birtokában levő készletet a hatóság előtt eltitkolja, az ellenőrzést meghiusitja, az — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el és az 1914 : L. t.-c. 9. §-a értelmében két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak mint rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ott érvényes jogszabályok szerint hivatott hatóságok járnak el.

6. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya kiterjed a magyar szent korona országainak egész területére, Horvát-Szlavonországokban azonban a bejelentési kötelezettség végrehajtása céljából szükséges rendelkezéseket a bán teszi meg.

Budapesten, 1915. évi március hó 4. napján.

A m. kir. minisztérium 2.375/1915. M. E. számú rendelete a nyers marhabőrök és a nyers lóbőrök forgalomba hozatala tárgyában.

A m. kir. miniszterium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

Nyers (sózott, zöld vagy szárított) marha- és lóbőröket csak a jelen rendeletben foglalt rendelkezéseknek megfelelően szabad forgalomba hozni.

2. §.

Mindazok, akik nyers marha- és lóbőrök termelésével vagy eladásával foglalkoznak, kötelesek, amennyiben rájuk nézve a 3. §. kivételt nem állapít meg, az ilyen bőrökből az 1915. évi július hó 17. napján meglévő készletüket ezen a napon, a később termelt vagy beszerzett készletüket pedig az utóbb említett naptól számitva kéthetenkint mindig a második hét szombatján »A magyar szent korona országainak bőripari központja, mint részvénytársaság« nevű cégnek (Budapest, V. Nádor-utca 12. szám) a hatóságilag megállapított legmagasabb áraknak megfelelő áron megvételre felajánlani.

Az a körülmény, hogy a fél készleteit másnak szállításra lekötötte, őt a felajánlás kötelezettsége alól nem mentesíti.

Az ajánlatot a kereskedelmi és iparkamaráknál kapható ürlapok felhasználásával póstán ajánlva kell az 1. bekezdésben megjelölt társaság címére elküldeni. A társaság köteles a póstadíjat az ajánlattevőnek megtéríteni.

Az ajánlattevőt ajánlata póstára adásának napjától számított tízennégy napig köti. Ha ő hozzá ezen a határidőn belül a társaság elfogadó nyilatkozata meg nem érkezik, az ajánlat hatályát veszti és az ajánlattevő a felajánlott árúval szabadon rendelkezhetik.

Ha a társaság az ajánlatot elfogadja, köteles elfogadásától számított nyolc nap alatt az árú elszállítása iránt rendelkezni. Az eladó köteles az árút a társaság rendelkezéseinek megfelelően annak költségére az általa megjelölt helyre haladéktalanul elküldeni. A társaság által megjelölt ezt a helyet az ügylet teljesítési helyéül kell tekinteni.

Az eladó az árú elküldésével egyidejüleg köteles a társaságnak megküldeni:

1. az elküldött egyes darabok minőségét és súlyát feltüntető

jegyzéket, a melyben az egyes darabok folyó számmal látandók el;

2. a számlát.

3. a feladást igazoló okmányokat.

A társaság köteles a beküldött okmányok szerint igazolt vételárnak 80 (nyolcvan) százalékát az okmányok beérkezése után haladéktalanul, tartozásának többi részét pedig az árú átvételétől számított 15 napon belül megfizetni.

A szerződő felek jogaira és kötelezettségeire nézve egyebekben az általános jogelvek irányadók.

3. §.

Nyers marha- és lóbőröket a 2. §. szabályaitól eltérőleg a következő esetekben szabad forgalomba hozni:

1. mészárosok és állatvágó (vágóhíd) vállalatok készleteiket azoknak, akiknek nyers marha- és lóbőröket az 1915. évi március hó 1. és 31. napja közötti időben szállítottak, továbbra is szállíthatják;

2. azok, akik hetenkint nem termelnek vagy nem gyüjtenek több nyers bőrt 10 darabnál, készleteiket a magyar szent korona országainak területén belül szabadon eladhatják;

3. nyersbőrbevásárlók, akik az 1915. évi március hó 1. és 31. napja közötti időben nyers marha- vagy lóbőröknek iparszerű bevásárlásával kizárólag egyes meghatározott bőrgyárosok (timárok) részére foglalkoztak és ezzel a jelen rendelet életbelépéséig foglalkoznak, bőrkészleteiket ugyanezeknek továbbra is szállíthatják;

4. a nyersbőrkereskedők, akik az 1915. évi március hó 1. és 31 napja közötti időben olyan bőrgyárosok (timárok) részére szállítottak, akik üzemükben hetenkint átlagban 50 darabnál több nyersbőrt nem dolgoznak fel, ugyanezeknek a bőrgyárosoknak (timároknak) az üzemükhöz szükséges nyersbőröket ezentúl is szállíthatják.

Indokolt esetben a kereskedelemügyi miniszter kérelemre további kivételeket engedhet.

4. §.

Bőrgyárosok (timárok), akik nyers marha- vagy lóbőrkészleteiket eladni vagy más módon elidegeníteni kívánják, kötelesek azokat esetről-esetre a 2. §. 1. bekezdésében megjelölt társaságnak a hatóságilag megállapított legmagasabb áraknak megfelelő áron megvételre felajánlani. A 2. §. szabályai egyebekben megfelelően itt is állanak.

5. §.

Bőrgyárosok (timárok), akik nyersbőrszükségletüket az 1. §-ban említett társaság útján óhajtják fedezni, tartoznak egy hónapi szükségletüket a megelőző hónap 15. napjáig a szükségelt bőrök minőségének, súlybeosztásának és mennyiségének megjelölésével a társaságnak bejelenteni. Ez alkalommal tartozik a bejelentő az általa vállalt azokat a szállításokat, amelyek közvetlenül vagy közvetve a hadviselés szükségletének biztosítását célozzák, megjelölni és a szállítandó mennyiségeket feltüntetni.

6. §.

Azok, akik készleteiket az 1. §. szerint az ott említett társaságnak felajánlani kötelesek, valamint azok, akik nyersbőrkészleteiket a 3. §. szerint ezentúl is szállíthatják olyanoknak, akik tőlük ilyen bőröket előbb átvettek, nyers marha- és lóbőrkészleteire vonatkozólag fel vannak mentve a m. kir. miniszterium 1915. évi március hó 4. napján 800/1915. M. E. szám alatt kelt rendeletével megszabott bejelentési kötelezettség alól.

A bőrgyárosok (timárok) kötelesek azokat a bevásárlóikat, akiket a 3. §. 3. pontja értelmében tovább is foglalkoztatnak a kereskedelemügyi miniszternek bejelenteni. Kötelesek továbbá a 3. §. értelmében történt vásárlásokat az 1915. évi március hó 4-én 800/1915. szám alatt kelt rendelet értelmében előterjesztendő készletbejelentéseikben külön is feltüntetni.

7. §.

Aki nyers marha- és lóbőrkészletét a 2. §. 1. bekezdésében megjelölt társaságnak megvételre a jelen rendelet ellenére fel nem ajánlja, ilyen bőröket a jelen rendelet ellenére hoz forgalomba vagy azokkal a jelen rendelet ellenére egyébként rendelkezik, úgyszintén az is, aki ilyen bőröket, tudva, hogy elidegenítésük a jelen rendeletbe ütközik, megszerez, az amennyiben cselekménye súlyosabb bűntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és az 1912 : LXIII. t.-c. 15. §-ának 2. bekezdésében megjelölt közigazgatási hatóság által az 1914 : L. t.-c. 9. §-a értelmében két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ottani jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

8. §.

Ez a rendelet 1915. évi július hó 17. napján lép életbe és hatálya a magyar szent korona országainak egész területére kiterjed.

Horvát-Szlavonországokban ezt a rendeletet, amennyiben végrehajtása az ottani önkormányzat körébe tartozik, a bán hajtja végre.

Budapest, 1915. évi július hó 12. napján.

A m. kir. minisztérium 2.376/1915. M. E. számú rendelete a bőrök nehezítésének tilalmáról.

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

Tilos bőröket olyan anyagokkal nehezíteni, amelyek sem a cserzéshez, sem a bőr további kidolgozásához nem szükségesek.

Nehezítő anyagokat, amilyenek különösen a báriumnak, a magnesiumnak, az ólomnak, az ónnak és más fémnek sói, továbbá glukozét, brillantinet, melaszt, dextrint és hasonló szerves anyagokat csak igen kis mennyiségben szabad halványítási és appretálási célokra alkalmazni.

A bőrt cserzőanyagokkal vagy zsíradékkal túltelíteni szintén tilos.

2. §.

A cserzésre nem szolgáló szervetlen anyagoknak a bőr hamujában kimutatható mennyisége az abszolut száraz bőr súlyának 2%-át meg nem haladhatja.

A teljes kimosási veszteség a cseres és háromszor ültetett talpaknál az abszolut száraz bőr súlyának 12%-át, a vache-talpaknál és egyéb talpbőröknél, — bivalybőrök kivételével — az abszolut száraz bőr súlyának 16%-át meg nem haladhatja.

A zsiradéktartalom nem lehet nagyobb, mint az abszolut száraz bőr súlyának.

23%-a a barna marha felsőbőrnél, a barna borjúbőrnél, a barna blankbőrnél és

27%-a a sima fekete marha felső bőrnél, a fekete blank bőrnél.

3. §.

Azokat a nehezített bőröket, amelyek a jelen rendelet életbelépésének napján már gyártás vagy további kidolgozás alatt állanak, az 1915. évi augusztus hó 31-ik napjáig szabad még készíteni. A kikészítésük végett szükséges munkát ezen a napon túl folytatni nem szabad.

KÖNYV TÁR

4. §.

Az 1915. évi szeptember hó 1. napjától kezdve minden bőrgyáros (timár) köteles forgalomba hozandó bőrárújának minden egyes, nem nehezített darabján tartós és könnyen olvasható bélyegzéssel feltüntetni, hogy az árú »nincs nehezítve«. A bélyegzőnek a bőrgyáros (timár) cégét is kell tartalmaznia.

5. §.

Az a bőrgyáros (timár), aki a bőrt a jelen rendeletben foglalt rendelkezések ellenére nehezít, vagy nehezített bőrt a jelen rendelet 4. §-ában a nem nem nehezített bőrökre megszabott bélyegzéssel ellát, az — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el és az 1914. L. t.-c. 9. §-a értelmében két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Kihágást követ el és az 1914 : L. t.-c. 9. §-a értelmében száz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő az a bőrgyáros (timár) is, aki nem nehezített bőrt a 4. §. ellenére az ott megszabott jelzés nélkül hoz forgalomba.

E kihágások miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak mint rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágások miatt az ott érvényes jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

6. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe és hatálya a magyar szent korona országainak egész területére kiterjed. Horvát-Szlavonországokban ezt a rendeletet, amennyiben végrehajtása az ottani önkormányzat körébe tartozik, a bán hajtja végre.

Budapest, 1915. évi július hó 12. napján.

Egyenes adóügyek.

A m. kir. pénzügyminiszter 14.786/1915. számú körrendelete valamennyi m. kir. pénzügyigazgatósághoz — a székesfővárosi kivételével — és a székesfővárosi kir. adófelügyelőhöz a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok háborus veszteségeinek adómentessége tárgyában.

A nyilvános számadásra kötelezett vállalatok és egyletek adójáról szóló 1875. évi XXIV. t.-cikk 4. §-ának 7. pontja szerint „az igazgatási és üzleti költségekhez számittatnak, illetőleg a nyers jövedelemből levonatnak a mérlegben behajthatatlan követelések gyanánt kimutatott összegek". Ennek a törvényes rendelkezésnek magyarázatául az egyenes adótörvények és szabályok hivatalos összeállitása I. kötet III. rész 35. §-ában az foglaltatik, hogy „kétes vagy behajthatatlan követeléseknek csak azok tekintetnek melyek a társulati közgyülés által olyanokul elismertetnek, s a mérlegben leirandóknak kimutattatnak, de nem azok, melyek tán idővel kétesekké s behajthatlanokká válandnak, és ugyancsak nem sorolhatók ide a „veszteségi tartalék" elnevezése alatt felhozott összegek". Ezt a magyarázatot a m. kir. közigazgatási biróság is joggyakorlatában állandóan követi.

Kétségtelen azonban, hogy a törvénynek a rendes közgazdasági viszonyok szem előtt tartásával helyes ezt az értelmezését a hadi állapot szülte rendkivüli viszonyok között is szigorúan fentartani nem lenne célszerű. Következőleg e téren is szükség van olyan könnyitésekre, amelyek kellően figyelembe veszik azt az óvatosságot és körültekintést, amit a vállalatok, a mai rendkivüli helyzetben, mérlegeik megszerkesztésénél fokozottabb mértékben kénytelenek működésük zavartalan fentartása érdekében alkalmazni és követni. Ennélfogva kijelentem, hogy a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok és egyletek folyó évi adójának megállapitásánál az *1914. évi mérleg szerint mutatkozó nyers jövedelemből levonandók az olyan kizárólag az 1914. évből származó kétes követelések is, melyek — bár behajthatatlanságuk még nem kétségtelen,*

— *leiratnak, vagy amelyek tényleg nem iratnak ugyan le, hanem mint csupán 1914. évi kétes követelések vagy ezúttal létesitett tartalékalapba vagy már meglévő veszteségi tartalékalapba helyeztetnek.* Ezek az összegek azonban megfelelőleg nyilvántartandók a végből, hogy a további adókivetéseknél a törvény idézett rendelkezéseinek megfelelő elbánás alá kerüljenek.

Figyelmeztetem azonban az igazgatóságot (adófelügyelő urat), hogy a jelen rendeletemben emlitett kétes követeléseknek a nyers jövedelemből leendő levonása előtt — az 1883. évi XLIV. t.-c. 17. §-ának második bekezdésében foglalt rendelkezések segélyével — győződjék meg arról, hogy a levonandó kétes követelések jogilag követelést, vagyis *harmadik személyekkel szemben tényleg fennálló tartozást jelentenek-e*, mivel pl. nem realizált árfolyamveszteségeket a jelen rendeletem foganatositása során sem szabad a nyers jövedelemből levonni.

A m. kir. pénzügyminiszter 18.985/1915. számú rendelete: Utasitás az 1914: XLVI. t.-cikk alapján kivetett jövedelemadó külön kezelése tárgyában.

I. §.

A jövedelemadóról szóló 1909: X. t.-cikk 72. §-a szerint a jövedelemadó könyvelését, esedékességét, beszedését, behajtását, biztositását és elévülését, a mindezekkel kapcsolatos egyéb kérdésekkel egyetemben a közadók kezeléséről szóló 1909: XI. t.-c. illetőleg az 1912: LIII. törvénycikknek a közadók kezeléséről szóló törvény kiegészitéséről és módositásáról szóló VI. fejezete szabályozza; ezeket a rendelkezéseket pedig az 1914: XLVI. t.-cikk 12. §-a azzal egésziti ki, hogy az e törvény alapján kivetett jövedelemadót külön adófőkönyvben, naplóban és adóivben kell könyvelni és kezelni.

Ezen törvényes rendelkezések következtében az 1913: VI. t.-cikk 2. §-a alapján 1913. évi 50.000. szám alatt (Horvát-Szlavonországok részére 1913. évi 60.000. szám alatt) kiadott „A közadók kezelésére nézve érvényben levő törvények és szabályok hivatalos összeállitása“ című szabálygyüjteménynek határozmányai,*) a könyvelésről és nyilvántartásról szóló IV. fejezettől (46. §-tól)

*) A szabálygyüjtemény idézése H. Ö.-vel jeleztetik.

kezdődőleg, hacsak a jelen utasitás eltérőleg nem rendelkezik, a jövedelemadóra is megfelelőleg és értelemszerűleg kiterjednek.

(A pénzügyigazgatóságoknak a jelen utasitásból folyó teendőit a H. Ö. 1. §-ában foglaltak szerint Budapest székesfőváros területén a kir. adófelügyelő végzi.)

2. §.

A jövedelemadót — a többi egyenes adónemektől elkülönitve — könyvelik és nyilvántartják:

I. egyénenként:

1. az 1909 : XI. t.-c. 28. §-ának 1. pontjában felsorolt adózókra nézve a kir. adóhivatalok;

2. más adózókra nézve a szerint, amint a megadóztatás helye:

a) rendezett tanácsú vagy törvényhatósági joggal felruházott város, a városi adóhivatalok;

b) a székesfőváros, a városi adóhivatalnak kerületi osztályai;

c) kis- vagy nagyközség, a kir. adóhivatalok, mivel e helyeken a jövedelemadó fizetése szempontjából az adókötelezettek — kivétel nélkül — közvetlen fizetőknek tekintetnek;

II. városonként a kir. adóhivatalok;

III. kir. adóhivatalonként és törvényhatóságonként a pénzügyigazgatóságok mellé rendelt számvevőségek.

3. §.

A jövedelemadó-kivetési lajstromok számszaki felülvizsgálata és érvényesitése a H. Ö. 27—28. §-aiban előadottak szerint foganatositandó.

Az érvényesitett kivetési lajstromoknak közszemlére való kitétele azonban elmarad, mert a bizottság határozata az adóköteles feleknek vétbizonyitvány mellett kézbesittetik.

Az érvényesitett kivetési lajstromok alapján készitendő adóelőirási kimutatásnak kiállitására, lezárására és a kir. adóhivatalhoz leendő kiküldésére vonatkozólag a H. Ö. 28. §-ában foglaltak szerint kell eljárni és az ott megjelölt nyomtatványt használni.

A pénzügyigazgatóság a jövedelemadó-kivetési lajstromokat — azoknak számszaki felülvizsgálata és érvényesitése után — a kivetett adóknak és adópótlékoknak a jövedelemadófőkönyvek-

ben egyénenként való előírása végett a 2. §. I. 2. *a)* és *b)* pontjai esetében a városi adóhivatalnak, a 2. §. I. 2. *c)* pontja esetében pedig a kir. adóhivatalnak adja ki.

A számvevőség a kir. adóhivatalnak szóló rendelet fel- és ellenjegyzése alkalmával az adóelőírási kimutatás végösszegét a folyó évi P. K. 9. számában megjelent 1914. évi 135.685. számú körrendelet határozmányainak analogiájára egyenes adótárca főkönyvében is előírja.

Ha tehát a jövedelemadó kivetése a folyó naptári év első felében befejeződött, akkor a kivetett adónak felerésze az 1914/15. költségvetési évre, másik felerésze pedig az 1915/16. költségvetési évre irandó elő az egyenes adótárca-főkönyvben. Ellenben, ha a jövedelemadó kivetése a folyó naptári év első felében befejezést nem nyerne, a kivetett adó teljes összegében az 1915/16. évi egyenes adótárca-főkönyvben irandó elő.

4. §.

A folyó évi kivetés befejezése után történt pótelőírásokról és apadásokról a pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvevőség kir. adóhivatali kerületenkint és városi törvényhatóságonként külön-külön havi változási (pótelőírási és törlési) jegyzékeket vezet. E jegyzékeket az 1. számú mintának megfelelő nyomtatványon a H. Ö. 31. §-ában előadottak értelmében kell vezetni és kezelni.

5. §.

Az egyénenkénti könyvelés és nyilvántartás céljaira úgy a kir. adóhivataloknál, mint a városi adóhivataloknál a 2. számú mintának megfelelő nyomtatványon vezetendő jövedelemadófőkönyv szolgál.

Az adópótlékot a 3. hasáb felső részébe, a kivetett törzsadó fölött kell az adófőkönyvbe bejegyezni.

A városi adóhivatalok a 2. §. I. 1. pontjában emlitett adózók terhére előirt jövedelemadót a H. Ö. 49. §-ában szabályozott módon a kir. adóhivatalhoz utalják át.

6. §.

A kir. adóhivatal a kerületéhez tartozó minden egyes rendezett tanácsú és törvényhatósági joggal felruházott város részére

az azok által beszedendő és beszállitandó jövedelemadó könyvelése és nyilvántartása végett a jövedelemadófőkönyv utolsó lapjain külön-külön számlát nyit. A rendezett tanácsú városok külön számláinak zárlati eredményét a közvetlen fizetők számláinak zárlati eredményéhez hozzáadva, az egész kerületre kiterjedőleg megállapitja a kezelést.

7. §.

A pénzügyigazgatóságok mellé rendelt számvevőségek a jövedelemadót kir. adóhivatalonként és törvényhatóságonként az egyenes adók tárcafőkönyvében könyvelik és tartják nyilván.

Ebben a tárcafőkönyvben minden egyes kir. adóhivatali kerület és minden egyes városi törvényhatóság részére külön számlát kell nyitni.

8. §.

A rendezett tanácsú és a törvényhatósági városok részére kiadandó és a H. Ö. 53. §-ában előirt változási jegyzék helyett a jelen utasitás 4. §-ában előirt havi változási jegyzék nyomtatványa használandó.

9. §.

A rendezett tanácsú és törvényhatósági városok részére a H. Ö. 55. §-ában elmondottaknak megfelelőleg kiállitandó adófizetési ív nyomtatványmintája 3. szám alatt mellékeltetik.

A városi adóhivatalok és a kir. adóhivatalok által a H. Ö. 56. §-ában foglaltaknak megfelelőleg kiállitandó adóívek mintája 4. szám alatt van csatolva.

10. §.

A kir. adóhivatal az évi számadást a H. Ö. 65. §-ában foglalt rendelkezéseknek megfelelőleg, a jövedelemadót illetőleg külön készíti el és terjeszti be a pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvevőséghez.

11. §

A jövedelemadó esedékességét és befizetését az 1909 : XI. t.-c. 26. §-a (H. Ö. 73. §-a) szabályozza. Eltérés e tekintetben csak annyiban van, hogy az 1914 : XLVI. t.-c. szerint az 1909 : X. t.-c. 63. és 69. §-aiban foglalt módositó rendelkezések nem lévén hatály-

ban, a kivetett jövedelemadót a szolgálati járandóságokból levonni nem szabad.

Ennélfogva a jövedelemadó kivétel nélkül négy egyenlő részben és pedig minden évnegyed első napján, tehát január, április, julius és október elsején esedékes és az illető évnegyed közepéig fizetendő.

Minthogy azonban a jövedelemadó a folyó évben lesz első izben kivetve, s igy az 1909 : XI. t.-c. 26. §. harmadik és negyedik bekezdésében foglalt rendelkezéseket ezidőszerint alkalmazni nem lehet, az ezen adónem után járó késedelmi kamatok kiszámitásánál az adóív kézbesitésének időpontja lesz és pedig oly módon figyelembe veendő, hogy az adóív kézbesitéséig esedékessé vált évnegyedi adórészletek után késedelmi kamat csak a kézbesités időpontját követő naptári évnegyed első napjától számitható. Ha tehát az adóív a folyó év julius havában kézbesittetik, amikor már három évnegyedre eső adórészlet esedékessé vált, e tartozás után szeptember végéig késedelmi kamat nem követelhető; de ha az adózó fél ezt a tartozását egészben vagy részben nem fizeti be, a mutatkozó hátralék után október elsejétől a befizetés napjáig késedelmi kamat számitandó.

E rendelkezés helyes végrehajtása érdekében különös gondot kell forditani arra, hogy a kivetett jövedelemadóra vonatkozó, külön kiállitandó és a H. Ö. 56. §-ának megfelelően kézbesitendő adóív kézbesitésének időpontja az adófőkönyvbe pontosan bejegyeztessék.

12. §.

A jövedelemadó fizetendő:

1. a rendezett tanácsú és törvényhatósági joggal felruházott városokban adózók által (2. §., I. 2. *a)—b)* pont) az adótartozás mennyiségére való tekintet nélkül, a városi adóhivatalnál;

2. más adózók által az illető kir. adóhivatalnál (2. §., 1. és 2. *c)* pont).

A befizetett összegeket a városi adóhivatal az adóbeszedési naplóban vételezi be, amelynek mintája 5. szám alatt mellékeltetik.

A H. Ö. 85. §-ában előirt ellennyugta (befizetési jegy) kiállitásához megfelelő módositás mellett, a 28. számú nyomtatvány használandó.

13. §.

A kir. adóhivatal:

a) a rendezett tanácsú városok adóhivatalai által beszállitott jövedelemadót és késedelmi kamatot;

b) a közvetlen fizetők által teljesitett befizetéseket a jövedelemadó-segédnaplóban vételezi be, melynek mintája 5. szám alatt mellékeltetik.

Ugyanez a nyomtatvány mint jövedelemadó-segédnapló a törvényhatósági joggal felruházott városok részéről a kir. adóhivatalba beszállitott jövedelemadónak és késedelmi kamatoknak bevételezésére is szolgál. Mind a két jövedelemadó-segédnaplónak zárlati eredménye a H. Ö. 95. §-ának foganatositása során különkülön tétel alatt az egyenesadó-alnaplóba vezetendő át.

Az adóbehajtási illetékek hasábjának zárlati összegét, ugyancsak a H. Ö. 95. §-ában elmondottak szerint, az adóbehajtási illetékekről, kezelési költségtéritményekről és kezelési költségekről vezetett segédnaplóba kell átvezetni.

14. §.

A H. Ö. 175. §-ának utolsó bekezdése az 1912 : LIII. t.-c. 36. §-a alapján azzal egészittetik ki, hogy az 1909 : X. t.-c. 1. §-ának 7. és 8. pontjában emlitett jogi személyekre kivetett jövedelemadó is azok közé a köztartozások közé számit, melyet a zárlat tartama alatt a zárgondnok fizet.

15. §.

A H. Ö. 186. §-a az 1909 : XI. t.-c. 91. §-ának 1. *a)* pontja alapján azzal egészittetik ki, hogy mindazok, akik az 1909 : X. t.-c. 3. §-a értelmében egy adóalanyt alkotnak, a kivetett jövedelemadóért egyetemleg szavatolnak.

Budapest, 1915. évi junius hó 7-én.

A m. kir. pénzügyminiszter 1915. évi 18.985. számú rendelete az 1914. évi XLVI. t.-c. alapján kivetett jövedelemadó külön kezelése tárgyában.

(Körrendelet valamennyi m. kir. pénzügyigazgatósághoz — a székesfővárosi kivételével — és a székesfővárosi m. kir. adófelügyelőhöz.)

A hadsegélyezés céljaira a jövedelemadónak ideiglenes és részleges életbeléptetéséről szóló 1914. évi XLVI. t.-c. 12. §-ában

nyert felhatalmazás alapján a jövedelemadó külön kezelése tárgyában az alábbi utasitást adom ki:

A külön lenyomatban is megjelent utasitásból a községi (kör-) jegyzők, a kir. adóhivatalok és állampénztárak egy-egy példánnyal, a városi közegek pedig a szükségesnek megfelelő számú példányokkal a kir. pénzügyigazgatóságok (adófelügyelő) által hivatalból lesznek ellátandók. Saját használatára a kir. pénzügyigazgatóság (adófelügyelő) annyi példányt rendeljen meg, amennyire az egyenes adókkal foglalkozó tisztviselőinek számához képest szüksége van.

Az utasitás példányai, valamint a nyomtatványok a m. kir. állami nyomdától a szokott módon szerzendők be.

A jövedelemadónak a többi állami egyenesadóktól elkülönitett kezeléséből kifolyólag a jövedelemadó kezelésének (kivetésének) költségei is külön elszámolás tárgyát képezik. Ezeknek a kezelési költségeknek mikénti elszámolására nézve, — továbbá úgy ezeknek a kezelési költségeknek, valamint a jövedelemadónak és az abból fedezendő hadsegélyezési költségeknek a pénzügyigazgatóságok mellé rendelt számvevőségek részéről leendő könyvelése tárgyában külön rendelettel fogok intézkedni.

Budapest, 1915. évi jusun hó 7-én.

1915 : XIV. TORVÉNYCIKK

a közadókat érintő egynémely kérdésnek a hadi állapot folytán szükségessé vált kivételes szabályozása tárgyában.

(Szentesítést nyert 1915. évi június hó 10-én. — Kihirdettetett az »Országos Törvénytár«-ban 1915. évi június hó 15-én.)

1. §.

Az 1909 : XI. t.-c. 36. és következő §-aiban szabályozott adóelengedésnek van helye:

a) ha a hadi állapotból folyó hadműveletek következtében a földbirtok termésében egyharmad vagy ezt meghaladó károsodás állott elő;

b) ha a hadi állapot következtében a földbirtok a tényleges birtokos, illetve haszonbérlő mulasztása nélkül akként maradt

műveletlenül, hogy egyharmad vagy ezt meghaladó károsodás mutatkozik ;

c) ha a földbirtok termésének betakaritásánál a hadi állapot folytán a tényleges birtokos, illetve haszonbérlő mulasztása nélkül beállott akadályok egyharmad vagy ezt meghaladó károsodást okoztak.

A bejelentés határidejét, valamint a további eljárást a pénzügyminiszter rendeleti úton szabályozza.

2. §.

Az 1909 : VI. t.-c. szerint kivetett házbéradónak törlése a hadi állapot tartama alatt bármikor kérelmezhető, ha a ház tényleges birtokosa bérlőjének a házbért egészben vagy részben végérvényesen elengedte.

A törlés alapjául a ház tényleges birtokosa által kiállitandó bélyegmentes nyilatkozat szolgál, melynek szövegét és a további eljárást a pénzügyminiszter rendeleti úton szabályozza.

3. §.

Házbéradóleirásnak van helye, az 1909 : VI. t.-c. 54. és következő §-aiban szabályozott eljárás szerint, a hadi állapot tartama alatt azokra az épületekre vagy épületrészekre vonatkozólag, amelyeket a tényleges birtokos hadi vagy hadsegélyezési célokra akár hatóságnak, akár egyletnek (testületnek) vagy más személynek teljesen ingyen átenged.

A házbéradóleirás az átengedés napjától számitandó hatállyal a hadi állapot tartama alatt bármikor kérelmezhető.

4. §.

Házbéradóhelyesbitésnek van helye, ha egyes épületek vagy épületrészek a hadi állapot tartama alatt hadi célokra ellenszolgáltatás mellett vétettek hatóságilag igénybe.

Az adó helyesbitése a hatósági igénybevétel napjától kezdődik és a hadi állapot tartama alatt bármikor kérelmezhető.

5. §.

A hadműveletek szinterén megsemmisült, rombadőlt vagy megrongált, nemkülönben a hatóságilag kiüritett épületek után

járó adóknak a károsodás mérvének megfelelő elengedése hivatalból foganatositandó.

A további eljárást a pénzügyminiszter rendeletileg szabályozza.

6. §.

Az 1875 : XXIX. t.-cikkbe foglalt keresetadó I. vagy II. osztályába tartozó azok az adózók, akiknek üzlete (foglalkozása) a hadi állapot tartama alatt beigazoltan teljesen megszünt, a megszünés napjától járó adótörlést kérhetnek.

Az a körülmény, hogy az adózó iparigazolványáról, illetőleg iparengedélyéről nem mondott le, továbbá, hogy cégét nem töröltette, az adó törlésére kihatással nincs.

7. §.

Ha az adózó fél a pénzügyminiszter által rendeletileg megállapitandó módon hitelt érdemlően igazolja, hogy a III. osztályú keresetadónak az 1914—1916. évekre jogerősen megállapitott alapja az adózónak katonai szolgálatra történt behivása, illetőleg az 1912 : LXVIII. t.-c. 4. §-a alapján hadi célokra szükséges személyes szolgáltatásra történt kötelezése, vagy a háborús állapot folytán előidézett rendkivüli körülmények következtében legalább 50%-kal csökkent, a már jogerősen megállapitott III. osztályú keresetadó, a keresetcsökkenés mértékéhez képest, a csökkenés beálltának időpontjától kezdve mérsékelhető.

Az ilyen adómérséklésre irányuló kérelmek az érdekeltek által legkésőbb 1916. évi január hó végéig a pénzügyigazgatóságnál (adófelügyelőnél) nyujtandók be, amely azokat illetékes tárgyalás végett az 1883 : XLIV. t.-c. 30. §-a értelmében alakitott felszólamlási bizottság elé terjeszti.

Az adófelszólamlási bizottság a kérelmek elbirálásánál az 1883 : XLIV. t.-c. 32—33. §-ai értelmében jár el.

Az adófelszólamlási bizottság véghatározata ellen a m. kir. közigazgatási birósághoz panasszal élhet :

1. a bizottság előadója, mint az államkincstár képviselője, ha az adófelszólamlási bizottság a jogerősen megállapitott III. osztályú keresetadót leszállitotta anélkül, hogy az adózó fél által szolgáltatott bizonyitékok erre kellő jogalapot nyujtottak volna ;

2. az adózó fél, ha az adófelszólamlási bizottság az adó mérséklése iránt előterjesztett kérelmet egészben elutasitotta.

A panaszt az 1896 : XXVI. t.-c. értelmében a pénzügyigazgatóságnál (adófelügyelőnél) kell benyujtani.

A panasznak halasztó hatálya nincs.

8. §.

Az 1909 : XI. t.-c. 22. §-a értelmében kiállitott adóívek, úgyszintén az adóügyekben hozott mindennemű véghatározatok és végzések kézbesitése mindazoknál, akik katonai szolgálatra behivattak, illetőleg az 1912 : LXVIII. t.-c. 4. §-a alapján hadi célokra szükséges személyes szolgáltatásra köteleztettek, vagy a hadműveletek szinterén fekvő lakóhelyükről hatósági intézkedés folytán eltávolittattak, vagy oly helyen laknak, amely az ellenség által tartatik megszállva, csakis akkor vehető megtörténtnek, ha az adóív, illetőleg véghatározat vagy végzés magának az adózónak vagy igazolt meghatalmazottjának, illetőleg törvényes képviselőjének kézbesittetett.

A netán igénybe vehető jogorvoslati eljárás határideje az előző bekezdés szerint foganatositott kézbesités megtörténtétől számit.

9. §.

Azokra nézve, akik az adókra, illetékekre és egyéb köztartozásokra vonatkozó törvényekben és szabályokban bizonyos jogok gyakorlására vagy kötelességek teljesitésére megállapitott határidőket azért nem tarthatták be, mert katonai szolgálatra behivattak, az 1912 : LXVIII. törvénycikk alapján hadi célokra szükséges személyes szolgáltatásra köteleztettek, vagy a háború közvetlen hatásai folytán akadályoztattak a határidők betartásában, a pénzügyminiszter akár általános rendelettel, akár esetről-esetre, akár előlegesen, akár utólagosan a határidőket meghosszabbithatja s a határidők be nem tartásából egyébként származó jogkövetkezményektől eltekinthet.

10. §.

Jelen törvény kihirdetése napján lép életbe. Végrehajtásával a pénzügyminiszter bizatik meg.

A m. kir. pénzügyminiszter 52.600/1915. P. M. számú rendelete: Utasitás a közadókat érintő egynémely kérdésnek a hadi állapot folytán szükségessé vált kivételes szabályozásáról szóló 1915 : XIV. t.-c. földadóra vonatkozó 1. §-ának végrehajtása iránt.

1. §.

Az 1909 : XI. t.-c. 36. és következő §-aiban szabályozott adóelengedésnek van helye :

a) ha a hadi állapotból folyó hadműveletek következtében a földbirtok termésében egyharmad vagy ezt meghaladó károsodás állott elő ;

b) ha a hadi állapot következtében a földbirtok a tényleges birtokos, illetőleg haszonbérlő mulasztása nélkül akként maradt műveletlenül, hogy egyharmad vagy ezt meghaladó károsodás mutatkozik ;

c) ha a földbirtok termésének betakaritásánál a hadi állapot folytán a tényleges birtokos, illetőleg haszonbérlő mulasztása nélkül beállott akadályok egyharmad vagy ezt meghaladó károsodást okoztak.

2. §.

Amennyiben jelen utasitás másként nem intézkedik, általában az 1913. évi 50.000. számú utasitás 99—119. §-ban foglalt eljárásnak van helye.

3. §.

Az adóelengedés iránti igények az érdekeltek által az 1913. évi 50.000. számú utasitás 99. §-ában körülirt módon jelentendők be, és pedig a jelen utasitás 1. §. *a)*, *b)* és *c)* pontjaiban felsorolt esetekre külön-külön.

Ha a bejelentés a jelen utasitás 1. §. *b)* és *c)* pontjában foglalt esetek alapján történik, a vonatkozó bejelentéshez csatolandó a községi előljáróságnak (városi tanácsnak) bizonyitványa, melynek igazolnia kell, hogy a károsodás nem a birtokos, illetőleg haszonbérlő mulasztásából történt, és egyúttal tüzetesen meg kell jelölnie azt a körülményt, mely a károsodást előidézte.

Az 1. §. *a)* pontjához tartozó esetekben, valamint a *b)* és *c)* pontjához tartozó esetekben is akkor, ha a károsodás a hadműveletek következtében állott be, a bejelentést a községi-előljáróságok)városi adóhivatalok) is megtehetik és amennyiben a bejelentés

a *b)* és *c)* pont alapján történik, ez esetben a fentiek szerint a bejelentéshez csatolandó községi bizonyitvánnyal igazolandó körülményeket, külön községi bizonyitvány helyett magában a bejelentésben állapitják meg.

4. §.

Az adóelengedés iránti igénybelentés :

a jelen utasitás 1. §. *a)* pontjához tartozó esetekben, szántóföldekre, ha kalászos veteményről van szó, és kertekre, rétekre, legelőkre nézve legkésőbb julius hó 10-ig ;

szántóföldekre, ha kapásveteményről van szó, továbbá szőlőkre és nádasokra nézve legkésőbb szeptember hó 15-éig ;

erdőkre nézve a hadműveleteknek az illető területen való befejeztét követő egy éven belül ;

a jelen utasitás *b)* pontjához tartozó esetekben, melyek természetszerűen csak szántóföld és kertnél fordulhatnak elő, legkésőbb julius hó 10-ig ;

a jelen utasitás *c)* pontjához tartozó esetekben nyomban a gátló akadály bekövetkeztekor, illetőleg akkor, amikor ennek bekövetkeztéről a tényleges birtokos, illetőleg haszonbérlő tudomást szerzett, esetleg a szükséghez képest távirati úton adandó be.

5. §.

Az emlitett határidőkön túl elkésve beadott kárbejelentések a pénzügyigazgatóság által, az elkésés dacára, szabályszerű helyszini tárgyalás alá veendők.

Az érdekelt birtokosok az elkésve beadott kárbejelentéseikben felhozhatják azokat a körülményeket, melyek a határidő be nem tartásának igazolására szolgálnak.

Amennyiben a vonatkozó kárbejelentésekben ily igazolás elő nem fordul, a kincstári kiküldött a helyszini eljárás során az érdekelt birtokosok meghallgatása mellett megállapitja, vajjon a bejelentésnek kellő időben való elmulasztása, valamely, a birtokostól nem függő körülmény miatt történt-e.

Ha az igazolásul felhozott körülmények méltánylást érdemelnek, vagy egyébként beigazolást nyert, hogy a bejelentésnek kellő időben való elmulasztása nem szándékosan történt, a pénzügyigazgatóság saját hatáskörében határoz az adóelengedés iránti igény felett.

Ha azonban a pénzügyigazgatóság azt vélné, hogy a késedel-

mes bejelentés szándékos mulasztás folytán következett be, vagy pedig a kárbejelentés oly időben adatott volna be, midőn a kár mérve, illetve a károsodás ténye a termés betakaritása miatt már meg sem volt állapitható, a vonatkozó bejelentéseket a tényállás tüzetes ismertetése mellett, további utasitás végett a pénzügyminiszterhez terjeszti fel.

6. §.

Az elemi kárbejelentések alapján az 1913. évi 50.000. számú utasitás 101. §-ának megfelelően a községi előljáróság által szemlejegyzőkönyv veendő fel és pedig mindenkor külön szemlejegyzőkönyv a jelen utasitás 1. §. *a)*, *b)* és *c)* pontjaiban felsorolt esetekre vonatkozólag.

Oly községekben, melyek kataszteri birtokívei az ellenség betörése folytán megsemmisültek, a pénzügyigazgatóság a kataszteri telekkönyvet a községi előljáróság kérésére a szemlejegyzőkönyv elkészitése és a kárnak helyszini felvétele végett kiküldi.

7. §.

A pénzügyigazgatóság a hozzá beterjesztett kárbejelentések és szemlejegyzőkönyvek alapján a községi előljáróságot, a kárfelvételi jegyzékeknek, a szemlejegyzőkönyvek szerint külön-külön való elkészitésére utasitja és a kárbecslésre a határidőt hozzávetőleg kitűzi.

A kárfelvételi jegyzékek címlapján határozottan ki kell tüntetni, hogy a jegyzék az 1915 : XIV. t.-c. 1. §-ának melyik pontja alapján vétetett fel.

A kárbecslés határidejének kitűzésénél elvül szem előtt tartandó, hogy a jelen utasitás 1. §. *a)* és *b)* pontjaihoz tartozó esetekben, a kárbecslés általában az aratás, illetve a termés betakaritása előtt történjék.

A *c)* ponthoz tartozó esetekben pedig a kárbecslés augusztus 15-ike után ejtendő meg.

8. §.

Oly községekre nézve, melyek kataszteri birtokívei az ellenség betörése folytán megsemmisültek, a jelen utasitás 7. §-a értelmében kiadandó kataszteri telekkönyv alapján, az 1913. évi 50.000. számú utasitás 109. §-a szerinti módon ideiglenes kárfelvételi jegyzék állitandó össze.

Ugyancsak ideiglenes kárfelvételi jegyzék állitandó össze oly

községekre nézve is, melyekben egymással összefüggő egész dülők károsodtak és a rendes kárfelvételi jegyzék elkészitését a becslési határidő közelségére való tekintettel, a községi nyilvántartó a kitűzött határidőre elkésziteni nem volt képes.

Ha valamely községben oly területek károsodásáról van szó, melyek a hadműveletekből folyó intézkedés folytán a kárbecslés alkalmával meg sem közelithetők, a kincstári kiküldött a tényállásról a községi előljárósággal jegyzőkönyvet vesz fel, a kataszteri telekkönyv alapján pontosan megállapitja a kérdéses dülőket és földrészleteket és ezekről ideiglenes kárfelvételi jegyzékeket állit össze.

9. §.

A jelen utasitás alapján megejtendő kárbecsléshez a kincstár részéről gazdasági szakértő meghivása mellőzendő.

10. §.

A kár mérve egyharmad, kétharmad részben vagy egészben állapitandó meg aszerint, amint az illető földrészlet várható termése egyharmad, kétharmad részben vagy egészben károsodott.

Az egyes földrészleteknél, ha a károsodás a földrészlet területének csak egy részét érte, a jelen utasitás 1. §. *a)* pontjához tartozó esetekben, valamint a *b)* pontjához tartozó esetekben akkor, ha a megművelést a hadműveletekből folyó hatósági intézkedés tette lehetetlenné, a károsodott terület kibecslés alapján állapitandó meg.

A *b)* ponthoz tartozó esetekben azonban akkor, ha a földrészlet megművelése csak általában a hadi állapot miatt vált lehetetlenné, továbbá a *c)* ponthoz tartozó esetekben csak egész földrészletek után adható adóelengedés.

A *b)* ponthoz tartozó esetekben nyomásos vagy rendes gazdasági forgók szerint kezelt gazdaságoknál, fekete ugarnak hagyott terület után adóelengedés nem adható.

11. §.

Az érdekelt birtokosok, a kárbecslés alkalmával, a kárbejelentésből vagy szemlejegyzőkönyvből esetleg kimaradt dülőkben fekvő földrészletek után is kérhetnek adóelengedést, ily esetekben, ha több földrészletről volna szó, és ezek a kárfelvételi jegyzékbe bepótolhatók nem lennének, ezekről a földrészletekről külön, a

jelen utasitás 8. §-ában tárgyalt ideiglenes kárfelvételi jegyzék veendő fel.

12. §.

A kárbecslés alkalmával a kincstári kiküldött a jelen utasitás 1. § *b)* és *c)* pontjához tsrtozó esetekben meggyőződést szerez arról, hogy a jelen utasitás 3. §-a értelmében a községi előljáróság által kiállitott bizonyitványban a károsodás okául megjelölt körülmény, tényleg a kárt szenvedett birtokostól vagy haszonbérlőtől nem függő körülménynek tekintendő-e és erre vonatkozó véleményét a községi bizonyitványra rájegyzi. Abban az esetben, ha a pénzügyigazgatóság a helyszinen eljárt tisztviselőnek véleménye alapján a felhozott körülményt nem találná az adóelengedés iránti igény megállapitására elfogadhatónak, véghatározatának meghozatala előtt a tárgyiratokat a pénzügyminiszterhez terjeszti fel.

13. §.

Ha a község lakossága a hadviselés érdekében eltávolittatott, és a törvényes rend az aratási időig sem állott még helyre, a közigazgatási bizottságnak, a tényállás ismertetése mellett teendő felterjesztésére, a pénzügyminiszter az adóelengedés iránti eljárást hivatalból rendeli el.

A közigazgatási bizottságnak a pénzügyminiszterhez teendő ily irányú előterjesztése határidőhöz kötve nincs, és önként értőleg csak egész községi határokra alkalmazható.

A pénzügyminiszter vonatkozó rendeletének vétele után a pénzügyigazgatóság, a község terhére sommásan előirt földadó törlését foganatositja.

14. §.

Erdőkre nézve adóelengedésnek csak a jelen utasitás 1. §-ának *a)* pontja alapján van helye.

A kár mérvének megállapitása az 1913. évi 50.000. számú utasitás 116. §-ának rendelkezései szerint foganatositandó és minden esetben az illetékes kir. erdőfelügyelő, esetleg más kir. erdészeti szakértő hallgatandó meg.

15. §.

A jelen utasitás 1. §-a alapján elengedett adókról, az *a)*, *b)* és *c)* pontok szerint elkülönitve, évnegyedenkint kimutatás készitendő és a kimutatás a pénzügyminiszterhez felterjesztendő.

Budapesten, 1915. évi junius hó 16-án.

Értékpapirrészletügyletek.

A m. kir. minisztérium 1.762/1915. M. E. számú rendelete az értékpapirrészletügyletről.

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott 1912 : LXIII. t.-c. 16. §-ában, valamint az idézett törvénycikket és az 1912 : LXVIII. törvénycikket kiegészitő 1914 : L. t.-c. 14. §-ában kapott felhatalmazás alapján a részletügyletről szóló 1883 : XXXI. törvénycikkben foglalt szabályok kiegészitéséül a következőket rendeli :

1. §.

Az 1883 : XXXI. törvénycikkben szabályozott részletügyletet a budapesti értéktőzsde hivatalos forgalmának szünetelése alatt a minisztérium további rendelkezéséig részvényekre nézve egyáltalában nem lehet kötni, más értékpapirokra nézve pedig nem lehet magasabb árfolyam alapul vételével kötni, mint amelyen az értékpapirt a budapesti tőzsdén 1914. évi julius hó 25. napján jegyezték.

Az 1914. évi julius hó 25. napja óta kibocsátott állami kölcsönök kötvényeire nézve az 1883 : XXXI. törvénycikkben szabályozott részletügyletet csak a pénzügyminiszter által arra feljogositott cég köthet a pénzügyminiszter által megszabott feltételek mellett.

Az előbbi bekezdésekben foglalt szabályok ellenére kötött részletügylet — akár kifejezetten mint ilyen, akár más ügylet alakjába burkoltan jött létre — érvénytelen. Ez a rendelkezés az 1914. évi julius hó 25. napja után a jelen rendelet életbelépéseig kötött ügyletekre is áll.

2. §.

Az 1883 : XXXI. törvénycikkben szabályozott olyan részletügyleteken alapuló tartozások, amelyeket az 1914. évi augusztus hó 1. napja előtt kötöttek, 1915. évi junius hó 1. napjától kezdve egészen kivétetnek a moratorium alól. Az értékpapir vevője köteles

a részletügyletben meghatározott összegű részleteknek az ott megszabott módozatok szerint fizetését az 1915. évi junius havában a lejáratnak megfelelő napon megkezdeni. Az ilyen ügyletek alapján már lejárt hátralékos részleteket is a vevő nem egy összegben, hanem a szerződésben meghatározott összegű részletekben köteles megfizetni s ennek következtében a részletfizetések ideje oly idővel hosszabbodik meg, amennyi időre eső részletekkel, a vevő hátralékban maradt. A hátralék után a vevő legkésőbb az utolsó részlettel együtt az eredeti lejárattól 1915. évi junius hó 1. napjáig számitott törvényes kamatot köteles megfizetni.

3. §.

Az eladó az 1883 : XXXI. t.-c. alá eső azt a részletügyletet, amelyet az idézett t.-c. 9. §-a alapján 1914. évi julius hó 31. napján megszüntethetett volna, a jelen rendelet életbelépésének napját követő tizenöt nap alatt az idézett §-ban meghatározott módon megszüntetheti. Ha az eladó ezzel a jogával él, az értékpapirt nem számolhatja el alacsonyabb árfolyamon, mint amelyen az értékpapirt a budapesti tőzsdén 1914. évi julius hó 25. napján jegyezték. Az eladó a jelen bekezdésben meghatározott joggal nem élhet, ha az 1883 : XXXI. t.-c. 9. §-ában emlitett tizenöt napi határidő 1914. évi augusztus hó 1. napja előtt már letelt.

Az előbbi bekezdés esetén kivül az eladó az 1883 : XXXI. t.-c. alá eső olyan részletügyletet, amelyet 1914. évi augusztus hó 1. napja előtt kötött, megszüntetheti, ha a vevő a jelen rendelet 2. §-ában meghatározott fizetési kötelezettségének a részlet esedékességét követő tizenöt nap alatt nem tesz eleget. Az eladó ezt a jogot e tizenöt napi határidő elteltét követő huszonegy nap alatt gyakorolhatja és annak gyakorlásáról a vevőt ajánlott levélben haladéktalanul értesiteni köteles. Ilyen megszüntetés esetében az eladót az eladott értékpapir megtartása mellett a vételárnak tizenöt százaléka illeti meg ; az ezenfelül fizetett összegeket az eladó a vevőnek visszatériteni köteles. A vevő az esetleges hiányt pótolni nem köteles. Az 1883 : XXXI. t.-c. 9. §-ának szabályai ebben az esetben nem állanak.

Ha az eladó az 1883 : XXXI. t.-c. alá eső olyan részletügyletet, amelyet 1914. évi julius hó 31. napja után kötött, a budapesti értéktőzsde hivatalos forgalmának szünetelése alatt az idézett t.-c. 9. §-a értelmében megszüntet, az értékpapirt nem számol-

hatja el alacsonyabb árfolyamon, mint amelyen az értékpapirt a budapesti tözsdén 1914. évi julius hó 25. napján jegyezték. Az 1914. évi julius hó 25. napja óta kibocsátott állami kölcsönök kötvényei tekintetében az elszámolásnál alapul veendő árfolyamot a pénzügyminiszter határozza meg.

4. §.

Azok, akik a jelen rendelet intézkedéseit vagy tilalmait megszegik, az 1883 : XXXI. t.-c. 14. §-a értelmében a kir. bíróság által az ott meghatározott büntetéssel büntetendők.

5. §.

Ez a rendelet, melynek hatálya Horvát-Szlavonországokra is kiterjed, 1915. évi május hó 22. napján lép életbe.

Budapest, 1915. évi május hó 21. napján.

A m. kir. belügyminiszter 18.801/1915. B. M. eln. számú körrendelete a hadikölcsön-kötvényekre vonatkozó részletügyletek kötése körül előfordulható visszaélések megelőzése tárgyában.

(Valamennyi törvényhatóság első tisztviselőjének.)

A pénzügyminiszter úrtól kapott értesülés szerint előfordult olyan eset, hogy egy pénzintézet a községi jegyzőkhöz ajánlatokat tett az iránt, hogy a II. 6%-os hadikölcsönkötvények részletügylet útjáni elhelyezésénél működjenek közre, megfelelő tiszteletdíj ellenében.

A m. kir. minisztériumnak az értékpapir-részletügyletekről 1915. évi május hó 21-én kiadott és a „Budapesti Közlöny" május 22-iki számában közzétett 1.762/1915. M. E. számú rendelete értelmében az 1914. évi julius hó 25. napja óta kibocsátott állami kölcsönök kötvényeire nézve az 1883 : XXXI. törvénycikkben szabályozott részletügyletet csak a pénzügyminiszter által erre feljogositott cég köthet, a nevezett miniszter úr által megszabott feltételek mellett s minden egyébként kötött részletügyben érvénytelen.

E rendelkezés célja az, hogy az értékpapiroknak részletügylet útján értékesitése révén, a tájékozatlan közönség jogosulatlan károsodásoktól megóvassék és különösen a magyar

állampapirok iránt az alsóbb néposztályoknak nagyon is kívánatos bizalma meg ne ingattassék.

Felhivom ennélfogva $\frac{\text{Alispán}}{\text{Polgármester}}$ urat, hogy a lakosság netáni anyagi károsodásának megakadályozása érdekében, az ezen rendeletben foglaltakat megfelelő tájékoztatás mellett, haladéktalanul tegye minél szélesebb körben közhirré és hathatósan intézkedjék, hogy az államkötvényekre vonatkozó részletügyletek megkötésében való részvételtől a közigazgatási alkalmazottak szigorúan tartózkodjanak.

Egyúttal arra is felhivom $\frac{\text{Alispán}}{\text{Polgármester}}$ urat, hogy az elsőfokú rendőrhatóságokat utasitsa, hogy a pénzügyminiszteri engedély igazolása nélkül részletügyletek kötésével foglalkozók visszaélés számba menő üzelmeit akadályozzák meg és a netán felmerülő eseteket megtorlás végett az 1883 : XXXI. törvénycikk 14. §-a alapján a kihágások tekintetében illetékes királyi bíróságoknak haladéktalanul hozzák tudomására.

Budapesten, 1915. évi junius hó 8-án.

Fémek és ötvözetek bejelentése és lefoglalása.

A m. kir. minisztérium 1.100/1915. M. E. számú rendelete, a cink- (horgany-) készleteknek bejelentése tárgyában.

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott 1912 : LXIII. törvénycikket és a hadiszolgáltatásokról szóló 1912 : LXVIII. törvénycikket kiegészitő 1914 : L. t.-c. 2. §-a alapján a következőket rendeli :

1. §.

Az egyes fémek és ötvözetek készleteinek bejelentése tárgyában 1915. évi február hó 6. napján 504/1915. M. E. szám alatt kelt rendeletében foglalt szabályok kiterjesztetnek a cink- (horgany-) készletekre is. Az idézett rendeletben megállapitott bejelentési kötelezettség nem terjed ki azokra a cink- (horgany-) készletekre, amelyek 200 kg.-ot meg nem haladnak, és pedig a 200 kg.-ot meg nem haladó azokra a cink- (horgany-) készletekre sem, amelyek ércből, kohóféltermékből, ócskaanyagból, ipari hulladékból, egyéb hulladékból és hamuból állanak.

A cink- (horgany) készletére vonatkozó bejelentést az 504/915. M. E. számú rendeletben emlitett fémekre és ötvözetekre vonatkozó bejelentéssel egyidejüleg kell benyujtani. A cink- (horgany-) készleteket első izben az 1915. évi március hó 31. napján volt állapot szerint legkésőbb 1915. évi április hó 8. napjáig kell annál az elsőfokú iparhatóságnál bejelenteni, amelynek területén a készletek vannak.

2. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya kiterjed a magyar szent korona országainak egész területére, Horvát-Szlavonországokban azonban a bejelentési kötelezettség végrehajtása céljából szükséges rendelkezéseket a bán teszi meg.

Budapesten, 1915. évi március hó 29. napján.

A m. kir. minisztérium 1.101/1915. M. E. számú rendelete egyes meghatározott fémekből és ötvözetekből készült fél- és készgyártmányok készleteinek bejelentése tárgyában.

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott 1912 : LXIII. törvénycikket és a hadiszolgáltatásokról szóló 1912 : LXVIII. törvénycikket kiegészítő 1914. évi L. t.-c. 2. §-a alapján a következőket rendeli :

1. §.

Mindazok, akik saját vagy idegen helyiségben feldolgozás vagy elidegenités céljára olyan fél- vagy készgyártmányokat tartanak készletben, amelyek kizárólag vagy túlnyomó részben aluminiumból, ólomból, vörösrézből, sárgarézből, nikkelből, vörösfémből vagy cinkből (horganyból) állanak, kötelesek ezeket a készleteket a hatóságnak bejelenteni, amennyiben e készleteik, mint a nyers öntések, hengerelt lapok, táblák, lemezek, rudak, csövek és drótok nem esnek már az egyes fémek és ötvözetek készleteinek bejelentése tárgyában 1915. évi február hó 6. napján 504/1915. M. E. szám alatt és a cink- (horgany-) készleteknek bejelentése tárgyában 1915. évi március hó 29. napján 1.100/1915. M. E. szám alatt kelt rendeletben megállapitott havonkénti bejelentés alá.

A bejelentési kötelezettség nem terjed ki oly tárgyakra, amelyeknek műértékük van, és olyanokra, amelyek nemes fémmel vannak bevonva, vagy részben nemes fémből készültek.

A bejelentési kötelezettség nem terjed ki továbbá azokra a készletekre, amelyeknek nyers (brutto) súlya nem halad meg :

akluminiumnál és nikkelnél fémnemenkint 20 kg.-ot,

vörösréznél és ólomnál fémnemenkint 100 kg.-ot, a többi fémeknél fémnemenkint 200 kg.-ot.

2. §.

A bejelentést az 1915. évi április hó 10. napján volt állapot szerint ugyanezen hó 24. napjáig kell annál az elsőfokú iparhatóságnál (kis- és nagyközségekben a főszolgabirónál, rendezett tanácsú városokban a tanácsnál, törvényhatósági joggal felruházott városokban a rendőrkapitánynál, Budapest székesfővárosban a kerületi előljáróságnál, Fiume városában és kerületében a rendőrkapitánynál) benyujtani, amelynek területén a készletek vannak.

Azokat az anyagokat, amelyek 1915. évi április hó 10. napján fuvarozás alatt állanak, a címzett köteles és pedig a rendeltetési helyre érkezésük után haladéktalanul bejelenteni.

Azon készletek bejelentése tekintetében, amelyek az államnak, különösen az állami műveknek, a magyar királyi államvasutaknak és a posta- és távirdaigazgatásnak birtokában vannak, a kereskedelemügyi miniszter külön intézkedik.

3. §.

A bejelentéshez kizárólag a 2. §-ban említett hatóságoknál és a községi előljáróságoknál kapható bejelentőlapokat kell felhasználni és azokat két példányban az összes rovatok kitöltésével kell benyujtani. Postai úton való beküldés esetében a bejelentőlapokat legkésőbb a határidő utolsó napján kell postára adni. Az elsőfokú iparhatóság a bejelentőlapok egyik példányát megtartja, a másikat pedig késedelem nélkül közvetlenül a kereskedelemügyi miniszterhez terjeszti fel.

4. §.

Az elsőfokú iparhatóságnak (2. §.) az 1914 : L. törvénycikk 2. §-a értelmében a bejelentett adatok helyességének megállapitása végett jogában áll a bejelentésre kötelezettnek készleteit, raktárait és üzleti könyveit megvizsgálni.

5. §.

Aki az 1. §-ban meghatározott fél- és készgyártmányokból birtokában levő készletet a jelen rendelet ellenére be nem jelenti, vagy nem a valóságnak megfelelően jelenti be, a hatóság előtt eltitkolja, az ellenőrzést meghiusitja, az — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el és az 1914 : L. törvénycikk 9. §-a értelmében két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak mint rendőri büntetőbiróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ott érvényes jogszabályok szerint hivatott hatóságok járnak el.

6. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya kiterjed a magyar szent korona országainak egész területére, Horvát-Szlavonországokban azonban a bejelentési kötelezettség végrehajtása céljából szükséges rendelkezéseket a bán teszi meg.

Budapesten, 1915. évi március hó 29-én.

A m. kir. honvédelmi miniszter 3.820/eln. 20/b. 1915. számú rendelete egyes fémek és ötvözetek 1915. évi február hó 7. napja óta keletkezett készleteinek hadicélokra igénybevétele tárgyában.

A hadiszolgáltatásokról szóló 1912 : LXVIII. t.-c. 24. és 27. §§-ai alapján a következőket rendelem :

1. §.

A jelen rendelet értelmében hadi célokra igénybevetteknek jelentem ki :

1. Az aluminiumból, antimonból, ólomból, chrom és ferrochromból, vörös- és sárgarézből, molybdän és ferromolybdänből, nikkel és ferronikkelből, vörösfémből, vanadium és ferrovanadiumból, wolfram- és ferrowolframból, ónból és ónötvözetekből a magyar szent korona országaiban kohóból nyert nyersfém alakjában meglevő, tehát további feldolgozás által ettől eltérő alakba még nem hozott anyagoknak mindazokat a készleteit, valamint az említett fémekből és ötvezötekből a jelzett területen érc, kohófélltermék, ócskaanyag, ipari hulladék, egyéb hulladék és hamu alakjában meglevő mindazokat a készleteket, amelyek az 1915. évi február hó 7. napját követő időből valók, vagyis 1915. évi február hó 8. napja előtt a fent jelzett területen és alakban még nem voltak meg,

2. az 1. pontban megnevezett anyagoknak mindazokat a készleteit, amelyek termelés (előállitás) hulladékképződés vagy ócskaanyagul való kiválás útján a jelen rendeletem életbelépése után fognak keletkezni.

2. §.

Az igénybevétel nem terjed ki az emlitett anyagokból a jelen rendeletem életbelépésének idejében meglevő azokra a készletekre, amelyek nem haladják meg a következő mennyiségeket : aluminuimnál 20 kg.-ot, antimonnál 10 kg.-ot, ólomnál 100 kg.-ot,

chrom és ferrochromnál 10 kg.-ot, vörösréznél 30 kg.-ot, sárgaréznél, amelynek vörösréztartalma 58% vagy ennél több 10 kg.-ot, sárgaréznél, amelynek vörösréztartalma kevesebb 200 kg.-ot, molybdän és ferromolybdännél 10 kg.-ot, nikkel és ferronikkelnél 1 kg.-ot, vörösfémnél 200 kg.-ot, vanadium és ferrovanadiumnál 5 kg.-ot, wolfram és ferrowolframnál 10 kg.-ot, ónnál 10 kg.-ot, ónötvözeteknél, amelynek óntartalma 85% vagy ennél több 20 kg.-ot, ónötvözeteknél, melyeknek óntartalma kevesebb, 50 kg.-ot.

Amennyiben a készletnek naptári hónaponkinti növekedése a fent emlitett mennyiségeket nem haladja meg, ez a növekedés az igénybevétel alól szintén ki van véve.

3. §.

A jelen rendeletem vagy a folyó évi február hó 6. napján 1.597/eln. 20. b. szám alatt kelt rendeletem alapján igénybevett készleteket a katonai igazgatás megbizásának teljesitésére csak annyiban szabad másnak átengedni, amennyiben azok az emlitett megbizás céljából feltétlenül szükségesek és az átvevő az anyag birtokosainak vagy megőrzőjének legkésőbb az átvétel alkalmával szabályszerűen kiállitott nyilatkozatot ad.

A nyilatkozatok ürlapjai a kereskedelmi és iparkamaránál kaphatók.

4. §.

A folyó évi február hó 6-án 1.597/eln. 20/b. 1915. szám alatt kelt rendeletemnek határozmányai egyebekben a jelen rendeletem alapján igénybe vett készletekre is alkalmazást nyernek.

5. §.

Ez a rendelet kihirdetése napján lép életbe. Hatálya Horvát-Szlavonországokra is kiterjed.

Budapesten, 1915. évi március hó 29. napján.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter 19.432/1915. számú rendelete a honvédelmi miniszter 3.820/eln. 20/b/1915. számú rendeletével hadi célokra igénybe vett fémek és ötvözetek egyes mennyiségeinek a tulajdonos szabad rendelkezésére való bocsátása tárgyában.

I.

A m. kir. honvédelmi miniszter folyó évi március hó 29-én kelt 3.820/eln. 20/b. 1915. számú rendelete alapján igénybe vett fémeknek és ötvözeteknek készleteiből, az ércek, kohóféltermékek, ócskaanyagok, hulladékok, hamu és salak kivételével — további intézkedésig szabadon felhasználhatók minden hónapban a következő százalékos részek:

1. Az anyagok tulajdonosának saját üzemében való feldolgozásra az ólomból, sárgarézből, vörösfémből, ónból és ónötvözetekből 20—20%;

2. eladásra az 1. alatt megnevezett anyagokból 15—15%;

3. az 1. és 2. pontokban foglalt engedély alapján feldolgozott és eladott mennyiségek együtt nem haladhatják túl az 1. pontban megadott százalékot.

II.

Az ércek, kohófémtermékek, ócska anyagok, ipari hulladékok, egyéb hulladékok és hamu tulajdonosa ezen anyagokat akár saját, akár idegen, de hazai üzemben nyers fémmé feldolgozhatja, illetve feldolgoztathatja, a kereskedelemügyi miniszter engedélye nélkül azonban azokat el nem idegenitheti.

III.

A vas- és acélgyártó üzemek tulajdonosai részére a vas- és acélgyártáshoz való feldolgozás céljára a birtokukban levő aluminiumkészletekből azok a mennyiségek, amelyek 1915. julius végéig terjedő szükségletük fedezésére kellenek, az igénybevétel alól feloldatnak.

IV.

Az igénybe vett fémekből és ötvözetekből, beleértve az ócskaanyagokat és hulladékokat, a tulajdonosok feldolgozhatják azon mennyiségeket, amelyek a saját üzemük fenntartására szolgáló javitásokhoz 1915 julius végéig szükségesek, de csak abban

az esetben, ha a más anyagokkal való pótlás nem lehetséges. Ugyanezen feltételek mellett a megjelölt és ilyen célokra szükséges anyagok eladása sincs korlátozva.

Aki ezen közlemény kelte után a m. kir. minisztériumnak 504/1915. M. E. és 1.101/1915. M. E. számú rendeleteiben megnevezett anyagokat külföldről behoz, a behozott anyagokkal az alábbi eljárás követése esetén szabadon rendelkezhetik.

A szabad rendelkezés biztositása céljából az anyagok behozatala azonnal a küldemény beérkezése után a beszállitási bizonylatok bemutatása mellett a kereskedelemügyi m. kir. miniszteriumnak bejelentendő, amely e bizonylatok alapján a behozott anyagokra a szabad rendelkezési jogot megadja.

Ha ezen engedélyben az is részesedni akar, akinek ilyen anyag belföldön eladatik, akkor az eladó az eladást, a vevő megnevezésével a kereskedelemügyi m. kir. miniszternek bejelenteni köteles.

Budapesten, 1915. évi március hó 29-én.

A m. kir. kereskedelemügyi miniszter 12.541/VI/c. sz. közleménye vasból készült villamos vezetékek alkalmazása tárgyában.

Miután a vörösréz, mely villamos vezetékek elkészitésére ezideig kizárólagosan használtatott, egyéb fémekkel és ötvözetekkel együtt a m. kir. honvédelmi miniszter úr folyó évi február hó 6-án 1.597. eln. 20/b. szám alatt kelt rendeletével feltétlenül szükséges katonai célokra vétetett igénybe, s ennek következtében ezen fém vezetékek és kábelek gyártására csak az elkerülhetetlen esetekben lesz felhasználható, a következőket hozom az érdekeltek tudomására.

Normális feszültségek, nem túlnagy áramerősségek és főként egyenáram esetén rézvezeték helyett vas villamosvezeték is célszerűen felhasználható. Fedett helyiségben a vezeték papirral vagy rokonanyagokkal szigetelve, szabadban pedig csupaszon, esetleg ónnal vagy horganynyal bevonva alkalmazható.

A vas vezetékek alkalmazására vonatkozólag a Magyar mérnök- és épitészegylet a magyar elektrotechnikai egyesülettel normáliákat állapitott meg, s a vezetékek gyártására összes hazai kábelgyáraink berendezkedtek.

Minthogy ezek szerint a vas villamos vezetékek alkalmazásá-

nak akadályai nincsenek, felhivom mindazokat a hatóságokat, akik ideiglenes jellegű épületeket létesitenek, hogy ezen épitkezéseiknél kizárólagosan vas villamos vezetékeket alkalmazzanak, mert nem leszek azon helyzetben, hogy ily célokra a katonai célokra igénybe vett rézanyagot az igénybevétel alól feloldjam.

Budapest, 1915. évi április hó 7-én.

A m. kir. miniszterium 1.337/1915. M. E. számú rendelete egyes meghatározott fémekből álló üzemi berendezéseknek bejelentése tárgyában.

A m. kir. miniszterium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott 1912 : LXIII. törvénycikket és a hadiszolgáltatásokról szóló 1912 : LXVIII. törvénycikket kiegészítő 1914 : L. t.-c. 2. §-a alapján a következőket rendeli :

1. §.

Ipari, mező- és erdőgazdasági üzemek birtokosai kötelesek a használatban nem álló azokat az üzemi berendezéseket, amelyek egészben vagy túlnyomó részben aluminiumból, ólomból, vörösrézből, sárgarézből, nikkelből vagy vörös fémből állanak, a hatóságnak bejelenteni.

Bejelentés alá eső üzemi berendezések :

1. gépek és készülékek (pároló-, hütő- és főzőkészülékek, kazánok, katlanok, kazánsisakok, dobok, hengerek stb.) ;
2. csővezetékek szerelvényeikkel ;
3. elektromos berendezések a vezetékekkel együtt ;
4. pótalkatrészek.

A bejelentés alá eső tárgyakhoz tartoznak az emlitett berendezések olyan nagyobb részei is, amelyeket a többi résztől könnyen el lehet választani.

2. §.

Bejelentés alá az olyan vállalatoknak üzemi berendezései esnek, amelyek üzemüket tartósan vagy véglegesen beszüntették, ideértve azokat a szünetelő üzemeket is, amelyeket mint az idényszerű üzemeket egy későbbi időpontban folytatni kellene.

Üzemszünetek, amelyek az üzem fentartása végett szükséges javitások vagy más ezen célt szolgáló munkálatok folytán állanak elő, a bejelentési kötelezettséget nem állapitják meg.

Üzemben tartott telepeknél bejelentés alá esnek a tartósan használaton kivül álló egyes berendezések, továbbá a *tartalékkészülékek és a pótalkatrészek.*

A bányaüzemek, a vasutak és a hajózási üzemek, továbbá a betegápoló, emberbaráti és tanintézetek berendezései, valamint a gyógyszertárak berendezései nem esnek bejelentés alá.

Az állami üzemek és intézetek berendezéseinek bejelentése tekintetében a kereskedelemügyi miniszter külön intézkedik.

3. §.

A kékfestő- és nyomógyáraknak, a tapéta- valamint a viaszkosvászongyáraknak nyomóhengereit, továbbá a termelési adó alá eső pálinkafőzők (kis üstösök) berendezéseit, ha egész vagy túlnyomó részben az 1. §-ban emlitett fémekből állanak, be kell jelenteni, akár vannak üzemben vagy használatban, akár nincsenek.

4. §.

Az olyan vállalatok birtokosai, amelyeknek üzeme a jelen rendelet életbelépésének napján be van szüntetve (2. §. 1. bekezdése), vállalatuknak az előző §-okban meghatározott berendezéseit legkésőbb 1915. évi május hó 5. napjáig bezárólag kötelesek a hatóságnak bejelenteni. A bejelentésben elő kell adni az üzembeszüntetés okát, kezdetét és valószinű tartamát.

Ugyanezen határidőn belül kötelesek az üzemben levő üzleti telepek birtokosai a használatban nem álló berendezéseket, továbbá a *tartalékkészülékeket és pótalkatrészeket* bejelenteni és ugyanezen határidő alatt kell a 3. §-ban emlitett berendezéseket is bejelenteni.

Ha valamely berendezés üzemét a 2. §. 1. bekezdésében jelzett módon 1915. évi április hó 20. napja után szüntetik be, vagy ha valamely egyébként üzemben tartott telepeknek egyes berendezéseit a jelzett nap után helyezik tartósan, vagy végleg használaton kivül, ezt a hatóságnak a szóbanforgó berendezés megjelölésével nyolc nap alatt kell bejelenteni.

Ugyancsak nyolc nap alatt kell az üzem esetleges újrafelvételét vagy a berendezésnek újból használatba vételét a hatóságnak bejelenteni.

5. §.

A jelen rendeletben megszabott bejelentéseket annál az elsőfokú iparhatóságnál (kis- és nagyközségekben a főszolgabiró-

nál, rendezett tanácsú városokban a tanácsnál, törvényhatósági joggal felruházott városokban a rendőrkapitánynál, Budapest székesfővárosban a kerületi elöljáróságnál, Fiume városában és kerületében a rendőrkapitánynál) kell benyujtani, amelynek területén a készletek vannak.

A bejelentéshez az elsőfokú iparhatóságoknál kapható bejelentőlapokat kell felhasználni és azokat két példányban kell benyujtani. Postai úton való beküldés esetében a bejelentőlapokat legkésőbb a határidő utolsó napján kell postára adni. Az elsőfokú iparhatóság a bejelentőlapok egyik példányát megtartja, a másikat pedig késedelem nélkül közvetlenül a kereskedelemügyi miniszterhez terjeszti fel.

6. §.

Az első fokú iparhatóságnak (5. §.) az 1914 : L. t.-c. 2. §-a értelmében a bejelentett adatok helyességének megállapitása végett jogában áll a bejelentésre kötelezettnek üzemi helyiségeit, raktárait és üzleti könyveit megvizsgálni.

7. §.

Aki a jelen rendeletben megszabott bejelentési kötelezettséget megszegi, a hatósági ellenőrzést meghiusitja, az — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el és az 1914 : L. t.-c. 9. §-a értelmében két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ott érvényes jogszabályok szerint hivatott hatóságok járnak el.

8. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya kiterjed a magyar szent korona országainak egész területére, Horvát-Szlavonországokban azonban a bejelentési kötelezettség végrehajtása céljából szükséges rendelkezéseket a bán teszi meg.

Budapest, 1915. évi április hó 19-én.

A m. kir. honvédelmi miniszter 4.600/eln. 20/b—1915. számú rendelet a hadicélokra igénybe vett fémekért és ötvözetekért megállapitott téritések tárgyában.

A folyó évi február hó 6-án 1.597/eln. 20/b—1915. szám és a folyó évi március hó 29-én 3.820/eln. 20/b—1915. szám alatt kelt rendeleteimmel hadicélokra igénybe vettnek kijelentett anyagok közül az általam a fémek átvétele céljából megalakított bizottságok által végleg átveendő anyagokért a szakértők által megállapitott következő téritések fognak fizettetni:

I.

	100 kg.-ként
1. Uj finomitott rézelektrolyt és finomitott réz, melynek réztartalma a 99·75%-ot meghaladja s ezenkivül arsentól és antimontól mentes	275 K
2. egyéb finomitott réz	275 „
3. ócska nehézréz, rézcső és rézkészülékek, ócska rézdrót (a finomdrót kivételével) és rézrud-hulladék. .	255 „
4. könnyű ócskaréz, rézforgács, ónozott ócska réz, ócska telefonbronzdrót, ócska finom drót	235 „
5. töltény gyártásból nyert új sárgaréz-lemez-hulladékok, tombak-hulladék	200 „
6. sárgarézlemez-hulladék, ónozatlan sárgarézcső, kilőtt töltényhüvely	180 „
7. sárgaréz-öntvény tömbökben is (60% réztartamon alul)	150 „
8. sárgaréz-forgács, könnyű ócska sárgaréz, sárgarézszita, ónozott, nikkelezett vagy egyéb tisztátalan ócska sárgaréz	125 „
9. ócska vörösfém (Rotguss), armatura, géprész, vasuti kocsi szerelvény vörösfémből, vörösfémtömbök.	190 „
10. vörösfém-forgács, bronzszita	170 „
11. új eredeti kohó-aluminium, új aluminium lemez-hulladék	300 „
12. ócska aluminiumlemez-hulladék, aluminium öntési hulladék, átöntött ócska aluminium	260 „
13. tiszta aluminium-forgács	200 „
14. új finomitott nikkel	700 „
15. nyers nikkel 90%-nál nagyobb finomságban	600 „

	100 kg.-ként
16. új finomitott nikkellemez-hulladék és új anód-hulladék	650 „
17. nikkel forgács és tisztátalan nikkelhulladék, használt anódok	350 „
18. antimon regulus	200 „
19. ón, 99%-nál nagyobb fémtartalommal	850 „
20. ón, 98/99% finomságú tömbökben vagy rudakban	800 „
21. óntartalmú forraszok és fehérfém-ötvözetek ára az óntartalom minden kg-ja 5·5 K-val számittatik ;	
22. új lágyólom	65 „
23. ócska lágyólom	58 „
24. új fehérbádog-hulladék	6 „
25. ócska fehérbádog-hulladék	5 „
26. finomitott horgany legfeljebb 0·1% ólom-tartalommal csak vörösréz ötvözetekben	105 „
27. finomitott horgany kb. 1% ólom-tartalommal csak vörösréz ötvözetekben	70 „
28. nyers cink körülbelül 3% ólom-tartalommal, csak vörösréz ötvözetekben	68 „

A fentiekben névszerint fel nem sorolt azon ötvözetek téritése, amelyek a fent felsorolt fémeket tartalmazzák, amennyiben ezen ötvözetek hadi célokra használhatóknak találtatnak, az egyes ötvöző fémekre megállapitott téritések alapján fog megállapittatni.

Ércek, kohóféltermékek, fémcementnek és finomitatlan nyers fémek, úgyszintén a fémhamu és hulladék, valamint egyéb még további kohósitást illetőleg finomitást igénylő ócska anyagok téritése az illető fémre megállapitott téritési alapján a kohósitási és a kohóhoz való szállitás költségeinek bevonásával fog megállapittatni.

II. Félgyártmányok téritése az alaptéritésekből a gyártási árak hozzáadásával fog megállapittatni. A normális méretektől eltérő méretű gyártmányokra a kereskedelemben szokásos felárak érvényesek.

A normális méretű gyártmányok téritése a fémek és ötvözetek téritése alapján a következő pótárak hozzáadásával állapittatott meg :

	pótár 100 kg.-ként
1. Vörösréz :	
Bádogok és sodronyok	30 K
Rudak	25 „
Csövek	60 „
2. Sárgaréz :	
Bádogok	55 „
Sodronyok	60 „
Rudak	50 „
Csövek	80 „
3. Aluminium :	
Lemezek és sodronyok	140 „
4. Nikkel :	
Sodronyok	190 „
Bádogok	180 „
Rudak	200 „
Csövek	320 „
5. Ólom :	
Lemezek, bádogok, sodronyok és csövek . . .	10 „
Ólomsörét	8 „
6. Staniol vastagság szerint	100 „-ig.

Budapest, 1915. évi április hó 19-ik napján.

A m. kir. honvédelmi miniszter 4.611/eln. 20—b. 1915. számú rendelete a hadicélokra igénybe vett fémek átvételi bizottságainak megalakitása tárgyában.

1. §.

A hadicélokra igénybe vett fémek és ötvözetek átvételére Budapesten, Pozsonyban és Zagrebban egy-egy fém átvételi bizottság alakittatik.

A budapesti átvételi bizottság körlete : Abauj-Torna, Alsó-Fehér, Arad, Bács-Bodrog, Baranya, Békés, Bereg, Beszterce-Naszód, Bihar, Borsod, Brassó, Csanád, Csik, Csongrád, Fejér, Fogaras, Gömör- és Kishont, Hajdu, Háromszék, Heves, Hunyad, Jász-Nagy-Kun-Szolnok, Kis-Küküllő, Kolozs, Krassó-Szörény, Liptó, Máramaramaros, Maros-Torda, Nagy-Küküllő, Nógrád,

Pest-Pilis-Solt-Kiskun, Sáros, Somogy, Szabolcs, Szatmár, Szeben, Szepes, Szilágy, Szolnok-Doboka, Temes, Tolna, Torda-Aranyos, Torontál, Udvarhely, Ugocsa, Ung, Zemplén, Zólyom vármegyék, Arad, Baja, Budapest, Debreczen, Hódmezővásárhely, Kassa Kecskemét, Kolozsvár, Marosvásárhely, Miskolcz, Nagy-Várad, Pancsova, Pécs, Szabadka, Szatmárnémeti, Szeged, Székesfehérvár, Temesvár, Ujvidék, Versecz, Zombor törvényhatósági joggal felruházott városok s Fiume város és kerületére;

a pozsonyi átvételi bizottság körlete: Árva, Bars, Esztergom, Győr, Hont, Komárom, Moson, Nyitra, Pozsony, Sopron, Trencsén, Turócz, Vas, Veszprém, Zala vármegyék, továbbá Győr, Komárom' Pozsony, Selmecz és Bélabánya, Sopron törvényhatósági joggal felruházott városokra;

a zagrebi átvételi bizottság körlete pedig: Horvát-Szlavonországokra terjed ki.

Ez átvételi bizottságok feladata az átveendő anyagok hadicélokra való alkalmasságának megvizsgálása és alkalmasságuk esetén azok besorolása a 4.600/eln. 20/b. 1915. számú rendeletemmel közzétett tételek alá.

Minden átvételi bizottság áll: a törvényhatóság egy tisztviselőjéből mint elnökből, a katonai igazgatás egy képvielsőjéből és a pénzügyi hatóság egy képviselőjéből.

Az átvétel szakértő közreműködése mellett történik.

2. §.

A fémek igénybevételével összefüggő kérdésekben a honvédelmi miniszter tanácsadó és közvetitő közegéül, Budapest székhellyel (kereskedelemügyi miniszterium ipari műszaki ügyosztály) „központi fémrequiziciós bizottság", állittatik fel, amely a honvédelmi, a hadügy- a kereskedelemügyi és a pénzügyminiszterium egy-egy képviselőjéből áll.

Budapest, 1915. évi április hó 19-én.

A m. kir. honvédelmi miniszter 4.612/elnöki 20/b.—1915. számú rendelete a hadicélokra igénybevett fémeknek és ötvözeteknek az átvételi bizottságokhoz való elszállitása tárgyában.

1. §.

A folyó évi február hó 6-án 1.597. eln. 20—b—1915. szám alatt kelt rendeletemmel hadicélokra igénybe vettnek kijelentett

anyagok közül az aluminiumból, antimonból, ólomból, vörös- és sárgarézből, nikkelből, vörösfémből, ón és ónötvözetekből meglevő készleteket, úgyszintén ezeknek a fémeknek és ötvözeteknek kohóféltermék, ócska anyag, ipari hulladék egyéb hulladék és hamu alakjában meglevő készleteit legkésőbb a folyó évi április hó 28-ik napjáig kötelesek a birtokosok, vagy azok, akik készleteket más részére őrizetben tartanak, az átvételi bizottsághoz beküldeni.

2. §.

Azokat a készleteket, amelyeket legkésőbb a folyó évi április hó 28-ik napjáig be kell küldeni, még a folyó évi március hó 29-ről 3.820/eln. 20/b—1915. szám alatt kelt rendeletem 3. §-ában előírt nyilatkozat ellenében sem szabad másnak átengedni.

3. §.

Az anyagokat megfelelően, — fémenkint lehetőleg külön, — mindazonáltal egybecsomagolva, a feladandó csomagok számának és súlyának a felvevő vasuti hivatal által történt megállapitása után az illetékes átvételi bizottság címére teherárúként kell feladni. A feladott anyagok nemeit annak megjelölése mellett, hogy azok új vagy ócska anyagok-e, vagy pedig például, hogy rézforgácsról vagy egyébről van-e szó, a szállitó levelen fel kell tüntetni. A csomagolási és a szállitási költségeket a katonai igazgatás a feladónak megtéríti; ha a beküldött készletek hadicélokra alkalmatlannak találtatnak, a katonai igazgatás a visszaszállítás költségeit is viseli.

4. §.

A birtokosok vagy azok, akik beküldendő készleteket más részére őrizetben tartanak, az anyagok feladásával egyidejűleg az elszállitásra kerülő anyagokról egy jegyzéket kötelesek az illetékes átvételi bizottságnak megküldeni. A jegyzékben fel kell tüntetni a birtokost, esetleg az anyagok megőrzőjét, a közigazgatási járást és a helyet, ahol az anyagokat eddig tartották, a feladás helyét, a csomagolás nemét és a csomagokra alkalmazott jeleket, a csomagoknak a felvevő vasuti hivatal által megállapitott számát és azok nyerssúlyát, az anyagok nemeit és azok tiszta súlyát. A jegyzéket a feladónak alá kell irnia.

A jegyzék egy második példányát közvetlenül a központi fémrekviziciós bizottságnak kell megküldeni.

Ha oly anyagokról van szó, amelyek az átvételi bizottság helyén vagy annak közelében vannak és ezért vasuton nem szállithatók, akkor az 1. §-ban emlitett időpontig mindenekelőtt a jegyzékeket kell beküldeni, amire az átvételi bizottság meghatározza és közli az elszállitás napját és az átadás helyét.

Ércek, kohóféltermékek, ipari hulladék és fémhamu tekintetében, amelyeknek fémtartalma 20%-nál kevesebb, hasonló eljárást kell követni, ha azokat a birtokos nem a saját üzemében dolgozza fel. (L. 6. §.)

5. §.

Ha az átvételi bizottságnak elküldött készlet kisebb mint az, amely február 7-én megvolt, akkor a beküldésre kötelezett tartozik a csökkenést a jegyzék megküldésével egyidejűleg a központi fémrequiziciós bizottsághoz intézendő beadványban igazolni.

Ha a kötelezett arra hivatkozik, hogy az anyagok a katonai igazgatás megbizásának teljesitésére használtattak fel, vagy hogy azok erre a célra feltétlenül szükségesek, köteles azt a katonai hatóságot megjelölni, amely a megbizást adta, továbbá a megbizás tárgyát az annak teljesitéséhez felhasznált anyagok mennyiségét és a megbizás számát és keltét bejelenteni.

Ha a kötelezett arra hivatkozik, hogy készletét vagy annak egy részét a kereskedelemügyi miniszter a folyó évi február hó 6-áról 1.507/eln. 20/b. 1915. szám alatt kelt rendeletem 5. §-a értelmében a birtokos rendelkezésére visszabocsátotta, akkor tartozik a vonatkozó rendelet keltét és számát bejelenteni.

Az ily visszabocsátás iránt beadott, de még el nem intézett kérvények a vonatkozó anyagok beküldésének kötelezettsége alól nem mentesitenek.

6. §.

Nem kell beküldeni:

1. Kohóféltermékeket, ócska anyagokat, hulladékot, ipari hulladékot és hamut, ha azokat a birtokos a saját üzemében vagy más belföldi üzemekben a saját céljaira nyersfémmé dolgozza, illetőleg dolgoztatja fel.

2. Aluminium-készleteket, amelyekre a vas- és acélgyártó

üzemek birtokosainak saját szükségletük fedezésére a folyó évi julius hó végéig szükségük van.

3. Az igénybevett fémek és ötvözetekből oly mennyiséget, beleszámítva az ócska anyagokat és a hulladékokat, amelyre a birtokosoknak javitásokra és a saját üzemük fenntartására a folyó évi julius hó végéig szükségük van. Ez az utóbbi kivétel azonban csak abban az esetben áll fenn, ha ezek az anyagok az üzemi berendezések sajátossága szerint más anyagokkal nem pótolhatók.

7. §.

Ez a rendelet kihirdetése napján lép életbe. Hatálya Horvát-Szlavonországokra is kiterjed.

Budapesten, 1915. évi április hó 19-ik napján.

A m. kir. honvédelmi miniszter 5.038/elnöki 20/b. 1915. számú rendelete a folyó évi április hó 19-én 4.612/eln. 20/b—1915. szám alatt kelt és az igénybevett fémek és ötvözetek elszállitásáról szóló rendeletének módositása tárgyában.

A folyó évi április hó 19-ről 4.612/Eln. 20/b—1915. szám alatt kelt rendeletem 6. §-ának 3. pontjában megállapitott kivételt azokra a készletekre korlátozom, amelyek a birtokosoknak a saját üzemük fentartásához szükséges javitások céljaira feltétlenül nélkülözhetetlenek.

Ez a rendelet kihirdetése napján lép életbe. Hatálya Horvát-Szlavonországokra is kiterjed.

Budapesten, 1915. évi április hó 24-ik napján.

A m. kir. honvédelmi miniszter 4.700/eln. 20/b. 1915. számú rendelete egyes meghatározott fémekből álló üzemi berendezéseknek hadi célokra igénybevétele tárgyában.

A hadiszolgáltatásokról szóló 1912 : LXIII. t.-cikk 24. és 27. §-a alapján a következőket rendelem :

1. §.

Azokat az üzemi berendezéseket, amelyeket a m. kir. minisztérium 1.337. M. E/1915. számú rendelete értelmében a hatóságnál be kell jelenteni, a jelen rendelet értelmében hadi célokra igénybevetteknek jelentem ki. Ezek a berendezések az üzleti telep nélkül

amelyhez tartoznak, csak azoknak a közegeknek idegenithetők el, akiket a katonai igazgatás megvételükre és átvételükre felhatalmazott, egyébként szabad kézből való elidegenitésükhöz, valamint feldolgozásukhoz is a kereskedelemügyi miniszter különös engedélye szükséges. Ujabb intézkedésig azok mindazonáltal az üzem birtokosának használatában és őrizetében maradnak.

Ha ezek a berendezések az üzleti teleppel együtt idegenittetnek el, igénybevételük az új birtokossal szemben is hatályos.

2. §.

Az üzem birtokosa bármikor kivánhatja, hogy a katonai hatóság az igénybe vett berendezéseknek végleges átvétele vagy szabad rendelkezésre visszabocsátása felől határozzon. Az ilyen kérelmekre vonatkozó beadványokat postán ajánlva a központi requiziciós bizottság (Budapest, II., kreskedelemügyi minisztérium, ipai műszaki ügyosztály) címére kell küldeni.

A kérelemben folyamodónak elő kell adnia, hogy az igénybe vett berendezéseket elidegeniteni kivánja-e, vagy hogy azokat milyen célra kivánja feldolgozni.

A beadványban meg kell továbbá egyenkint jelölni a berendezéseket, és egyúttal fel kell tüntetni, hogy azok aluminiumból ólomból, vörösrézből, sárgarézből, nikkelből és vörösfémből minő súlymennyiségeket tartalmaznak. A beadványban előadható az az összeg is, amelyért a birtokos kész a berendezéseket a katonai igazgatásnak szabadkézből átengedni.

Ha a folyamodó kérelmének elintézéséről a kérelem postára adásának napjától számitott 4 héten belül értesitést nem kap, úgy a kérelmében megjelölt tárgyakkal szabadon rendelkezhetik.

A fentiek szerint igénybe vett tárgyaknak esetleges végleges átvétele a hadi szolgáltatásokról szóló 1912 : LXVIII. t.-c. értelmében történik.

Térités, és pedig a dolgok közönséges értéke szerint, csak végleges átvételüknél jár.

Ócska anyagként kiselejtezett berendezések tekintetében minthogy azokat már az 1915. évi március hó 29. napján 3.820 eln. 20/b—1915. H. M. számú rendelet hadicélokra igénybevetteknek jelentette ki, az idézett rendelet szabályai irányadók.

3. §.

A jelen rendeleten alapuló igénybevétel azon berendezések tekintetében, amelyeket a hadiszolgáltatásokra irányuló kötelezettség megszüntének időpontjában (1912 : LXVIII. t.-c. 2. §-a) a katonai igazgatás még végleg át nem vett, a jelzett időpontban hatályát veszti.

4. §.

Aki az igénybevett készletet vagy annak egy részét a jelen rendelet ellenére elidegeniti vagy feldolgozza, vagy pedig azzal a jelen rendelet ellenére más módon rendelkezik, az — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el és az 1914 : L. t.-c. 17. §-a értelmében két hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak mint a rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ott érvényes jogszabályok szerint hivatott hatóságok járnak el.

5. §.

Ez a rendelet a kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya Horvát-Szlavonországokra is kiterjed.

Budapest, 1915. évi április hó 19-én.

A m. kir. honvédelmi miniszter 5.220. elnöki 20/b—1915. számú rendelete a budapesti fémátvételi bizottságnak szóló fémküldemények címzése tárgyában.

A folyó évi április hó 19-éről 4.611. és 4.612. elnöki 20/b. 1915. számok alatt kelt rendeleteim kapcsában közlöm, hogy a budapesti fémátvételi bizottságokhoz küldendő fémkészleteket Budapest lipótvárosi pályaudvarra kell feladni.

Budapesten, 1915. évi április hó 27. napján.

A m. kir. honvédelmi miniszter 6.730/eln. 20/b. 1915. számú rendelete egyes meghatározott fémek és ötvözetek készleteinek hadi célokra igénybevétele és ezeknek, valamint a folyó évi március hó 29-én 3.820/eln. 20/b. szám alatt kelt rendelettel igénybevett egyes anyagoknak az átvételi bizottságokhoz való elszállitása tárgyában.

A hadiszolgáltatásokról szóló 1912 : LXVIII. t.-c. 24. és 27. §-a alapján a következőket rendelem :

1. §.

A jelen rendelet értelmében hadicélokra igénybevettnek jelentem ki :

1. Az aluminiumból, ólomból (kemény ólomból), nikkelből, vörösrézből, sárgarézből, vörösfémből és tombakból való egy millimeternél vastagabb lemezeket és drótokat, továbbá az ezekből a fémekből való táblákat, hengerelt lapokat, rudakat és csöveket, ha ezek az anyagok a levágáson vagy kiszabáson túlmenőleg megmunkálva nincsenek.

2. Az ólomból (kemény ólomból), nikkelből, vörösrézből, vörösfémből és tombakból való nyersöntvényt.

Az igénybevétel nem terjed ki a jelen rendeletem életbelépése idején meglevő azokra a készletekre, amelyek a következő mennyiségeket nem haladják meg :

Aluminiumnál 20 kg.-ot, ólomnál 100 kg.-ot, nikkelnél 1 kg.-ot vörösréznél 30 kg.-ot, sárgaréznél, vörösfémnél és tombaknál 200—200 kg.-ot.

Nem terjed ki az igénybevétel azokra a készletekre sem, amelyek az állam különösen az állami művek, a m. kir. államvasutak, a posta- és távirdaigazgatás birtokában vagy a hadműveletek terén levő valamely más vasut birtokában vannak.

Egyebekben a folyó évi február hó 6-ról 1.597/*eln.* 20/*b.* 1915. *szám alatt kelt rendeletem* a jelen rendeletem alapján igénybevett készletekre is alkalmazást nyer.

2. §.

1. A jelen rendeletem 1. §. alapján igénybevett anyagokat,

2. A folyó évi március hó 29-ről 3.820/eln. 20/b. 1915. szám alatt kelt rendeletemmel igénybevett készletek közül

a) az aluminiumból, antimonból, ólomból (kemény ólomból), vörösrézből, sárgarézből, nikkelből és vörösfémből valókat;

b) ezeknek a fémeknek és ötvözeteknek ócska anyag és hulladék alakjában meglevő készleteit kötelesek a birtokosok vagy azok, akik ily készleteket más részére őrizetben tartanak, legkésőbb a folyó évi junius hó 8-ikáig az alábbi rendelkezések szerint az átvételi bizottságokhoz beszállitani.

E beszállitástól függetlenül fennáll a m. kir. miniszteriumnak folyó évi február hó 6-án 504/1915. M. E. szám alatt kelt rendeletével megállapitott bejelentési kötelezettség az elszállitásra kerülő anyagokra nézve is, ezeket tehát az 1915. évi május hó 31-iki állapot szerint legkésőbb az 1915. évi junius hó 8-ik napjáig szintén be kell jelenteni.

3. §.

Az elszállitandó anyagokat a folyó évi junius hó 8-ig megfelelően, fémenként lehetőleg külön, mindazonáltal egybe csomagolva, a feladandó csomagok számának és súlyának a felvevő vasuti hivatal által történt megállapitása után az illetékes átvételi bizottság címére teherárúként kell feladni. A feladott anyagok nemei annak megjelölése mellett, hogy azok új vagy ócska anyagok-e, vagy pedig például, hogy rézforgácsról vagy egyébről van-e szó, a szállitólevélen fel kell tüntetni. A csomagolási és a szállitási költségeket a katonai igazgatás a feladónak megtériti; ha a beküldött készletek hadicélokra alkalmatlanoknak találtatnak, a katonai igazgatás a visszaszállitás költségeit is viseli.

4. §.

Az átvett anyagokért járó téritésre nézve a folyó évi április hó 19-ről 4.600/eln. 20/b. 1915. szám alatt kelt rendeletem irányadó.

A jelen rendelet 1. §-ának 1. pontjában felemlitett anyagokért járó térités megállapitására az előbb emlitett rendeletem II. részének, az 1. §. 2. pontjában emlitett anyagokért járó térités megállapitására pedig annak első részének határozmányai, illetve tételei mértékadók.

Egyebekben a téritésre a folyó évi február hó 6-ról 1.597/eln. 20/b/1915. szám alatt kelt rendeletem 2., illetve 3. §-ainak rendelkezései szintén alkalmazást nyernek.

5. §.

A birtokosok vagy azok, akik beküldendő készleteket más részére őrizetben tartanak, az anyagok feladásával egyidejűleg az elszállításra kerülő anyagokról egy jegyzéket kötelesek az illetékes átvételi bizottságnak megküldeni.

A jegyzékben fel kell tüntetni a birtokost, esetleg az anyagok megőrzőjét, a közigazgatási járást és a helyet, ahol az anyagokat eddig tartották, a feladás helyét, a csomagolás nemét és a csomagokra alkalmazott jeleket, a csomagoknak a felvevő vasuti hivatal által megállapitott számát és azok nyerssúlyát, az anyagok nemeit és azok tiszta súlyát. A jegyzéket a feladónak alá kell irnia.

A jegyzék egy második példányát közvetlenül a központi fémrekviziciós bizottságnak kell megküldeni.

Ha oly anyagokról van szó, amelyek az átvételi bizottság helyén vagy annak közelében vannak és azért vasuton nem szállithatók akkor a folyó évi junius hó 8-ig mindenekelőtt a jegyzékeket kell beküldeni, amire az átvételi bizottság meghatározza és közli az elszállitás napját és az átadás helyét.

6. §.

Ha az elszállitásra kerülő anyagoknak

1. a 2. §. 1. pontja alatt felemlitett készlete kevesebb mint az, amely az 1915. évi május hó 31-én meg volt.

2. a 2. §. 2. pontja alatt felemlitett készlete kevesebb mint amely az 1915. évi március hó 31-ik napján megvolt hozzáadva az 1915. évi május hó 31-ig keletkezett növekedést, akkor a beküldésre kötelezett tartozik a csökkenést a jegyzék megküldésével egyidejűleg a központi fémrekviziciós bizottsághoz intézendő beadványban igazolni.

Ha a kötelezett arra hivatkozik, hogy az anyagok a katonai igazgatás megbizásának teljesitésére használtattak fel, vagy hogy azok erre a célra a saját üzemében vagy az általa ugyancsak e célra foglalkoztatott más üzemekben feltétlenül szükségesek, köteles azt a katonai hatóságot megjelölni, amely a megbizást adta, továbbá a megbizás tárgyát, az annak teljesitéséhez felhasznált anyagok mennyiségét és a megbizás ügyszámát és keltét bejelenteni. Másnak azonban a készleteket még a folyó évi március hó 29-ről 3.820/eln. 20/b. 1915. szám alatt kelt rendeletem 3. §-ában előirt nyilatkozat ellenében sem szabad átengedni.

Ha a kötelezett arra hivatkozik, hogy készletét vagy annak egy részét a kereskedelemügyi miniszter a folyó évi február hó 6-ról 1.597/eln. 20/b. 1915. szám alatt kelt rendeletem 5. §-a értelmében a birtokos rendelkezésére visszabocsátotta, akkor tartozik a vonatkozó rendelet keltét és ügyszámát bejelenteni.

Az ily visszabocsátás iránt beadott, de még el nem intézett kérvények a vonatkozó anyagok beküldésének kötelezettsége alól nem mentesitenek.

7. §.

1. Az igénybevétel nem érinti, tehát nem kell beküldeni a 2. §. 1. pontjában felemlitett anyagok közül:

a) azoknak 50%-át, ha az anyagok oly elektrotechnikai ipari üzemek birtokában vannak, amelyek gépek, készülékek és vezetékek előállitásával, vagy villamos telepek berendezésével foglalkoznak;

b) azoknak 20%-át minden más esetben.

2. Hasonlóan nem kell beküldeni és szabadon felhasználható: 20% a 2. §. 2. pontjában emlitett anyagokból.

Továbbá nem kell beküldeni:

3. Ócska anyagokat és hulladékot, ha azokat a birtokos a saját üzemében vagy más belföldi üzemekben a saját céljaira nyers fémmé dolgozza, illetőleg dolgoztatja fel. A termelt nyersfém azonban csak a kereskedelemügyi miniszter engedélyével, vagy a katonai igazgatás oly megbizásainak teljesitésére használható fel, amelyeket az anyagok birtokosa kapott.

4. Aluminiumkészleteket, amelyekre a vas- és acélgyártó üzemek birtokosainak saját szükségletük fedezésére a folyó évi julius hó végéig szükségük van.

5. Az igénybevett fémek és ötvözetekből oly mennyiséget, amelyek a birtokosoknak, a saját üzemük fenntartásához szükséges javitások céljaira, folyó évi julius hó végéig feltétlenül nélkülözhetetlenek. Ez az utóbbi kivétel azonban csak abban az esetben áll fenn, ha ezek az anyagok az üzemi berendezések sajátossága szerint más anyagokkal nem pótolhatók.

8. §.

Ez a rendelet kihirdetése napján lép életbe. Hatálya Horvát-Szlavonországokra is kiterjed.

Budapesten, 1915. évi május hó 27. napján.

A m. kir. honvédelmi miniszter 6.731/eln. 20/b. 1915. számú rendelete egyes hadi célokra igénybevettnek kijelentett anyagoknak az igénybevétel alóli föloldása tárgyában.

1. §.

A folyó évi március hó 29-éről 3.820/eln. 20/b. 1915. szám alatt kelt rendeletemmel hadicélokra igénybevettnek kijelentett anyagok közül:

1. az érceket, kohóféltermékeket és hamukat,

2. az ónt és ónötvözeteket beleértve az ebből a fémből, illetve ötvözetekből való ócskaanyagot és a hulladékot is az igénybevétel alól ezennel feloldom s igy azok szabadon felhasználhatók.

2. §.

Ez a rendelet kihirdetése napján lép életbe. Hatálya Horvát-Szlavonországokra is kiterjed.

Budapest 1915. évi május hó 27. napján.

A m. kir. honvédelmi miniszter 10,297. elnöki 20/b. 1915. számú rendelete a termelési adó alá eső szeszfőzdék berendezéseinek (pálinkafőző kis üstök) átadása tárgyában.

1. §.

A m. kir. minisztérium folyó évi április hó 19-éről 1.337/1915. M. E. számú rendelete értelmében bejelentés alá eső és az ugyanakkor 4.700/eln. 20/b. 1915. szám alatt kiadott rendeletemmel hadicélokra igénybevettnek kijelentett üzemi berendezések közül a termelési adó alá eső szeszfőzdék berendezéseit (pálinkafőző kis üstöket) a birtokosok (kezelők, őrzők) kötelesek a katonai igazgatás részére való végleges átvétel végett az alábbi rendelkezések szerint átadni.

Az átvett főzőkészülékek egy része szesztermelési célokra a községekben ideiglenesen meg fog hagyatni.

Az I. fokú iparhatóság a kir. pénzügyigazgatóságtól vett kimutatások alapján közli a községi előljárósággal (polgármesterrel), hogy mely főzőkészülékek fognak hadicélokra felhasználtatni és melyek fognak szesztermelési célra meghagyatni.

2. §.

Az átadásra kötelezettek tartoznak pálinkafőzőkészülékeiket hivatalosan lezárva a hozzájuk tartozó leletjegyzékkel együtt a

községi előljáróság (polgármester) által kitűzött határidőben a községi előljáróság (polgármester) által a község (város) területén belül kijelölt helyre elszállítani. A hivatalos zár, amennyiben annak levétele nélkül a készülék el nem szállítható, csak a beszállítás napján vehető le.

Nem szállítandók be a véglegesen átadandó azok a főzőkészülékek, amelyek nem hordozhatók, azaz befalazottak, illetve csak befalazottan használhatók és amelyekre nézve a községi előljáróság (polgármester) a birtokosokat értesíti, hogy azok a szesztermelési célokra továbbra is eddigi helyükön maradnak. Ezek átadásáról a községi előljáróság (polgármester) külön fog intézkedni.

3. §.

A községi előljáróság (polgármester) az átadott főzőkészülékekről és tartozékairól az átengedőnek elismervényt tartozik adni és az átvett készülékeken, valamint különálló alkatrészein az eddigi birtokos nevét és lakását feltüntetni.

A szesztermelési célokra meghagyott főzőkészülékek további használatát külön rendelet szabályozza.

A többi főzőkészülékeket a községi előljáróság (polgármester) tartozik a folyó évi augusztus hó 15-ig a 10.298. eln. 20/b—1915. számú rendeletem szerint illetékes fémátvételi bizottság címére teherárúként feladni és egyúttal postán az elszállított készülékekről és külön a szesztermelési célra meghagyott főzőkészülékekről egy-egy kimutatást a vonatkozó eredeti leletjegyzékekkel, illetőleg a meghagyott készülékekre vonatkozólag a leletjegyzékek hivatalból hitelesített másolatával együtt a fémátvételi bizottságnak megküldeni.

A kimutatásban fel kell tüntetni a birtokost, esetleg a készülékek őrzőjét, kezelőjét, a feladás helyét, a csomagolás nemét és a csomagokra alkalmazott jeleket, a csomagoknak a felvevő vasuti hivatal által megállapított számát és azok nyerssúlyát, az anyagok tiszta súlyát.

A kimutatás egy második példányát közvetlenül a központi fémrekviziciós bizottság (Budapest, kereskedelemügyi minisztérium ipari műszaki ügyosztály) címére kell elküldeni.

Ha oly főzőkészülékekről van szó, amelyek az átvételi bizottság helyén vagy annak közelében vannak és azért vasúton nem szállíthatók, akkor az említett időpontig mindenekelőtt a jegyzékeket kell beküldeni, amire az átvételi bizottság a községi előljárósággal (polgármesterrel) egyetértőleg meghatározza az elszállítás napját és esetleg az átadás helyét.

A szállítási költségeket a katonai igazgatás megtéríti.

Az elszállítás előtt a még le nem vett zárakat a községi előljáróság (polgármester) leveszi.

Úgy a felek mint a községek (városok) által leszedett hivatalos zárakat az illetékes pénzügyőri szakasznak kell átadni.

4. §.

Az átadott főzőkészülékekért járó térítést, amelyet külön rendeletem fog szabályozni, a fémátvételi bizottságok állapítják meg és pedig úgy a községekben meghagyott, mint a fémátvételi bizottságokhoz beküldött készülékek után.

5. §.

Ez a rendeletem nem vonatkozik azokra a termelési adó alá eső szeszfőzdeberendezésekre, amelyekre nézve a birtokos az I. fokú iparhatóságtól azt az értesítést kapja, hogy azok továbbra is használatában és őrizetében maradnak. Az I. fokú iparhatóság erről a birtokost a kir. pénzügyigazgatóságtól vett kimutatás alapján tartozik értesíteni.

Ez a rendelet továbbá nem vonatkozik a töményítő készülékekre sem.

6. §.

Ez a rendelet kihirdetése napján lép életbe. Hatálya Horvát-Szlavonországokra is kiterjed. A községekben (városokban) azonnal a szokásos módon kihirdetendő és a kötelezettek rendelkezéseinek betartására figyelmeztetendők.

Budapesten, 1915. évi július hó 31. napján.

A m. kir. honvédelmi miniszter 10.298/eln.—20/b—1915. számú rendelete a termelési adó alá eső szeszfőzdék berendezéseinek (pálinkafőző kis üstök) átvételére hivatott átvételi bizottságok tárgyában.

A 10.297/eln.—20/b—1915. szám alatt kelt rendeletem alapján hadicélokra átadandó pálinkafőző kis üstök átvételével a 4.611/eln.—20/b—1915. számú rendeletemmel megalakított átvételi bizottságokon kívül a Budapesten, Kolozsvárott, Miskolcon, Szegeden, Székesfehérvárott, Szombathelyen és Osijeken megalakítandó fémátvételi bizottságokat bízom meg.

A bizottságok székhelyük után neveztetnek el, az e rendeletemmel megalakított budapesti fémátvételi bizottság kivételével, amelynek elnevezése, a 4.611/eln.—20/b—1915. számú rendeletemmel megalakított bizottságtól való megkülönböztetés végett »Pestvármegyei fémátvételi bizottság Budapesten.«

A pestvármegyei fémátvételi bizottság körlete Pest-Pilis-Solt

Kiskun vármegyén kívül Bács-Bodrog, Heves, Jász-Nagykun-Szolnok, Nógrád vármegyékre, továbbá Baja, Kecskemét, Szabadka, Újvidék és Zombor törvényhatósági joggal felruházott városokra;

a kolozsvári fémátvételi bizottság körlete Alsó-Fehér, Beszterce-Naszód, Brassó, Csik, Fogaras, Háromszék, Hunyad, Kis-Küküllő, Kolozs, Maros-Torda, Nagy-Küküllő, Szeben, Szilágy, Szolnok-Doboka, Torda-Aranyos, Udvarhely vármegyékre, továbbá Kolozsvár és Marosvásárhely törvényhatósági joggal felruházott városokra;

a miskolci fémátvételi bizottság körlete Abauj-Torna, Bereg, Borsod, Gömör- és Kishont, Hajdu, Liptó, Máramaros, Sáros, Szabolcs, Szatmár, Szepes, Ugocsa, Ung, Zemplén, Zólyom vármegyékre, továbbá Debreczen, Kassa, Miskolc és Szatmárnémeti törvényhatósági joggal felruházott városokra;

a szegedi fémátvételi bizottság körlete: Arad, Békés, Bihar, Csanád, Csongrád, Krassó-Szörény, Temes, Torontál vármegyékre, továbbá Arad, Hódmezővásárhely, Nagyvárad, Pancsova, Szeged, Temesvár és Versecz törvényhatósági joggal felruházott városokra;

a székesfehérvári fémátvételi bizottság körlete: Baranya, Fejér, Somogy, Tolna, Veszprém vármegyékre, továbbá Pécs és Székesfehérvár városokra:

a szombathelyi fémátvételi bizottság körlete Vas és Zala vármegyékre, továbbá Fiume város és kerületére;

az osijeki fémátvételi bizottság pedig: Bjelovár-Krizevci, Pozega, Sriem és Virovitica megyékre, továbbá Osijek és Zemun városokra terjed ki.

A Budapest székesfőváros területéről beszállítandó pálinkafőző kis üstök a 4611/eln.—20/b—1915. számú rendeletemmel megalakított budapesti fémátvételi bizottsághoz; az Árva, Bars, Esztergom, Győr, Hont, Komárom, Moson, Nyitra, Pozsony, Sopron, Trencsén, Turócz vármegyékből, továbbá Győr, Komárom, Pozsony, Selmecz- és Bélabánya, valamint Sopron törvényhatósági joggal felruházott városokból beszállítandó pálinkafőző kis üstök a pozsonyi fémátvételi bizottsághoz, a Lika-Krbava, Modrus-Rieka, Varazdin és Zagreb megyékből, továbbá a Varazdin és Zagreb városokból beszállítandó pálinkafőző kis üstök pedig a zagrebi fémátviteli bizottsághoz küldendők be.

Minden átvételi bizottság áll: a törvényhatóság egy tisztviselőjéből mint elnökből, a katonai igazgatás egy képviselőjéből és a pénzügyi hatóság egy képviselőjéből.

Az átvétel szakértő közreműködése mellett történik.

Budapesten, 1915. évi július hó 31. napján.

A m. kir. minisztériumnak 2.849/1915. M. E. számú rendelete, a hadi célokra igénybevett egyes szeszfőzőkészülékeknek a községek (városok) részére szesztermelési célra való ideiglenes átengedéséről.

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

A termelési adó alá eső szeszfőzdéknek (pálinkafőző kisüstök) a m. kir. honvédelmi miniszter 1915. évi április hó 19-én 4.700/eln. 20/b. szám alatt kelt rendeletével hadicélokra igénybevett és ugyanezen miniszter 1915. évi július hó 31. napján 10.297/eln. 20/b. szám alatt kelt rendelete értelmében a katonai igazgatás által végleg átvett berendezései közül egy rész szesztermelési célokra az egyes községekben (városokban) ideiglenesen meg fog hagyatni. Az erre a célra kijelölt berendezéseket birtokosaik a községi előljáróságtól vett felhívásra kötelesek annak a községnek (városnak), amelynek területén a szeszfőzde van, átadni és ha a főzőkészülék nem hordozható (be van falazva vagy csak befalazottan használható), az említett községnek (városnak) rendelkezésére bocsátani.

2. §.

A községek (városok) kötelesek a részükre kijelölt főzőkészülékeket átvenni, az 1899 : XX. t.-c. 40. §-a értelmében az üzembejelentést az átvétel után azonnal megtenni, használatukat szesztermelésre az egyeseknek megengedni és nem használás esetében a főzőkészülékeket gondosan megőrizni.

A községeket (városokat) ezen főzőkészülékekre nézve mindazok a kötelezettségek terhelik, amelyeket a szeszadóra, illetve szeszadópótlékra vonatkozó törvényes szabályok a szeszfőzdevállalkozóra rónak.

A főzőkészülékek jókarban tartásának, valamint javításának költségei a községeket (városokat) terhelik.

3. §.

Azokat a feltételeket, amelyek mellett a községek (városok) a nekik szesztermelési célra átengedett főzőkészülékek használatát az egyeseknek megengedni kötelesek, a pénzügyminiszter rendelettel szabályozza.

4. §.

A befalazott vagy csak befalazott állapotban használható azokat a főzőkészülékeket, amelyek a községeknek (városoknak)

szesztermelési célra ideiglenesen átengedtetnek, hacsak a község (a város) más helyre szállításukat nem kívánja, az eddigi helyen kell hagyni. Az ingatlan birtokosa a főzőkészülékeknek ott tartását tűrni és egyúttal megengedni köteles, hogy neki járó ellenszolgáltatásért a főzőkészülékek használatára jogosultak a szesztermelést a jelzett helyen gyakorolhassák. Az ellenszolgáltatás mértékét, lerovásának módját és időpontját a pénzügyminiszter rendelettel állapítja meg.

5. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya a magyar szent korona országainak egész területére kiterjed.

Budapest, 1915. július hó 31. napján.

A. m. kir. pénzügyminiszter 1915. évi 78.500. számú rendelete a községeknek (városoknak) szesztermelési célra ideiglenesen átengedett főzőkészülékek használata tárgyában.

A m. kir. miniszteriumnak 1915. évi július hó 31-én 2.849/M. E. sz. a. kelt rendelete alapján a községek (városok) részére szesztermelési célra ideiglenesen átengedett főzőkészülékeknek az egyesek által való használatát illetően a következőket rendelem:

1. §.

A község (város), melynek a főzőkészülék szesztermelési célra ideiglenesen átengedtetett, mint vállalkozó köteles az üzembejelentést az 1899: XX. t.-c. 40. §-a, illetve az e törvénycikk végrehajtása iránt kiadott utasítás 9. §-a értelmében az illetékes pénzügyőri szakasznál megtenni. Ez a továbbiak iránt a fennálló szabályok értelmében jár el.

2. §.

A község (város) részére szesztermelési célra ideiglenesen átengedett főzőkészülékeknek az egyesek által való használata, eltérően az 1908: XXVIII. t.-c. végrehajtása iránt kiadott utasítás 7. §-ában foglalt rendelkezéstől minden esetben a kölcsönvétel esetét állapítja meg, tehát akkor is, ha a főzőkészülék a leletjegyzékben kitüntetett helyiségből el nem vitetik. Ennélfogva aki a főzőkészüléket használatba veszi, az idézett végrehajtási utasítás 7. §-ának 2. bekezdése értelmében tartozik magát mindazon kötelezettségeknek alávetni, melyeket a szeszadótörvény a vállalkozóra szab.

A kölcsönadás azonban csak abban az esetben jelentendő be,

ha a főzőkészüléknek a leletjegyzékben kitüntetett helyről ugyanabban a községben levő más helyre való elvitele szándékoltatik. Ez esetben az idézett végrehajtási utasítás említett 7. §-ának első bekezdésében foglalt rendelkezések nyernek alkalmazást.

A főzőkészülék használat végett más községbe nem vihető.

3. §.

A főzőkészülék használatára és pedig a jelentkezés sorrendjében elsőbbséggel birnak azok, kik saját termésű gyümölcsöt (szőlőtörkölyt, borseprűt) dolgoznak fel.

Annak, ki elsőbbségi jogon egy izben már főzött, a főzőkészülék újabb használatára csak akkor van igénye, ha elsőbbséggel biró oly személy, ki a főzőkészüléket még nem használta, főzésre nem jelentkezik. Ez a rendelkezés értelemszerűen alkalmazandó a további főzések sorrendjénél is.

Azok, akik vásárolt gyümölcsöt dolgoznak fel, csak akkor használhatják a főzőkészüléket, ha elsőbbséggel biró személy főzésre nem jelentkezik. A főzés sorrendjére nézve a fenti rendelkezések irányadók. A község (város) mint ilyen a főzőkészüléket szesztermelésre szintén használhatja. A főzés sorrendjére vonatkozó rendelkezések ily esetben is alkalmazandók és ehhez képest a község elsőbbséggel csak az esetben bir, ha saját termésű gyümölcsöt dolgoz fel.

4. §.

A főzésre jogosult adóbejelentést úgy az első, valamint a további főzéseknél rendszerint legfeljebb csak 48 órai időtartamra tehet.

Ha a feldolgozandó nyersanyag oly csekély, hogy az 24 órai szesztermelésre nem elegendő, több igényjogosult együttesen tehet adóbejelentést, mely azonban ez esetben is legfeljebb csak 48 órára terjedhet.

Ennél hosszabb időre úgy az első, mint a későbbi főzéseknél adóbejelentés csak az esetben tehető, ha az más jogosultak érdekeit nem sérti. A községi előljáróság (városokban a polgármester) a fenforgó körülmények gondos mérlegelésével állapítja meg, hogy az adóbejelentés ily esetben mily időre legyen tehető.

Pótbejelentés a fennálló szabályok korlátain belül (1899:XX. t.-c. végrehajtása iránt kiadott utasítás 10. §.) csak az esetben tehető, ha a főzőkészülék használatát más igényjogosultak alapbejelentés folytán nem igénylik.

5. §.

Az adóbejelentéseket, eltérően az 1899 : XX. t.-c. 42. §-ának rendelkezésétől, 3 példányban kell kiállítani, és az adóhivatalnál (pénzügyi közegnél) való benyujtás előtt a községnél (városnál) bemutatni.

Ha az a gyümölcs, melyet valaki elsőbbségi igény alapján saját termésű gyanánt szándékozik feldolgozni, nem a főzőkészülékkel biró, hanem más község határában termett, az adóbejelentéssel együtt ez utóbbi községnek a kérdéses körülményt igazoló bizonyítványát is be kell mutatni. E bizonyítvány, melyben a feldolgozandó saját termésű gyümölcs megközelítő mennyisége is megjelölendő, kiállítási díj- és bélyegmentes.

A község (város), melynél az adóbejelentést be kell mutatni, ha a bejelentett időre a főzőkészülék rendelkezésre áll, amit a jelen rendelet 7. §-a értelmében vezetendő nyilvántartásból állapít meg, és amennyiben az adóbejelentést az elsőbbségi igény, illetve a főzési időtartam szempontjából nem kifogásolja, az adóbejelentés valamennyi példányára következő záradékot vezeti:

»A bejelentés elfogadása akadályokba nem ütközik« és ezt a záradékot aláírásával és pecsétjével ellátja. Ez az igazolás díj- és bélyegmentes.

Az adóhivatal (pénzügyi közeg) csak az ekként megerősített adóbejelentést fogadhatja el.

Az adóbejelentés harmadik példányát az elintézéssel ellátva, a községnek kell megküldeni.

6. §.

A főzőkészülék használatáért a használatba vett főzőkészülék napi termelőképességének minden 10 litere után 24 óránként 3, illetve 6 fillér díj fizetendő, aszerint, amint saját termésű vagy vásárolt gyümölcs kerül feldolgozásra. Ez a díj az adóbejelentésnek a község által záradékkal való ellátásakor (5. §.) esedékes és a községnél azonnal befizetendő. Nem fizetés esetén a község az adóbejelentésnek záradékkal való ellátását megtagadni köteles.

A használati díj, melyet a község (város) külön naplóban könyvel el, ha a főzőkészülék befalazott volta folytán az eddigi helyen maradt, fele részben az ingatlan birtokosát, fele részben a községet, minden egyéb esetben egészben a községet illeti.

A használati díjból az ingatlan birtokosát megillető részt a község minden hó végével tartozik kifizetni.

7. §.

A község (város) a szesztermelési célra átengedett minden egyes főzőkészülékről a csatolt minta*) szerint nyilvántartást köteles vezetni. Ennek segélyével a község ellenőrzi, hogy a főzési sorrend betartatik-e és hogy a főzőkészülékre egy és ugyanazon időre több adóbejelentés ne tétessék.

A mintának megfelelő nyomtatványból az első szükségletnek megfelelő mennyiséggel a községet (várost) a pénzügyőri szakasz útján a pénzügyigazgatóság fogja ellátni. Ugyanattól szerezhető be az esetleg később szükséges mennyiség is.

8. §.

A szeszadóra, illetőleg szeszadópótlékra vonatkozó törvények és szabályok határozmányai, amennyiben jelen rendelet másként nem intézkedik, a községeknek (városoknak) szesztermelési célra ideiglenesen átengedett főzőkészülékekre és az ezeken gyakorolt adóköteles műveletekre is alkalmazást nyernek.

9. §.

A jelen rendelet nem érinti a termelési adó alá eső azt a szesztermelést, mely nem a községeknek (városoknak) szesztermelési célra ideiglenesen átengedett, hanem külön intézkedés alapján más (így a földmívelésügyi minisztérium tulajdonát képező kölcsönfőzőkészüléken, egyes vállalkozóknál meghagyott stb.) főzőkészüléken folytattatik.

Ezeken a főzőkészülékeken a szesztermelés továbbra is a fennálló szabályok értelmében gyakorolható.

Ezeken a főzőkészülékeken, valamint a községeknek (városoknak) szesztermelési célra ideiglenesen átengedett főzőkészülékeken kívül más főzőkészülékeken termelési adó alá eső szesztermelés csak a pénzügyminiszter külön engedélye alapján folytatható.

10. §.

Szabályellenességet követ el és az 1908 : XXVIII. t.-c. 97. §-a alapján, de legfeljebb 200 K-ig terjedhető pénzbüntetéssel kell büntetni azt, ki elsőbbségi igényt (rendelet 7. §-a) hamis adatok alapján szerez. A pénzbüntetésen felül még a megrövidített használati díj (rendelet 6. §-a) fizetésére is kötelezendő a szabályellenességet elkövető fél.

Jelen rendelet határozmányait megszegő községi (városi) kö-

*) A minta közlését nem tartottuk szükségesnek.

zeget, amennyiben a mulasztás vagy cselekmény nem esik súlyosabb beszámítás alá, 5—50 K-ig terjedhető rendbirsággal kell büntetni. A rendbirság kirovására, behajtására és hovafordítására az 1909 : XI. t.-c. 102. és 103. §§-ai nyernek alkalmazást.

11. §.

Jelen rendelet kihirdetésének napján lép életbe.

A pénzügyigazgatóság azonban addig is, míg a községnek (városnak) szesztermelési célra ideiglenesen átengedett főzőkészülék napi termelőképességét a község (város) által tett üzembejelentés alapján megállapítja, megengedheti, hogy a szesztermelést az arra jogosultak a most hatályban levő vonatkozó leletjegyzék alapján gyakorolják.

Budapest, 1915. évi július hó 31-én.

Fizetési eszközök.

A m. kir. pénzügyminiszter 7.533/1915. P. M. számú rendelete új tíz-, esetleg húszfilléres váltópénz érmék veretése és forgalombahozatala tárgyában.

A magyar szent korona országai kormányának a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok kormányával a törvényhozás jóváhagyása utólagos kieszközlésének fenntartása mellett létesített megállapodáshoz képest 20 millió koronát meg nem haladható összeg erejéig tíz-, esetleg húszfilléres érmék fognak 50 rész rezet, 40 rész horganyt és 10 rész nikkelt tartalmazó ötvözetből veretni.

Az ötvözet egy kilogrammjából 333 darab tízfilléres, illetőleg 250 darab húszfilléres fog veretni. A tízfilléresek átmérője 19 milliméter, a húszfilléreseké 21 milliméter lesz.

Ezen érmek mindkét államban csakis az illető állam számlájára veretnek. Mindkét államban 20 millió korona erejéig veretendő ezen érmékből a magyar szent korona országaiban 6 millió korona és a birodalmi tanácsban képviselt királyságokban és országokban 14 millió korona fog veretni.

A 10 filléres érmék a cs. kir. ausztriai pénzügyminiszter úrral egyetértőleg folyó évi május hó 10-étől kezdődőleg fognak forgalomba hozatni.

A magyar szent korona országaiban vert ezen érmék hátlapjára az értékjelzés és alája két, keresztbe tett babérág, a birodalmi tanácsban képviselt királyságokban és országokban vert ezen érmék hátlapjára pedig tölgylombkoszorúban az értékjelzés és a veretés évszáma jön. Ezen érmék külső kiállítása egyébként a nikkel tíz- és húszfilléresekével azonos lesz.

Egyebekben a törvényeknek, illetőleg az érme- és pénzrendszerre vonatkozó szerződésnek a nikkelérmékre vonatkozó rendelkezései a fent említett ötvözetből vert váltópénzérmékre is alkalmazandók.

Az új tízfilléres érmékre vonatkozó rajzok alábbi lenyomatban közzététetnek.

Jelen rendelet kihirdetése napján lép életbe.

Budapest, 1915. évi május hó 7-én.

Magyar veretű tízfilléres hátlapjának rajza:

Ausztriai veretű tízfilléres hátlapjának rajza:

Gummi (nyers) és automobil-gummiabroncsok bejelentése.

A m. kir. minisztérium 1.031/1915. M. E. számú rendelete a nyers gummi és a géperejű járművek (automobilok) részére szolgáló gummiabroncsok készleteinek bejelentése tárgyában.

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott 1912 : LXIII. törvénycikket és a hadiszolgáltatásokról szóló 1912 : LXVIII. törvénycikket kiegészitő 1914 : L. t.-c. 2. §-a alapján a következőket rendeli :

1. §.

A jelen rendelet értelmében mennyiségre való tekintet nélkül bejelentendők az alább felsorolt anyagok raktáron levő készletei, valamint e készletek változásai :

Bejelentés alá esnek :

1. gummi, nyers vagy tisztitott állapotban,

2. géperejű járművek részére szolgáló gummiabroncsok (ú. m. külső gummiköpenyek, belső tömlők, tömött gummiabroncsok) minden méretben, még pedig úgy teljesen új, mint használt és javitott állapotban,

3. használhatatlan ócska gummiabroncsok,

2. §.

Mindazok, akik saját vagy idegen helyiségben az 1. §. értelmében bejelentés alá eső valamely anyagot készletben vagy más részére őrizetben tartanak, kötelesek ezeket a készleteket legkésőbb 1915. évi április hó 3. napjáig bezárólag az 1915. évi április hó 1. napján volt állapot szerint és azontúl kéthetenként legkésőbb három napon belül minden hónap 1. és 15. napján volt állapot szerint a hatóságnak bejelenteni.

Azokat a készleteket, amelyek a bejelentési napok valamelyikén fuvarozás alatt állanak, a címzett köteles és pedig a rendeltetési helyre érkezésük után haladéktalanul bejelenteni.

Azon készletek bejelentése tekintetében, amelyek az államnak, különösen az állami műveknek, a m. kir. államvasutaknak és a posta- és távirdaigazgatásnak birtokában vannak, a kereskedelemügyi m. kir. miniszter külön intézkedik.

3. §.

Nem kell bejelenteni a kerékpárok és lófogatú járművek gummiabroncsait, továbbá a géperejű jármű (automobil) tulajdonosoknak a kocsijukra már reá szerelt gummiabroncsokat és tömlőket, valamint kocsinként két tartalék külső gummiköpenyt és két belső tömlőt.

4. §.

A bejelentést annál az elsőfokú iparhatóságnál kis- és nagyközségekben a főszolgabirónál, rendezett tanácsú városokban a tanácsnál, törvényhatósági joggal felruházott városokban a rendőrkapitánynál, Budapest székesfővárosban a kerületi előljáróságnál, Fiume városában és kerületében a rendőrkapitánynál kell benyujtani, amelynek területén a készletek vannak.

A bejelentéshez az előbbi bekezdésben emlitett hatóságoknál és a községi előljáróságoknál kapható bejelentőlapokat kell felhasználni és azokat két példányban az összes rovatok kitöltésével kell benyujtani. Postai úton való beküldés esetében a bejelentőlapokat legkésőbb a határidő utolsó napján kell postára adni. Az elsőfokú iparhatóság a bejelentőlapok egyik példányát megtartja, a másikat pedig késedelem nélkül közvetlenül a kereskedelemügyi miniszterhez terjeszti fel.

5. §.

A készletről a bejelentésre kötelezettnek pontos raktárkönyvet kell vezetnie oly módon, hogy abból a készlet mennyiségének változása és az, hogy hová fordittatott, bármikor megállapitható legyen. Elidegenités esetében a megszerző fél nevét és lakóhelyét a raktárkönyvben fel kell jegyezni.

Az elsőfokú iparhatóságnak (4. §.) az 1914 : L. t.-c. 2. §-a értelmében a bejelentett adatok helyességének megállapitása végett jogában áll a bejelentésre kötelezettnek készleteit, raktárait és üzleti könyveit megvizsgálni.

6. §.

Aki a jelen rendeletben megszabott bejelentési kötelességét megszegi, a valóságnak meg nem felelő adatokat jelent be, a birtokában levő készletet a hatóság előtt eltitkolja vagy az ellenőrzést meghiusitja, az — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el és az 1914 : L. t.-c. 9. §-a értelmében két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

A kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ott érvényes jogszabályok szerint hivatott hatóságok járnak el.

7. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya kiterjed a magyar korona országainak egész területére, Horvát-Szlavonországokban azonban a bejelentési kötelezettség végrehajtása céljából szükséges rendelkezéseket a bán teszi meg.

Budapesten, 1915. évi március hó 25-én.

Gyapjukészletek bejelentése, fölhasználása és forgalomba hozatala.

A m. kir. minisztérium 1.663/1915. M. E. számú rendelete a gyapjukészletek bejelentése tárgyában.

A magyar királyi minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott 1912 : LXIII. törvénycikket és a hadiszolgáltatásokról szóló 1912 : LXVIII. törvénycikket kiegészitő 1914 : L. törvénycikk 2. §-a alapján a következőket rendeli

1. §.

Mindazok, akik még fel nem dolgozott vagy feldolgozás alatt nem álló gyapjut a magyar szent korona országaiban saját vagy idegen helyiségben készletben vagy más részére őrizetben tartanak, kötelesek ezeket a készleteket

1. az 1915. évi május hó 20. napján volt állapot szerint,

2. az 1915. évi junius hó 1. és 15. napján volt állapot szerint,

3. az 1915. évi julius hónaptol kezdve pedig minden hónapban a hónap 1. napján volt állapot szerint legkésőbb mindig az illető naptól számitott nyolc napon belül a hatóságnak bejelenteni.

Aki készletét bejelentette, újabb jelentést tenni csak akkor köteles, ha készletében változás állott be.

Gyapjutermelők és gyapjukereskedők az első bejelentés alkalmával azt is kötelesek bejelenteni, hogy a folyó évi nyirásból eredő gyapjuból ezen első bejelentésükig minő mennyiségeket és kinek (mely kereskedőnek, gyárnak) szállitottak ; a későbbi bejelentések alkalmával pedig kötelesek bejelenteni, hogy az előző bejelentés óta mily mennyiséget szállitottak és kinek (kereskedő, gyár).

A bejelentési kötelezettség nem terjed ki azokra a készletekre, amelyekre a birtokosnak saját házi szükségletére vagy általában háziipari célokra szüksége van, valamint nem terjed ki a dög-, timár-, szűcs- és műgyapjura, továbbá a gyapjuhulladékokra sem.

2. §.

A bejelentést annál az elsőfokú iparhatóságnál (kis- és nagyközségekben a főszolgabirónál, rendezett tanácsú városokban a tanácsnál, törvényhatósági joggal felruházott városokban a rendőrkapitánynál, Budapest székesfővárosban a kerületi előljáróságnál, Fiume városában és kerületében a rendőrkapitánynál) kell benyujtani, amelynek területén a készletek vannak.

3. §.

A bejelentéshez kizárólag a 2. §-ban emlitett hatóságoknál és a községi előljáróságoknál kapható bejelentőlapokat kell felhasználni és azokat két példányban az összes rovatok kitöltésével kell benyujtani.

Postai úton való beküldése esetében a bejelentőlapokat legkésőbb a határidő utolsó napján kell postára adni. Az elsőfokú iparhatóság a bejelentőlapok egyik példányát megkapja, a másikat pedig késedelem nélkül közvetlenül a kereskedelemügyi minisztérium ipari műszaki osztályának (Budapest, II., Lánchid-utca 1—3.) küldi be.

4. §.

Gyapjutermelők bejelentéseiket szóval is előterjeszthetik annál a községi előljáróságnál, amelynek területén a bejelentendő gyapjukeszlet van. A bejelentőlapot ilyenkor az előljáróságnak azzal megbizott tagja tölti ki és küldi el.

5. §.

Az elsőfokú iparhatóságnak (2. §.) az 1914 : L. t.-cikk 2. §-a értelmében a bejelentett adatok helyességének megállapitása végett jogában áll a bejelentésre kötelezettnek készleteit, raktárait és üzleti könyveit megvizsgálni.

6. §.

Aki az 1. §-ban meghatározott anyagokból birtokában levő készletet a jelen rendelet ellenére be nem jelenti, vagy nem a valóságnak megfelelően jelenti be, a hatóság előtt eltitkolja, vagy az ellenőrzést meghiusitja az, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és az 1914 : L. t.-cikk 9. §-a értelmében két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntetőbíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a magyar királyi államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ott érvényes jogszabályok szerint hivatott hatóságok járnak el.

7. §.

Ezt a rendeletet minden községben (városban) a helyben szokásos módon közhirré kell tenni.

8. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya kiterjed a magyar szent korona országainak egész területére. Horvát-Szlavonországokban azonban a bejelentési kötelezettség végrehajtása céljából szükséges intézkedéseket a bán teszi meg.

Budapesten, 1915. évi május hó 14. napján.

A m. kir. minisztérium 1.662/1915. M. E. számú rendelete a gyapjukészletek felhasználásának és forgalombahozatalának korlátozásáról.

A magyar királyi minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a katonai igazgatás gyapjúszövet-szükségletének célszerű biztosítása végett a következőket rendeli:

1. §.

Nyers vagy csupán mosott gyapjút, ideértve a bőrgyapjút is, a jelen rendelet életbelépésétől kezdve csak katonai megbízások teljesítésére szabad foldolgozni.

Dög-, timár-, szűcs- és műgyapjúra, valamint gyapjúhulladékokra az előbbi bekezdés nem vonatkozik és azok bármely célra továbbra is szabadon feldolgozhatók.

Gyári vállalatok azokat a gyapjúkészleteket, amelyek a jelen rendelet életbelépésének napján már gyári üzemükben vannak és üzemüknek további 14 napon át az eddigi méretekben való fentartására okvetlenül szükségesek, szabadon feldolgozhatják

Minden más irányú feldolgozása a gyapjúnak, — a háziipari célra való felhasználását kivéve, amely továbbra is szabadon marad, — csak a kereskedelemügyi miniszter engedélyével van megengedve.

2. §.

Nyers vagy mosott gyapjút (zsirban nyirt, usztatott, háton mosott, kézzel vagy gyárilag mosott gyapjút, bőr-, dög-, timár-, szűcs- és műgyapjút, valamint gyapjúhulladékokat) feldolgozatlan állapotban nem postai polgári forgalomban vasúton, hajón, gépkocsin vagy tengelyen a város vagy község területén kívül eső helyre csak a kereskedelmi miniszternél való előzetes bejelentés és csak szállítási igazolvány mellett szabad szállítani.

A kereskedelemügyi miniszter a szállítási igazolványt megadja:

a) a zsirban nyirt, usztatott, háton mosott, kézzel vagy gyárilag mosott gyapjúnak, valamint a bőrgyapjúnak a magyar szent korona országainak területén levő nyilvános tárházakba és gyapjú mosógyárakba való minden szállításához, valamint annak az említett területen vagy az osztrák birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok területén levő oly gyapjúfeldolgozó gyárakba való szállításához, amelyek a cs. és kir. hadügyminisztérium, a m. kir. honvédelmi minisztérium vagy az osztrák cs. kir. honvédelmi minisztérium *bizonylatával* igazolják, hogy a kérelem előterjesztése idején megfelelő katonai szállításra már megbízásuk van és a gyapjú ennek teljesítéséhez okvetlenül szükséges;

b) általában a timár-, szűcs-, dög- és műgyapjúnak, valamint gyapjúhulladékoknak elszállításához — amihez az előző *a)* pontban említett bizonylat nem szükséges;

c) más méltánylást érdemlő esetekben.

Az 1. bekezdésben elrendelt bejelentés és szállítási igazolvány nem szükséges a gyapjúnak a nyirás helyéről a termelő saját belföldi raktárába gépkocsin vagy tengelyen való beszállításához.

3. §.

Az 1. §-ban említett engedélyek és a 2. §-ban említett szállítási igazolványok kiadásának és az igazolvánnyal való szállításnak közelebbi módozatait a kereskedelemügyi miniszter rendelettel állapítja meg.

4. §.

Aki a 2. §. ellenére gyapjút közforgalmú vasúton igazolvány nélkül fuvarozásra felad, vagy aki gyapjút hajón, gépkocsin vagy tengelyen a jelen rendelet 2. §-ának ellenére igazolvány nélkül szállíttat vagy szállít, úgyszintén az, aki a jelen rendelet egyéb rendelkezéseit megszegi, az amennyiben cselekménye sú-

lyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és az 1912 : L. törvénycikk 9. §-a értelmében két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ott érvényes jogszabályok szerint hivatott hatóságok járnak el.

5. §.

E rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya, amennyiben a magyar szent korona országainak egész területén hatályos törvényben szabályozott és végrehajtás tekintetében a horvát-szlavonországi önkormányzat részére fenn nem tartatott jogviszonyokra vonatkozik, Horvát-Szlavonországokra is kiterjed.

Budapest, 1915. évi június hó 2-ik napján.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter 33.003/VI. C. 1915. számú rendelete a gyapjúkészletek felhasználása és forgalombahozatala iránti engedélyek tárgyában.

A m. kir. minisztériumnak 1915. évi június hó 2-án kelt 1.662. M. E. számú rendeletének 3. §-ában nyert felhatalmazás alapján a gyapjúkészletek felhasználása és forgalomba hozatala iránti engedélyek tárgyában a következőket rendelem :

1. §.

A gyapjúnak a m. kir. minisztériumnak 1.662/M. E. számú rendeletének 1. §-ában megjelölt feldolgozási módjaitól eltérő feldolgozása csak a kereskedelemügyi miniszter engedélyével van megengedve. Az ezen engedély elnyerése iránt előterjesztendő folyamodványban fel kell tüntetni a folyamodó gyári cég címét és lakhelyét, a gyárban foglalkoztatott munkások számát, a felhasználni szándékelt gyapjú mennyiségét és minőségét, továbbá azt, hogy kinek a birtokában van a gyapjú és minő célra szándékozik azt a kérelmező felhasználni.

2. §.

A gyapjú szállítására vonatkozólag előterjesztendő folyamodványokban fel kell tüntetni az elszállítani szándékolt gyapjú mennyiségét, minőségét s azoknak pontos címét és lakóhelyét, akitől és akihez a gyapjú szállíttatni fog. Ha a kérelemhez az elől idézett 1.662/1915. M. E. számú rendelet 2. §. *a)* pontjában

megnevezett minisztériumok valamelyike által kiállítandó bizonylat csatolandó, akkor e bizonylatnak tartalmaznia kell a katonai megrendelés megtörténtének igazolását és azt, hogy annak teljesítéséhez mennyi gyapjú kell.

3. §.

A gyapjú feldolgozására vagy szállítására vonatkozó folyamodványok közvetlenül a kereskedelemügyi minisztérium ipari műszaki ügyosztályának címére (Budapest, II., Lánchid-utca 1—3.) küldendők be.

4. §.

A kérelem alapján elnyert *szállítási igazolvány* a jelen rendelethez csatolt minta szerint állíttatik ki. Ha a szállítás fuvarlevéllel történik, a szállítási igazolványt a fuvarlevélhez hozzá kell fűzni és az árút felvevő állomásnál annak jeléül, hogy szállításra már használtatott, a feladó állomás keletbélyegzőjével le kell bélyegezni.

5. §.

Ez a rendelet kihirdetése napján lép hatályba.

Budapest, 1915. június hó 2-án.

Minta

a kereskedelemügyi m. kir. miniszter 33.003. számú rendeletéhez.

Kereskedelemügyi
m. kir.
Miniszter.

.....szám.

Szállítási igazolvány.

.....(feladó neve).....

(lakása) jogosult arra, hogy.....kg.....

..... gyapjút (az árú megjelölése)

.....állomásról .....

állomásra ..... címére

elszállíthasson.

Kelt.....

A miniszter rendeletéből:

.....

P. H.

Jegyzet. A szállítási igazolványt a fuvarokmányhoz tartósan hozzá kell fűzni.

Hadifoglyok és törvényszéki fogházakban letartóztatottak gazdasági munkára való kirendelése.

A m. kir. földmivelésügyi miniszter 19.031. eln. VI—1. 1915. számú rendelete hadifoglyoknak mezőgazdasági munkára községek által való alkalmazására nézve valamennyi vármegye alispánjának és thjf. város polgármesterének, Sáros, Bereg, Ung és Zemplén vármegye kivételével.*)

Egyes birtokosoknak, akik legalább 200 hadifoglyot óhajtanak saját gazdaságukban alkalmazni, — az illetékes főispán

*) A földmívelésügyi miniszter május 6-án kelt 24.065. eln. VI/1. számú rendelete intézkedik hadifoglyoknak mezőgazdasági munkára *magánosok* által való igénybevétele tárgyában. A rendelet teljes szövegét nem sikerült megszereznünk. Tartalmát a *Köztelek* (1915. máj. 20.) ismertetéséből vesszük át.

E rendelet szerint — amely a községeknek kiadható kisebb hadifogolycsoportokra vonatkozó szabályokat érintetlenül hagyja — magánosok saját gazdasági üzemükben végzendő mezőgazdasági munkára hadifoglyokat csak 200-as vagy ennél nagyobb csoportokban kaphatnak és csakis a csoportlétszám tiz százalékának megfelelő őrszemélyzettel. A hadifoglyok átengedésére irányuló kérvények a gazdaság fekvése szerint illetékes főispánnál adandók be, aki azokat megfelelő véleményezéssel közvetlenül a honvédelmi minisztériumban működő hadfelügyeleti bizottsághoz terjeszti fel. Ha ez a bizottság a kérelmet teljesithetőnek találja, további eljárás és a hadifoglyok kiutalása végett az illetékes cs. és kir. katonai parancsnokságnak küldi azt meg.

Noha a hadifogolyoknak valamely fogolytáborból való útnak inditását azok háromheti elkülönitése és orvosi megfigyelése előzi meg, a kiutalt hadifogolycsoport a hozzá beosztott őrkülönitmény tagjaival együtt nyomban rendeltetési helyére (az utolsó vasuti állomásra) való megérkezése után a munkaadó költségére hatósági orvos által megvizsgálandó. Ez a hatósági orvosi vizsgálat a munka egész tartama alatt, ugyancsak a munkaadó költségére, legalább kéthetenkint, szükség esetén sűrűbben is megismétlendő. Egy-egy ilyen hatósági orvosi vizsgálat díja minden kétszázas hadifogolycsoport és a hozzátartozó őrkülönitmény után a szabályrendeletileg járó útiköltségen és napidíjon felül tiz-tiz korona. Az első ellenőrző vizsgálatnak az érkezési állomáson való pontos megejthetése céljából a katonai parancsnokságok a hadifogolycsoport érkezéséről előre tartoznak értesiteni az illetékes elsőfokú közigazgatási hatóságot, úgyszintén a munkaadó is köteles a hadifoglyok számát, érkezési idejét s az érkezési vasuti vagy hajóállomást az elsőfokú közigazgatási hatóságnak s a hatósági orvos-

útján kell a kérvényt a honvédelmi minisztériumhoz címezve a Hadfelügyeleti Bizottsághoz beadni.

Abból a célból, hogy a gazdasági munkák elvégzése a közép- és kisbirtokosok gazdaságaiban is a lehetőséghez képest biztositassék, — a hadifoglyoknak a nagyobb gazdaságok részére 200-as csoportokban leendő engedélyezésén kivül — *a cs. és kir. hadügyminiszter úr a vele ezirányt* folytatott tárgyalások eredményekép *hozzájárult* ahhoz, *hogy a hadifoglyok községek (városok) részére is rendelkezésre bocsáttassanak és ilyképen a község (város) szavatossága mellett a hadifoglyok oly gazdaságokban is alkalmazást nyerhessenek, ahol a gazdasági munkák elvégzésére csakis kisebb munkaerőre van szükség.*

---

nak táviratilag vagy élőszóval bejelenteni, mihelyt a hadifoglyok útnak inditásáról értesitést kapott. Az előirt hatósági orvosi vizsgálatok szabályszerű megejtéséről az elsőfokú közigazgatási hatóságok saját hatáskörükben tartoznak gondoskodni.

Az egyes birtokosok a részükre engedélyezett hadifogolycsoportoknak gazdasági munkálatokra való igénybevétele tekintetében az illetékes cs. és kir. katonai parancsnoksággal az előirt minta szerinti irásbeli szerződést tartoznak kötni, amelynek feltételeiből a Köztelek az alábbiakat emeli ki.

A hadifoglyok csak a szokásos mezőgazdasági és földmunkákra alkalmazhatók, lehetőleg tekintetbe véve az illetők katonai rendfokozatát, műveltségi fokát s egyébkénti személyes alkalmasságukat. A munkáltatás a katonai parancsnokság állandó ellenőrzése alatt áll. A munkaadó köteles a foglalkoztatandó hadifoglyok és az ezek őrizetére kirendelt őrkülönitmény részére megfelelő és biztos külön elszállásról, fekvőhelyekről és takarókról gondoskodni, továbbá őket saját költségén a szükséges tüzelőanyaggal és a hazai gazdasági munkásokkal minden tekintetben egyenlő, egészséges és elegendő élelemmel ellátni. Külön munkálatokért pótlék fejében tea, dohány, főzelékfélék, tészta stb. adhatók, szeszesitalokat azonban a hadifoglyoknak adni szigorúan tilos. A főzéshez szükséges edényeket a munkaadó adja, aki az őrkülönitmény katonai előirás szerinti, természetben való ellátását is tartozik — a megállapitott élelmezési téritmény ellenében — elvállalni. Az őrkülönitménynek naponkint és személyenkint ¼ kg. hús, ebédre és vacsorára egy-egy tál főzelék vagy főtt tészta, reggelire ¼ liter rántott leves és egész napra 560 gramm kenyér jár.

A hadifoglyok munkája fejében a munkaadó minden hadifogoly után naponként hat fillért tartozik a hadügyi igazgatás javára az illetékes katonai parancsnokságnak hetenkint utólagosan megtéríteni. Ezenkivül a munkaadót terhelik a hadifoglyoknak és az őrkülönitménynek vonaton vagy hajón való oda- és visszaszállitási költségei (a katonai, illetve munkásdíjszabás szerint) s végül ugyancsak a munkaadó köteles a szükséges szerszámokról és munkaeszközökről, valamint azok időközi javitásáról gondoskodni. Pihenőnapul a hadifoglyok részére kizárólag a vasárnap van megállapitva, a többi napon a hadifoglyok a gazdasági, illetve földmunkákra nézve szokásos, törvényes munkaidő alatt foglalkoztatandók. A hadifoglyok alkalmazására vonatkozó szerződések kölcsönös felbontására nyolc napi felmondási idő van megállapitva. Egyéb részletek tekintetében az illetékes cs. és kir. katonai parancsnokságok nyujtanak bővebb felvilágositást.

A hadifoglyoknak a községek (városok) által való igénybevételére vonatkozólag a következőkről értesitem Címet.

A községeknek (városoknak) a hadifoglyok igénybevétele, illetve kiutalása iránti kérvényei Címed útján úgy terjesztendők fel hozzám, hogy *a kérvények minden hónap 5., 15. illetve 25-ig hozzám beérkezzenek.*

A községnek (városnak) rendelkezésre bocsátható foglyok száma 30-nál kisebb nem lehet, oly kérvény tehát, amelyben a község (város) 30-nál kevesebb hadifoglyot kér, nem fog figyelembe vétetni.

Minden fogolycsapatot a létszám 10%-ának megfelelő katonai felügyelő személyzet kisér, tehát legalább 1 altiszt és 2 közlegény. Ez a felügyelő személyzet csakis a katonai rend fentartására hivatott, a megbizható őrzésről és különösen a szükséges éjjeli őrökről a község tartozik gondoskodni.

A hadifoglyok a többi gazdasági munkástól és cselédtől elkülönitve szállásolandók el.

A rendelkezésre bocsátott hadifoglyokat gazdasági munka teljesitésére az egyes birtokosokhoz a község utalja ki: a kiutalásnak — amennyire a körülmények megengedik — lehetőleg úgy kell történnie, hogy az egész csapat a birtokosoknál egymásután végezze el a gazdasági munkákat, nem pedig csoportokra felosztva.

Noha a hadifoglyok rendelkezésre bocsátását, illetve a fogolytáborból való útnak inditását azok 3 heti orvosi megfigyelése előzi meg, a m. kir. belügyminiszter úrral egyetértőleg elrendelem, hogy a hadifoglyok megérkezésük alkalmával hatósági orvos által megvizsgáltassanak és azok a gazdasági munka tartama alatt is állandó orvosi felügyelet céljából legalább kéthetenként a hatósági orvos által megszemléltessenek.

Ezen állandó hatósági orvosi felügyelet folytán felmerülő költségek fedezésére azon munkaadók, akiknek a község a hadifoglyokat kiosztotta, foglyonként és naponként 4 f-ig terjedő összeget tartoznak a község pénztárába hetenként befizetni. A hadi foglyok megérkezésének időpontja az I. fokú közegészségügyi hatóságnak előzetesen bejelentendő.

A hadifoglyok alkalmazása tekintetében egyébként az idecsatolt jegyzékben megállapitott feltételek az irányadók, amelyek szerint a község, a hadifoglyok igénybevételeért munkabér (nap-

szám, zsold stb.) címen a hadvezetőségnek semmit sem tartozik fizetni. Különösen felhivom Címed figyelmét a feltételek 11. §-ára, amely szerint a cs. és kir. hadügyminiszterrel szemben a hadifoglyok alkalmazására vonatkozó feltételek betartását illetőleg abban az esetben is a község (város) felelős, ha a hadifoglyokat valamely gazdaságnak rendelkezésére bocsátotta.

Erre való tekintettel indokoltnak mutatkozik, hogy a község (város) a hadifoglyokat igénybevenni kivánó gazdákkal a hadifoglyok igénybevételét illetőleg már előzetesen megállapodjék a munkaadók által elvállalandó kötelezettségekre nézve és hadifoglyok őrzésével, ezek és a felügyelő személyzet szállitásával, stb. felmerülő költségeknek aránylagos megtéritése tekintetében. Jelzem, hogy megeshetik az is, hogy a hadifoglyok nem a legközelebb eső fogolytáborból fognak küldetni, hanem távolabbról, ami a vasuti költségek szempontjából bir jelentőséggel (lásd felt. 10. §-át).

Általában a *feltételektől* semmiféle *eltérés nem engedtetik meg.* A kérvényekben kifejezést kell adni annak, hogy a *község (város)* a csatolt jegyzékben felsorolt *feltételeket ismeri, elfogadja és azokat magára nézve kötelezőnek elismeri*, továbbá a kérvényhez mellékelni kell a községi előljáróság által aláirt feltételeket.

A hadügyminisztériumtól nyert értesités szerint a fogolytáborok parancsnoksága részéről lehetőleg figyelembe fognak vétetni oly kérések, amelyek hadifoglyok vallására, foglalkozására (mezőgazdasági, — arató, szőlő, — erdőmunkások, tolmács) vonatkoznak. Nagyobb csapatokkal esetleg németül is tudó hadifoglyok, valamint szabó és cipész is fognak küldetni. A cs. és kir. hadügyminiszter úr arra is utasitotta a fogolytáborok parancsnokságait, hogy a mezőgazdasági munka teljesitésére lehetőleg megbizható, készséges és nyugodt foglyokat küldjenek. Elinditásuk alkalmával a hadifoglyok ágynemüt, evőeszközt és aprólékos kéziszereket is kapnak.

A megbetegedett hadifogoly gyógykezeltetéséről, — ha az katonai kórházba nem szállitható — a község (város) illetve munkaadó saját költségén tartozik gondoskodni.

Amidőn még miheztartás végett közlöm Címmel, hogy hadifoglyok csakis oly vidékekre adatnak ki, ahol elhelyezésük semmiféle tekintetben sem lehet aggályos, — *felhivom, hogy a hadifoglyoknak a községek által való igénybevételére vonatkozó módozatairól a*

községeket és ezek útján az érdekelt gazdaközönséget megfelelő módon értesitse és a netán hadifoglyok igénybevételére nézve beérkező kérvényeket, amelyek a fent megjelölt összes követelményeknek megfelelnek, *hozzám összegyüjtve, minden hó 5., 15. illetve 25-ig terjessze fel.*

Egyidejűleg utasitom Címet arra is, hogy a csatolt feltételek 4. pontjának megfelelően, a helyi viszonyok mérlegelésével állapitsa meg azt az összeget, amelyet a hadvezetőség a községnek (városnak) *a hadifoglyok és a felügyelő katonai személyzet napi élelmezése fejében megtérit.*

Végül értesitem, hogy a m. kir. honvédelmi miniszter úrnak a hadifoglyok felügyeleténél való közreműködés tekintetében a m. kir. csendőrparancsnokságokhoz kiadandó rendeletét pótlólag fogom megküldeni.

A szóban levő *feltételeket tartalmazó iratot a járási főszolgabirák* és r. t. város polgármesterei részére megfelelő számban mellékelem. *A községek részére szükséges sokszorositásról Cím megfelelően gondoskodjék.*

Budapest, 1915. évi április hó 16.

A községeknek gazdasági munka végzésére kiadott hadifoglyok átengedésére vonatkozó feltételek.

1. Hadifoglyok csak a szokásos gazdasági munkára használhatók. Az egyes hadifoglyok foglalkoztatásánál lehetőleg azok személyes alkalmassága figyelembe veendő.

A községi előljáróság osztja szét a hadifoglyokat az egyes munkaadók között.

2. A.....katonai parancsnokságnak jogában áll a munkálatokat ellenőriztetni és esetleges észrevételeit a község előljáróságával közölni. A község az észrevételeket tartozik figyelembe venni.

A hadifoglyok a községi előljáróság költségére 14 naponként orvosilag megvizsgálandók.

3. A község előljárósága köteles a munkára alkalmazott hadifoglyok és a kirendelt felügyelő személyzet megfelelő elszállásolásáról gondoskodni és erre vonatkozólag a ..... katonai parancsnokság, vagy a fogolytábor parancsnokságának, vagy végül a felügyelő személyzet parancsnokának ez irányú

kivánságait figyelembe venni. A községi előljáróság tartozik a hadifoglyok elhelyezése céljából az egészségügyi követelményeknek megfelelő és az őrzést biztositó helyiségeket rendelkezésre bocsátani.

4. A községi előljáróság elvállalja, hogy a hadifoglyok és a felügyelő legénység élelmezéséről gondoskodik és kötelezi magát arra, hogy ezeket a hazai gazdasági munkásokkal minden tekintetben egyenlően fogja ellátni. Az élelmezési költség fejében térítésként a hadvezetőség a közigazgatási hatóság (törvényhatóság) által megállapitott összeget fizeti a községnek.

5. A hadifoglyok kisebb szükségleteit (olyan anyagokat, amelyek mosakodásra, fehérnemű-tisztogatásra, ruházat és cipők jókarban tartására szolgálnak, valamint a hadifoglyok levelezéséhez szükséges irószereket) a hadvezetőség természetben fogja kiszolgáltatni, fedezi a férőhelyek világitásával felmerülő költségeket, a szükséges ágyneműt pedig megtérités nélkül bocsátja rendelkezésre. Elveszett, vagy megrongált ágyfelszereléseket a községi előljáróság tartozik megtériteni, tartozik továbbá fekvőszalmáról gondoskodni.

6. Szeszes italokat tilos a hadifoglyoknak kiszolgáltatni. A szokásos munkákat meghaladó szolgáltatásokért adandó pótlékok (tea, dohány, főzelék stb.) ugyancsak a községi előljáróság (munkaadó) által szolgáltatandók ki. A főzéshez szükséges eszközöket a községi előljáróság (munkaadó) tartozik adni.

7. A hadifoglyok megbizható őrzését kötelezőleg a községi előljáróság vállalja magára. Különösen tartozik a férőhelyek éjjeli őrzéséhez szükséges kellő számú fegyveres őrszemekről megfelelően gondoskodni.

A község továbbá kötelezi magát mindazon költségek viselésére, amelyek a megszökött hadifoglyok előállitása körül felmerülhetnek. Olyan hadifoglyok, akik ismételten szökési kisérletet tesznek, a munkahelyre illetékes katonai parancsnokság által bevonatnak és ugyancsak felhatalmaztatik a katonai parancsnokság arra, hogy amennyiben a hadifoglyoknak a községben való további tartózkodása a helyi viszonyok folytán aggályossá válik, ezeket a hadifoglyokat az illető községtől azonnal elvonhassa és ezt abban az esetben is megtehesse, ha a munkaadó a hadifoglyoknak gazdasági munkára való alkalmazására vonatkozólag a közigazgatási hatóságok által hozzájuttatott ezen feltételeket nem tartja be.

8. A községi előljáróság tartozik a rendelkezésre bocsátott felügyeleti személyzet és a hadifoglyok orvosi vizsgálatáért járó s a közigazgatási (törvényhatósági) hatóság által személyenként és naponként megállapitott összegeket a megjelölendő helyre befizetni.

9. Piheńőnapul a hadifogylyok részére kizárólag a vasárnap van megállapitva, ez a nap is csak abban az esetben, ha ezt a munka természete megengedi. A többi napokon a hadifoglyok a gazdasági munkákra nézve szokásos munkaidő alatt foglalkoztatandók.

10. A községi előljáróság azokat a költségeket is tartozik viselni, amelyek a felügyelő személyzetnek és a hadifoglyoknak vasuton vagy hajón, valamint az ágyneműk oda- és visszaszállitásából származnak és köteles a hadifoglyokat a gazdasági munkák elvégzéséhez szükséges szerszámokkal és eszközökkel is ellátni.

A felügyelő személyzet vasuti költségei a katonai díjszabás szerint fizetendők. A hadifoglyok szállitására vonatkozólag a gazdasági munkások vasuti szállitására érvényben lévő díjszabási tételek mértékadók.

11. Amennyiben a községi előljáróság a már kérelmezett hadifoglyokat bármilyen oknál fogva nem venné át — ha a lemondás elkésett — felelős mindazon költségekért, amelyek a hadifoglyok igényléséből (szállitási költség stb.) származnak.

12. A netalán felmerülő bélyeg- és illeték-költségeket a községi előljáróság viseli.

13. Ezen határozmányoknak azon munkaadók által való betartásáért, akik részére a községi előljáróság a hadifoglyokat kiutalta, a község felelős.

14. A hadifoglyok alkalmazásából felmerülő bármilyen természetű esetleges károkért a hadvezetőség felelősséget és kártérítési kötelezettséget nem vállal.

15. A községi előljáróság kijelenti, hogy az itt felsorolt feltételeket ismeri és azok betartására magát kötelezi.

A m. kir. honvédelmi miniszter 7.598/1915. H. M. eln. A. számú körrendelete a hadifoglyoknak munkára való kiadása tárgyában.

(Valamennyi törvényhatóságnak.)

Hogy a hadifoglyok munkaereje intenzivebben kihasználható legyen, a hadifoglyok kiadása körüli eljárás, illetőleg a hadi-

foglyok munkába adása a cs. és kir. hadügyminiszter úrral egyetértőleg ezennel a következőleg szabályoztatik :

I. A kiadandó hadifoglyok minimális számának leszállitása.

Az egy munkaadó részére kiadandó hadifoglyok legkisebb száma 200-ról 30-ra szállittatik le abban az esetben, ha : a munkaadó megfelelő őrzésről gondoskodik, továbbá ha a megfelelő őrzés iránt felelősséget vállal és ha kinyilatkoztatja, hogy a szökésben levő hadifoglyok előállitása körül felmerülő költségeket megtéríti.

A hadifoglyok őrzésére népfölkelő esküre kötelezett polgári és hadastyán egyleteken, — melyek egyéb szolgálatra kirendelve nincsenek, — kivül igénybe vehetők, Magyarországra nézve a magyar királyi belügyminiszter úr 1914. évi 4.220/biz. szám alatt kiadott rendelete alapján, Horvát-Szlavonországokra nézve pedig a kormánybiztosok rendeletei alapján alakult polgá
továbbá az erdőőrszemélyzet felesketett tagjai, valamint felesketett mező-, erdő- vagy szöllőőrök.

Amennyiben az őrszemélyzet ily módon ki nem állitható, erre a célra olyan egyéb alkalmas férfiszemélyek is felhasználhatók, akik a munkaadó által részükre kiszolgáltatott lőfegyverekkel bánni tudnak, kiknek politikai és egyéb megbizhatóságát a közigazgatási hatóság irásbelileg igazolja, továbbá akik a fegyverhasználat és annak az érvényben levő törvények szerinti jogkövetkezményeiről az illetékes közigazgatási hatóság részéről kioktattatnak és akik az „őrszemély"-i minőségben teljesitendő szolgálatuk szempontjából a közigazgatási hatóság részéről megeskettetnek.

Az ilyen őrszemélyek szolgálatuk tartama alatt Magyarországon : vörös-fehér-zöld, Horvát-Szlavonországokban pedig : vörös-fehér-kék karszalagot tartoznak bal karjukon viselni.

Hogy ezen karszalag a népfölkelők karszalagjától megkülönböztessék, az őrszemélyek karszalagja középen körülbelül 2 cm. nagyságú fém- vagy szarugombbal látandó el.

Az őrszemélyzet létszáma a helyi körülményektől függ, általában azonban a hadifoglyok számának 15%-ában állapittatik meg.

Oly kérvényekhez, melyekben 200-nál kevesebb hadifogoly kiadását kérik az elsőfokú közigazgatási hatóság az iránti igazolása is csatolandó, hogy a kellő őrizetről a jelen alapelvek értelmében gondoskodás történt.

200-on aluli munkáscsoportokhoz a katonai rend fenntartása végett egy altiszt és 1—2 katona fog vezényeltetni, ezek azonban a tulajdonképeni őrzési szolgálatra föl *nem* használhatók.

A hadifoglyok mellé a fogolytáborból a munkáltatási helyre és a befejezett munka után az onnét való visszaszállításhoz azok a hadifogolytáborok, ahonnét a hadifoglyok kiadatnak, illetőleg ahová azok bevonulnak, — körülbelül a hadifoglyok 5%-ának megfelelő kisérő őrséget adnak.

II. A katonai parancsnokságok és hadtfogolytábor-parancsnokságok hatáskörének — a hadifoglyok gyorsabb kiadhatása céljából való — kiterjesztése.

1. Hogy a hadifoglyokat kérő folyamodványok gyorsabban legyenek elintézhetők, a katonai parancsnokságok, illetőleg a hadifogolytábor-parancsnokságok felhatalmaztatnak arra, hogy 30-tól 200-ig terjedő munkáscsoportok kiadása iránt saját hatáskörükben intézkedjenek.

200-nál több hadifogoly kiadása iránti kérvények felett azonban a cs. és kir. hadügyminiszter dönt.

200-nál kevesebb hadifogoly kiadásánál a hadifelügyeleti bizottság véleményének kikérése elmarad, ellenben a hadifoglyok kiadása minden ilyen esetben a katonai parancsnokságok részéről az illetékes főispánnál a hadifogolytábor-parancsnokságok részéről pedig a járási tisztviselővel egyetértőleg szóbelileg (telefon útján) letárgyalandó s a tárgyalás eredménye a vonatkozó ügydarabra rávezetendő.

Amennyiben a hadifoglyok munkáltatási helye a hadtápkörletbe esik, az északi hadszinteret illetőleg még a hadtápfőparancsnokság (E. O. K.), a délnyugati hadszinteret illetőleg a délnyugati harctér-parancsnokság (Kommando der Südwestfront) a déli hadtárkörletben pedig a zagrebi cs. és kir. katonai parancsnokság véleménye is esetenként kikérendő.

A közigazgatási hatóságoknak a hadifoglyok kiadása körüli befolyása a politikai, szociálpolitikai és egészségügyi tekintetek elbirálására terjed ki.

Politikai tekintetben elbirálandó, hogy a hadifoglyok kiadása által nem kell-e nem kivánatos következmények beálltától tartani. Hadifoglyok kiadása szláv nemzetiségűek által lakott vidékekre elvből nem engedélyeztetik; azokban a kivételes esetekben azon-

ban, ha hadifoglyoknak ily területekre való kiadása a katonai és polgári hatóságok előtt aggályosnak nem mutatkozik, — a hadügyminiszter döntése kérendő ki.

Szociálpolitikai tekintetben a közigazgatási hatóságok birálják el, hogy a hadifoglyok kiadása következtében nem áll-e a munkapiacon konkurrencia elő.

Hadifoglyokat kiadni elvileg akkor kell, ha hazai munkaerők (menekültek, kitelepitettek) rendelkezésre nem állanak, vagy ha oly állami és közmunkákról van szó, amelyek a vele járó nagy kiadások miatt egyébként egyáltalában nem volnának megvalósithatók. (Karstjavitás, ujraművelés, mocsárlevezetés stb.)

Hadifoglyoknak ipari üzemek részére való kiadása körül ezenfelül figyelembe veendő, hogy :

a) a munkáltatás helye forgalmas városokon kivül essék ;

b) a hadifoglyok a hazai munkásságtól elkülönitve használtassanak munkára ;

c) a lakossággal való mindennemű érintkezés, úgy az elszállásolás, mint a munkahelyre való be- és kivonulás alkalmával megbizhatóan elkerültessék.

Hadifoglyoknak a 21.000/Abt. 10. számú hadügyminiszteri rendelettel kiadott 1. számú minta szerinti szerződés alapján köz- (nem állami) munkára való igénybevételénél a közigazgatási hatóságok elbirálni tartoznak, hogy a kérdéses munka tényleg a köz érdekében van-e, vagy pedig magán munkáról van-e szó, amelynél a III. mintájú szerződésforma alkalmazandó.

Egészségügyi tekintetben a közigazgatási hatóság részéről megállapitandó, hogy a munka szinhelyén nincsenek-e oly ragályos betegségek, amelyek miatt a hadifoglyoknak odaszállitása nem foganatositható.

A közigazgatási hatóság állapitja meg továbbá, hogy a hadifoglyok elszállásolása, valamint a szennyeltávolitás és az ivóvizzel való ellátás körül kellő gondoskodás történt-e?

Az is megállapitandó, hogy az élelmezési cikkeknek a munkáltatási helyre való odaszállitása eléggé biztositva van-e és hogy a hadifoglyok élelmezése nem befolyásolja-e mértéken felül károsan a polgári lakosság élelmezését?

2. *A hadifogolytábor-parancsnokságok* csak abban az esetben intézkednek a kiadás iránt és kötik meg a szerződéseket, — melyeket a katonai parancsnokságok hagynak jóvá, — ha a munkáltatás

helye annyira közel fekszik a fogolytáborhoz, hogy a hadifoglyok továbbra is a hadifogolytáborban maradnak elszállásolva.

Minden más esetben azok *a katonai parancsnokságok* intézkednek és kötik meg a szerződéseket, amelyeknek területi körletében a munkáltatás helye fekszik.

Hadifoglyoknak községek részére mezőgazdasági munkákra való kiadása változatlanul és továbbra is az eddigi módozatok szerint történik.

3. *A hadifoglyok kiadása iránti kérvények* közvetlenül azon parancsnoksághoz intézendők, amelyik a 2-ik pont értelmében intézkedni hivatott. A katonai parancsnokságoknak (hadifogolytábor-parancsnokságoknak) különös kötelességévé tétetik, hogy a hadifoglyok kiadásával kapcsolatos kéréseket azonnal intézzék el.

4. Azoknak a katonai parancsnokságoknak, amelyeknek területi körletében hadifogolytáborok nincsenek, a hadifoglyok kiadása iránt a következő parancsnokságokhoz kell fordulniok:

a mähr.-ostraui katonai parancsnokságnak leitmeritzi katonai parancsnoksághoz,

a grazi I. katonai parancsnokságnak az innsbrucki katonai parancsnoksághoz,

a budapesti katonai parancsnokságnak a pozsonyi I. katonai parancsnoksághoz,

a kassai katonai parancsnokságnak a bécsi katonai parancsnoksághoz,

a temesvári katonai parancsnokságnak a pozsonyi I. katonai parancsnoksághoz,

a nagyszebeni katonai parancsnokságnak a pozsonyi I. katonai parancsnoksághoz,

a zagrebi katonai parancsnokságnak a pozsonyi I. katonai parancsnoksághoz.

A prágai katonai parancsnokság a körletének területéről kért hadifoglyokat nem a plani és égeri hadifogolytáborból adja ki, hanem ezeket a leitmeritzi katonai parancsnokságtól igényli.

5. a hadifoglyok kiválasztásánál azok polgári hivatására s egyéb képzettségére a legnagyobb tekintettel kell lenni. A helyes kiválasztásban rejlik ugyanis a megfelelő munkateljesitmény alapfeltétele.

Ennél a kiválasztásnál nem csak a hivatást (mesterséget)

és fizikai munkaképességet, hanem az erkölcsi tulajdonságokat is figyelembe kell venni.

Tekintettel a hadifoglyoknak a fogolytáboron kivüli nehezebb őrzési viszonyaira és azokra az előnyökre, melyek a hadifoglyokra nézve azon lehetőség által állanak elő, hogy életviszonyaikat *munkapótlék* által megjavíthatják, a kiválasztás csak a munkára vállalkozó csöndes és megbizható elemekre korlátozandó.

A hadifoglyok mesterségét illető adatok, a különböző tábori munkálatok alkalmával a tábor épitésvezetőségével egyetértőleg a lehetőséghez képest felülbirálandók.

Az őrszemélyzet is a lehetőséghez mérten hasonló mesterséget üző emberekből választandó ki, hogy e munkát vezethessék és felülvizsgálhassák.

Előnnyel használhatók majd fel munkafelügyeletre a szakismeretekkel biró hadifogoly altisztek is, minélfogva ilyenek beosztására is tekintettel kell lenni. Gondoskodás tárgyává teendő, hogy a szükséges szakácsok, valamint szabók, cipészek és esetleg tolmácsok is rendeltessenek ki. A munkáscsoportokhoz beosztott cipészek és szabók részére a szükséges kéziszerszámok, továbbá a javitásokhoz kellő anyagkészlet kiutalandó.

6. A hadifoglyok kiválasztása és kiadása előtt a legszigorubban betartandók és foganatositandók azok az egészségügyi intézkedések, amelyek a hadügyminiszternek valamennyi katonai parancsnoksághoz és fogolytáborhoz 462/Abt. 14/1915. szám alatt kiadott rendeletében foglaltatnak.

A hadifogolytábor-parancsnokok és a tábori orvosfőnökök e tekintetben *személy szerint felelősek.*

7. 36 embernél nagyobb számú fogolyszállitmányok a központi szállitásvezetőségnek (Z. T. L.) útbaindítás végett bejelentendők.

8. A szerződés megkötéséhez a 21.000/Abt. 10. szám alatt kelt hadügyminiszteri rendelettel kiadott I., II. és IV. szerződési minták, továbbá a III. minta szerinti határozmányok érvényben maradnak.

9. A kérvények *kétes esetekben*, vagy pedig *200-nál nagyobb számú* fogoly igénylésénél a *hadügyminisztériumhoz* terjesztendő elő.

10. A községek és a közigazgatási hatóságok a hadifoglyokat kiadó táborparancsnokság által idején (lehetőleg pár nappal előbb)

értesitendők arról, hogy a hadifoglyok a munkáltatás helyére mely időpontban érkeznek meg.

III. Munkapótlékok.

A kiadott hadifoglyok buzditására és a munkateljesitménynek a munkaadó javára való fokozására leghathatósabb eszköz gyanánt ezentúl úgy a katonai, mint az állami, köz- és magánmunkáknál a következő elvek szerint *munkapótlékok* állapittatnak meg:

1. A munkaadó feladata, hogy a hadifoglyok által teljesitett munkát felbecsülje.

2. Ebből a szempontból célirányos, hogy a munkapótlékok tekintetében a munkateljesitéshez mért *fokozatok* állapittassanak meg.

3. A munkapótlékok függetlenül a kiadott hadifoglyok számától, tehát akkor is, ha 200-nál több hadifogoly nyer egy munkáltatási helyen alkalmazást, 2 fokozatban és pedig fejenkint és naponkint:

az 1. fokozatban 20 fillérben,

a 2. fokozatban 30 fillérben állapittatnak meg.

4. Ezenfelül *nem* katonai munkáknál a munkaadóknak szabadságában áll a hadifoglyok részére ezt a mértéket felülhaladó pótlékot vagy bizonyos többletet is juttatni, ha *a rendes mértéket túllépő munkateljesitményeknél* (pl. a termés behordásánál stb.) ezt indokoltnak tartja.

5. Ahol az a munka természetével összeegyeztethető (földmunkáknál, kaszálásnál stb.), ott ajánlatos a munkateljesitményt a darabonkinti díjazásnál szokásos módon értékelni.

6. Hogy e munkapótlékok fokozatai által a kivánt cél (a munkateljesitmény fokozása) eléressék, szükséges, hogy a 2-ik fokozatba való beosztás *a rendkivüli*, az 1-sö fokozatba való beosztás pedig a *kielégitő* munkateljesitménynek feleljen meg.

A dolog természetében rejlik, hogy azoktól, akik a munkához kellő kedvet nem mutatnak, a munkapótlék *azonnal* elvonassék és az ily hadifoglyok a hadifogolytáborba való visszavezénylésre hozassanak javaslatba.

7. Munkapótlékok egyelőre *csak* azoknak a hadifoglyoknak utalhatók ki, akik már ezen pótlékok engedélyezése előtti időben is kiváló munkakedvet mutattak. A pótlékoknak más hadifoglyokra való kiterjesztése csak megfelelő (körülbelül 6—8 napi)

időtartam eltelte és fokozott munkateljesitmény után nyerhet alkalmazást.

8. A hadifogoly altisztek (lásd II. 5.), akik mint munkafelügyelők és csoportvezetők alkalmaztatnak, amennyiben az előbbi értelemben megfelelnek, a 2. fokozat szerint pótlék élvezetébe sorolandók és jobb ellátásban részesitendők.

9. A munkapótlékokra vonatkozó határozatok a hadifoglyoknak megfelelően tudomására hozandók.

A munkáscsoportok a fogolytáborból való eltávozásuk előtt kioktatandók, hogy a pótlék azoktól, akik kellő munkakedvet nem tanusitanak, el fog vonatni és megfelelő megbüntetésük mellett ismét a hadifogolytáborba fognak visszarendeltetni.

IV. Szállitási költségek — könnyitések.

A hadügyi igazgatás viseli a hadifoglyoknak és az őrszemélyzetnek oda- és visszaszállitási költségeit abban az esetben, ha a hadifoglyok a munka teljesitése után az egész időtartam alatt amig a hadügyi igazgatás őrizete alatt állanak — a munkahelyen létesitett vagy átalakitott épitményekben maradnak.

V. Balesetbiztositás.

A munkaadó nem köteles a hadifoglyokat baleset ellen biztositani, azonban köteles balesetek alkalmával a hadifoglyoknak orvosi bizonyitványokat kiszolgáltatni, hogy az ilyen hadifoglyok hazájukba való visszatérésük után saját hadügyi igazgatásuknál ellátási igényeiket érvényesithessék.

Azok a katonai parancsnokságok, melyek a munkaszerződéseket kötik, a munkaadó részéről minden balesetről értesitendők és erről nyilvántartást vezetnek.

Azon hadifoglyok részére, akiket a munkánál már eddig ért baleset, az orvosi bizonyitványok utólag kiszolgáltatandók.

VI. A hadifoglyok bevonása ellenséges veszély esetén.

Ha a munkahelyet, habár nem közvetlenül is, ellenség fenyegeti, a hadifoglyok *idejekorán* bevonandók. A szükséges intézkedéseket a katonai parancsnokságok teszik meg.

VII. Internáltak.

A fentiekben ismertetett rendelkezések a katonai felügyelet alatt álló internáltakra is *megfelelően* alkalmazandók.

VIII. Csendőrség közreműködése.

A csendőrség közreműködése a 200 hadifogolynál kisebb munkáscsoportok felügyeletében akként történik, amint az a községek részére mezőgazdasági munkára kiadott hadifoglyok tekintetében szabályozva van.

* * *

Mindezeket a törvényhatósággal tudomás és miheztartás, valamint a járási tisztviselők megfelelő értesitése és utasitása végett azzal közlöm, hogy a hadifoglyok kiadása iránti tudakozódások alkalmával az érdeklődőknek a szükséges felvilágositások jelen rendelet értelmében adandók meg.

Budapesten, 1915. évi junius hó 11-én.

A m. kir. igazságügyminiszter 20.351/1915. I. M. VII. számú rendelete a törvényszéki fogházakban letartóztatottaknak mezőgazdasági munkára való kirendelése tárgyában.

Valamennyi királyi ügyészséget vezető Ügyész Urnak.

Az 1914. évi L. t.-c. 8. §-a alapján elrendelem, hogy azok a letartóztatottak, akik az ottani királyi törvényszéki fogházban vannak letartóztatva és mezőgazdasági munkára alkalmasak, ily munkák végzésére az alábbi rendelkezések szerint kiadassanak:

I. Mindenekelőtt felhivom királyi Ügyész úr figyelmét arra, hogy az 1914 : L. t.-c. 5. és 8. §-ainak egybevetett értelme szerint a birósági fogházakban végzett mindennemű munkára az előzetes letartóztatásban és vizsgálati fogságban levőket is lehet szoritani, minthogy minden fogházi munka közérdekű is. Ugyanez természetesen a külmunkára is áll, de a letartóztatottak emlitett nemeinek külmunkára való alkalmazása csak akkor engedhető meg, ha nem kell tartani a bűnvádi eljárás sikerének veszélyeztetésétől. Általában azonban az előzetes eljárás alatt állók foglalkoztatásánál mégis figyelemmel kell lenni a BP. 152. §-ának különösen utolsó bekezdésében foglalt rendelkezésre. Felhivom továbbá királyi Ügyész úr figyelmét arra is, hogy a letartóztatottakkal szemben az 1914 : L. t.-c. 5. §-ában emlitett korhatár sem áll fenn (l. ugyanezen törvény 8. §-át).

Ezek előrebocsátásával felhivom királyi Ügyész urat, hogy a jelen rendelet vétele után azonnal állapitsa meg, hogy a letartóz-

tatottak száma mennyivel haladja meg a rabmunka-vállalkozóknak szerződésileg biztositott minimális létszámok összeségét. Az igy megmaradó létszámból még le kell számitani azt a létszámot is, amely a legszükségesebb házi munkák végzésére feltétlenül és minden körülmények között szükséges.

Amennyire lehetséges, a házi és ipari munkásokat azok közül kell kiválasztani, akik büntetése még nem, vagy nem jogerősen szabatott ki, vagy pedig oly rövid tartamú, hogy mezei munkára való kirendelésük nem volna helyén való.

Levonandó továbbá a kórházilag ápolt betegek és a teljesen munkaképtelenek száma is.

Az ilykép mutatkozó létszámmaradvány lesz az, amely mezőgazdasági munkára kiadható, de megjegyzem, hogy ezt a létszámot azok közül kell összeállitani, akik a mezőgazdasági munkára legalkalmasabbak. A rabmunka-vállalkozók tehát a nekik szerződésileg biztositott létszámot továbbra is megkapják, de a munkaerő legjavát mezőgazdasági munkára kell kijelölni. E tekintetben csak annyi eltérés engedhető meg, hogy azoknál a rabmunkáltatási vállalatoknál, melyek legalább 50 rabmunkást foglalkoztatnak, a már teljesen kiképzett munkásokat, a biztositott létszámnak 10%-a erejéig meg kell hagyni.

A házi üzemben folytatott fogházi munkát csak akkor kell tovább folytatni, ha annak termékei házi vagy katonai célokra vannak szánva.

Azokat, akik az 1913 : XXI. t.-c. alapján itéltettek el, a fogházban mindenesetre vissza kell tartani.

II. A létszámot, megállapitása után, be kell jelenteni az illető törvényhatóság főispánjának, illetőleg a kormánybiztos úrnak és közölni kell azt a törvényhatóság székhelyén levő gazdasági egyesület vezetőségével is.

III. A kimutatott rablétszámot magánosok részére mezőgazdasági munkára átengedem és a fizetendő munkabért naponként és fejenként 1 korona 20 fillérben állapitom meg azzal, hogy az élelmezésről is a munkaadóknak kell gondoskodniok. Ezenfelül balesetbiztositási díj fejében minden egyes rabmunkás után naponként 4 fillér fizetendő.

Amennyiben a rabok vasár- és ünnepnapokon is külmunka szinhelyén maradnak, a munkaadó részéről az élelmezés ezeken a napokon is kiszolgáltatandó, de a munkabér és a biztositási dij nem.

IV. A külmunkát végző letartóztatottak őrzéséről megfelelő módon királyi Ügyész úr gondoskodjék. Az őrizettel felmerülő önköltséget a munkaadók a királyi kincstárnak megtériteni kötelesek.

V. A rabmunkások kirendelése iránt beérkező kérelmeket csoportositva hozzám kell felterjeszteni. Azok felett az igazságügyminisztérium dönt. A javaslattal egyidejűleg fel kell terjeszteni hozzám az intézetben letartóztatottak névjegyzékét a szabadulási napok feltüntetésével. Ennek a névjegyzéknek 4 részből kell állania: I. Mezei munkára kirendelendők. II. Házi és háziipari (kerti stb.) munkások. III. Betegek és munkaképtelenek. IV. Rabmunkavállalkozói iparnál foglalkozók. A jegyzék adataiban előálló mindennemű változást azonnal be kell jelenteni hozzám.

VI. A mezőgazdasági munkát végző elitéltek a munkáltatási időszak tartamára az iskolai oktatás alól felmentetnek.

VII. Az 1914. évi L. t.-c. 8. §-a értelmében az elitéltek most részletezett foglalkoztatása egyéb törvényekben foglalt korlátozások nélkül történhetik, minélfogva azok az elitéltek, akik mezőgazdasági munkára alkalmaztatnak, a magánelzárás alól is fel vannak mentve az élelmezésre vonatkozó megszoritások alól is. Minthogy továbbá az 1914. évi L. t.-c. 5. §-a alá eső ezen munkálatok teljesitését másként biztositani nem lehet, az 5. és 8. §-ok egybevetett értelmének megfelelően a nappali magán elzárás alól azok is felmentetnek, akik a fogházban munkálkodnak.

VIII. A külmunkával való foglalkozás olykép szervezendő, hogy a kijelölt rablétszám folytonosan foglalkoztatva legyen. A fogházba való visszakisérés lehetőleg mellőzendő és az éjjelen át való őrzésre megfelelő helyiségek a müvelés alatt álló birtokokon kijelölendők. A mezőgazdasági munkák tartama alatt azoknak, akik erre a kedvezményre érdemeseknek bizonyulnak, a dohányzás (amennyiben tűzveszéllyel — különösen az aratás, hordás és cséplés idején — nem jár), megengedhető, a levélirás pedig általános rendelkezéssel olyként szabályozandó, hogy minden elitélt hetenként egyszer (vasárnapon) irhat levelet. A levelek ellenőrzése olykép történik, hogy az elitéltek által irt leveleket minden hétfőn postán egy csomagban be kell küldeni a királyi ügyészségnek, mely viszont ugyancsak minden hétfőn az elitéltek részére beérkezett leveleket, tartózkodásuk helyére, postai úton továbbitja.

IX. A munkaadók részéről kiszolgáltatandó élelmezésre

nézve csak azt kell kikötni, hogy az élelmezés egészséges és a munkaképesség fentartására elegendő legyen. Ha a munkaadó ennek a kikötésnek nem tesz eleget, a rabmunkaerő tőle elvonható lesz.

X. A külmunkára vezényelt rabok munkaideje nem a fogházrendtartás értelmében állapitandó meg, hanem az 1898. évi II. t.-c. 49. §-a értelmében.

XI. A kirendelés tartama alatt elkövetett fegyelmi vétségek miatt a fogházba való visszaszállitásnak csak akkor van helye, ha a vétség súlyosabb természetű. Mindenesetre vissza kell szállitani azokat, akik büntetendő cselekményt követnek el.

XII. Az olyan elitéltet, aki a külmunkában hasznavehetetlennek bizonyult, a munkaadó kivánságára vissza kell szállitani a fogházba.

XIII. A fent előadott elvek szerint kell eljárni a további beutalások esetében is, vagyis az oly elitélteket is kell adni külmunkára, akik a jelen rendelet vétele után szállittatnak be.

Felhivom királyi Ügyész urat, hogy a jelen rendelet vétele után az I. pontban meghatározott létszámot azonnal állapitsa meg, és ezt követőleg rögtön jelentkezzék a jelen rendelettel a főispán urnál és vele egyetértőleg az illetékes gazdasági egyesület vezetősége véleményének meghallgatása után állapitsa meg a javaslatba hozandó kirendelések végrehajtásának közelebbi részleteit.

A javaslatba hozandó kirendelésekről a vonatkozó kérvények felterjesztése mellett döntés végett kimeritő jelentést várok, melyhez a főispán és gazdasági egyesület javaslata csatolandó.

Abban az esetben, ha a főispán úr nézete szerint a mezőgazdasági munkák elvégzéséhez feltétlenül szükséges volna az is, hogy erre a munkára azok az elitéltek is kiadassanak, akik beleesnek a rabmunkavállalkozóknak biztositott minimális létszámba, tárgyalni kell a rabmunkavállalkozókkal arra nézve, hogy a mezőgazdasági munkák tartamára a nekik biztositott szerződéses jogokról lehetőleg minden kártalanitás nélkül mondjanak le. Amennyiben erre vonatkozólag megállapodás jön létre, azt irásba kell foglalni, ha pedig megállapodás nem létesül, a rabmunkavállalkozó ajánlatát ide fel kell terjeszteni. Amig megállapodás létre nem jön vagy e helyről más utasitás ki nem adatik, ezt a létszámot mezőgazdasági munkára kirendelni nem kell.

A rabmunkások kirendelése iránt beérkező kérelmek keretében gondoskodni kell arról, hogy az ez irányban szükséges rablétszám biztosittassék az oly elitélteknek a fogházba való beutalásával, akik jelenleg halasztást vagy félbeszakitást élveznek. Nem szabad azonban ebből az okból a halasztást vagy a félbeszakitást visszavonni, ha:

a) az elitéltnek legalább félholdnyi vagy bérelt földje van s a községi előljáróság bizonyitványával vagy egyéb hitelt érdemlő módon kimutatja, hogy azt maga müveli. Nem alkalmazandó ez a kivétel, ha a földbirtok a hadszintéren vagy annak közvetetlen közelében van s igy nem művelhető;

b) az elitélt községi előljárósági bizonyitvánnyal, vagy más hitelt érdemlő okirattal igazolja, hogy mezőgazdasági munkák végzésére, mint bérmunkás már szerződést kötött.

Végül megjegyzem, hogy a fiatalkorú elitéltek a jelen rendelet alkalmazása szempontjából a felnőttekkel azonos tekintet alá esnek.

Budapest, 1915. évi április hó 17-én.

A m. kir. honvédelmi miniszter 9.353/1915. H. M. eln. számú körrendelete hadifoglyoknak ipari munkára való kiadása tárgyában.

(Valamennyi törvényhatóságnak.)

A hadifoglyok kiadása körüli eljárás szabályozása tárgyában 1915. évi junius hó 11-én 7.598/eln. a. szám alatt kelt rendeletem kiegészitéseképen a kereskedelemügyi m. kir. miniszter úrral egyetértőleg még a következőket rendeltem el:

1. hadifoglyok ipari munkára kizárólag a politikai hatóság kifejezett hozzájárulásával, nem pedig meghallgatásával adhatók ki.

A politikai hatóságok pedig köteleztetnek arra, hogy a hozzájárulást csak abban az esetben adják meg, ha:

2. a kérelmező vállalat a helyi hatóság és azonkivül a budapesti állami munkásközvetitő intézet bizonyitványaival igazolja, hogy nem tudja a szükséges számú munkást megszerezni;

3. a vállalat a munkásbetegsegélyző bizonyitványával tartozik igazolni, hogy munkáslétszáma a kérelmezett hadifoglyokat betudva nem haladja meg a békeidőben általa foglalkoztatott

munkáslétszámot. E kikötés alól csak a kereskedelemügyi miniszert adhat felmentést;

4. a kérelmező vállalat köteleztetik arra, hogy a hadifoglyok alkalmazásának egész ideje alatt munkást elbocsátania s azok béreit bármilyen formában csökkenteni nem szabad s az összes munkásoknak a jelenlegi viszonyoknak megfelelő béreket fog fizetni s a túlórákat megfelelően fogja díjazni.

Amennyiben e feltételeknek meg nem felel, aminek egyoldalú megállapitása a kereskedelemügyi magyar királyi minisztériumnak, illetőleg szakközegének tartatik fenn, vagy ha a munkásviszonyok időközben úgy változnak, hogy a közigazgatási hatóság a hadifoglyok alkalmazását már nem tartja elkerülhetetlenül szükségesnek, a hadifoglyok azonnal visszavétetnek.

Mindezeket a törvényhatósággal tudomás és miheztartás, valamint a járási tisztviselők megfelelő értesitése és utasitása végett közlöm.

Budapesten, 1915. évi julius hó 13-án.

Hadiszolgáltatásokra vonatkozó rendeletek.

A m. kir. honvédelmi miniszter 1914. évi 140.297. számú rendelete, a *B)* osztályú népfölkelőknek hadiszolgáltatásokra való igénybevételéről.

Tudomásomra jutott, hogy a községek (városok) által B. alosztályú népfölkelésre kötelezett munkásoknak a munkáskivetések (igénylések) alapján történő kiállitásánál, gyári vállalatoknak állandó munkásai nagy számban vétettek igénybe.

Minthogy a gyári vállalatok üzemének lehető fenntartásához fontos gazdasági és szociális érdekek fűződnek, meghagyom, hogy jövőben munkáscélokra *elsősorban a munkanélküliek*, illetve állandó alkalmazással nem birók, és csak ilyenek hiányában a gyári vállalatok állandó munkásai vétessenek igénybe.

Hasonlóan kell eljárni a hadiszolgáltatásokról szóló 1912 : LXVIII. t.-c. alapján kiállitandó egyének kijelölésénél is.

Ily eljárás által a sajnosan terjedő munkanélküliség is csökkentetni fog.

Ezen rendeletem azonban a vasuti műhelyek személyszaporitásáról adandó népfölkelésre kötelezett munkásoknak más gyárakból történő szolgáltatására nem vonatkozik.

Jelen rendeletem, valamennyi magyarországi vármegye közönségének, továbbá valamennyi rendezett tanácsú és törvényhatósági joggal felruházott város polgármesterének, és valamennyi járási főszolgabirónak, végre valamennyi horvátországi megyei hatóságnak és járási hivatalnak, Zagreb, Osijek, Zemun és Varazsdin városok hatóságának közvetlenül adatik ki.

Budapesten, 1914. évi szeptember hó 30-án.

A m. kir. honvédelmi miniszter 1914. évi 174.770. számú körrendelete, hadügyi megrendeléssel foglalkozó gyárak munkásainak hadiszolgáltatásra be nem vonásáról.

Több oldalról ismételten fölmerült panasz folytán, — amidőn utalok a folyó évi 140.297/4. számú rendeletemre, — annak kiegészitéseképpen még a következőket rendelem :

Mindazon munkások, kik oly gyárakban, ipartelepeken, üzemekben stb. dolgoznak, amelyeket kizárólag hadügyi megrendelések foglalkoztatnak, nemkülönben a hadsereg részére dolgozó ipari szövetkezeteknek és alkalmi egyesüléseknek tagjai és munkásai B) alosztályú népfölkelésre kötelezett munkások kiállitása címén a községek (városok) által igénybe ne vétessenek.

Hasonlóan kell eljárni a hadiszolgáltatásokról szóló 1912 : LXVIII. t.-c. alapján kiállitandó egyének kijelölésénél is.

Rendelem továbbá, hogy népfölkelésre kötelezett munkásokul csakis 1877. és ennél idősebb — szükség esetén 1892. és ennél fiatalabb — születési évfolyambeliek állittassanak ki ; illetőleg az 1878—1890. években született népfölkelésre kötelezettek közül csak azok, kik a most folyó bemutató szemlénél népfölkelési fegyveres szolgálatokra „alkalmatlan"-oknak találtatnak.

A járási tisztviselőket egyúttal felhivom, hogy jelen, valamint a folyó évi 140.297/4. számú rendeletemnek a községek részéről szigorú betartását ellenőrizzék, és minden rendelkezésre álló eszközzel odahassanak, hogy utóbb emlitett (140.297/4. számú) rendeletemnek a legmesszebbmenő menő mérvben érvény szereztessék.

Jelen rendeletem valamennyi magyarországi vármegye közönségének, továbbá valamennyi rendezett tanácsú és törvényhatósági joggal felruházott város polgármesterének és valamennyi járási főszolgabirónak közvetlenül adatik ki.

Budapesten, 1914. évi november hó 27-én.

A m. kir. honvédelmi miniszter 6.375/eln. 4.—1915. számú rendelete a hadiszolgáltatás céljából összeirt szakmunkások költözködése tárgyában.

Miheztartás végett közlöm, hogy az összeirt szakmunkások abban, hogy akár kenyérkereset, akár egyéb célból tartózkodási helyükről más vidékekre behivásuk előtt eltávozhassanak, meg nem akadályozhatók.

Ily tartózkodási helyváltoztatások esetén a községi előljáróságoknak (városi hatóságoknak) kötelezettségük az eltávozott szakmunkást fogyatékként, a községbe érkezettet pedig növedékként a területileg illetékes népfölkelő-parancsnokságnak „Névjegyzék"-kel bejelenteni.

A m. kir. minisztérium 2.817/1915. M. E. számú rendelete a hadiműveletek folytán elpusztitott vagy megrongált községek helyreállitása érdekében szükséges szolgáltatások igénybevételéről.

Elpusztitott községek helyreállitása

A m kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli :

1. §.

A hadiműveletek folytán elpusztitott vagy megrongált községek helyreállitása érdekében a földmívelésügyi miniszter vagy felhatalmazásával a helyreállitási munkálatok intézésében közreműködő közigazgatási hatóság a szükséges épitő és egyéb anyagok birtokosait kötelezheti, hogy ez anyagokból meglevő készleteiknek a saját házi és gazdasági szükségletüket meghaladó részét a jelzett célra a hatóságilag megállapitott legmagasabb áron átengedjék.

Az 1. bekezdésben emlitett helyreállitási munkálatok céljára a földmívelésügyi miniszter vagy felhatalmazásával az emlitett munkálatok intézésében közreműködő közigazgatási hatóság továbbá igénybe veheti az 1914 : L. t.-c. 5. §-ában és az 1915 : XIII. t.-c. 2. §-ában meghatározott személyes és egyéb szolgáltatásokat is.

2. §.

Amennyiben az 1. §. 1. bekezdése szerint igénybe vehető épitő és egyéb anyagokért követelhető legmagasabb ár általános érvényű rendelettel hatóságilag megállapitva még nincsen, a földmívelésügyi miniszter megállapithatja azt az árat, amelyen az épitő és egyéb anyagokat birtokosaik az 1. §-ban jelzett célra átengedni kötelesek, és ennek az árnak az 1914 : L. t.-c. 1. §-a értelmében leendő megállapitását a helyreállitási munkálatok intézésében közreműködő közigazgatási hatóságra is bizhatja.

Az 1. §. 2. bekezdése alapján igénybevett személyes és egyéb szolgáltatásokért járó téritéseket, amennyiben az 1914 : L. t.-c. 6. §-a értelmében még megállapitva nincsenek, a földmívelésügyi miniszter vagy felhatalmazásával a helyreállitási munkálatok intézésében közreműködő közigazgatási hatóság határozza meg.

3. §.

Az 1. §-ban emlitett helyreállitási munkálatok intézésében közreműködő közigazgatási hatóság a jelen rendeletben meghatározott jogokat csak a saját hatósági területén gyakorolhatja.

Elpusztított
községek
helyreállítása

4. §.

Aki a földmívelésügyi miniszternek vagy az 1. §-ban jelzett helyreállitási munkálatok intézésében közreműködő közigazgatási hatóságnak a jelen rendeleten alapuló rendelkezéseit megszegi, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és az 1912 : LXIII. t.-c. 15. §-ának 2. bekezdésében megjelölt közigazgatási hatóság által az 1914 : L. t.-c. 9. §-a értelmében két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

5. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya Horvát-Szlavonországokra nem terjed ki.

Budapest, 1915. évi julius hó 29. napján.

Hadseregszállitásokra vonatkozó intézkedések.

A m. kir. honvédelmi miniszter 187.344/20/b.—1914. számú rendelete a hadseregszállitó vállalatok munkásainak munkaviszonyai tárgyában.

Az 1912 : LXVIII. t.-c. 18. §-a alapján ..... budapesti céget üzemének a hadviselés érdekében való folytatására ezennel kötelezem. Erről nevezett vállalat igazgatósága azzal értesitendő, hogy a hadügyi igazgatás arra fog törekedni, hogy ez igénybevétel folytán a közte és az emlitett vállalat között keletkezett viszony szabályozása végett a barátságos megegyezés létesittessék, amelyben az emlitett vállalat arra is kötelezteti fog, hogy a jelenleg fennálló bér-, szolgálati és munkaviszonyokat egyoldalúan meg ne változtassa és hogy a munkaerő rendkivüli igénybevétele esetében a munkásoknak méltányos bérfelemelés biztosittassék. Arról is különösen értesitendő a nevezett vállalat igazgatósága, hogy vállalatuknak az 1912 : LXVIII. t.-c. 18. §-a alapján való igénybevétele következtében az alkalmazottakra az idézett törvénycikk 6—9. §-aiban meghatározott rendelkezések nyernek alkalmazást. Ennélfogva az emlitett vállalat igazgatóságával az idézett törvényszakaszok rendelkezései azzal az utasitással közlendők, hogy azokról az emlitett vállalat alkalmazott személyzete a hatósági rendelkezések közhirré tételére előirt módon azonnal értesitendő.

Budapest, 1914. évi december hó 14-én.

A m. kir. minisztérium 1.397/1915. M. E. számú rendelete, a hadi szállitásokra vonatkozó szerződésekből származó követelések biztositása tárgyában.

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott 1912 : LXIII. t.-c. 16. §-ában és az idézett törvénycikket, valamint az 1912 : LXVIII. törvénycikket kiegészitő 1914 : L. t.-c. 14. §-ában kapott felhatalmazás alapján a következőket rendeli :

1. §.

Az osztrák-magyar monarchiának vagy szövetségesének fegyveres ereje vagy az ezzel közösen működő fegyveres erő céljára teljesitendő szolgáltatása iránt a hatósággal vagy a hatóság közegével kötött szerződésből a kincstárt megillető lejárt követelések biztositása végett — ideértve a kártérítési követeléseket is — a biztositási végrehajtást a kincstár képviseletére hivatott hatóság megkeresésére vagy pervitelre jogosult képviselőjének kérelmére az 1881 : LX. t.-c. 227. §-án alapuló biztositási végrehajtásra vonatkozó szabályok megfelelő alkalmazásával a követelés fennállásának és lejáratának igazolása, a per megindítása és veszély kimutatása nélkül is el kell rendelni a megkeresésben vagy a kérelemben megjelölt összeg erejéig.

2. §.

Az 1. §. rendelkezését abban az esetben is alkalmazni kell, ha a szerződést e rendelet életbelépése előtt kötötték.

3. §.

Ez a rendelet kihirdetése napján lép életbe.

Kelt Budapesten, 1915. évi április hó 22. napján.

1915 : XIX. TÖRVÉNYCIKK

a hadviselés érdekei ellen elkövetett bűncselekmények, különösen a hadi szállitások körül elkövetett visszaélések megtorlásáról.

(Szentesítést nyert 1915. évi június hó 13-án. — Kihirdettetett az »Országos Törvénytár«-ban 1915. évi június hó 17-én.

1. Büntetőjogi rendelkezések.

1. §.

Aki az osztrák-magyar monarchiának vagy szövetségesének fegyveres ereje vagy az ezzel közösen működő fegyveres erő céljára teljesitendő szolgáltatás iránt a hatósággal vagy a hatóság közegével kötött szerződéssel vállalt kötelezettségét szándékosan nem teljesiti vagy szándékosan nem megfelelően teljesiti, vétséget

követ el, amelynek büntetése hat hónaptól öt évig terjedhető fogház és ötezer koronáig terjedhető pénzbüntetés.

A kisérlet büntetendő.

2. §.

Az 1. §-ban meghatározott cselekmény bűntett,

1. ha azt háború idején (1912 : LXIII. t.-c. 13. és 28. §.) követték el;

2. ha azzal összefüggőleg a jelen törvény 8. §-ának 1. bekezdése vagy 10. §-a alá eső bűntett vagy vétség is elkövettetett;

3. ha a fegyveres erő érdekét közvetlenül veszélyeztette;

4. ha annak folytán a hadviselés érdekének lényeges sérelme következett be;

5. ha annak következtében a fegyveres erőhöz tartozó személy életét vesztette vagy súlyos sérülést szenvedett, vagy pedig súlyos betegségbe esett és ezt az eredményt a tettes előreláthatta;

6. ha azt háború idején követték el és annak következtében az ellenséggel harcban álló fegyveres erő tagjának harcképessége oly mértékben csökkent, hogy emberélet esett áldozatul és ezt az eredményt a tettes előreláthatta.

3. §.

A 2. §-ban meghatározott bűntett büntetése:

1. öt évig terjedhető börtön és kétezer koronától ötezer koronáig terjedhető pénzbüntetés az 1. pontban emlitett esetben;

2. tiz évig terjedhető fegyház és négyezer koronától nyolczezer koronáig terjedhető pénzbüntetés a 2. és a 3. pontban emlitett esetekben;

3. életfogytig tartó fegyház a 4. és az 5. pontban emlitett esetekben;

4. halálbüntetés a 6. pontban emlitett esetben.

4. §.

Aki az 1. §-ban meghatározott kötelezettségét gondatlanságból nem teljesiti vagy gondatlanságból nem megfelelően teljesiti, ha abból a hadviselés érdekére hátrány háramolhatik, vétséget követ el, amelynek büntetése három évig terjedhető fogház és háromezer koronáig terjedhető pénzbüntetés.

Ez a cselekmény a 2. §. 1., 3., 4., 5. és 6. pontjaiban emlitett esetekben két évtől öt évig terjedhető fogházzal és kétezertől nyolcezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

5. §.

Aki a hadviselés folytán sebesültek, betegek vagy lábadozók gyógyitására, ápolására vagy üdülésére szolgáló intézet céljára teljesitendő szolgáltatás iránt akár a hatósággal vagy a hatóság közegével, akár pedig a hatóság jóváhagyása vagy közbenjötte mellett kötött szerződéssel vállalt kötelezettségét nem teljesiti vagy nem megfelelően teljesiti, az 1—4. §-okban foglalt megkülönböztetések szerint az ott meghatározott büntetéssel büntetendő.

6. §.

Az 1—5. §-okban foglalt megkülönböztetések szerint az ott meghatározott büntetéssel büntetendők azok is, akik a szerződő fél részéről vállalt szolgáltatás teljesitését mint alszállitók vagy alvállalkozók akár részben, akár egészben elvállalták, úgyszintén a szerződő fél megbizottjai, végül a fuvarozók és a fuvarozóintézeteknél alkalmazottak is, ha az ő szándékos cselekvésük vagy mulasztásuk, illetőleg gondatlanságuk következtében maradt el a szolgáltatás teljesitése vagy megfelelő teljesitése.

Az előbbi bekezdésben emlitett megkülönböztetések szerint az ott meghatározott büntetéssel büntetendők a közbenjárók is, ha a szolgáltatás nem teljesitését vagy nem megfelelő teljesitését előre látták, illetőleg előre láthatták.

7. §.

A közhivatalnok, aki akár az 1. és az 5. §-ban emlitett szerződés megkötése körül, akár a fegyveres erő céljára törvény alapján járó szolgáltatás kivetése körül, akár végül ily szerződés vagy a törvény alapján járó szolgáltatásnál az átadás, az átvétel, a felügyelet, az ellenőrzés vagy a felülvizsgálat körül hivatalánál vagy különös megbizatásánál fogva közreműködik, ha e kötelességét szándékosan nem teljesiti vagy szándékosan nem megfelelően teljesiti, vétséget követ el, amelynek büntetése hat hónaptól öt évig terjedhető fogház.

Ez a cselekmény a 2. §. 1. és 3. pontjaiban emlitett esetek-

ben öt évig, a 2. §. 4., 5. és 6. pontjaiban emlitett esetekben pedig tiz évig terjedhető fegyházzal büntetendő.

8. §.

A közhivatalnok, aki a 7. §. 1. bekezdésében meghatározott cselekményt akár az ő részére, akár beleegyezésével más részére adott vagy igért ajándékért, jutalomért vagy egyéb előnyért követte el, öt évig terjedhető fegyházzal büntetendő.

Ez a cselekmény a 2. §. 1. és 3. pontjaiban emlitett esetekben tiz évig terjedhető, a 2. §. 4. és 5. pontjaiban emlitett esetekben életfogytig tartó fegyházzal, a 2. §. 6. pontjában emlitett esetben pedig halállal büntetendő.

9. §.

A közhivatalnok, aki hivatalánál vagy különös megbizatásánál fogva teljesitendő a 7. §. alá eső cselekményeért vagy ennek mulasztásáért akár a maga, akár más részére ajándékot, jutalmat vagy egyéb előnyt követel, elfogad vagy az eziránt tett igéretet nem utasitja vissza és pedig még abban az esetben is, ha az ajándék, a jutalom, illetőleg az előny az ő beleegyezésével másnak adatott vagy igértetett, ha cselekménye vagy mulasztása nem járna hivatali kötelességének megszegésével, hat hónaptól öt évig terjedhető fogházzal, ha pedig azzal járna, öt évig terjedhető börtönnel büntetendő.

10. §.

Aki közhivatalnok részére vagy beleegyezésével más részére avégett, hogy a közhivatalnok a 7. §. alá eső kötelességét megszegje, ajándékot, jutalmat vagy egyéb előnyt ad, juttat vagy igér, bűntettet követ el, amelynek büntetése öt évig terjedhető börtön és ötezer koronáig terjedhető pénzbüntetés.

Aki közhivatalnok részére vagy beleegyezésével más részére a közhivatalnok hivatalánál vagy különös megbizatásánál fogva teljesitendő a 7. §. alá eső cselekményeért vagy ennek mulasztásáért az 1. bekezdésben emlitett célzat nélkül ad, juttat vagy igér ajándékot, jutalmat vagy egyéb előnyt, vétség miatt három hónaptól három évig terjedhető fogházzal és háromezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

11. §.

Aki háború idején bűntettet vagy szándékos vétséget követ el, ha annak folytán a fegyveres erő érdekének közvetlen veszélyeztetése állott elő vagy pedig a hadviselés érdekének lényeges sérelme következett be, és ezt az eredményt ő előre láthatta, az, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, bűntett miatt öt évig terjedhető börtönnel büntetendő.

Nem alkalmazandó ez a rendelkezés:

1. ha a bűntettnek vagy a vétségnek az 1878. évi V. t.-c. (Btk.) szerint államfogház a büntetése;

2. ha a bűntett vagy a vétség sajtó útján követtetett el;

3. az 1914: XLI. t.-c. alá eső vétségek eseteiben.

12. §.

A jelen törvény 3. §-a szerint büntetendő bűntettek, továbbá a jelen törvény 7—10. §-ai alá eső bűncselekmények elkövetésére irányuló szövetség (Btk. 132. §.), ha ahhoz előkészületi cselekmény is járult, vétség, melynek büntetése három évig terjedhető fogház.

Ily szövetség miatt nem büntethető az, aki — mielőtt a hatóság a szövetséget még felfedezte volna és mielőtt a szövetségen és az előkészületeken felül egyebet követtek volna el — a szövetségtől eláll és ezt nemcsak tudomására juttatja a szövetkezetteknek, de őket reábirni törekszik, hogy tervüket abban hagyják, vagy pedig a szövetséget a hatóságnál feljelenti.

13. §.

A jelen törvényben meghatározott bűntettek és szándékos vétségek eseteiben meg kell állapitani a hivatalvesztést és a politikai jogok gyakorlatának felfüggesztését is.

Külföldit bűntett esetében az országból ki kell utasitani s a visszatéréstől is eltiltani.

A jelen törvény 3. §-a szerint büntetendő bűntettek eseteiben a biróság az 1907: III. t.-c. 15. §-ában emlitett kizárást is elrendelheti.

14. §.

A jelen törvényben meghatározott bűntettekre és vétségekre nézve a Btk. 7. §-ának rendelkezéseit kell alkalmazni.

2. Bűnvádi eljárási rendelkezések.

15. §.

A jelen törvényben meghatározott bűntettek és vétségek elbirálása a kir. itélőtáblák székhelyén működő kir. törvényszékeknek, Budapesten a kir. büntető törvényszéknek hatáskörébe tartozik.

16. §.

Amennyiben polgári büntetőbiróságnál az 1912. évi LXIII. t.-c. 12. §-ának 4. pontja alapján a gyorsitott bűnvádi eljárásnak az emlitett törvény 31. §-a értelmében kibocsátott szabályai nyernek alkalmazást, a kir. törvényszéknek öt tagból alakitott tanácsa előtt kell megtartani a főtárgyalást:

1. az 1897 : XXXIV. t.-c. 15. §-ának I. 1., 2., 3., 4. és 17. pontjaiban emlitett bűncselekmények eseteiben, valamint a Btk. 171. §-ának 1. bekezdésében meghatározott felhivás esetében, ha ez a felsorolt bűntettek valamelyikére irányul,

2. a Btk. 465., 467. és 470. §-ai alá, valamint

3. a jelen törvény alá eső bűncselekmények eseteiben.

A kir. törvényszék itélete ellen semmiségi panasznak van helye, amely felől a kir. Kúria határoz.

Az eljárás egyéb szabályait — az 1912 : LXIII. t.-c. 31. §-ában foglalt rendelkezések figyelembevételével —, valamint az átmeneti rendelkezéseket az igazságügyminiszter rendelettel állapitja meg.

3. Kereskedelmi jogi és egyéb magánjogi rendelkezések.

17. §.

Aki mint eladó vagy szállitó az 1—5. §-okban meghatározott valamely cselekményt elkövet, köteles a cselekménye által okozott egész kárt — ideszámitva a nem vagyoni kárt is, amelynek pénzbeli összegét a biróság szabad belátása szerint állapitja meg — a kincstárnak megtéríteni.

Ha valaki ily cselekményt azáltal követ el, hogy mint eladó vagy szállitó a kikötöttnél silányabb minőségű árút szállitott, az ezen árúért kikötött vételári követelését is elveszti s az ennek fejében már felvett vételári összeget a felvétel napjától járó törvényes kamatjával együtt a kincstárnak visszatéríteni köteles,

anélkül, hogy a szállitott árú esetleges értéke az ő javára tekintetbe vétetnék ; az árú pedig megtérités nélkül a kincstáré marad. Gondatlanságból elkövetett cselekmény esetében a bíróság ezt a joghátrányt méltányosság szerint mérsékelheti, ha az az eladót vagy szállitót aránytalanul sujtaná.

Ha a cselekmény elkövetésében többen vettek részt, a visszatérítési és kártérítési kötelezettség egyetemleg terheli őket.

Ezen §-nak és amennyiben erre vonatkozik, a 21. §-nak rendelkezéseit azonban nem lehet alkalmazni a szerződő fél oly jóhiszemű hitelezőjének és más oly jóhiszemű harmadik jogszerzőnek hátrányára, akinek — nem ingyenes jogügyletből eredő — joga a háború kitörése előtt keletkezett vagy pedig tekintet nélkül a keletkezés idejére oly követelés, amelynek tárgya az eladott vagy szállitott árú előállitására forditott munkának bére vagy a szerződésszerű anyag ára.

18. §.

Ha az 1—5. §-okban meghatározott cselekmény elkövetőjének a kincstárral szemben akár ugyanazon, akár más szerződés alapján még teljesitetlen szállitási kötelezettsége van, a kincstár, választása szerint, vagy a teljesitést követelheti, vagy a szerződéstől elállhat. Elállás esetében a cselekmény elkövetője felel a kincstárnak, ha ez az illető árút máshonnan szerzi be, azért a különbözetért, amellyel a beszerzési ár a cselekmény elkövetőjével szemben kikötött árat meghaladja.

19. §.

Harmadik személy, aki a cselekmény elkövetőjének vagyonából valamely értéket közvetlenül vagy közvetve ingyen vagy nem megfelelő ellenszolgáltatás fejében kapott, ingyenes vagyoni előnye erejéig a kincstárnak a 17. és a 18. §-on alapuló követeléseiért a cselekmény elkövetőjével egyetemleg felel, hacsak be nem bizonyitja, hogy a részére történt juttatás a bűncselekménnyel és a tettesre ebből háruló vagyoni előnnyel semmi összefüggésben nem áll.

Jelentéktelen alkalmi ajándékokra az 1. bekezdés szabálya nem terjed ki.

20. §.

A jelen törvényben meghatározott magánjogi következmények az eladót vagy szállitót akkor is érik, ha a bűncselekményt a szolgáltatási kötelezettséget megalapitó szerződésre vonatkozólag cégvezetője vagy üzletvezetője, vagy a 6. §. 1. bekezdése alá eső alszállitó, alvállalkozó vagy megbizott követte el.

21. §.

A 17—20. §-ok rendelkezései megfelelően állanak, ha valaki az 1—5. §-okban meghatározott valamely cselekményt nem adásvételi vagy szállitási, hanem másnemű szerződésből eredő kötelezettségének nem teljesitése vagy nem megfelelő teljesitése által követ el.

22. §.

A kincstárt a 17—21. §-ok értelmében megillető követelések biztositása végett a biztositási végrehajtást a kincstár képviseletére hivatott hatóság megkeresésére vagy pervitelre jogosult képviselőjének kérelmére az 1881 : LX. t.-c. 227. §-án alapuló biztositási végrehajtásra vonatkozó szabályok megfelelő alkalmazásával a követelés fennállásának igazolása, a per megindítása és veszély kimutatása nélkül is el kell rendelni a megkeresésben vagy a kérelemben megjelölt összeg erejéig.

4. Záró rendelkezések.

23. §.

A Btk. 457. §-a hatályát veszti.

Ahol valamely jogszabály az előbbi bekezdés értelmében hatályon kivül helyezett rendelkezésre hivatkozik, a jelen törvény 1—6. §-aiban foglalt rendelkezéseket kell érteni.

Ez a törvény nem érinti a katonai büntető biráskodás alá tartozó egyénekre vonatkozó katonai büntetőjogi szabályokat.

24. §.

A jelen törvény 1—10. §-aiban foglalt rendelkezéseket akkor is alkalmazni kell, ha a cselekményt e törvény életbelépte előtt, de már a háború idején követték el, feltéve, hogy a cselekmény az eddigi jogszabályok szerint is bűncselekmény volt.

Ily esetben, ha a cselekmény a jelen törvény szerint halálbüntetés vagy életfogytig tartó fegyházbüntetés alá esnék, a büntetés tiz évtől tizenöt évig terjedhető fegyház.

25. §.

A 17—22. §-ok rendelkezéseit akkor is alkalmazni kell, ha a jelen törvény szerinti felelősségre alapuló szolgáló cselekményt e törvény életbelépte előtt, de már a háború idején követték el, feltéve, hogy a cselekmény az eddigi jogszabályok szerint is bűncselekmény volt.

26. §.

A jelen törvény kihirdetésének napján lép életbe.

A jelen törvény 17—21., valamint 25. §-aiban foglalt rendelkezések hatálya, amennyiben a magyar szent korona országainak egész területére hatályos törvényben szabályozott jogviszonyokra vonatkoznak, Horvát-Szlavonországokra is kiterjed. Ahol ezek a rendelkezések a jelen törvényben meghatározott büntető jogszabályokra hivatkoznak, helyettük Horvát-Szlavonországokban az ottani büntető törvények rendelkezéseit kell érteni.

A jelen törvény végrehajtásával a kereskedelemügyi miniszter és az igazságügyminiszter bizatik meg; amennyiben pedig a jelen törvény rendelkezéseinek hatálya Horvát-Szlavonországokra is kiterjed s végrehajtásuk nem a központi kormányt illeti, ezt a törvényt ott a bán hajtja végre.

A m. kir. igazságügyminiszter 11.412/1915. I. M. E. számu rendelete a közszállitásokból való kizárást megállapitó jogerős birói itéleteknek a kereskedelemügyi miniszterrel való közlése tárgyában.

A hadviselés érdekei ellen elkövetett bűncselekmények, különösen a hadi szállítások körül elkövetett visszaélések megtorlásáról szóló 1915 : XIX. t.-c. 13. §-a értelmében a törvény 3. §-a szerint büntetendő bűntettek eseteiben a bíróság az 1907 : III. t.-c. 15. § ában említett kizárást is elrendelheti.

Felhivom a kir. törvényszékeket, hogy azokat a jogerős birói ítéleteket, amelyek az idézett §. alapján kizárást állapítanak meg, a kereskedelemügyi miniszter úrral mindenkor sürgősen közöljék.

Budapest, 1915. évi július hó 22. napján.

Hagyatéki ügyek.

A m. kir. minisztérium 1.445/1915. M. E. számú rendelete a katonai egyének és a mozgósitott fegyveres erőt követő polgári egyének hagyatéki ügyeiben kivételes eljárási szabályok megállapitása tárgyában.

A m. kir. minisztérium 1906. évi október hó 15. napján 2.700. M. E. szám alatt kelt rendeletének (1906. évi Rend. Tára 1740. lap., Állami Anyakönyvvezetők Hivatalos Kézikönyve 345. lap) 8., 10, és 11. §-a szerint a katonai egyéneknél, valamint a katonai kötelékbe nem tartozó, de a mozgósitott fegyveres erőt követő polgári egyéneknél háború (mozgósitás) idejében előforduló halálesetekről a katonai (hadi tengerészeti) hatóságok által hivatalból kiállitott hiteles adatokat a m. kir. belügyminiszter küldi meg anyakönyvi bejegyzés végett a magyar állami anyakönyvvezetőnek:

a) ha a haláleset az 1894 : XXXIII. és az 1904 : XXXVI. t.-c. hatályosságának területén fordult elő, vagy

b) ha a haláleset nem az idézett törvénycikkek hatályosságának területén fordult ugyan elő, de a meghalt egyénnek ezen a területen volt községi illetősége.

Ehhez a jogszabályhoz járul az 1914. évi augusztus hó 17. napján 151.917. IV. c. szám alatt kelt belügyminiszteri körrendeletnek (1914. évi Rend. Tára 1554. lap) az a rendelkezése, hogy a magyar állami anyakönyvvezetők a jelen rendelet 1. bekezdésének *a)* vagy *b)* pontjában emlitett haláleseteket, ha ilyenekről nem a m. kir. belügyminiszter útján, hanem bármi más úton nyernek tudomást, egyelőre az 1906. évi 80.000. B. M. számú anyakönyvi utasitás (1906. évi Rend. Tára 1778. lap, Állami Anyakönyvvezetők Hivatalos Kézikönyve 81. lap) 175. §-ában érintett nyilvántartásba vezessék be és a haláleset anyakönyvi bejegyzését csak a m. kir. belügyminisztertől nyerendő hivatalos adatok útján teljesitsék.

Mindezek előrebocsátása után a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott 1912 : LXIII. t.-c. 16. §-ában, valamint az idézett törvénycikket és az 1912 : LXVIII. törvénycikket kiegészitő 1914 : L. t.-c. 14. §-ában kapott felhatalmazás alapján a m. kir. minisztérium a következőket rendeli:

1. §.

A jelen rendelet 1. bekezdésének akár *a)*, akár *b)* pontja alá eső katonai és polgári egyének haláleseteinek felvétele céljából az állami anyakönyvvezetők a halálesetekről szóló azokat az irásbeli közléseket, amelyek a katonai és a polgári hatóságoktól vagy egészségügyi intézményektől hozzájuk érkeznek és amelyeket a jelen rendelet 2. bekezdésében idézett 151.917/1914. számú belügyminiszteri körrendelet értelmében nyilvántartásba kell venniök, késedelem nélkül tegyék át annak a községnek az előljáróságához (városi tanácshoz), Budapest székesfővárosban pedig annak a kerületnek az előljáróságához, amely az irásbeli közlésben, mint az elhunyt lakóhelye, lakóhely megjelölésének hiányában pedig, mint illetőségi községe van megjelölve, és az áttételt a községi (kerületi) előljáróság (városi tanács) megnevezésével és az átküldés napjának megjelölésével az idézett 151.917/1914. számú belügyminiszteri körrendeletben jelzett nyilvántartásban tüntessék fel. Ha a halálesetekről szóló irásbeli közlésekben a székesfőváros van illetőségi községnek megjelölve, vagy ha a székesfővárosi lakás megjelöléséből a kerület meg nem állapitható, az emlitett közléseket a székesfőváros IV. kerületének előljáróságához kell áttenni.

Ha a jelen rendelet 1. bekezdésének akár *a)*, akár *b)* pontja alá eső katonai és polgári egyének haláleseteiről szóló emlitett hiteles irásbeli közlések a kir. járásbirósághoz, mint hagyatéki birósághoz vagy nem az előbbi bekezdésben emlitett községi (kerületi) előljárósághoz (városi tanácshoz) érkeznek, a kir. járásbiróság és a községi (kerületi) előljáróság (városi tanács) ezeket az irásbeli közléseket a haláleset felvétele céljából az előbbi bekezdésben emlitett községi (kerületi) előljáróságnak (városi tanácsnak) küldi meg.

A községi (kerületi) előljáróság (városi tanács) a haláleset felől az előbbi bekezdések értelmében az állami anyakönyvvezetőtől, a községi (kerületi) előljáróságtól (városi tanácstól), a kir. járásbiróságtól vagy pedig a katonai és a polgári hatóságtól vagy egészségügyi intézménytől hozzá küldött hiteles irásbeli közléseket akként tartozik kezelni, mint a községi halottkémnek vagy a halottkémlést teljesitő más közegnek a halálesetről szóló, az 1894 : XVI. t.-c. 9. §-ában meghatározott jelentését. Ily esetben a haláleset felvétele is a katonai és a polgári hatóság vagy egészségügyi

intézmény által a halálesetről kiállitott hiteles irásbeli közlés alapján történik és nincs szükség arra, hogy a hagyatéki bíróság az örökösödési eljárásról szóló 1894 : XVI. törvénycikk végrehajtása tárgyában 43.194/1895. I. M. szám alatt kibocsátott rendelet (1895. évi Rend. Tára II. kötet 546. lap) 6. §-ának 1. bekezdése értelmében a haláleset felvételét elrendelje. A halálesetet felvevő közeg köteles a felvételi ívet az 1894 : XVI. t.-c. 20. §-ában meghatározott nyolc nap helyett harminc nap alatt annak a kir. járásbíróságnak beküldeni, amelynek területén az ő székhelye van.

2. §.

A jelen rendelet 1. §-a nem zárja ki, hogy a hagyatéki bíróság az érdekeltek kérelmére a haláleset felvételét az idézett 43.194/1895. I. M. számú rendelet 6. §-ának 3. bekezdésében emlitett hiteles adat alapján a jelen rendelet 1. bekezdésének akár *a)*, akár *b)* pontja alá eső katonai és polgári egyénekre is elrendelje. A haláleset felvétele elrendelhető az idézett 6. §. 3. bekezdése értelmében a katonai hiteles veszteséglajstrom alapján is, ha az örökhagyó személyazonossága kétségtelenül megállapitható.

3. §.

Azokra a katonai egyénekre vagy a katonai kötelékbe nem tartozó, de a mozgósitott fegyveres erőt követő azokra a polgári egyénekre nézve, akik háború (mozgósitás) idejében az 1894 : XXXIII. és az 1904 : XXXVI. törvénycikk hatályosságának területén kivül haltak meg és nem esnek a jelen rendelet 1. bekezdésének *b)* pontja alá, a haláleset felvételét a hagyatéki bíróság az örökhagyó személyazonosságának megállapitása után az idézett 43.194/1895. I. M. számú rendelet 6. §-ának 3. bekezdése értelmében a katonai hiteles veszteséglajstrom alapján is elrendelheti, ha az örökhagyó az 1894 : XVI. törvénycikk hatályosságának területén fekvő ingatlant vagy oly ingó vagyont hagyott hátra, amelyre nézve az 1894 : XVI. t.-c. 8. §-a értelmében a magyar hagyatéki bíróságnak kell eljárnia.

4. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya Horvát-Szlavonországokra nem terjed ki.

Kelt Budapesten, 1915. évi május hó 6. napján.

Háború esetére szóló kivételes intézkedések kiegészitése.

1915 : XIII. TÖRVÉNYCIKK

a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvények kiegészitéséről.

(Szentesítést nyert 1915. évi június hó 9-én. — Kihirdettetett az »Országos Törvénytár«-ban 1915. évi június hó 15-én.)

1. §.

A minisztérium az 1914 : L. t.-c. 2. §-ában emlitett életszükségleti és más elsőrendű közszükségleti cikkek birtokosait egész készletük bejelentésére az idézett §-ban meghatározott esetén kivül is kötelezheti.

2. §.

A minisztérium a szükséghez képest megengedheti, hogy a munkaképes egyéneket és a fogatos járműveknek és a személy- vagy teherszállitásra alkalmas állatoknak birtokosait az 1914 : L. t.-c. 5. §-ában meghatározott szolgáltatásokra azon korlátokra való tekintet nélkül lehessen kötelezni, amelyeket a korra és a területre nézve az idézett 5. §. 1. bekezdése megállapit.

3. §.

A minisztérium a hadviselés szükségleteinek, a közélelmezési és egyéb közszükségleteknek célszerű biztositása végett megfelelő intézkedéseket tehet oly irányban, hogy az életszükségleti és más elsőrendű közszükségleti cikkek, habár igénybevételük az 1912 : LXVIII. és az 1914 : L. t.-c. értelmében még nem szükséges, ne legyenek a közhasználat elől elvonhatók, vagy a közhasználatra való igénybevételüket veszélyeztető vagy megdrágitó módon felhasználhatók.

4. §.

A minisztérium a háború tartamára a közveszélyes fertőző betegségek ellen való védekezés céljából a fertőzött község (telep) területére, esetleg az ország egész területére vagy területrészeire a védőoltást kötelezően elrendelheti.

5. §.

A tanintézetek tanulmányi és vizsgarendjére, valamint a tanintézeti bizonyitványok kiadására nézve az illetékes miniszterek, amennyiben a háború következtében szükséges, rendkivüli intézkedéseket tehetnek és evégből a fennálló törvényektől eltérő könnyitéseket is állapithatnak meg. Az ez alapon végzett tanulmányoknak és kiadott bizonyitványoknak képesitő ereje ugyanaz, mint a törvény értelmében végzett tanulmányoké és az ezek alapján kiadott bizonyitványoké. Az eddig tett intézkedések jóváhagyatnak.

Kivételes intézkedések kiegészitése

Ugyanigy könnyitéseket állapithat meg a minisztérium a tanintézeteken kivül szervezett képesitő vizsgákra nézve.

6. §.

Azokra az esetekre, amelyekben a nyugdíj kiszabásánál a szolgálati időhöz hadi évek hozzászámitásának van helye, a hadi évek hozzászámitása tekintetében, a jelen háborúra vonatkozólag kormányrendelettel, a közös hadsereg (haditengerészet) és a m. kir. honvédség egyéneinek katonai ellátásáról szóló 1875 : LI. t.-c. 10. §-a első bekezdésének rendelkezésétől a jogosult előnyére eltérő rendelkezések állapithatók meg.

7. §.

A minisztérium az útlevél nyelvi kellékeit, továbbá az 1903 : VI. t.-c. 9. §-ában foglalt többi rendelkezés érintetlenül hagyásával az útlevél egyéb kellékeit a háború tartamára a törvénytől eltérően állapithatja meg.

8. §.

A háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényeknek általános jellegű rendelkezései, különösen azok, amelyek a kivételes hatalom korlátaira, a kihágásokra és a kihá-

gások miatt eljáró hatóságokra vonatkoznak, megfelelően kiterjednek, amennyiben a jelen törvénnyel nem ellenkeznek, a jelen törvényből folyó kivételes hatalomra és az annak alapján tett kivételes intézkedésekre is.

9. §.

Ez a törvény kihirdetésének napján lép életbe.

Végrehajtásával a minisztérium és az illetékes miniszterek bizatnak meg ; amennyiben pedig e rendelkezések hatálya Horvát-Szlavonországokra is kiterjed s végrehajtásuk nem a központi kormányt illeti, ezt a törvényt ott a bán hajtja végre. Horvát-Szlavonországokban az önkormányzati törvényhozás körébe tartozó ügyekre nézve az ottani törvények irányadók.

Kivételes intézkedések kiegészítése

Kivándorlási tilalom.

A m. kir. minisztérium 2.704. M. E. sz. rendelete a hadköteles férfi személyek kivándorlásának megtiltásáról.

A magyar királyi miniszterium az 5.474/1914. M. E. sz. rendelete kapcsán a véderőről szóló 1912: XXX. t.-c. 62. §-ának 6. bekezdésében megjelölt férfi személyeknek kivándorlását a magyar szent korona országainak területéről további egy évre általában megtiltja.

Ez a rendelet 1915. évi julius hó 27-én lép hatályba.

Költözködési költségek aránytalanul magas megszabása ellen.

A m. kir. belügyminiszter 12.770/1915. B. M. eln. számú körrendelete lakásbérnegyedek alkalmával a költözködési költségek aránytalanul magas megszabásának tilalmáról.

Arról értesültem, hogy a fuvarozási eszközöknek és a munkásoknak hadiszolgáltatásokra nagyobb mértékben történt bevonása következtében előállott helyzetet egyesek arra akarják kihasználni, hogy a lakásbérnegyed alkalmával szükségessé váló költözködések költségeinek túlzott megszabása által a költözködőket kizsákmányolják.

Ily visszaélések elháritása végett a következőket rendelem:

1. §.

Lakásbérnegyedek alkalmával a költözködések költségeit (fuvardíjak, munkabérek) nem szabad aránytalanul magas összegben megállapitani.

2. §.

Az 1. §-ban foglalt tilalom megszegését — ha az súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágássá nyilvánitom, amelynek büntetése tizenöt napig terjedhető elzárás és kétszáz koronáig terjedhető pénzbüntetés.

3. §.

A 2. §-ban meghatározott kihágás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

4. §.

Ez a rendelet kihirdetése napján lép hatályba.

Budapesten, 1915. évi április hó 17-én.

Költségvetési törvény.

1915 : XV. TÖRVÉNYCIKK

az 1915/16. költségvetési év első hat hónapjában viselendő közterhekről és fedezendő állami kiadásokról.

(Szentesitést nyert 1915. évi junius hó 12-én. — Kihirdettetett az Országos Törvénytárban 1915. évi junius hó 15-én.)

1. §.

A minisztérium felhatalmaztatik, hogy a magyar szent korona országaiban az adókra és állami jövedékekre vonatkozó összes — jelenleg fennálló, vagy ezután hozandó — törvényeket, azok időközben bekövetkezhető módositásainak figyelembevételével az 1915/16. költségvetési év első hat hónapjában érvényben tarthassa és az ezek alapján befolyó adókból és egyéb bevételekből az állami kiadásokat a következő szakaszban meghatározott módon fedezhesse.

2. §.

A kiadásokra nézve az 1914/15. évi állami költségvetésről szóló 1914 : XXVII. t.-c. rendelkezései irányadók; felhatalmaztatik azonban a kormány, hogy olyan kiadásokat is fedezhessen a jelen törvény hatályának tartama alatt, amelyek a vonatkozó külön törvények, vagy törvényes intézkedések alapján fedezendők.

A jelen §-ban foglalt rendelkezés a közösügyi rendes és rendkivüli kiadásokból a magyar szent korona országait illető összegre is vonatkozik, oly feltétel mellett, hogy ezen kiadásoknak a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országokra eső része is az 1907 : LV. t.-c. 3. §-a értelmében megfelelően rendelkezésre tog bocsáttatni s oly korlátozással, hogy amint az 1867 : XII. t.-c. 40. §-a értelmében a közös ügyek tárgyalására kiküldött országos bizottságok az 1915/16. évi közös költségvetést, vagy az 1915/16. költségvetési év egy részében közösügyi kiadásokként felhasználható összegeket megállapitották, a jelen törvényes felhatal-

mazás alapján rendelkezésre bocsátható összeg a közös ügyek tárgyalására kiküldött országos bizottságok által megállapitandó összegből a költségvetési év első hat hónapjára eső hányadnak a magyar szent korona országaira eső részét meg nem haladhatja.

A jelen törvénnyel adott felhatalmazás alapján az 1915/16. évi kezelést terhelő minden kiadás az 1915/16. évre megalkotandó költségvetés keretébe lesz beillesztendő.

3. §.

A hadsegélyezés céljaira a jövedelemadónak ideiglenes és részleges életbeléptetéséről szóló 1914 : XLVI. törvénycikk 9. §-ának 4. pontja szerint alakitandó adófelszólamlási bizottságoknak tagja lehet az is, aki nem tartozik a jövedelemadó fizetésére kötelezettek közé.

4. §.

Jóváhagyatik a pénzügyminiszternek az az intézkedése, hogy a Magyar Hadi Hitelintézet Részvénytársaság kötelezettségeiért veszteségi szavatosságot vállalt olyképen, hogy amennyiben az intézet feloszlása alkalmával a 4,000.000 K alaptőkének tényleg befizetett összegéből s az intézet egyéb vagyonából a hitelezők teljesen kielégithetők nem volnának, úgy a m. kir. államkincstár a hitelezők kielégitéséhez még szükségelt összegnek háromnegyed részét, legfeljebb azonban a tényleg befizetett alaptőke háromnegyed részének megfelelő összeget, rendelkezésre fogja bocsátani.

A Magyar Hadi Hitelintézet Részvénytársaságnak bélyeg- és illetékmentesség biztosittatik az általa kibocsátandó részvényekre és ezek szelvényeire, valamint az intézet alapitásával kapcsolatos szerződésekre, kezességi nyilatkozatokra s egyéb okiratokra, beadványokra, jegyzőkönyvekre és hivatalos eljárásokra nézve. A Magyar Hadi Hitelintézet Részvénytársaságnak minden üzleti könyve és feljegyzése az általa és közegei által kiállitott valamennyi okirat, úgyszintén azok az okiratok, amelyek az intézet által nyujtott kölcsönök biztositása céljából állittattak ki, bélyeg- és illetékmentesek. Megilleti a bélyeg- és illetékmentesség továbbá azokat az okiratokat is, amelyek a kölcsönvevők nyilt könyvköveteléseinek a Magyar Hadi Hitelintézet Részvénytársaságra történt engedményezéséről állittatnak ki.

A Magyar Hadi Hitelintézet Részvénytársaság üzleti nyeresége után semmiféle adókötelezettség alá nem esik.

A jelen szakaszban biztositott bélyeg-, illeték- és adómentesség a Magyar Hadi Hitelintézet Részvénytársaságot az alapitásától kezdődő joghatállyal illeti meg.

5. §.

Felhatalmaztatik a pénzügyminiszter, hogy az épitési ipar fellenditésének elősegitése céljából a hazai záloglevélkibocsátó intézetektől, amennyiben az épitkezések céljaira ötven millió korona tényleges összeg erejéig új törlesztéses kölcsönöket engedélyeznek és folyósitanak, a m. kir. államkincstár részére husz millió korona értékű zálogleveleket vehessen át.

6. §.

Jóváhagyatik a pénzügyminiszternek az az intézkedése, amellyel elrendelte, hogy a szeszfőzdékben és a szeszszabadraktárakban mindenkor raktáron levő szesz 1915. évi május hó 7. napjától fogva csak a pénzügyminiszter rendelkezésének megfelelő módon adható el és hogy az eladási árnak, amennyiben szeszfőzdékről, szeszfőzdével helyi összeköttetésben levő és szabadraktárrá nyilvánitott szeszfinomitókról van szó, exkontingens nyers szesznél hektoliterfokonkint 1 K 30 fillért, exkontingens finomitott szesznél hektoliterfokonkint 1 K 40 fillért, kontingens szesznél pedig az előbbi tételeket és 20 fillért meghaladó része, amennyiben pedig egyéb szabadraktárakról van szó, az előbbi tételeket és 3 fillért meghaladó része az államkincstárnak beszolgáltatandó.

Ez az intézkedés a háború tartama alatt és a háború befejezése után hat hónapon át érvényben marad mindaddig, amig azt a pénzügyminiszter hatályon kivül nem helyezi.

Jogositva van a pénzügyminiszter ez alatt az idő alatt:

1. a szeszfőzde- és szabadraktártulajdonosoknak jutó árat a törvényhozásnak való utólagos bejelentés kötelezettsége mellett aránylagosan leszállitani vagy felemelni, ha az átlagos termelési költségek jelentékenyebb csökkenése vagy emelkedése azt indokolttá teszi;

2. megállapitani azt a legmagasabb árat, amelyen a szesz a nagykereskedők, a szeszes italokat készitők, a kimérők és kismértékbeni elárusitók, valamint a szeszt adómentes célra felhasználó vállalatok részére, ideértve az általános denaturáló szerrel

denaturáló vállalatokat is, eladható ; ez az ár a megadózott finomitott szesz után hektoliterfokonkint 4 koronát meg nem haladhat ;

3. azt az összeget, amely a szeszfőzdék és szeszszabadraktárak által nagykereskedők részére eladott finomitott kontingens szesz árából a szeszadó és szeszadópótlék levonása után hektoliterfokonkint a kincstárnak jut, beszedni a szesztermelési adóval együtt a termelési adó alá eső szeszfőzdékben előállitott szesz után, továbbá azok után az égetett szeszes folyadékok után, amelyek oly helyről szereztetnek be, amelyre a jelen törvény hatálya ki nem terjed ;

4. azokban az esetekben, amikor a szeszszabadraktárrá nyilvánitott szeszfinomitók és egyéb szabadraktárak vállalkozói az eladók nyilatkozatai és saját üzleti könyveik alapján hitelt érdemlően igazolják, hogy a vállalataikban raktáron levő és a pénzügyminiszternek a jelen §. első bekezdésében emlitett intézkedését megelőzően szeszfőzdékből, szeszszabadraktárrá nyilvánitott szeszfinomitókból, vagy egyéb szabadraktárakból elszállitott szeszt az első bekezdésben meghatározott összegeknél drágábban szerezték be és az eziránti igényeiket az első bekezdésben emlitett pénzügyminiszteri rendelkezés hatálybaléptének napjától számitott 8 nap alatt a pénzügyminiszternél bejelentik, az e vállalatok által az első bekezdés szerint a szesz eladási árából megtartható összegeket ezekre a szeszmennyiségekre nézve a kellően igazolt tényleges beszerzési árig felemelni. Arról, hogy mely vállalatoknak, mily mennyiség és mily összeg erejéig adatott ily felemelés, az országgyülésnek jelentés teendő.

A harmadik pontban emlitett összeg az alatt az idő alatti mig a jelen intézkedés érvényben van, mindazokban a jövedéki kihágási esetekben, amelyekben a büntetés a megröviditett vagy megrövidités veszélyének kitett szeszadó vagy szeszadópótlék többszörösében van megállapitva, ugyancsak megröviditett vagy megrövidités veszélyének kitett szeszadó vagy szeszadópótléknak tekintendő.

Jövedéki kihágást követ el s a megröviditett vagy a megrövidités veszélyének kitett kincstári részesedés 4-szeresétől annak 8-szorosáig terjedhető pénzbüntetéssel, ha pedig ez az összeg meg nem állapitható, 400 koronától 10.000 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő az, aki a szeszeladásra vonatkozólag a pénzügyminiszter által a fentiek értelmében kiadott rendel-

kezéseket megszegi. E jövedéki kihágásokra nézve egyébként a szeszadójövedéki kihágásokra nézve érvényes törvényes rendelkezések értelemszerűen alkalmazandók. A megröviditett vagy megrövidités veszélyének kitett kincstári részesedés alatt hektoliterfokonkint az az összeg értendő, amely a szeszfőzdék és szabadraktárak által nagykereskedők részére eladott finomitott kontingens szesz árából a szeszadó és szeszadópótlék levonása után a pénzügyminiszter rendelkezéseinek megfelelően a kincstárt illeti meg.

7. §.

A miniszterium felhatalmaztatik, hogy a háború alatt vagy annak következtében rokkanttá vált s a katonaságnál a legénység állományába tartozott magyar állampolgárokat, valamint a háború alatt vagy annak következtében elesett, eltünt vagy meghalt s a katonaságnál a legénység állományába tartozott magyar állampolgárok hátrahagyottait, ha hiteltérdemlőleg bebizonyitják, hogy a segélyre reászorultak, — amennyiben ez a kérdés időközben törvényhozási úton máskép nem rendeztetnék, — mindaddig, amig a háború tart s a háború befejezése után is hat hónapon át, a törvényszerű katonai ellátásokon felül, az alábbiak szerint megállapitott s előzetes havi részletekben fizetendő ideiglenes segélyekben részesithesse.*)

A fentemlitett rokkantak, illetőleg hátrahagyottak — tekintet nélkül a rokkantnak, illetőleg elesettnek, eltüntnek vagy meghaltnak katonai rendfokozatára — a következő ideiglenes segélyeket kapják:

1. évi 60 K segélyt az a rokkant, akinek keresőképessége korábbi foglalkozásában legalább 20, de kevesebb mint 50%-kal csökkent,

2. évi 120 K segélyt az a rokkant, akinek keresőképessége korábbi foglalkozásában 50—100%-ig csökkent,

3. évi 180 K segélyt az a rokkant, aki bármilyen munkára képtelen,

4. évi 60 K segélyt az 1., 2. vagy 3. pont szerint segélyben részesülő rokkantnak törvényes felesége,

*) A rokkantsegélyek kiutalására vonatkozó pénzügyminiszteri utasitás 1915. julius 5-iki kelettel 70.000 1915. P. M. szám alatt a Belügyi Közlöny 1915. julius 18-iki 36. számában jelent meg. Nagy terjedelménél fogva nem közölhetjük.

5. évi 36 K segélyt az 1., vagy 2. pont szerint és évi 60 K segélyt a 3. pont szerint segélyben részesülő rokkantnak minden gyermeke, ha házasságon kivül született is, és pedig a figyermekek a tizenhatodik, a leánygyermekek a tizennegyedik életév betöltéséig,

6. évi 60 K segélyt az 1., 2. vagy 3. pont szerint segélyben részesülő rokkantnak édes apja, anyja, nagyapja és nagyanyja, ezeknek a családtagoknak a segélye azonban együttvéve évi 120 koronánál több nem lehet,

7. évi 120 K segélyt az elesettnek (eltüntnek, meghaltnak) az özvegye,

8. évi 12 K segélyt az elesettnek (eltüntnek, meghaltnak) minden törvényes vagy törvényesitett atyátlan árvája és pedig a fiárvák a tizenhatodik, a leányárvák a tizennegyedik életév betöltéséig,

9. évi 36 K segélyt az elesettnek (eltüntnek, meghaltnak) törvényes vagy törvényesitett szülőtlen árvája, hacsak egy ilyen árva maradt hátra ; egyenkint évi 30 K segélyt, ha két ilyen árva, egyenkint évi 24 K segélyt, ha három ilyen árva és egyenkint évi 18 K segélyt, ha négy vagy több ilyen árva maradt hátra, és pedig a fiárvák a tizenhatodik, a leányárvák a tizennegyedik életév betöltéséig.

10. évi 60 K segélyt az elesettnek (eltüntnek, meghaltnak) minden házasságon kivül született árvája abban az esetben, ha az elesettnek (eltüntnek, meghaltnak) özvegye katonai özvegyi nyugdíjat és a 7. pont szerint segélyt kap, és pedig a fiárvák a tizenhatodik, a leányárvák a tizennegyedik életév betöltéséig,

11. évi 108 K segélyt az elesettnek (eltüntnek, meghaltnak) házasságon kivül született és a 10. pont alá nem eső olyan árvája, akit az elesett (eltünt, meghalt) tartott el, hacsak egy ilyen árva maradt hátra ; egyenkint évi 102 K segélyt, ha két ilyen árva, egyenkint évi 96 K segélyt, ha három ilyen árva és egyenkint évi 90 K segélyt, ha négy vagy több ilyen árva maradt hátra és pedig a fiárvák a tizenhatodik, a leányárvák a tizennegyedik életév betöltéséig,

12. évi 60 K segélyt az elesettnek (eltüntnek, meghaltnak) édesapja, anyja, nagyapja és nagyanyja, ezeknek a családtagoknak a segélye azonban együttvéve évi 120 koronánál több nem lehet.

A 4., 5. és 6. pontok alatt felsorolt családtagok segélyét a rokkantnak, a 8., 10. és 12. pontok alatt felsoroltakét pedig az özvegynek kezeihez kell fizetni.

Családtagok gyanánt — a katonai ellátási törvények értelmében nevelési járulékra igénnyel biró gyermekeken kivül — csak azok vehetők számba, akiket a rokkant vagy elesett (eltünt, meghalt) tartott el, s akiket a segélyezés idejében a segély felvételére jogosult tart el.

Ha a 12. pont alatt felsoroltakat nem az özvegy tartja el, de előzőleg az elesett (eltünt, meghalt) tartotta el, a segély saját kezükhöz fizetendő.

A fentiek szerint a rokkant, illetőleg az özvegy kezeihez együttvéve fizetendő ideiglenes segélyeknek egy évi összege, a törvényszerű katonai ellátásnak egy évi összegével együtt, ideértve az 1887 : XX. törvénycikk 24. §-a alapján az özvegy részére esetleg megállapitott évi 96 K segélyt is, de, a sebesülési pótdíj nélkül, semmi esetre sem haladhatja meg a rokkantnak, illetőleg az elesettnek (eltüntnek, meghaltnak) korábbi foglalkozásában elért legutóbbi átlagos egy évi keresetét. Amennyiben ez az eset előállana, az ideiglenes segélyeket megfelelően le kell szállitani.

Az ideiglenes segélyek azoknál a családoknál, amelyek az 1882 : XI., az 1912 : LXVIII., vagy az 1914 : XLV. törvénycikk alapján segélyben részesültek, az ennek a segélynek a teljes megszünését követő hó elsejétől kezdve : azoknál a családoknál pedig, amelyek eddig nem részesültek az idézett törvénycikkek alapján segélyben, attól az időponttól fogva kezdve járnak, amelytől kezdve a törvényszerű katonai ellátások megállapittattak.

Az 1882 : XI., 1912 : LXVIII., vagy 1914 : XLV. törvénycikk alapján utalványozott segélyeket azoknál a családoknál, amelyeknél a rokkant részére 1915. évi május hó elsejét megelőző időponttól kezdve, illetőleg az elesettnek (eltüntnek, meghaltnak) hátrahagyottai részére 1914. évi december hó elsejét megelőző időponttól kezdve állapittattak meg a törvényszerű katonai ellátások, amennyiben ez eddig még nem történt volna meg, 1915. évi április hó végével teljes összegükben meg kell szüntetni.

A minisztérium felhatalmaztatik, hogy a felmerülő beigazolt szükséghez képest, s amennyiben ez a rokkant eddigi életmódjának megfelelő megélhetésének biztositása érdekében szükséges, a jelen szakasz előző pontjaiban meghatározott mértéken túlmenő államsegélyt is engedélyezhessen a teljesen munkaképtelen rokkantnak olyképen, hogy a rokkant összjövedelme 600 koronát elérjen.

A jelen szakasz alapján engedélyezett ideiglenes segélyeket

ugyanolyan módon kell elszámolni, mint az 1882 : XI. törvénycikk értelmében teljesitett segélyezéseket.

8. §.

A kormány felhatalmaztatik, hogy a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok kormányával és a cs. és kir. hadügyminiszterrel egyetértőleg megállapodásokat létesitsen az iránt, hogy az ellenség előtt történt sebesülés vagy a háború fáradalmai következtében rokkanttá vált, s katonai ellátásra igénnyel biró legénységi állományba tartozó egyének, ideértve az 1912 : LXVIII. törvénycikk alapján személyes szolgálatra bevonult egyéneket is, amennyiben kilátás van arra, hogy keresetképességüket egészben vagy részben visszanyerhetik, megfelelő orvosi utókezelésben és gyakorlati oktatásban részesittessenek, s hogy a művégtagokra szorulók ilyenekkel elláttassanak; továbbá aziránt, hogy az, aki magát egy megfelelően összeállitandó orvosi szaktanács véleménye szerint szükséges orvosi utókezelésnek, vagy művégtag alkalmazásának és gyakorlati oktatásnak alá nem veti, hacsak nincs legalább 10 évi beszámitható tényleges katonai szolgálata, a rokkantnyugdíjhoz, valamint a rokkantak házának ellátási állományába való felvételhez való igényét elveszti.

9. §.

Felhatalmaztatik a kereskedelemügyi miniszter, hogy az 1907 : L. törvénycikk 1. §-ában emlitett *A*. táblázatba tartozó államvasúti tisztviselőknek az 1915/16. költségvetési év első felére eső időszakos előléptetése alkalmával olyan tisztviselőket, akiknek várakozási ideje még nem telt le, az 1907 : L. törvénycikk 8. §-ában megállapitott 25%-nál nagyobb terjedelemben, de a költségvetésben engedélyezett hitel keretén belül léptethessen soronkivül elő és hogy az összes előléptetendő tisztviselőknek legfeljebb 20%-át abban az esetben is előléptethesse, ha az illetők várakozási idejének fele még nem telt le.

10. §.

Jelen törvény 1915. évi julius hó 1-én lép életbe, de az 1. és 2. §-okban foglalt rendelkezések hatálya az 1915/16. évi állami költségvetésről szóló törvény életbeléptével megszünik. A törvény végrehajtásával a pénzügyminiszter bizatik meg.

A közélelmezés biztositása.

A m. kir. földmívelésügyi miniszter 7.300/1915. eln. számú valamennyi vármegye alispánjához (thjf. város polgármesteréhez) intézett rendelete a lefoglalt életszükségleti cikkek bizonyos mennyiségének a lefoglalás alól való föloldása tárgyában.

A m. kir. minisztériumnak a búzából, rozsból, árpából és zabból meglevő készleteknek az Országos Gazdasági Bizottság részére való átengedése tárgyában folyó évi január hó 14-én 240/1915. M. E. számú rendelete 3-ik §-a értelmében abban a vitás kérdésben, hogy az emlitett életszükségleti cikkek birtokosa a saját házi és gazdasági szükségleteinek céljaira a birtokában levő készletből mennyit tarthat vissza, első fokban az idézett rendelet 2-ik §-ában megjelölt hatóságok, másodfokban alispán úr (polgármester úr) határoz, amennyiben pedig három nap alatt alispán (polgármester) úr határozata ellen felfolyamodás adatik be, harmadfokban én határozok. Van azonban sok olyan eset, amikor nem a házi és gazdasági szükséglet címén, hanem más okból (pl. mert a gabona a katonaság részére már előbb eladatott stb.) kérik a már eszközölt foglalás alól való feloldást. Ilyen esetekben, ha a kérvények alispán (polgármester) úrnál, vagy az elsőfokú közigazgatási hatóságnál adatnának be s azokhoz a szükséges bizonyitékok mellékeltettek, a kérvények határozathozatal nélkül hozzám terjesztendők fel, mert a már tényleg eszközölt foglalás alól nem az idézett rendelet 2-ik és 3-ik §-ában megjelölt hatóságok, hanem kizárólag és közvetlenül csak én adhatok felmentést. Az ilyen ügyekben, vagyis azokban az ügyekben, amelyek nem az idézett rendelet 3-ik §-ában szabályozott hatósági eljárás alá tartoznak, nehogy az esetleg feloldott gabonakészletek időközben elszállittassanak, elhatározásomról a felek érdekében közvetlenül a gabonarequiráló központot fogom értesiteni, amelyet viszont egyidejűleg kiadott rendeletemmel utasitottam arra, miszerint arról, hogy valamely tétel feloldását megengedtem-e vagy nem, döntésemet

a felek és requirálásnál eljárt megbizott tudósitása végett haladéktalanul közölje a járási főszolgabiróval (polgármesterrel).

Budapesten, 1915. évi február hó 24-én.

A m. kir. földmívelésügyi miniszter 7.284/1915. eln. számú rendelete valamennyi alispánnak a vámőrlő malmokban lefoglalt bizonyos gabonamennyiségeknek a lefoglalás alól való föloldása tárgyában.

A vámőrlőmalmoknál lefoglalt gabonakészletekre nézve felhatalmazom t. Címedet, hogy az egyes magánfelek tulajdonát képező és őrlésre átadott gabonát, ha ennek mennyisége három métermázsát meg nem halad, a lefoglalás alól feloldja, illetőleg hogy a feloldással a járási főszolgabirót (polgármestert) e felhatalmazásom alapján megbizza. A vámőrlőmalomban lefoglalt és egyes magánfelek tulajdonát képező három métermázsánál nagyobb mennyiségű gabona t. Címed által, vagy megbizásából a járási főszolgabiró (polgármester) által csak akkor oldható fel, ha a gabona tulajdonosa hitelt érdemlően igazolja, hogy ez a mennyiség nem több, mint amennyi a hatósági lefoglalás alkalmából nála háztartási és gazdasági szükséglet címén a 240/1915. M. E. számú rendelet 3. §-a értelmében részére visszahagyatott.

Az ezen rendeletem alapján eszközölt feloldásokról a hatósági lefoglalásnál közbenjárt meghatalmazottam is értesitendő.

Budapesten, 1915. évi február hó 24-én.

A m. kir. minisztérium 761/1915. M. E. számú rendelete a búza- és rozsliszt kimélése tárgyában 649/1915. M. E. szám alatt kiadott rendelet életbeléptetésének elhalasztásáról.

A m. kir. miniszterium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott 1912 : LXIII. törvénycikknek és a hadi szolgáltatásokról szóló 1912 : LXVIII. törvénycikknek kiegészitéséről intézkedő 1914 : L. törvénycikk alapján a következőket rendeli :

A m. kir. miniszterium által 649/1915. M. E. szám alatt a búza- és rozsliszt kiméléséről kiadott rendelet 7. §-ának következő rendelkezése : „Ez a rendelet március hó 1. napján lép életbe“, akképen módosul, hogy a szóbanlevő rendelet életbelépésének időpontját, kellő mennyiségű tengeriliszt forgalomba jutásához képest akár az ország egész területére, akár egyes részeire a belügyminiszter állapitja meg.

Kelt Budapesten, 1915. évi február hó 25-én.

A m. kir. minisztérium 790/1915. M. E. számú rendelete a 240/1915. M. E. számú rendeletnek a tengeriből és egyéb ott nem emlitett mezőgazdasági terményekből meglevő készletekre való kiterjesztése és módositása tárgyában kiadott 610/1915. M. E. számú rendelet kiegészitéséről.

A m. kir. miniszterium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott 1912 : LXIII. törvénycikket és a hadi szolgáltatásokról szóló 1912 : LXVIII. törvénycikket kiegészitő 1914 : L t.-c. 1—3. §-ai alapján a következőket rendeli :

1. §.

A m. kir. miniszterium 1915. évi február hó 15-én 610/1915. M. E. szám alatt kiadott rendeletének 3. §-a akként módosul, hogy az Országos Gazdasági Bizottság a földmívelésügyi miniszter felhatalmazásával az 1915. évi március hó 15. napjáig bezárólag vásárolhat tengerit szabadkézből a földmívelésügyi miniszter által meghatározandó olyan áron, amely a tengerinek a 8.682/1914. M. E. számú rendelet értelmében hatóságilag megállapitott legmagasabb árát meghaladja, és a birtokos a tengeriből meglévő készletét az idézett rendelet 3. §-ának megfelelően az ott meghatározott hatállyal 1915. évi március hó 15. napjáig jelentheti be.*)

---

*) A teljesség kedvéért közöljük a földmívelésügyi miniszter 1915 február 15-iki kelettel közzétettkövetkező *fölhivását* :

A közélelmezés és az állattenyésztés érdekeit minden eshetőségre biztositani óhajtván, felhatalmaztam az Országos Gazdasági Bizottságot, hogy azoktól, akik felesleges tengerikészletüket felajánlják, *folyó évi március 1-ig* nagyobb mennyiségű tengerit vásároljon. Felhivom tehát a termelőket, hogy tekintettel az idő rövidségére, a községi előljáróságnál *haladéktalanul* jelentsék be, hogy milyen mennyiségű tengerit akarnak eladni az Országos Gazdasági Bizottság részére. Az Országos Gazdasági Bizottságot a m. kir. miniszteriumnak a 610. sz. rendelete alapján felhatalmaztam, hogy *folyó évi március 1-ig* az önként jelentkezőktől megvett tengeriért a magánforgalomra nézve hatóságilag megállapitott legmagasabb áraknál *többet*, nevezetesen közönséges és lófogú vagy kevert tengeriért métermázsánként *27 K-t*, a cinquantin, florentini, putyi és fehér gömbölyű tengeriért métermázsánkint *30 K-t* fizessen.

A megvett tengerit az eladó egészséges minőségben időszakilag száraz, morzsolt és rostált állapotban a rendelkezésére adott zsákokban vagy esetleg nyilt fuvarban a legközelebbi vasuti vagy hajóállomásra szállitva, akkor tartozik átadni, amikor erre felhivatik. A tengeri ára az *átvételkor készpénzben azonnal* kifizettetik, készpénzfizetés nélkül a tengerit az eladó nem köteles átadni.

Minden eladó köteles akkor, amikor tengerije már száraz és szállitható, a községi előljáróságnak ezt azonnal szintén bejelenteni.

Ha az átvétel április vagy május havában történik, a vételárhoz a

2. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya Horvát-Szlavonországokra nem terjed ki.

Budapesten, 1915. évi február hó 28. napján.

A m. kir. minisztérium 798/1915. M. E. számú rendelete, a 610/1915. M. E. számú rendelet alapján tengerikészletekre vonatkozólag tett egyes bejelentéseknek hatálytalanná nyilvánitása tárgyában.

A m. kir. miniszterium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott 1912 : LXIII. t.-c. 16. §-a, valamint az idézett törvénycikket és a hadiszolgáltatásokról szóló 1912 : LXVIII. törvénycikket kiegészitő 1914 : L. t.-c. 14. §-a alapján a következőket rendeli :

1. §.

Ha valaki a 610/1915. M. E. számú rendelet 3. §-a alapján az Országos Gazdasági Bizottság részére való megvétel céljára olyan tengerikészletet jelentett be, amelyet a bejelentő az 1915. évi február hó 15. napján vagy ezután február hó 23. napjáig bezárólag mástól vásárolt, a jelen rendelet életbelépésének napjáig azonban birtokába még nem vett : az ilyen bejelentés, úgyszintén az az adásvételi szerződés, amellyel a bejelentő a bejelentett készletet az emlitett határidőn belül megvásárolta, hatálytalan és az eladó, aki a készletet tényleges birtokában tartja, jogositva van ezt a készletet is a 790/1915. M. E. számú rendelet értelmében 1915. évi március hó 15. napjáig bezárólag az Országos Gazdasági Bizottság részére való megvétel céljára saját nevében beje-

közönséges lófogú v.-gy kevert tengerinél havonkint 1 korona, egyéb tengerinél havonkint 50 fillér többlet jár az eladónak.

Amidőn az eladó készletek azonnali bejelentésére a gazdaközönség figyelmét felhivom, megjegyzem, hogyha március 1-ig ezen az úton nem sikerül az egész szükségletet biztositani, kénytelen leszek a kényszerrekvirálást elrendelni, de nem a most megajánlott kivételes árakon, hanem a hatóság által megállapitott árak alkalmazásával s a rekvirálást az olyan tengeritermő vidéken fogom végrehajtani, ahonnét önkéntes eladásra aránylag kevés készletet jelentettek be.

Felkérem ezt a törvényhatóság területén legszélesebb körben azonnal közhirré tétetni, előljáróságokat utasitani sziveskedjék, hogy a bejelentésekről jegyzéket vezessenek, melyben feltüntetendő a bejelentő neve, a bejelentett mennyiség, a tengeri fajtája és a legközelebbi vasut vagy hajó állomás. Ez a jegyzék február 28-án délután lezárandó és március 1-én az előljáróság által közvetlenül hozzám felterjesztendő. A boritékon jelezni kell, hogy tengerikészletbejelentés.

lenteni. A hatálytalanná vált adásvételi szerződés alapján a vevő az eladótól — minden kártérítési igény nélkül — csupán az esetleg adott foglaló, előleg vagy vételár visszatérítését követelheti.

2. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya Horvát-Szlavonországokra nem terjed ki.

Budapesten, 1915. évi március hó 2. napján.

A m. kir. földmívelésügyi miniszter 8.693. eln. 1915. számú rendelete valamennyi főispánnak tengerinek a malmok részére őrlés végett való átengedése tárgyában.

Miután a közfogyasztás érdekeinek kielégítéséről addig is gondoskodni kell, amig a tengerikészletek önkéntes bejelentésének határideje lejártával a készletek átvehetők és irányithatók lesznek, miután továbbá a központból az elháríthatatlanul sürgős szükségletek fedezéséről a kellő gyorsasággal intézkedni lehetetlen, ezennel felhatalmazom t. Címedet, hogy lisztkeverés céljából azon malmok részére, amelyek a t. Címed kormányzata alatt álló törvényhatóság szükségletének fedezése biztositására t. Címeddel vagy a törvényhatósággal (várossal) megállapodást létesitenek és magukat a lisztkészletek eladása tekintetében alávetik a hatósági intézkedéseknek, a törvényhatóság területéről az Országos Gazdasági Bizottság részére önként bejelentett tengerikészletekből legfeljebb annyi tengerit átengedjen, amennyi a liszt keveréséhez az ottani fogyasztásra két hétre szükséges.*)

A malom részére lehetőleg azon községből vagy községekből sziveskedjék a bejelentett tengerikészlet átvételére e felhatalmazásom alapján engedélyt adni, ahonnét a tengeri vasút igénybevétele nélkül elszállitható a malomba és ahol a legkevesebb tengeri lett önkénteladásra felajánlva.

Az átengedés úgy osztandó be, hogy a malom vagy malmok az egész törvényhatóság területén t. Címed kijelölése szerint egy vagy több községből kapják meg a nekik engedélyezett mennyiséget. Ha ugyanis a malmok ilyen rendszer és kijelölés nélkül vehetnék igénybe az engedélyezett készleteket, akkor az Országos

*) Hatályon kivül helyeztetett a következő 12.710/1915. F. M. számú rendelet által

Gazdasági Bizottság részére való átvételnél leküzdhetetlen nehézségek és zavarok lennének.

Az engedélyezett tengerikészletet a malom tartozik közvetlenül a bejelentőtől átvenni és azt a 6.080/1915. számú rendeletben megállapitott kivételes áron készpénzben azonnal kifizetni. Azok a tengerikészlet tulajdonosok, akiknek készlete e felhatalmazásom alapján a malom részére átengedtetik, előzetesen megfelelően értesitendők, hogy az átvételre jelentkező malom a tengerit az Országos Gazdasági Bizottság helyett az én felhatalmazásom alapján adott engedéllyel veszi át, ők tehát az átvételre nemcsak jogosultak, de kötelesek is.

Végül a malmok részére átengedett készletekre nézve felkérem t. Címet, hogy az itteni kezelés megkönnyitése és a gyorsabb eljárás biztositása céljából a gabona-requirálási központot (Általános Hitelbank, Budapest, V., József-tér) levélben értesiteni sziveskedjenek, hogy 1. mely községekből, 2. kinek a részére, 3. mennyi tengerikészlet átvételére adott t. Címed nevemben felhatalmazást. Erre azért van szükség, mert az önként bejelentett tengerikészletek átvételét az Országos Gazdasági Bizottság nevében a gabona-requirálási központ teljesiti és igy ennek természetesen pontosan tudnia kell, hogy mely bejelentett készletek lettek már elvonva a központi átvétel alól.

Budapesten, 1915. évi március hó 3-án.

A m. kir. földmivelésügyi miniszter 12.710/1915. eln. számú rendelete valamennyi főispánnak a 8.693/1915. eln. számú körrendelet hatályon kivül való helyezése tárgyában.

8693/1915. eln. számú körrendeletemmel főispán úr felhatalmazást kapott arra, hogy a törvényhatóság területéről az Országos Gazdasági Bizottság részére önként bejelentett tengerikészletekből oly malmoknak, melyekkel megőrlés iránt megállapodás létesittetett, legfeljebb annyi tengerit átengedjen, amennyi a liszt keveréséhez az ottani fogyasztásra szükséges. Miheztartásul közlöm, hogy fent hivatkozott rendeletemet ezennel hatályon kivül helyezem, közlöm továbbá, hogy az Országos Gazdasági Bizottság részére bejelentett tengerikészletekből tengeri ezután senki részére sem adható ki. A törvényhatóság tengeriliszt-szükségletének biztositásáról ezután én fogok gondoskodni, s amennyiben a törvényhatóságnak

tengerire szüksége leend, hajlandó vagyok előterjesztésére kizárólag a közélelmezésre szükséges megfelelő tengerimennyiséget, a Magyar Általános Hitelbank gabonarequiráló központja útján főispán úr részére kiutalni. Végül felkérem, figyelmeztesse a kormányzata alatt álló összes közigazgatási hatóságokat arra, hogy az Országos Gazdasági Bizottság részére felajánlott tengerikészletekre feloldásokat felelősség terhe alatt semmi körülmények között sem foganatosithatnak.

Budapesten, 1915. évi március hó 19-én.

A m. kir. belügyminiszter 31.002/1915. III. számú rendelete a m. kir. miniszterium 649/1915. M. E. számú rendeletének életbeléptetéséről.

Budapest székesfőváros, Arad, Baja, Debreczen, Hódmezővásárhely, Kecskemét, Kolozsvár, Maros-Vásárhely, Pancsova, Pécs, Szabadka, Szeged, Székesfehérvár, Temesvár, Ujvidék, Versecz, Zombor városok, — Alsó-Fehér, Arad, Bács-Bodrog, Baranya, Békés, Besztercze-Naszód, Brassó, Csanád, Csik, Csongrád, Fejér, Fogaras, Győr, Hajdu, Háromszék, Heves, Hunyad, Kis-Küküllő, Kolozs, Krassó-Szörény, Maros-Torda, Nagy-Küküllő, Pest-Pilis-Solt-Kiskun, Somogy, Szabolcs, Szeben, Szilágy, Szolnok-Doboka, Temes, Tolna, Torda-Aranyos, Torontál, Udvarhely, Vas, Veszprém, Zala vármegyék közönségének.

A magyar királyi miniszterium 761/1915. M. E. számú rendelete által reám ruházott felhatalmazás alapján, a miniszteriumnak a búza- és rozsliszt kimélése tárgyában 649/1915. M. E. szám alatt kiadott és a Budapesti Közlöny folyó évi február hó 17-én megjelent számában közzétett rendeletét a törvényhatóság egész területére — tekintettel arra, hogy a kellő mennyiségű tengerilisztről való gondoskodás már lehetővé vált — folyó évi március hó 20-án kezdődő hatállyal életbeléptetem.

Felhivom a $\frac{\text{város}}{\text{vármegye}}$ közönségét, hogy ennek törvényhatósága területén való haladéktalan közzététele iránt azonnal intézkedjék, és a rendelet közérdekű és hazafias célzatának megvalósulása érdekében minden lehetőt megtegyen.

A közzététel megtörténtéről folyó évi március hó 20-ig jelentést várok.

Budapesten, 1915. évi március hó 15-én.

A m. kir. minisztérium 952/1915. M. E. számú rendelete, a búza-, rozs-, árpa-, tengeri- és burgonyakészleteknek, valamint az ezekből előállított lisztnek és a rizslisztnek vasuton, hajón vagy gépkocsin történő szállításához szükséges igazolványok tárgyában.

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott 1912 : LXIII. t.-c. 16. §-ában, valamint az idézett törvénycikket és az 1912 : LXVIII. törvénycikket kiegészitő 1914 : L. t.-c. 14. §-ában nyert felhatalmazás alapján a következőket rendeli :

1. §.

Buzát, rozsot, árpát, tengerit és burgonyát, valamint az ezekből előállitott lisztet és a rizslisztet nem postai polgári forgalomban vasuton, hajón vagy gépkocsin a város vagy község területén kivül eső helyre csak szállitási igazolvány mellett szabad szállitani.

Vasuti és hajózási vállalatoknak az előbbi bekezdésben emlitett életszükségleti cikkeket fuvarozás vagy tárolás végett csak úgy szabad elfogadniok és átvenniök, ha a feladó a fuvarlevél mellett a szállitási igazolványt is bemutatja.

2. §.

A szállitási igazolványban lakóhelyének és lakásának kitételével meg kell nevezni azt, aki az árút tovaküldi (feladó) és a címzettet, akinek részére a szállitás történik ; továbbá meg kell jelölni az árú nemét, súlyát, a feladási és a rendeltetési állomást, valamint az időt, amelyen belül a szállitásnak történnie kell, végül a szállitási igazolvány kiállitásának helyét, évét, hónapját és napját. Az igazolványt az azt kiállitó hatósági személy aláirásával és hivatalos pecsétjével látja el.

A vasuton vagy hajón való szállitás céljára szolgáló szállitási igazolványt a jelen rendelethez csatolt minta szerint kell kiállitani. Ezt a mintát kell használni megfelelő változtatásokkal gépkocsin való szállitás esetében is.

A szállitási igazolvány csak az evégből rendszeresitett hivatalos ürlapon állitható ki és azt a kiállitott igazolványokról vezetett hivatalos jegyzék folyószámával el kell látni.

Ha a szállitás fuvarlevéllel történik, a szállitási igazolványt a fuvarlevélhez hozzá kell fűzni és az árút felvevő állomásnál

annak jeléül, hogy szállításra már használtatott, a feladó állomás keletbélyegzőjével le kell bélyegezni.

A szállítási igazolványokat saját küldeményeire nézve az Országos Gazdasági Bizottság maga állitja ki, egyéb küldeményekre nézve pedig a földmívelésügyi miniszter utasitása szerint az az elsőfokú közigazgatási hatóság, amelynek területén a feladó állomás van. Elsőfokú hatóságok: kis- és nagyközségekben a főszolgabiró, rendezett tanácsú városokban a rendőrkapitány, illetőleg helyettesük, törvényhatósági joggal felruházott városokban a tanács által megbizott tisztviselő, Budapest székesfővárosban a kerületi előljáró vagy helyettese, Fiume városában és kerületében a tanács által megbizott tisztviselő.

Horvát-Szlavonországokban azt, hogy a szállitási igazolványt, mely szervek állitják ki, a bán rendelettel szabályozza.

Az igazolvány bélyeg- és illetékmentes; kiállitásáért díj nem jár.

3. §.

Vasuti vagy hajózási állomás által fuvarozás vagy tárolás végett 1915. évi március hó 29. napja előtt már átvett küldeményekről szállitási igazolványt bemutatni nem szükséges.

4. §.

Aki az 1. §. ellenére ott emlitett életszükségleti cikket közforgalmú vasuton igazolvány nélkül fuvarozásra felad, vagy gépkocsin vagy hajón igazolvány nélkül szállit vagy szállittat, az, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és az 1914: L. t.-c. 9. §-a értelmében két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a magyar királyi államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ott érvényes jogszabályok szerint hivatott hatóságok járnak el.

5. §.

Ez a rendelet 1915. évi március hó 29. napján lép életbe. Hatálya, amennyiben a magyar szent korona országainak egész

Szállitási igazolványok M. E.

területén hatályos törvényben szabályozott és végrehajtás tekintetében a horvát-szlavonországi önkormányzat részére fenn nem tartott jogviszonyokra vonatkozik, Horvát-Szlavonországokra is kiterjed.

Budapest, 1915. évi március hó 17-én.

MINTA

a m. kir. minisztériumnak 953/1915. M. E. számú rendeletéhez.

..... szám.

(A 2. §. 3. bekezdésében jelzett hivatalos jegyzék folyószáma.)

Szállítási igazolvány.

Szállítási igazolványok M. E.

..... (feladó neve) .....

..... (lakása) jogosult arra, hogy ..... kg. .....t (az árú megjelölése) az 1915. évi ....., ... hó ..... napjáig terjedő idő alatt ..... állomásról ..... állomásra $\frac{\text{vasuton}}{\text{hajón}}$ ..... címére elszállithasson.

Kelt .....

(P. H.) .....

(Aláirás.)

Jegyzet: A szállitási igazolványt a fuvarokmányhoz tartósan hozzá kell fűzni.

A m. kir. minisztérium 977/1915. M. E. számú rendelete, a búza-, rozs-, árpa-, valamint az ezekből előállitott lisztkészletek bejelentése és a bejelentett készleteknek az Országos Gazdasági Bizottság részére átengedése tárgyában.

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott 1912 : LXIII. törvénycikket és a hadiszolgáltatásokról szóló 1912 : LXVIII. törvénycikket kiegészitő 1914 : L. t.-c. 2. és 3. §-a alapján a következőket rendeli :

1. §.

Mindazok, akiknek búzából, rozsból, árpából vagy ezekből előállított lisztből olyan készletük van, amely a folyó gazdasági év termésének betakarításáig a saját háztartásuk és gazdaságuk, céljára szükséges mennyiséget meghaladja, kötelesek ezt a készletüket a földmívelésügyi miniszter részletesebb utasítása szerint eszközölt felhivásra a hatóságnál három nap alatt bejelenteni, mert különben azok, akik a bejelentést elmulasztják, kihágás miatt az 1914 : L. t.-c. 9. §-a értelmében két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel fognak büntettetni és a be nem jelentett, elrejtett vagy eltitkolt készletüknek a házi és gazdasági szükségletet meghaladó részét a hatóság a törvény értelmében a kihágási eljárás során el fogja kobozni.

Ugyanezen három nap alatt eddig be nem jelentett készleteiket azok is szabadon bejelenthetik, akik a hatóság által erre már eddig is felhiva és kötelezve voltak, azonban a bejelentést vagy készletük feltárását elmulasztották, vagy készletüket elrejtették vagy eltitkolták és ha a bejelentést ez alatt az idő alatt önként megteszik, az általuk a bejelentés elmulasztásával már előbb elkövetett kihágás nem esik büntetés alá s készletük el nem koboztatik.

A birtokos köteles bejelentett készletét a hatóságilag megállapitott legmagasabb áron készpénzfizetésért az Országos Gazdasági Bizottságnak átengedni. A bejelentett készletet e bizottság részére zár alá vettnek kell tekinteni, mihez képest a birtokos azzal a bejelentéstől kezdve nem rendelkezhetik, hanem köteles azt a 240/1915. M. E. és a 610/1915. M. E. számú rendeletek értelmében az Országos Gazdasági Bizottság részére megőrizni és átszolgáltatni.

Az elrejtett és eltitkolt készletek hatóságilag nyomoztatni fognak és azokat, akik a bejelentést elmulasztják, készleteiket elrejtik vagy eltitkolják, a hatóságnál bárki feljelentheti és a kihágási eljárás során elkobzandó készlet értékének egyötöde a feljelentőt illeti.

2. §.

A készletet akár szóval, akár irásban lehet bejelenteni és a hatóság köteles a bejelentéseket a bejelentő nevének és lakásának, a bejelentett életszükségleti cikk nemének és mennyiségének és

annak feljegyzésével, hogy a bejelentett készlet hol van elhelyezve, jegyzékbe foglalni.

3. §.

Az elkobzott készlet a m. kir. földmívelésügyi miniszteriumban szervezett Országos Gazdasági Bizottságot illeti és a hatóság köteles az elkobzott készletet az Országos Gazdasági Bizottság intézkedéséig őrizetben tartani.

Az Országos Gazdasági Bizottság az elkobzott készletnek a hatóságilag megállapitott legmagasabb ár alapján számitott értékét, felmerült költségeinek és a feljelentő részére esetleg kifizetendő díjnak levonásával, a rokkant katonák segélyalapja javára a m. kir. honvédelmi miniszterium hadsegélyző hivatalának szolgáltatja át.

4. §.

A pénzügyminiszter felhatalmaztatik, hogy a be nem jelentett, elrejtett vagy eltitkolt készletek feltárására a pénzügyőrséget utasitsa.

5. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya Horvát-Szlavonországokra nem terjed ki.

Budapest, 1915. évi március hó 19. napján.

A m. kir. földmívelésügyi miniszter 12.620/1915. eln. számú, valamennyi alispánhoz, Budapest székesfőváros polgármesteréhez, valamennyi thjf. város polgármesteréhez intézett rendelete gabonanemüek kivitele tárgyában. *)

A m. kir. minisztériumnak a búza-, rozs-, árpa-, tengeri- és burgonyakészleteknek, valamint az ezekből előállitott lisztnek és a rizslisztnek szállitásához szükséges igazolványok tárgyában folyó évi március hó 17. napján 952/1915. M. E. szám alatt kelt rendeletét másolatban idemellékelve megküldöm és a szállitási igazolványok kiállitására nézve e rendelet 2. §-a alapján a következőket rendelem:

1. Minden olyan árúra nézve, amely *nem* Magyarország területén levő községbe (városba) vagy *nem* Magyarország területén levő vasuti (hajó) állomásra való rendeltetéssel volna elszál-

*) Zár alatt levő és lefoglalt árúra igazolvány nem adható (L. 17.600/1915. F. M. r.-l.)

litandó, a szállitási igazolványt az eljáró hatóságnak felelősség terhe alatt *csak esetről-esetre külön kikért felhatalmazásom* alapján szabad kiállitani. Ennek folytán, ha bárki ilyen szállitásra kért igazolványt, az eljáró hatóság azonnal *táviratilag* tegyen jelentést az Országos Gazdasági Bizottságnak (Budapest, Földmívelésügyi minisztérium), hogy ki a feladó, ki a címzett, milyen és mennyi árút és mely állomásra akar szállitani? Elhatározásomat táviratilag fogom közvetlenül közölni a jelentést tevő hatósággal, aki azután a vett utasitás szerint a szállitási igazolvány kiadása iránti kérelmet vagy elutasitja, vagy az igazolványt felhatalmazásomhoz képest kiállitja.*)

Az igazolvány kiállitásáért jelentkező felek figyelmeztetendők, hogy magánfelek részéről közvetlenül hozzám intézett kérelmeket egyáltalán nem fogok tárgyalás alá venni.

2. A szállitási igazolvány olyan árúra nézve, amely Magyarország területén lévő községbe (városba) vagy Magyarország területén lévő vasuti (hajó) állomásra való rendeltetéssel szállitandó el, feltétlenül és késedelem nélkül a jelentkezéskor a félnek kiállitandó.

Budapesten, 1915. évi március hó 21-én.

A m. kir. földmívelésügyi miniszter 12.700/1915. F. M. eln. számú körrendelete a feles gabonakészletek bejelentése tárgyában.

A m. kir. minisztériumnak folyó évi március hó 19. napján 977/1915. M. E. szám alatt a buza-, rozs-, árpa-, valamint az ezekből előállitott lisztkészletek bejelentése és átengedése tárgyában kelt rendeletét másolatban mellékelve megküldöm s felhivom Címedet, hogy azon járásokra (városokra) nézve, ahol a buza-, rozs- és árpa-készletekre nézve a 240/1915. M. E. rendelet alapján a készletek rekvirálása már megtörtént, azonnal utasitsa az eljárásra hivatott községi előljáróságokat (városi tanács), hogy a 977/1915. M. E. sz. rendelet 1. §-a értelmében a legkiterjedtebb módon hivják fel a közönséget az eddig be nem jelentett feles készletek bejelentésére.

A felhivásban naptári megjelöléssel meg kell határozni azt a három napot, amely napokon a bejelentések megteendők. A beje-

*) Horvát-Szlavonországok területén levő községbe (városba) vagy állomásra való szállitás esetében az igazolvány kiállitására esetről-esetre szintén felhatalmazást kell kérni.

lentési napokat úgy kell kitűzni, hogy a felhivás kelte és az első bejelentési nap között nyolc napi időköz legyen. Különös gondot kell arra forditani, hogy a felhivás a tanyákon (szállásokon) sak közönséggel megfelelő módon idejekorán közöltessék.

A felhivásban a közönséget különösen a következőkre kelő figyelmeztetni:

1. Mindazok, akiknek buzából, rozsból, árpából vagy ezekből előállitott lisztből olyan készletük van, amely a folyó év termének betakaritásáig a saját háztartásuk és gazdaságuk céljára szükséges mennyiséget meghaladja, (l. alább a 6. és 7. pontot) kötelesek ezt a készletüket a hatóságnál a megjelölt három nap alatt bejelenteni, mert különben azok, akik a bejelentést elmulasztják, kihágás miatt az 1914: L. t.-c. 9. §-a értelmében két hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel fognak büntettetni és be nem jelentett, elrejtett vagy eltitkolt készletüknek a házi vagy gazdasági szükségletét meghaladó részét, a hatóság, a törvény értelmében, a kihágási eljárás során el fogja kobozni.

2. A készletet annál a községi előljáróságnál (városi tanács), amelynek hatósága területén a készlet van, akár szóval, akár irásban lehet bejelenteni.

3. A bejelentett készletet az Országos Gazdasági Bizottság részére zár alá vettnek kell tekinteni, mihez képest a birtokos azzal, a bejelentéstől kezdve nem rendelkezhetik, hanem köteles azt az Országos Gazdasági Bizottság részére megőrizni és felhivásra a hatóságilag megállapitott legmagasabb áron készpénzfizetés ellenében a 240/1915. M. E. és a 610/1915. M. E. sz. rendeletek értelmében, átszolgáltatni.

4. Az elrejtett és eltitkolt készletek a bejelentésre kitüzött három nap eltelte után, hatóságilag, a pénzügyőrök által is, nyomoztatni fognak. Azokat, akik a bejelentést elmulasztják, készletüket elrejtik, vagy eltitkolják, joga van a hatóságnál bárkinek feljelenteni. A kihágási eljárás során elkobzott készlet értékének egyötöde a feljelentőt illeti.

5. Az, aki a hatóság által már előbb felhivatott készletének bejelentésére és feltárására, de készletének bejelentését és feltását elmulasztotta, készletét elrejtette vagy eltitkolta, ha most a bejelentést a kitűzött három nap alatt önként megteszi, azért, mert az előbbi felhivás dacára a bejelentést eddig elmulasztotta,

nem esik büntetés alá és készlete nem koboztatik el, hanem az Országos Gazdasági Bizottság által készpénzfizetés ellenében átvétetik.

6. Háztartási szükséglet címén senki sem tarthat több gabonát vissza, mint amennyinek ezen címen való jogosult visszatartása a rekvirálásкor megállapittatott. Akinek gabonája és lisztje van, annyival kevesebb gabonát tarthat vissza, mint amennyi lisztje van. Akinek csak lisztje van, ebből annyit tarthat vissza, hogy a lisztkeverésre érvényben levő szabályok megtartásával a háztartásban élőkre a folyó évi augusztus 15-ig számitva, havonkint és fejenkint 6 kg. liszt jusson.

7. Gazdasági szükséglet címén visszatartható árpából a vetőmag, továbbá valamennyi terményből f. évi augusztus hó 15-ig számitva a gazdasági cselédek konvenciója, az aratók és egyéb élelmezési kötelezettséggel, vagy terménybeli járandósággal alkalmazott vagy alkalmazandó munkásoknak a helyi szokás szerint szintén a f. é. augusztus hó 15-ig számba vett szükséglete.

Akinek több helyen van gazdasága, az egyik gazdaságában fennálló és az előbbi bekezdés szerint számitásba vett szükségletére a másik gazdaságában levő készletet jogosan tarthatja vissza.

8. A malmoknak azon gabona- és lisztkészleteket, amelyek már a polgári, vagy katonai hatóság rendelkezése alatt állanak, bejelenteniök nem kell, valamint nem kell bejelenteni a kereskedőknek, szatócsoknak, pékeknek s általában azoknak, akik a liszt feldolgozásával vagy forgalomba helyezésével foglalkoznak azt a lisztkészletet, amelyet már hatósági intézkedés következtében kaptak. Minden más, eddig még be nem jelentett készlet bejelentendő.

A kormányrendelet 2. §-a értelmében a községi előljáróság (városi tanács) által vezetendő jegyzéket a gabonakészletekről és a lisztkészletek bejelentéséről *külön-külön* kell vezetni.

A *gabonakészletek* bejelentéséről vezetett jegyzéket köteles a községi előljáróság (városi tanács) a felhivásban kitűzött 3 nap elteltével hozzám közvetlenül felterjeszteni. A boritékon feltűnően eleznikell, hogy „*Gabonakészletek bejelentése*".

A bejelentett *lisztkészletekről* vezetett jegyzéket a felhivásban kitűzött 3 nap elt..evel nem hozzám kell felterjeszteni, hanem az rendelkezés végett a vármegye (város) főispánjához terjesztendő fel.

A bejelentésre kitűzött 3. nap eltelte *után* hatósági nyomozás vagy feljelentés folytán feltárt készleteket a *járási főszolgabiró* a 240/1915. M. E. sz. rendelet alapján vegye zár alá és a zár alá vételről esetenkint tegyen hozzám közvetlenül jelentést. A boritékon jelezni kell, hogy „*zár alá vett készlet bejelentése*".

Végül felhivom Címedet, hogy azokra a járásokra (városokra) nézve, ahol a 240/1915. M. E. sz. rendelet alapján való rekvirálás még most van folyamatban — a most megküldött 977/1915. M. E. sz. rendelet szerinti felhivás közzétételét a rekvirálásnak az illető járásban (városban) való befejezése után azonnal rendelje el s az idézett kormányrendelet és a jelen rendeletem megfelelő végrehajtása iránt akkor azonnal intézkedjék.

Budapesten, 1915. évi március hó 21-én.

A m. kir. minisztérium 1.111/1915. M. E. számú rendelete a korpának forgalomba bocsátásáról és a korpáért követelhető legmagasabb ár megállapitásáról.

A m. kir. miniszterium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott 1912 : LXIII. törvénycikket és a hadiszolgáltatásokról szóló 1912 : LXVIII. törvénycikket kiegészitő 1914 : L. t.-c. 1—3. §-ai alapján a következőket rendeli :

1. §.

Minden malomvállalat a jelen rendelet életbelépése után végzett mindennemű őrlésből származó összes búza-, rozs-, árpa- és tengerikorpát — ideértve az emlitett gabonaneműek minden egyéb őrlési hulladékát (konkoly, stb.) is — forgalomba bocsátani az alább megállapitott legmagasabb áron és a földmivelésügyi miniszter által kiadandó rendeletnek megfelelően köteles.

Az előbbi bekezdésben emlitett korpáért követelhető legmagasabb ár :

1. búza-, rozs- és árpakorpánál 17 korona,
2. tengerikorpánál 10 korona.

Ez az ár magában foglalja a rakodó állomáshoz való szállitás költségét is és azt métermázsánként (100 kg.) tiszta súlyra, zsák nélkül kell érteni.

2. §.

A katonai célokra végzett őrlésekből származó korpára ez a rendelet nem vonatkozik.

3. §.

Aki a jelen rendeletet megszegi, kihágást követ el és amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, az 1914 : L. t.-c. 9. §-a értelmében — az 1912 : LXIII. t.-c. 15. §-ának második bekezdésében megjelölt közigazgatási hatóság által — két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

4. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya Horvát-Szlavonországokra nem terjed ki.

Budapest, 1915. évi március hó 29. napján.

A m. kir. földmívelésügyi miniszter 42.912. számú rendelete a korpa forgalomba bocsátásának szabályozása tárgyában.

A miniszteriumnak a „Budapesti Közlöny" folyó évi március hó 31-én megjelent 75-ik számában kihirdetett 1.111/1915. M. E. számú rendelete szerint minden malomvállalat az idézett rendelet kihirdetése után végzett mindennemű őrlésből származó összes búza-, rozs-, árpa- és tengerikorpát — ideértve az emlitett gabonaneműek minden egyéb őrlési hulladékát (konkoly stb. is) — forgalomba bocsátani az ott megállapitott legmagasabb áron és a földmívelésügyi miniszter által kiadandó rendeletnek megfelelően köteles.

Az idézett 1.111/1915. M. E. számú rendelet határozmánya alá tartozik tehát — a katonai igazgatással kötött szerződések alapján történt őrlések kivételével — az 1915. évi március hó 31-ike után, vagyis 1915. április hó 1-től kezdődőleg a malmok által akár saját számlájukra végzett, akár más részére pénzért, részért, vagy egyéb ellenszolgáltatásért végzett őrlésből származó minden korpa és őrlési hulladék (konkoly stb.) s igy az őröltető az emlitett időponttól kezdve végzett őrlésből származó korpa és őrlési hulladék felett, az erre vonatkozólag a malomvállalattal esetleg létesitett irásbeli, vagy más megegyezés dacára sem rendelkezhetik, — s a malomvállalattal az ezen időpont után előállitott korpának eladására vonatkozólag esetleg létrejött kötések sem foganatosithatók, hanem a malomvállalat köteles azt a jelen rendeletnek megfelelően forgalomba bocsátani.

Az 1.111/1915. M. E. számú rendeletben nyert felhatalmazás alapján az 1915. évi április hó 1-től kezdődőleg búzából, rozsból, árpából és tengeriből előállitott korpa — ideértve az emlitett gabonaneműek minden egyéb őrlési hulladékát (konkoly stb.) — forgalombabocsátására nézve a következőket rendelem:

A kizárólag vámőrlő malomvállalatok, amelyek lisztet vagy őrleményt bérért, vagy az őrlés végett behozott gabonanemű bizonyos hányadáért, kizárólag az őröltető félnek házi szükségletére állitanak elő és lisztet vagy egyéb őrleményt eladásra nem őrölnek és a multban sem őröltek, az előállitott korpát s mindennemű egyéb őrlési hulladékot (konkoly stb.) árúba nem bocsáthatják, hanem az őröltetőnek kiszolgáltatni tartoznak.

Minden más malomvállalat az 1915. évi április hó 1-től kezdve előállitott korpát s mindennemű egyéb őrlési hulladékot csak a m. kir. gazdasági felügyelőségek által kiállitott (barna) utalvány ellenében és csak az utalványban megjelölt mennyiség erejéig adhat el.

Köteles e célból a gazdasági felügyelői utalványok alapján hozzá érkezett megrendeléseket a beérkezés sorrendjében foganatositani, s amennyiben valamely megrendelést készlet hiányában foganatositani nem tudna, köteles azt a megrendelő kivánságára előjegyzésbe venni s a legközelebb előállitandó korpából az előjegyzés sorrendjében foganatositani s arról, hogy ez körülbelül mikor fog történni, a megrendelőt az előjegyzéskor tájékoztatni.

Ha a malom az itt megállapitott módozat mellett az előállitott búza-, rozs- és árpakorpát az előállitástól számitott 30 nap alatt, a tengerikorpát pedig az előállitástól számitott 15 nap alatt eladni nem tudná, erről hozzám az el nem adott korpa mennyiségének és minőségének megjelölése mellett jelentést tehet s ha ezen bejelentés beérkezésétől számitott további 15 nap alatt a bejelentett korpamennyiségre gazdasági felügyelői utalvánnyal ellátott vevő nem jelentkeznék, vagy a korpa mikénti eladására, illetve átvételére nézve részemről intézkedés nem történnék, a malom a bejelentett korpamennyiséget bárkinek eladhatja, természetesen azonban csak az egész közforgalomra nézve, tehát a viszontelárusitóra nézve is kötelezőleg megállapitott legmagasabb árakon.

A célból, hogy a gazdaközönség tájékozva legyen a felől,

hogy melyik malom őröl és állit elő korpát, a malmok saját érdekükben cselekszenek, ha minden nagyobb őrlés alkalmával tájékoztatják a törvényhatóságuk területére illetékes m. kir. gazdasági felügyelőséget arról, hogy mikor, minő és mily mennyiségű korpák fognak előállittatni.

Minden malom köteles a korpa eladásáról nyilvántartást vezetni s az eladások jegyzékét minden hó végén lezárni s az eladások alapjául szolgált gazdasági felügyelői utalványokkal felszerelve a malom székhelyére illetékes m. kir. gazdasági felügyelőségnek, a budapesti malmok pedig közvetlenül a földmívelésügyi miniszternek a következő hó 10-ig beküldeni; köteles továbbá az eladások ellenőrizhetése végett a korpaeladásokra vonatkozó nyilvántartásokat, úgyszintén az őrlési üzemre vonatkozó könyveit a m. kir. gazdasági felügyelőség kiküldöttjének, vagy más megbizottamnak bármikor felmutatni.

Az emlitett 1.111/1915. M. E. számú rendelet 1. §-ának azon rendelkezése, mely szerint az ott megállapitott legmagasabb ár és pedig búza-, rozs- és árpakorpánál 17 korona, tengerikorpánál 10 korona, magában foglalja a rakodó állomáshoz való szállitási költséget is és, hogy azt 100 kg. tisztasúlyra zsák nélkül kell érteni, minden malomvállalat által eszközölt korpaeladásra vonatkozik.

A malmok a vevő kivánságára a korpát a vevő által beküldött zsákokban tartoznak szállitani, ha azonban a vevő kivánságára a korpához zsákot is adnak, az adott zsákokért minden 100 kg. korpa után 1·80 koronát számithatnak fel s a korpa és zsák együttes mérésénél métermázsánként a zsák súlyát 0·4 kilogrammal számithatják. Az egyes malomvállalatok által előzetesen elvállalt az a kötelezettség, mely szerint az előállitott búza-, rozs- és árpakorpa 60%-át az előállitást követő hó 15-éig, a tengerikorpát pedig az előállitást követő 10 nap leteltéig a gazdasági felügyelői utalványok alapján az egyezségileg megállapitott árakon a gazdáknak eladni tartoznak, a folyó évi március hó 31-ig előállitott korpákra nézve változatlanul fennáll, azontúl azonban hatályát veszti s az ezen időpont után előállitott korpa a gazdasági felügyelőségek által kiadott régi (zöld) utalványok alapján már el nem adható.

Aki a jelen rendeletet megszegi, az az 1.111./1915 M. E. számú rendelet 3. §-ához képest kihágást követ el és amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, az

1914 : L. t.-c. 9. §-a értelmében — az 1912 : LXIII. t.-c. 15. §-ának második bekezdésében megjelölt közigazgatási hatóság által — két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Nem érinti ezen rendelet a korpakészleteknek az Országos Gazdasági Bizottság részére való átengedése és az átengedett korpáért követelhető legmagasabb ár megállapitása tárgyában kiadott 305/1915. M. E. számú kormányrendeletet, amely szerint a búza-, rozs-, árpa- és tengerikorpakészletek az ott megállapitott áron az Országos Gazdasági Bizottság részére átvehetők (rekvirálhatók).

Budapesten, 1915. évi április hó 12.

A m. kir. minisztérium 1.112/1915. M. E. számú rendelete a korpakészletek bejelentése tárgyában.

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott 1912 : LXIII. törvénycikket és a hadiszolgáltatásokról szóló 1912 : LXVIII. törvénycikket kiegészitő 1914 : L. t.-c. 2. §-a alapján a következőket rendeli :

1. §.

Minden malomvállalat köteles takarmánylisztből, korpából és őrlési hulladékból (konkoly, stb.) 1915. évi április hó 1. napján meglevő — akár saját, akár idegen helyiségben őrzött — készletét a kereskedelemügyi miniszternek a jelen rendelet értelmében legkésőbb 1915. évi április hó 8. napjáig bezárólag bejelenteni.

Az 1. bekezdésben meghatározott bejelentési kötelezettség nem terjed ki az olyan malomvállalatokra, amelyek lisztet vagy őrleményt bérért, vagy az őrlés végett behozott gabonanemű bizonyos hányadáért kizárólag az őröltető félnek házi szükségletére állitanak elő és lisztet vagy egyéb őrleményt eladásra, vagy a behozott gabonaneművel való kicserélés céljaira (csuvarozás) egyáltalában nem őrölnek (vámőrlőmalom).

2. §.

A bejelentésben a takarmányliszt, korpa és őrlési hulladék mennyiségét gabonanemenként (búza, rozs, árpa és tengeri) kell feltüntetni és a búza-, rozs-, és árpakorpa tekintetében a bejelen-

tésben külön ki kell tüntetni azt a mennyiséget, amelyet a malomvállalat az e részben létrejött megállapodások értelmében a földmívelésügyi minisztériumnak, illetőleg ennek utalványa alapján az egyes gazdáknak kedvezményes áron köteles átengedni.

Ha a malomvállalatnak olyan korpakészlete van, amely katonai őrlésből származik vagy, amellyel a katonai igazgatás rendelkezik, ezt a készletet is külön kell a bejelentésben feltüntetni.

3. §.

Aki a jelen rendeletet megszegi, kihágást követ el s amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, az 1914 : L. t.-c. 9. §-a értelmében — az 1912 : LXIII. t.-c. 15. §-ának második bekezdésében megjelölt közigazgatási hatóság által — két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

4. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya Horvát-Szlavonországokra nem terjed ki.

Budapest, 1915. évi március hó 30. napján.

A m. kir. minisztérium 1.113/1915. M. E. számú rendelete a közfogyasztásra szánt búza-, rozs-, árpa- és tengeriliszt előállításának és forgalombahozatalának szabályozásáról.

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott 1912 : LXIII. törvénycikket és a hadi szolgáltatásokról szóló 1912 : LXVIII. törvénycikket kiegészítő 1914 : L. t.-c. 4. §-a alapján a közfogyasztásra szánt búza-, rozs-, árpa- és tengeriliszt előállítása és forgalombahozatala tárgyában a következőket rendeli :

1. §.

Lisztet eladásra őrlő malomvállalatok búzából, rozsból, árpából és tengeriből csak az alábbi 2—6. §-okban meghatározott minőségű lisztfajtákat állithatnak elő s az e gabonaneműekből való liszt tekintetében a jelen rendelet hatályának idejére csak az itt meghatározott minőségű lisztfajták szállitása iránt vállalhatnak kötelezettséget.

A jelen rendelet életbelépésének napjától kezdve a búzából, rozsból és árpából előállított lisztet úgy a malomvállalatok, mint általában mások is, a búzából őrölt finom tésztaliszt kivételével csak a 4. és az 5. §-nak megfelelően keverten bocsáthatnak árúba, adhatnak el vagy hozhatnak bármely más módon forgalomba.

2. §.

A búzát oly malmokban, amelyekben többféle lisztminőségeket állítanak elő, az egynemű korpa és hulladék elvonása után, annak figyelembevételével, hogy takarmánylisztet előállítani tilos, 87%-ra kell kiőrölni és abból legfeljebb a következő három fajta lisztet szabad előállítani :

1. finom, azaz a régi tipusú nullásliszt minőségének megfelelő tésztalisztet, avagy e helyett — esetleg részben is — darát, a megőrlés alá vett gabonamennyiség összsúlyának legfeljebb 7%-a erejéig ;

2. főzőlisztet, mely nem durvább a régi tipusú 2-es számmal jelzett lisztnél, a megőrlés alá vett gabonamennyiség összsúlyának további legfeljebb 20%-a erejéig ;

3. egyfajta kenyérlisztet oly mennyiségben, hogy az 1., 2. és 3. pontban megjelölt lisztfajták együttesen a megőrlés alá vett gabonamennyiség összsúlyának 87%-át adják.

Olyan malomvállalatok, amelyek csak egy minőségű lisztet állítanak elő (sima őrlés), kötelesek a búzát 90%-ra kiőrölni.

3. §.

A rozsból a megőrölt mennyiség 88%-ának megfelelő egységes minőségű lisztet kell előállítani.

4. §.

A 2. §. 1. bekezdésének 2. és 3. pontjában és utolsó bekezdésében meghatározott búzalisztet, valamint a 3. §-ban meghatározott rozslisztet csakis a következő lisztpótló anyagok valamelyikével a következő arány szerint keverve szabad forgalomba hozni és pedig :

1. a 2. §. 1. bekezdésének 2. pontjában meghatározott főzőlisztet az előállitandó lisztkeverék összsúlymennyiségének 50%-át tevő árpa- vagy tengerilisztte, de nem a kettővel együtt keverve ;

2. a 2. §. 1. bekezdésének 3. pontjában meghatározott búzakenyérlisztet és az ugyane §. utolsó bekezdésében meghatározott sima őrlésű búzalisztet, valamint a 3. §-ban meghatározott rozslisztet választás szerint az előállitandó lisztkeverék összsúlymennyiségének teljes 70, vagyteljes 80%-áig lisztpótló anyagokkal (árpa vagy tengeriliszt) keverve oly módon,hogy a lisztkeveréknek legalább 50% tengerilisztet kell tartalmaznia.

A fenti 2. pontban foglaltaktól a belügyminiszter, Horvát-Szlavonországokban a bán eltérő rendelkezéseket állapithat meg ott, ahol tengeriben hiány van.

Felhatalmaztatik a kereskedelemügyi miniszter, hogy az e §-ban felsorolt lisztpótló anyagok sorát a belügyi és a földmivelésügyi miniszterekkel, Horvát-Szlavonországokra nézve a bánnal egyetértőleg kibővithesse.

5. §.

Árpából a megőrölt mennyiség 78%-ának megfelelő egységes minőségű lisztet kell előállitani.

Árpalisztet tisztán forgalomba hozni tilos. Indokolt esetekben a belügyminiszter, Horvát-Szlavonországokban a bán ez alól kivételeket engedélyezhet.

6. §.

Tengeriből a cinquantin kivételével, mely a megőrölt mennyiségnek 93%-ára őrölhető ki, a megőrölt mennyiség 87%-ának megfelelő egységes minőségű lisztet kell előállitani.

7. §.

Oly malomvállalatoknak, amelyek kereskedelmi vagy üzemi okokból a lisztkeverést maguk nem végezhetik, a kereskedelemügyi miniszter kivételesen és visszavonásig engedélyt adhat, hogy az egyes lisztfajtákat más malomvállalatoknak vagy lisztfeldolgozó iparvállalatoknak — de semmi esetre sem a közvetitő kereskedelemnek, avagy a közvetlen fogyasztásnak — keverés nélkül eladhassák.

A továbbfeldolgozó iparvállalat az ily módon beszerzett lisztet szintén csak a 3. és a 4. §-ban megszabott módon kevert állapotban hozhatja forgalomba.

Ily engedély esetében az iparvállalat külön iparhatósági ellenőrzés alá esik.

8. §.

Az előző §-okban foglalt rendelkezések megtartásának ellenőrzése céljából a kereskedelemügyi miniszternek a földmívelésügyi miniszterrel, Horvát-Szlavonországokra nézve a bánnal egyetértőleg az 1914. évi november hó 27. napján 84.204. szám alatt kiadott rendeletében foglalt intézkedések továbbra is érvényben maradnak.

Azokat a bevételi és kiadási árújegyzékeket, amelyeket a malomvállalatok az előbbi bekezdésben említett rendelet értelmében az ellenőrzés céljából eddig vezettek, a jelen rendelet életbelépésének napjával le kell zárni és az e napot követő időre új jegyzékeket kell nyitni.

9. §.

A jelen rendelet értelmében előállított keveréklisztet az 1895 : LXVI. t.-c. végrehajtása tárgyában 1896. évi junius hó 9-én 38.286. szám alatt kiadott földmívelésügyi miniszteri rendelet 8. §-a 3. *b)* pontjának megfelelően — akár zsákokban, akár egyéb zárt csomagolásban — mindenkor csakis a liszt kevert voltának és a keverék arányának feltüntetése mellett szabad árusitani.

10. §.

Malomvállalatok, melyek lisztet vagy őrleményt bérért, vagy az őrlés végett behozott gabonanemű bizonyos hányadáért kizárólag az őröltető félnek házi szükségletére állitanak elő és lisztet vagy egyéb őrleményt eladásra, vagy a behozott gabonaneművel való kicserélés céljaira (csuvarozás) egyáltalán nem őrölnek (vámőrlőmalmok), felektől búzát vagy rozsot őrlésre csak úgy vállalhatnak el, ha a fél a búzán vagy rozson felül egyidejűleg legalább ugyanannyi árpát vagy tengerit, vagy e kétféle gabonaneműt együtt hoz őrlés végett magával, vagy a malomvállalattól beszerez.

Ugyancsak az, aki búzát vagy rozsot az előbbi bekezdésben említett vámőrlőmalomvállalatba visz megőrlés végett, köteles egyidejűleg az előbbi bekezdésnek megfelelő mennyiségű árpát vagy tengerit magával hozni, vagy a malomvállalattól beszerezni.

A vámőrlőmalomvállalat az ily módon őröltetésre hozott búzából és rozsból a fél részére ennek kivánságához képest a korpán felül legfeljebb 15% finomabb búza- vagy rozslisztet kiven-

hat, a többi búza- és rozslisztet keverés nélkül, de csak az egyidejűleg őrölt árpából vagy tengeriből nyert liszttel együtt szolgáltathatja át az őröltető félnek.

A jelen rendelet rendelkezései megfelelően azokra a vámőrlésekre is irányadók, amelyeket akár a vámőrlőmalomvállalat tulajdonosa vagy birtokosa, akár bármely olyan harmadik személy, akinek a tulajdonos vagy a birtokos a malmot őrlés végett átengedte, saját házi szükségletének céljára végez.

11. §.

Olyan malomvállalatok, melyek lisztet és egyéb őrleményt eladásra vagy kicserélésre állitanak elő, a vámőrléseiknél szintén kötelesek mindenben, tehát a lisztpótló anyagokkal való keverés tekintetében is, a jelen rendelet 1—7. §-ainak szabályait megtartani.

12. §.

A katonai igazgatás részére szóló lisztszállitásokra jelen rendelet intézkedései nem vonatkoznak.

13. §.

Aki a jelen rendeletnek a liszt előállitására, keverésére vagy forgalombahozatalára vonatkozó rendelkezéseit megszegi, vagy aki a megállapitott ellenőrzési intézkedéseket meg nem tartja, kihágást követ el és amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, az 1914 : L. t.-c. 9. §-a értelmében — az 1912 : LXIII. t.-c. 15. §-ának második bekezdésében megjelölt közigazgatási hatóság által, Horvát-Szlavonországokban az ottani jogszabályok szerint hivatott hatóság által — két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

14. §.

A vámkülföldről származó gabonának megőrlésére a jelen rendelet nem vonatkozik s az ily gabonából előállitott liszt forgalombahozatalának feltételeit a kereskedelemügyi miniszter esetről-esetre állapitja meg.

15. §.

A jelen rendelet életbelépésével a m. kir. minisztériumr nak 1914. évi november hó 28-án 8.681/1914, 1914. évi decembe-

hó 7-én 8.912/1914, 1915. évi január hó 27-én 411/1915. és 1915. évi január hó 27-én 412/1915. M. E. szám alatt kiadott rendeletei hatályukat vesztik.

16. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe és hatálya a magyar szent korona országainak egész területére kiterjed. Horvát-Szlavonországokban ezt a rendeletet, amennyiben végrehajtása az ottani önkormányzat körébe tartozik, a bán hajtja végre. Amennyiben ez a rendelet oly jogszabályokra hivatkozik, amelyeknek hatálya Horvát-Szlavonországokra nem terjed ki, helyettük ezekben az országokban az ottani jogszabályok irányadók.

Budapesten, 1915. évi március hó 30. napján.

A m. kir. földmívelésügyi miniszter 16.279/VI—1. 1915. számú rendelete a gazdasági cselédek tengerijárandósága tárgyában ——— vármegye alispánjához.

Hivatkozással f. évi március 22-én 7.037. sz. alatt kelt jelentésére értesitem alispán urat, hogy a gabonajárandóság kiszolgáltatására vonatkozó s mult évi december 15-én 9.090. M. E. szám alatt kelt kormányrendelet és a liszt őrlésére vonatkozó s folyó évi március 20-án kelt 1.113/1915. M. E. számú kormányrendelet között nincsen eltérés s egyik rendelet végrehajtása nem áll ellentétben a másik rendelet végrehajtásával. Nehézségek csak ott fordulhatnak elő, ahol a gazdasági cseléd sem a malomtól, sem magánosoktól tengerit nem vásárolhatott és ahol, noha erre a tengerikészletek önkéntes bejelentése idején a felhatalmazás fennállott, nem történt megfelelő gondoskodás a helyi fogyasztás előleges kielégitésére szükséges mennyiségek igénybevételére nézve. Ezen nehézségeken azonban a törvényhatóságnak módjában áll most segiteni úgy, hogy a törvényhatóság az általam rendelkezésre adott tengeri készletekből azon malmoknak is ad át bizonyos készleteket, amelyekben a cselédek gabonajárandóságát szokták őröltetni.

Budapesten, 1915. évi április hó 2-án.

A m. kir. földmívelésügyi miniszter 16.600/1915. eln. számú rendelete a háztartási szükséglet címén a lefoglalás alól föloldandó lisztmennyiségek tárgyában.

(Valamennyi alispánnak polgármesternek).

Felmerült kérdés folytán tájékozásul értesitem, hogy a gabona és liszt bejelentésére vonatkozó 12.700. számú rendeletnek 6. pontja úgy értelmezendő, hogy a requiráláskor háztartási szükségletekre jogosan visszatartott gabonából őrletett liszt egész mennyisége visszatartható, vagyis visszatarható akkoris, ha az több, mint fejenként es havonkint 6 kg. A fejenkint és havonkint 6 kg. visszatartása nem ezekre az esetekre, hanem azokra szól, akik nem a requiráláskor visszahagyott gabonából őrölt lisztet, hanem vásárolt lisztet tartanak. Megjegyzem, hogy ez utóbbi esetben a fejenkint és havonkint 6 kg.-on felüli készlet bejelentése kötelező ugyan, de ez még nem azt jelenti, hogy a Gazdasági Bizottság a felektől a ké zletet el fogja venni. Legfeljebb arról lehet szó, hogy a lényeges többletek fognak a törvényhatósági szükségletbe esetleg beszámittatni. De még ebben az esetben is a mezőgazdasággal foglalkozóknál, továbbá mindennemű munkásoknál a vásárolt lisztből is annyi hagyatnék vissza, mint amennyi a requiráláskor visszahagyott gabonából készült lisztből azon községben jogosan visszatartható.

Budapesten, 1915. évi április hó 2-án.

A m. kir. pénzügyminiszter 33.902/1915. P. M. számú körrendelete a be nem jelentett, elrejtett vagy eltitkolt fölös lisztkészletek kikutatása tárgyában.

(Valamennyi m. kir. pénzügyigazgatóságnak.)

Az 1912 : LXIII. és LXVIII., valamint az 1914 : L. t.-c. alapján kiadott 977/1915. M. E. számú kormányrendelet 4. §-a alapján a m. kir. pénzügyőrség köteles a :

buzából,
rozsból,
árpából,

vagy ezekből előállitott lisztből az idézett kormányrendelet ellenére be nem jelentett, elrejtett vagy eltitkolt fölös készleteket kikutatni.

A pénzügyőrség ezen feladatának teljesitésében, a pénzügyőrség szervezetére és szolgálatára vonatkozó szabályok VIII. fejezetében (124—158.) a szemlék és házmotozásokra vonatkozó általános rendelkezéseknek megfelelően köteles eljárni.

A pénzügyőrség eljárásának kivételes követelményeire való tekintettel felhatalmazom a pénzügyigazgatókat, hogy az ily természetű kutatások foganatosithatására a pénzügyőri biztosi kerületek vezetőinek és a pénzügyőri szakaszok e szempontból megbizható vezetőinek a rendkivüli viszonyok tartamára általános házkutatási engedélyeket adhassanak ki.

Különös gond forditandó arra, hogy az ily kutatásoknál, az idézett szabályok 142. §-ának megfelelően, lehetőleg mindenkor hatósági tanu is legyen jelen. Amennyiben a jelenlegi rendkivüli viszonyok között ez egyes esetekben nem volna lehetséges, igyekezzék a pénzügyőrség az illető község viszonyait ismerő bizalmi férfiak jelenlétét kieszközölni. Ez irányban a m. kir. belügyminiszter úr intézkedését egyidejüleg kikértem, de elvárom a királyi pénzügyigazgató úraktól is, hogy törvényhatóságuk illetékes közegeinek figyelmét hivják fel arra a körülményre, hogy a hatósági tanu, vagy bizalmi férfi jelenlétét a lakosság érdekeinek védelme is szükségessé teszi.

Amennyiben a pénzügyőrség ennek dacára sem tudna eljárásához hatósági tanut, vagy legalább is bizalmi férfit kisérőül kapni, kutatásait azok jelenléte nélkül is köteles megtartani.

Az idézett kormányrendelet 2. §-a értelmében a bejelentett fölös készletek jegyzékekbe foglalandók, amely jegyzékeket a kerületi, illetőleg községi előljáróságok vezetik.

Ezek az előljáróságok kötelesek lesznek a pénzügyőri szakaszok által ezen célra szabályszerű „jelentőív"-vel kirendelt pénzügyőröknek megengedni, hogy ők a szükséges adatokat a helyszinén a jegyzékekből kivonatolhassák.

Ezen jegyzékekből a pénzügyőrség kijegyezni tartozik, hogy kik és mily mennyiségű fölös készleteket jelentettek be.

Ezen adatok alapján a pénzügyőri biztosi kerületek, vagy szakaszok vezetői állapitsák meg helyi ismereteik s a beszerezhető egyéb adatok alapján, hogy kik azok, akikről feltételezhető, vagy akikre gyanujuk van, hogy fölös készletekkel rendelkeznek. A kutatásokat első sorban ezeknél ejtsék meg.

Másodsorban azoknál, akik ellen feljelentések adattak be

akár közvetlenül a pénzügyőrségnél, akár más közigazgatási hatóságnál és azok a feljelentést a pénzügyőrséghez juttatták. Harmadsorban ellenőrizzék a bejelentett fölös készleteket ott, ahol az ellenőrzés indokoltnak mutatkozik. A malmoknál, lisztkereskedőknél és pékeknél kutatások csakis külön hatósági utasitás esetén és azoknak megfelelően tartandók.

A fölös készletek a következőképen állapitandók meg:

I. Háztartásokban háztartási szükséglet címén annak feje buzából, rozsból vagy árpából, illetőleg ezekből készült lisztből együttesen, jogositva van 1915 augusztus 15-ig számitva havonkint és fejenként:

Budapesten annyiszor 6 kg.-ot, egyebütt annyiszor 18 kg.-ot megtartani, ahány lélek élelmezéséről gondoskodik a háztartás.

II. Gazdaságokban gazdasági szükséglet címén megtartható:

a) árpából a vetőmagszükséglet,

b) árpából további oly mennyiség, amennyire a buza- és rozskonvenció elrendelt $^1/_3$-os keverésére szükség van,

c) valamennyi terményből, folyó év augusztus 15-ig számitva a gazdasági cselédek esedékes konvenciójának kétharmada,

d) valamennyi terményből az aratók vagy egyéb élelmezési kötelezettséggel vagy terménybeli járandósággal alkalmazott avagy alkalmazandó munkásoknak, a helyi szokások szerinti és augusztus 15-ig számba veendő egész szükséglete.

Az ezen szükségleteken felüli buza, rozs árpa vagy ezekből készült liszt az a fölös készlet, amelynek 1915. év julius végéig leendő felkutatása a pénzügyőrség kötelessége.

A tengeri vagy tengeriből készült liszt nem képezheti kutatás tárgyát.

A fölös készletek megállapithatása céljából tehát a pénzügyőrség feladata első sorban a talált összes buza, rozs, árpa vagy ezekből készült liszt súlyát — hozzávetőlegesen — megállapitani.

Azután kiszámitandó a fentieknek megfelelően, a megtartható készletek súlya.

Ha ez alkalommal kitünik, hogy a talált összes készlet súlya — szemmellátható lag 25 kilogrammal — több, mint a megtartható készlet, akkor a pénzügyőrségnek a talált többletről szabályszerű tényleirást kötelessége felvenni.

Ha azonban ennek a körülménynek megállapitása — különösen nagyobb készleteknél — bármely okból nehézségekbe ütköznék, a pénzügyőrségnek azonban alapos gyanuja volna arra nézve, hogy a talált és a megtartható készlet súlya között 2%-ot meghaladó különbözet mutatkozik, a tényleirás felvétele mellőzendő s a pénzügyőrség ilyen esetekről az illetékes közigazgatási hatóságnak a további szükséges intézkedések megtétele végett haladéktalanul jelentést tenni köteles.

A tényleirás felvétele esetén a tényleirásban — a szokásos adatokon kivül — kitüntetendők :

a talált összes készletek neme és hozzávetőleges súlya, a megtartható készlet kiszámitásának adatai ;

a fölösnek talált készlet nem és hozzávetőleges súly szerint ; a fölösnek bejelentve volt készlet neme és súlya.

Annak az épületnek, helyiségnek és tartánynak megjelölése, ahol a készletek találtattak vagy elrejtve voltak. Ez utóbbi eset külön kiemelendő és részletesen ismertetendő.

A tényleirásnak „A tárgyak elhelyeztettek“ rovatába a következő záradék irandó :

„A talált fölöskészlet a helyszinén hagyatott azzal a figyelmeztetéssel, hogy azt a hatóság további intézkedéseig a birtokos — a törvényes következmények terhe mellett — megőrizni köteles.“

Ezen záradék a birtokos előtt felolvasandó és azt az illető külön aláirni tartozik.

Ezen tényleirások a kir. adóhivataloknál nem könyvelendők el.

Nyilvántartás céljából azonban azok, e célra külön felfektetendő jövedéki kihágási jegyzékbe veendők fel.

Ezen tényleirásokat a jegyzékbe történt bejegyzés után, a pénzügyőri biztosi kerület- és szakaszvezetők összegyüjtve, minden hétfői napon kötelesek az illetékes járási főszolgabirónak — illetőleg Budapesten a kerületi előljáróknak, törvényhatósági városokban a tanács által e célra megbizott tisztviselőnek, rendezett tanácsú városban a rendőrkapitánynak — megküldeni, további illetékes tárgyalás céljából.

Ezek a közegek a tényleirások végleges elintézései módjáról és a pénzügyőrség részére megállapitott jutalék kiutalásáról, közvetlenül a pénzügyigazgatóságokat fogják további megfelelő eljárás céljából értesiteni.

Megjegyzem, hogy a pénzügyőrséget a kihágási eljárás során elkobzott készlet értékének egyötöde feljelentői jutalék címén megilleti mindazokban az esetekben, mikor a kihágási eljárás a pénzügyőrség által felvett tényleirás vagy az általa tett bejelentés alapján tétetett folyamatba.

Oly esetekben, amidőn egyesek bármily módon megakadályozzák a pénzügyőrséget a kutatásban, erről a pénzügyőrség a legrövidebb úton, közvetlenül az illetékes rendőrhatóságnak tegyen jelentést a kutatásnak karhatalom kirendelése mellett leendő mielőbbi megtarthatása céljából.

A tényleirás felvételével a pénzügyőrség eljárása véget ért; a féllel szemben és a készletek dolgában többé semmiféle további tárgyalásra nincsen jogositva, amiről a felek szükség esetén mindannyiszor tájékoztatandók.

A felvett tényleirásokról a pénzügyőri biztosi kerületvezetők minden hónap 1-én és 15-én — a csatolt minta szerinti — kimutatást tartoznak közvetlenül hozzám felterjeszteni.

A pénzügyőri előadók és a felügyelők a működési köreikben is kötelesek lesznek a pénzügyőrség e különleges és kivételes eljárását éberen és állandóan ellenőrizni, egyrészt abból a szempontból, hogy azok a feleket indokolatlanul ne zaklassák, másrészről pedig abban a tekintetben, hogy a készletek feltárását, elnézés nélkül kellő eréllyel foganatositsák.

Hangsulyozom, hogy igen nagy súlyt helyezek arra, hogy a pénzügyőrség minél nagyobb buzgalommal, odaadással és éberséggel lásson a jelen rendelettel reá bizott feladatok teljesitéséhez, és hogy azokat a lakosság élelmezésének biztositása érdekében a lehető legsikeresebben hajtsa végre.

A pénzügyigazgatóságok főnökei helyezkedjenek e rendelet végrehajtása tekintetében azonnal érintkezésbe a vármegye alispánja és főispánjával, s gondoskodjanak arról, hogy a kutatások soron kivül azonnal megejtessenek ott, ahol azt a főispán vagy alispán első sorban szükségesnek találja.

Budapesten, 1915. évi április hó 6-án.

A m. kir. földmívelésügyi miniszter 17.600. eln. 1915. számú rendelete valamennyi főispánnak, alispánnak a szállitási igazolványok tárgyában.

A búza-, rozs-, árpa-, tengeri- és burgonya-készleteknek, valamint az ezekből előállitott liszt és rizslisztnek szállitási igazolványa tárgyában folyó évi március hó 21-én 12.620. szám alatt kelt leiratom kapcsán másolatban megküldöm a m. kir. minisztériumnak a 952/1915. M. E. számú rendeletben nem emlitett őrleményeknek és malomtermékeknek vasuton, hajón, vagy gépkocsin történő szállitása tárgyában folyó évi április hó 4. napján kelt 1.151/1915. M. E. számú rendeletét.

Ez alkalommal hangsulyozom, hogy a szállitási igazolvány csak olyan árúra nézve adható ki, amely zárlat alatt nincsen s hatóságilag le nem foglaltatott. A feleket — tekintettel arra, hogy a zárlat alá vett s lefoglalt készletek elidegenitése és elszállitása az 1914 : L. t.-c. 9. §-a értelmében két hónapig terjedhető elzárással és 600 K-ig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő kihágást képez, — figyelmeztetni kell arra, hogy a szállitási igazolvány egyáltalában nem helyettesiti és nem pótolhatja a zárlat és lefoglalás alóli feloldásra vonatkozó külön hatósági intézkedést és aki a zárlat vagy lefoglalás elhallgatásával vagy eltitkolásával szállitási igazolványt szerez s ezen a réven véli a zárlatot és feloldást hatálytalanná tenni, a szállitási igazolvánnyal felelősségét egyáltalában nem mentheti.

Budapesten, 1915. évi április hó 6-án.

A m. kir. földmívelésügyi miniszter 20.600/1915. F. M. számú rendelete a tengerikészletek összeirása tárgyában.

(Nógrád, Komárom, Győr, Esztergom, Veszprém, Fejér, Tolna, Somogy, Baranya, Zala, Heves, Borsod, Szatmár, Szabolcs, Hajdu, Pest-Pilis-Solt-Kiskun, Jász-Nagykun-Szolnok, Bihar, Békés, Arad, Csanád, Csongrád, Temes, Torontál, Bács-Bodrog, vármegye alispánjának ; — Szeged, Hódmezővásárhely, Szabadka, Baja, Debreczen, Győr, Kecskemét, Pancsova, Ujvidék, Versecz, Zombor város polgármesterének.)

Az 1914 : L. t.-c. 2. és 3. §-a, továbbá a 240/1915. M. E. rend. és a 610/1915. M. E. rendelet alapján ezennel elrendelem, hogy a községi előljáróságok *(városi tanács) ezen rendeletem kézhez*

vételétől számított 5 napon belül a község *(város)* egész területén levő *összes (csöves és morzsolt) tengeri készletet összeirják.*

Az összeirásról két példányban jegyzéket kell készíteni. Az összeirási jegyzék rovatai a következők : 1. Folyó szám. 2. A készlettulajdonos neve. 3. A ház, tanya, major megjelölése, ahol a tengeri van. 4. A készlet mennyisége métermázsákban. 5. Annak megjegyzése, hogy a készlettulajdonos ebből hány métermázsát óhajt a saját háztartási és gazdasági szükségletére visszatartani? 6. A községi előljáróság véleménye szerint mennyit kellene a készlet tulajdonosának háztartási és gazdasági szükségletének fedezésére visszahagyni? 7. A birtokos készletéből mennyi van már önkéntes bejelentés vagy requirálás folytán zár alatt? 8. Megjegyzés. Ha a tengerikészlet nem a termelő tulajdona, hanem azt már eladta volna, a készletet nem a termelő, hanem a tulajdonos (vevő) nevén kell a jegyzékbe bevezetni. A csöves állapotban levő tengeri mennyisége morzsolt tengerire átszámítva a tulajdonos bemondásának figyelembevételével becsléssel állapitandó meg.

Ezen rendeletemnek a községi előljárósághoz (városi tanács) való megérkezte napjától kezdve további intézkedésig minden csöves és morzsolt tengeri zárlat alatt levőnek tekintendő és kivéve az Országos Gazdasági Bizottság részére részére az önkéntes bejelentés vagy requirálás folytán már előbb zárlat alá helyezett mennyiségeknek az Országos Gazdasági Bizottság meghatalmazottjainak felhivására való elszállitását, semmiféle más címen a község (város) területéről tengerit előleges engedély nélkül elszállitani nem szabad.

Az ezen rendeletem alapján most zárlat alá helyezett készlet tulajdonosa köteles a készletet mindaddig megőrizni, ameddig az Országos Gazdasági Bizottság a készletet tőle az utóbb idézett kormányrendelet 2. §-ának első bekezdésében megjelölt időn belül át nem veszi, vagy amig én a készletet a zár alól fel nem oldom, Eddig az időig a birtokosnak a zár alá vett készletről nem szabad rendelkeznie ; azonban a készlet tulajdonosa jogosult készletéből saját gazdasági és háztartási szükségletére annyit felhasználni, mint amennyinek felhasználása takarékos eljárás mellett feltétlenül szükséges. Ha azonban a birtokos azon időpontig, amig az összeirt készletek átvétele, vagy feloldása felől elhatározásom megérkezik, saját háztartási és gazdasági szükségletére most zárlat alá helyezett egész készletének 10%-át meghaladó mennyi-

séget volna kénytelen igénybe venni és ha ez a 10%-ot meghaladó mennyiség 5 métermázsánál több, a készlet birtokosa köteles erről a községi elöljáróságnak (városi tanács) jelentést tenni és ez viszont köteles meggyőződést szerezni arról, hogy a szükséglet tényleg fenforog-e és nem történik-e visszaélés. Ha a készlet tulajdonosa igazolja azt, hogy a készletből bizonyos mennyiségre más törvényhatóság területén levő gazdaságában, vagy hizlalótelepén szükség van, alispán (polgármester) úr az elszállitásra engedélyt adhat és a vasuti szállitási igazolvány kiadására az elsőfokú hatóságot utasithatja. Hangsúlyozom, hogy az önkémtes bejelentés vagy rekvirálás folytán már előbb zárlat alatt levő készletekre az ezen bekezdésben foglalt rendelkezések nem vonatkoznak, tehát az önkéntes bejelentés vagy requirálás folytán már előbb zárlat alá helyezett készletekből a készlet birtokosa semmit sem vehet igénybe.

Az összeirásról vezetett jegyzék, az összeirás foganatositásra rendelt 5 nap elteltével, a 4., 5., 6. és 7. rovat adatainak pontos összegezése után a járási főszolgabiróhoz (rendőrkapitány, a tanács által megbizott tisztviselő) a leggyorsabb módon (esetleg küldönc útján) beterjesztendő.

A járási főszolgabiró (rendőrkapitány, a tanács által megbizott tisztviselő) a jegyzékekre észrevételeit szines intával vagy irónnal jegyezze fel, az összeirási jegyzékeket láttamozza és a járásbeli községektől (kerületekből) beérkezett összeirási jegyzékekkel együtt legfeljebb 3 napon belül alispán (polgármester) úrhoz terjessze be. Ugyanekkor a járási főszolgabiró (rendőrkapitány, tanács által megbizott tisztviselő) hozzám táviratilag jelentse be, hogy a járásban (városban) összesen hány métermázsa tengerit irtak össze (4. rovat összege) ebből mennyit számitottak a tulajdonosok háztartási és gazdasági szükségletre (az 5. rovat összege); mennyit kellene az elöljáróságok véleménye szerint visszahagyni (a 6. rovat összege) és hogy a készletből mennyi volt már előbb zár alatt (7. rovat összege).

Alispán (polgármester) úrat felkérem, hogy ezen rendeletem pontos és gyors végrehajtása iránt sürgősen intézkedni s a jegyzékek beérkezte után a gazdasági egyesület elnökével, vagy kiküldöttjével, továbbá a gazdasági felügyelővel együtt szíveskedjék a vármegyebeli összes községekre (a városra) vonatkozó összeirási jegyzékekkel engem *legkésőbb folyó évi május hó 5-ig személyesen felkeresni.*

Budapesten, 1915. évi április hó 15-én.

A m. kir. minisztérium 1.151/1915. M. E. számú rendelete a 952/1915. M. E. számú rendeletben nem említett őrleményeknek és malomtermékeknek vasúton, hajón vagy gépkocsin történő szállításához szükséges igazolványok tárgyában.

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott 1912 : LXIII. t.-c. 16. §-ában, valamint az idézett törvénycikket és az 1912 : LXVIII. törvénycikket kiegészitő 1914 : L. t.-c. 14. §-ában nyert felhatalmazás alapján a következőket rendeli :

1. §.

A m. kir. minisztériumnak 1915. évi március hó 17. napján 952/1915. M. E. szám alatt kiadott rendeletében foglalt szabályok megfelelően kiterjesztetnek az annak 1. §-ában felsorolt cikkeken kivül a gabonaneműekből előállitott egyéb őrleményekre, malomtermékekre, (darára, korpára stb.)

2. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya a 952/1915. M. E. számú rendeletnek megfelelően Horvát-Szlavonországokra is kiterjed.

Budapesten, 1915. évi április hó 4. napján.

A m. kir. minisztérium 1.371/1915. M. E. számú rendelete, a burgonyakészleteknek az Országos Gazdasági Bizottság részére való átengedése és e célra a burgonyáért követelhető legmagasabb ár megállapitása tárgyában.

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott 1912 : LXIII. törvénycikket és a hadiszolgáltatásokról szóló 1912 : LXVIII. törvénycikket kiegészitő 1914 : L. t.-c. 1—3. §-ai alapján a következőket rendeli :

1. §.

A m. kir. minisztériumnak 1915. évi január hó 14. napján 240/1915. M. E. szám alatt kiadott rendeletében foglalt szabályok a 610/1915. M. E. számú rendelet értelmében megfelelően kiterjednek a meglevő burgonyakészleteknek bejelentésére, feltárására és az Országos Gazdasági Bizottság részére való átengedésére is.

Az a legmagasabb ár, amelyet a birtokos a burgonyakészletnek az Országos Gazdasági Bizottság részére való átengedésénél követelhet, métermázsánként 11 koronában állapittatik meg, amely legmagasabb ár magában foglalja a rakodóállomáshoz való szállitás költségét is.

Ez a legmagasabb ár nem terjed ki a burgonyának az Országos Gazdasági Bizottság részére való átengedése körén kivül eső forgalomban történő eladásokra.

2. §.

E rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya Horvát-Szlavonországokra nem terjed ki.

Budapesten, 1915. évi április hó 20. napján.

A m. kir. minisztérium 1.427/1915. M. E. számú rendelete a rizsnek és ebből előállitott őrleményeknek és malomtermékeknek vasúton, hajón vagy gépkocsin történő szállitásához szükséges igazolványok tárgyában.

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott 1912 : LXIII. t.-c. 16. §-ában, valamint az idézett törvénycikket és az 1912 : LXVIII. törvénycikket kiegészitő 1914 : L. t.-c. 14. §-ában nyert felhatalmazás alapján a következőket rendeli :

1. §.

A m. kir. minisztériumnak 1915. évi március hó 17. napján 952/1915. M. E. szám alatt kiadott rendeletében foglalt szabályok megfelelően kiterjesztetnek a rizsre és a rizsből előállitott összes őrleményekre és malomtermékekre is.

2. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya a 952/1915. M. E. számú rendeletnek megfelelően Horvát-Szlavonországokra is kiterjed.

Budapesten, 1915. évi április hónap 24. ján.

A m. kir. minisztérium 1.441/1915. M. E. számú rendelete a burgonyakeményitőgyártás korlátozásáról.

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott 1912 : LXIII. törvénycikket és a hadiszolgáltatásokról szóló 1912 : LXVIII. törvénycikket kiegészitő 1914 : L. t.-c. 4. és 14. §-ai alapján a következőket rendeli :

1. §.

Burgonyakeményitőgyári vállalatok burgonyát keményitőgyártás céljára az 1915. évben legfeljebb csak az 1914. évben beültetett területnek megfelelő nagyságú területen és csak a 2. §-ban emlitett engedély alapján termeltethetnek.

2. §.

Az 1. §-ban megjelölt termelés céljára az engedélyt az egyes gyárak részére a kereskedelemügyi miniszter a földmívelésügyi miniszterrel egyetértőleg, Horvát-Szlavonországokban a bán adja meg.

Az engedély iránti kérelemben megjelölendő az a terület, mely az illető gyár részére az 1915. évben burgonyával bevetendő lesz, valamint igazolni kell, hogy a gyár részére az 1914. évben keményitőgyártás céljára mekkora terület volt burgonyával beültetve. Mind a két területet községenként és birtokosok szerint részletezve kell kimutatni.

3. §.

A jelen rendelet alapján engedélyezett burgonyatermelésre, az 1.198/1915. M. E. számú rendeletnek a jövőbeli termés adásvételének tilalmát és érvénytelenségét illető intézkedései nem vonatkoznak.

4. §.

Aki a jelen rendelet 1. §-át megszegi, kihágást követ el és amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, az 1912 : LXIII. t.-c. 15. §-ának második bekezdésében megjelölt közigazgatási hatóság által az 1914 : L. t.-c. 9. §-a értelmében két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ottani jogszabályok szerint hivatott hatóságok járnak el.

5. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya Horvát-Szlavonországokra is kiterjed.

Budapesten, 1915. évi április hó 24. napján.

A m. kir. minisztérium 1.442/1915. M. E. számú rendelete az 1.113/1915. M. E. számú rendeletben a tengeriliszttel való keverésre vonatkozólag megállapitott szabályok kiegészitéséről.

A m. kir. mimisztérium az 1914 : L. t.-c. 4. §-a alapján az 1.113/1915. M. E. számú rendelet kiegészitéseül a következőket rendeli :

1. §.

A vármegyei és városi törvényhatóság első tisztviselője a kereskedelemügyi miniszternek, a belügyminiszterrel egyetértőleg kiadott felhatalmazásával, Horvát-Szlavonországokban a bánnak felhatalmazásával elrendelheti, hogy a malomvállalatok köztestületeknek és közintézményeknek kenyér előállitásával foglalkozó vállalatai részére, olyan helyeken pedig, ahol a liszt-, illetve kenyérutalvány-rendszer be van vezetve, a malomvállalatok és a lisztárusitó bárki részére az 1.113/1915. M. E. számú rendelet 4. §-ában emlitett kenyérlisztet tengeriliszttel való keverés nélkül hozzák forgalomba és az idézett rendeletben megszabott keveréshez szükséges tengeriliszt mennyiséget a keverés céljára egyidejűleg külön szolgáltassák ki.

2. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya a magyar szent korona országainak egész területére kiterjed.

Budapesten, 1915. évi április hó 30. napján.

A m. kir. minisztérium 1.559/1915. M. E. számú rendelete a közélelmezés érdekében szükséges intézkedésekről.

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott 1912 : LXIII. törvénycikket és a hadiszolgáltatásokról szóló 1912 : LXVIII. törvénycikket kiegészitő 1914 : L. törvénycikk alapján a következőket rendeli :

1. §.

A közélelmezés érdekében a belügyminiszter az érdekelt szakminiszterekkel egyetértve azokat az intézkedéseket is megteheti, amelyekre az 1914 : L. t.-c. 1—3. §-ai az életszükségleti és más elsőrendű közszükségleti cikkekért követelhető legmagasabb árak megállapitása, ily cikkek készleteinek bejelentése és átengedése tekintetében a minisztériumot jogositják fel.

Továbbá ugyanigy megteheti a közélelmezés érdekében az 1914 : L. t.-c. 4. §-ában meghatározott intézkedéseket is olyan üzemek tekintetében, amelyekben a közvetlen fogyasztást szolgáló forgalom bonyolittatik le ; úgyszintén megadhatja a minisztérium részéről szükséges felhatalmazást az idézett t.-c. 5. §-ában megjelölt szolgáltatások igénybevételére.

Érintetlenül maradnak a minisztériumnak azok a rendeletei, amelyek ugyanily tárgyú intézkedésekre a földmívelésügyi és kereskedelemügyi minisztert feljogositották.

2. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya Horvát-Szlavonországokra nem terjed ki.

Budapesten, 1915. évi május hó 3. napján.

A m. kir. minisztérium 1.800/1915. M. E. számú rendelete az 1.113/1915. M. E. számú rendeletben a búza kiőrlésére, valamint a búza- és a rozslisztnek kenyérlisztpótló anyagokkal való keverésére vonatkozólag foglalt rendelkezések kiegészitéséről.

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott 1912 : LXIII. törvénycikket és a hadiszolgáltatásokról szóló 1912 : LXVIII. törvénycikket kiegészitő 1914 : L. t.-c. 4. §-a alapján a következőket rendeli :

1. §.

A kereskedelemügyi miniszter a belügyminiszterrel és a földmívelésügyi miniszterrel, Horvát-Szlavonországokra nézve a bánnal egyetértőleg indokolt esetekben eltéréseket engedélyezhet azon szabályoktól, amelyeket a közfogyasztásra szánt búza-, rozs-, árpa- és tengeriliszt előállitásának és forgalombahozatalának szabályozásáról 1915. évi március hó 30. napján 1.113/1915.

M. E. sz. alatt kiadott rendelet 2. §-a a búza kiőrlésére nézve, valamint azoktól, amelyeket az idézett rendelet 4. §-a az ott felsorolt búzalisztek és a rozsliszt tekintetében a kenyérlisztpótló anyagokkal való keverésük módjára és mérvére nézve megállapit. Az idézett rendelet 4. §-ának 2. bekezdésében foglalt rendelkezés hatályát veszti.

2. §.

Annak a búzalisztnek az árát, amelyet a búza kiőrlésére nézve az 1. §. szerint engedélyezett eltérések alapján az 1.113/1915. M. E. számú rendeletben meghatározott minőségektől eltérő új minőségben állitanak elő, a kereskedelemügyi miniszter állapitja meg.

3. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya a magyar szent korona országainak egész területére kiterjed.

Budapesten, 1915. évi május hó 22. napján.

A m. kir. minisztérium 1.939/1915. M. E. számú rendelete a burgonya igazolvány nélkül való szállitásának megengedése tárgyában.

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli :

1. §.

A m. kir. minisztérium által a búza, rozs, árpa, tengeri és burgonyakészleteknek, valamint az ezekből előállitott lisztnek és a rizslisztnek vasuton, hajón vagy gépkocsin történő szállitásához szükséges igazolványok tárgyában 952/915. M. E. szám alatt kiadott rendelet hatálya a burgonyára vonatkozólag felfüggesztetik és igy a burgonya szállitásához igazolványra nincs szükség.

2. §.

Az a rendelet kihirdetésének napján lép életbe.

Budapesten, 1915. évi junius hó 5. napján.

A m. kir. minisztérium 2.071/1915. M. E. számú rendelete a vámőrlő malmok tekintetében az 1.113/1915. M. E. számú rendeletben megállapitott rendelkezések hatályon kivül helyezéséről.

A m. kir. minisztérium az 1914. évi L. t.-c. 4. §-a alapján a következőket rendeli:

1. §.

A közfogyasztásra szánt búza-, rozs-, árpa- és tengeriliszt előállításának és forgalombahozatalának szabályozásáról 1.113/1915. M. E. szám alatt kiadott rendeletnek 10. §-ában a vámőrlő malmok tekintetében megállapított rendelkezések hatályon kívül helyeztetnek.

Ehhez képest a vámőrlő malmok ezentúl búzát és rozsot szabadon őrölhetnek és az őröltető fél nem köteles árpát vagy tengerit őrlés végett egyidejűleg magával hozni vagy a vámőrlő malomtól beszerezni.

2. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe s hatálya a magyar szent korona országainak egész területére kiterjed.

Budapesten, 1915. évi június hó 16-án.

A m. kir. minisztérium 2.072/1915. M. E. számú rendelete, az 1915. évi búza-, rozs-, kétszeres-, árpa- és zabtermésnek zár alá vételéről.

Termés zár alá vétele

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján az 1915. évi búza-, rozs-, kétszeres-, árpa- és zabtermés tekintetében a következőket rendeli:

1. Az 1915. évi termésnek zár alá vétele.

1. §.

A közélelmezésnek és a közszükségletnek az 1915/16. gazdasági év folyamán, illetőleg ezen a gazdasági éven belül a jelen rendelet hatályon kívül helyezéséig leendő biztosítása érdekében az 1915. évi búza-, rozs-, kétszeres-, árpa- és zabtermésnek árúsítása és egyébként való forgalombahozatala csak a minisztérium rendelkezései értelmében és az általa megállapított feltételek mellett történhetik.

Evégből minden termelőnek 1915. évi búza-, rozs-, kétszeres-, árpa- és zabtermése a közélelmezés és a közszükséglet célszerű biztosítása érdekében zár alá helyeztetik és afelől a termelő a

jelen rendelet érvényességének ideje alatt csak a jelen rendeletben megszabott korlátok között rendelkezhetik.

A jelen rendelet alkalmazásában termelőnek kell tekinteni azt is, aki az 1915. évi termésből munkabér, aratórész vagy konvenció fejében kap a termelőtől búzát, rozsot, kétszerest, árpát vagy zabot. Ehhez képest a zár alá vétel a munkabér, aratórész vagy konvenció fejében kapott ily terményekre is kiterjed és birtokosuk azokkal szintén csak a jelen rendeletben megszabott korlátok között rendelkezhetik.

2. §.

A termelő zár alá vett termésének azt a részét, amelyet saját házi és gazdasági szükségletére magának megtarthat, erre a célra szabadon felhasználhatja.

A saját házi és gazdasági szükséglet megállapításánál csak a jövő 1916. évi augusztus hó 15. napjáig terjedő időt lehet számításba venni.

A házi szükséglet címén fejenként és havonként a jelen rendeletben említett gabonaneműekből együttvéve 18 kilogrammot lehet csak számításba venni és pedig azon személyek után, akik a termelő (1. §.) háztartásában rendszerint természetben ellátást élveznek.

Gazdasági szükséglet címen csak a természetben kiszolgáltatandó terménybeli járandóságok (alkalmazottak, cselédek, munkások munkabére, aratórésze, konvenciója), a vetőmag és az állatállomány szükséglete vehető számításba. Ezen a címen a termelőnek nem csupán a termés helyén, hanem másutt levő gazdaságában felmerülő, ott nem fedezett szükséglete is számításba vehető.

Termés zár alá vétele

Külön rendelet fogja meghatározni, hogy a termelő saját mezőgazdasági szeszfőző és más üzemében a zár alá vett termésből mennyit dolgozhat fel.

3. §.

A zár alá vett termésnek a saját házi és gazdasági szükségletét meghaladó részét a termelőnek adás-vétel útján vagy más módon csak olyanok részére szabad elidegenítenie, akik a jelen rendelet értelmében (4. §., 6—8. §§.) a termelőktől ilyen terményeket vásárolni jogosítva vannak. A termelő a zár alá vett termésnek a saját házi és gazdasági szükségletét meghaladó részével egyébként nem rendelkezhetik, azt fel nem használhatja, el nem idegenítheti, sem azon másnak jogot nem engedhet. A termelő, aki ennek ellenére termésével olyan részére rendelkezik,

akiről tudja, hogy a jelen rendelet szerint vásárlási jogosultsága nincsen, vagy hogy azt túllépi, ezért a jelen rendelet szerint felel.

Tilos a termelőnek a termés zár alá vett részét annak a törvényhatóságnak a területéről, ahol a gazdasága van, elszállítani. Más törvényhatóság területén levő gazdaságába azonban terményeit a termelő elraktározás vagy a jelen rendelet szerint megengedett felhasználás végett hatósági engedéllyel elszállíthatja. Az 1. §. 3. bekezdésében említett személyek a munkabér, aratórész vagy konvenció fejében kapott terményeket állandó lakásuk helyére akkor is elszállíthatják, ha ez a hely annak a törvényhatóságnak a területén kívül fekszik, ahol a termény termett. A földmívelésügyi miniszter ott, ahol ez eddig is szokásban volt, a feltételek megállapításával engedélyt adhat arra, hogy a termelők kész terményeiket tengelyen a szomszéd törvényhatóság területére elszállíthassák abból a célból, hogy azokat ott akár nyilt piacon, akár egyébként eladhassák olyanoknak, akiket a jelen rendelet a termelőktől való vásárlásra feljogosít.

A zár alá vétel a terményeknek végrehajtás útján való lefoglalását nem akadályozza; a lefoglalt terményeket azonban végrehajtási úton eladni csak akkor szabad, ha azoknak a közélelmezés vagy a közszükséglet céljára való megszerzése iránt a foglalástól számított harminc nap alatt intézkedés nem történik. A foglalásról evégből a kiküldött (végrehajtó) a külön rendeletben kijelölendő hatóságot vagy szervezetet értesíteni köteles.

2. Vásárlás a vevőnek saját házi és gazdasági szükségletére.

4. §.

Aki maga nem termelö vagy akinek saját házi vagy gazdasági szükségletét saját termése nem fedezi, az 1915. évi szeptember hó 15. napjáig jogosítva van saját házi és gazdasági szükségletére annak a törvényhatóságnak a területén levő búzát, rozsot, kétszerest, árpát és zabot, ahol állandó lakása vagy gazdasága van, akár elővétel, akár készárúvétel útján bármely termelőtől vásárolni. A kereskedelemügyi miniszter a földmívelésügyi miniszterrel és a belügyminiszterrel egyetértve a vásárlásra megszabott határidőt egyes törvényhatóságokra nézve indokolt esetben meghosszabbíthatja.

A saját házi és gazdasági szükséglet megállapításánál csak a jövő 1916. évi augusztus hó 15. napjáig terjedő időt lehet számításba venni.

Házi szükséglet címén a mezőgazdasággal vagy más őstermeléssel foglalkozó fogyasztó a jelen rendeletben említett gabona-

neműekből együttvéve csak 18 kilogrammot, más fogyasztó csak 10 kilogrammot vehet fejenkint és havonkint számításba azon személyek után, akik a fél háztartásában rendszerint természetben ellátást élveznek.

Gazdasági szükséglet címén csak a fél vállalatában alkalmazottak terménybeli járandósága és a vállalat folytatására szolgáló igavonó állatok eltartására szükséges mennyiség vehető számításba. A fél vállalatában való feldolgozásra szánt és az állathizlalásra szükséges mennyiségek a jelen §. szempontjából gazdasági szükségletnek nem tekinthetők. Az ily szükséglet beszerzésére nézve a 10. §. szabályai irányadók.

A jelen §. nem vonatkozik azokra, akiknek vásárlási jogosultságáról a 6—8. §§. rendelkeznek.

Indokolt esetben a kereskedelemügyi miniszter a földmívelésügyi miniszterrel és a belügyminiszterrel egyetértve felhatalmazást adhat a törvényhatóság első tisztviselőjének arra, hogy a termelőtől való vásárlást a törvényhatóság területén hatósági vásárlási igazolványhoz köthesse és a vásárlási igazolványok kellékeit, kiállításuk és kezelésük részleteit szabályozhassa.

5. §.

A saját házi vagy gazdasági szükséglet fedezésére a 4. §. alapján vásárolt vagy egyébként szerzett terményeket a szerző fél, amennyiben azokat a családi vagy gazdasági viszonyainak változása miatt eladni kívánja, csak a 6—8. §§. értelmében vásárlásra jogosultnak és csak a helyi közigazgatási hatóság engedelmével adhatja el.

3. Vásárlás közélelmezési és egyéb közszükségleti célokra.

6. §.

A közélelmezés biztosítása céljából a kereskedelemügyi miniszter a földmívelésügyi miniszterrel és a belügyminiszterrel egyetértve a vármegyei és a városi törvényhatóságoknak, rendezett tanácsú városoknak, nagyobb ipari telepeknek, közlekedési és egyéb vállalatoknak, fogyasztási szövetkezeteknek, menhelyeknek, internátusoknak, kórházaknak, gyógy-, büntető- és javítónevelő- és egyéb közintézeteknek megengedheti, hogy a földmívelésügyi miniszter által megjelölt törvényhatóság, járás, rendezett tanácsú város vagy község területén az 1915. évi szeptember hó 15. napjáig, illetőleg a nevezett miniszterek által egyetértve esetleg megállapítandó későbbi határnapig — akár rendes képviseleti szerveik, akár megbizottaik által — a ter-

melőktől elővétel vagy készárúvétel útján az 1915. évi termésből annyi búzát, rozsot, kétszerest, árpát és zabot vásárolhassanak, mint amennyi terményre az ellátandó személyek (lakosság, alkalmazottak, szövetkezeti tagok, ápoltak, növendékek, letartóztatottak stb.) élelmezésére a jövő 1916. évi augusztus hó 15. napjáig előreláthatólag szükségük lesz. Az ilykép fedezendő szükséglet mennyiségét a belügyminiszter állapítja meg.

A vásárlás megkezdése előtt az előbbi bekezdésben említett engedélyt a vásárlás helyének községi előljáróságánál (városi tanácsnál) be kell mutatni.

Ha törvényhatósági joggal felruházott város vagy rendezett tanácsú város kapott a jelen §. alapján vásárlásra engedelmet, a kereskedelemügyi miniszter a földmívelésügyi miniszterrel és a belügyminiszterrel egyetértve a város lakóinak a 4. §-on alapuló vásárlási jogosultságát kizárhatja vagy korlátozhatja.

7. §.

A földmívelésügyi miniszter gazdasági egyesületeknek megengedheti, hogy az általa megjelölt területen saját tagjaik részére megbízás alapján közvetlenül a termelőtől vetőmagot vásárolhassanak.

8. §.

Azoknak a gabonamennyiségeknek beszerzéséről, amelyekre közérdekből vagy kiviteli célokra egyébként szükség van, a kereskedelemügyi miniszter gondoskodik. A szükséges gabonamennyiségek megvásárlásával és szállításával elsősorban nyilvános számadásra kötelezett oly társaságot lehet megbízni, amely nyerészkedés kizárásával a jelzett célra alakul. A társaság alapszabályainak és módosításuknak érvényességéhez a kereskedelemügyi miniszter jóváhagyása szükséges. Az alapszabályok a kereskedelmi törvény (1875. évi XXXVII. t.-c.) rendelkezéseitől eltérhetnek.

Az előbbi bekezdésben említett megbízást a kereskedelemügyi miniszter csak abban az esetben adja meg, ha

1. a társaságnak az állam, törvényhatóságok, rendezett tanácsú városok, szövetkezetek, gazdák, mezőgazdasági vállalatok, gabonakereskedők, gabonakereskedéssel iparszerűen foglalkozó vállalatok, malom- és más ipari vállalatok a részvényesei;

2. az alaptőkének a felét az állam maga jegyzi;

3. a társaság alapszabályai kimondják, hogy az igazgatóság elnökét és tagjait a minisztérium nevezi ki;

4. a társaság kötelezi magát, hogy azoknak a termelőknek,

akiknek termését egészben vagy részben a maga részére jogügylettel lekötötte, kívánságukra a minisztérium által megállapítandó keretben és módozatok mellett kölcsönt és előleget nyujt olyképen, hogy a kölcsönök és előlegek kamatlába legfeljebb $1^1/_2$%-kal haladja meg az Osztrák-magyar bank mindenkori váltóleszámítolási kamatlábát;

5. a társaság alapítási tervezete és alapszabályai kimondják, hogy a társaság a jelen rendelet hatályának tartamára alakul és e hatály megszüntével a minisztérium rendeletével megállapítandó időn belül felszámolni tartozik;

6. a társaság alapítási tervezete és alapszabályai kimondják, hogy:

a) az évi osztalék a befizetett részvénytőke 5%-át nem haladhatja meg;

b) a felszámolás befejeztével a társaság terheinek fedezése és a befizetett alaptőkének visszafizetése, valamint a befizetett alaptőkeösszeg után a tényleges befizetésektől a visszafizetésig folyó — a kifizetett osztalékok által nem fedezett — évi 5% kamatoknak megtérítése után fennmaradó felesleg a minisztérium által megjelölendö közcélokra lesz fordítandó.

A társaság a magyar szent korona országainak egész területén vásárolhat.

9. §.

A kormány gondoskodni fog arról, hogy a termelőnek az a forgalomraképes minőségű, saját termésű készlete, amelyet a termelő annak, aki a közérdekből vagy kivitelre szükséges gabonamennyiségeknek a kereskedelemügyi miniszter részére való beszerzésével a 8. értelmében meg van bizva, az 1915. évi szeptember hó 15. napjáig felajánlott, de amely tőle meg nem vétetvén, nála raktáron van, megvétessék és a kormány által meghatározandó időpontban tényleg átvétessék.

10. §.

Azt, hogy ipari szeszfőzésre, sörfőzésre és malátagyártásra, valamint más ipari feldolgozásra és mezőgazdasággal kapcsolatban nem levő állattartásra az 1915. évi termésből mily mennyiségeket lehet vásárolni és feldolgozni, külön rendelet fogja megállapítani.

4. Vételár.

11. §.

A jelen rendelet alapján eladott terményekért nem köthető ki magasabb vételár annál, amely a szállítás (vasútra vagy hajóra

feladás) idejében érvényben álló, hatóságilag megállapított legmagasabb árnak a terméynek minősége szerint megfelel. Ezzel ellenkező megállapodás az ártöbblet tekintetében hatálytalan.

A 6. §. szerint vásárlásra jogosultak és a 8. §. szerint megbizott az általuk vásárolt terméynek tovább eladásánál azokat az árakat számíthatják fel, amelyeket a kereskedelemügyi miniszter hagy jóvá, még pedig a 6. §. esetében a belügyminiszterrel egyetértve.

5. Az ügyletek hatálya. Büntető rendelkezések.

12. §.

A jelen rendelet ellenére vásárlási jogosultság nélkül kötött ügylet teljesítését a vevő nem követelheti és az ügyletből a netalán adott előleg visszafizetésén felül egyéb jogot sem érvényesíthet.

A jelen rendelet értelmében vásárlásra jogosulttal kötött ügyletet az eladó a kikötött feltételeknek megfelelően pontosan köteles teljesíteni és evégből a vevő a közigazgatási hatóságnak segélyét is igénybe veheti. Ha az eladó olyan terméyeket, amelyeket a jelen rendelet szerint vásárlásra jogosultnak érvényesen eladott, a szerződésnek megfelelően a vevőnek át nem adja, azokat a hatóság a nála a közélelmezés és a közszükséglet céljára olyan áron veheti igénybe, amely az eladót a vevővel kötött szerződés értelmében a jelen rendelet szerint megilleti.

13. §.

Kihágást követ el és az 1912: LXIII. t.-c. 15. §-ának második bekezdésében megjelölt közigazgatási hatóság által az 1914: L. t.-c. 9. §-a értelmében két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő:

1. az a termelő, aki az 1915. évi terméséből búzát, rozsot, kétszerest, árpát vagy zabot olyan részére idegenít el, akiről tudja, hogy a jelen rendelet szerint vásárlási jogosultsága nincsen vagy hogy azt túllépi, valamint az a termelő, aki e terméyeivel a 2. vagy a 3. §. ellenére más módon rendelkezik; úgyszintén az, aki a termelőtől a 4. §. alapján vásárolt terméyeket az 5. §. ellenére másnak, mint a 6—8. §-ok értelmében vásárlásra jogosultnak adja el;

2. aki a termelőtől az 1915. évi termésből búzát, rozsot, kétszerest, árpát vagy zabot vétel útján vagy más jogügylettel a jelen rendelet ellenére vásárlási jogosultság nélkül vagy annak túllépésével szerez;

3. aki olyan ügyletet közvetít, amelyről tudja, hogy a jelen rendelet rendelkezéseibe ütközik.

A jelen rendelet ellenére szerzett készletekre nézve a rendőri büntető eljárás során a törvény értelmében elkobzásnak van helye.

A jelen rendelet ellenére történt gabonabeszerzések hatóságilag nyomoztatni fognak és azokat a hatóságnál bárki feljelentheti. A rendőri büntető eljárás során elkobzandó készlet értékének egyötöde a feljelentőt illeti; többi része a felmerült költségeknek levonásával a rokkant katonák segélyalapja javára fordíttatik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágások miatt az ottani jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

6. Záró rendelkezések.

14. §.

A vámkülföldről behozott buza-, rozs-, kétszeres-, árpa- és zabkészletek forgalombahozatalára és a behozott készletek elárusítására a kereskedelemügyi miniszter esetről-esetre külön ad engedélyt és ezen engedélyben szabályozza a behozott buza-, rozs-, kétszeres-, árpa-, és zabkészletek forgalombahozatalára vonatkozó feltételeket.

15. §.

A jövőbeli mezőgazdasági termésből várt egyes terményekre előleg nyujtásáról 1915. évi május hó 20. napján 1.761/1915. M. E. szám alatt kiadott rendelet érintetlenül marad.

A jövőbeli termés adásvételének tilalmáról és érvénytelenségéről 1915. évi április hó 8. napján 1.198/1915. M. E. szám alatt kiadott rendeletben foglalt rendelkezések annyiban, amennyiben a jelen rendelettel nem ellenkeznek, továbbra is érvényben maradnak.

16. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya, amennyiben ez a rendelet a magyar szent korona országainak egész területén hatályos törvényben szabályozott jogviszonyokra vonatkozik, Horvát-Szlavonországokra is kiterjed. A Horvát-Szlavonországokra kiterjedő rendelkezéseket, amennyiben végrehajtásuk nem a központi kormányt illeti, ott a bán hajtja végre.

Budapesten, 1915. évi junius hó 16. napján.

A m. kir. minisztérium 2.108/1915. M. E. számú rendelete a cséplési eredmények kötelező bejelentéséről.

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

Mindazok, akik benzinnel, petroleummal, villamos, vagy más motorikus erővel hajtott cséplőgéppel, gőz- és cséplőgéppel, vagy járgányos cséplőgéppel a maguk vagy más részére az 1915. évi termésből búzát, rozsot, kétszerest, árpát vagy zabot csépelnek, kötelesek az általuk végzett cséplésekről községenkint és gabonanemenkint pontos feljegyzéseket vezetni és az általuk elcsépelt búza-, rozs-, kétszeres-, árpa- és zabmennyiségeket a cséplés helyének községi elöljáróságánál (városokban a polgármesternél) a jelen rendelet értelmében bejelenteni.

A bejelentést megtenni elsősorban a cséplőgép birtokosa és ha a cséplőgép bérbe van adva, a bérlő köteles. Ha a birtokos vagy a bérlő a cséplőgépet nem maga kezeli, a gép kezelője a bejelentésre kötelezett.

2. §.

Az ugyanegy községben végzett cséplések eredményét a bejelentésre kötelezett köteles hetenkint és pedig minden vasárnap — ha pedig a cséplést az illető községben hétközben befejezte, a befejezést követő napon a községi elöljáróságnál bejelenteni. A bejelentéseket a községi elöljáróságoknál kapható, egy hétre (vasárnap - szombat) szóló bejelentőlapokon kell megtenni. A cséplés eredményét azonban naponkint kell a cséplés befejeztével az 1. §. szerint vezetett feljegyzések alapján a bejelentőlap megfelelő rovataiba bevezetni. A községi elöljáróság a bejelentőlap beszolgáltatását a bejelentőlaphoz tartozó szelvényen tanusítja. A bejelentés alapjául szolgáló feljegyzéseket (1. §.) a bejelentésre kötelezett köteles a helyszini ellenőrzés céljára megőrizni.

3. §.

A községi elöljáróságok kötelesek a jelen rendelet életbelépésétől számított egy héten belül a községük területén állandóan lakó cséplőtulajdonosok, cséplőgépbérlők és cséplőgépkezelők névjegyzékét a m. kir. központi statisztikai hivatalnak (Budapest, II. ker., Heltai Ferenc-utca 5—7. sz.) megküldeni. Ha ennek a névjegyzéknek megküldése a jelen rendelet életbelépése előtt már megtörtént, a névjegyzéket nem kell újból megküldeni.

Cséplési eredmények

4. §.

A községi előljáróságok kötelesek a m. kir. központi statisztikai hivatal által e célra megküldött bejelentőlapokat a bejelentésre kötelezettek között haladéktalanul szétosztani, azokat a bejelentés kötelezettségére kioktatni, a bejelentőlapok pontos beszolgáltatását ellenőrizni és szorgalmazni, a bejelentőlapok beszolgáltatását pedig a bejelentővel szemben a bejelentőlap szelvényén elismerni.

A községi előljáróságok a m. kir. központi statisztikai hivatal felszólítására kötelesek a hivatalt tájékoztatni arra nézve, hogy területükön kézi erővel hajtott cséplőgépen vagy kézzel, vagy nyomtatással mekkora terület termése csépeltetett.

5. §.

A bejelentőlapokat a községi előljáróságok fegyelmi felelősség terhe alatt szigorúan bizalmas iratokként kötelesek kezelni és az előző hétről beszolgáltatott bejelentőlapokat zárt borítékban hétfőn reggel a m. kir. központi statisztikai hivatal címére postára adni. A községi előljáróság (városokban a polgármester) azt, hogy a község (város) területén a cséplés befejeztetett, a m. kir. központi statisztikai hivatalnak külön is bejelenteni köteles.

6. §.

A m. kir. központi statisztikai hivatal igazolt megbizottai a bejelentett adatok helyességének megállapítása végett a bejelentésre kötelezetteknek az 1. §. szerint vezetett feljegyzéseit és a bejelentőlapokat a helyszinén megvizsgálhatják.

A földmívelésügyi miniszter, Horvát-Szlavonországokban a bán, a cséplési eredmények bejelentését külön megbizottak által is ellenőriztetheti.

Cséplési eredmények

7. §.

Aki a jelen rendeletben megszabott bejelentési kötelességét nem teljesíti, vagy egyébként megszegi vagy hatósági ellenőrzését meghiusítja, az amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el és az 1912. évi LXIII. t.-c. 15. §-ának második bekezdésében megjelölt közigazgatási hatóság által az 1914 : L. t.-c. 9. §-a értelmében két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ottani jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

8. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya kiterjed a magyar szent korona országainak egész területére, Horvát-Szlavonországokban azonban a bejelentési kötelezettség végrehajtása céljából szükséges rendelkezéseket a bán teszi meg.

Budapesten, 1915. évi június hó 19-én.

A m. kir. miniszterium 2.357/1915. M. E. számú rendelete, a húsfogyasztás korlátozásáról.

A magyar királyi minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott 1912 : LXIII. törvénycikket és a hadiszolgáltatásokról szóló 1912 : LXVIII. törvénycikket kiegészítő 1914 : L. törvénycikk 4. §-a alapján a következőket rendeli :

1. §.

Marhahúst, borjuhúst és sertéshúst a hét két napján és pedig kedden és pénteken — akár nagyban, akár kicsinyben (adagokban) — árúsítani vagy egyébként forgalomba hozni tilos. Ugyanezeken a napokon tilos fogadókban, vendéglőkben, egyleti jellegű és más étkező helyeken az említett húsneműekből előállított ételeket kiszolgáltatni.

Ez a tilalom nem vonatkozik a húsiparban előállított olyan állóképes húskészítményekre, amelyeknek előállítása hosszabb időt igényel és fogyasztása hosszabb időn át történik ; nem vonatkozik továbbá a szarvasmarha, borjú és sertés levágásából nyert és emberi táplálkozásra alkalmas melléktermékekre.

2. §.

Húsnak vagy húsételeknek elárusítására szolgáló üzletekben tilos az 1. §-ban meghatározott napokon az idézett §. tilalma alá eső húst vagy ételt az elárusító helyiségben a közönség részére az átvételt vagy elfogyasztást lehetővé tevő módon készen tartani.

3. §.

Az 1. §. rendelkezései alól kórházak és egyéb gyógyintézetek, valamint gyermeknevelő intézetek javára, közegészségügyi szükségesség alapján, a belügyminiszter kivételeket engedélyezhet.

4. §.

A katonai igazgatás részére szállított hús kiszolgáltatása nem esik az 1. §. tilalma alá.

5. §.

Aki a jelen rendelet 1. és 2. §-ában foglalt tiltó rendelkezéseket megszegi, az, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és az 1914 : L. törvénycikk 9. §-a értelmében két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a magyar királyi államrendőrség hatáskörébe tartozik.

6. §.

A jelen rendeletet minden községben (városban) a helyben szokásos módon haladéktalanul közhírré kell tenni.

7. §.

Ez a rendelet 1915. évi július hó 8. napján lép életbe. Hatálya Horvát-Szlavonországokra nem terjed ki.

Budapest, 1915. évi július hó 3. napján.

A m. kir. belügyminiszter 52.375/1915. III/c. sz. rendelete Budapest székesfőváros tanácsához a tejtermékek forgalmának és fogyasztásának szabályozása tárgyában.

A minisztérium 1559/1915. M. E. számú rendeletével adott felhatalmazás alapján, Budapest székesfőváros közélelmezése érdekében a tehéntej és egyes tejtermékek forgalmának és fogyasztásának szabályozása végett a földmívelésügyi és kereskedelemügyi miniszter urakkal egyetértőleg felhivom a székesfőváros tanácsát, hogy a székesfőváros területére nézve:

1. Határozza meg azt a legmagasabb árat, amelyet a tehéntejért az követelhet, aki az általa termelt, vagy a termelőtől vett tejet akár közvetve, akár közvetlenül a fogyasztás céljait szolgáló forgalomban eladja, vagy tovább eladja. Ezt a legmagasabb árat a nagyban és kicsinyben való eladásra nézve külön-külön kell meghatározni.

2. Határozza meg a tehéntejnek azt a napi mennyiségét melyet a kávéházak, cukrászdák, vendéglői vagy egyesületi jellegű étkezőhelyek, valamint tehéntejnek vagy tehéntej felhasználásával előállitott italoknak árusitásával foglalkozó egyéb üzletek és üzemek forgalomba hozhatnak.

3. Határozza meg, hogy a tejkereskedők a részükre akár szóbeli, akár irásbeli szerződés vagy más megegyezés alapján szállitott tehéntejet legfeljebb az 1. pont alapján megállapitott ár mellett milyen módon és minő célra kötelesek közfogyasztásra bocsátani.

4. Tejszinnek és tejszinhabnak bármiféle alakban való forgalombahozatalát tiltsa el.

5. A pasztörizált tejnek és más ilynemű tejtermékeknek és tejkészitményeknek forgalombahozatalát a szükséghez képest korlátozza.

6. Ezt a rendeletemet falragaszok útján is tegye közhirré a következő hozzáadással:

A tanácsnak a tehéntejért követelhető legmagasabb árat megállapitó határozata ellen három nap alatt a kereskedelemügyi miniszterhez, ezen rendelet alapján hozott egyéb határozata ellen ugyancsak három nap alatt a belügyminiszterhez lehet fellebbezni.

A fellebbezésnek nincsen halasztó hatálya.

Aki a tehéntejért az ezen rendelet 1. pontja értelmében megállapitott legmagasabb árnál magasabb árat követel, elfogad, adat, vagy igértet a maga vagy harmadik személy javára, az — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el és az 1914 : L. t.-c. 9. §-a értelmében két hónapig terjedhető elzárással, valamint 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Ugyanigy büntetendő az s, aki akár szándékosan, akár a köteles gondoskodás elmulasztásával bármely módon közreműködik ottan, hogy az árusitással megbizott alkalmazottja vagy az eladást közvetitő más személy a tehéntejért követelhető legmagasabb árak megállapitott korlátozását kijátszsza vagy meghiusitja, vagy aki bárkinek a korlátozás kijátszására vagy meghiusitására irányuló eljárását bármely módon elősegiti vagy eltitkolja.

Ugyanigy büntetendő az, aki ezen rendelet alapján a tanács által kibocsátott egyéb rendelkezéseket megszegi vagy azoknak ellenszegül.

E kihágások miatt az eljárás az államrendőrség mint rendőri büntető biróságnak hatáskorébe tartozik.

Ez a rendelet a tejszin és tejszinhab forgalombahozatalának tilalmazására vonatkozó részében a kihirdetés után való har-

madik napon, egyéb részében a tanács által meghatározandó határidőben lép életbe.

Budapest, 1915. évi május hó 6-án.*)

A. m. kir. minisztérium 2.405/1915. M. E. számú rendelete, a buzában vagy rozsban kötelezett terménybeli járandóságok tárgyában. 9.090/1914. M. E. szám alatt kiadott rendeletnek hatályon kívül helyezéséről.

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

*) A fenti belügyminiszteri rendelettel kapcsolatban a székesfőváros tanácsa a következő hirdetményt tette közzé:

Ezen mininszteri rendelet 1. pontjának végrehajtásaképen a tanács a tehéntej legmagasabb árát a főváros egész területére nézve további intézkedésig a következőképen állapitja meg:

a tehéntej legmagasabb ára, amelyet az követelhet, aki az általa termelt vagy a termelőtől vett tejet akár közvetve, akár közvetlenül a fogyasztás céljait szolgáló forgalomban eladja vagy tovább eladja:

a nagyban való eladásnál kannákban árusitva literenkint	36 fillér
zárt palackokban árusitva literenkint	41 „
a kicsinyben való eladásnál és pedig nyitott edényből kimérve literenkint	40 „
zárt palackokban árusitva literenkint/.	44 „

Ezek a rendelkezések 1915. évi julius hó 15. napján lépnek életbe.

A miniszteri rendeletnek 2., 3., 4. és 5. pontjában foglaltak végrehajtása ügyében a tanács a szükséghez képest külön fog intézkedni.

A tanács utasitotta a ker. elöljáróságokat, a vásárcsarnokok igazgatóságát és a vásárigazgatóságot, hogy ezeket a rendelkezéseket működésük területén, nevezetesen mindazokban az ipari és kereskedelmi üzletekben, amelyeknek üzemében tejet használnak avagy árusitanak, nemkülönben a piacokon, vásárcsarnokokban és egyéb kereskedelmi forgalomban szigorúan ellenőrizzék, a netán tapasztalt kihágásokat pedig az illetékes ker. rendőrkapitányságoknak jelentsék fel.

A tanács egyidejüleg megkereste az államrendőrség főkapitányságát, hogy a fenti rendelkezéseket saját közegeivel is állandóan ellenőriztesse.

Kelt Budapesten 1915. julius 6-án.

Később a julius 29-iki lapokban a székesfőváros tanácsa a következő közleményt tette közzé:

A rendes tehéntejen kivül csak a következő tejfajták hozhatók forgalomba: pasztőrizált tej, sajtanyagban csökkentett tejek (ugynevezett gyógyitótejek). Ez a rendelkezés nem vonatkozik a közönséges aludttejre, a yoghurtra, a tejporra és a kondenzált tejre. Pasztőrizált és gyógyitótejet további rendelkezésig csak a Budapesti Központi Tejcsarnok Szövetkezet és a Budapesti Általános Tejcsarnok R.-T. hozhat forgalomba, de erre egyéb vállalatok is kaphatnak majd engedelmet. A forgalomba hozott pasztőrizált és gyógyitótej mennyisége naponkint nem haladja tul az illető vállalatok által forgalomba hozott egész tejmennyiség 8 százalékát. *A pasztőrizált tej zsirtartalma legalább 3.6 zsázalék kell hogy legyen.* A pasztőrizált tej csak lezárt palackban hozható forgalomba; a palackokon kitüntetendő a *tej különleges összetétele* és az előállitás napja. A pasztőrizált tej legmagasabb ára *literenkint 48 fillér*, a gyógyitótej ára *literenkint 70 fillér*. A kóser tejnek ugyanaz lesz az ára, mint a rendes tejnek.

Bizományosok

1. §.

A m. kir. minisztériumnak a búzában vagy rozsban kötelezett terménybeli járandóságok tárgyában 1914. évi december hó 15. napján 9.090/1914. M. E. szám alatt kiadott rendelete hatályát veszti. Ehhez képest az idézett rendeletben megállapított az a korlátozás, hogy a búzában vagy a rozsban kötelezett terménybeli járandóság egyharmad részét árpában vagy tengeriben kell kiszolgáltatni, a jelen rendelet életbelépésével megszünik.

2. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe.

Budapest, 1915. évi július hó 8. napján.

A m. kir. minisztérium 2.468/1915. M. E. számú rendelete, az 1915. évi búza-, rozs-, kétszeres-, árpa- és zabtermésnek zár alá vételéről 2.072/1915. M. E. szám alatt kiadott rendelet kiegészitése tárgyában.

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján az 1915. évi búza-, rozs-, kétszeres-, árpa- és zabtermésnek zár alá vételéről 1915. évi junius hó 16. napján 2.072/1915. M. E. szám alatt kiadott rendeletének kiegészitéseül a következőket rendeli:

1. §.

A közérdekből vagy kiviteli célokra szükséges gabonamennyiségek megvásárlásával és szállitásával a 2.072/1915. M. E. számú rendelet 8. §-a alapján megbizott társaság a jelzett célokra szükséges gabonamennyiségek megvásárlásánál bizományosok közreműködését is igénybe veheti és az idézett 8. §. 4. pontjában emlitett kölcsön és előleg nyujtására vonatkozó kötelezettségét olykép is teljesitheti, hogy erre a kölcsön- és előlegnyujtásra az általuk kötött vételi ügyletek körében a vásárlással megbizott bizományosokat kötelezi.

A bizományosok kötelesek vásárlásaik megkezdése előtt a társaság által részükre kiállitott igazolójegyet a vásárlás helye szerint illetékes főszolgabirónál (városi polgármesternél) láttamozás végett bemutatni és a hatóságnak felhivásra felmutatni.

2. §.

A 2.072/1915. M. E. számú rendelet 4. §-a ér elmében a termelőtől való vétellel fedezhető gazdasági szükséglet címén mező-

Bizományosok

gazdasági üzemek birtokosai csak az általuk természetben kiszolgáltatandó terménybeli járandóságokra, a vetőmagra, valamint a tenyész- és haszonállataik eltartására és hizlalására szükséges és a saját termésükből nem fedezhető gabonamennyiséget, egyéb üzemek birtokosai csak a vállalatukban alkalmazottak terménybeli járandóságaira és a vállalat folytatásához szükséges igavonó állatok eltartására szükséges gabonamennyiségeket, mások pedig csak a saját háztartásuk céljára és a foglalkozásuk vagy hivatásuk teljesitésére rendelt állatok eltartására szükséges gabonamennyiségeket vásárolhatják. A fél vállalatában való feldolgozásra szánt valamint az állathizlalásra egyébként szükséges gabonamennyiségek nem tekinthetők oly gazdasági szükségletnek, amely a 2.072/1915. M. E. számú rendelet 4. §-a értelmében a termelőtől való vásárlásra jogosit; az ily szükséglet kielégitésére szolgáló gabonamennyiségek beszerzésére nézve az idézett rendelet 10. §-ának szabályai irányadók.

Az előbbi bekezdés a 2.072/1915. M. E. számú rendelet 4. §-ának 4. bekezdése helyébe lép.

3. §.

Kereskedők (igy nevezetesen fogyasztási szövetkezetek is), ha gabona adásvételével eddig is foglalkoztak, annak a törvényhatóságnak a területén, ahol üzleti telepük van, a termelőktől búzát, rozsot, kétszerest, árpát és zabot továbbeladás céljára is vásárolhatnak, de csak oly termelőtől, akinek eladásra szánt termése a felsorolt gabonaneműekből együttvéve legfeljebb száz métermázsát tesz ki.

Az előbbi bekezdés alapján vásárolt gabonamennyiségeket a vevő csak az államnak, a 2.072/1915. M. E. számú rendelet 8. §-a alapján megbizott társaságnak, e társaság bizományosainak vagy azoknak adhatja el, akik a 2.072/1915. M. E. számú rendelet 6. §-a alapján vásárlásra vannak jogositva.

Tilos az e §. első bekezdése alapján vásárolt gabonáért az ott emlitett kereskedőnek (fogyasztási szövetkezetnek) a továbbeladásnál olyan árat felszámitania, amely, habár a hatóságilag megállapitott legmagasabb árat nem is haladja meg, mégis aránytalanul magasabb az általa a termelőnek fizetett árnál.

Aki a jelen §. rendelkezéseit megszegi, az — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihá-

gást követ el és az 1912 : LXIII. t.-c. 15. §-ának 2. bekezdésében megjelölt közigazgatási hatóság által az 1914 : L. t.-c. 9. §-a értelmében két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. Az e kihágás miatt jogerősen elitélt elveszti a jelen §-on alapuló vásárlási jogosultságát.

A fogyasztási szövetkezeteknek az a joga, hogy a 2.072. 1915. M. E. számú rendelet 6. §-a értelmében nyert engedély alapján és annak korlátai között saját tagjaik élelmezésére a termelőtől vásárolhassanak, érintetlenül marad és ilykép vásárolt gabonakészleteikre az előbbi bekezdések szabályai nem vonatkoznak.

4. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya, amennyiben ez a rendelet a magyar szent korona országainak egész területén hatályos törvényben szabályozott jogviszonyokra vonatkozik, Horvát-Szlavonországokra is kiterjed. A Horvát-Szlavonországokra kiterjedő rendelkezéseket, amennyiben végrehajtásuk nem a központi kormányt illeti, ott a bán hajtja végre. Amennyiben ez a rendelet oly jogszabályokra utal, amelyeknek hatálya Horvát-Szlavonországokra nem terjed ki, helyettük ezekben az országokban az ottani jogszabályok irányadók.

Budapest, 1915. évi julius hó 13. napján.

A m. kir. minisztérium 2.502/1915. M. E. számú rendelete a buza- és rozsliszt kiméléséről 649/1915. M. E. szám alatt kiadott rendeletnek hatályon kivül helyezése tárgyában.

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli :

1. §.

A m. kir. minisztériumnak a buza- és rozsliszt kiméléséről 1915. évi február hó 16-ik napján 649/1915. M. E. szám alatt kiadott rendelete hatályát veszti.

2. §.

Ez a rendelet 1915. évi julius hó 1-ső napjától kezdődő hatálylyal lép életbe.

Budapest, 1915. évi julius hó 13. napján.

A m. kir. minisztérium 2.470/1915. M. E. számú rendelete, egyes mezőgazdasági termények és lisztneműek szállításához szükséges igazolványokra vonatkozó rendelkezések kiegészitéséről és módositásáról.

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

A m. kir. minisztérium által a buzának és némely más cikkeknek vasuton, hajón vagy gépkocsin történő szállitásához szükséges gazolványokról 1915. évi március hó 17. napján 952/1915. M. E. szám alatt kiadott rendeletben foglalt rendelkezések megfelelően kiterjesztetnek a kétszeresre, a zabra, valamint az — akár hántolt, akár nem hántolt — száraz (érett) babra, borsóra és lencsére is.

2. §.

A Hadi Termény-részvénytársaság címére szóló vagy általa feladott küldeményekre nézve mindazokat a szállitási igazolványokat, amelyek a 952/1915. M. E., az 1.151/1915. M. E. és a jelen rendelet 1. §-a szerint szükségesek, az Országos Gazdasági Bizottság állitja ki.

3. §.

A 952/1915. M. E. számú rendelet 2. §-ának 5. bekezdése akként módosul, hogy a szállitási gazolványokat Budapest székesfővárosban ezentúl a tanács által megbizott tisztviselők állitják ki.

4. §.

A kereskedelemügyi miniszter a földmívelésügyi miniszterrel egyetértőleg a 952/1915. M. E. számú rendeletet a jelen rendeletből folyó kiegészitésekkel és módositásokkal együtt kiterjesztheti a fennálló rendelkezésekben nem emlitett mezőgazdasági termények, termékekre és cikkekre, valamint kiterjesztheti egyes törvényhatóságok tekintetében a tengelyen vagy bármely más módon való szállitásra is.

5. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya, amennyiben a magyar szent korona országainak egész területén

hatályos törvényben szabályozott jogviszonyokra vonatkozik, Horvát-Szlavonországokra is kiterjed. Horvát-Szlavonországokban ezt a rendeletet, amennyiben végrehajtása az ottani önkormányzat körébe tartozik, a bán hajtja végre.

Budapest, 1915. évi julius hó 13. napján.

Új őrlési rendelet

A m. kir. minisztérium 2.726/1915. M. E. számu rendelete a közfogyasztásra szánt búza- és rozsliszt előállításának és forgalombahozatalának új szabályozásáról.

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a közfogyasztásra szánt búzaliszt és rozsliszt előállítása és forgalombahozatala tárgyában a következőket rendeli:

1. §.

Malomvállalatok — a 6. §-ban említett vámőrlőmalmok kivételével — búzából és rozsból csak az alábbi 2—4. §-okban meghatározott minőségű lisztfajtákat állíthatják elő s az e gabonaneműekből való liszt tekintetében a jelen rendelet hatályának idejére csak az itt meghatározott minőségű lisztfajták szállítása iránt vállalhatnak kötelezettséget.

Nem malomvállalatok az eddigi szabályoknak megfelelő lisztfajtákat csak 1915. évi augusztus hó 15. napjáig bezárólag árusíthatják, Ezen a napon túl búzából és rozsból általában csak a jelen rendeletnek megfelelő minőségű lisztfajtákat szabad árúba bocsátani, eladni, vagy bármely más módon forgalomba hozni.

Egyes törvényhatóságokra nézve a kereskedelemügyi miniszter a belügyminiszterrel egyetértőleg az előbbi bekezdésben említett határidőt indokolt esetekben meghosszabbíthatja.

2. §.

A 2%-nál nem több idegen keveréket tartalmazó, hektoliterenkint 75 kg.-os súlyminőségű búzát az egynemű korpa és hulladék elvonása után annak figyelembevételével, hogy takarmánylisztet előállítani tilos, 78%-ra kell kiőrölni és ebből legfeljebb a következő háromfajta lisztet szabad előállítani:

1. finom, azaz a régi tipusú nullás liszt minőségének megfelelő tésztalisztet a megőrlés alá vett búzamennyiség összsúlyának legfeljebb 15%-a erejéig, amely lisztmennyiségbe beszámítandó a malom által esetleg előállított dara is;

2. főzőlisztet, mely nem durvább a régi tipusú 2. számmal jelzett lisztnél, a megőrlés alá vett búzamennyiség összsúlyának további 25%-a erejéig;

3. egyfajta kenyérlisztet oly mennyiségben, hogy az 1., 2. és 3. pontban megjelölt lisztfajták együttesen a megőrlés alá vett búzamennyiség összsúlyának 78%-át adják.

Egyminőségű lisztet (síma őrlésű) másnak, mint a 6. §-ban említett vámőrlőmalmoknak, előállítani tilos.

Uj őrlési rendelet

3. §.

Ha a búza hektoliterjének súlya (minőségi súlya) — 2%-nál nem több idegen keverék mellett — 75 kg.-nál nagyobb, a malomvállalat a 78%-ra való kiőrlés és a főzőlisztre vonatkozólag a 2. §-ban megállapított arány változatlan fenntartása mellett, a hektoliter-súlykülönbözetnek minden egyes kilogrammja után 1/2%-kal több finom tésztalisztet és ennek megfelelőleg 1/2%-kal kevesebb kenyérlisztet állíthat elő, mint a 2. §-ban a finom tésztalisztre, illetve a kenyérlisztre vonatkozólag meg van állapítva.

Ha pedig a búza hektoliterjének súlya (minőségi súlya) — 2%-nál nem több idegen keverék mellett — 75 kg.-nál kisebb, köteles a malomvállalat a 78%-ra való kiőrlés és a főzőlisztre vonatkozólag a 2. §-ban megállapított arány változatlan fenntartása mellett a hektoliter-súlykülönbözetnek minden teljes kilogrammja után 1/2%-kal kevesebb finom tésztalisztet és ennek megfelelően 1/2%-kal több kenyérlisztet előállítani, mint a 2. §-ban a finom tésztalisztre, illetve kenyérlisztre vonatkozólag van megállapítva.

Ha a búza 2%-nál több idegen keveréket tartalmaz, köteles a malomvállalat a keveréknek minden megkezdett százaléktöbblete után a kenyérlisztre nézve a 2. §-ban meghatározott mennyiséget 1—1%-kal csökkenteni s ezzel szemben a korpa- és hulladékmennyiséget 1—1%-kal megfelelően növelni.

4. §.

A rozsból, amelynek hektoliterenkinti súlya (minőségi súlya) 70 kg., az egynemű korpa és hulladék elvonása után annak figyelembevételével, hogy takarmánylisztet előállítani tilos, a megőrölt mennyiség 80%-ának megfelelő egységes minőségű lisztet kell előállítani.

Ha a rozs hektoliterjének súlya (minőségi súlya) 70 kg.-nál nagyobb, a malomvállalat a hektoliter-súlykülönbözetnek minden teljes kilogrammja után 1/2%-kal több lisztet állíthat elő, mint az előbbi bekezdésben meg van állapítva. Ha pedig a rozs hektoliterjének súlya (minőségi súlya) 70 kg.-nál kisebb, köteles a malomvállalat a hektoliter-súlykülönbözetnek minden teljes

kilogrammja után 1/20/0-kal kevesebb lisztet és ennek megfelelően 1/20/0-kal több korpát előállítani, mint a jelen §. első bekezdésében meg van állapítva.

5. §.

Az előző §-okban foglalt rendelkezések megtartásának ellenőrzése céljából a kereskedelemügyi miniszternek a földmívelésügyi miniszterrel, Horvát-Szlavonországokra nézve a bánnal egyetértőleg az 1914. évi november hó 27. napján 84.204. szám alatt kiadott rendeletében foglalt intézkedések továbbra is érvényben maradnak.

Azokat a bevételi és kiadási árújegyzékeket, amelyeket a malomvállalatok az előbbi bekezdésben említett rendelet értelmében az ellenőrzés céljából eddig vezettek, a jelen rendelet életbelépténck napjával le kell zárni és az e napot követő időre új jegyzékeket kell nyitni.

6. §.

Oly malomvállalatokra, amelyek lisztet vagy őrleményt bérért vagy az őrlés végett behozott gabonanemű bizonyos hányadáért kizárólag az őröltető félnek házi szükségletére állítanak elő és lisztet vagy egyéb őrleményt eladásra, vagy a behozott gabonanemüvel való kicserélés céljaira (csuvározás) egyáltalán nem őrölnek (vámőrlőmalmok), a jelen rendelet nem vonatkozik.

7. §.

A katonai igazgatás részére szóló lisztőrlésekre és szállításokra jelen rendelet nem alkalmazható.

8. §.

Aki a jelen rendeletnek a búza- és rozsliszt előállítására vagy forgalombahozatalára vonatkozó rendelkezéseit megszegi, vagy aki a megállapított ellenőrzési intézkedéseket meg nem tartja, kihágást követ el és amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, az 1914 : L. t.-c. 9. §-a értelmében — az 1912 : LXIII. t.-c. 15. §-ának második bekezdésében megjelölt közigazgatási hatóság által, Horvát-Szlavonországokban az ottani jogszabály szerint hivatott hatóság által — két hónapig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

9. §.

A vámkülföldről behozott búza- és rozslisztkészletek forgalombahozatalára és a behozott készletek elárusítására a kereskedelemügyi miniszter esetről-esetre külön ad engedélyt.

10. §.

A jelen rendelet életbeléptével a m. kir. minisztériumnak 1915. évi március hó 30. napján 1.113/1915. M. E. sz. a. kiadott rendelete hatályát veszti.

11. §.

Ez a rendelet kihirdetése napján lép életbe és hatálya a magyar szent korona országainak egész területére kiterjed. Horvát-Szlavonországokban ezt a rendeletet, amennyiben végrehajtása az ottani önkormányzat körébe tartozik, a bán hajtja végre.

Budapest, 1915. évi július hó 24. napján.

A m. kir. minisztériumnak 2.813/1915. M. E. számú rendelete, az 1915. évi búza-, rozs-, kétszeres-, árpa- és zabtermésnek zár alá vételéről 2.072/1915. M. E. szám alatt kiadott rendelet kiegészítése tárgyában.

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján az 1915. évi búza-, rozs-, kétszeres-, árpa- és zabtermésnek zár alá vételéről 1915. évi június hó 16. napján 2.072/1915. M. E. szám alatt kiadott rendeletének kiegészítéseül a következőket rendeli:

1. §.

Malomvállalatok, amelyek a Haditermény-részvénytársaságtól búza vagy rozs őrlésére megbízást kaptak, annak a mennyiségnek keretén belül, amelyre a megbízás vonatkozik, jogosítva vannak a malomüzem telephelyére eladás céljaira tengelyen beszállított búzát és rozsot megvásárolni.

2. §.

Oly malomvállalatok, amelyek sem a Haditermény-részvénytársaságtól, sem valamely törvényhatóságtól, sem a katonai igazgatás részére megbízást nem kaptak, vagy ha kaptak, a megbízás napi (12 órai) őrlőképességük kétharmad részét nem haladja túl, jogosítva vannak 1915. évi szeptember hó 15. napjáig bezárólag saját törvényhatóságuk területén annyi gabonát vásárolni, amennyi gabona szükséges annak a lisztmennyiségnek az előállításához, mint amelynek leszállítására a saját törvényhatóságuk területén lakó fogyasztóktól írásbeli megbízást kaptak. Azért, hogy a megbízásban megjelölt gabonamennyiség nem haladja meg azt a gabonaösszmennyiséget, melyet a megbízást adó fél a 2.072/1915. M. E. számú rendelet 4. §-a értelmében saját és háztartási szükséglete címén beszerezni jogosítva van,

a megbízást adó fél az idézett rendelet értelmében felelősséggel tartozik.

A fogyasztók megrendeléséről a malomvállalat a felek nevét és a rendelt lisztmennyiségeket feltüntető jegyzéket köteles vezetni s azt minden hónap 1-én és 15-én másolatban az elsőfokú közigazgatási hatóságoknak átszolgáltatni köteles. Nevezett hatóságok jogosítva vannak a malomvállalat üzemét időnkint megvizsgálni.

A belügyminiszter a kereskedelemügyi és földmívelésügyi miniszterrel egyetértőleg ott, ahol a törvényhatóság vagy rendezett tanácsú város gondoskodik a fogyasztók ellátásáról, az ezen szakasz első bekezdésében adott felhatalmazást visszavonhatja, ott pedig, ahol erre a fogyasztók ellátása szempontjából szükség van, a felhatalmazást a megjelölt határidőn túl is megadhatja.

3. §.

Vámőrlő malomvállalatok vagy oly malomvállalatok, amelyek lisztet vagy őrleményt bérért vagy az őrlés végett behozott termény bizonyos hányadáért kizárólag az őröltető félnek házi vagy gazdasági szükségletére állítanak elő, a jelen rendelet életbelépése napjától kezdve, amennyiben az őröltető fél kívánságára a felőrölt búzából előállított lisztből egy, legfeljebb két minőségű finomabb lisztet vonnak ki, ezt legfeljebb a felőrlés alá vett búzamennyiség 40%-áig eszközölhetik. Rozsból csak egységes minőségű lisztet szabad előállítani.

4. §.

Aki a jelen rendeletet megszegi, kihágást követ el és amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, az 1914 : L. t.-c. 9. §-a értelmében — az 1912 : LXIII. t.-c. 15. §-ának második bekezdésében megjelölt közigazgatási hatóság által — két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

5. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe és hatálya Horvát-Szlavonországokra nem terjed ki.

Budapesten, 1915. évi július hó 27. napján.

Maláta- és árpakészletek bejelentése, malátakészletek lefoglalása, sörgyártás korlátozása.

A m. kir. minisztérium 825/1915. M. E. számú rendelete a malátagyár- és sörgyárvállalatok maláta- és árpakészleteinek bejelentése tárgyában.

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott 1912 : LXIII. törvénycikket és a hadiszolgáltatásokról szóló LXVIII. törvénycikket kiegészitő 1914 : L. törvénycikk 2. §-a alapján a következőket rendeli :

1. §.

Minden malátagyár- és sörgyárvállalat köteles úgy a saját ipartelepén, mint bárhol másutt levő maláta- és árpakészletét és pedig tekintet nélkül arra, hogy az saját avagy másnak tulajdona-e, legkésőbb 1915. évi március hó 9. napjáig bezárólag a március hó 6. napján volt állapot szerint a kereskedelemügyi minisztériumnak bejelenteni. A 639/1915. M. E. számú rendelet 2. §-a alapján nyert kivételes továbbtermelési engedély folytán már beáztatott árpát mint malátakészletet kell kimutatni.

Azt az árpakészletet, mely az ipartelepen kivül van elhelyezve, a raktározás helyének pontos megjelölése mellett tételenként kell kimutatni.

Azokat a maláta- és árpamennyiségeket, amèlyek az 1915. évi március hó 6. napján fuvarozás alatt állanak, amennyiben azok vámbelföldi rendeltetésűek, a feladó köteles bejelenteni.

2. §.

Az árpakészletnek részben vagy egészben való elidegenitése esetében a gyár a vevő fél nevét és lakóhelyét a raktárkönyvében feljegyezni köteles.

Az 1914 : L. törvénycikk 2. §-a értelmében a kereskedelemügyi miniszter, Horvát-Szlavonországokban a bán a bejelentett adatok helyességének megállapitása végett a bejelentésre kötelezettnek készleteit, raktárait és üzleti könyveit közegei útján bármikor megvizsgáltathatja.

3. §.

Aki a jelen rendelet 1. §-ában meghatározott maláta- és árpakészletét a jelen rendelet ellenére be nem jelenti, vagy nem a valóságnak megfelelően jelenti be, eltitkolja vagy az ellenőrzést meghiusitja, az — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el és az 1914 : L. t.-c. 9. §-a értelmében két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működése területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban a kihágás miatt az ott érvényes jogszabályok szerint hivatott hatóságok járnak el.

4. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya kiterjed a magyar szent korona országainak egész területére.

Budapesten, 1915. évi március hó 5. napján.

A m. kir. minisztérium 1.692/1915. M. E. számú rendelete a malátakészletek bejelentése tárgyában.

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott 1912 : LXIII. törvénycikket és a hadiszolgáltatásokról szóló 1912 : LXVIII. törvénycikket kiegészitő 1914 : L. t.-c. 2. §-a alapján a következőket rendeli :

1. §.

Minden malátagyár és sörgyár, mely saját vagy idegen helyiségben malátát készletben vagy más részére őrizetben tart, köteles ezeket a készleteket legkésőbb 1915. évi junius hó 5. napjáig bezárólag a május hó 23. napján volt állapot szerint a hatóságnak bejelenteni.

Azokat a malátakészleteket, amelyek 1915. évi május hó 23. napján fuvarozás alatt állanak, a címzett köteles és pedig a rendeltetési helyre érkezésük után haladéktalanul bejelenteni.

2. §.

A bejelentést annál az elsőfokú iparhatóságnál (kis- és nagyközségekben a főszolgabirónál, rendezett tanácsú városokban a tanácsnál, törvényhatósági joggal felruházott városokban a rendőrkapitánynál, Budapest székesfővárosban a kerületi előljáróságnál, Fiume városában és kerületében a rendőrkapitánynál) kell benyujtani, amelynek területén a készletek vannak.

A bejelentéshez az előbbi bekezdésben emlitett hatóságoknál és a községi előljáróságoknál kapható bejelentő lapokat kell felhasználni és azokat két példányban az összes rovatok kitöltésével kell benyujtani. Postai úton való beküldés esetében a bejelentőlapokat legkésőbb a határidő utolsó napján kell postára adni. Az elsőfokú iparhatóság a bejelentőlapok egyik példányát megtartja, a másikat pedig késedelem nélkül közvetlenül a kereskedelemügyi miniszterhez terjeszti fel.

3. §.

Aki az 1. §-ban meghatározott malátából birtokában levő készletet a jelen rendelet ellenére be nem jelenti, vagy nem a valóságnak megfelelően jelenti be, a hatóság előtt eltitkolja, az ellenőrzést meghiusitja, az, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és az 1914 : L. t.-c. 9. §-a értelmében két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ott érvényes jogszabályok szerint hivatott hatóságok járnak el.

4. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya kiterjed a magyar szent korona országainak egész területére, Horvát-Szlavonországokban azonban a bejelentési kötelezettség végrehajtása céljából szükséges rendelkezéseket a bán teszi meg.

Budapesten, 1915. évi május hó 22. napján.

A m. kir. honvédelmi miniszter 124.831/20. b. 1915. számú rendelete a malátakészletek hadicélokra való igénybevétele tárgyában.

Valamennyi magyarországi vármegyei és városi törvényhatóságnak, továbbá valamennyi horvát-szlavon megye, Osijek, Varazdin, Zagreb és Zemun városok királyi hatóságának.

A hadiszolgáltatásokról szóló 1912 : LXVIII. t.-c. 24. és 27. §-ai alapján a következőket rendelem :

1. §.

A malátagyáraknak és sörgyáraknak a m. kir. minisztérium M. E. 1.692/1915. számú rendelete értelmében bejelentendő 1915. évi május hó 23-iki malátakészleteiből egyötöd részt ezennel hadicélokra igénybevetteknek jelentem ki. Az igénybevett készleteket, akár megtörtént bejelentésük, akár nem, a birtokos 1915. évi május hó 23-tól kezdve el nem idegenitheti és fel nem dolgozhatja és azokkal más módon sem rendelkezhetik.

2. §.

A birtokos az igénybevett készleteket a katonai igazgatás részére való tényleges átvételük időpontjáig megőrizni köteles.

Az igénybevett készletek, amennyiben szakértői megállapitás szerint hadicélokra alkalmasak, a katonai igazgatás által, métermázsánként 90 korona térités ellenében, át fognak vétetni.

Ez az ár magában foglalja úgy azokat a költségeket, amelyek az árúnak elszállitása időpontjáig annak raktározásából és kezeléséből származnak, valamint a rakodóállomáshoz való szállitás költségeit is.

3. §.

Az igénybevett, de a szakértői megvizsgálás alkalmával hadicélokra alkalmasnak nem talált készletért a birtokosnak a bejelentés napjától addig az időpontig, amelyben a készlet szabad rendelkezésére bocsáttatik, minden napra jár térités, amely a megállapitandó becsérték évi 9%-ának alapul vételével számitandó ki.

4. §.

Ha a készletet 1915. évi augusztus hó 15-ig végleg át nem veszik, a birtokos a készlettel szabadon rendelkezhetik.

Ebben az esetben a birtokosnak erre az időre a 3. §-ban meghatározott térités jár.

5. §.

Aki az igénybevett készletet vagy annak egy részét a jelen rendelet ellenére elidegeniti vagy feldolgozza, vagy pedig azzal a jelen rendelet ellenére más módon rendelkezik, — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el és az 1914 : L. t.-c. 17. §-a értelmében két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint a rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ott érvényes jogszabályok szerint hivatott hatóságok járnak el.

6. §.

E rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya Horvát-Szlavonországokra is kiterjed.

Budapesten, 1915. évi május hó 22-én.

A m. kir. honvédelmi miniszter 9.717/eln. 20—b. 1915. számú rendelete a hadicélokra igénybevett malátakészleteknek az igénybevétel alóli feloldása tárgyában.

A folyó évi május hó 22-ik napján kelt 124.831—20/b. 1915. számú rendeletemmel hadicélokra igénybevetteknek kijelentett malátakészleteket az igénybevétel alól ezennel feloldom.

Ez a rendeletem kihirdetése napján lép életbe. Hatálya Horvát-Szlavonországokra is kiterjed.

Budapest, 1915. ávi július hó 17. napján.

A m. kir. miniszterium 2.757/1915. M. E. számu rendelete, az 1915. évi termésből az 1915/1916. évi termelési időszakban sörgyártás céljaira vásárolható és feldolgozható árpamennyiségek tárgyában.

A m. kir. minisztérium az 1915. évi buza-, rozs-, kétszeres-, árpa- és zabtermésnek zár alá vétele tárgyában 1915. évi junius 16-án 2.072/1915. M. E. szám alatt kiadott rendelet 10. §-ához képest az 1915/16. évi termelési időszakban az 1915. évi termésből sör-

gyártás céljaira vásárolható és feldolgozható árpamennyiségek tekintetében a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

A magyar szent korona országainak területén lévő sörfőzdék az 1915/1916. évi termelési időszak alatt sörgyártás céljaira összesen mintegy 800.000 métermázsa árpát szerezhetnek be, az engedélyezett mennyiségnek azonban, a minisztérium további rendelkezéseig egyelőre csak felerészét dolgozhatják, illetőleg dolgoztathatják fel kizárólag sörfőzés céljaira felhasználandó malátává.

2. §.

Az 1. §. értelmében beszerezhető összárpamennyiség a magyar szent korona országai területén levő sörfőzde vállalatok között minden egyes sörgyárra nézve egyenkint az 1913/1914. évi termelési időszakban termelt sörmennyiségek extrakttartalma alapján, illetve azon sörfőzdéknél, amelyek az 1913/1914. évi termelési időszak folyamán helyeztettek üzembe, termelési viszonyaik alapul vétele mellett eszközölt arányosítás szerint, a m. kir. minisztérium által egyidejüleg felosztatott.

A felosztás a m. kir. pénzügyminiszter által az egyes sörfőzdékre illetékes kir. pénzügyigazgatóságokkal, a sörfőzdevállalat haladéktalan értesítése végett, közöltetett.

Az egyes sörfőzdevállalatok az általuk beszerezhető árpamennyiségeket másnak mint a Hadi-Termény részvénytársaságnak el nem idegeníthetik és azokra másnak jogot nem engedhetnek.

Az 1. §. határozmányai értelmében minden egyes sörfőzde vállalat, további intézkedésig, az általa beszerezhető árpamennyiségnek csak felerészét dolgozhatja, illetőleg dolgoztathatja fel malátává, míg az általa beszerezhető árpamennyiség felerészét meghaladó mennyiség felett a sörfőzdevállalatok, újabb kormányintézkedésig, nem rendelkezhetnek és azt semminemű célra fel nem használhatják. Az a sörfőzdevállalkozó, aki ennek ellenére az általa beszerezhető árpamennyiség felerészét meghaladó részmennyiséget feldolgoz, vagy azzal bármily irányban rendelkezik, ezért a jelen rendelet szerint felel.

3. §.

Minden sörfőzde a részére megállapított árpamennyiséget a Hadi Termény-részvénytársaságtól vagy közvetlenül a termelőtől vásárolhatja, a termelővel kötött vételt azonban a Hadi Termény-részvénytársaságnál legkésőbb 24 óra alatt be kell jelentenie.

A beszerzés kizárólag az illetékes kir. pénzügyigazgatóságok által — az e tárgyban külön kiadandó pénzügyminiszteri rendeletben foglalt mintának megfelelően — a fél kívánságához képest vagy az egész beszerezhető mennyiségre egy összegben, vagy az esetről-esetre beszerzendő részmennyiségekre nézve külön-külön kiállítandó utalvány alapján az abban megjelölt mennyiség erejéig történhetik.

A vásárlás megkezdése előtt a sörfőzde vállalat a kir. pénzügyigazgatóság utalványát a vásárlás helye szerint illetékes főszolgabírónál (városi polgármesternél) láttamozás végett bemutatni és a hatóságnak felhívásra felmutatni köteles.

A termelő a saját sörfőzdéje részére megállapított árpamennyiséget saját terméséből, kizárólag sörfőzés céljaira, visszatarthatja és az 1., illetve 2. §. korlátai között feldolgozhatja, illetőleg feldolgoztathatja, ezt a körülményt s az általa visszatartott árpa mennyiségét azonban az illetékes főszolgabírónál (városi polgármesternél) és a pénzügyigazgatóságnál bejelenteni köteles.

4. §.

A sörfőzdék árpájukat malátává, önálló malátagyárakban külön engedély nélkül is feldolgoztathatják.

5. §.

Az árpának malátázása után visszamaradt malátacsira kizárólag sajtolt élesztőgyártás céljaira használható fel. Amennyiben a malátacsira, ettől a rendelkezéstől eltérőleg, bármely más célra óhajtatnék igénybe vétetni, ehhez esetről-esetre a pénzügyminiszter engedélye kikérendő.

6. §.

A sörgyártás céljaira szolgáló árpamennyiségek ára tekintetében a m. kir. minisztériumnak az 1915. évi június hó 23-án 2.077/1915. M. E. szám alatt kiadott rendeletében megállapított árak mérvadók, mindazonáltal azzal az eltéréssel, hogy a sörgyárak elsőrendű sörárpáért a hivatkozott rendeletben megállapított legmagasabb árakat 2 K-nál nem nagyobb összeggel meghaladó árat is fizethetnek.

7. §.

Úgy a Hadi Termény-részvénytársaságtól, mint a termelőtől beszerzett árpamennyiségek legkésőbb az átvételt követő 24 óra alatt a sörfőzdére, illetőleg a 4. §. esetében a malátagyárra illetékes kir. pénzügyigazgatóságnál, a beszerzési forrás megjelölésével, a beszerző sörfőzde által bejelentendők.

8. §.

A sörgyár által termelőtől vásárolt árpamennyiségek elszállításához szükséges szállítási igazolványt az ennek kiállítására

hivatott hatóság csakis a pénzügyigazgatóságnak utalványa alapján állíthatja ki. A szállítási igazolvány adatait az említett utalvány hátlapjára rá kell vezetni.

9. §.

Az utalványban kitüntetett árpamennyiség beszerzésének és elszállításának megtörténtével az utalványt az azt kiállító kir. pénzügyigazgatóságnak kell beszolgáltatni.

10. §.

Kihágást követ el és az 1912: LXIII. t.-c. 15. §-ának 2. bekezdésében megjelölt közigazgatási hatóság által az 1914: L. t.-c. 9. §-a értelmében két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő:

a) az a sörfőzdevállalkozó, aki a részére megállapított mennyiségnél nagyobb mennyiségű árpát vásárolt vagy az engedélyezett árpamennyiséget másnak mint a Hadi Termény-részvénytársaságnak elidegeníti vagy másnak arra jogot enged;

b) az a sörfőzdevállalkozó, aki a részére megállapított árpamennyiség felerészét meghaladó árpát használ fel, vagy e részmennyiség felett a jelen rendelet ellenére egyébként rendelkezik;

c) az a sörfőzdevállalkozó, aki az általa beszerzett árpának malátázása után visszamaradt malátacsirát az 5. §. rendelkezése ellenére használja fel;

d) aki olyan ügyletet közvetít, amelyről tudja, hogy a jelen rendelet rendelkezéseibe ütközik.

A jelen rendelet ellenére szerzett árpakészletekre, valamint a jelen rendelet ellenére előállított malátakészletekre nézve a rendőri büntető eljárás során a törvény értelmében elkobzásnak van helye és a kihágást elkövető sörfőzdevállalat a neki engedélyezett árpamennyiségnek be nem szerzett részére nézve további vásárlási jogosultságát elveszti.

11. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe és hatálya a magyar szent korona országainak egész területére terjed. Horvát-Szlavonországokban ezt a rendeletet, amennyiben végrehajtása az ottani önkormányzat körébe tartozik, a bán hajtja végre. Amennyiben ez a rendelet oly jogszabályokra utal, amelyeknek hatálya Horvát-Szlavonországokra nem terjed ki, helyettük ezekben az országokban az ottani jogszabályok irányadók.

Budapest, 1915. évi július hó 26. napján.

Maximális árak.

A m. kir. minisztérium 721/1915. M. E. számú rendelete a tengeriliszt legmagasabb árának újból való megállapitásáról.

A m. kir. miniszterium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott 1912 : LXIII. törvénycikket és a hadi szolgáltatásokról szóló LXVIII. törvénycikket kiegészitő 1914 : L. törvénycikk 1. §-a alapján a következőket rendeli :

1. §.

A tengerilisztért követelhető legmagasabb ár a jelen rendelet értelmében újból megállapittatik.

A tengeriliszt árát a 8.682/1914. M. E. számú rendelet 1. §-ának II. 7. pontjában meghatározott számitási módtól eltérően a tengeri beszerzése, száritása és felőrlése körül tekintetbe jövő összes árbefolyásoló körülmények figyelembevételével kell kiszámitani.

2. §.

A tengerilisztért követelhető legmagasabb árat a 8.682/1914. M. E. számú rendelet 5. §-a szerint alakitott és erre a célra újból összehivandó ármegállapitó bizottságok kötelesek meghatározni és az e tárgyban hozott határozatukat legkésőbb 1915. évi február hó 28. napjáig bezárólag az illető törvényhatóság hivatalos lapjában, valamint az érdekelt községekben és városokban, a helyi szokásnak megfelelően közhirré tenni és a kereskedelemügyi miniszterhez haladéktalanul jelentés kiséretében felterjeszteni.

Horvát-Szlavonországokban a megállapitott legmagasabb ár közzétételét a bán rendelettel szabályozza.

3. §.

Az ármegállapitó bizottságnak a tengeriliszt legmagasabb árára vonatkozó határozata ellen a határozatnak a törvényhatóság hivatalos lapjában történt közzétételét követő nyolc nap alatt birtokon kivül fellebbezésnek van helye a kereskedelemügyi

miniszterhez, aki a fellebbezés felől a belügyi és földmívelésügyi miniszterrel, Horvát-Szlavonországokban pedig a bánnal egyetértőleg határoz. A kereskedelemügyi miniszter a megállapitott legmagasabb árat a belügyi és földmívelésügyi miniszterrel, Horvát-Szlavonországokat illetőleg pedig a bánnal egyetértőleg hivatalból és a szükséghez képest ismételten is megváltoztathatja.

4. §.

A tengeriliszt legmagasabb árára vonatkozó határozat 1915. évi március hó 1. napján lép hatályba.

Ezen a napon túl tengerilisztet az ujonnan megállapitott legmagasabb árnál drágábban árúsitani tilos.

Visszaélések a 422/1915. M. E. számú rendelet 2. §-a szerint büntetendők.

5. §.

Ha a tengeriliszt árúsitása a közvetlen fogyasztás céljait szolgáló forgalomban (kicsinyben való vagy részletkereskedésben) történik, az eladó csak olyan árakat számithat, amelyek a megállapitott legmagasabb áraknál nem aránytalanul magasabbak. Az ez ellen vétőket az 1914. évi augusztus hó 5. napján 5.600/1914. B. M. Eln. szám alatt kelt belügyminiszteri rendelet 4. §-a értelmében kell büntetni.

Horvát-Szlavonországokban e részben az ott érvényes jogszabályok irányadók.

6. §.

A legmagasabb árat a jelen rendelet értelmében megállapitó határozat hatályba lépésével a 8.682/1914. M. E. számú rendelet 1. §-ának a tengerilisztre vonatkozó ármegállapitása hatályát veszti.

7. §,

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe és hatálya a magyar szent korona országainak egész területére kiterjed.

Budapesten, 1915. évi február hó 19-én.

A m. kir. minisztérium 816/1915. M. E. számú rendelete, a tengeriliszt legmagasabb árának újból való megállapitása tárgyában kiadott 721/1915. M. E. számú rendelet helyes értelmezéséről.

A m. kir. miniszterium a tengeriliszt legmagasabb árának újból való megállapitása tárgyában 721/1915. M. E. szám alatt kiadott rendeletének helyes értelmezéseül a következőket rendeli:

A tengerilisztnek az a legmagasabb ára, mely a jelen rendelet 1. bekezdésében idézett rendelet alapján nyert megállapitást, egyszersmind az emberi táplálkozásra alkalmas tengeriből előállitott darára, kására és bármely néven forgalomba hozott egyéb tengeriőrleményre is vonatkozik, illetve a tengerilisztre nézve megállapitott legmagasabb ár egyuttal a tengeriből előállitott daráért, kásáért vagy bármely néven forgalomba hozott tengeriőrleményért követelhető legmagasabb árnak is tekintendő.

Budapest, 1915. évi március hó 4. napján.

A m. kir. minisztérium 1.114/1915. M. E. számú rendelete a tengeriért és az egyes gabonaneműekből készült lisztekért követelhető legmagasabb ár megállapitásáról.

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott 1912 : LXIII. törvénycikket és hadiszolgáltatásokról szóló 1912 : LXVIII. törvénycikket kiegészitő 1914 : L. t.-c. 1. §-a alapján a 8.682/1914. M. E. számú rendelet kiegészitéseül és módositásául a következőket rendeli:

1. §.

A tengeri tekintetében a 8.682/1914. M. E. számú rendelet 1. §-a alapján megállapitott s a kereskedelemügyi miniszternek 1915. évi január hó 5-én 913. szám alatt kelt hirdetményével közzétett legmagasabb árak a jelen rendelet életbelépése napjával hatályukat veszitik és a tengeriért követelhető legmagasabb ár — cinquantin tengeri fajtára nézve az alábbiakban megállapitott kivétellel — a magyar szent korona országainak egész területére nézve métermázsánként (100 kg.) tiszta súlyra 26 koronában állapittatik meg.

A cinquantin tengeri legmagasabb ára métermázsánként (100 kg.) tiszta súlyra 28 korona.

2. §.

Az egyes lisztfajták árát illetőleg a 8.682/1914. M. E. számú rendelet 1. §-a oda módosul, hogy a követelhető legmagasabb ár métermázsánként (100 kg.) tiszta súlyra:

1. a búzából előállitott finom tésztalisztnél és daránál az az ár, mely 96%-kal,

2. a búzából előállitott főzőlisztnél az az ár, amely 61%-kal,

3. a búzából előállitott kenyérlisztnél az az ár, amely 9%-kal,

4. búzából előállitott egyminőségű (simaőrlésű) lisztnél az az ár, amely 16%-kal.,

5. rozslisztnél az az ár, amely 30·5%-kal,

6. árpalisztnél az az ár, amely 48%-kal magasabb,

mint a megfelelő nyers anyagnak az illető járás vagy város területére nézve métermázsánként megállapitott legmagasabb ára.

Mindennemű tengeriből, tehát cinquantin tengeriből is előállitott őrleménynél — a korpát kivéve — a követelhető legmagasabb ár az az ár lesz, mely 1915. évi április hóban 34%-kal, május hóban és a rákövetkező hónapokban pedig 28%-kal magasabb, mint a tengerinek, de nem a cinquantinnak, a felmerülő szállitási költségeket is magában foglaló helyi beszerzési ára. A tengerilisztnek ezt a legmagasabb árát a 8.682/1914. M. E. számú rendelet 5. §-a értelmében törvényhatóságonként alkotott ármegállapitó bizottságok határozzák meg.

3. §.

A jelen rendelet következtében módosuló legmagasabb árak törvényhatóságonként közhirré teendők.

4. §.

A gabonaneműért vagy lisztért követelhető legmagasabb árak hatósági megállapitása tárgyában kiadott rendeletek értelmében a felszámitott legmagasabb árakkal való visszaélések tekintetében a 422/1915. M. E. számú rendelet 2. §-ában foglalt büntető rendelkezések érvényben maradnak azzal, hogy a megállapitott legmagasabb árakon felül való eladásra nézve fennálló tilalom az ilynemű vételekre, azaz a vevőkre is vonatkozik.

5. §.

A jelen rendelet életbelépésével a 8.682/1914. M. E. számú rendeletnek eltérő rendelkezései, valamint a 721/1915. M. E. számú rendelet s az ennek alapján foganatositott tengerilisztármegállapitások hatályukat veszitik.

6. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe és hatálya a magyar szent korona országainak egész területére kiterjed.

Budapesten, 1915. évi március hó 30. napján.

A m. kir. minisztérium 1.581/1915. M. E. számú rendelete a gyapjuért követelhető legmagasabb ár megállapitásáról.

A m. kir. minisztérium az 1914 : L. t.-c. 1. §-a alapján a következőket rendeli :

1. §.

A gyapjuért követelhető legmagasabb ár a magyar szent korona országainak egész területére a tiszta gyapju kilogrammjaként

legfinomabb merino gyapjunál	20·00	koronában
szövet és fésüs AAA/AA. gyapjunál	17·00	„
szövet és fésüs A/B. gyapjunál	15·00	„
szövet és fésüs C. gyapjunál	11·00	„
cigája (D.)	9·50	„
racka (E.)	7·50	„

állapittatik meg.

Ezt a legmagasabb árat, amely magában foglalja a rakodó állomáshoz való szállitás költségét is, csomagolással (zsákkal), de mosási költség nélkül, készpénzfizetés mellett történt eladás esetére kell érteni. *)

*) A gyapju értékelésére nézve a földmivelésügyi miniszter a következő útmutatást adta ki :

2. §.

Az 1. §-ban megállapitott legmagasabb ár 1915. évi május hó 7. napján lép hatályba.

Ettől a naptól kezdve gyapjut a magyar szent korona országainak egész területén a jelen rendelet hatályának ideje alatt a megállapitott legmagasabb árnál drágábban árusitani tilos.

Aki a tilalmat megszegi, kihágást követ el és az 1914 : L. t.-c. 9. §-a értelmében két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Tiszta gyapju alatt a gyapju gyárilag mosott állapotában értendő. A zsirban nyirt, usztatott, háton mosott, vagy kézzel mosott gyapju tehát annyi tiszta gyapjut tartalmaz, amennyi abból az összes tisztátlanságok (zsir, veriték, homok, föld stb.) eltávolitása után a kifogástalan gyári mosás eredményeként megmarad.

Ezek szerint tehát valamely zsirban nyirt, usztatott, háton mosott, vagy kézzel mosott gyapjuért igényelhető *árat az szabja meg, hogy a kérdéses gyapju mennyi tiszta gyapjut tartalmaz és a megjelölt és a kereskedelmi forgalomban szokásos minőségi fokozatok melyikébe tartozik.*

Ha pl. valamely zsirban nyirt gyapju 100 kilogrammjában 30 kg. tiszta gyapju foglaltatik és ha a kérdéses gyapju minősége alapján az az A—B megjelölésü fokozatba tartozik, akkor ezen zsirban nyirt gyapju 100 kg.-jáért a termelő legfeljebb 30 × 15 = 450 koronát igényelhet.

Az Országos m. kir. gyapjuminősitő intézet (Budapest V., Klotild-u. 22) készséggel és *díjtalanul* ad felvilágositást minden gyapjutermelőnek arról, hogy eladó gyapjuja minő tisztagyapjutartalommal bir és hogy a megállapitott minőségi fokozatok melyikébe ta tozik s az intézet által adott ezen felvilágositás alapján a gazda is könnyen tájékozódhatik afelől, hogy gyapjujáért tisztátalan állapotban minő árat igényelhet. Az intézet által adott tájékoztatás természetszerűleg csak a hozzá beküldött mintára vonatkozhatik s ezért a mintavételnél arra kell törekedni, hogy a beküldött minta a kérd ses gyapju átlagos minőségét tüntesse fel. A mintát tehát oly bundákból, vagy bundarészekből kell összeállitani, amilyen legtöbb van a nyáj által szolgáltatott gyapjuban. Szélsőséges, *pl. a nyáj átlagához* képest túlzsiros, vagy túlságos könnyü, túlrövid fürtü, vagy túlságos magasfürtü gyapjunak a mintához való keverése mellőzendő. Figyelembe kell továbbá a mintavételnél azt a körülményt is venni, hogy a gyapju minősége nemek és évjáratok szerint a tiszta gyapju mennyisége tekintetében eltérő lehet. Ennélfogva a kos-, anya-, ürü- és toklyógyapjunak oly arányban kell a mintában foglaltatnia, amilyen arányban az a kérdéses gyapjutétel egészében foglaltatik.

Az intézet csak bérmentve küldött mintákat fogad el s a beküldendő minta nagysága az eladó gyapju egész mennyisége szerint a következő legyen :

1. Zsirban nyirt gyapjaknál :

1000 kg.-ig menő tételeknél	4—5 kg.
1000—5000 kg.-ig menő tételeknél	8—10 „
5000 kg.-on felüli tételeknél	15—20 „

2. usztatott, háton mosott, vagy kézzel mosott gyapjaknál :

500 kg.-ig menő tételeknél	2—3 kg.
500—1500 kg.-ig menő tételeknél	4—5 „
1500—3000 „ „ „	6—8 „
3000—5000 „ „ „	9—10 „
5000 kg.-on felüli tételnél	12—15 „

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak mint rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség müködése területén pedig a m. kir. államrendőrség hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ott érvényes jogszabályok szerint hivatott hatóságok járnak el.

3. §.

Gyapjunak vámkülföldről való beszerzésére ez a rendelet nem vonatkozik.

4. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya a magyar szent korona országainak egész területére kiterjed.

Budapest, 1915. évi május hó 5. napján.

A has-, láb- és hulladékgyapjut nem szabad hozzákeverni a szingyapjuhoz, hanem abból külön elcsomagolt kis minta melléklendő az átlagmintákhoz. E minták súlya körülbelül $^1/_{10}$ részét tegye a szingyapjuból küldött átlagmintának. Haslábminta beküldése esetében közlendő az összes eladásra kerülő szingyapjunak és haslábgyapjunak hozzávetőleges súlya, vagy azoknak egymásközötti súlyaránya. A báránygyapjuból minden esetben külön minta küldendő be.

A mintának a megejtett vizsgálatnál fel nem használt részét az intézet, a beküldőnek a minta beküldése alkalmával kifejezett kívánságára, bérmentetlenül visszaküldi.

Tájékoztatás végett megemlitjük, hogy a magyarországi gyapjak átlagos tisztagyapjutartalmából itélve, körülbelül következő átlagos árak vehetők fel.

I. Zsirban nyirt gyapjaknál 100 kg.-ként:

Legfinomabb merinógyapjunál	400 K
AAA/A—A szövet- és fésüsgyapjunál . . .	450 „
A/B szövet- és fésüsgyapjunál	460 „
C szövet- és fésüsgyapjunál	440 „
Cigája gyapjunál (D)	410 „
Racka gyapjunál (E)	370 „

II. Háton mosott, vagy usztatott gyapjaknál 100 kg.-ként:

Legfinomabb merinógyapjunál	1300 K
AAA/A—A szövet- és fésüsgyapjunál . . .	1003 „
A/B szövet- és fésüsgyapjunál	855 „
C szövet- és fésüsgyapjunál	680 „
Cigája gyapjunál (D)	640 „
Racka gyapjunál (E)	580 „

A tiszta gyapju százalékos mennyisége vidékek és juhászatok, különösen pedig a mosás minősége szerint *nagyon széles* határok közt ingadozik; ennélfogva a közölt árak csak igen hozzávetőleges tájékoztatást szolgáltatnak. Kivánatos tehát, hogy a gazdák a *tiszta gyapju* százalékos mennyiségét és a gyapju minőségét illetőleg saját gyapjutermékükre nézve esetről-esetre közelebbi tájékozást szerezzenek, hogy ennek alapján az igényelhető árat megközelitőleg kiszámithassák.

A m. kir. minisztérium 1.661/1915. M. E. számú rendelete, a nyers marha- és lóbőrökért, valamint a kész marha- és lóbőrökért követelhető legmagasabb árak megállapitásáról.

A m. kir. minisztérium az 1914 : L. t.-cikk 1. §-a alapján a következőket rendeli :

1. §.

A nyers marha- és lóbőrökért, valamint a kész marha- és lóbőrökért követelhető legmagasabb árak a jelen rendelet kiegészitő részét alkotó I. és II. számú jegyzékben állapittatnak meg.

2. §.

Vámkülföldről való beszerzésekre a jelen rendelettel megállapitott legmagasabb árak nem terjednek ki.

Közhasznú egyesüléseknek, amelyek hadi szükségleti cikkek beszerzésével foglalkoznak, a kereskedelemügyi miniszter a katonai igazgatással egyetértőleg megengedheti, hogy beszerzett cikkeik eladásánál a megállapitott legmagasabb áron felül külön megállapitandó megfelelő pótlékot számithassanak fel.

3. §.

Kész marha- és lóbőröknek kicsinyben való eladására szolgáló helyiségekben a kész marha- és lóbőrökért követelhető legmagasabb árakat feltüntető II. számú jegyzéket könnyen látható és hozzáférhető helyen ki kell függeszteni.

4. §.

A jelen rendelettel megállapitott legmagasabb árak 1915. évi május 28-ik napján lépnek hatályba.

Ettől a naptól kezdve a jelen rendelet hatályának ideje alatt tilos akár nyers, akár kész marha- vagy lóbőrt a megállapitott legmagasabb árnál drágábban árusitani.

Aki e tilalmat megszegi, vagy oly ügyletet közvetit, amelyet a jelen rendeletben megállapitottnál magasabb áron akarnak kötni, vagy ily ügylet megkötésénél bármily más módon közreműködik, úgyszintén az is, aki jelen rendelet rendelkezéseit egyébként megszegi, kihágást követ el és az 1914. évi L. t.-cikk 9. §-a értelmében két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrség hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ott érvényes jogszabályok szerint hivatott hatóságok járnak el.

5. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya a magyar szent korona országainak egész területére kiterjed.

Budapest, 1915. évi május hó 26. napján.

I. számú jegyzék.

Nyersbőrökért követelhető legmagasabb árak.

A) *Nyers marhabőrök.*

a) *zöld és sózott nyersbőrök.*

Megnevezés és sulybeosztás	A tényleges bemázsálási zöld suly 1 kg-jának ára koronákban				
	I. csoport	II. csoport	III. csoport	IV. csoport	V. csoport
1. Üszőbőrök (német, tarka fajta)					
drbkint 22½ kg-nál könnyebb	2·76	2·71	2·67	2·52	2·37
„ 23—29½ kg. súlyú .	2·73	2·68	2·64	2·49	2·34
„ 30—39½ kg. súlyú .	2·71	2·67	2·62	2·47	2·33
„ 40—49½ kg. súlyú .	2·67	2·62	2·57	2·42	2·28
„ 50 kg-nál nehezebb .	2·62	2·57	2·52	2·37	2·23
2. Ökör- és tehénbőrök (német, tarka fajta)					
drbkint 22½ kg-nál könnyebb	2·76	2·71	2·67	2·52	2·37
„ 23—29½ kg. súlyú .	2·71	2·67	2·62	2·47	2·33
„ 30—39½ kg. súlyú .	2·67	2·62	2·57	2·42	2·28
„ 40—49½ kg. súlyú .	2·62	2·57	2·52	2·37	2·23
„ 50 kg-nál nehezebb .	2·57	2·52	2·47	2·33	2·18

Megnevezés és sulybeosztás	A tényleges bemázsálási zöld suly 1 kg-jának ára koronákban				
	I. csoport	II. csoport	III. csoport	IV. csoport	V. csoport
3. Bikabőrök (német, tarka fajta)					
drbkint 22½ kg-nál könnyebb	2·62	2·57	2·52	2·37	2·23
„ 23—29½ kg. súlyú .	2·57	2·52	2·47	2·33	2·18
„ 30—39½ kg. súlyú .	2·52	2·47	2·42	2·28	2·13
„ 40—49½ kg. súlyú .	2·42	2·37	2·33	2·18	2·04
„ 50 kg-nál nehezebb .	2·28	2·23	2·18	2·04	1·89
4. Bivalybőrök					
drbkint 39½ kg-nál könnyebb	2·04	1·99	1·94	1·79	1·65
„ 40—49½ kg. súlyú ..	1·94	1·89	1·64	1·69	1·55
„ 50 kg-nál nehezebb .	1·79	1·74	1·69	1·45	1·40

b) *Száritott nyers marhabőrökért* kilogrammonkint 2·4-szer magasabb ár követelhető, mint a megfelelő zöld és sózott bőrökért.

c) *Magyar fajtájú* üsző, ökör, tehén és bikabőrökért kilogrammonkint 15 fillérrel, *bosznia-herczegovinai fajtájúkért* kilogrammonkint 40 fillérrel kevesebb követelhető, mint az ugyanazon csoportba és súlyosztályba tartozó német fajtájú nyersbőrökért.

d) *Csoport beosztás.*

Az I. csoportba azok az árúk tartoznak, amelyek fejtés és kezelés tekintetében megfelelnek az eddigi Prága (I) aukció árúnak.

A II. csoportba azok, amelyek fejtés és kezelés tekintetében megfelelnek az eddigi bécsi szövetkezeti árúnak.

A III. csoportba azok, amelyek fejtés és kezelés tekintetében megfelelnek az eddigi budapesti szövetkezeti árúnak.

A IV. csoportba azok, amelyek fejtés és kezelés tekintetében megfelelnek az eddigi budapesti kereskedő árúnak.

V. Az csoportba tartoznak az összes egyéb árúk.

e) *Pótlékok.*

Szarvak nélkül fejtett bőrökért 6%-kal magasabb ár követelhető.

Sózásért kilogrammonkint 3 fillér sópénz követelhető.

f) Levonások.

Kevéssé mételyes bőrnél darabonkint 3 K.

A közép részen lyukas vagy vakmetszéses bőröknél darabonkint 2 K.

A széleken lyukas vagy vakmetszéses bőröknél darabonként 1 K.

Erősen sérült és romlott bőrök külön értékelés tárgyai.

B) *Nyers lóbőrök.*

a) *Sózott lóbőrök.*

A bőr hossza centiméterekben	Ár darabonkint koronákban, beleértve a sópénzt is
175—199 cm.	24
200—219 cm.	29
220—240 cm.	35
240 cm.-nél hosszabb	43

A hosszúságot a fark tövétől a fülig kell mérni.

b) Szárított lóbőr kilogrammjáért követelhető legmagasabb ár 3·70 korona.

c) Levonások.

A középrészen lyukas vagy vakmetszéses bőröknél darabonkint 2 K.

A széleken lyukas vagy vakmetszéses bőröknél darabonkint 1 korona.

Erősen sérült és romlott bőrök külön értékelés tárgyai

C) *Marha- és lóbőrökre egyaránt érvényes határozmányok.*

Ezeket a legmagasabb árakat csomagolással együtt készpénzfizetés mellett történt eladás esetére kell érteni. A raktárból való elszállitás költségét e legmagasabb árak nem foglalják magukban.

A közvetitő kereskedelemben az *A)* és *B)* alatt számszerűleg megállapitott legmagasabb árakat legfeljebb 3%-kal meghaladó árakat szabad felszámitani, beleértve az eladott árúnak a rakodó állomáshoz való elszállitását is.

II. számú jegyzék.

Kész bőrökért követelhető legmagasabb árak.

Megnevezés	Egy kilogramm ára koronákban
A) Marhabőrök.	
Blankbőr 4—5 mm. vastagságban, fekete. .	11·75
Blankbőr 4—5 mm. vastagságban, barna. .	14·30
Talpbélésbőr	13·00
Talpszerűen kidolgozott bőr nyeregülésekhez.	12·00
Felsőbőr :	
1. Könnyű (1·8—2·5 mm. vastag) barna. .	18·00
2. könnyű (1·8—2·5 mm. vastag) fekete . .	17·00
3. nehéz (2·5 mm.-nél vastagabb, szíjbőr) barna	16·50
4. nehéz (2·5 mm.-nél vastagabb szíjbőr) fekete	15·50
Vache talbőr :	
1. fél és egész darabokban	11·00
2. kruponokban	12·65
3. nyakrészek	9·80
4. hasrészek	8·90
Csercsávás talpbőr.:	
1. fél és egész darabokban	12·00
2. kruponokban	13·80
3. nyakrészek	10·70
4. hasrészek	9·70
Háromszor csávázott talpbőr :	
1. fél és egész darabokban	12·00
2. kruponokban	14·40
3. nyakrészek	10·—
4. hasrészek	9·—
B) Lóbőrök.	
Talpbélésbőr	12·00

Ezeket a legmagasabb árakat, amelyek magukban foglalják a rakodó állomáshoz való szállitásnak és a csomagolásnak illetőleg,

átkötésnek költségét is, kilogrammonkint készpénzfizetés mellett történt eladás esetére kell érteni.

Azok, akik kész bőröknek nagybani eladásával foglalkoznak, eladásaiknál (az eladott mennyiségre való tekintet nélkül) a fent számszerűleg megállapitott legmagasabb árakat legfeljebb 3%-kal meghaladó árakat számithatnak fel. A kicsinybeni árúsitásnál az eladó a fent számszerűleg megállapitott legmagasabb árakat legfeljebb 9%-kal meghaladó árakat számithat fel.

Bőrgyárosok és timárok eladásaira az előbbi bekezdés rendelkezései nem vonatkoznak és azok kész bőrökért mindig csak a fent számszerűleg megállapitott legmagasabb árakat számithatják fel.

A m. kir. minisztérium 2.010/1915. M. E. számú rendelete a repcéért követelhető legmagasabb ár megállapitásáról.

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott 1912 : LXIII. törvénycikket és a hadiszolgáltatásokról szóló 1912 : LXVIII. törvénycikket kiegészitő 1914 : L. t.-c. 1. §. alapján a következőket rendeli :

1. §.

A repcéért (repcemagért) követelhető legmagasabb ár a magyar szent korona országainak egész területére nézve métermázsánkint (100 kg.) tiszta súlyra

káposztarepce tekintetében 46 koronában (negyvenhat)

réparepce tekintetében 44 koronában (negyvennégy)

vadrepce tekintetében 22 koronában (huszonkettő) állapittatik meg.

Ezt a legmagasabb árat, amely magában foglalja a rakodó állomáshoz való szállitás költségét is, zsák nélkül, az átvétel helyén és készpénzfizetés mellett történt eladás esetére kell érteni.

2. §.

A repcére megállapitott legmagasabb ár 1915. évi június hó 15. napján lép hatályba. Ezen a napon túl repcét a magyar szent korona országainak egész területén a jelen rendelet hatályának ideje alatt a megállapitott legmagasabb árnál drágábban árúsitani tilos.

Aki a tilalmat megszegi, kihágást követ el és az 1912 : LXIII. t.-c. 15. §-ának második bekezdésében megjelölt közigazgatási hatóság által az 1914. : L. t.-c. 9. §-a értelmében két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Horvát-Szlavonországban e kihágás miatt az ottani jogszabályok szerint hivatott hatóságok járnak el.

3. §.

Repcének vámkülföldről való beszerzésére a jelen rendelet nem vonatkozik.

4. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya a magyar szent korona országainak egész területére kiterjed.

Budapesten, 1915. évi június hó 14. napján.

A m. kir. minisztérium 2.077/1915. M. E. számú rendelete a búzáért, rozsért, kétszeresért, árpáért és zabért követelhető legmagasabb árak megállapitásáról.

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott 1912 : LXIII. törvénycikket és a hadiszolgáltatásokról szóló 1912 : LXVIII. törvénycikket kiegészítő 1914 : L. t.-cikk 1. §-a alapján a következőket rendeli:

1. §.

A búzáért, rozsért, kétszeresért, árpáért és zabért követelhető legmagasabb árak az 1915. évi julius hó 10. napjával kezdődő időre a jelen rendelet kiegészítő részét alkotó jegyzékben állapíttatnak meg.

Az ott megállapított árak:

búzánál 2%-nál nem több idegen keveréket tartalmazó, hektoliterenkint 75 kilogrammos súlyminőségű, egészséges buzára,

rozsnál hektoliterenkint 70 kilogrammos súlyminőségű, egészséges rozsra,

árpánál és zabnál — súlyminőségre való tekintet nélkül — egészséges árpára és zabra vonatkoznak.

Amennyiben a búza hektoliterjének súlya 2%-nál nem több idegen keverék mellett — 75 kilogrammnál nagyobb, a megállapított legmagasabb ár a hektoliter súlykülönbözetnek minden teljes kilogrammja után 77 kilogrammig bezárólag húsz fillérrel,

Legmagasabb
terményárak

további 3 kilogramm súlykülönbezetig, azaz 80 kilogrammig tizenöt fillérrel emelkedik. Amennyiben a búza hektoliterjének súlya — 2%-nál nem több idegen keverék mellett — 75 kilogrammnál kisebb, a megállapított legmagasabb ár a hektoliter-súlykülönbözetnek minden teljes kilogrammja után 72 kilogrammig bezárólag húsz fillérrel, azontúl minden további kilogrammnál 70 kilogrammig harmic fillérrel csökken.

Ha a búza 2%-nál több idegen keveréket tartalmaz, a keveréknek minden megkezdett 2—2 százaléktöbblete után a megállapított legmagasabb árból 100 kilogrammonkint harminc fillért le kell vonni.

Legmagasabb terményárak

Amennyiben a rozs hektoliterjének súlya 70 kilogrammnál nagyobb vagy kisebb, a megállapított legmagasabb ár a hektoliter-súlykülönbözetnek minden teljes kilogrammja után, de legfeljebb 3 kilogramm súlykülönbözetig tizenöt fillérrel emelkedik, illetőleg csökken.

2. §.

A jelen rendelettel megállapított legmagasabb árakat, amelyek magukban foglalják a rakodó állomáshoz való szállítás költségét is, zsák nélkül, az átvétel helyén és készpénzfizetés mellett történt eladás esetére kell érteni.

Az eladó az általa szolgáltatott zsák árát külön felszámíthatja. A zsákért felszámítható legmagasabb árat a kereskedelemügyi miniszter rendelettel szabályozhatja.

Ha olyan vásárló, aki m. kir. minisztérium 2.072/1915. M. E. számú rendeletének 8. §-a értelmében gabona beszerzésével van megbizva, az általa megvett terményeket a szerződésben megállapított időben a termelőtől át nem veszi, az eladó az átvételi ár után késedelmi kamatot és őrzési díjat is számíthat fel arra az időre, amelyen át a terményeket a szerződésben megállapított időn túl tényleges átvételükig raktáron tartotta. Az őrzési díj nagyságát a kereskedelemügyi miniszter rendelettel állapítja meg.

3. §.

A vételár hitelezése esetében a megállapított legmagasabb áron felül követelhető kamat kamatlába legfeljebb 2%-kal haladhatja meg az Osztrák-magyar banknak az ügylet megkötésekor érvényben állott váltó-leszámítolási kamatlábát.

4. §.

A jelen rendelettel megállapított legmagasabb árak 1915. évi július hó 10. napján lépnek érvénybe.

Ezen a napon túl tilos búzát, rozsot, kétszerest, árpát és zabot drágábban árúsítani vagy vásárolni annál az árnál, amelyet a jelen rendelet legmagasabb árul megállapít arra a helyre nézve, ahonnan az eladás történik.

Aki búzáért, rozsért, kétszeresért, árpáért vagy zabért a jelen rendelettel megállapított legmagasabb árnál magasabb árat vagy a legmagasabb áron felül a jelen rendelet szerint fel nem számítható bármilyen mellékszolgáltatást követel, elfogad, igértet vagy adat a maga vagy harmadik személy javára, úgyszintén az is, aki ily terményekért a jelen rendelettel megállapított legmagasabb árnál magasabb árat vagy a legmagasabb áron felül a jelen rendelet szerint fel nem számítható bármilyen mellékszolgáltatást igér vagy szolgáltat az eladó vagy harmadik személy részére, az — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el és az 1914 : L. t.-c. 9. §-a értelmében két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Ugyanígy büntetendő az is, aki akár szándékosan, akár a köteles gondosság elmulasztásával bármely módon közreműködik abban, hogy az árúsítással megbízott alkalmazottja vagy az eladást közvetítő más személy a búzáért, rozsért, kétszeresért, árpáért és zabért követelhető legmagasabb árak megállapított korlátozását kijátsza vagy meghiúsítja, vagy aki bárkinek e korlátozás kijátszására vagy meghiúsítására irányuló eljárását bármely módon elősegíti vagy eltitkolja.

E kihágások miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

5. §.

Gabonaneműeknek vámkülföldről való beszerzésére ez a rendelet nem vonatkozik.

Kiváló vetőmagra nézve a földmívelésügyi miniszter a mezőgazdasági érdekképviseleti szervezetek előterjesztése alapján e rendelet alól kivételeket engedhet.

6. §.

Azokra a terménykészletekre nézve, amelyek a rekvirálásokra vonatkozólag érvényben álló rendelkezések értelmében a jelen rendelet életbelépése előtt már zár alá vétettek, az eddig érvényben állott legmagasabb árak maradnak irányadók.

7. §.

A jelen rendelettel megállapított legmagasabb árak hatálybalépésével hatályukat vesztik a búzáért, rozsért, árpáért és zabért követelhető — a kereskedelemügyi miniszternek 913/1915. K. M. és 2.644/1915. K. M. számú hirdetményével közzétett — eddig érvényben volt legmagasabb árak, kivéve amennyiben a liszt legmagasabb árának kiszámításáról van szó; a lisztárak kiszámításánál a minisztérium további intézkedéséig ezentúl is a búza, rozs és árpa tekintetében eddig érvényben volt legmagasabb árak irányadók.

A jelen rendelet életbelépésével hatályukat vesztik a 8.682/1914. M. E., a 9.227/1914. M. E., a 273/1915. M. E., a 422/1915. M. E., az 553/1915. M. E. és az 1.114/1915. M. E. számú rendeleteknek mindazok a rendelkezései, amelyek a búzáért, rozsért, árpáért és zabért követelhető legmagasabb árakra vonatkoznak. Egyebekben ezek a rendeletek a minisztérium további intézkedéséig a jelen §. utolsó bekezdésében említett területen kívül is érvényben maradnak.

Horvát-Szlavonországokra a jelen rendelet hatálya nem terjed ki, mihez képest a m. kir. minisztériumnak a búzáért, rozsért, árpáért és zabért követelhető legmagasabb árakra vonatkozó rendeletei ott továbbra is hatályban maradnak.

8. §.

Ez a rendelet 1915. évi július hó 10. napján lép életbe.

Budapest, 1915. évi június hó 23. napján.

Jegyzék

a buzáért, rozsért, kétszeresért, árpáért és zabért követelhető legmagasabb árakról.

A terület megnevezése	Buza								Rozs				Kétszeres		Árpa		Zab	
	legmagasabb ára métermázsánkint (100 kilogramm)												A kétszeresért követelhető legmagasabb ár: a kétszeresét alkotó keverékben levő buza- mennyiség és rozsmennyiség legmagasabb árának összege					
	júl. 10-től júl. 21-ig bezárólag		júl. 22-től júl. 31-ig bezárólag		aug. 1-től aug. 10-ig bezárólag		aug. 11-től aug. 21-ig bezárólag		aug. 21-ike utáni időben		júl. 10-től júl. 21-ig bezárólag		júl. 22-től júl. 31-ig bezárólag		aug. 1-je utáni időben		júl. 10-től kezdve		júl. 10-től kezdve		júl. 10-től kezdve	
	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f
a) **Duna jobb partja:**																						
Baranya, Fejér, Győr, Komárom, Moson, Somogy, Sopron, Tolna, Vas, Veszprém és Zala vármegyék, Győr, Komárom, Pécs, Sopron és Székesfehérvár törvényhatósági joggal felruházott városok	40	50	39	50	38	50	37	50	36	50	32	—	31	—	30	—	29	—	28	—		
b) **Duna bal partja:**																						
Bars, Esztergom, Hont, Nógrád, Nyitra, Pozsony vármegyék, Pozsony törvényhatósági joggal felruházott város	40	50	39	50	38	50	37	50	36	50	32	—	31	—	30	—	30	—	28	—		
Árva, Liptó, Turócz, Trencsén és Zólyom vármegyék, Selmecz- és Bélabánya törvényhatósági joggal felruházott városok	41	—	40	—	39	—	38	—	37	—	32	50	31	50	30	50	30	—	28	—		

A terület megnevezése	Buza										Rozs						Kétszeres	Árpa		Zab	
	legmagasabb ára métermázsánkint (100 kilogramm)																				
	jul. 10-től jul. 21-ig bezárólag		jul. 22-től jul. 31-ig bezárólag		aug. 1-től aug. 10-ig bezárólag		aug. 11-től aug. 21-ig bezárólag		aug. 21-ike utáni időben		jul. 10-től jul. 21-ig bezárólag		jul. 22-től jul. 31-ig bezárólag		aug. 1-je utáni időben		jul. 10-től kezdve	jul. 10-től kezdve		jul. 10-től kezdve	
	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f		K	f	K	f
c) Duna-Tisza köze:																					
Bács-Bodrog, Csongrád, Jász-Nagykun-Szolnok vármegyék, Baja, Hódmezővásárhely, Szabadka, Szeged, Ujvidék és Zombor törvényhatósági joggal felruházott városok	40	—	39	—	38	—	37	—	36	—	31	50	30	50	29	50	A kétszeresért követelhető legmagasabb ár: a kétszerest alkotó keverékben levő buzamennyiség és rozsmennyiség legmagasabb árának összege	27	50	28	—
Heves és Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegyék, Kecskemét törvényhatósági joggal felruházott város	40	50	39	50	38	50	37	50	36	50	31	--	30	—	29	—		28	—	28	—
Budapest székesfőváros	41	—	40	—	39	—	38	—	37	—	32	—	31	—	30	—		29	—	28	—
d) Tisza jobb partja:																					
Abauj-Torna, Bereg, Borsod, Gömör és Kis-Hont, Ung és Zemplén vármegyék, Kassa és Miskolcz törvényhatósági joggal felruházott városok	40	50	39	50	38	50	37	50	36	50	31	50	30	50	29	50		29	50	28	—
Sáros és Szepes vármegyék	41	—	40	—	39	—	38	—	37	—	32	50	31	50	30	50		30	—	28	—
e) Tisza bal partja:																					
Békés, Hajdu és Szabolcs vármegyék, Debrecen törvényhatósági joggal felruházott város	40	—	39	—	38	—	37	—	36	—	31	—	30	—	29	—		28	—	28	—

Bihar, Máramaros, Szatmár, Szilágy és Ugocsa vár-

Bihar, Máramaros, Szatmár, Szilágy és Ugocsa vármegyék, Nagyvárad és Szatmárnémeti törvényhatósági joggal felruházott városok	40	50	39	50	38	—	37	—	36	—	31	50	30	50	29	50	A kétszeresért követelhető legmagasabb ár: a kétszerest alkotó keverékben levő buzamennyiség és rozsmennyiség legmagasabb árának összege	29	—	28	—
f) **Tisza-Maros szöge:** Arad, Csanád, Temes és Torontál vármegyék, Arad, Temesvár, Versecz és Pancsova törvényhatósági joggal felruházott városok	40	—	39	-	38	—	37	—	36	—	32	—	31	—	30	—		27	50	28	—
Krassó-Szörény vármegye	40	50	39	50	38	50	37	50	36	50	32	—	31	—	30	-		27	50	28	—
g) **Királyhágón túl:** Alsó-Fehér, Besztercze-Naszód. Brassó, Csik, Fogaras, Háromszék, Hunyad, Kis-Küküllő, Kolozs, Maros-Torda, Nagy-Küküllő, Szeben, Szolnok-Doboka, Torda-Aranyos és Udvarhely vármegyék, Kolozsvár és Marosvásárhely törvényhatósági joggal felruházott városok	41	—	40	—	39	—	38	—	37	—	32	—	31	—	30	—		28	-	28	—
h) **Fiume város és kerülete**	41	50	40	50	39	50	38	50	37	50	33	—	32	—	31	—		30	—	28	—

A m. kir. minisztérium 2.374/1915. M. E. számú rendelete a nyers marha- és lóbőrökért, valamint a kész marha- és lóbőrökért követelhető legmagasabb árak ujabb megállapitásáról.

A m. kir. minisztérium az 1914. L. t.-c. 1. §-a alapján a következőket rendeli:

1. §.

A m. kir. minisztérium által a nyers marha- és lóbőrökért, valamint a kész marha- és lóbőrökért követelhető legmagasabb árak megállapításáról, 1915. évi május hó 26. napján 1.661/1915. M. E. szám alatt kiadott rendelet kiegészítő részét alkotó I. és II. számú jegyzékek helyébe, az 1915. évi július hó 14. napjával kezdődő hatállyal a jelen rendelethez csatolt I. és II. számú jegyzékek lépnek.

Egyebekben az 1.661/1915. M. E. számú rendelet intézkedései érintetlenül maradnak.

2. §.

A jelen rendeletben és az 1.661/1915. M. E. számú rendeletben foglalt rendelkezések alkalmazást nyernek a jelen rendelet életbelépése előtt vállalt szállítási kötelezettségekre is annyiban, amennyiben azok a jelen rendelet életbelépésének napján még nem voltak teljesítve; a netalán kikötött magasabb árak helyett e szállításoknál is csak a jelen rendelettel megállapított legmagasabb árakat lehet követelni.

3. §.

Az 1.661/1915. M. E. számú rendelet 4. §-ában megállapított büntetés kiszabásánál súlyosító körülményként kell figyelembe venni azt, ha a terhelt a rendelet rendelkezéseit bármely módon megkerülésükkel törekedett kijátszani, különösen ha e rendelkezések kijátszását különleges megtérítések követelésével aránytalan költség fölszámításával, vagy azzal kisérelte meg, hogy az ár tekintetében korlátozás alá eső árú eladásával kapcsolatban olyan árúnak a piaci árat nyilvánvalóan meghaladó áron való megvételét, vagy a piaci áron nyilvánvalóan alul maradó szállítását követelte, amely árúra nézve a követelhető legmagasabb ár hatóságilag megállapítva nincsen.

4. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya a magyar szent korona országainak egész területére kiterjed.

Budapest, 1915. évi július hó 12. napján.

I. számú jegyzék.

Nyers bőrökért követelhető legmagasabb árak.

A) *Nyers marhabőrök.**)

a) zöld- és sózott nyersbőrök.

Megnevezés és súlybeosztás	A tényleges bemázsálási zöld súly 1 kg.-jának ára koronákban				
	I. csoport	II. csoport	III. csoport	IV. csoport	V. csoport
1. Üszőbőrök (német, tarka fajta)					
drb.-kint 22½ kg.-nál könnyebb . .	2·85	2·80	2·75	2·60	2·45
» 23—29½ kg. súlyú . . .	2·82	2·77	2·72	2·57	2·42
» 30—39½ » » . . .	2·77	2·72	2·67	2·52	2·38
» 40—49½ » » . . .	2·72	2·67	2·62	2·47	2·33
« 50 kg.-nál nehezebb . . .	2·65	2·60	2·55	2·40	2·26
2. Ökör- és tehénbőrök (német, tarka fajta)					
drb.-kint 22½ kg.-nál könnyebb . .	2·85	2·80	2·75	2·60	2·45
» 23—29½ kg. súlyú . . .	2·80	2·75	2·70	2·55	2·41
» 30—39½ » » . . .	2·72	2·67	2·62	2·47	2·33
» 40—49½ » » . . .	2·67	2·62	2·57	2·42	2·28
» 50 kg.-nál nehezebb . . .	2·60	2·55	2·50	2·35	2·20
3. Bikabőrök (német, tarka fajta)					
drb.-kint 22½ kg.-nál könnyebb . .	2·70	2·65	2·60	2·45	2·30
» 23—29½ kg. súlyú . . .	2·65	2·60	2·55	2·40	2·25
» 30—39½ » » . . .	2·52	2·47	2·42	2·28	2·13
» 40—49½ » » . . .	2·42	2·37	2·33	2·18	2·04
» 50 kg.-nál nehezebb . . .	2·23	2·18	2·13	1·98	1·83
4. Bivalybőrök					
drb.-kint 39½ kg.-nál könnyebb . .	2·04	1·99	1·94	1·79	1·65
» 40—49½ kg. súlyú . . .	1·94	1·89	1·84	1·69	1·55
» 50 kg.-nál nehezebb . . .	1·79	1·74	1·69	1·45	1·40

b) *Szárított nyers marhabőrökért* 2·4-szer magasabb ár követelhető, mint a megfelő zöld és sózott bőrökért.

c) *Magyarfajtájú* üsző-, ökör-, tehén- és bika-bőrökért kilogrammonkint 15 fillérrel, *bosznia-hercegovinai fajtájuakért* kilogrammonkint 40 fillérrel kevesebb követelhető, mint az ugyanazon csoportba és súlyosztályba tartozó német fajtájú nyersbőrökért.

*) Vadbőrökre, valamint kipsekre a legmagasabb árak nem vonatkoznak.

d) *Csoport-beosztás.*

Az I. csoportba azok az árúk tartoznak, amelyek fejtés és kezelés tekintetében megfelelnek az eddigi Prága (I) aukció árúnak.

A II. csoportba azok, melyek fejtés és kezelés tekintetében megfelelnek az eddigi bécsi szövetkezeti árúnak.

A III. csoportba azok, amelyek fejtés és kezelés tekintetében megfelelnek az eddigi budapesti szövetkezeti árúnak.

A IV. csoportba azok, amelyek fejtés és kezelés tekintetében megfelelnek az eddigi budapesti kereskedő árúnak.

Az V. csoportba tartoznak az összes egyéb árúk.

A csoportbeosztás tekintetében soha sem az árú eredete, hanem csakis a fejtés és a kezelés módja az irányadó.

e) *Pótlékok.*

Szarvak nélkül fejtett bőrökért 6%-kal magasabb ár követelhető.

Sózásért kilogrammonkint 3 fillér sópénz követelhető.

f) *Levonások.*

Kevéssé mételyes bőrnél darabonkint . . . . . 3 K.

A közép részen lyukas vagy vakmetszéses bőröknél darabonkint . . . . . 2 »

A széleknél lyukas vagy vakmetszéses bőröknél darabonkint . . . . . 1 »

Erősen sérült és romlott bőrök külön értékelés tárgyai.

B) *Nyers lóbőrök.*

a) Sózott lóbőrök.

A bőr hossza centiméterekben	Ár darabonkint koronákban, beleértve a sópénzt is
175—199 cm.	24
200—219 cm.	29
220—240 cm.	35
240 cm.-nél hosszabb	43

A hosszúságot a fark tövétől a fülig kell mérni.

b) *Szárított lóbőrökért* kilogrammonkint követelhető legmagasabb ár 4·00 korona.

c) *Levonások.*

A középrészen lyukas vagy vakmetszéses bőröknél darabonkint . . . . . 2 K.

A széleken lyukas vagy vakmetszéses bőröknél darabonkint . . . . . 1 K.

Erősen sérült és romlott bőrök külön értékelés tárgyai.

C) *Közös határozmányok.*

Ezeket a legmagasabb árakat csomagolással együtt tényleges bemázsálási zöld súlyban kilogrammonkint készpénzfizetés mellett történt eladás esetére kell érteni. A raktárból való elszállítás költségét e legmagasabb árak nem foglalják magukban.

A vételár hitelezése esetében a megállapított legmagasabb áron felül követelhető kamat kamatlába legfeljebb 2%-kal haladhatja meg az osztrák-magyar banknak az ügylet megkötésekor érvényben állott visszleszámítolási kamatlábát.

A közvetítő kereskedelemben az *A)* és *B)* alatt számszerűleg megállapított legmagasabb árakat legfeljebb 3%-kal meghaladó árakat szabad felszámítani, beleértve az eladott árúnak a rakodó állomáshoz való elszállítását is.

Bőrgyárosok bevásárlóiknak (bizományosok, ügynökök) 1%-ot meg nem haladó jutalékot fizethetnek.

II. számú jegyzék.

Cseres és kombinált cserzésű kész bőrökért követelhető legmagasabb árak.

A) Marhabőrök.

Megnevezés	Egy kilogramm ára koronákban
Blankbőr (marha- és kipszbőrből) fél és egész darabokban.	
1. 4 mm. vastagságig (huzó bőr is) barna	15·50
2. 4 mm. vastagságig (huzóbőr is) fekete	13·00
3. 4—5 mm. vastagságban, barna	15·00
4. 4—5 mm. vastagságban, fekete	12·50
Talpbélésbőr (marha-, borjú- és kipszbőrből) 3 mm. vastagságig	
1. egész és fél bőrökből	14·00
2. nyak és hasrészekből	13·00
Talpszerűen kidolgozott bőr nyeregülésekhez	12·00
Felsőbőr (marha-, növendékmarha- és kipszbőrből).	
1. 1·5 mm. vastagságig, barna	19·00
2. 1·5 mm. vastagságig, fekete sima	18·00
3. 1·5 mm. vastagságig, fekete barkás	17·00
4. 1·5—2·5 mm. vastag, barna	18·00
5. 1·5—2·5 mm. vastag, fekete sima	17·00
6. 1·5—2·5 mm. vastag, fekete barkás	16·00
7. 2·5 mm.-nél vastagabb (szíjbőr is) barna	16·50
8. 2·5 mm.-nél vastagabb (szíjbőr is) fekete	15·50

Megnevezés	Egy kilogramm ára koronákban
Talpbőrök	
Vache talpbőr (a bika- és bivalybőrből készültek kivételével)	
1. fél és egész darabok	11·00
2. kruponok	12·65
3. nyakrészek	9·80
4. hasrészek	8·90
Cseres talpbőr (a bika- és bivalybőrből készültek kivételével).	
1. fél és egész darabok	12·00
2. kruponok	13·80
3. nyakrészek	10·70
4. hasrészek	9·70
Háromszor ültetett talpbőr (a bika- és bivalybőrből készültek kivételével)	
1. fél és egész darabok	12·00
2. kruponok	14·40
3. nyakrészek	10·00
4. hasrészek	9·00
Cseres bocskortalpbőr (a bika- és bivalybőrből készültek kivételével).	
1. fél és egész darabok	13·50
2. kruponok	15·50
3. nyakrészek	9·20
4. hasrészek	11·50
5. farrészek	13·50
Teljesen ki nem cserzett (acintos) timárbocskortalpbőr (a bika- és bivalybőrből készültek kivételével)	
1. fél és egész darabok	16·00
2. kruponok	17·80
3. hulladékok	12·00

A talpbőrök összes fajtáinál a bikabőrből készült talpakért csak a fenti áraknál kilogrammonkint 1 K-val, a bivalybőrből készültekért kilogrammonkint 2 K-val alacsonyabb ár követelhető és pedig úgy az egész és fél darabok, mint a kruponok és a kruponálásnál keletkező hulladékok árúsításánál.

Megnevezés	Egy kilogramm ára koronákban
Arsenikbivalybends	10·50
Arsenikbivalyhulladék	6·50

B) Lóbőrök.

Talpbélésbőr

1. egész és fél darabok	12·00
2. nyakrészek	13·20
3. tükörrészek (derék)	10·80

A fenti árak vágásmentes vagy csaknem vágásmentes, beégetett bélyegző-hely nélküli, mételymentes vagy legfeljebb csak egyes összeforrt mételyhibával biró, legjobb cserzésű és kikészítésű bőrökre érvényesek. Kevésbé jó cserzésű és kikészítésű, valamint hibásabb bőrökért csak megfelelően alacsonyabb ár fizetendő. Oly megállapodások, amelyek ettől a rendelkezéstől a vevő hátrányára eltérnek, érvénytelenek.

Ezeket a legmagasabb árakat, amelyek magukban foglalják a rakodó állomáshoz való szállításnak és a csomagolásnak, illetőleg az átkötésnek költségét is, bőrgyárosok részéről történt eladás esetére kilogrammonkint készpénzfizetés mellett kell érteni.

A vételár hitelezése esetében a megállapított legmagasabb áron felül követelhető kamat kamatlába legfeljebb 2%-kal haladhatja meg az osztrák-magyar banknak az ügylet megkötésekor érvényben állott visszleszámítolási kamatlábát.

Azok, akik kész marha- és lóbőröknek nagyban eladásával foglalkoznak, eladásaiknál (az eladott mennyiségre való tekintet nélkül) a fent számszerüleg megállapított legmagasabb árakat legfeljebb 3%-kal meghaladó árakat számíthatnak fel. A kicsinyben árúsításnál, kruponokban egész és fél darabokban való eladásoknál, az eladó a fent számszerűleg megállapított legmagasabb árakat legfeljebb 10%-kal meghaladó árakat számíthat fel. Bőrgyárosok eladásaira ezen bekezdés rendelkezései nem vonatkoznak és azok kész bőrökért mindig csak a fent számszerűleg megállapított legmagasabb árakat számíthatják fel.

Kivágott bőrdarabok és bőrszeletek árúsításánál nem követelhető magasabb ár annál, amely a fentiekben megállapított legmagasabb árak alapul vétele mellett a kereskedelemben eddig szokásos számítási módnak megfelel.

Oly bőrfajtákat, melyekre legmagasabb árak vannak megállapítva, csupán súly szerint szabad árúsítani.

A m. kir. minisztérium 2.684/1915. M. E. számu rendelete a fogyasztási cukorért követelhető legmagasabb árak megállapitásáról.

A m. kir. miniszterium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

A cukorgyártelepekről és cukor tartására rendelt szabadraktárakból a jelen rendelet hatálybalépésétől kezdve elszállításra kerülő fogyasztási cukor alap-ára, beleértve az 1899: XVIII. t.-c. 1. §-ában megállapított fogyasztási adót, 1915. évi december hó 31-ig teljesített szállításoknál 100 kg.-ként 96 K 50 f-ben állapíttatik meg. Későbbi szállításoknál ez az ár, 1916. évi január 1-én és 1916. évi március 1-én 100 kg.-ként 50—50 fillérrel emelkedik.

2. §.

A jelen rendelettel megállapított árak fogyasztási cukorra és pedig I. rendű nagy süvegekre, budapesti fuvaralapon, teljes kocsirakományokban, készpénzfizetés mellett 2% pénztári engedménnyel értendők.

Amennyiben a szállítás nem Budapestre, hanem az egész ország egyes más fogyasztási helyeire, vagy nem I. rendű nagy süvegekben, hanem egyéb fogyasztási cukorfajban, végre nem teljes kocsirakományban, hanem kisebb mennyiségekben történik, az eddigi kereskedelmi forgalomban szokásos megfelelő fuvar azaz árkülönbözet, illetve árpótlék felszámításának van helye, melynek mérvét kételyek fenforgása esetén a kereskedelemügyi miniszter állapítja meg. Egyebekben a fogyasztási cukorszállításokra vonatkozólag a budapesti árú- és értéktőzsdei szokások irányadók.

3. §.

A jelen rendelet életbelépte előtt bármely fogyasztási cukorfajnak szállítása iránt, akár a cukorgyár-, illetőleg cukorszabadraktár-vállalatokkal, akár kereskedőkkel vagy másokkal kötött adásvételi szerződések — amennyiben a szállítás a jelen rendelet életbeléptéig meg nem történt — érvénytelenek.

4. §.

A nagykereskedési forgalomban számítható legmagasabb árat, nemkülönben azt az árat, amelyet a kereskedők a fogyasztóktól követelhetnek, amennyiben ez szükségesnek mutatkozik, a közigazgatási hatóságok fogják az 1.559/1915. M. E. számú rendelet

1. §-a szerint kieszközlendő rendelet alapján, saját hatáskörükben az egyes fogyasztási területek viszonyainak megfelelően, megállapítani.

5. §.

A jelen rendelettel megállapított legmagasabb árak 1915. évi július hó 22. napján lépnek életbe. Ettől a naptól kezdve a jelen rendelet hatályának ideje alatt cukorgyáraknak és cukorszabadraktáraknak tilos bármely fajú fogyasztási cukrot drágábban eladni, illetve szállítani annál az árnál, amely az 1. §-ban legmagasabb ár gyanánt megállapítva van, illetőleg a 2. §. szerint a legmagasabb áron felül fuvar- és árkülönbözetként, illetve árpótlékként külön felszámítható.

Aki ezt a tilalmat megszegi, vagy oly ügyletet közvetít, amelyet a jelen rendeletben megállapítottnál magasabb áron akarnak kötni, vagy ily ügylet megkötésénél bármily más módon közreműködik, úgyszintén az is, aki a jelen rendelet rendelkezéseit egyébként megszegi, kihágást követ el és az 1914 : L. t.-c. 9. §-a értelmében két hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Ezen kihágások miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrség hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországban ezen kihágások miatt az ott érvényes jogszabályok szerint hivatott hatóságok járnak el.

6. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya a magyar szent korona országainak egész területére kiterjed. Amennyiben ez a rendelet oly jogszabályokra utal, amelyeknek hatálya Horvát-Szlavonországokra nem terjed ki, helyettük ezekben az országokban az ottani jogszabályok irányadók.

Budapest, 1915. évi július hó 21. napján.

A m. kir. minisztérium 2.727/1915. M. E. számú rendelete a buzalisztért és rozslisztért követelhető legmagasabb árak megállapításáról.

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott 1912 : LXIII. törvénycikket és a hadi szolgáltatásokról szóló 1912 : LXVIII. törvénycikket kiegészítő 1914. évi L. t.-c. 1. §-a alapján a következőket rendeli:

Legmagasabb
lisztárak

1. §.

A búzalisztért, rozslisztért, valamint a búza- és rozskorpáért, korpa alatt értve az említett gabonaneműek minden egyéb őrlési hulladékát (konkoly stb.) is, a következő legmagasabb árak az 1915. évi július hó 25. napjával kezdődő időre a jelen rendelet kiegészítő részét alkotó jegyzékben állapíttatnak meg.

2. §.

A jelen rendelettel megállapított legmagasabb árakat, amelyek magukban foglalják a rakodóállomáshoz való szállítás költséget is, métermázsánkint (100 kg.) tiszta súlyra, zsák nélkül, az átvétel helyén és készpénzfizetés mellett történt eladás esetére kell érteni. A legmagasabb ár zsák nélkül lévén értendő, az eladó a zsák súlyát az eladott liszt súlyába nem számíthatja be.

Az eladó az általa szolgáltatott zsák árát külön felszámíthatja. A zsákért felszámítható legmagasabb árat a kereskedelemügyi miniszter rendelettel szabályozhatja.

3. §.

Legmagasabb lisztárak

A vételár hitelezése esetében a megállapított legmagasabb áron felül követelhető kamatnak kamatlába legfeljebb 2%-kal haladhatja meg az Osztrák-Magyar Banknak az ügylet megkötésekor érvényben állott váltóleszámítolási kamatlábát.

4. §.

A jelen rendelettel megállapított legmagasabb árak 1915. évi július hó 25. napján lépnek életbe.

Ezen a napon túl tilos búzalisztet és rozslisztet az 5. és 7. §-okban meghatározott árusítás kivételével drágábban árusítani vagy vásárolni annál az árnál, amelyet a jelen rendelet legmagasabb árul megállapít arra a helyre nézve, ahonnan az eladás történik.

5. §.

Az 1.113/1915. M. E. számú rendelet értelmében előállított lisztkészleteknek 1915. évi augusztus hó 15. napjáig megengedett forgalombahozatalánál az 1.114/1915. M. E. számú rendeletben megállapított árakat szabad felszámítani.

6. §.

Aki búzalisztért vagy rozslisztért a megállapított legmagasabb árnál magasabb árat, vagy a legmagasabb áron felül a jelen rendelet szerint fel nem számítható bármilyen mellékszolgáltatást követel, elfogad, igértet vagy adat, a maga vagy harmadik személy javára, úgyszintén az is, aki ily lisztért a megállapított

legmagasabb árnál magasabb árat, vagy a legmagasabb áron felül a jelen rendelet szerint fel nem számítható bármilyen mellékszolgáltatást igér vagy szolgáltat az eladó vagy harmadik személy részére, az — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el és az 1914: L. t.-c. 9. §-a értelmében két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Ugyanigy büntetendő az is, aki akár szándékosan, akár a köteles gondosság elmulasztásával bármely módon közreműködik abban, hogy az árusítással megbizott alkalmazottja, vagy az eladást közvetítő más személy, a búzalisztért és rozslisztért követelhető legmagasabb árat megállapító korlátozást kijátssza vagy meghiusítja, vagy aki bárkinek e korlátozás kijátszására vagy meghiusítására irányuló eljárását bármely módon elősegíti vagy eltitkolja.

E kihágások miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

7. §.

Ha a jelen rendeletben meghatározott liszt árusítása a közvetlen fogyasztás czéljait szolgáló forgalomban (kicsinyben való vagy részletkereskedésben) történik, az eladó csak olyan árakat számíthat, amelyek a megállapított legmagasabb áraknál nem aránytalanul magasabbak.

Az ez ellen vétőket az 1914. évi augusztus hó 5. napján 5.600/1914. B. M. eln. szám alatt kelt belügyminiszteri rendelet 4. §-a értelmében kell büntetni.

8. §.

A jelen rendelet életbelépésével hatályukat vesztik az 1.114. 1915. M. E. számú rendeletnek mindazok a rendelkezései, amelyek a búzalisztért és rozslisztért követelhető legmagasabb árakra vonatkoznak.

Horvát-Szlavonországokra a jelen rendelet hatálya nem terjed ki.

9. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe.

Budapesten, 1915. évi július hó 24. napján.

Jegyzék

a búzalisztért, rozslisztért, búzakorpáért és rozskorpáért követelhető legmagasabb árakról.

A terület megnevezése	Búza-								Rozs-			
	finom tészta-liszt és dara		főző-liszt		kenyér-liszt		korpa és mindennemű őrlési hulladék		liszt		korpa és mindennemű őrlési hulladék	
	legmagasabb ára métermázsánkint (100 kilogramm)											
	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f
a) **Duna jobbpartja:** Baranya, Fejér, Győr, Komárom, Moson, Somogy, Sopron, Tolna, Vas, Veszprém és Zala vármegyék, Győr, Komárom, Pécs, Sopron és Székesfehérvár törvényhatósági joggal felruházott városok	77	50	59	50	41	47	18	—	42	24	18	—
b) **Duna balpartja:** Bars, Esztergom, Hont, Nógrád, Nyitra, Pozsony vármegyék, Pozsony törvényhatósági joggal felruházott város	77	50	59	50	41	47	18	—	42	24	18	—
Árva, Liptó, Turócz, Trencsén és Zólyom vármegyék, Selmecz- és Bélabánya törvényhatósági joggal felruházott város	78	—	60	—	42	24	18	—	42	86	18	—
c) **Duna-Tisza köze:** Bács-Bodrog, Csongrád, Jász-Nagykun-Szolnok vármegyék, Baja, Hódmező-Vásárhely, Szabadka, Szeged, Ujvidék és Zombor törvényhatósági joggal felruházott városok	77	—	59	—	40	66	18	—	41	61	18	—
Heves és Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegyék, Kecskemét törvényhatósági joggal felruházott város	77	50	59	50	41	47	18	—	40	99	18	—
Budapest székesfőváros	78	—	60	—	42	24	18	—	42	24	18	—

A terület megnevezése	Búza-								Rozs-			
	finom tészta-liszt és dara		főző-liszt		kenyér-liszt		korpa és mindennemű őrlési hulladék		liszt		korpa és mindennemű őrlési hulladék	
	legmagasabb ára métermázsánkint (100 kilogramm)											
	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f
d) **Tisza jobbpartja:** Abauj-Torna, Bereg, Borsod, Gömör-Kis-Hont, Ung és Zemplén vármegyék, Kassa és Miskolcz törvényhatósági joggal felruházott városok	77	50	59	50	41	47	18	—	41	61	18	—
Sáros és Szepes vármegyék	78	—	60	—	42	24	18	—	42	86	18	—
e) **Tisza balpartja:** Békés, Hajdu és Szabolcs vármegyék, Debreczen törvényhatósági joggal felruházott város	77	—	59	—	40	66	18	—	40	99	18	—
Bihar, Máramaros, Szatmár, Szilágy és Ugocsa vármegyék, Nagy-Várad és Szatmár-Németi törvényhatósági joggal felruházott városok	77	—	59	—	40	66	18	—	41	61	18	—
f) **Tisza-Maros szöge:** Arad, Csanád, Temes és Torontál vármegyék, Arad, Temesvár, Versecz és Pancsova törvényhatósági joggal felruházott városok	77	—	59	—	40	66	18	—	42	24	18	—
Krassó-Szörény vármegye	77	50	59	50	41	47	18	—	42	24	18	—
g) **Királyhágón túl** Alsó-Fehér, Besztercze-Naszód, Brassó, Csik, Fogaras, Háromszék, Hunyad, Kis-Küküllő, Kolozs, Maros-Torda, Nagy-Küküllő, Szeben, Szolnok-Doboka, Torda-Aranyos és Udvarhely vármegyék, Kolozsvár és Marosvásárhely törvényhatósági joggal felruházott városok	78	—	60	—	42	24	18	—	42	24	18	—
h) **Fiume város és kerülete**	78	50	60	50	43	—.	18	—	43	49	18	—

A m. kir. miniszterium 2.795/1915. M. E. számú rendelete a száraz (érett) babért, borsóért és lencséért követelhető legmagasabb árak megállapitásáról.

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott 1912 : LXIII. törvénycikket és a hadiszolgáltatásokról szóló 1912 : LXVIII. törvénycikket kiegészítő 1914 : L. t.-c. 1. §-a alapján a következőket rendeli:

1. §.

A száraz (érett) babért, borsóért és lencséért követelhető legmagasabb ár a magyar szent korona országainak egész területére nézve métermázsánként (100 kg) tiszta súlyra

a száraz (érett) bab tekintetében 40 koronában
a » » borsó » 50 »
a » » lencse » 50 »

állapíttatik meg.

Az 1. bekezdésben megállapított legmagasabb árak a felezett, törött vagy megőrölt babra, borsóra és lencsére is irányadók.

2. §.

A jelen rendelettel megállapíiott legmagasabb árakat, amelyek magukban foglalják a rakodó állomáshoz való szállítás költségét is, zsák nélkül, az átvétel helyén és készpénzfizetés mellett történt eladás esetére kell érteni.

Az eladó az általa szolgáltatott zsák árát külön felszámíthatja. A zsákért felszámítható legmagasabb árat a kereskedelemügyi miniszter rendelettel szabályozhatja.

3. §.

A vételár hitelezése esetében a megállapított legmagasabb áron felül követelhető kamat kamatlába legfeljebb 2%-kal haladhatja meg az Osztrák-Magyar Banknak az ügylet megkötésekor érvényben állott váltóleszámitolási kamatlábát.

4. §.

A jelen rendelettel megállapított legmagasabb árak 1915. évi július hó 28. napján lépnek életbe.

Ettől a naptól kezdve tilos száraz (érett) babot, borsót és lencsét drágábban árusítani vagy vásárolni annál az árnál, amelyet a jelen rendelet legmagasabb árul megállapít.

Aki száraz (érett) babért, borsóért és lencséért a jelen rendelettel megállapított legmagasabb árat vagy a legmagasabb áron

felül a jelen rendelet szerint fel nem számítható bármilyen mellékszolgáltatást követel, elfogad, igértet vagy adat a maga vagy harmadik személy javára, úgyszintén az is, aki ily terményekért a jelen rendelettel megállapított legmagasabb áron felül a jelen rendelet szerint fel nem számítható bármilyen mellékszolgáltatást igér vagy szolgáltat az eladó vagy harmadik személy részére, az — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el és az 1914 : L. t.-c 9. §-a értelmében két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Ugyanígy büntetendő az is, aki akár szándékosan, akár a köteles gondosság elmulasztásával bármely módon közreműködik abban, hogy az árusítással megbízott alkalmazottja vagy az eladást közvetítő más személy a száraz (érett) babért, borsóért, lencséért követelhető legmagasabb árak megállapított korlátozását kijátssza, vagy meghiusítja, vagy aki bárkinek e korlátozás kijátszására vagy meghiusítására irányuló eljárását bármely módon elősegíti vagy eltitkolja.

E kihágások miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ott érvényes jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

5. §.

Ha a jelen rendeletben meghatározott termények árúsítása a közvetlen fogyasztás céljait szolgáló forgalomban (kicsinyben való vagy részletkereskedésben) történik, az eladó csak olyan árakat számíthat. amelyek a megállapított legmagasabb áraknál nem aránytalanul magasabbak. Az ez ellen vétőket az 1914. évi augusztus hó 5. napján 5.600/1914. B. M. Eln. szám alatt kelt belügyminiszteri rendelet 4. §-a értelmében kell büntetni.

Horvát-Szlavonországokban e részben az ott érvényes jogszabályok irányadók.

6. §.

Hüvelyeseknek vámkülföldről való beszerzésére ez a rendelet nem vonatkozik.

7. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya kiterjed a magyar szent korona országainak egész területére.

Budapest, 1915. évi július hó 27. napján.

Bab stb. legmagasabb ára

A m. kir. minisztériumnak 2.811/1915. M. E. számú rendelete, a Haditermény részvénytársaság és bizományosai részére felajánlott búza-, rozs-, kétszeres-, árpa- és zabtermények megvételéről.

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján az 1915. évi búza-, rozs-, kétszeres-, árpa- és zabtermésnek zár alá vételéről 1915. évi június hó 16. napján 2.072/1915. M. E. szám alatt kiadott rendeletének kiegészítéséül a következőket rendeli:

1. §.

A közérdekből vagy kiviteli célokra szükséges gabonamennyiség megvásárlásával és szállításával a 2.072/1915. M. E. számú rendelet 8. §-a alapján megbízott Haditermény részvénytársaság, valamint bizományosai az általuk a termelőtől az 1915. évi terméséből megvett búzáért, rozsért, kétszeresért, árpáért és zabért a 2.077/1915. M. E. számú rendeletben az illető terményre minőség szerint megállapított legmagasabb árat tartoznak fizetni.

Ha a felajánlott gabona mennyisége 50 métermázsát nem halad meg, a társaság vagy bizományosa átvételi árként a hatóságilag megállapított legmagasabb árnál 1 koronával alacsonyabb árat számíthat.

Bab stb. legmagasabb ára

2. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe.

Budapest, 1915. évi július hó 27. napján.

A m. kir. minisztérium 2.812/1915. M. E. számu rendelete a búzáért, rozsért, kétszeresért, árpáért és zabért követelhető legmagasabb árak megállapitásáról szóló 2.077/1915. M. E. számú rendeletnek a Haditermény részvénytársaság és bizományosai által kötött ügyletekre vonatkozó módosítása tárgyában.

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a búzáért, rozsért, kétszeresért, árpáért és zabért követelhető legmagasabb árak megállapításáról 1915. évi június hó 23-ik napján 2.077/1915. M. E. szám alatt kiadott rendeletét a következőkép módosítja:

1. §.

A 2.077/1915. M. E. számú rendelet kiegészítő részét alkotó jegyzékben megállapított legmagasabb árak akkép módosulnak, hogy:

1. búzáért:

augusztus hó 10-ig bezárólag a fent említett jegyzék második oszlopában,

augusztus hó 11-től 21-ig bezárólag a fent említett jegyzék harmadik oszlopában,

augusztus hó 22-től 31-ig bezárólag a fent említett jegyzék negyedik oszlopában,

szeptember hó 1-je utáni időben a fent említett jegyzék ötödik oszlopában megállapított legmagasabb árat kell fizetni;

2. rozsért:

augusztus hó 10-ig bezárólag a fent említett jegyzék második oszlopában,

augusztus hó 10-ike utáni időben a fent említett jegyzék harmadik oszlopában jelzett legmagasabb árat kell fizetni.

Ugyanezen árak irányadók a Haditermény részvénytársaság, valamint megbizottai és bizományosai által kötött ügyletek tekintetében a Jegyzék szerint követelhető legmagasabb árak kiszámítására nézve.

2. §.

A Haditermény részvénytársaság, valamint megbizottai és bizományosai által kötött ügyletek tekintetében a fentebb idézett rendelet kiegészítő részét képező Jegyzékben megállapított legmagasabb árak az első szakasz határozmányain túlmenőleg odamódosulnak, hogy július hó 31-ig bezárólag terjedő szállítási időben úgy búzáért, mint rozsért az 1. §-ban említett Jegyzék első oszlopában legmagasabb árat kell fizetni és a jelen rendelettel megállapított legmagasabb árak az e rendelet életbelépte előtt kötött ügyletekre is irányadók és pedig akkor is, ha a teljesítés már e rendelet életbelépte előtt megtörtént.

A 2.077/1915. M. E. számú rendelet rendelkezései egyebekben érintetlenül maradnak.

Bizományosok bevásárlása

3. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe.

Budapest, 1915. évi július hó 27-ik napján.

Mezőgazdasági ügyek.

A m. kir. földmívelésügyi miniszter 1915. évi 2.800. eln. számú rendelete valamennyi vármegye alispánjához, a mezőgazdasági munkák elvégzéséről.

Mivel a hadkötelezettség és a hadiszolgáltatások igénybevétele következtében mezőgazdaságunkban nagyon sok munkaerő hiányzik, a legelső és legfontosabb feladat most az, hogy minden rendelkezésre álló eszközzel mégis biztositsuk, hogy egy talpalatnyi termőföld se maradjon megmívelés és termés nélkül. Ezt a nagy, nehéz és a hadviselés szempontjából is elsőrangú fontossággal biró feladatot a közigazgatási hatóságok és az értelmiség vezetésével és támogatásával a gazdálkodó közönségnek a maga erejéből kell megoldania. A feladat nehézsége miatt senkinek sem szabad sem elcsüggedni, sem tétovázni, sem félreállani, mert ha még nehezebb viszonyok között a legutóbbi években a balkáni államok földmívelő népe összetartással, fokozott munkával, okos beosztással az akkori háború dacára is el tudta végezni minden mezőgazdasági munkáját, úgy bizonyára a helyes vezetés és szervezés, az érdekeltek józan felfogása és a hazai föld szeretetének buzgalma nálunk még inkább biztosithatja a kivánatos eredményt.

Abban a meggyőződésben, hogy úgy alispán úr, mint a törvényhatóság és a községek minden tisztviselője és alkalmazottja a vármegye értelmiségével együtt mélyen átérzik azt a nagy kötelességet, amelynek teljesitése a legszebb hazafias cselekedet is, felkérem alispán urat, hogy az egyházmegyei főhatóság, a gazdasági egylet, hadbavonultak segélyző bizottsága, a tanfelügyelőség, a gazdasági felügyelőség képviselőinek s a közérdekű munkára hajlandó más személyeknek felkérésével *alakitson vármegyei gazdasági intéző bizottságot*, amely alispán úr elnöklete alatt a központi vezetés és irányitás feladatait látja el, a járási főszolgabirákat pedig utasitsa alispán úr, hogy a *legsürgősebben* személyesen járjanak el minden községben, s a helyi viszonyoknak megfelelően az előljáróság, a helybeli lelkészek és tanitók, s a közérdekű munkára hajlandó

Bizományosok
bevásárlása

más személyek felkerésével alakitsanak *községi (esetleg körjegyzőségi) gazdasági bizottságot*, amelynek feladata lesz a főszolgabiróval való állandó összeköttetésben az egész helyi szervezkedést megvalósitani s igy a gazdasági munkák végzését biztositani. Már igen sok helyen láthatni biztató jeleit annak, hogy a földmivelő közönség a súlyos helyzetben is tud magán segiteni. Az idősebbek, az asszonyok és gyermekek sokszorosan fokozott szorgalommal dolgoznak, ahol lehet, gazdasági gépek munkáját veszik igénybe, jármozzák a teheneket is, akinek igás fogata van, segit annak a szántásnál, akinek most nincsen igaereje, és általában az a felfogás lép előtérbe, hogy most nem az a fontos, hogy minden gazdaságban mindenféle munka az eddigi szokás rendje és a vetésforgó szerint elvégeztessék, hanem az, hogy a békés időkben különben célszerű és hasznos, de közvetlenül hatásában kevésbé fontos és később is pótolható munkák elhagyásával, most minden kicsi és nagy gazdaságban egymás megsegitésével az a munka legyen elvégezve, amely az idei termés előkészitése és betakaritása érdekében mulhatatlanul szükséges. Az a körülmény, hogy a földmives közönség ilyetén helyes eljárását nemcsak szórványosan észlelhettük, megnyugvást adhat abban a tekintetben, hogy ha alispán úr és az értelmiséggel együtt dolgozó közigazgatási szervezet lelkesedéssel és komolyan neki lát a gazdasági munkák szervezésének, működésük mindenütt fényes sikerrel fog járni.

Az első teendő, amelynek elvégzését biztositani kell, s amelyre a járási szolgabiráknak az intéző gazdasági bizottság megalakitása előtt is különösen nagy figyelmet kell forditani, az, hogy az őszieken mutatkozó hiány tavaszi vetésekkel úgy pótoltassék, hogy minden gazdaságilag használható terület emberi vagy állati táplálékul alkalmas terményekkel be legyen vetve.

A szükséges igaerőt a közönségnek elsősorban egymás megsegitésével lehet pótolnia, azok pedig, akik a hadiszolgáltatás cimén elvont állatokért pénzt kaptak, vagy más pénz felett rendelkeznek, esetleg úgy szerezhetnek új állatokat, ha a gazdasági felügyelőségnek megbizást adnak, hogy részükre megfelelő árban állatokat vegyen és szállithasson. E részben a gazdasági felügyelőséget utasitottam, hogy alispán úrnak álljanak rendelkezésére. A gazdasági felügyelőknek ilyen akcióval kapcsolatban felmerülő összes költségeit tárcámból fogom fedezni.

A szükséges igaerőt illetőleg megemlitem még, hogy az 1914:

L. t.-c. 5. §-a alapján alispán úr felterjesztésére hajlandó leszek a felhatalmazást megadni a személyes szolgáltatás elrendelésére és a közerő kirendelésére. Az 1914 : L. t.-c. 6. §-a értelmében ilyen esetben járó téritéseket illetőleg megjegyzem, hogy leghelyesebb eljárás az lesz, ha a téritési összeget azok, akiknek javára a szolgáltatás igénybe vétetik, előre beszolgáltatják a községi előljáróságnak, s ez a téritési összegek bevételezéséről és kiadásáról rendes elszámolást készit. Ha azok, akiknek javára az idézett törvény 5. §-a alapján a szolgáltatás igénybe vétele elrendeltetik, pénzzel nem rendelkeznek, s maguk azt nem is képesek mástól kölcsönként megszerezni, minthogy az idézett törvény 6. §-a értelmében a téritéseket készpénzben kell megfizetni, vagy a községnek, vagy a törvényhatóságnak lehet a megfelelő előlegezésről gondoskodnia.

A vetőmagra nézve értesitem alispán urat, hogy a *Magyar Mezőgazdák Szövetkezetét* (Budapest, V., Alkotmány-utca 29. sz.) megbiztam, hogy árpa, zab és tengeri vetőmagból lehetőleg nagy készleteket szerezzen be s azt megrendelésre szállitsa. Noha intézkedés történt, hogy a vetőmagszállitmányok soronkivüli továbbitassanak, mégis igen kivánatos, hogy a szükségletek megrendelése mielőbb eszközöltessék, nehogy közlekedési korlátozások miatt a késedelemből kár származzék. Minthogy az államháztartás mai megterhelése mellett — mindenki által megérthető okból — nem állhat módomban a vetőmag beszerzésére állami kölcsönt vagy előleget adni, leghelyesebb, ha elháritathatlan szükség esetében a törvényhatóság vagy a községek nyujtanak alapjaikból előleget, vagy a törvényhatóság vagy a községek vesznek fel ily célból egy évre kölcsönt. Már több törvényhatóság biztositotta e réven a vető magszükségletet, s azt hiszem, alispán úr ilyen irányú indokolt előterjesztését a törvényhatósági bizottság mindenesetre helyesléssel fogja fogadni.

A kapálás, kaszálás és az aratásra nézve ott, ahol erre a lehetőség megvan, célszerű lesz megfelelő gépek megszerzéséről gondoskodni. A földmivelésügyi miniszterium, továbbá az Országos Magyar Gazdasági Egyesület és a Magyar Gazdaszövetség a gépek rendelése körül is szivesen lesz alispán úr és a közönség támogatására.

A nagyobb uradalmak aratómunkás-szükségletére nézve igénybe vehetők lesznek a hadifoglyok is. A hadifoglyok igénybevételére nézve legközelebb külön fogom alispán urat értesiteni.

Abba ne bizakodjunk, hogy más vidékről is lehet a helyi munkaerő pótlására munkásokat szerezni, mert gazdasági okokból és a háborús helyzetből kifolyólag ez nehézségekkel fog járni. Mindazonáltal gondoskodom arról, hogy ezekről a más vidékre is elszerződtethető munkásokról pontos adatokat kapjak, s ezeket alispán úrral s alispán úr útján az érdekeltekkel közölni fogom. Mivel pedig több helyről olyan értesülést kaptam, hogy a helybeli munkások most is vonakodnak aratási szerződést kötni, helyesnek tartanám, ha alispán úr szükség esetén a munkásokat alkalmas módon figyelmeztetné arra, hogy saját érdekükben is biztositsák maguknak az aratási munkát, mert ha az aratás előtt elrendeltetik a közerő igénybevétele az aratásra, az előbb el nem szerződött munkás kénytelen lesz az 1914 : L. t.-c. 6. §-a alapján megállapitott téritésért aratni, holott szabad megegyezés alapján kötött szerződéssel magának megfelelőbb keresetet biztosithat.

A gazdasági munkaszerződések megkötésének megkönnyitése céljából az 1898 : II. t.-c. 17. §-a alapján a közigazgatási bizottság előterjesztésére hajlandó leszek megengedni, hogy a szerződéseknek az előljáróság előtt való megkötése mellőztessék, s a szerződések csak láttamozás végett mutattassanak be az előljáróságnak. Sőt ha még ez is nehézségeket okoz, hajlandó leszek azt is megfontolás tárgyává tenni, hogy a háború esetére szóló kivételes intézkedésekre vonatkozó 1912 : LXIII. t.-c. alapján, az 1898 : II. t.-c. 8. §-ától eltérőleg, rendelet által állapittassék meg, hogy a gazdasági munkaszerződések, ha nem is az 1898 : II. t.-cikkben meghatározott módon köttettek meg, a közigazgatási hatóság előtt érvényesithetők.

A gazdasági tennivalók ellátásában méltán elvárhatja az ország különösen azoknak közreműködését, akik a hadkötelezettség tényleges teljesitése alól azon a címen kaptak felmentést, hogy a mezőgazdaságban nélkülözhetetlenek, továbbá azok munkálkodását akik a mozgósitás esetén bevonultak segélyezéséről alkotott 1882 : XI t.-c., illetve az 1914 : XLV. t.-c. alapján segélyben részesülnek. Szükségesnek látom tehát, hogy a hatóságok forditsanak figyelmet arra, hogy a felmentett hadkötelesek, továbbá a munkaképes segélyezettek a maguk gazdasági dolgainak elvégeztével mennyiben segitenek a községben elvégzendő más mezőgazdasági munkák körül? Ha e részben alapos és komoly kifogások merülnek fel, és a jóindulatú figyelmeztetés nem használna, indokolt lesz a tényleges

szolgálat alóli felmentés visszavonása iránt előterjesztést tenni, illetve az utóbb hivatkozott törvény 7. §-a és a 130.000/1914. számú pénzügyminiszteri kiegészitő rendelet 10. §-a alapján a segély megszüntetése vagy annak leszállitása iránt intézkedni.

Abban a nagyjelentőségű munkában, amely most a vármegye egész közönségére vár, részemről készségesen támogatni óhajtván a közönséget, valamennyi kincstári erdőhatóságot, állami erdőhivatalt, erdőigazgatóságot, erdőfelügyelőséget, állategészségügyi felügyelőséget, kerületi és járási állatorvost, gazdasági felügyelőséget, folyam- és kulturmérnöki hivatalt, gazdasági akadémiát, főiskolát és szakiskolát, gazdasági tanitóképző-intézetet, földmíves iskolát, gazdasági szaktanárt és általában a földmívelésügyi tárcához tartozó valamennyi hatóságot, hivatalt és közeget utasitottam, hogy alispán úrnak, a megyei intéző bizottságnak és a községi intéző bizottságnak hivatalos kötelezettségükön túl, hazafias készséggel legyenek támogatására és olyan buzgalommal vegyék ki részüket e fontos munka végzésében, mint amilyen odadást és lelkesedést a földmívelésügyi igazgatás szervezetéhez tartozó tisztviselőktől méltán elvárhat most az ország. De ezenfelül — noha ez azért, mert a szakemberek nagy része is a harctéren van, kétségtelenül nehézségekkel jár, — alispán úr indokolt előterjesztésére a földmívelésügyi minisztérium, az Országos Magyar Gazdasági Egyesület és a Magyar Gazdaszövetség, vagy a vármegyei Gazdasági Egyesület által felkért gazdasági szakemberek helyszini kiszállását is hajlandó leszek lehetővé tenni, ha a községekben a szakemberek előadásaitól közvetlen gyakorlati eredményt lehet most várni. Egyébiránt a földmívelésügyi minisztérium és a Hadbavonultak Segélyző Bizottsága népjóléti albizottságának megbizottjai időnkint nemcsak a tett intézkedéseket s a végzett munkát fogják a helyszinén ellenőrizni, hanem a közérdekű nagy cél érdekében készséggel fognak a vármegye közönségének támogatására lenni.

Végül megkérem alispán urat arra is, hogy sziveskedjék feljegyzéseket csinálni a folyó évi termés biztositása érdekében megindított nagy munka egyes mozzanatairól és azok kiváló közérdekű ténykedéseiről, akik különös elismerésre teszik magukat érdemesekké. A békés idők elkövetkeztével a feljegyzésekből össze lehet majd állitani a háborús-esztendő gazdasági küzdelmeinek történetét, és igy a harctéren küzdők aranykönyvével együtt az utó-

dok kezére adhatjuk majd a gazdasági munkák vezéreinek és a munka hőseinek aranykönyvét is.

Budapesten, 1915. évi január hó 22-én.

A m. kir. belügyminiszter 1915. évi 8.844. eln. számú körrendelete valamennyi törvényhatóság első tisztviselőjéhez, a hadiszolgáltatásokról szóló 1912 : LXVIII. t.- c. alapján használatra igénybe vett s az 1914 : L· t.-c. 16. §-a értelmében végleg átvett járművek és állatok után járó összegek kifizetése tekintetében szükséges munkálatok foganatositásánál követendő eljárásról.

A háborús viszonyok okozta súlyos közgazdasági helyzet, valamint a mezőgazdasági munkák végrehajtásának mielőbbi foganatosithatása is elkerülhetetlenül szükségessé teszi, hogy a hadiszolgáltatásokról szóló 1912 : LXVIII, t.-c. alapján használatra igénybe vett s az 1914 : L. t.-c. 16. §-a értelmében végleg átvett járművekért és állatokért járó összegek kifizetése mielőbb megtörténjék.

Erre való tekintettel a kormány a maga részéről a legmesszebbmenő intézkedéseket megtette arra nézve, hogy az emlitett kifizetések soronkivül és minden késedelem nélkül foganatositassanak.

A tett intézkedések dacára azonban illetékes helyről panaszok merültek fel arra nézve, hogy a kifizetések zavartalan lebonyolitása körül még lényeges nehézségek mutatkoznak, amelyek arra vezethetők vissza, hogy az illetékes elsőfokú közigazgatási hatóságok a honvédelmi miniszter úr által kiadott 1914. évi 19.000. számú körrendeletet nem hajtják pontosan végre, s nincsenek tekintettel a pénzügyminiszter úr által kibocsátott 1915. évi 979. P. M. számú körrendeletre sem, minélfogva a kifizetésekhez szükséges munkálatok elkészitése a legtöbbször lehetetlenné válik.

(Csak a vármegyei alispánoknak.)

Mindezekre való tekintettel felhivom alispán urat, hogy a járási főszolgabirákat, illetőleg a rendezett tanácsú városok polgármestereit utasitsa, hogy amennyiben az idevonatkozó munkálatokat az illetékes császári és királyi katonai parancsnokságokhoz még be nem küldötték, vagy ha a beküldött munkálatok pótlás végett visszaadattak volna, úgy a hadi célra használatra igénybe vett járművek és állatok végleges átvételéért járó összegek kifi-

zetése tekintetében szükséges munkálatok foganatosításánál különösen a következőkre legyenek figyelemmel:

(Csak a th. városi polgármestereknek.)

Mindezekre való tekintettel, úgyszintén az ügy rendkivüli fontosságára és sürgősségére való figyelemmel is felhivom polgármester urat, hogy amennyiben az idevonatkozó munkálatokat az illetékes császári és királyi katonai parancsnoksághoz még be nem küldte, vagy ha a beküldött munkálatokat pótlás végett visszakapta volna, úgy a hadi célra használatra igénybe vett járművek és állatok végleges átvételéért járó összegek kifizetése tekintetében szükséges munkálatok foganatosításánál különösen a következőkre legyen figyelemmel:

(Valamennyi törvényhatóság első tisztviselőjének.)

1. Az átengedett járművekről és állatokról kimutatásokat kell szerkeszteni, amelyekben okvetlenül feltüntetendő az igényjogosult birtokosok neve, lakhelye, az általuk átadott állatok és járművek száma és becsértéke.

Amennyiben valamely jármű (fogat) többek által közösen állittatott volna ki, valamennyi tulajdonos neve és lakhelye, valamint a minden egyest külön megillető összeg is külön-külön feltüntetendő.

2. Ott, ahol a kimutatásban visszaadott járművek és állatok is szerepelnek, a visszaadás ténye és időpontja feltételnül feltüntetendő a kimutatás jegyzet-rovatában; ahol pedig visszaadott járművek (állatok) a kimutatásban egyáltalán nem szerepelnek, ez a körülmény a katonai parancsnoksággal kifejezetten közlendő.

3. A használatért netán kifizetett napi téritések összege vagy külön rovatban, vagy a jegyzet-rovatban okvetlenül feltüntetendő.

4. A szóbanforgó kimutatás az illetékes elsőfokú közigazgatási hatóság záradékával és aláirásával okvetlenül ellátandó.

5. A járművek és állatok átvételéről szóló és a felek birtokában lévő elismervényeket be kell vonni s az illető kimutatáshoz (jegyzékhez) csatolva, a katonai parancsnokságnak be kell küldeni.

6. Ott, ahol ily elismervények nem adattak ki, ezt a körülményt a katonai parancsnokságoknak feltétlenül tudomására kell hozni.

7. A hadi célra igénybe vett járművek és állatok végleges átvételéért járó összegek kifizetése nem történik az illetékes elsőfokú közigazgatási hatóság útján, hanem azok a m. kir. pénzügyminiszter úrnak az adóhivatalokhoz intézett 1915. évi 979. P. M. számú körrendelete értelmében postatakarékpénztár útján az érdekelt feleknek fizettetnek ki.

8. A honvédelmi miniszter úrnak fentidézett rendeletét nem szabad összetéveszteni ugyancsak a nevezett miniszter úr által az 1914. évi 17.852. szám alatt kiadott körrendelettel.

Ez utóbb emlitett rendelet ugyanis arról intézkedik, hogy a *csupán katonai használatba átvett* állatok és járművek elhasználása, rongálása, lovaknál elhullás stb. által okozott károk és értékcsökkenések is megfelelően megtérittetnek. Ez a rendelet tehát a visszaadott járművekre és állatokra vonatkozik.

9. Az utóbb emlitett rendelet értelmében a visszaadott járművekről és állatokról *egy külön kimutatást* kell készíteni, és az illetékes katonai parancsnoksághoz továbbitani, amely a napi téritések és az értékcsökkenések kiegyenlitése iránt közvetlenül intézkedik.

10. A honvédelmi miniszter úr 1914. évi 19.000. és az 1914. évi 17.852. számú rendeleteivel elrendelt munkálatok mindegyike külön-külön foganatositandó, és azok összeirása és együttes munkálattal való végrehajtása az azok alapján folytatandó eljárások különbözősége miatt feltétlenül mellőzendő.

(Csak a vármegyei törvényhatóságok első tisztviselőjének.)

Felhivom alispán úrat, hogy — az egyidejűleg minden illetékes elsőfokú közigazgatási hatóság előtt a Belügyi Közlönyben történt közzététel folytán ismeretessé vált — e körrendeletem végrehajtása iránt, utalással a Belügyi Közlöny vonatkozó számára, megfelelően intézkedjék.

Budapesten, 1915. évi március hó 11-én.

A m. kir. minisztérium 1.019/1915. M. E. számú rendelete a haszonbérlőtől mívelés nélkül hagyott mezőgazdasági ingatlanok tárgyában.

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott 1912 : LXIII. t.-c. 16. §-ában, valamint az idézett törvénycikket és az 1912 : LXVIII. törvénycikket

kiegészitő 1914 : L. t.-c. 14. §-ában nyert felhatalmazás alapján a következőket rendeli :

1. §.

Ha olyan mezőgazdasági ingatlan haszonbérlője, amelyet gazdasági rendeltetése vagy a szokásos gazdasági vetésforgó szerint a folyó gazdasági évben termelésre kell használni, katonai vagy ezzel egy tekintet alá eső szolgálat teljesitése végett távol van vagy a bérleményt egyéb okból elhagyta anélkül, hogy a termények előállitásához vagy betakaritásához szükséges gazdasági munkáknak idejében való elvégzéséről akár maga, akár megbizottja vagy hozzátartozója utján, vagy más módon gondoskodott volna, vagy arról bármely okból idejében nem gondoskodnék, avagy gazdasági helyzeténél fogva olyan viszonyok közé jutott, amelyek miatt e gazdasági munkák idejében való elvégzéséről előreláthatóan nem fog gondoskodhatni : a haszonbérbeadónak joga van arra, hogy az ekként kellő megmivelés vagy hasznositás nélkül maradó ingatlant — a haszonbérleti viszonynak egyébként érintetlenül hagyásával — birtokába visszavegye s a folyó gazdasági évben a szükséges gazdasági munkák elvégzéséről akár saját kezelésében, akár más módon ideiglenesen gondoskodjék. Amennyiben az ingatlannak ily módon való megmiveléséhez vagy hasznositásához szükséges, a haszonbérbeadó a bérleményhez tartozó épületeket és gazdasági felszerelést is használatba veheti.

A haszonbérbeadó által birtokba vett ingatlannak a folyó gazdasági évben beszedendő hasznai felől a haszonbérbeadó rendelkezhetik ; a haszonbérlő csak az ingatlanra eső haszonbérnek elengedését és a termények előállitása végett esetleg általa az ingatlanra forditott költségeinek megtéritését követelheti, de mindezt csak oly összeg erejéig, amely a haszonbérbeadónak az ingatlanból nyert tiszta jövedelmét meg nem haladja.

Ha a haszonbérbeadó a jelen §. szerint őt megillető joggal nem élt, a haszonbérlő e miatt sem bérleengedést, sem kártérités nem követelhet.

2. §.

A haszonbérbe adott ingatlannak az 1. §. alapján a haszonbérbeadó részéről való birtokbavétele tekintetében felmerülő vitás kérdések elintézésére hivatva van :

1. kis- és nagyközségekben, ha a vitás ingatlan 50 kataszteri holdnál nem nagyobb, első fokon a községi előljáróság, második és utolsó fokon a főszolgabiró, ellenkező esetben pedig első fokon a főszolgabiró, második és utolsó fokon az alispán;

2. városokban — tekintet nélkül a vitás ingatlan nagyságára — első és utolsó fokon a tanács.

Ha a haszonbérelt ingatlan több község (város) területén fekszik, az ingatlan fekvése szerint illetékes hatóságok bármelyike határozhat az egész ingatlanra nézve.

A közigazgatási hatóság határozatával meg nem elégedő fél igényeit a jogerős határozat közlésétől számított 30 nap alatt rendes birói úton érvényesitheti.

3. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya Horvát-Szlavonországokra nem terjed ki.

Budapesten, 1915. évi március hó 24. napján.

A m. kir. minisztérium 1.066/1915. M. E. számú rendelete a cukorrépatermelés iránt szerződéssel vállalt kötelezettség tárgyában.

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott 1912 : LXIII. t.-c. 16. §-ában, valamint az idézett törvénycikket és az 1912 : LXVIII. törvénycikket kiegészitő 1914 : L. t.-c. 14. §-ában nyert felhatalmazás alapján a következőket rendeli:

1. §.

Aki az 1915. évi január hó 1. napja előtt cukorgyári vállalattal kötött szerződésben arra kötelezte magát, hogy a szerződésben meghatározott nagyságú területen 1915. évben cukorrépát fog termelni, az, amennyiben a háború által előidézett körülmények következtében ennek a kötelezettségének eleget tenni nem képes és a termelésnek ez évi korlátozására nézve a cukorgyári vállalattal külön meg nem egyezett, a jelen rendelet életbelépésétől számított 15 nap alatt kérheti, hogy a jelen rendelet értelmében alakitandó bizottság döntsön afelől, vajjon ebben az évben szerződése alapján egyáltalában köteles-e, és ha igen, mily nagy területen köteles cukorrépát termelni.

Ebben a kérdésben megállapitási pert inditani nem lehet s a netalán már meginditott ily pereket, a perköltség kölcsönös megszüntetésével, hivatalból is meg kell szüntetni.

2. §.

A kérelmet a cukorrépatermelés helye szerint illetékes főispánnál kell előterjeszteni, aki a kérelem elbirálására az Országos Magyar Gazdasági Egyesület és a Magyar Cukorgyárosok Országos Egyesülete által kijelölt szakértőknek megállapitott névsorából, egy elnökből és két tagból álló bizottságot küld ki, még pedig úgy, hogy az elnök az elnöki tisztre kijelölteknek, az egyik tag a termelők, a másik tag a gyárosok szakértőinek névsorából választott szakférfiu legyen. A bizottság előadójául a főispán a vármegyei gazdasági felügyelőség vezetőjét, ennek akadályoztatása esetében pedig a közigaztási tisztviselői kar egyik tagját rendeli ki. A bizottság tagjainak működése tiszteletbeli.

3. §.

A bizottság a kérelmezőt és a másik szerződő felet a kérelem tárgyalására meghivja, s mindkét fél meghallgatása után a helyi gazdasági és munkásviszonyok gondos mérlegelése alapján megállapitja, hogy forognak-e fenn a háború által előidézett olyan körülmények, amelyek a termelőre nézve lehetetlenné teszik, hogy a cukorrépa termelése tekintetében elvállalt kötelezettségének ez évben eleget tegyen, s végérvényesen dönt afelől, hogy a termelő ez évben köteles-e, s ha igen, mily kiterjedésű területen köteles cukorrépát termelni.

4. §.

Ha a kitűzött tárgyalásra bármelyik fél vagy megbizottja meg nem jelenne, a bizottság a tárgyalásra legkésőbb negyednapra egy ízben új határnapot tűzhet ki ; de ha ezt szükségesnek nem tartja, vagy ha a fél az új határnapon sem jelennék meg, a kérelem tárgyában — mindkét fél távollétében is — végérvényesen határoz.

Ha a bizottság tagjai a határozat tekintetében megegyezésre jutni nem tudnának, az elnök dönt. A bizottság előadójának nincs szavazati joga.

A határozatot indokolás nélkül jegyzőkönyvbe kell foglalni.

5. §.

A bizottság határozatát az elnök azonnal kihirdeti s a felekkel irásban is közli és a jegyzőkönyvet a főispánhoz beterjeszti. A bizottság határozata ellen jogorvoslatnak helye nincs.

A bizottság határozata mindkét félre kötelező és az azzal eldöntött kérdés perben sem lehet vita tárgya. A határozattal szemben a szerződés alapján sem a termelő a cukorrépának a bizottság által megállapitottnál nagyobb területen való termelésére, sem a cukorgyári vállalat az esetleg nagyobb területen termelt cukorrépa átvételére nem kötelezhető s a cukorrépatermelésnek a bizottság határozata alapján történt csökkentése vagy teljes elmaradása miatt a felek egymással szemben kártérítésre igényt nem támaszthatnak.

Ha a bizottság akként határoz, hogy a termelésre kötelezett ez évben a cukorrépát a szerződéssel megállapitott területnek felénél kisebb területen köteles termelni, a cukorgyári vállalat jogositva van azt kivánni, hogy a termelő az ő részére ez évben cukorrépát egyáltalában ne termeljen. Ha a cukorgyári vállalat e jogával élni kiván, köteles erről a termelőt legkésőbb a bizottság határozatának közlésétől számitott 3 nap alatt postára adott tértivevényes ajánlott levélben értesiteni. A termelés elmaradása miatt ez esetben sincs semminemű kártérítési igénynek helye.

6. §.

A bizottság által megállapitott területen termelt cukorrépának a szerződésben kikötött feltételeknek megfelelő átvételét a cukorgyári vállalat — ha csak az 5. §. utolsó bekezdésében biztositott jogával nem élt, — meg nem tagadhatja; viszont ha a termelő a bizottság által megállapitottnál nagyobb területen termelne cukorrépát, a cukorgyári vállalat követelheti, hogy a termelő az egész területen termelt cukorrépát a szerződésben kikötött fetételeknek megfelelően neki adja át.

7. §.

Ha a termelő a cukorgyári vállalattól a szerződésileg kötelezett cukorrépatermés árára előleget vagy az évi termés árából részletekben törlesztendő kölcsönt kapott, ezt az 1915. évben csak oly arányban köteles törleszteni, amily arányban áll a bizottság határozata értelmében megművelendő vagy

tényleg megművelt cukorrépaterület a szerződésileg megállapitott területhez; viszont a cukorgyári vállalat is csak ugyanily arányban köteles a termelőnek szerződésileg esetleg kikötött termelési előleget adni.

Ha a termelő a bizottság határozata értelmében az 1915. évben cukorrépát egyáltalában nem vagy a szerződésben meghatározottnál kisebb területen termel, az 1915. évi termésre netalán már felvett előleget, hacsak tartozása moratórium alá nem esik, más megállapodás hiányában a termelési terület csökkenésének megfelelő arányban visszafizetni köteles. Ha azonban a cukorgyári vállalat az 5. §. utolsó bekezdése alapján azt kivánta, hogy a termelő az ő részére ez évben cukorrépát egyáltalában ne termeljen, az ez évi termésre nyujtott előleg visszafizetését 1915. évi november hó 1. napja előtt nem követelheti.

8. §.

Ez a rendelet egyébként nem érinti az erőhatalomra (vis major) vonatkozó jogszabályokat.

9. §.

Ez a rendelet 1915. évi március hó 29. napján lép életbe. Hatálya Horvát-Szlavonországokra nem terjed ki.

Budapesten, 1915. évi március hó 26. napján.

A m. kir. minisztérium 1.198/1915. M. E. számú rendelete a jövőbeli termés adásvételének tilalmáról és érvénytelenségéről.

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott 1912 : LXIII. t.-c. 16. §-ában, valamint az ezt a törvénycikket és a hadiszolgáltatásokról szóló 1912 : LXVIII. törvénycikket kiegészitő 1914 : L. t.-c. 14. §-ában nyert felhatalmazás alapján a következőket rendeli :

1. §.

Tilos és semmis az olyan szerződés, amely a magyar szent korona országaiban az 1915. évben betakaritandó következő mezőgazdasági terményeknek, úgymint búzának, rozsnak, kétszeresnek, árpának, zabnak, tengerinek, hüvelyeseknek, repcének, olajmagvaknak és burgonyának átalányban történő vagy

az ily termés reményének meghatározott áron való adás-vételére vonatkozik.

Ez a tilalom a fentebb fel nem sorolt mezőgazdasági és a kertészeti terményeknek, különösen a bornak és a gyümölcsnek adás-vételére nem terjed ki.

2. §.

További intézkedésig tilos az 1. §. 1. bekezdésében felsorolt, a magyar szent korona országaiban az 1915. évben betakaritandó mezőgazdasági terményeknek az 1. §. alá nem eső módon történő előre eladása és vétele is. Az ennek ellenére létrejött ügyletek semmisek.

Az 1. bekezdésben foglalt rendelkezések kiterjednek a búza, a rozs, a kétszeres, az árpa, a zab és a tengeri összes őrleményeire is.

3. §.

Aki az 1. vagy a 2. §. rendelkezését megszegi, ily tiltott ügyletet közvetit, vagy megkötésében közreműködik, kihágást követ el és amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, az 1912 : LXIII. t.-c. 15. §-ának második bekezdésében megjelölt közigazgatási hatóság által az 1914 : L. t.-c. 9. §-a értelmében két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ottani jogszabályok szerint hivatott hatóságok járnak el.

4. §.

Az 1. és a 2. §. rendelkezéseit a jelen rendelet életbelépte előtt létrejött ügyletekre is alkalmazni kell. Az ily ügyletek alapján adott vételárelőlegek és egyéb szolgáltatások visszakövetelhetők.

A 3. §. rendelkezéseit a jelen rendelet életbelépte előtt elkövetett cselekményekre nem lehet alkalmazni.

5. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya — amennyiben a magyar szent korona országainak egész területén hatályos törvényben szabályozott ügyletekre vonatkozik — Horvát-Szlavonországokra is kiterjed.

Budapesten, 1915. évi április hó 8. napján.

A m. kir. földmívelésügyi miniszter 31.880/1915. F. M. számú körrendelete állati zsigerek állati eledelül való felhasználása tárgyában.

(Valamennyi törvényhatóságnak.)

Az 54.300/1908. sz. húsvizsgálati rendelet némely állati zsigernek emberi eledelül való felhasználását tilalmazza, habár az állatok, melyekből e zsigerek származnak, egészségesek is s azoknak teljes egészében való megsemmisitését irja elő.

Ha e tiltó rendelkezés az emberi táplálékul való felhasználást illetőleg helyén valónak s fenntartandónak mutatkozik is, nem látszik azonban kellően megokoltnak a fentemlitett szempontból kifogásolható szerveknek és zsigereknek teljes megsemmisitése, mert e tápláló anyagokban igen gazdag állati részek, különösen baromfiak takarmányozására igen alkalmasan felhasználhatók s ily célra értékesithetők volnának.

Mindezek folytán az 54.300/1908. sz. itteni rendelet 77. §-ának utolsó bekezdésében foglalt határozmányokat akként módositom, hogy megbetegedésektől mentes anyaméhek, hüvelyek és herék, továbbá egészséges állatok méhmagzatai és magzatburkai állati takarmányként különösen baromfiak táplálékául felhasználhatók, illetőleg ily célból a közvágóhidakról kivihetők. Megengedem ezenkivül, hogy az egészséges állatok bendőtartalma ugyanilyen célból a közvágóhidakról szintén kivihető legyen.

A fentemlitett állati részek és zsigerek felhasználására irányuló kérelmet az illetékes elsőfokú állategészségügyi hatóságnál kell előterjeszteni, mely hatóság csakis azon község, vagy ha több község közös közvágóhid fenntatására szövetkezett, azon községek területén való felhasználásra adhat engedélyt, melynek területén, illetőleg amely körzeten belül az illető közvágóhid fekszik s csakis oly kérelmezőknek, kiknek személye elegendő biztositékot nyujt aziránt, hogy e húsféleségekkel visszaélés nem fog elkövettetni.

Mészárosoknak, henteseknek, húsárusitóknak, vendéglősöknek és korcsmárosoknak, továbbá a húsvizsgálati rendelet 44. §-ának 2. bekezdésében felsorolt intézeteknek azonban ily engedély semmi esetre sem adható.

Netaláni visszaélések észlelése esetén köteles a hatóság az engedélyt nyomban visszavonni s a visszaélést elkövető egyén ellen

a kihágási büntető eljárást a fent hivatkozott rendelet 119. §-a alapján haladéktalanul meginditani.

Budapesten, 1915. évi május hó 9-én.

A m. kir. minisztérium 1.735/1915. M. E. számú rendelete az állam, a törvényhatóságok és a községek részéről egyeseknek vetőmag beszerzésére az 1915. év első felében nyújtott kölcsönök behajtásáról.

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott 1912 : LXIII. t.-c. 16. §-ában nyert felhatalmazás alapján a következőket rendeli :

1. §.

Azok a kölcsönök, amelyeket az állam akár saját közegei útján, akár a törvényhatóságok vagy községek útján, úgyszintén azok, amelyeket a törvényhatóságok és községek az 1915. év első felében egyeseknek vetőmag beszerzésére adtak vagy adnak, az adóstól járulékaikkal együtt közigazgatási úton közadók módjára hajtatnak be.

Az adós a követelés fenn nem állása vagy időelőtti érvényesitése esetében őt megillető jogait birtokon kivül rendes birói úton érvényesitheti.

2. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya Horvát-Szlavonországokra nem terjed ki.

Budapesten, 1915. évi május hó 17. napján.

A m. kir. minisztérium 1.761/1915. M. E. számú rendelete, a jövőbeli mezőgazdasági termésből várt egyes terményekre előleg nyujtásáról.

A m. kir. minisztérium az 1914 : L. t.-c. 14. §-a alapján a jövőbeli termés adásvételének tilalmáról és érvénytelenségéről 1.198/1915. M. E. szám alatt kiadott rendeletének kiegészitéseül a következőket rendeli :

1. §.

A m. kir. postatakarékpénztárnál jelentkező és ez utóbbi által erre kijelölt pénzintézetek — ideértve a hitelszövetkezeteket is — a m. kir. postatakarékpénztár által részükre e végből nyujtandó hitel erejéig a termelőknek az 1915. évi termésből várható búza-, rozs-, árpa-, zab- és repceterményeire előlegeket adhatnak a következő feltételek mellett:

1. előleget csak a várható termésnek a termelő gazdasági és háztartási szükségletét meghaladó része erejéig és csak bezárólag 1915. évi julius hó 25. napjáig lehet adni;

2. az előleg búzánál métermázsánként 20 koronát, rozsnál, árpánál, zabnál és repcénél métermázsánint 15 koronát meg nem haladhat;

3. az előleg fedezetéül négy hónapnál nem hosszabb lejáratú, postatakarékpénztárhoz telepitett váltót kell adni és a váltó összege után jutalék és költség felszámitása nélkül az Osztrák-magyar bank váltóleszámitolási kamatlábát legfeljebb 1½%-kal meghaladó kamatot lehet számítani;

4. a termelő a termésből várt azt a terménymennyiséget, amelyre előleget kapott, az előleget nyujtó pénzintézetnek a meghatározott minta szerint kiállitott kötlevéllel eladásra leköti a termények átvételének idejére nézve hatóságilag megállapitandó legmagasabb árban;

5. a terményeknek eladásra lekötése csak úgy érvényes, ha a 3. pontban emlitett váltót a postatakarékpénztár az előleget nyujtó pénzintézetnek leszámitolja;

6. a termelő az ügylettől az előleg egyidejű visszafizetésével elállhat.

A váltónak az 5. pont értelmében történt leszámitolásáról az előleget nyujtó pénzintézet a termelőt haladéktalanul értesiteni köteles.

2. §.

A termelő a jövőbeli terméséből várható azt a terménymennyiséget, amely az 1. §. értelmében a kapott előleg fejében le van kötve, másnak el nem idegenitheti, azon másnak jogot nem engedhet, sem azzal egyébként nem rendelkezhetik. (5. §.)

3. §.

Az előlegnek a termelő kezéhez kifizetése és a terményeknek ez alapon eladásra lekötése a hitelezőkkel és az ingatlan árverési vevőjével szemben is hatályos.

4. §.

A minisztérium gondoskodik arról, hogy azok a termények, amelyeket a pénzintézet az 1. §. értelmében megvett, a közszükséglet céljára átvétessenek. A pénzintézet e végből köteles a termény megőrzéséről gondoskodni és azt a minisztérium rendelkezése értelmében a kijelölendő hatóságnak vagy személynek (cégnek) az 1. §. 4. pontjában emlitett átvétel idejére nézve hatóságilag megállapitott legmagasabb áron átengedni. Az átvételi ár kifizetése a postatakarékpénztár útján történik, amely az előleg fedezetéül adott váltó kiegyenlitéséig az erre szükséges összeget a váltókötelezett javára az Osztrák-magyar bank váltóleszámitolási kamatlába mellett folyószámlán kezeli. Erre az összegre a váltóhitelező sérelmére harmadik személy jogot nem szerezhet.

5. §.

Az a termelő, aki az előlegezéssel lekötött termények betakaritásáról, beszedéséről és megőrzéséről a rendes gazdálkodásnak megfelelően nem gondoskodik, vagy az emlitett terményeket a jelen rendelet ellenére elidegeniti, azokon másnak jogot enged, vagy azokkal a jelen rendelet ellenére egyébként rendelkezik, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, az 1912 : LXIII. t.-c. 15. §-ának második bekezdésében megjelölt közigazgatási hatóság által az 1914 : L. t.-c. 9. §-a értelmében két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

6. §.

Az 1.198/1915. M. E. számú rendelet rendelkezései egyebekben érintetlenül maradnak.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya Horvát-Szlavonországokrea nem terjed ki.

Budapesten, 1915. évi május hó 20. napján.

A m. kir. minisztérium 2.212/1915. M. E. számú rendelete, a részvénytársaságok és a szövetkezetek közgyülésének idejéről és a mérlegkészitésről szóló 130/1915. M. E. számú rendelet kiegészitése tárgyában.

A m. kir. minisztérium az 1914 : L. t.-c. 12. §-ában kapott felhatalmazás alapján az 1915. évi január hó 14. napján 130/1915. M. E. szám alatt kibocsátott rendeletének kiegészitéséül a következőket rendeli :

1. §.

Az 1898 : XXIII. t.-c. alapján alakult Országos Központi Hitelszövetkezetnek, valamint a „Hangya“ a Magyar Gazdaszövetség fogyasztási és értékesitő szövetkezetének kötelékébe tartozó szövetkezetek igazgatósága az 1914. évi üzleti évre vonatkozólag a számadások megvizsgálása, a mérleg megállapitása és a nyereség felosztása végett tartandó közgyülést, amelyet a m. kir. minisztériumnak 130/1915. M. E. számú rendelete értelmében 1915. évi junius hó 30. napjáig bezárólag kellene megtartani, az 1915. évi október hó 31. napjáig bezárólag halaszthatja.

2. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe és hatálya a magyar szent korona országainak egész területére kiterjed.

Budapest, 1915. évi junius hó 25. napján.

Moratórium.

A m. kir. pénzügyminiszter 1915. évi 26.324. számú rendelete az ötödik moratoriumi rendelet 7. §-a második bekezdésében foglalt rendelkezéseknek a Bereg vármegye területén székelő betéti üzlettel foglalkozó intézetek és más ily cégek tekintetében való felfüggesztése tárgyában.

A m. kir. minisztérium 1915. évi január hó 14-ik napján 224/1915. M. E. szám alatt kelt ötödik moratoriumi rendelete 24. §-ában nyert felhatalmazás alapján, az eme ötödik moratoriumi rendelet 7. §-a második bekezdésének azt a rendelkezését, mely szerint a betéti üzlettel foglalkozó intézetnél vagy más ily cégnél betéti könyvekre elhelyezett, tizezer koronánál nem kisebb összeget a betevő ugyanazon intézetnél vagy cégnél meglevő vagy újonnan nyitandó folyószámlájára utalhat át és e folyószámlai követelése felett úgy rendelkezhetik, mintha az összeg eredetileg is folyószámlán lett volna elhelyezve, — a Bereg vármegye területén székelő, betéti üzlettel foglalkozó intézetekre és más ily beregvármegyei cégekre, a jelen rendelet kihirdetésének napjától kezdve az ötödik moratoriumi rendelet hatályának tartamára felfüggesztem.

A betevők által, a betéteknek folyószámla-követelésekké való átalakitása tekintetében a jelen rendelet hatálybalépése után tett ily rendelkezések foganatositása tehát az emlitett vármegyei területén székelő, betéti üzlettel foglalkozó intézetekre és más ily cégekre nem kötelező.

Budapest, 1915. évi március hó 9-én.

A hatodik moratórium.*)

A m. kir. ministérium 1.040/1915. M. E. számú rendelete, magánjogi kötelezettségek teljesítésére újabb halasztás engedése (moratórium) tárgyában.

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott 1912 : LXIII. t.-c. 16. §-ában, valamint az ugyanezen törvénycikket és az 1912 : LXVIII. törvénycikket kiegészítő 1914 : L. t.-c. 14. §-ában kapott felhatalmazás alapján a következőket rendeli :

I. Halasztás alá eső pénztartozások.

1. §.

A magánjogi kötelezettségek teljesítésére az *1915. évi január hó 14. napján 224. M. E. szám alatt* kiadott *ötödik* moratóriumi rendelettel engedélyezett halasztás mindazokra a pénztartozásokra nézve, amelyeket a jelen rendelet a halasztás alól ki nem vesz, *1915. évi július hó 31. napjáig* bezárólag meghosszabbíttatik.

Az 1915. évi *március* hó 31. napja után *1915. évi július hó 31. napjáig* bezárólag lejáró pénztartozások teljesítésére, amelyek 1914. évi augusztus hó 1. napja előtt kiállított váltón, kereskedelmi utalványon, közraktári jegyen, csekken vagy általában olyan kereskedelmi ügyleten vagy más magánjogi címen alapulnak, amely 1914. évi augusztus hó 1. napja előtt keletkezett, *1915. évi július hó 31. napjáig* bezárólag halasztás (moratórium) engedtetik.

Oly pénztartozások tekintetében, amelyek után kikötés alapján vagy törvénynél fogva kamat jár, a kamatot a halasztás idejére is lehet számítani. Nem kamatozó tartozás után törvényes kamat számítható.

---

*) Azok a szövegrészek, amelyek tekintetében ez a rendelet a 224/1915. M. E. számú ötödik moratóriumi rendelettől eltér, dűlt betűkkel vannak jelezve, kivéve a dűlt betükkel szedett fejezetcimeket.

2. §.

A halasztás ideje alatt a halasztás alá eső váltó, kereskedelmi utalvány, közraktári jegy és csekk tekintetében a fizetés végetti bemutatás és a fizetés hiánya miatt felvett óvás, csekknél pedig az 1908 : LVIII. t.-c. 17. §-ában említett igazolás is hatálytalan, amennyiben a 4. §. II. pontjából, valamint az 5. §. utolsó bekezdéséből más nem következik. Látra vagy lát után bizonyos időre szóló váltónál a lejárat megállapítását célzó bemutatás hatályos.

Az óvás felvételére hivatott személy az óvás felvételét meg nem tagadhatja arra való hivatkozással, hogy az a jelen rendelet szerint hatálytalan.

A váltóbirtokos az 1914. évi augusztus hó 1. napja előtt moratórium alá eső követelés okából kapott kitöltetlen váltót csak 1914. évi augusztus hó 1. napja előtti kelettel van jogosítva kitölteni. Az ezzel ellenkező kitöltést megállapodásellenesnek kell tekinteni.

Az 1914. évi augusztus hó 1. napja előtt kiállított váltó tekintetében a halasztás ideje alatt az 1876 : XXVII. t.-c. 25—29. §-aiban szabályozott biztosítási visszkeresetnek helye nincs.

Halasztás alá nem eső olyan váltó, kereskedelmi utalvány és közraktári jegy tekintetében, amely *1915. évi augusztus hó 1. napja* előtt *járt vagy jár* le, a fizetés végetti *bemutatásra* és a fizetés hiánya miatti óvás *felvételére az előző moratóriumi rendeletekben vagy a törvényben megszabott határidő 1915. évi augusztus hó 3. napjáig bezárólag meghosszabbíttatik.* Ugyanezen idő alatt történhetik halasztás alá nem eső váltónál a névbecsülési fizetés végetti bemutatás.

Az előbbi bekezdésben említett papirok tekintetében az 1876 : XXVII. t.-c. 40. §-ában meghatározott letétel joga az elfogadót a lejáratot követő két köznap elteltével illeti meg. Ugyane papirok tekintetében bármelyik előző követelheti, hogy a papir birtokosa a papirt lejárata után fizetés végett mutassa be ; ha a papir birtokosa a hozzá intézett felhivás vétele után ennek haladéktalanul nem tesz eleget, az ebből eredő kárért felelős.

3. §.

A találmányi szabadalmi évi díjakra vonatkozó halasztásról a m. kir. kereskedelemügyi miniszternek a m. kir. minisztérium

6.981/1914. M. E. számú rendelete alapján kibocsátott külön rendelete intézkedik.

II. Halasztás alá nem eső pénztartozások.

4. §.

I. Az 1. §-ban engedett halasztás alá nem esnek:

1. állami és államilag biztosított adósságok kamatai, tőketörlesztő részletei és járadékai;

2. zálogleveleknek, valamint gyámi pénzek elhelyezésére alkalmas vagy óvadékképessé nyilvánított egyéb kötvényeknek kamatszelvényei és kisorsolt címletei;

3. törlesztéses záloglevélkölcsönöknek 1914. évi augusztus hó 1. napján és az után esedékessé váló kamatai és tőketörlesztő részletei a jelzálogadóssal szemben — ideértve az ingatlan tulajdonosa, mint személyes adós elleni követelést is — valamint olyan követeléseknek ily kamatai és tőketörlesztő részletei, amely követelések az I. 2. pontban említett egyéb kötvényeknek kibocsátására alapul szolgálhatnak;

ha az adós az előbbi bekezdésben megszabott fizetési kötelezettségének a hitelező felhívásának vételétől számított tizenöt nap alatt bármely részben nem tesz eleget, a hitelező az összes korábban lejárt kamatok és tőketörlesztő részletek megfizetését is követelheti; *annak a bizonyítására, hogy a hitelező az adóst a fizetésre felhívta, elegendő, ha a hitelező postai igazolvánnyal bizonyítja, hogy az adós részére ajánlott levelet adott fel; az adóst terheli annak a bizonyítása, hogy a levél nem fizetési felhívást tartalmazott, vagy hogy a fizetésre megszabott határidő még nem telt el;*

törlesztéses kölcsönnek a jelen és az I. 10. pont alkalmazásában azt kell tekinteni, amelynél a tőke lefizetése előre megállapított törlesztési terv szerint legalább tizenöt évre van elosztva;

4. a vízvezetéki és világítási műveknek, általában közüzemeknek használatáért fizetendő díjak, *a kéményseprési díjak, ha szerződésileg vannak is megállapítva*, továbbá egyesületi tagdíjak;

5. oly pénztartozások, amelyek az adóst a Vörös-Kereszt-Egylettel szemben, vagy a hadbavonultak hozzátartozóinak segélyezésére vagy a háború alkalmából másnemű segélynyujtásra rendelt alappal szemben, közvetlenül vagy utalványozás alapján terhelik;

6. tartásdíjak és életjáradékok;

7. a biztosítási ügyletből eredő tartozások közül:

a) a hadiszolgálatban bekövetkezett halál esetére külön kötött vagy arra külön díj fejében kiterjedő biztosításnál, amennyiben a halál a hadiszolgálat következménye, valamint a katonai szolgálat esetére szóló biztosításnál az egész biztosítási összeg kifizetése és a biztosítási díjak fizetése egészen; úgy azonban, hogy a hadiszolgálatban bekövetkezett halál esetére külön díj fejében kiterjedő biztosításnál csak a külön díj fizetendő egészen, míg az alapdíj a *b)* pont alá esik;

b) más életbiztosításnál, ideértve a balesetbiztosítást is, a biztosítási összeg huszonöt százalékának, de legfeljebb ötezer koronának és legalább ötszáz koronának kifizetése, valamint a biztosítási díjak fizetése a díj huszonöt százaléka erejéig; járadékbiztosításná a biztosító a járadékokat egészen (I. 6. pont), a biztosított (a szerződő fél) pedig a díjakat huszonöt százalék erejéig köteles fizetni;

c) a biztosító azon tartozása, amely az életbiztosítási kötvény visszavásárlására vagy az ily kötvény alapján kölcsön folyósítására irányul, huszonöt százalék, de legfeljebb kétezer korona és legalább kétszáz korona erejéig;

d) tűz- és jégkárbiztosításnál, valamint állatbiztosításnál az egész károsszeg kifizetése és a biztosítási díjak fizetése egészen;

e) minden más kárbiztosításnál a károsszeg huszonöt százalékának, de legfeljebb négyezer koronának és legalább négyszáz koronának kifizetése, valamint a biztosítási díjak fizetése a díj huszonöt százaléka erejéig;

f) a viszontbiztosítónak a biztosításból eredő tartozásai az *a)—e)* pontok értelmében a biztosító által fizetendő összegek arányában, a viszontbiztosítási díjak pedig abban az arányban, amelyben a biztosított (a szerződő fél) a biztosítási díjakat fizetni köteles;

g) a biztosítási díjak fedezetéül adott váltók és a biztosítási díjak címén fennálló folyószámlatartozások, a folyószámlai viszonyra vonatkozó megállapodások sérelme nélkül, ugyanabban a mértékben vannak kivéve a moratórium alól, mint maguk a biztosítási díjak;

h) az 1914. évi augusztus hó 1. napja előtt kötött biztosítási szerződésen alapuló biztosítási díjak egészen moratórium alá esnek, ha akkor, amikor fizetendők volnának, a biztosított katonai szolgálatot teljesít, vagy a katonai szolgálatot teljesítő egyénekkel egy tekintet alá esik;

az adós fizetési kötelezettsége a további részletekre nézve a minisztérium újabb rendelkezéséig nem áll be;

ha a tartozás a szerződés szerint tiznél több részletben fizetendő, s egy-egy részlet nem halad meg huszonöt koronát, a részletek fizetésére a jövőre nézve a szerződés kikötései irányadók;

vételi bizomány esetében a bizományos az általa fizetett vételár megtérítését ugyancsak a jelen pont rendelkezései értelmében követelheti megbizójától;

14. a munkavállalót alvállalkozójával szemben terhelő tartozások, az I. 13. pont szerint fizetendő részleteken felül is, abban az arányban, amelyben a munkavállaló a teljesített munkáért az ellenértéket kézhez kapta;

15. idegen vagyon kezeléséből — ideértve az eladási bizományt is — akár a halasztás ideje alatt befolyó, akár az azt megelőzően befolyt értékek kiszolgáltatása, a vagyonkezelőt megillető jogok épségben tartásával; továbbá a biztosító társaságok ügynökeinek a biztosító társaságokkal szemben ezen viszonyuk alapján fennálló tartozásai, ideértve az e címen fennálló folyószámlatartozásokat is, a folyószámlai viszonyra vonatkozó megállapodások sérelme nélkül;

16. az 1914. évi augusztus hó 1. napja előtt kötött, de a moratórium fennállásának ideje alatt teljesítendő szerződés alapján az elállás jogának gyakorlásából, avagy a szerződés nemteljesítéséből vagy nem kellő teljesítéséből eredő pénztartozások; *ha pedig a szerződés 1914. évi augusztus hó 1. napja előtt volt teljesítendő, az említett tartozásoknak huszonöt százalékát kell fizetni az 1915. év június havának azon a napján, amely számánál fogva megfelel a tartozás lejárata napjának, és ha a tartozás csak az 1915. év június vagy július havában jár le, a lejárat napján;*

17. tiltott cselekményekből és vétlen károkozásból eredő tartozások; *továbbá bírói határozat alapján teljesített fizetések visszatérítésére irányuló tartozások, ha a határozatot, amelynek alapján a fizetést teljesítették, jogerős bírói határozat megváltoztatta, hatályon kívül helyezte vagy korlátozta;*

18. családjogi és öröklési jogi címen alapuló s az I. 6. pont alá nem eső pénztartozások, valamint a társasági viszonyból, vagy a vagyonközösség megszüntetéséből eredő pénztartozások huszonöt százalék erejéig; ez a huszonöt százalék az 1915. év június havának azon a napján fize-

tendő, amely számánál fogva megfelel a tartozás lejárata napjának, és ha a tartozás csak az 1915. év június vagy július havában jár le, a lejárat napján.

II. A halasztás alá eső váltón, kereskedelmi utalványon, közraktári jegyen és csekken alapuló tartozások törlesztésére a következő 1—10. pontok szabályai irányadók:

1. E tartozások után a halasztás ideje alatt — a negyedik és az ötödik moratóriumi rendeletben megszabott részletfizetéseken felül — a következő részleteket kell fizetni:

a) *az 1914. évi október hó 1. napja előtt lejárt vagy a látra szóló papirok után további tiz százalékot az 1915. év május havában;*

b) *az 1914. év október és november havában lejárt papirok után további tiz százalékot az 1915. év június havában;*

c) *az 1914. év december és az 1915. év január havában lejárt papirok után további tiz százalékot az 1915. év július havában;*

d) *az 1915. év február és március havában lejárt papirok után tiz százalékot az 1915. év május havában;*

e) *az 1915. év április és május havában lejáró papirok után tiz százalékot az 1915. év július havában.*

2. A tiz százalékos részleteket minden esetben a tartozás eredeti összege után kell számítani. A részleteket az illető hónapnak azon a napján kell megfizetni, amely számánál fogva a lejárat napjának megfelel, és ha ez a nap az illető hónapban hiányzik, a hónap utolsó napján.

3. A II. 1. pontban említett részletekre vonatkozó kereset vagy visszkereset fenntartása végett a törvény értelmében szükséges bemutatás mindaddig megtörténhetik, amíg a bemutatásra rendelt határidő a tartozás fennmaradó hátraléka tekintetében is le nem telt. *Ha ezen az időn belül a bemutatás valamely esedékes részlet fizetése céljából megtörtént, a papirt később esedékessé váló részlet okából a kereset vagy visszkereset fenntartása végett újból bemutatni nem kell.* Az 1875 : XXXVII. t.-c. 448. §-ának második bekezdésében megszabott harminc napi határidőt *a tartozás utolsó részletének esedékességétől kell számítani.*

4. A fizetendő részlet tekintetében a kereset vagy a visszkereset fenntartása végett törvényben előírt óvás felvételére — a látra és a lát után bizonyos időre fizetendő papirok kivételével — nincs szükség; a netalán mégis felvett óvás hatályos ugyan, de annak

költségeit csak abban az esetben kell megtéríteni, ha a papirból kötelezettek valamelyike külföldön lakik; ha a kötelezett a bemutatás megtörténtét tagadja, a bizonyítás terhe őt illeti.

5. A visszkeresetre jogosult hitelező a fizetendő részlet után számított váltódíjat abban az esetben is követelheti, ha a fizetés végett bemutatott papirt nem óvatoltatta.

6. Az előzők értesítésére nézve az 1876 : XXVII. t.-c. 45—47. §-ait abban az esetben is megfelelően kell alkalmazni, ha a birtokos a papirt fizetés hiánya miatt nem óvatoltatta; az utóbbi esetben az értesítést a bemutatás után tizenöt nap alatt kell teljesíteni.

7. A 2. §. utolsó bekezdésének rendelkezései megfelelően ide is kiterjednek azzal a módosítással, hogy a lejárat napja helyébe az a nap lép, amelyen a tartozás részlete a *korábbi vagy a jelen* moratóriumi rendelet szerint fizetendő.

8. A váltóbirtokos köteles a részfizetés tényét és hogy az mikor és kinek részéről történt, a váltóra feljegyezni. A váltókötelezett követelheti, hogy neki a részfizetésről a váltó másolatán nyugtatvány adassék. A fizetési visszkeresetnek alávetett váltókötelezett ezenfelül az egész váltóösszeg tekintetében hatályosan felvett óvás hiteles másolatának, vagy az 1914. évi július hó 31. napja után a részfizetés nemteljesítéséről felvett eredeti óvásnak kiadását is követelheti. Ha óvás nem vétetett fel, a váltóbirtokos a váltómásolatot, amelyen a részfizetést nyugtatja, a váltókötelezett kívánságára és költségére hitelesíttetni köteles; az Osztrák-Magyar Banknak a váltómásolatra vezetett tanusítása a váltómásolat hitelesítését pótolja. Mindezek a szabályok a kereskedelmi utalványra, a közraktári jegyre és a csekkre is megfelelően állanak.

9. A II. 1—8. pontok rendelkezései nem terjednek ki azokra a kötelezettekre, akiknek állandó üzleti telepe, üzeme vagy gazdasága, ilyennek hiányában pedig lakóhelye (székhelye) kizárólag Bereg, Máramaros, Sáros, Szatmár, Szerém, Ugocsa, Ung vagy Zemplén vármegye vagy Szatmár-Németi törvényhatósági joggal felruházott város vagy Zemun város területén van.

10. Azzal szemben, aki az 1914. évi augusztus hó 1. napja előtt kiállított váltón a moratórium alól részben vagy egészen kivett tartozás okából vállalt váltói kötelezettséget, a váltóbirtokos, akinek javára az említett köztörvényi tartozás fennáll, a váltón

alapuló követelést ugyanabban a mértékben érvényesítheti, amely mértékben az említett köztörvényi tartozás a moratórium alól ki van véve. A II. 3—8. pontokban foglalt rendelkezések a moratórium alól részben kivett váltók tekintetében itt is állanak. A jelen pont szabályai a kereskedelmi utalványra, a közraktár jegyre és a csekkre megfelelően szintén kiterjednek.

5. §.

A 4. §. I. 1—3. pontjaiban nem említett kamatok, amennyiben 1914. évi július hó 31. napja után jártak vagy járnak le, vagy határozott lejárat hiányában 1914. évi augusztus hó 1. napjánál nem régibb időre esnek, szintén ki vannak véve az 1. §-ban engedett halasztás alól.

Határozott napon lejáró kamatokat a lejáratkor kell megfizetni.

Határozott lejárat hiányában a kamatok — eltérő megállapodás sérelme nélkül — két hónaponkint utólag fizetendők. Ha a kamat 1914. évi augusztus hó 1. napjánál régibb idő óta folyik, a két hónapot 1914. évi augusztus hó 1. napjától kell számítani.

Ha az adós kamatfizetési kötelezettségének nem tesz eleget, a hitelező az összes hátralékos kamatok megfizetését is követelheti.

A moratórium alól kivett tőkerészlettel együtt az egész tartozás után a tőkerészlet fizetésének napjáig lejárt kamat megfizetését is ehet követelni, tekintet nélkül az előbbi két bekezdés szabályaira. Ez a rendelkezés az 1914. évi augusztus hó 1. napja előtti időre eső kamatra is kiterjed.

Az 1914. évi augusztus hó 1. napja előtt kiállított váltónak, kereskedelmi utalványnak, közraktári jegynek (zálogjegynek) és csekknek lejáratától folyó kamatok iránti követelés fenntartása és érvényesítése tekintetében a 4. §. II. 3—8. pontjaiban foglalt szabályokat kell megfelelően alkalmazni.

6. §.

Betéti üzlettel foglalkozó intézeteknél és más ily cégeknél 1914. évi augusztus hó 1. napja előtt betéti könyvre vagy folyószámlára elhelyezett betétekről, ideértve az 1914. évi augusztus hó 1. napja előtt lejárt kamatokat is, a betevő — a kikötött felmondási idők épségben tartása mellett — az e rendelettel en-

gedett halasztás ideje alatt csak az alább következő korlátok között rendelkezhetik.

Ha a betéti könyvre vagy folyószámlára elhelyezett betét 1914. évi augusztus hó 1. napján kétezer koronát meg nem haladt, a betevő az 1914. évi augusztus hó 1. napja óta folyó egész időre kétszáz koronának, ha pedig kétezer koronát meghaladt, havonkint kétszáz koronának kifizetését követelheti ; az utóbbi esetben azonban a halasztás egész ideje alatt az 1914. évi augusztus hó 1. napján fennállott betétből legfeljebb tiz százaléknak kifizetését lehet követelni.

A folyószámla tulajdonosa betétének kifizetését összegre való tekintet nélkül követelheti, amennyiben hitelt érdemlően kimutatja, hogy a kifizetendő összegre :

1. alkalmazottai fizetésének vagy munkabérének, üzemi vagy üzleti helyiségei bérének, a 4. §. I. 3. pontjában említett tartozásainak, vagy a 4. §. I. 7. pontja értelmében általa fizetendő biztosítási díjaknak, a 4. §. I. 12., 13. *18.* és II. pontjai *és a 10. §. második bekezdése* szerint fizetendő tartozásainak, vagy az 5. §. szerint fizetendő kamatoknak kiegyenlítésére,

2. mező- és erdőgazdasági, ipari vagy kereskedelmi vállalatában vagy üzemében anyag- vagy árúbeszerzés végett,

3. közcélokat szolgáló épület vagy más ily célú munkálat létesítése végett, amely épület vagy munkálat létesitését a felügyeletre hivatott kormányhatóság halaszthatatlannak jelenti ki, vagy 1914. évi október hó 28. napja előtt már megkezdett építkezés folytatása végett múlhatatlanul szüksége van, és az e végből szükséges összeget az arra jogosult javára utalja át.

Az első bekezdésben említett, betéti könyvre vagy folyószámlára elhelyezett betétekből a betevő az őt terhelő adók vagy más köztartozások kiegyenlítéseül, vagy — a pénzügyminiszter által megállapítható módozatok szerint és korlátok között — az állam kölcsöneire történő befizetések céljából bármilyen összeget a beszedésükre vagy átvételükre hivatott pénztárhoz utalhat át.

Pénzintézetek vagy betéti üzlettel foglalkozó más cégek és biztosító intézetek folyószámlára elhelyezett betéteikről összegre való tekintet nélkül rendelkezhetnek, amennyiben hitelt érdemlően kimutatják, hogy a kivánt összegre a 4. §. I. 2., 6., 7, *18.* és

II. pontjai, *az 5. §.*, a jelen §. vagy a 8. §. értelmében őket terhelő tartozások kiegyenlítésére szükségük van.

A betevő a jelen §. harmadik, negyedik és ötödik bekezdésében meghatározott jogával csak úgy élhet, ha a szükségelt összeget — amennyiben hosszabb felmondási idő kikötve nincs — legalább nyolc nappal előbb írásban bejelenti.

Hitelszövetkezeteknél a jelen §. szerint követelhető összeg a betét felét egyik esetben sem haladhatja meg.

Az 1914. évi augusztus hó 1. napján fennállott betétből e napon vagy később kifizetett összegek a második bekezdés alapján utóbb követelt összegekbe beszámíthatók.

Ha a betéti üzlettel foglalkozó intézet vagy más ily cég a betétre nézve 1914. évi július hó 31. napján fennállott kamatlábat akár a jelen rendelet életbelépése előtt, akár az után egyoldalúan leszállította, a teljes betét kifizetését a moratoriumra való hivatkozással nem tagadhatja meg, hacsak a kamatlábat a jövőre nézve az 1914. évi július hó 31. napján fennállott kamatláb magasságára nem emeli. Amennyiben az intézet vagy cég a betét kifizetésére a felmondási időt igénybe veszi, erre az időre sem fizethet kisebb kamatot, mint amilyenre 1914. évi július hó 31. napján volt kötelezve.

7. §.

A betéti üzlettel foglalkozó intézet vagy más ily cég az e rendelettel engedett halasztásra való hivatkozással nem tagadhatja meg a betevő olyan rendelkezésének a foganatosítását, amelynél fogva betétéből valamely összeg ugyanazon intézetnél vagy cégnél más folyószámlának javára irassék, vagy az átutalásra vonatkozó záradékkal ellátott betéti könyvre vitessék át. Az így más személy javára átutalt összeg felett ez a személy a halasztás ideje alatt csak a közte és a betevő között létrejött és az intézettel vagy céggel közölt megállapodás korlátain belül és csak annyiban rendelkezhetik, amennyiben arról a betevő átutalás nélkül rendelkezhetett volna; a betevő ebben az esetben megmaradó betéte felett a megfelelő összeg erejéig nem rendelkezhetik. A betevő a saját folyószámlájára vagy betéti könyvére átutalt összeg kifizetését szintén csak ugyanabban a mértékben követelheti, amelyben ezt az átutalás nélkül követelhette volna.

Betéti könyvekre elhelyezett, tizezer koronánál nem kisebb

összeget a betevő ugyanazon intézetnél vagy cégnél meglevő vagy újonnan nyitandó folyószámlájára utalhat át, és e folyószámlai követelése felett úgy rendelkezhetik, mintha az összeg eredetileg is folyószámlán lett volna elhelyezve.

8. §.

Közalapoknak folyószámlára vagy betéti könyvre elhelyezett betétei a felmerült szükséghez képest, melyet a felügyeletre hivatott kormányhatóság állapít meg — a kikötött felmondási idő épségben tartása, de legalább nyolc nappal előbb történt irásbeli bejelentés mellett — korlátlanul kifizetendők. A szükséglet mértékét a rendezett tanácsú városok, a nagy- és kisközségek alapjaira vonatkozólag ötezer koronát meghaladó összegek tekintetében a belügyminiszter, ötezer koronát meg nem haladó összegek tekintetében a vármegye alispánja állapítja meg.

Ugyanez áll a munkásbiztosító pénztáraknak és a bányatársládáknak betéteire nézve. A munkásbiztosító pénztárak tekintetében a szükséglet mértékét az állami munkásbiztosítási hivatal állapítja meg.

Városok és községek, valamint a gyámpénztárak folyószámlára vagy betéti könyvre elhelyezett betéteikről folyó szükségleteik fedezése végett — a kikötött felmondási idő épségben tartása, de legalább nyolc nappal előbb történt irásbeli bejelentés mellett — a 6. és a 7. §-ban megszabott korlátokra való tekintet nélkül rendelkezhetnek. A folyó szükséglet mértékét Budapest székesfővárosra nézve húszezer koronát meghaladó összegek tekintetében a belügyminiszter, húszezer koronát meg nem haladó összegek tekintetében a tanács, a törvényhatósági joggal felruházott és a rendezett tanácsú városokra nézve a belügyminiszter, a nagy- és kisközségekre nézve ötezer koronát meghaladó összegek tekintetében a belügyminiszter, ötezer koronát meg nem haladó összegek tekintetében a vármegye alispánja állapítja meg. A gyámpénztárakra nézve a folyó szükséglet megállapítására az árvaszék van hivatva.

A gyámpénztárban kezelt és a gyámsági vagy gondnoksági viszony megszünése következtében esedékessé vált készpénzt csak kivételesen és csak olyan mértékben szabad kifizetni, amily mértékben azt a belügyminiszter esetről-esetre megállapítja.

A vízrendező társulatok az általuk az 1885 : XXIII. t.-c. 148. §-a

értelmében alakított és valamely pénzintézetnél folyószámlára vagy betéti könyvre elhelyezett árvédelmi tartalékalapokról a felmerült szükséghez képest, amelyet a felügyeletre hivatott kormányhatóság állapít meg, a 6. és a 7. §-ban foglalt korlátokra tekintet nélkül rendelkezhetnek.

9. §.

Há moratórium alá nem eső pénztartozásra kötelezett adóssal szemben tartozásátvállalás alapján vagy más alapon más valaki van kötelezve a tartozás megfizetésére vagy a kifizetett összeg megtérítésére, ez az utóbbi tartozás sem esik moratórium alá.

10. §.

A budapesti árú- és értéktőzsdén érvényben álló árú- és értéküzleti leszámoló rend határozmányai alá tartozó ügyletek alapján a leszámolásban résztvevő tőzsdetagokat egymással szemben, úgyszintén az ilyen ügyletre megbizást adott tőzsdetagot a megbizott tőzsdetaggal, és viszont ez utóbbit a megbizó tőzsdetaggal szemben a leszámolás eredményekép terhelő pénztartozások nem esnek moratórium alá. A 9. §. szabálya ide ki nem terjed.

A megbizott tőzsdetag és a tőzsdén kivül álló megbizó közötti viszonyban, ha az utóbbi kereskedő, az első bekezdésben meghatározott ügyletek alapján fennálló tartozásokat *1915. évi február hó 15. napjától számitott* havi tiz százalékos részletekben kell törleszteni. *A 4. §. 1. 13. pontjának harmadik bekezdésében foglalt szabály ide is kiterjed.*

11. §.

Az 1881 : XIV. t.-cikkben említett kézizálog-kölcsönügyleteknél a zálogkölcsöndíj nem esik moratórium alá; az árverést azonban csak a kereskedelemügyi miniszter által esetről-esetre adott engedély alapján lehet megtartani. A zálogkölcsöndíjat az 1881 : XIV. t.-c. 15. §-ában meghatározott időn túl is lehet szedni. A királyi zálogházakra ezek a szabályok megfelelően állanak.

III. A kétoldalú szerződések teljesítése.

12. §.

Az 1914. évi augusztus hó 1. napja előtt kötött kétoldalú szerződés alapján pénztartozással terhelt fél a nem-pénzbeli szolgál-

tatásra kötelezett féltől a moratórium tárgyában kiadott rendelet fennállásának ideje alatt csak úgy követelhet teljesítést, ha saját tartozását már teljesítette, vagy a nem-pénzbeli szolgáltatással egyidőben teljesíti, vagy pedig — amennyiben a nem-pénzbeli szolgáltatásra kötelezett félnek a szerződés szerint előre kell teljesítenie, — lemond arról, hogy saját tartozására nézve moratóriumot vegyen igénybe, és egyszersmind ugyanabból a szerződésből vagy hasonló tárgyú szerződésekből eredő hátralékos tartozását teljesíti.

13. §.

Ha az 1914. évi augusztus hó 1. napja előtt kötött kétoldalú szerződés alapján pénztartozással terhelt fél a másik féltől neki felajánlott teljesítéssel szemben saját tartozására nézve — ideértve az ugyanabból a szerződésből vagy hasonló tárgyú szerződésekből eredő hátralékos tartozását is — moratóriumot kíván igénybe venni, a másik fél a szerződéstől elállhat; elállása azonban csak úgy hatályos, ha azt a pénztartozással terhelt féllel szemben haladéktalanul (vétkes késlekedés nélkül) kijelenti.

Ugyanígy elállhat a szerződéstől a pénztartozással terhelt fél is, ha a másik fél a lejáratkor csak az esetre hajlandó teljesíteni, ha a pénztartozással terhelt fél lemond arról, hogy saját tartozására nézve moratóriumot vegyen igénybe, és ha egyszersmind ugyanabból a szerződésből vagy hasonló tárgyú szerződésekből eredő hátralékos tartozását teljesíti.

Ha a nem-pénzbeli szolgáltatásnak részletekben kell történnie, az első és a második bekezdés szerint elállani csak az esedékes részlet tekintetében lehet; az egész szerződés tekintetében pedig csak akkor, ha a szolgáltatás oszthatatlan.

14. §.

Az elállás joga a nem-pénzbeli szolgáltatásra kötelezett felet akkor is megilleti, ha a pénztartozással terhelt felet már a teljesítés felajánlása előtt nyolc napi határidő kitűzésével nyilatkozatra hivta fel az iránt, hogy hajlandó-e tartozását moratórium igénybevétele nélkül (13. §. első bekezdése) teljesíteni, a határidő pedig sikertelenül telt el.

Ugyanez az előzetes elállási jog megilleti a pénztartozással terhelt felet is, ha a másik felet nyolc napi határidő kitűzésével nyilat-

kozatra hivta fel az iránt, hogy a lejáratkor kész-e abban az esetben is teljesíteni, ha a pénztartozással terhelt fél moratóriumot vesz igénybe (13. §. második bekezdése), a határidő pedig sikertelenül telt le.

Az elállást az első és a második bekezdés eseteiben magában a felhivásban előre is ki lehet jelenteni. A felhivott fél nyilatkozata nem késett el, ha a fél az azt tartalmazó ajánlott levelet a nyolcnapi határidő alatt postára adta.

Az első és a második bekezdésben említett felhivásnak nincs helye, amennyiben a nem-pénzbeli szolgáltatás csak 1915. évi *július* hó 31. napja után válik esedékessé.

A 13. §. harmadik bekezdésének szabályát e §. eseteiben is megfelelően alkalmazni kell azzal a hozzáadással, hogy az elállás jogát csak azon részletek tekintetében lehet gyakorolni, amelyekre a felhivás kiterjed és az előbbi bekezdés értelmében nincs kizárva.

15. §.

Ha az 1914. évi augusztus hó 1. napja előtt kötött kétoldalú szerződés alapján nem-pénzbeli szolgáltatásra kötelezett fél készneknek nyilatkozik arra, hogy a szolgáltatást a lejáratkor abban az esetben is teljesíti, ha a pénztartozással terhelt fél moratóriumot vesz igénybe (13. §. második bekezdése), a szerződés érintetlenül marad, a pénztartozással terhelt fél azonban saját tartozására nézve a moratóriumot még akkor is igénybe veheti, ha a pénztartozás lejártakor már nem esnék a jelenleg fennálló moratórium alá, de a moratórium megszüntetése tárgyában kiadandó rendelet értelmében részesül halasztásban.

16. §.

Az állam vagy állami intézmények és vállalatok részére szükséges szállítások iránt elvállalt kötelezettségek teljesítését a 12—15. §-ok szabályai nem érintik; az ilyen kötelezettséget a fél a moratóriumra való tekintet nélkül köteles teljesíteni.

Nem terjednek ki a 12—15. §-ok szabályai az olyan kétoldalú szerződésekre sem, amelyeknél a pénztartozás lejáratára való tekintet nélkül ki van véve a moratórium alól.

A 12—15. §-ok szabályai ingatlanok adás-vételére azzal a módosítással terjednek ki, hogy elállásnak más megállapodás hiányában

nincs helye, ha a vevő az ingatlannak birtokába lépett. Ha a vevő a vételárra nézve moratóriumot vesz igénybe, az eladó akár a tulajdonjognak a vevő javára történő bejegyzésével egyidejűleg, akár azután a vételárhátraléknak az ingatlanon jelzálogjoggal való biztosítását erre irányuló szerződési kikötés nélkül is követelheti.

IV. A bérleti viszonyra vonatkozó rendelkezések.

17. §.

I. 1. Lakás vagy egyéb helyiség bérbeadója a moratóriumi rendelet fennállásának ideje alatt a részére a szerződésben, szabályrendeletben vagy más jogszabályban biztosított azt a jogot, hogy a bér nemfizetése esetére a bérletet a szerződés felbontásával vagy rendkívüli felmondással megszüntethesse, heti vagy havi bérleteknél egyáltalában nem, hosszabb tartamú bérleteknél pedig csak moratórium alá nem eső bér nemfizetése okából és ez alapon is csak akkor gyakorolhatja, ha a bérlő a folyó bérösszegnek egy-egy hónapra eső részét minden hónap ötödik napjának elteltéig meg nem fizeti. Ez a jog azonban az illető bérleti időszak utolsó hónapjának tizedik napja után többé nem gyakorolható.

2. Az előbbi pont rendelkezései a moratórium alá nem eső bértartozásokat nem helyezik moratórium alá, tehát nem érintik egyebek közt a bérbeadónak azt a jogát sem, hogy ily bérkövetelését az egész bérösszeg erejéig érvényesíthesse. A bérbeadó a bérnek a lejáratkor ki nem egyenlített része után késedelmi kamatot követelhet.

3. Az I. 1. pont szabálya lakásbérlet esetében nem áll, ha a bérlő szolgálati vagy alkalmazási viszonyából kifolyóan lakpénzben részesül és a felvett lakpénzt nem fordítja a bértartozás teljesítésére. *Ha a katonai szolgálatot teljesítő vagy az ily egyénnel egy tekintet alá eső bérlő vagy családtagja a lakás céljára kapott közsegélyt és e mellett a lakásnak vagy egyes részeinek esetleges albérletbe adásából befolyt jövedelmet is pontosan beszolgáltatja: vele szemben a rendkívüli felmondás joga akkor is ki van zárva, ha a beszolgáltatott összeg az I. 1. pontban említett összegnél kevesebbet tesz ki.*

II. 1. A bérbeadó a katonai szolgálatot teljesítő vagy az ilyen egyénnel egy tekintet alá eső személy által bérelt lakás bérletét, amelynek bére

egy éven át Budapesten 1.500 K-át, 20.000-nél nagyobb lakosszámú helységben 1.000 K-át, ennél kisebb helységben pedig 700 K-át meg nem halad, a minisztérium további rendelkezéséig rendes felmondással sem szüntetheti meg:

a) *ha a bérlő a bért az I. pontnak megfelelően megfizeti, vagy*

b) *ha a bérlő szolgálati vagy alkalmazási viszonyából kifolyóan csak lakpénzben részesül, vagy a bérlővel közös háztartásban élő családtag lakbér céljára nyujtott közsegélyt kap és a bérlő vagy családtagja a lakpénzt vagy közsegélyt és e mellett a lakásnak vagy egyes részeinek esetleges albérletbe adásából befolyó jövedelmet is a bértartozás teljesitésére forditja.*

2. *Arra az időre, amely alatt a bérbeadó a bérletet a jelen II. pont értelmében fel nem mondhatja, béremelésnek sincsen helye.*

3. *A jelen II. pont szabályai nem érintik a bérbeadónak a rögtöni hatályú felmondásra való jogát.*

III. Ha a lakás bérlője a bérleti szerződés megkötése után kezdi meg katonai szolgálatát, vagy jut olyan helyzetbe, amelynél fogva a a katonai szolgálatot teljesitő egyénekkel egy tekintet alá esik: a bérbeadó a bérelt lakás használatba vételét meg nem tagadhatja, sem a bérleményt az első bérösszeg meg nem fizetése okából rögtöni hatállyal fel nem mondhatja, habár a bérlő az első bérösszeget kellő időben nem fizette is meg egészen, de a foglaló betudásával az első bérösszegnek legalább harmadrészét kellő időben megfizette.

IV. Az üzleti vagy üzemi helyiség bérlője, aki katonai szolgálatot teljesit, vagy a katonai szolgálatot teljesitő egyénekkel egy tekintet alá esik, a határozott időre szóló bérleti szerződést is megszüntetheti a határozatlan időre kötött bérleti szerződésekre megszabott felmondás útján, ha az üzlet vagy az üzem megszünt. Ez a szabály megfelelően az olyan lakás bérletére is áll, amelyet a bérlő egyúttal keresetszerű foglalkozásának céljára is használ.

18. §.

Főbérlet esetében a főbérbeadó a bér nemfizetése okából nem szüntetheti meg a főbérlővel kötött bérleti szerződést, ha a főbérlő kimutatja, hogy a bérösszegnek hátralékos részét — rendelkezésére álló egyéb vagyon hiányában — azért nem egyenlithette ki, mert a hátralékos bérnek megfelelő összeget az ő bérlői az őket megillető

moratórium következtében nem fizették meg. A 17. §. I. 2. pontja erre az esetre is áll.

Főbérlet e rendelet értelmében az olyan szerződés, amelynél fogva valaki (a főbérlő) több lakásból álló házat vagy a házban több lakást bérel abból a célból, hogy másnak bérbe adja.

19. §.

Ha a főbérbeadó a főbérleti szerződést (18. §. második bekezdése) akár felmondással, akár a nélkül megszünteti, a megszüntetés alapján nem követelheti a főbérlő bérlőjétől a bérben birt helyiség visszabocsátását, hacsak oly körülmény nem forog fenn, amelynek alapján ezt — figyelemmel a 4. §. I. 8. pontjának és a 17. §-nak szabályaira — a főbérlő is követelhette volna tőle.

20. §.

Ha főbérlet esetében (18. §. második bekezdése) a *főbérlő katonai szolgálatot teljesit, vagy a katonai szolgálatot teljesitő egyénekkel egy tekintet alá esik*, a főbérbeadónak törvényes zálogjoga van a főbérlőnek saját bérlője ellen fennálló bérkövetelésén; a főbérlő bérlője azonban a folyó bért mindaddig hatályosan fizetheti a főbérlő kezéhez, amig a főbérbeadó őt ettől el nem tiltja.

Az eltiltás után a főbérbeadó a főbérlőnek saját bérlőjével szemben fennálló törvényes zálogjogát gyakorolhatja. A főbérlőnek e zálogjogról való lemondása vagy a főbérlő és az ő bérlője közötti oly megállapodás, mely e zálogjogot kizárja vagy korlátozza, a főbérbeadóval szemben hatálytalan.

E §. szabályait egyes lakásnak vagy lakásrésznek albérletbe adása esetére is megfelelően kell alkalmazni.

V. Kivételes rendelkezések a háborús események által érintett adósok tekintetében.

21. §.

A nemteljesités esetére megállapitott jogkövetkezmények — a késedelmi kamat fizetésére irányuló kötelezettséget kivéve — nem állanak be azon idő alatt, amig az adós lakóhelyén vagy üzleti telepén a bíróság működése a háborús események következtében szünetel.

22. §.

Ha az adós kimutatja, hogy ellenséges betörés vagy az ennek nyomában járó események következtében az ezek által érintett vidéken levő vagyonában olyan kárt szenvedett, amely miatt pénztartozását — saját vagy vele szemben eltartásra jogosult hozzátartozói megélhetésének, vagy gazdasági vállalata vagy üzeme folytathatásának veszélyeztetése nélkül — teljesíteni nem képes, a bíróság az adós kérelmére moratórium alá nem eső pénztartozása tekintetében, a tartozás keletkezésének idejére való tekintet nélkül, a teljesítési határidőt oly idővel hosszabbíthatja meg, amely alatt az adós teljesítőképességének helyreállása várható. Ha a bíróság által engedett halasztás túlterjed azon a napon amelyet a minisztériumnak a moratóriumot megszüntető rendelete erre való tekintettel meg fog állapítani, a halasztás a most említett napon megszűnik. A bíróság a teljesítési határidő meghosszabbítását akár az egész követelésre, akár annak egy részére mondhatja ki, és a meghosszabbítást szabad belátása szerint megállapított biztosítéktól teheti függővé.

Az első bekezdésnek megfelelően meghosszabbíthatja a bíróság az adós olyan pénztartozásának a teljesítési határidejét is, amely 1914. évi augusztus hó 1. napja előtt keletkezett jogcímen alapul ugyan, de a jelen rendelet 4. §-ának I. 3., 8., 9., 12., 13., *16.*, *18*, és II. pontja, az 5. §., vagy a 10. §. második bekezdése értelmében ki van véve a moratórium alól, ha a tartozás az adósnak olyan gazdasági vállalatával vagy üzemével kapcsolatos, amelyre nézve az adós a kereskedelemügyi miniszter által kiállított bizonyítvánnyal kimutatja, hogy a vállalatot vagy üzemet a háborús események következtében szüneteltetni kénytelen, vagy hogy a vállalat vagy üzem túlnyomóan a vámkülföldre, vagy Bosznia és Hercegovinának, vagy a birodalmi tanácsban képviselt királyságoknak és országoknak a háborús események által érintett vidékeire való kivitelre szánt árúkat állít elő vagy szállít, vagy hogy általában a vállalatban vagy üzemben előállított árúkat a háborús események következtében hosszabb ideig nem volt képes forgalomba hozni.

Az előbbi bekezdés szabálya kiterjed a gyógyfürdőkre, *a fürdőhelyeken kizárólag a fürdőidény tartama alatt folytatott kereskedelmi vállalatokra*, és az idegenforgalomra alapított más olyan vállala-

tokra is, amelyeknek idényhez kötött üzemét a háborús események következtében idő előtt be kellett szüntetni, vagy amelyeknek üzeme a háborús események következtében oly mértékben csökkent, hogy a vállalat rendes üzemben levőnek nem tekinthető, ha az adós ezt a körülményt a belügyminiszter által kiállított bizonyítvánnyal igazolja.

A kereskedelemügyi miniszter és a belügyminiszter az e §-ban említett bizonyítványt kérelemre általánosságban, egyes jogügyekre való vonatkozás nélkül is kiállíthatja.

Ha az adós öröklési jogi címen alapuló pénztartozását az öröklés útján reá szállt vagyonból csak olyan vagyontárgyak értékesitése útján fedezhetné, amelyeknek értékesitése esetében a fennálló körülmények folytán aránytalanul károsodnék: a bíróság az adós kérelmére a teljesités határidejét — megfelelő dologi biztositék adásától feltételezetten — oly időre halaszthatja, amikorra a vagyontárgyak kellő értékesitése remélhető, kivéve ha a hitelezőn ezzel méltánytalan sérelem esnék. Ez a szabály megfelelően akkor is áll, ha társasági vagy más közös vagyonból a társaság tagjának vagy a részesnek járó illetményt pénzben kellene kiszolgáltatni. A jelen bekezdés szabályait az 1914. évi julius hó 31. napja után keletkezett tartozásokra is alkalmazni kell.

E §. szabályai az 1911 : I. t.-c. értelmében elbírálandó ügyekben nem érintik az idézett t.-c. 397. §-ában foglalt azt a szabályt, hogy a bíróság rendkivüli körülmények között az alperes kérelmére a rendesnél hosszabb teljesítési határidőt szabhat.

23. §.

A végrehajtást elrendelő bíróság a végrehajtást szenvedő kérelmére a végrehajtást a 22. §-ban emlitett tartozások tekintetében az ugyanott meghatározott okból az ott megjelölt időtartamra felfüggesztheti.

Az adós a végrehajtható közokirat tekintetében a végrehajtás elrendelése előtt is kérheti, hogy a végrehajtás elrendelésére hivatott bíróság a közokirat végrehajthatóságát a 22. §-ban meghatározott okból az ott megjelölt időtartamra függessze fel.

Az első és a második bekezdés szabálya nem áll, ha a bíróság a teljesítési határidőt a jelen rendelet 22. §-a alapján meghosszabbította.

24. §.

A pénzügyminiszter a betéti üzlettel foglalkozó pénzintézet vagy más ily cég tekintetében, amelynek székhelye az ellenséges betörés vagy az ennek nyomában járó események által közvetlenül érintett vidéken van, a 6—8. §-okban foglalt szabályok hatályosságát általában vagy esetről-esetre, előre meghatározott vagy bizonytalan időre egészen vagy részben felfüggesztheti.

Ha a betevő az előbbi bekezdés értelmében tett intézkedés következtében betétéről nem rendelkezhetik, a 6. §. harmadik bekezdésében felsorolt tartozások teljesítését egészen vagy megfelelő részben megtagadhatja, amennyiben kimutatja, hogy e tartozásokat a betétéről való rendelkezés nélkül — saját vagy vele szemben eltartásra jogosult hozzátartozói megélhetésének, vagy gazdasági vállalata vagy üzeme folytathatásának veszélyeztetése nélkül — teljesíteni nem képes.

VI. Vegyes és záró rendelkezések.

25. §.

A lejáratkor való nemteljesítés esetére bárminő módon megállapított jogkövetkezmények nem állanak be, ha a pénztartozással terhelt fél a moratóriumot vette igénybe.

26. §.

Abból az okból, hogy az adós a 4. §. I. 3., 10., 12., 13., *16.*, *18.* és II. pontjai, az 5. §., vagy a 10. §. második bekezdése szerint halasztás alá nem eső tartozásokat nem teljesítette, a hitelező a nemteljesítés esetére megállapított jogkövetkezményeket — amennyiben ebből a rendeletből más nem következik (4. §. I. 3. pontjának második bekezdése, 5. §. negyedik bekezdése) — a minisztérium további intézkedéséig nem érvényesítheti, kivéve a lejárt kamatoknak és tőkerészleteknek, valamint járulékaiknak érvényesítését, ideértve a kamat vagy tőkerészlet nemfizetése esetére ez után kikötött kötbért is. Ez a rendelkezés visszaható hatállyal azokra a tartozásokra is áll, amelyek 1914. évi augusztus hó 1. napja óta voltak fizetendők.

27. §.

Annak a biztosítási díjnak a megfizetését, amely valamely korábbi vagy a jelenlegi moratóriumi rendelet szerint egészen vagy részben moratórium alá esett vagy esik, a biztosított (a szerződő fél) a halasztás idejének eltelte után nem tagadhatja meg arra való hivatkozással, hogy a biztosítás a díj nemfizetése következtében megszünt; kivéve ha a biztosított (a szerződő fél) a biztosítási díj lejáratának napját vagy a biztosítótól engedett, avagy a törvényes halasztás (1875 : XXXVII. t.-c. 505. §. 3. pontja) leteltét követő tizenöt napon belül a biztosítóval írásban közli, hogy a biztosítást megszüntetni kívánja, vagy e határidőn belül a biztosító címére ily tartalmú ajánlott levelet postára ad.

Amennyiben azt a biztosítási díjat, amely korábban moratórium alá esett, a harmadik vagy *későbbi* moratóriumi rendelet a moratórium alól kiveszi, és a biztosított (a szerződő fél) a moratórium alól kivett díjat, vagy annak a moratórium alól kivett részletét a törvényes határidőben (első bekezdés) nem fizette meg, a biztosító a szerződést megszüntetheti, de csak úgy, ha a biztosítottat (a szerződő felet) a díj megfizetésére ajánlott levélben felhivta, és a biztosított (a szerződő fél) a díjat, vagy annak a moratórium alól kivett részletét a levél vételétől számított harminc nap alatt meg nem fizette. A megszüntetést a díj nemfizetésének esetére a felhívásban előre is ki lehet jelenteni.

28. §.

A negyedik moratóriumi rendelet 28. §-ának rendelkezését az időközben megalkotott 1914 : L. t.-c. 13. §-a foglalja magában, amely törvényszakasz szövege a következő :

A törvényes népfelkelői kötelezettség teljesítése esetére, vagy az ily kötelezettség teljesitése következtében beálló halál, sérülés vagy megbetegedés esetére akár törvényben, akár szerződésben biztosított magánjogok és magánjogi kötelezettségek szempontjából törvényes népfelkelői kötelezettségnek kell tekinteni azt is, amelyet a népfelkelőköteles korban levő egyén önkéntes belépése folytán teljesít.

29. §.

Az a körülmény, hogy valamely követelés moratórium alá esik, nem zárja ki a követelésnek beszámításra való felhasználását.

30. §.

A halasztás ideje a moratórium alá eső tartozások tekintetében sem az elévülés idejébe, sem a jogok érvényesítésére vagy fenntartására megállapított határidőbe nem számítható be. Ez a szabály a váltónak és más értékpapirnak láttamozás vagy elfogadás végetti bemutatására megszabott határidő tekintetében is áll.

Az elévülés a moratórium alól a negyedik moratóriumi rendelet 4. §-ának 18. pontja és utolsó bekezdése, az ötödik moratóriumi rendelet 4. §-ának 18. és 19. pontja, és a jelen rendelet *4. §. II. pontja* alapján kivett tőkerészlet, valamint az idézett rendelkezésekben felsorolt papirok után járó kamatok tekintetében csakis a tartozás hátralékára vonatkozó elévüléssel együtt fejeződik be.

31. §.

A vasutak alkalmazottainak illetményeiből az 1914 : XVII. t.-c. 25. §-a alapján engedett levonásokat a moratórium ideje alatt a következő szabályok szerint kell eszközölni :

I. A hadba nem vonult alkalmazottaknak illetményeiből a levonásokat — a moratóriumra való tekintet nélkül — ezután is változatlanul kell eszközölni.

II. A mozgósítás folytán katonai szolgálatra bevonult alkalmazottak illetményeiből teljesítendő levonások a következőkép szabályoztatnak :

1. Mindaddig, amig a hadbavonult alkalmazott állandó illetményeit a vasúttól csorbítatlanul megkapja, a levonásokat az illetményekből változatlanul, azaz úgy kell teljesíteni, mintha az illető katonai szolgálatra be nem vonult volna.

2. Azoknál az alkalmazottaknál, akiknek állandó illetménye a hadbavonulás folytán csökkenést szenvednek, az állandó illetmények csökkenésének időpontjától kezdve a levonásokat a következőkép kell teljesíteni :

a) az 1914 : XVII. t.-c. 22. §-ában említett jóléti intézetek tagsági díjait és járulékait az illető intézetek alapszabályai szerint a csökkent illetményekből is változatlanul le kell vonni ;

b) a zálogjoggal biztosított követelések levonásánál ügyelni kell arra, hogy — a katonai havidíjnak évi összegét teljesen figyelmen kívül hagyva — fizetésnek nem a fizetés természetével bíró állandó illetményeknek eredeti összegét, hanem csak a szabályok-

nak megfelelően leszállított összegét lehet tekinteni, s hogy ennélfogva a zálogjoggal biztosított követeléseket — minden újabb bírói eljárás nélkül — az 1908 : XLI. t.-c. 6. §-a értelmében csak ennek a leszállított összegnek egyharmada erejéig, de évi kétezer koronának érintetlenül hagyásával lehet levonni. E határozmány alól kivétetnek azok a zálogjoggal biztosított követelések, amelyeknél a levonás a fizetésnek emelkedése esetén sem változó egyenlő havi részletekben történik, amelyeket tehát a fizetés természetével bíró állandó illetményeknek csökkenése dacára továbbra is a bíróilag előjegyzett havi részletekben kell levonni, de az 1914 : XVII. t.-c. 25. §. IV. pontjában megállapított korlátok sérelme nélkül;

c) a vasutak kebelében vagy az alkalmazottak körében létesült, és az 1914 : XVII. t.-c. 22. §-ában nem említett jóléti intézmények, jótékonycélú egyletek és szövetkezetek követeléseinek, valamint tagsági díjainak (1914 : XVII. t.-c. 25. §. III. 5. pontja) levonását be kell szüntetni.

III. A jelen rendelet életbelépése előtt teljesített levonásokat visszakövetelni nem lehet, valamint az ezt megelőző időre levonásokat sem lehet utólag követelni.

32. §.

A munkásbiztosító pénztáraknak és a bányatársládáknak járulékköveteléseire, valamint segély- és járadéktartozásaira ez a rendelet nem terjed ki.

33. §.

Ez a rendelet nem érinti az erőhatalom (vis major) hatására vonatkozó jogszabályokat.

34. §.

A pénzügyminiszter felhatalmaztatik, hogy közterhek kivetésére jogosított testületeknek a 4. §. I. 3. pontjában említett olyan tartozásaik fizetésére, amelyek e közterhekből fedeztetnek, halasztást engedhessen, amennyiben e közterhek fizetésére halasztás adatott.

35. §.

Amennyiben e rendelet fennállásának ideje alatt a moratórium alá eső tartozások körének kiterjesztése vagy megszorítása válnék szükségessé, ebben a tárgyban a minisztérium a felmerült szükséghez képest kiadandó rendelettel intézkedik.

36. §.[1])

Amennyiben a m. kir. minisztérium másként nem rendelkezik, külföldi államok polgárainak vagy lakosainak követeléseire és tartozásaira — az alábbi bekezdésekben foglalt megszorításokkal — szintén a jelen rendelet szabályai irányadók.

Ha magyar állampolgár más államban valamely magánjogi követelést csak kisebb mértékben vagy messzebbmenő korlátozásokkal érvényesíthet, mint ahogyan azt a jelen rendelet megállapítja, akkor az ily állam kötelékébe tartozó hitelezőnek követelései a magyar szent korona országaiban hasonló megszorítások alá esnek. Ha pedig a magyar szent korona országainak lakosa érvényesíthet más államban valamely magánjogi követelést csak kisebb mértékben vagy messzebbmenő korlátozásokkal, mint ahogyan azt a jelen rendelet megállapítja, akkor az ily állam területén lakó oly hitelezőnek követelései, aki valamely ellenséges állam kötelékébe tartozik, a magyar szent korona országaiban hasonló megszorítások alá esnek.

Ha a magyar állampolgárnak valamely magánjogi tartozására más államban az ott engedett moratórium vagy egyáltalában nem terjed ki, vagy az általánosnál szűkebb körben érvényesül, akkor az ily állam kötelékébe tartozó adósnak tartozásai a magyar szent korona országaiban hasonló megszorítások alá esnek. Ha pedig a magyar szent korona országai lakosának valamely magánjogi tartozására más államban az ott engedett moratórium vagy egyáltalában nem terjed ki, vagy az általánosnál szűkebb körben

[1]) A jelen §. rendelkezései az 1914. évi szeptember hó 30. napján 7.205/1914. M. E. szám alatt kiadott — harmadik — moratóriumi rendelet 27. §-ának, az 1914. évi november hó 30. napján 8.680/1914. M. E. szám alatt kiadott — negyedik — moratóriumi rendelet 36. §-ának, és az 1915. évi január hó 14-én 224/1915. M. E. szám alatt kiadott — ötödik — moratóriumi rendelet 36. §-ának rendelkezéseivel tartalmukban teljesen megegyeznek, s azoktól csak a második és a harmadik bekezdés szövegezésében térnek el.

érvényesül, akkor az ily állam területén lakó oly adósnak tartozásai, aki valamely ellenséges állam kötelékében áll, a magyar szent korona országaiban hasonló megszorítások alá esnek.

Nem esnek a második és a harmadik bekezdésben foglalt megszorítások alá külföldi államok polgárainak vagy lakosainak oly követelései és tartozásai, amelyek a magyar szent korona országaiban folytatott kereskedelmi vagy ipari üzletükből vagy gazdaságukból származnak.

A jelen §. rendelkezéseit a jogi személyekre megfelelően kell alkalmazni.

37. §.

Minden oly birói intézkedést, amely az adóst a magyar szent korona országaiban irányadó moratóriumtól vagy az ezzel kapcsolatos jogoktól akarata ellenére megfosztaná, hazai tiltó törvénybe (hazai közrendbe) ütközőnek és hazai törvény céljával ellenkezőnek kell tekinteni.

38. §.

A moratórium következtében a peres és nem peres eljárásban szükséges szabályokat az igazságügyminiszternek, Horvát-Szlavonországokban a bánnak külön rendelete állapítja meg.

39. §.

A moratórium 1915. évi július hó 31. napján megszűnik. Az ezen nap után lejáró pénztartozások teljesitése, tekintet nélkül keletkezésük idejére, lejáratukkor teljes összegükben követelhető, amennyiben a minisztériumnak a moratórium megszüntetése tárgyában kiadandó rendelete a tartozások bizonyos nemeire vagy bizonyos adósokra nézve kivételt nem tesz.

A moratórium megszüntével kapcsolatos rendelkezéseket kellő időben kiadandó külön rendelet fogja megállapitani. Ez a külön rendelet fogja különösen meghatározni azt is, hogy az 1915. évi julius hó 31. napjáig már lejárt azok a tartozások, amelyek a jelen rendelet szerint moratórium alá esnek, az 1915. évi július hó 31. napja után milyen részletekben törlesztendők.

40. §.

E rendelet hatálya, amennyiben a magyar szent korona országainak egész területén hatályos törvényben szabályozott jogviszonyokra vonatkozik, Horvát-Szlavonországokra is kiterjed.

A 8. §. értelmében a közalapok, a városok és községek, valamint a gyámpénztárak folyó szükségletei mértékének megállapítására hivatott hatóságot Horvát-Szlavonországok területére nézve a bán határozza meg.

41. §.

Ez a rendelet — melyet *hatodik* moratóriumi rendeletként kell idézni — 1915. évi *április* hó 1. napján lép életbe.

Ettől a naptól fogva az *1915. évi január hó 14. napján 224/1915. M. E. szám alatt kiadott — ötödik —* moratóriumi rendelet helyébe a jövőre nézve a jelen rendelet rendelkezései lépnek.

Ahol jogszabály, bírói vagy más hatósági intézkedes korábbi moratóriumi rendeletnek valamely rendelkezésére hivatkozik, e helyett a jelen rendeletnek azt a rendelkezését kell érteni, amely a korábbi rendelet illető rendelkezésének helyébe lépett.

Budapesten, 1915. évi március hó 24-én.

A m. kir. pénzügyminiszter 1915. évi 36.290. számú rendelete a hatodik moratóriumi rendelet 7. §-a második bekezdésében foglalt rendelkezéseknek a Bereg vármegye területén székelő, betéti üzlettel foglalkozó intézetek és más ily beregvármegyei cégek tekintetében való felfüggesztése tárgyában.

A m. kir. minisztérium 1915. évi március hó 24-én 1.040/1915. M. E. szám alatt kelt hatodik moratóriumi rendelete 24. §-ában nyert felhatalmazás alapján, az eme hatodik moratóriumi rendelet 7. §-a második bekezdésének azt a rendelkezését, mely szerint a betéti üzlettel foglalkozó intézetnél vagy más ily cégnél betéti könyvekre elhelyezett, tizezer koronánál nem kisebb összeget a betevő ugyanazon intézetnél vagy cégnél meglevő vagy újonnan nyitandó folyószámlájára utalhat át és e folyószámlai követelése felett úgy rendelkezhetik, mintha az összeg eredetileg is folyószámlán lett volna elhelyezve, — a Bereg vármegye területén székelő betéti üzlettel foglalkozó intézetekre és más ily beregvár-

megyei cégekre a hatodik moratóriumi rendelet hatályának tartamára felfüggesztem.

A betevők által a betéteknek folyószámlakövetelésekké való átalakitása tekintetében a hatodik moratóriumi rendelet hatályának tartama alatt tett ily rendelkezések foganatositása tehát az emlitett vármegye területén székelő, betéti üzlettel foglalkozó intézetekre és más ily cégekre nem kötelező.

Ez a rendelet az 1915. évi április hó 1. napján lép életbe.

Budapesten, 1915. évi március hó 27-én.

A m. kir. pénzügyminiszter 1915. évi 53.006. számú rendelete a betéti üzlettel foglalkozó intézeteknél s más ily cégeknél 1914 augusztus 1-je előtt betéti könyvre vagy folyószámlára elhelyezett egyébként moratórium alá eső betéteknek az 1912. évi LXIII. t.-c. 17. §-a alapján kibocsátásra kerülő 1915. évi 5½%-os és 6%-os m. járadékkölcsönök (hadikölcsön) kötvényeire történő befizetésekre való igénybe vehetése tárgyában.

A m. kir. minisztérium 1915. évi március 24-én 1.040/M. E. 1915. sz. alatt kelt hatodik moratórium rendelete 6. §-ában nyert felhatalmazás alapján ezennel elrendelem, hogy a betéti üzlettel foglalkozó intézeteknél s más ily cégeknél 1914. augusztus 1-je előtt betéti könyvre vagy folyószámlára elhelyezett, egyébként moratórium alá eső minden betét, a folyó évi május 8-iki kelettel közzétett aláirási felhivásaim értelmében az 1912. évi LXIII. t.-c. 17. §-a alapján kibocsátásra kerülő 1915. évi 5½%-os és 6%-os magyar járadékkölcsönkötvényekre (hadi kölcsön) történő befizetésekre együttesen, a jegyzés idejében fennálló összegének 25%-a, de legfeljebb a betét tulajdonosa által jegyzett összeg 25%-a erejéig igénybe vehető.

Azok, akik a befizetésekre ilyen egyébként moratórium alá eső betétjüket kivánják igénybe venni, annál az intézetnél, vagy cégnél, illetve annak az intézetnek, vagy cégnek közvetitésével tartoznak jegyezni, amelynél a betét el van helyezve.

Amennyiben a betéti üzlettel foglalkozó intézet vagy cég a betétek igénybe vehetésére vonatkozó fenti korlátozással élni kiván és a jegyző fél a jegyzett összegnek azt a részét, mely a betétből ezidő szerint igénybe nem vehető, egészen vagy részben a jegyzett kötvényekre felveendő lombardkölcsönből kivánja

fedezni, az intézet vagy cég a jegyző fél kívánatára a kölcsön felvételét az Osztrák-magyar banknál, a m. kir. hadikölcsönpénztárnál, illetve a fél kívánságához képest bármely más pénzintézetnél közvetiteni tartozik.

Ez a rendelet kihirdetése napján lép hatályba.

Budapesten, 1915. évi május hó 8-án.

A m. kir. pénzügyminiszter 1915. évi 8.657/P. M. számú rendelete a betéti üzlettel foglalkozó intézeteknél s más ily cégeknél 1914. évi augusztus 1-e előtt elhelyezett betéteknek az 1915. évi 5½%-os és 6%-os m. járadékkölcsönök (hadikölcsön) kötvényeire történő befizetésekre való igénybevehetésére vonatkozólag kiadott 1915. évi 53.006. számú pénzügyminiszteri rendelet kiegészitése tárgyában.

A m. kir. minisztérium 1915. évi március hó 24-én 1.040/M. E. 1915. szám alatt kelt hatodik moratoriumi rendelete 6. §-ában nyert felhatalmazás alapján folyó évi május hó 8-án kiadott 53.006. számú rendeletemmel intézkedtem a betéti üzlettel foglalkozó intézeteknél s más ily cégeknél 1914. évi augusztus hó 1-je előtt betéti könyvre vagy folyószámlára elhelyezett, egyébként moratorium alá eső betéteknek az 1912. évi LXIII. t.-c. 17. §-a alapján kibocsátásra kerülő 1915. évi 5½%-os és 6%-os magyar járadékkölcsön (hadikölcsön) kötvényeire történő befizetésekre való igénybevehetésének módozatai iránt.

Tekintettel arra, hogy a szóbanforgó kölcsönökre vonatkozó aláirási határidő a Budapesti Közlöny folyó évi május hó 27-iki számában közzétett hirdetmény értelmében folyó évi junius hó 7-éig bezárólag meghosszabbittatott, elrendelem, hogy a moratorium alá eső betéteknek igénybevehetése tekintetében a fent hivatkozott 1915. évi 53.006. számú rendeletemben foglalt rendelkezések az 1915. évi 5½%-os és 6%-os járadékkölcsön kötvényeire a folyó évi május hó 27-től—junius hó 7-ig bezárólag terjedő időben történő aláirásokra nézve is mindenben irányadókul vétessenek.

Budapesten, 1915. évi május hó 26-án.

Moratóriumfeloldó rendelet.

A m. kir. minisztérium 2.807/1915. M. E. számú rendelete, a magánjogi kötelezettségek teljesítésére engedett halasztás (moratórium) fokozatos megszüntetéséről.

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott 1912 : LXIII. t.-c. 16. §-ában, valamint ugyanezen törvénycikket és az 1912 : LXVIII. törvénycikket kiegészítő 1914 : L. t.-c. 14. §-ában kapott felhatalmazás alapján a következőket rendeli :

I. A halasztás alá eső pénztartozások törlesztése.

1. §.

Az 1915. évi július hó 31. napjáig bezárólag lejárt pénztartozások, amelyek 1914. évi augusztus hó 1. napja előtt kiállított váltón, kereskedelmi utalványon, közraktári jegyen, csekken vagy általában oly kereskedelmi ügyleten vagy más magánjogi címen alapulnak, amely 1914. évi augusztus hó 1. napja előtt keletkezett — amennyiben a tartozás az 1915. évi március hó 24. napján 1.040/1915. M. E. szám alatt kiadott hatodik moratóriumi rendelet értelmében 1915. évi július hó 31. napján még halasztás alá esett — a jelen rendeletben meghatározott módozatok szerint törlesztendők.

Az 1915. évi július hó 31. napja után lejáró pénztartozások teljesítése, tekintet nélkül keletkezésük idejére, lejáratukkor teljes összegükben követelhető, amennyiben a jelen rendelet kivételt nem tesz.

Amennyiben a pénztartozás a jelen rendelet értelmében halasztás alá esik és a tartozás után kikötés alapján vagy törvénynél fogva kamat jár, a kamatot a hátralék után a halasztás idejére is lehet számítani. Nem kamatozó tartozás után törvényes kamat számítható.

1. Törlesztéses és kötvénykibocsátás alapjául szolgáló kölcsönök.

2. §.

Törlesztéses jelzáloglevélkölcsönöknek, valamint gyámi pénzek elhelyezésére alkalmas, vagy óvadékképessé nyilvánított egyéb kötvények kibocsátására alapul szolgáló követeléseknek 1914. évi augusztus hó 1. napja előtt esedékessé vált kamatai és tőketörlesztő részletei, amelyek a hatodik moratóriumi rendelet 4. §-ának I. 3. pontja értelmében 1915. évi július hó 31. napján még ha-

lasztás alá estek, négy egyenlő részletben törlesztendők és pedig az 1915. évi november, az 1916. évi május és november, valamint az 1917. évi május havában, a lejárat napjának megfelelő napon és ha ez a nap az illető hónapban hiányzik, a hónap utolsó napján.

Az első bekezdés értelmében törlesztendők az ott említett követeléseknek oly kamatai és tőketörlesztő részletei is, amelyek 1914. évi augusztus hó 1. napján vagy az után 1915. évi július hó 31. napjáig bezárólag váltak esedékesekké, amennyiben oly adósról van szó, aki a tartozásért a jelzálogadóson kívül felelős.

Az első bekezdés szabálya az ingatlanon jelzáloggal biztosított másnemű törlesztéses kölcsönnek 1914. évi augusztus hó 1. napja előtt esedékessé vált kamataira és 1915. évi július hó 31. napjáig bezárólag esedékessé vált tőketörlesztő részleteire is kiterjed, amennyiben a hatodik moratóriumi rendelet 4. §-ának I. 10. pontja értelmében 1915. évi július hó 31. napján még halasztás alá estek.

Ha az adós az első vagy a harmadik bekezdésben említett tartozásoknak akár folyó kamatai és tőketörlesztő részletei, akár az ugyanott említett hátralékok tekintetében a hitelező oly felhívásának vételétől számított tizenöt nap alatt — amely felhívás az adóst a nemteljesítésnek erre a következményére kifejezetten figyelmezteti — fizetési kötelezettségének bármely részben nem tesz eleget, a hitelező az összes korábban lejárt kamatok és tőketörlesztő részletek megfizetését is követelheti; ebben az esetben annak a bizonyítására, hogy a hitelező az adóst a fizetésre felhívta, elegendő, ha a hitelező postai igazolvánnyal bizonyítja, hogy az adós részére ajánlott levelet adott fel; az adóst terheli annak a bizonyítása, hogy a levél nem fizetési felhívást tartalmazott, vagy hogy a fizetésre megszabott határidő még nem telt el.

Törlesztéses kölcsönnek a jelen rendelet alkalmazásában azt kell tekinteni, amelynél a tőke lefizetése előre megállapított törlesztési terv szerint legalább tizenöt évre van elosztva.

3. §.

Az olyan adós, aki a 2. §-ban említett törlesztéses kölcsönért a jelzálogadóson kívül felelős, a tartozás teljesítését mind a hátralékos kamatok és tőketörlesztő részletek tekintetében megtagadhatja, amíg a jelzálogadós katonai szolgálatot teljesít vagy a katonai szolgálatot teljesítő egyénekkel egy tekintet alá esik és emiatt ellene a követelést bírói úton érvényesíteni nem lehet.

4. §.

Bérbeadott ingatlan tulajdonosa megtagadhatja az ingatlanon jelzálogjoggal biztosított törlesztéses kölcsön kamatainak és tőketörlesztő részleteinek kielégítését annyiban, amennyiben bebizonyítja, hogy a tartozást — rendelkezésére álló egyéb vagyon hiányában azért nem egyenlítheti ki, mert a hátralékos tartozásnak megfelelő összeget az ő bérlői az őket a jelen rendelet értelmében megillető halasztás következtében nem fizették meg.

Bérbeadott házon jelzálogjoggal biztosított törlesztéses kölcsönnek folyó kamatait és tőketörlesztő részleteit az adós mindaddig, amíg a 25. §. hatálya fennáll, egyenlő havi részletekre felosztva fizetheti kamatostul, de kötbér nélkül.

2. Biztosítások.

5. §.

A biztosítási ügyletekből eredő tartozások hátralékát, amely a hatodik moratóriumi rendelet 4. §-ának I. 7. pontja értelmében 1915. évi július hó 31. napján még halasztás alá esett — amennyiben a 6. §. kivételt nem tesz — a következő időpontokban kell törleszteni:

az 1915. év március havának végéig lejárt tartozások hátralékát 1915. évi szeptember hó 30. napján;

az 1915. év április havában lejárt tartozások hátralékát 1915. évi október hó 31. napján;

az 1915. év május havában lejárt tartozások hátralékát 1915. évi november hó 30. napján;

az 1915. év június és július havában lejárt tartozások hátralékát 1915. évi december hó 31. napján.

6. §.

Biztosítási díjak, akár a jelen rendelet életbelépte előtt jártak le, akár az után járnak le, egészen halasztás alá esnek, ha akkor, amikor fizetendők volnának, a biztosított katonai szolgálatot teljesít vagy a katonai szolgálatot teljesítő egyénekkel egy tekintet alá esik.

Az előbbi bekezdés értelmében halasztás alá eső tartozásokat a halasztás alapjául szolgáló körülmény megszünése után három hónaponkint négy egyenlő részletben kell törleszteni. Az első részletet attól a naptól számított három hónap elteltével kell megfizetni, amelyen a kötelezettre nézve a katonai szolgálat vagy az ezzel egy tekintet alá eső helyzet megszünt.

7. §.

Annak a biztosítási díjnak a megfizetését, amely a moratóriumi rendeletek szerint egészben vagy részben moratórium alá esett vagy a jelen rendelet szerint halasztás alá esik (6. §.), a biztosított (a szerződő fél) a halasztás idejének eltelte után nem tagadhatja meg arra való hivatkozással, hogy a biztosítás a díj nemfizetése következtében megszünt; kivéve, ha a biztosított (a szerződő fél) a biztosítási díj lejáratának napját vagy a biztosítótól engedett avagy a törvényes halasztás (1875 : XXXVII. t.-c. 505. §. 3. pontja) leteltét követő tizenöt napon belül a biztosítást megszüntetni kívánja. Ennek bizonyítására elegendő, ha a biztosított (a szerződő fél) postai igazolvánnyal bizonyítja, hogy e határidőn belül a biztosító címére ajánlott levelet adott postára; a biztosítót terheli annak bizonyítása, hogy a levél nem tartalmazott a biztosítást megszüntető nyilatkozatot.

Abból az okból, hogy a biztosított (a szerződő fél) a jelen rendelet értelmében törlesztendő biztosítási díjat az 5. és a 6. §-ban meghatározott határidőben nem fizette meg, a biztosító a szerződést meg nem szüntetheti. Az ilyen díjra az 1875 : XXXVII. t.-c. 487., 506. és 514. §-aiban meghatározott megrövidített elévülés nem terjed ki, hanem a díj járulékaival együtt a rendes magánjogi elévülés alá esik.

3. Bértartozások.

8. §.

Lakás vagy egyéb helyiség bérletére nézve kötött szerződésből eredő bértartozás, akár a jelen rendelet életbelépte előtt járt le, akár az után jár le, egészen halasztás alá esik, ha a kötelezett fél katonai szolgálatot teljesít vagy a katonai szolgálatot teljesítő egyénekkel egy tekintet alá esik.

Nem esik azonban e halasztás alá a katonai szolgálatot teljesítő vagy ezzel egy tekintet alá eső egyén lakbértartozása, ha a kötelezett szolgálati vagy alkalmazási viszonyból folyó rendes járandóságaiban vagy legalább lakpénzben vagy lakbér céljára nyújtott közsegélyben részesül. Ha a kötelezett fél csupán lakpénzben vagy lakbér céljára nyújtott közsegélyben részesül, a bértartozás csak az élvezett lakpénznek vagy közsegélynek megfelelő mértékben fizetendő. A lakásnak vagy egyes részeinek albérletbe adása esetében a bérösszeg az albérlőtől járó bér erejéig szintén ki van véve a halasztás alól. Nem esik továbbá halasztás alá az üzleti vagy üzemi helyiségek bére, ha az üzlet vagy üzem a tulajdonos hadbavonulása ellenére is tovább folyik.

Az előbbi bekezdések értelmében halasztás alá eső tartozások törlesztése a 6. §. második bekezdése értelmében történik.

4. Megbízások és hasonló munkaszerződések.

9. §.

A megbizásból és hasonló más személyes munkateljesítmények iránt kötött szerződésekből eredő tartozások hátraléka, amely a hatodik moratóriumi rendelet 4. §-ának I. 12. pontja értelmében 1915. július hó 31. napján még halasztás alá esett, kéthavonkint huszonöt százalékos részletekben törlesztendő. A fizetési határidőt attól a naptól kell számítani, amelyen a hatodik moratóriumi rendelet értelmében a tartozásra legutóbb kellett részletfizetést teljesíteni. A részleteket az 1914. évi augusztus hó 1. napján hátralékban maradt és az ezen naptól 1915. évi július hó 31. napjáig bezárólag lejárt valamennyi tartozás teljes összege után kell számítani.

Az ügyvéd a felével szemben bíróilag megállapított díj- és költségkövetelését az érvényesített követelésre befolyt összeg erejéig teljes összegében érvényesítheti.

5. Ingó dolgok vételára és ipari munkateljesítmények ellenértéke.

10. §.

Az ingó dolgok vételára és ipari munkateljesítmények ellenértéke címén fennálló tartozások hátralékát, amely a hatodik moratóriumi rendelet 4. §-ának I. 13. pontja értelmében 1915. évi július hó 31. napján még halasztás alá esett, a következő részletekben kell törleszteni:

a) az 1915. évi március hó végéig lejárt tartozásokat kéthavonkint tiz százalékos részletekben;

b) az 1915. év április, május, június és július hónapjaiban lejárt tartozások hátralékát havonkint tiz százalékos részletekben; ha azonban ily módon — a hatodik moratóriumi rendelet értelmében fizetendő részletek hozzászámitásával — már öt részlet vált esedékessé, a további részletek már csak kéthónaponkint fizetendők.

A részleteket mindig a tartozás eredeti összege után és ha a tartozás a szerződés értelmében részletekben fizetendő, külön mindegyik részlet után kell számítani. Az első részletet az 1915. év szeptember havának azon a napján kell megfizetni, amely számánál fogva a korábbi részletekre nézve megállapított fizetési napnak megfelel, és ha ez a nap szeptember havában hiányzik, szeptember hó 30. napján.

Az előbbi bekezdések szabályait megfelelően kell alkalmazni a hatodik moratóriumi rendelet 10. §-ának második bekezdésében említett tartozásokra is.

Vételi bizomány esetében a bizományos az általa fizetett vételár megtérítését ugyancsak az első bekezdés értelmében követelheti megbizójától.

A munkavállalót alvállalkozójával szemben terhelő tartozások az első bekezdés szerint törlesztendő részleteken felül is fizetendők abban az arányban, amelyben a munkavállaló a teljesített munkáért az ellenértéket kézhez kapta.

6. Elálláson és szerződésszegésen alapuló tartozások.

11. §.

Oly szerződés alapján, amely 1914. évi augusztus hó 1. napja előtt volt teljesítendő, az elállás jogának gyakorlásából, avagy a szerződés nemteljesítéséből vagy nem kellő teljesítéséből eredő pénztartozások hátralékát — amennyiben a hátralék a hatodik moratóriumi rendelet 4. §-ának I. 16. pontja értelmében 1915. évi július hó 31. napján még halasztás alá esett — három egyenlő részletben kell törleszteni az 1915. év szeptember és november, valamint az 1916. év január havának azon a napján, amely az első részlet fizetésére a hatodik moratóriumi rendeletben megszabott napnak megfelel.

Ha az adós az előbbi bekezdésben meghatározott valamely részletet a hitelező felhivásának vételétől számított tizenöt nap alatt meg nem fizet, az egész hátralék egyszerre válik esedékessé.

7. Családjogi és öröklési jogi címen, valamint társaságon és közösségen alapuló tartozások.

12. §.

Családjogi és öröklési jogi címen alapuló, valamint a társasági viszonyból vagy a vagyonközösség megszüntetéséből eredő pénztartozások hátralékát — amely a hatodik moratóriumi rendelet 4. §-ának I. 18. pontja értelmében 1915. év július hó 31. napján még halasztás alá esett — három egyenlő részletben kell törleszteni az 1915. év október, valamint az 1916. év március és október havának azon a napján, amely az első részlet fizetésére a hatodik moratóriumi rendeletben megszabott napnak megfelel.

8. Váltón és más forgatható értékpapiron alapuló tartozások.

13. §.

A hatodik moratóriumi rendelet szerint részben vagy egészen halasztás alá eső váltón, kereskedelmi utalványon, közraktári

jegyen és csekken alapuló tartozások hátralékát — amely a hatodik moratóriumi rendelet 4. §-ának II. pontja értelmében 1915. évi július hó 31. napján még halasztás alá esett — amennyiben a 19. §. kivételt nem tesz, két egyenlő részletben kell törleszteni és pedig a látra szóló vagy az 1914. évi november hó 1. napja előtt lejárt papirok után az 1915. évi október és az 1916. év október havában, a halasztás alá eső többi papir után az 1915. évi november és az 1916. év november havában, minden esetben az illető hónapnak azon a napján, amely számánál fogva a lejárat napjának megfelel, és ha ez a nap az illető hónapban hiányzik, a hónap utolsó napján.

Az első bekezdés rendelkezései nem terjednek ki azokra a kötelezettekre, akiknek állandó üzleti telepe, üzeme vagy gazdasága, ilyenek hiányában pedig lakóhelye (székhelye) kizárólag Bereg, Máramaros, Sáros, Szatmár, Szerém, Ugocsa, Ung vagy Zemplén vármegye, vagy Szatmárnémeti törvényhatósági joggal felruházott város vagy Zemun város területén van. Azt, hogy az ilyen kötelezettek az első bekezdésben említett tartozásokat mikor és milyen részletekben kötelesek megfizetni, a pénzügyminiszter külön rendelettel állapítja meg; ez a rendelet a fizetési kötelezettség mértékét az egyes vármegyéken belül vidékenkint különbözőképen is megszabhatja.

Azzal szemben, aki az 1914. évi augusztus hó 1. napja előtt kiállított váltón oly tartozás okából vállalt váltói kötelezettséget, amely a jelen rendelet értelmében törlesztendő, a váltóbirtokos, akinek javára az említett köztörvényi tartozás fennáll, a váltón alapuló követelést az előbbi bekezdésekben meghatározottnál nagyobb mértékben is érvényesítheti, amennyiben az említett köztörvényi tartozásból a jelen rendelet szerint már nagyobb részlet vált esedékessé. Ezek a szabályok a kereskedelmi utalványra, a közraktári jegyre és a csekkre megfelelően szintén kiterjednek.

9. Betétek.

14. §.

Betéti üzlettel foglalkozó intézeteknél és más ily cégeknél 1914. évi augusztus hó 1. napja előtt folyószámlára elhelyezett betétekről a folyószámla tulajdonosa — a kikötött felmondási idők épségben tartása mellett — összegre való tekintet nélkül rendelkezhetik.

Betéti üzlettel foglalkozó intézeteknél és más ily cégeknél 1914. évi augusztus hó 1. napja előtt betéti könyvre elhelyezett betétekről, ideértve az 1914. évi augusztus hó 1. napja előtt le-

járt kamatokat is, a betevő — a kikötött felmondási idők épségben tartása mellett — a minisztérium további rendelkezéséig csak az alább következő korlátok között rendelkezhetik.

Ha a betéti könyvre elhelyezett betét 1914. évi augusztus hó 1. napján kétezer koronát meg nem haladt, a betevő az 1914. évi augusztus hó 1. napja óta folyó egész időre kétszáz koronának, ha pedig kétezer koronát meghaladt, havonkint kétszáz koronának kifizetését követelheti; az utóbbi esetben azonban a halasztás egész ideje alatt az 1914. évi augusztus hó 1. napján fennállott betétből legfeljebb tíz százaléknak kifizetését lehet követelni.

A második bekezdésben említett, betéti könyvre elhelyezett betétekből a betevő az őt terhelő adók vagy más köztartozások kiegyenlítéséül, vagy — a pénzügyminiszter által megállapítható módozatok szerint és korlátok között — az állam kölcsöneire történő befizetések céljából bármilyen összeget a beszedésükre vagy átvételükre hivatott pénztárhoz utalhat át.

A betéti könyvre elhelyezett betét kifizetését a betevő összegre való tekintet nélkül követelheti, amennyiben hitelt érdemlően kimutatja, hogy valamely halasztás alá esett tartozását, amelyre a moratóriumi rendeletek vagy a jelen rendelet értelmében fizetést kell teljesítenie, a betétével való rendelkezés hiányában — saját vagy vele szemben eltartásra jogosult hozzátartozói megélhetésének, vagy gazdasági vállalata vagy üzeme folytathatásának veszélyeztetése nélkül — teljesíteni nem képes és az evégből szükséges összeget a hitelező javára utalja át. A betevőnek ki kell mutatnia azt is, hogy a betéttel való rendelkezés joga őt már 1914. évi augusztus hó 1. napja előtt megillette, vagy hogy e jogot azóta öröklés útján szerezte meg.

A betevő az előbbi két bekezdésben meghatározott jogával csak úgy élhet, ha a szükségelt összeget — amennyiben hosszabb felmondási idő kikötve nincs — legalább nyolc nappal előbb írásban bejelenti.

Hitelszövetkezeteknél a jelen §. szerint követelhető összeg a betéti könyvre elhelyezett betét felét egyik esetben sem haladhatja meg.

Az 1914. évi augusztus hó 1. napján fennállott betétből e napon vagy később kifizetett összegek a harmadik bekezdés alapján utóbb követelt összegekbe beszámíthatók.

Ha a betéti üzlettel foglalkozó intézet vagy más ily cég a betétre nézve 1914. évi július hó 31. napján fennállott kamatlábat akár a jelen rendelet életbelépése előtt, akár azután egyoldalúan leszállította, a teljes betét kifizetését nem tagadhatja meg, hacsak a kamatlábat a jövőre nézve az 1914. évi július hó 31. napján

fennállott kamatláb magasságára nem emeli. Amennyiben az intézet vagy cég a betét kifizetésére a felmondási időt igénybe veszi, erre az időre sem fizethet kisebb kamatot, mint amilyenre 1914. évi július hó 31. napján volt kötelezve.

A betétekről való rendelkezésnek a jelen rendeletben foglalt korlátozásait a minisztériumnak külön rendelete fogja a szükséghez képest feloldani.

15. §.

A betéti üzlettel foglalkozó intézet vagy más ily cég a 14. §-ra hivatkozással nem tagadhatja meg a betevő olyan rendelkezésének a foganatosítását, amelynél fogva betétéből valamely összeg ugyanazon intézetnél vagy cégnél az átutalásra vonatkozó záradékkal ellátott más betéti könyvre vitessék át. Az így más személy javára átutalt összeg felett ez a személy a rendelkezési korlátozások feloldásáig csak a közte és a betevő között létrejött és az intézettel vagy céggel közölt megállapodás korlátain belül és csak annyiban rendelkezhetik, amennyiben arról a betevő átutalás nélkül rendelkezhetett volna; a betevő ebben az esetben megmaradó betéte felett a meglevő összeg erejéig nem rendelkezhetik. A betevő a saját betéti könyvére átutalt összeg kifizetését szintén csak ugyanabban a mértékben követelheti, amelyben ezt az átutalás nélkül követelhette volna.

16. §.

Közalapoknak betéti könyvre elhelyezett betétei a felmerült szükséghez képest, melyet a felügyeletre hivatott kormányhatóság állapít meg — a kikötött felmondási idő épségben tartása, de legalább nyolc nappal előbb történt írásbeli bejelentés mellett — korlátlanul kifizetendők. A szükséglet mértékét a rendezett tanácsú városok, a nagy- és kisközségek alapjaira vonatkozólag ötezer koronát meghaladó összegek tekintetében a belügyminiszter, ötezer koronát meg nem haladó összegek tekintetében a vármegye alispánja állapítja meg.

Ugyanez áll a munkásbiztosító pénztáraknak és a bányatársládáknak betéteire nézve. A munkásbiztosító pénztárak tekintetében a szükséglet mértékét az állami munkásbiztosítási hivatal állapítja meg.

Városok és községek, valamint a gyámpénztárak betéti könyvre elhelyezett betéteikről folyó szükségleteik fedezése végett — a kikötött felmondási idő épségben tartása, de legalább nyolc nappal előbb történt írásbeli bejelentés mellett — a 14. és a 15. §-ban megszabott korlátokra való tekintet nélkül rendelkezhetnek. A folyó szükséglet mértékét Budapest székesfővárosra

nézve húszezer koronát meghaladó összegek tekintetében a belügyminiszter, húszezer koronát meg nem haladó összegek tekintetében a tanács, a törvényhatósági joggal felruházott és a rendezett tanácsú városokra nézve a belügyminiszter, a nagy- és kisközségekre nézve ötezer koronát meghaladó összegek tekintetében a belügyminiszter, ötezer koronát meg nem haladó összegek tekintetében a vármegye alispánja állapítja meg. A gyámpénztárakra nézve a folyó szükséglet megállapítására az árvaszék van hivatva.

A gyámpénztárban kezelt és a gyámsági vagy gondnoksági viszony megszünése következtében esedékessé vált készpénzt csak kivételesen és csak olyan mértékben szabad kifizetni, amily mértékben azt a belügyminiszter esetről-esetre megállapítja.

A vízrendező társulatok az általuk az 1885 : XXIII. t.-c. 148. §-a értelmében alakított és valamely pénzintézetnél betéti könyvre elhelyezett árvédelmi tartalékalapokról a felmerült szükséghez képest, melyet a felügyeletre hivatott kormányhatóság állapít meg, a 14. és a 15. §-ban foglalt korlátokra tekintet nélkül rendelkezhetnek.

10. Egyéb tőketartozások.

17. §.

A 2—16. §-okban és a 19. §-ban nem említett minden olyan tartozás, amely a hatodik moratóriumi rendelet értelmében 1915. évi július hó 31. napján halasztás alá esett, az 1914. évi augusztus hó 1. napja előtt lejárt kamattal együtt három részletben törlesztendő olyképen, hogy a tartozásnak huszonöthuszonöt százaléka az 1915. évi október és az 1916. év március havában fizetendő, a maradék pedig az 1916. év október havában, minden esetben a hónapnak azon a napján, amely számánál fogva a tartozás lejárata napjának felel meg, és ha ez a nap az illető hónapban hiányzik vagy határozott lejárati nap megállapítva nem volt, a hónap utolsó napján.

Azt, hogy az ingatlanok árverési vételárának halasztás alá eső hátraléka milyen módozatok szerint törlesztendő, az igazságügyminiszternek a 40. §. alapján kibocsátandó rendelete állapítja meg.

18. §.

Az 1914. évi augusztus hó 1. napja előtt kötött szerződésekből ingatlanok, vállalatok vagy üzletek vételára címén keletkezett, 1915. évi július hó 31. napja után december hó 31. napjáig be-

zárólag lejáró pénztartozások, illetőleg ily tartozásoknak az említett idő alatt lejárt részletei két egyenlő részletben törleszthetők. Az első részletet az 1915. év augusztus és szeptember havában lejáró tartozások után a lejáratot követő két hónap elteltével, az 1915. év október, november és december havában lejáró tartozások után a lejárat napján, a második részletet pedig mindegyik esetben az első részletre megszabott fizetési napot követő négy hónap mulva kell megfizetni.

A hatodik moratóriumi rendelet 12—16. §-aiban foglalt rendelkezéseket az előbbi bekezdésben említett tartozások tekintetében megfelelően alkalmazni kell.

Az 1914. évi augusztus hó 1. napja előtt kötött másnemű szerződésből eredő és 1915. évi július hó 31. napja után december hó 31. napjáig bezárólag lejáró pénztartozások tekintetében, amelyeknek biztosítására értékpapirok vannak zálogul lekötve, az első bekezdés szabálya a zálogtárgyból való kielégítésre megfelelően szintén kiterjed.

19. §.

Helyi érdekű vasút építési és üzletberendezési költségeinek fedezése céljából 1914. évi augusztus hó 1. napja előtt vállalt tőketartozások, amelyeknek biztosítására az illető helyi érdekű vasút címletei vannak zálogul lekötve, tekintet nélkül lejáratukra, egészben halasztás alá esnek. Ugyanez áll az ilyen tartozás okából vállalt váltókötelezettségre nézve is, a szerződő felek egymásközti viszonyában, tekintet nélkül a váltó kiállításának idejére. Ez a szabály nem érinti az adósnak a váltó időközönkinti megújítására és a kamatok fizetésére vonatkozó kötelezettségét.

Az első bekezdésben említett tartozást csak a háború befejezését (1912 : LXIII. t.-c. 13. §.) követő hat hónapra lehet felmondani. Ha a tartozás a háború befejezése előtt felmondás nélkül járt le, a tartozást csak a háború befejezését követő hat hónap elteltével kell megfizetni.

Az előbbi bekezdésekben meghatározott kedvezményeket az adós elveszti, ha a tartozás kamatait a szerződésnek megfelelően a hozzá végből intézett felhivás vételétől számított tizenöt nap alatt meg nem fizeti, vagy a váltók megújítására irányuló kötelezettségének ugyanilyen idő alatt nem tesz eleget.

11. Kamatok.

20. §.

A 2—18. §. értelmében fizetendő tőkerészlettel együtt az egész hátralékos tartozás után a tőkerészlet fizetésének napjáig lejárt kamat megfizetését is lehet követelni.

A 14. §-ban említett, betéti könyvre elhelyezett betéteknek 1914. évi augusztus hó 1. napjától járó kamatait a betevő más megállapodás hiányában bármikor követelheti.

Az 1914. évi augusztus hó 1. napja előtt lejárt — a 2. §. alá nem eső — kamatot, melynek tőkéje nem esik a jelen rendeletben meghatározott törlesztés alá, a 17. §. értelmében kell törleszteni. Ha az adós valamelyik esedékes részletet a hitelező felhívásának vételétől számított tizenöt nap alatt meg nem fizeti, az egész kamathátralék egyszerre válik esedékessé.

II. Váltókra és más forgatható értékpapirokra vonatkozó különös szabályok.

21. §.

A váltóbirtokos azt a váltót, amelyet adósa neki az 1914. évi augusztus hó 1. napja előtt kitöltetlenül oly követelés okából adott, amely a jelen rendelet értelmében törlesztendő, a halasztás letelte előtt csak 1914. évi augusztus hó 1. napja előtti kelettel van jogosítva kitölteni. Az ezzel ellenkező kitöltést megállapodásellenesnek kell tekinteni.

Az 1914. évi augusztus hó 1. napja előtt kiállított váltó tekintetében a halasztás ideje alatt az 1876 : XXVII. t.-c. 25—29. §-aiban szabályozott biztosítási visszkeresetnek helye nincs.

22. §.

A 13. §. értelmében fizetendő részletekre vonatkozó kereset vagy visszkereset fenntartása végett a törvény értelmében szükséges bemutatás mindaddig megtörténhetik, amíg a bemutatásra rendelt határidő a tartozás fennmaradó hátraléka tekintetében is le nem telt. Ha ezen az időn belül a bemutatás valamely esedékes részlet fizetése céljából megtörtént, a papirt később esedékessé váló részlet okából a kereset vagy visszkereset fenntartása végett újból bemutatni nem kell. Az 1876 : XXXVII. t.-c. 448. §-ának második bekezdésében megszabott harmincnapi határidőt a tartozás utolsó részletének esedékességétől kell számítani.

A 13. §-ban említett halasztás alá eső papirok tekintetében a kereset vagy a visszkereset fenntartása végett törvényben előírt óvás felvételére — a látra és a lát után bizonyos időre fizetendő papirok kivételével — nincs szükség; ha a kötelezett a bemutatás megtörténtét tagadja, a bizonyítás őt terheli. A netalán mégis felvett óvás hatályos ugyan, de annak költségeit csak

abban az esetben kell megtéríteni, ha a papirból kötelezettek valamelyike külföldön lakik.

Ugyancsak meg kell téríteni annak az óvásnak a költségeit, amelyet a papirbirtokos az 1914. évi augusztus hó 3. napjáig bezárólag az első moratóriumi rendelet ellenére vett fel.

A visszkeresetre jogosult hitelező a fizetendő részlet után számított váltódíjat abban az esetben is követelheti, ha a fizetés végett bemutatott papirt nem óvatoltatta.

Az előzők értesítésére nézve az 1876 : XXVII. t.-c. 45—47. §-ait abban az esetben is megfelelően kell alkalmazni, ha a birtokos a papirt fizetés hiánya miatt nem óvatoltatta; az utóbbi esetben az értesítést a bemutatás után tizenöt nap alatt kell teljesíteni.

A váltóbirtokos köteles a részfizetés tényét és hogy az mikor és kinek a részéről történt, a váltóra feljegyezni. A váltókötelezett követelheti, hogy neki a részfizetésről a váltó másolatán nyugtatvány adassék. A fizetési visszkeresetnek alávetett váltókötelezett ezenfelül az egész váltóösszeg tekintetében hatályosan felvett óvás hiteles másolatának vagy az 1914. évi július hó 31. napja után a részfizetés nemteljesítéséről felvett eredeti óvásnak kiadását is követelheti. Ha óvás nem vétetett fel, a váltóbirtokos a váltómásolatot, melyen a részfizetést nyugtatja, a váltókötelezett kívánságára és költségére hitelesíttetni köteles; az Osztrák-Magyar Banknak a váltómásolatra vezetett tanusítása a váltómásolat hitelesítését pótolja. Mindezek a szabályok a kereskedelmi utalványra, a közraktári jegyre és a csekkre is megfelelően állanak.

23. §.

A moratóriumi rendeletek vagy a jelen rendelet értelmében halasztás alá nem eső váltó, kereskedelmi utalvány és közraktári jegy tekintetében, amely 1915. évi december hó 1. napja előtt járt vagy jár le, a fizetés végetti bemutatásra és a fizetés hiánya miatti óvás felvételére a moratóriumi rendeletekben vagy a törvényben megszabott határidő 1915. évi december hó 3. napjáig bezárólag meghosszabbittatik. Ugyanezen idő alatt történhetik az említett papirok tekintetében a névbecsülési fizetés végetti bemutatás.

24. §.

Az 1876 : XXVII. t.-c. 40. §-ában meghatározott letétel joga az elfogadót két köznap elteltével illeti meg, mely a 13. §-ban említett papirok tekintetében attól a naptól számítandó, amelyen a tartozás részlete a moratóriumi rendeletek vagy a jelen ren-

delet szerint fizetendő, a 23. §-ban említett papirok tekintetében a lejárat napjától.

Bármelyik előző követelheti, hogy a papir birtokosa a papirt fizetés végett mutassa be és pedig a 13. §-ban említett papirok tekintetében azon nap eltelte után, amelyen a tartozás részlete a moratóriumi rendeletek vagy a jelen rendelet szerint fizetendő, a 23. §-ban említett papirok tekintetében pedig a lejárat után; ha a papir birtokosa a hozzá intézett felhívás vétele után ennek haladéktalanul nem tesz eleget, az ebből eredő kárért felelős.

III. A bérleti viszonyra vonatkozó rendelkezések.

25. §.

I. 1. Lakás vagy egyéb helyiség bérbeadója a jelen rendelet fennállásának ideje alatt a részére a szerződésben, szabályrendeletben vagy más jogszabályban biztosított azt a jogot, hogy a bér nemfizetése esetére a bérletet a szerződés felbontásával vagy rendkívüli felmondással megszüntethesse, heti vagy havi bérleteknél egyáltalában nem, hosszabb tartamú bérleteknél pedig csak halasztás alá nem eső bér nemfizetése okából és ez alapon is csak akkor gyakorolhatja, ha a bérlő a folyó bérösszegnek egy-egy hónapra eső részét minden hónap ötödik napjának elteltéig meg nem fizeti. Ez a jog azonban az illető bérleti időszak utolsó hónapjának tizedik napja után többé nem gyakorolható.

2. Ha a bérlő a folyó bérösszegnek egy-egy hónapra eső részét az illető hónap ötödik napjáig megfizeti, a bérbeadó a folyó bérösszeg hátralevő részére vonatkozó követelését nem érvényesítheti. A bérbeadó a bérnek a lejáratkor ki nem egyenlített része után késedelmi kamatot követelhet.

3. Az I. 1. és 2. pont szabálya lakásbérlet esetében nem áll, ha a bérlő szolgálati vagy alkalmazási viszonyából kifolyóan lakpénzben részesül és a felvett lakpénzt nem fordítja a bértartozás teljesítésére. Ha a katonai szolgálatot teljesítő vagy az ily egyénnel egy tekintet alá eső bérlő vagy családtagja a lakás céljára kapott közsegélyt s emellett a lakásnak vagy egyes részeinek esetleges albérletbe adásából befolyt jövedelmet is pontosan beszolgáltatja: vele szemben a rendkívüli felmondás joga akkor is ki van zárva, ha a beszolgáltatott összeg az I. 1. pontban említett havi részleteknél kevesebbet tesz ki.

II. 1. A bérbeadó a katonai szolgálatot teljesítő vagy az ilyen egyénnel egy tekintet alá eső személy által bérelt lakás bérletét, amelynek bére egy éven át Budapesten 1.500 koronát, 20.000-nél

nagyobb lakosszámú helységben 1.000 koronát, ennél kisebb helységben pedig 700 koronát meg nem halad, a minisztérium további rendelkezéséig rendes felmondással sem szüntetheti meg:

a) ha a bérlő a bért az I. pontnak megfelelően megfizeti, vagy.

b) ha a bérlő szolgálati vagy alkalmazási viszonyából kifolyóan csak lakpénzben részesül vagy a bérlővel közös háztartásban élő családtag lakbér céljára nyujtott közsegélyt kap és a bérlő vagy családtagja a lakpénzt vagy közsegélyt és emellett a lakásnak vagy egyes részeinek esetleges albérletbe adásából befolyó jövedelmet is a bértartozás teljesítésére fordítja.

2. Arra az időre, amely alatt a bérbeadó a bérletet a jelen II. pont értelmében fel nem mondhatja, béremelésnek sincsen helye.

3. A jelen II. pont szabályai nem érintik a bérbeadónak a rögtöni hatályú felmondásra való jogát.

III. Ha a lakás bérlője a bérleti szerződés megkötése után kezdi meg katonai szolgálatát vagy jut olyan helyzetbe, amelynél fogva a katonai szolgálatot teljesítő egyénekkel egy tekintet alá esik: a bérbeadó a bérelt lakás használatbavételét meg nem tagadhatja, sem a bérleményt az első bérösszeg meg nem fizetése okából rögtöni hatállyal fel nem mondhatja, habár a bérlő az első bérösszeget a kellő időben nem fizette is meg egészen, de a foglaló betudásával az első bérösszegnek legaláb harmadrészét kellő időben megfizette.

IV. Az üzleti vagy üzemi helyiség bérlője, aki katonai szolgálatot teljesít vagy a katonai szolgálatot teljesítő egyénekkel egy tekintet alá esik, a határozott időre szóló bérleti szerződést is megszüntetheti a határozatlan időre kötött bérleti szerződésekre megszabott felmondás útján, ha az üzlet vagy az üzem megszünt. Ez a szabály megfelelően az olyan lakás bérletére is áll, amelyet a bérlő egyúttal keresetszerű foglalkozásának céljára is használ.

26. §.

Főbérlet esetében a főbérlő megtagadhatja a bértartozás teljesítését annyiban, amennyiben bebizonyítja, hogy a bérösszegnek hátralékos részét — rendelkezésére álló egyéb vagyon hiányában — azért nem egyenlíthette ki, mert a hátralékos bérnek megfelelő összeget az ő bérlői az őket a jelen rendelet értelmében megillető halasztás következtében nem fizették meg.

Főbérlet a rendelet értelmében az olyan szerződés, amelynél fogva valaki (a főbérlő) több lakásból álló házat vagy a házban több lakást bérel abból a célból, hogy másnak bérbe adja

27. §.

Ha a főbérbeadó a főbérleti szerződést (26. §. második bekezdése) akár felmondással, akár anélkül megszünteti, a megszüntetés alapján nem követelheti a főbérlő bérlőjétől a bérben bírt helyiség visszabocsátását, hacsak oly körülmény nem forog fenn, amelynek alapján ezt a főbérlő is követelhette volna tőle.

28. §.

Ha főbérlet esetében (26. §. második bekezdése) a főbérlő katonai szolgálatot teljesít vagy a katonai szolgálatot teljesítő egyénekkel egy tekintet alá esik, a főbérbeadónak törvényes zálogjoga van a főbérlőnek saját bérlője ellen fennálló bérkövetelésén; a főbérlő bérlője azonban a folyó bért mindaddig hatályosan fizetheti a főbérlő kezéhez, amíg a főbérlő őt ettől el nem tiltja.

Az eltiltás után a főbérbeadó a főbérlőnek saját bérlőjével szemben fennálló törvényes zálogjogát gyakorolhatja. A főbérlőnek e zálogjogról való lemondása vagy a főbérlő és az ő bérlője közötti oly megállapodás, mely e zálogjogot kizárja vagy korlátozza, a főbérbeadóval szemben hatálytalan.

E §. szabályait egyes lakásnak vagy lakásrésznek albérletbe adása esetére is megfelelően kell alkalmazni.

IV. Kivételes rendelkezések a háborús események által érintett adósok tekintetében.

29. §.

A nemteljesítés esetére megállapított jogkövetkezmények — a késedelmi kamat fizetésére irányuló kötelezettséget kivéve — nem állanak be azon idő alatt, amig az adós lakóhelyén vagy üzleti telepén a bíróság működése a háborús események következtében szünetel.

30. §.

Azokat az eseteket, amelyekben a bíróság a jelen rendelet értelmében törlesztendő tartozás tekintetében a teljesítés határidejét meghosszabbíthatja, az igazságügyminiszternek, Horvát-Szlavonországokban a bánnak külön rendelete határozza meg.

31. §.

A pénzügyminiszter a betéti üzlettel foglalkozó pénzintézet vagy más ily cég javára, melynek székhelye az ellenséges betörés vagy az ennek nyomában járó események által közvetlenül érintett vidéken van, az intézetnél vagy a cégnél elhelyezett betétekről való rendelkezés tekintetében általában vagy esetről-esetre, előre meghatározott vagy bizonytalan időre a

14.—16. §-okban foglalt szabályokon túl terjedő korlátozásokat állapíthat meg.

Ha a betevő az előbbi bekezdés értelmében tett intézkedés következtében betétéről nem rendelkezhetik, a jelen rendelet értelmében törlesztendő tartozások teljesítését egészen vagy megfelelő részben megtagadhatja, amennyiben kimutatja, hogy e tartozásokat a betétéről való rendelkezés hiányában — saját vagy vele szemben eltartásra jogosult hozzátartozói megélhetésének vagy gazdasági vállalata vagy üzeme folytathatásának veszélyeztetése nélkül — teljesíteni nem képes.

V. Vegyes és záró rendelkezések.

32. §.

Abból az okból, hogy az adós a jelen rendelet értelmében törlesztendő tartozásnak valamely esedékes részletét meg nem fizette, a hitelező — amennyiben a jelen rendelet mást nem rendel — a nemteljesítés esetére megállapított jogkövetkezményeket a minisztérium további rendelkezéséig nem érvényesítheti, kivéve az esedékes részleteknek és járulékainak érvényesítését, ideértve a részlet nemfizetése esetére ez után kikötött kötbért is.

Ugyanez áll a minisztérium további rendelkezéséig abban az esetben is, ha az adós az 1914. évi augusztus hó 1. napja előtt folyósított törlesztéses kölcsönnek (2. §. utolsó bekezdése) vagy gyámi pénzek elhelyezésére alkalmas vagy óvadékképessé nyilvánított kötvények kibocsátására alapul szolgáló követelésnek hátralékos kamatát vagy tőketörlesztő részletét meg nem fizette, tekintet nélkül arra, hogy a kamat vagy tőketörlesztő részlet a jelen rendelet életbelépte előtt vagy az után vált-e esedékessé. A 2. §. negyedik bekezdésének szabályát ez nem érinti.

33. §.

A 32. §. első bekezdésének szabálya kiterjed annak az adósnak halasztás alá nem eső minden pénztartozására is, aki katonai szolgálatot teljesít vagy a katonai szolgálatot teljesítő egyénekkel egy tekintet alá esik. Kötbért az ilyen tartozás nem teljesítése esetében nem lehet követelni.

Az előbbi bekezdésben megjelölt személy halála esetében az ott meghatározott kedvezmény az örökhagyó tartozásai tekintetében a halálesettől számított hat havi időre az örököst is megilleti.

Ha az első bekezdésben megjelölt személy gazdasági válla-

lata vagy üzeme a kedvezmény alapjául szolgáló körülmény ellenére tovább folyt, a jelen §. szabályai a gazdasággal vagy üzemmel kapcsolatos pénztartozások tekintetében nem állanak.

34. §.

Az a körülmény, hogy valamely követelés a jelen rendelet szerint halasztás alá esik, nem zárja ki a követelésnek beszámításra való felhasználását.

35. §.

A halasztás ideje a tartozásnak a halasztás alá eső része tekintetében sem az elévülés idejébe, sem a jogok érvényesítésére vagy fenntartására megállapított határidőbe nem számítható be.

Az elévülés a 13. §-ban említett értékpapirokon alapuló tartozásoknak bármely részlete tekintetében csakis a tartozás hátralékára vonatkozó elévüléssel együtt fejeződik be.

A váltón, kereskedelmi utalványon és közraktári jegyen alapuló követelés elévülésének ideje, tekintet nélkül a kiállítás idejére, egy évben állapíttatik meg azokban az esetekben, amelyekben az 1876 : XXVII. t.-c. szerint számítandó elévülési idő egy évnél rövidebb volna. Ezt a rendelkezést a jelen rendelet életbelépte előtt már befejezett elévülésre nem lehet alkalmazni.

36. §.

A vasutak alkalmazottainak illetményeiből az 1914 : XVII. t.-c. 25. §-a alapján engedett levonásokat a minisztérium további rendelkezéséig a következő szabályok szerint kell eszközölni:

I. A hadba nem vonult alkalmazottaknak illetményeiből a levonásokat ezután is változatlanul kell eszközölni.

II. A mozgósítás folytán katonai szolgálatra bevonult alkalmazottak illetményeiből teljesítendő levonások a következőkép szabályoztatnak:

1. Mindaddig, amig a hadbavonult alkalmazott fizetését, személyi és korpótlékát, havidíját, napidíját vagy napibérét a vasúttól csorbítatlanul megkapja, a levonásokat ezekből az illetményekből változatlanul, azaz úgy kell teljesíteni, mintha az illető katonai szolgálatra be nem vonult volna.

2. Azoknál az alkalmazottaknál, akiknek állandó illetményei a hadbavonulás folytán csökkenést szenvednek, az említett állandó illetmények csökkenésének időpontjától kezdve a levonásokat a következőkép kell teljesíteni:

a) az 1914 : XVII. t.-c. 22. §-ában említett jóléti intézetek tagsági díjait és járulékait az illető intézetek alapszabályai szerint a csökkent illetményekből is változatlanul le kell vonni;

b) a zálogjoggal biztosított követelések levonásánál, illetőleg az 1908 : XLI. törvénycikkben megszabott végrehajtási korlátozások alkalmazásánál ügyelni kell arra, hogy — a katonai illetménynek évi összegét teljesen figyelmen kívül hagyva — illetménynek az előbb említett állandó illetményeknek nem eredeti összegét, hanem csak a szabályoknak megfelelően leszállított összegét lehet tekinteni. E határozmány alól kivétetnek azok a zálogjoggal biztosított követelések, amelyeknél a levonás az illetménynek emelkedése esetén sem változó egyenlő havi részletekben történik, amelyeket tehát a fizetés természetével bíró állandó illetményeknek csökkenése dacára továbbra is a bírói lag előjegyzett havi részletekben kell levonni, de az 1914 : XVII. törvénycikk 25. §. IV. pontjában megállapított korlátok sérelme nélkül ;

c) a vasutak kebelében, vagy az alkalmazottak körében létesült és az 1914 : XVII. t.-cikk 22. §-ában említett jóléti intézmények, jótékonycélú egyletek és szövetkezetek követeléseinek, valamint tagsági díjainak (1914 : XVII. t.-c. 25. §. III. 5. pontja) levonását be kell szüntetni.

37. §.

A pénzügyminiszter felhatalmaztatik, hogy közterhek kivetésére jogosított testületeknek a hatodik moratóriumi rendelet 4. §-ának I. 3. pontjában említett olyan tartozásaik fizetésére, amelyek e közterhekből fedeztetnek, halasztást engedhessen, amennyiben e közterhek fizetésére halasztás adatott.

38. §.

Nem ellenséges külföldi államok polgárainak követeléseire és tartozásaira az alábbi 2. és 3. bekezdésben foglalt megszorításokkal szintén a jelen rendelet szabályai irányadók, ellenséges állam kötelékébe tartozó külföldiek követelései és tartozásai pedig az alábbi 4. és 5. bekezdés szabályai alá esnek.

Ha magyar állampolgár más nem ellenséges államban valamely magánjogi követelést csak kisebb mértékben vagy messzebbmenő korlátozásokkal érvényesíthet, mint ahogyan azt a jelen rendelet megállapítja, akkor az ily állam kötelékébe tartozó hitelezőnek követelései a magyar szent korona országaiban hasonló megszorítások alá esnek.

Ha magyar állampolgárnak valamely magánjogi tartozására más nem ellenséges államban az ottani állampolgárok részére, engedett kedvezmények vagy egyáltalában nem terjednek ki vagy az általánosnál szűkebb körben érvényesülnek, akkor az

ily állam kötelékébe tartozó adósnak tartozásai a magyar szent korona országaiban hasonló megszorítások alá esnek.

Ellenséges állam kötelékébe tartozó hitelező — a jelen rendeletben foglalt korlátozásokkal — követelését csak annyiban érvényesítheti, amennyiben bebizonyítja, hogy hazájában, ha pedig más ellenséges állam területén lakik, lakóhelyének államában is, az ott fennálló jogszabályok szerint magyar állampolgár megfelelő esetben követelését nem kisebb mértékben és nem meszszebb menő korlátozásokkal érvényesítheti, mint ahogyan azt a jelen rendelet megállapítja.

Ellenséges állam kötelékébe tartozó adós a jelen rendeletben az adósok részére biztosított kedvezményeket csak annyiban veheti igénybe, amennyiben bebizonyítja, hogy hazájában, ha pedig más ellenséges állam területén lakik, lakóhelyének államában is, az ott fennálló jogszabályok szerint magyar állampolgároknak tartozásai megfelelő esetben a belföldi adósok tartozásaival egyenlő elbánásban részesülnek.

Akár ellenséges, akár nem ellenséges külföldi államok polgárainak oly követeléseire és tartozásaira, amelyek a magyar szent korona országaiban folytatott kereskedelmi vagy ipari üzletükből vagy gazdaságukból származnak, a jelen rendelet szabályai a fenti 2–5. bekezdésben foglalt megszorítások nélkül irányadók.

A jelen §. szabályait a jogi személyekre megfelelően kell alkalmazni.

A jelen §. szabályai csak annyiban állanak, amennyiben a m. kir. minisztériumnak 7.808/1914. M. E. számú rendeletén alapuló rendelet vagy pedig 8.286/1914. M. E. vagy a 9.051/1914. M. E. szám[3]) alatt kibocsátott vagy más érvényes rendelet másképen nem rendelkezik.

39. §.

Minden oly külföldi bírói intézkedést, amely az adóst a moratóriumi rendeletekben vagy a jelen rendeletben engedett kedvezményeket akarata ellenére megfosztaná, hazai tiltó törvénybe (hazai közrendbe) ütközőnek és hazai törvény céljával ellenkezőnek kell tekinteni.

40. §.

A jelen rendelet következtében a peres és nem peres eljárásban szükséges szabályokat az igazságügyminiszternek, Horvát-Szlavonországokban a bánnak külön rendelete állapítja meg.

41. §.

E rendelet hatálya, amennyiben a magyar szent korona országainak egész területén hatályos törvényben szabályozott jog-

viszonyokra vonatkozik, Horvát-Szlavonországokra is kiterjed. A 16. §. értelmében a közalapok, a városok és községek, valamint a gyámpénztárak folyó szükségletei mértékének megállapítására hivatott hatóságot Horvát-Szlavonországok területére nézve a bán határozza meg.

42. §.

A jelen rendeletben megállapított határidőket a magyar királyi minisztérium az 1914: L. t.-c. 14. §-ában kapott felhatalmazás erejénél fogva arra az esetre is irányadóknak jelenti ki, ha a háború befejezésének napján (1912.: LXIII. t.-c. 13. §.) túlterjednek.

43. §.

Ez a rendelet — melyet moratóriumfeloldó rendeletként kell idézni — 1915. évi augusztus hó 1. napján lép életbe.

Ettől a naptól fogva az 1915. évi március hó 24. napján 1.040. 1915. M. E. szám alatt kiadott hatodik moratóriumi rendelet rendelkezéseinek hatálya — amennyiben a jelen rendelet másként nem intézkedik — a jövőre nézve megszünik.

Budapest, 1915. évi július hó 28. napján.

A m. kir. pénzügyminiszter 1915. évi 12.199/P. M. számú rendelete a betéti üzlettel foglalkozó intézeteknél és más ily cégeknél 1914. évi augusztus hó 1-je előtt betéti könyvre elhelyezett betéteknek az 1912. évi LXIII. t.-c. 17. §-a alapján kibocsátott 1915. évi $5^1/_2$%-os és 6%-os magyar járadékkölcsönökre (hadikölcsön) történt befizetések céljából felvett lombardkölcsönök részbeni törlesztésére való igénybe vehetése tárgyában.

A m. kir. minisztérium 1915. évi július hó 27-én 2.807/M. E. szám alatt kelt rendelete 14. §-ában nyert felhatalmazás alapján ezennel elrendelem, hogy a betéti üzlettel foglalkozó intézeteknél s más ily cégeknél 1914. évi augusztus hó 1-je előtt betéti könyvre elhelyezett minden betét, mely a folyó évi május hó 8-iki kelettel közzétett aláirási felhívásaim és folyó évi május hó 26-iki kelettel kibocsátott hirdetményem értelmében az 1912. évi LXIII. t.-c. 17. §-a alapján kibocsátott 1915. évi $5^1/_2$%-os és 6%-os magyar járadékkölcsönkötvényekre (hadikölcsön) történő befizetésekre, — a jegyzett összeg kiegyenlítéséhez szükségelt összeg egy részének lombardkölcsön igénybevételével való beszerzése mellett — a jegyzés idejében fennállott betétösszeg 25%-a, de legfeljebb a betét tulajdonosa által jegyzett összeg 25%-a erejéig felhasználtatott, folyó évi szeptember hó 1-től kez-

dődőleg az igénybevett lombardkölcsön törlesztésére a jegyzés idejében fennállott betétösszeg további 25%-a, de legfeljebb a jegyzett összeg további 25%-a erejéig felhasználható. A betéti üzlettel foglalkozó intézet vagy más ily cég köteles ezt az összeget a fent megjelölt célra a jegyző fél kívánatára annhoz az intézethez vagy céghez átutalni, amelynél a lombardkölcsön igénybe vétetett.

Arra vonatkozólag, hogy a betéti könyvre elhelyezett betétek a jegyzés céljaira igénybe vett lombardkölcsönök további törlesztésére mi módon lesznek felhasználhatók, később kiadandó rendeletem fog intézkedni.

Budapest, 1915. évi augusztus hó 1-én.

Nitrogéntartalmú anyagok bejelentése és lefoglalása.

A m. kir. minisztérium 780/1915. M. E. számú rendelete egyes nitrogéntartalmú anyagok készleteinek bejelentése tárgyában.

A m. kir. miniszterium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott 1912 : LXIII. törvénycikket és a hadiszolgáltatásokról szóló 1912 : LXVIII. törvénycikket kiegészitő 1914 : L. törvénycikk 2. §-a alapján a következőket rendeli :

1. §.

A nyers és a töményitett gáz- (ammoniak) vizből kénsavas ammoniakból és mésznitrogénből (calciumcyanamidból) meglévő készleteket a jelen rendelet értelmében mennyiségre való tekintet nélkül be kell jelenteni.

2. §.

Mindazok, akik saját vagy idegen helyiségben az 1. §. értelmében bejelentés alá eső valamely anyagot készletben vagy más részére őrizetben tartanak, kötelesek ezeket a készleteket legkésőbb 1915. évi március hó 18. napjáig bezárólag az 1915. évi március hó 3. napján volt állapot szerint és azontúl hónaponkint legkésőbb a hónap 8. napjáig bezárólag az előző hónap utolsó napján volt állapot szerint a hatóságnak bejelenteni. Aki üzemében az 1. §-ban emlitett valamely anyagot előállit vagy melléktermékül nyer, köteles bejelentéseiben egyúttal az előző hónap tényleges termelését és a folyó hónap előrelátható termelését feltüntetni.

Azokat a készleteket, amelyek 1915. évi március hó 3. napján vagy ezt követőleg valamely hónap utolsó napján fuvarozás alatt állanak, a címzett köteles és pedig a rendeltetési helyre érkezésük után haladéktalanul bejelenteni.

A katonai igazgatás üzemeinek készletei, valamint a tanintézetek, a vegykisérleti és ellenőrző állomások és intézetek, valamint gyógyszertárak készletei nem esnek bejelentés alá.

3. §.

A bejelentést annál az elsőfokú iparhatóságnál (kis- és nagyközségekben a főszolgabirónál, rendezett tanácsú városokban a tanácsnál, törvényhatósági joggal felruházott városokban a rendőrkapitánynál, Budapest székesfővárosban a kerületi előljáróságnál. Fiume városában és kerületében a rendőrkapitánynál) kell benyujtani, amelyek területén a készletek vannak.

A bejelentéshez az előbbi bekezdésben emlitett hatóságoknál és a községi előljáróságoknál kapható bejelentő lapokat kell felhasználni és azokat két példányban az összes rovatok kitöltésével kell benyujtani. Postai úton való beküldés esetében a bejelentő lapokat legkésőbb a határidő utolsó napján kell postára adni. Az elsőfokú iparhatóság a bejelentő lapok egyik példányát megtartja, a másikat pedig késedelem nélkül közvetlenül a kereskedelemügyi miniszterhez terjeszti fel.

4. §.

A készletről a bejelentésre kötelezettnek pontos raktárkönyvet kell vezetnie oly módon, hogy abból a készlet mennyiségének változása és az, hogy hová fordittatott, bármikor megállapitható legyen. Elidegenités esetében a megszerző fél nevét és lakóhelyét a raktárkönyvben fel kell jegyezni.

Az elsőfokú iparhatóságnak (3. §.) az 1914 : L. törvénycikk 2. §-a értelmében a bejelentett adatok helyességének megállapitása végett jogában áll a bejelentésre kötelezettnek készleteit, raktárait és üzleti könyveit megvizsgálni.

5. §.

Aki a jelen rendeletben megszabott bejelentési kötelességét megszegi, a valóságnak meg nem felelő adatokat jelent be, a birtokában levő készletet a hatóság előtt eltitkolja vagy az ellenőrzést meghiusitja, az — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el és az 1914 : L. törvénycikk 9. §-a értelmében két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak mint rendőri bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ott érvényes jogszabályok szerint hivatott hatóságok járnak el.

6. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép éltebe. Hatálya kiterjed a magyar szent korona országainak egész területére, Horvát-Szlavonországokban azonban a bejelentési kötelezettség végrehajtása céljából szükséges rendelkezéseket a bán teszi meg.

Budapesten, 1915. évi március hó 2. napján.

A m. kir. honvédelmi miniszter 2.509/eln. 20/b. 1915. számú rendelete egyes nitrogéntartalmú anyagok készleteinek hadicélokra igénybevétele tárgyában.

A hadiszolgáltatásokról szóló 1912 : LXVIII. t.-c. 18., 24. és 27. §-ai alapján a következőket rendelem :

1. §.

A nyers és a töményitett gáz- (ammoniak-) vizből, kénsavas ammoniakból és mésznitrogénből (calciumcyanamidból) a magyar szent korona országaiban 1915. évi március hó 3. napján meglevő mindazokat a készleteket, amelyeket a m. kir. minisztérium 780/1915. M. E. számú rendelete értelmében legkésőbb 1915. évi március hó 18. napjáig bezárólag be kell jelenteni, az alábbi rendelkezések értelmében hadicélokra igénybevetteknek jelentem ki.

Ugyancsak hadicélokra igénybevetteknek jelentem ki az emlitett anyagoknak mindazokat a készleteit, amelyeket a magyar szent korona országaiban 1915. évi március hó 3. napja után állitanak elő vagy melléktermékül nyernek.

Az előbbi bekezdések szerint igénybe vett készleteket, akár megtörtént bejelentésük, akár nem, a birtokos 1915. évi március hó 3. napjától kezdve, az ezen nap után előállitott vagy melléktermékül nyert anyagokat pedig előállitásuktól kezdve a kereskedelemügyi miniszter engedélye nélkül el nem használhatja, fel nem dolgozhatja, el nem idegenitheti és azokkal az emlitett engedély nélkül más módon sem rendelkezhetik. Ha mezőgazdasági érdekek jönnek tekintetbe, a kereskedelemügyi miniszter az engedély megadásánál a földmívelésügyi miniszterrel, Horvát-Szlavonországokat illetőleg a bánnal egyetértőleg jár el.

2. §.

Az 1. §-ban meghatározott igénybevétel nem terjed ki azokra a készletekre, amelyek a katonai igazgatás megbizásának teljesitése végett feltétlenül szükségesek.

Mezőgazdák és mezőgazdasági szövetkezetek mezőgazdasági célokra felhasználhatják:

a) mésznitrogénből azokat a készleteket, amelyek 1915. évi március hó 3. napján birtokukban vannak, valamint azokat, amelyek részükre 1915. évi április hó 15. napjáig szállittatnak,

b) a kénsavas ammoniákból az 1915. évi március hó 3. napján birtokukban levő készleteiknek egyharmadát.

Akik mésznitrogén előállitásával vagy árúsitásával foglalkoznak mésznitrogént mezőgazdáknak és mezőgazdasági szövetkezeteknek 1915. évi április hó 15. napjáig szállithatnak.

Üzemek, amelyek nyers gázvizüket eddig nem szokták értékesiteni vagy azt csak a környékbeli mezőgazdáknak szokták átengedni, gázvizükkel a kereskedelemügyi miniszter további intézkedéséig szabadon rendelkezhetnek.

3. §.

Üzemek, amelyeknek ehhez megvan a szükséges berendezésük, a katonai igazgatás kivánatára kötelesek nyers gázvizet töményiteni vagy azt kénsavas ammoniakká feldolgozni.

4. §.

Gázviz birtokosai kötelesek szállitó tartályaikat és szállitó eszközeiket igénybevett gázvizük elszállitásának céljára a katonai igazgatás rendelkezésére bocsátani.

5. §.

Az igénybevett és a katonai igazgatás részére végleg átvett készletekért a megállapitandó térités jár.

A birtokos azokat a katonai igazgatás részére való tényleges átvételük időpontjáig megőrizni köteles.

A birtokosnak, amennyiben a készletet elhasználás, feldolgozás vagy elidegenités céljára tartotta raktáron, a bejelentés napjától a tényleges átvétel időpontjáig minden teljes hónapra az átvételi ár ½%-ának megfelelő térités jár. Egy hónapnál rövidebb idő számitáson kivül marad.

6. §.

Ha a készletet a bejelentés napjától számitott három hónapon belül végleg át nem veszik (5. §. 1. bekezdése), a birtokos a készlettel szabadon rendelkezhetik. Ebben az esetben annak a birtokosnak, aki a készletet elhasználás, feldolgozás vagy elidegenités céljára tartotta raktáron, e három hónap minden napjára jár térités, amely az illető anyagra nézve megállapitott átvételi ár évi 9%-ának alapulvételével számitandó ki.

7. §.

Az igénybevett készletet a birtokos kérelmére a kereskedelemügyi miniszter (1. §. 3. bekezdése) egészen vagy részben a birtokos szabad rendelkezésére visszabocsáthatja.

Ez a kérelem a készletnek bejelentésével egyidejűleg vagy utóbb is előterjeszthető.

A készlet azon része után, amely a birtokos szabad rendelkezésére visszabocsáttatott, semmiféle térités nem jár.

8. §.

Aki az igénybevett készletet vagy annak egy részét a jelen rendelet ellenére elhasználja, feldolgozza vagy elidegeniti, vagy pedig azzal a jelen rendelet ellenére más módon rendelkezik, úgyszintén az is, aki a készletnek szabad rendelkezésére visszabocsátása végett valótlan adatokat terjeszt elő, az — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el és az 1914 : L. t.-c. 17. §-a értelmében két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedő pénzbüntetéssel büntetendő.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak mint rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ott érvényes jogszabályok szerint hivatott hatóságok járnak el.

9. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya Horvát-Szlavonországokra is kiterjed.

Budapesten, 1915. évi március hó 2. napján.

A m. kir. kereskedelemügyi miniszter 12.977. VI/C. számú rendelete a honvédelmi miniszter által hadicélokra igénybevett gáz- (ammoniak) vizet és kénsavas ammoniakot előállító koksz- és gázgyárak további üzemére vonatkozó rendelkezések tárgyában.

A m. kir. honvédelmi miniszternek folyó évi március hó 2-án kelt 2.509/eln. 20/b. 1915. számú rendeletével ezen miniszter által hadicélokra lefoglalt gáz (ammoniak) vizet és kénsavas ammoniakot előállító gázgyárak további üzemére vonatkozólag a következőket rendelem el:

A m. kir. honvédelmi miniszternek 2.509/eln. 20/b. 1915. számú rendeletének 2. §-a értelmében azok a gyárak, melyek nyers gázvizüket eddig értékesítés helyett a csatornába engedték vagy a környékbeli mezőgazdáknak engedték át, gázvizüket további intézkedésig ezután is kiengedhetik vagy a gazdáknak átengedhetik.

Azok a gyárak, melyek eddig kénsavas ammoniakot állítottak elő, további intézkedésig gázvizüket kénsavas ammoniakká dolgozhatják fel; az előállított kénsavas ammoniakot azonban tartoznak a gyárban elraktározni.

Azok a gyárak, melyek eddig a nyers gáz (ammoniak) vizet saját gyárukban töményitették, további intézkedésig ezentúl is töményitett gáz (ammoniak) vizet állithatnak elő, kötelesek azonban ezen gázvizet a gyárban rendelkezésre álló tartányokban elhelyezni.

Amennyiben valamely gyár raktárai, illetőleg gázviztartányai megtelnek, tartozik a gyár ezen körülményt a raktárak (tartányok) megtelte előtt legalább 8 nappal korábban a cs. és kir. hadügyminisztérium 7/P. osztályával (Wien) táviratilag közölni, mely a továbbiakra nézve intézkedni fog.

Végül azok a gyárak, melyek eddig a gázvizet nyers állapotban értékesitették, vagy más gyáraknak adták át, további intézkedésig szállithatják ugyan a nyers gázvizet az eddigi átvevőknek, erről azonban a cs. és kir. hadügyminisztérium 7/P. osztályát (Wien) haladéktalanul értesiteni tartoznak, mely a továbbiakra nézve intézkedni fog.

Budapesten, 1915. évi március hó 2-án.

A m. kir. honvédelmi miniszter 5.620/eln. 20/b. 1915. számú rendelete a hadicélokra igénybe vett nitrogéntartalmú anyagoknak elszállitása tárgyában.

1. §.

A hivatalos lap május 15-iki számában a következő körrendeletet teszem közzé :

A folyó évi március hó 2-án 2.509/eln. 20/b. 1915. szám alatt kelt rendeletemmel hadicélokra igénybe vettnek kijelentett egyes nitrogéntartalmú anyagokból meglevő készleteket, a kénsavas ammoniákat és mesznitrogént (calcium-cyanamid) megfelelően csomagolva és a feladandó csomagok számának és súlyának a felvevő vasuti hivatal által történt megállapitása után, kötelesek a birtokosok vagy azok, akik készleteket más részére őrizetben tartanak, a katonai igazgatás kivánságára, az általa megjelölendő helyre, teherárúként elszállittatni.

A csomagolást és szállitási költségeket a katonai igazgatás a feladónak megtériti.

2. §.

A birtokosok vagy azok, akik beküldendő készleteket más részére őrizetben tartanak, az anyagok feladásával egyidejűleg az elszállitásra kerülő anyagokról egy jegyzéket kötelesek az átvevőnek megküldeni.

A jegyzékben fel kell tüntetni a birtokost, esetleg az anyag megőrzőjét, a közigazgatási járást és helyet, ahol az anyagot eddig tartották, a feladás helyét, kénsavas ammoniáknál és mésznitrogénnél ezenkivül a csomagolás nemét és a csomagokra alkalmazott jeleket, a csomagoknak a felvevő vasuti hivatal által megállapitott számát, azok nyers- (brutto-)súlyát, valamint tiszta- (netto-)súlyát.

A jegyzéket a feladónak alá kell irnia.

3. §.

Ez a rendelet kihirdetése napján lép életbe. Hatálya Horvát-Szlavonországokra is kiterjed.

Budapesten, 1915. évi május hó 14-én.

A m. kir. honvédelmi miniszter 5.985. eln. 20/b. 1915. számú rendelete a hadi célokra igénybe vett nitrogén tartalmú anyagokért megállapitott téritések tárgyában.

A folyó évi március hó 2-án 2.509. eln. 20/b. 1915. szám alatt kelt rendeletemmel hadicélokra igénybe vettnek kijelentett és a katonai igazgatás által végleg átveendő egyes nitrogéntartalmú anyagokért a szakértők által megállapitott következő téritések fognak fizettetni:

1. §.

1. nyers gáz- (ammoniák) vizben levő téritési összeg 100 kg. tiszta ammoniák után 60 korona;

2. legalább 15% ammoniákat tartalmazó töményitett gáz- (ammoniák) vizben levő 100 kg. tiszta ammoniák után 125 korona;

3. kénsavas ammoniákban levő 100 kg. nitrogén után (csomagolás nélkül) 172 korona;

4. mésznitrogénben (calciumcyanamid) levő 100 kg. nitrogén után (csomagolással együtt) 150 korona.

2. §.

A téritési tételek a hadicélokra igénybe vett anyagok bejelentési helyére vonatkoznak.

3. §.

Oly kénsavas ammoniák- vagy mésznitrogén-mennyiségek után, amelyekért a birtokos 1915. évi május hó 3-ika előtti időben bebizonyithatólag a jelen rendelet 1. §-ában megállapitott áraknál magasabb árat fizetett, indokolt esetekben a katonai igazgatás téritésül a beszerzési árat is engedélyezheti.

Budapesten, 1915. évi május hó 14-én.

A peres eljárásra vonatkozó rendeletek.

A m. kir. minisztérium 1.380/1915. M. E. számú rendelete, a háború következtében a polgári peres és nem peres eljárásban szükséges rendkívüli intézkedések megállapításáról.*)

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott 1912 : LXIII. t.-c. 16. §-ában *és az idézett törvénycikket, valamint az 1912 : LXVIII. törvénycikket kiegészítő 1914 : L. t.-c. 14. §-ában* kapott felhatalmazás alapján a következőket rendeli:

I. Peres és meghagyásos eljárási rendelkezések.

1. §.

Ha valamelyik fél — ideértve a törvényes képviselőt is — háború idejében katonai szolgálatot teljesít (3. §. 1. bekezdésének 1—3. pontjai), vagy a katonai szolgálatot teljesítő egyénekkel egy tekintet alá esik (3. §. utolsó bekezdése), az a bíróság, amely előtt az ügy folyamatban van, az eljárást — hivatalból is — felfüggeszteni köteles, *kivéve a 8. §. esetét és azt az esetet,* ha az ily fél maga kéri az eljárás folytatását.

Az előbbi bekezdés szempontjából a féllel egy tekintet alá esik az, aki az eljárási szabályok szerint a perbe beavatkozhatik.

Az 1. bekezdésben említett körülményt akár a fél, akár helyette más is bejelentheti, a kézbesítő pedig, ha ily körülmény a kézbesítés megkísérlésekor jut tudomására, bejelenteni köteles.

Ha az akadály valószínűnek látszik, a bíróság a bejelentést figyelembe venni köteles. A bíróság, ha szükségesnek látja, e körülményre nézve hivatalból is tudakozódhatik. A kereseti levelet az akadály miatt nem lehet visszautasítani.

Rendes perben e §. rendelkezése az akadály beállta előtt beadott fellebbvitel felterjesztését és felsőbírósági elintézését nem gátolja.

---

*) Azok a szövegrészek, amelyek tekintetében ez a rendelet a 9.146/1914. M. E. sz. rendelettől eltér, dűlt betükkel vannak jelezve, kivéve a dűlt betükkel szedett fejezetcímeket.

2. §.

Ha valamelyik félnek vagy beavatkozónak az ügyvédje teljesít háború idejében katonai szolgálatot (3. §. 1. bekezdésének 1—3. pontjai), vagy esik a katonai szolgálatot téljesítő egyénekkel egy tekintet alá (3. §. utolsó bekezdése), a bíróság (1. §.) szintén köteles az eljárást — hivatalból is — felfüggeszteni, *kivéve a 8. §. esetét és azt az esetet,* ha az ily ügyvéd vagy maga a fél kéri az eljárás folytatását. Az 1. §. 3—5. bekezdéseit erre az esetre is alkalmazni kell.

A jelen §. alapján csak akkor lehet az eljárást felfüggeszteni, ha az előbbi bekezdésben említett ügyvéd meghatalmazását az eljárási szabályok szerint már az akadály beállta előtt a bíróságnál bemutatták vagy bejelentették.

3. §.

E rendelet értelmében katonai szolgálatot teljesítenek:

1. a fegyveres erőnek (közös hadsereg, haditengerészet, honvédség, népfölkelés) tényleges szolgálatban álló tagjai;

2. a csendőrség, a pénzügyőrség és az állami erdészet személyzete, ha az 1886 : XX. t.-c. 2. §-a értelmében a népfölkeléshez csatlakozik, valamint a csendőrségnek és a pénzügyőrségnek azok az egyénei, akik a katonai határvédő (tengerpartvédő) szolgálatra vannak kirendelve;

3. azok az egyének, akik a véderőről szóló 1912 : XXX. t.-c. 7. §-a, vagy a hadi szolgáltatásokról szóló 1912 : LXVIII. t.-c. értelmében hadi célokra irányuló szolgálatokra alkalmaztatnak.

A katonai szolgálatot teljesítő egyénekkel egy tekintet alá esnek a tábori csendőrök, továbbá azok a polgári személyek, akik a hadrakelt sereghez hivatalos minőségben szolgálattételre vannak beosztva, vagy a hadrakelt sereg kíséretéhez tartoznak, végül a hadrakelt seregnél az önkéntes egészségügyi szolgálatban résztvevő, továbbá az ellenség által elfogott vagy túszokul letartóztatott egyének, valamint azok, akik oly helyen tartózkodnak, amellyel a háború következtében a bíróság székhelyéről közlekedni nem lehet.

4. §.

Az eljárás felfüggesztésével minden határidő folyása megszakad és a határidő a felfüggesztés megszünésétől egészen újból kezd folyni.

Az eljárás felfüggesztésének tartama alatt bármelyik fél részéről véghezvitt perbeli cselekmény az ellenféllel szemben ha-

tálytalan; hatálytalan a bíróság részéről hozott határozatok közlése is. *Ez a szabály nem érinti az 5. §-ban említett perbeli cselekmények és közlések hatályosságát.*

5. §.

A bíróság az eljárás felfüggesztését (1., 2. §.) *az ellenfél* kérelmére megszüntetheti, ha a per összes körülményeinek szorgos mérlegelésével arról győződik meg, hogy a felfüggesztés az ellenfélnek jelentékeny sérelmével jár és az eset körülményei szerint a méltányossággal ellenkezik.

Ha kétségtelen, hogy a felfüggesztésnek az előfeltételei (1., 2. §.) nem voltak meg, vagy már nincsenek meg, úgyszintén a 2. §. esetében akkor is, ha a fél az ügyvédjének adott megbízást visszavonta, a bíróság a felfüggesztést hivatalból köteles megszüntetni.

A bíróság a felfüggesztés vagy megszüntetése kérdésében a felek meghallgatása nélkül határozhat, a felfüggesztésnek az 1. bekezdés alapján kért megszüntetése kérdésében azonban a feleket írásban vagy szóval meg kell hallgatni. *Ha a kézbesítést az 1. §-ban meghatározott egyén vagy meghatalmazottja részére a bíróság székhelyén a fennálló szabályok szerint nem lehet teljesíteni, részére hirdetményi kézbesítés mellőzésével ügygondnokot kell kinevezni, aki az ily személyt az 1911: I. t.-c. 104. §-a értelmében magában a perben is képviseli, ha ő képviselőről nem gondoskodott.*

A fél az eljárás felfüggesztésének vagy a felfüggesztés megszüntetésének tárgyában akkor is személyesen járhat el, vagy az 1911 : I. t.-c. 95. §-ának 1—4. pontjaiban meghatározott meghatalmazottal képviseltetheti magát, ha az ügyben az ügyvédi képviselet különben kötelező.

A felfüggesztés megszüntetésének kimondásáról és ügygondnok kinevezéséről az 1. §-ban meghatározott egyént utolsó ismert lakására címzett ajánlott levélben értesíteni kell.

A bíróságnak az eljárás felfüggesztése vagy a felfüggesztés megszüntetése tárgyában hozott végzése ellen felfolyamodásnak van helye. *A bíróság a felfüggesztés megszüntetése esetében köteles a felperes kérelmére, a megszüntetést kimondó határozat jogerőre emelkedésére tekintet nélkül, az eljárást folytatni.*

Ha a bíróság az eljárásnak a 2. §. alapján kimondott felfüggesztését a jelen §. alapján megszüntette, az ellenfél oly ügyben, amelyben *az ügyvédi képviselet nem kötelező, a fél személyes idézését, oly ügyben pedig, amelyben* az ügyvédi képviselet köte-

lező, *azt* kérheti, hogy a fél új ügyvédjének a bíróság által kitüzendő határidő alatti bejelentésére felhivassék; a *személyes idézést és* a felhívást a félnek úgy kell kézbesíteni, mint az idézéssel ellátott keresetlevelet az alperesnek.

Ha *az idézés vagy* a felhívás sikertelen marad, a féllel szemben úgy kell eljárni, mint azzal, aki képviseltetéséről nem gondoskodik.

6. §.

A bíróság, *amely előtt az ügy folyamatban van,* az eljárás befejezése után pedig az ügyben eljárt elsőbíróság kérelemre kimondhatja a felfüggesztés következményeit annak az időnek meghatározásával, amelyre a felfüggesztés ereje visszahatólag kiterjed, ha utólag az 1. §-ban meghatározott módon meggyőződik arról, hogy az eljárásban az 1. §-ban meghatározott egyén, mint fél, vagy beavatkozó, vagy a 2. §-ban meghatározott ügyvéd volt érdekelve. Ezzel a határozattal hatályon kívül kell helyezni az abban az időben hozott határozatokat és tett intézkedéseket, amelyre a felfüggesztés ereje visszahatólag kiterjed.

A felfüggesztés ereje visszahatólag nem terjedhet tovább, mint:

1. olyan hadkötelezetteknél, akik a közös hadsereg (haditengerészet) vagy a honvédség kötelékében állanak, a mozgósítás kihirdetésének napjáig;

2. a népfölkelésre kötelezetteknél addig a napig, amelyen a népfölkelés behívása következtében szolgálatra bevonultak;

3. a csendőrség, pénzügyőrség és állami erdészet személyzeténél addig a napig, amelyen a népfölkeléshez csatlakoztak, illetőleg amelyen határvédő (tengerpartvédő) szolgálatukat megkezdték;

4. olyan egyéneknél, akik a véderőről szóló 1912 : XXX. t.-c. 7. §-a, vagy a hadi szolgáltatásokról szóló 1912 : LXVIII. t.-c. értelmében hadi célok érdekében szolgálattételre kötelezhetők, addig a napig, amelyen erre a szolgálatra bevonultak;

5. a tábori csendőröknél, a hadrakelt sereget követő, valamint annak kiséretéhez tartozó személyeknél, továbbá az egészségügyi szolgálatban önként résztvevőknél (3. §. utolsó bekezdése) addig a napig, amelyen a szolgálatot megkezdték;

6. hadifoglyoknál és túszoknál addig a napig, amelyen az ellenség hatalmába kerültek, amennyiben a jelen §. továbbterjedő visszaható erőt nem állapít meg;

7. azoknál a személyeknél, akik a háború következtében a bírósággal nem közlekedhetnek, ennek az akadálynak beálltáig.

7. §.

A bíróság a felfüggesztést az után a nap után, amelyet a minisztériumnak a kivételes intézkedéseket hatályon kívül helyező rendelete meghatároz, a 6. §. 6. és 7. pontjában említett személyeket illetőleg pedig az akadály megszüntét követő harminc nap elteltével kérelemre megszünteti, hacsak az 1. vagy a 2. §-ban említett egyén kérelmére, vagy az 5. §. értelmében a felfüggesztést már előbb meg nem szüntette.

8. §.

Lakás, más helyiség vagy terület bérletére vonatkozó bírói felmondást (1911: I. t.-c. 621. §.), ha a felmondást szenvedő fél az 1. §-ban meghatározott egyén, magának az ily egyénnek, ha pedig az ily egyén a lakásban nem található, a bérlemény helyén talált fel- vagy lemenő ágbeli rokonának, testvérének, házastársának, a bérlet tárgyát tevő ingatlan a kezelőjének, üzletében talált kereskedelmi meghatalmazottjának vagy üzletvezetőjének, ha pedig ilyen személy a bérlemény helyén vagy az üzletben nincs, a bíróságtól kinevezett ügygondnoknak kell kézbesíteni. Ugyanígy kell kézbesíteni lakás, más helyiség vagy terület átadására vagy visszabocsátására indított perben hozott bírói határozatot is az 1. §-ban meghatározott egyénnek.

A bírói felmondást kézbesíteni lehet továbbá olyan egyénnek is, aki a fennálló jogszabályok szerint felmondás elfogadására jogosítva van.

Ügygondnokul ügyvédet vagy olyan személyt kell kinevezni, aki az 1. §-ban meghatározott személyt az 1911: I. t.-c. 95. §-ának 1—3. pontjai értelmében mint meghatalmazott képviselheti. Az ügygondnok kinevezéséről az 1. §-ban meghatározott egyént utolsó ismert lakására címzett ajánlott levélben értesíteni kell.

Ahhoz a személyhez, akinek a kezéhez az 1. bekezdés szerint kézbesíteni lehet, a felmondást magánúton, vagy közjegyző útján is érvényesen lehet intézni s az ily személy a felmondást szenvedő fél nevében kifogást vagy a felmondásból származó követelés iránt keresetet terjeszthet elő, és őt az 1911: I. t.-c. értelmében képviselheti a nélkül, hogy a fél részéről meghatalmazásra lenne szüksége.

Bérleti viszony fennállásának vagy megszüntetésének kimondására irányuló eljárást, ideértve a peres eljárást is, a jelen rendelet alapján (1., 2. §.) nem lehet felfüggeszteni.

Ezt a §-t megfelelően a bírói felhivásra (1911: I. t.-c. 627. §.) is alkalmazni kell.

A hatodik moratóriumi rendelet 17. §-ában a katonai szolgálatot teljesítő, vagy azokkal egy tekintet alá eső egyénekre a bérlet felmondása tekintetében megállapított korlátozások az említett személy házastársával, mint egyetemleges bérlőtárssal szemben is hatályosak.

II. Nem peres eljárási rendelkezések.

9. §.

Az 1. §-ban meghatározott egyén ellen, ha e rendelet életbelépésekor már katonai szolgálatot teljesít, vagy ily egyénnel már e rendelet életbelépésétől egy tekintet alá esik, e rendelet életbelépésétől, különben pedig a 6. §. 2. bekezdésében meghatározott végső időponttól kezdve csakis oly végrehajtási cselekményeket lehet foganatosítani, amelyek a követelés biztosítására szolgálnak; de szoros zárt és átszállítást foganatosítani, vagy a végrehajtást szenvedőtől a lefoglalt dolog birtokát bármi más módon elvonni nem lehet.

Ha az 1. §-ban meghatározott egyén ellen a végrehajtás már folyamatban van, a bíróság a biztosításon túlmenő végrehajtási lépéseket — hivatalból is — felfüggeszteni köteles. A felfüggesztés hatályára a 4. §-t kell megfelelően alkalmazni.

A felfüggesztés és az 1. bekezdésben meghatározott mentesség a 7. §-ban megállapított időpontban megszűnik, de a bíróság azt korábban is megszünteti, ha az ok a végrehajtást szenvedőre nézve már nincs meg.

Feleség, fel- vagy lemenő ágbeli rokon és törvénytelen gyermek javára megállapított tartás, továbbá a szolgálati szerződésből — ideértve a mezőgazdasági és ipari munkaviszonyt is — eredő követelés kielégítésére, *úgyszintén bérelt lakás, más helyiség vagy terület átadására vagy visszabocsátására* irányuló végrehajtásra ezt a §-t nem lehet alkalmazni.

10. §.

Az előbbi §-nak rendelkezései nem gátolják:

1. az előbbi §. 1. bekezdésében említett időpont előtt jogerőre emelkedett árverés alapján befolyt vételárnak a felosztását;

2. ingatlan haszonélvezetére jogerősen vezetett végrehajtás során befolyt jövedelemnek a felosztását;

3. az árverésnek az 1881 : LX. t.-c. 104. vagy 233. §-ának eseteiben szükséges foganatosítását;

4. moratórium alá nem eső követelés kifizetése céljából központi pénztárból vagy letétből felvehető követelésnek az utalványozását.

11. §.

Ha a végrehajtási eljárás folyamán a bírósági kiküldött tudomást szerez arról, hogy az eljárás a *9.* §. értelmében felfüggesztendő, a bíróságnak haladéktalanul jelentést tesz.

12. §.

Ha az 1. §-ban említett egyén a végrehajtási eljárásban nem mint végrehajtást szenvedő, vagy pedig a *10.* §-ban említett eljárásokban mint végrehajtást szenvedő van érdekelve, részére szükség esetében ügygondnokot kell rendelni *és erről őt utolsó ismert lakására címzett ajánlott levélben értesíteni.*

Ha az 1. §-ban említett egyén, akinek részére ügygondnok nem volt kirendelve, a végrehajtási eljárás során valamely követelése érvényesítésének elmulasztása miatt hátrányt szenvedett, amennyiben ezt rendes jogorvoslati úton elhárítani nem lehet, a 7. §-ban említett időpont letelte után harminc nap alatt keresettel érvényesítheti jogait azok ellen, akik az ő hátrányára előnyben részesültek.

13. §.

Az 1881 : LX. t.-c. 72. §-ában meghatározott törvényes zálogjog a bérbeadót nemcsak félévi, hanem olyan időre járó bérösszeg erejéig illeti meg, amely idő alatt bérkövetelését katonai szolgálatot teljesítő (3. §. 1. bekezdésének 1—3. pontjai) bérlőjével, vagy a katonai szolgálatot teljesítő egyénekkel egy tekintet alá eső (3. §. utolsó bekezdése) bérlőjével szemben a *hatodik* moratóriumi rendelet, vagy a m. kir. minisztériumnak ezzel kapcsolatos későbbi rendelkezése értelmében nem érvényesítheti.

14. §.

Ha *egyéb* nem peres eljárásban, ideértve a csődeljárást is, az 1. §-ban említett egyén van érdekelve, reá azok a szabályok állanak, amelyeket az illető eljárás szerint az ismeretlen helyen távollevőkre kell alkalmazni, *amennyiben az ily egyén képviseletéről nem gondoskodik.*

A *12.* §. utolsó bekezdése *egyéb* nem peres eljárásra is áll.

III. Vegyes és záró rendelkezések.

15. §.

Az 1. §-ban meghatározott egyén peres vagy nem peres eljárásban oly meghatalmazást, amelyet a fennálló jogszabályok értelmében közokiratba vagy hitelesített magánokiratba kellene foglalni, érvényesen kiállíthat oly alakban is, hogy a meghatalmazást sajátkezűleg írja és aláírja, vagy két előttemező tanu jelenlétében aláírja, vagy előttük az aláírást sajátkezű aláírásának elismeri, ha pedig írni nem tud, két előttemező tanu jelenlétében, akiknek egyike a kiállító nevét is aláírja, kézjegyével ellátja.

Ugyanez áll bírósághoz, más hatósághoz vagy hivatalhoz érkezett oly beadvány alakjára is, amelyet a fennálló jogszabályok értelmében közokiratba vagy hitelesített magánokiratba kell foglalni. Az oly beadványokra nézve, amelyeket a fennálló jogszabályok értelmében a most említett alakban, vagy a teljes bizonyítékul szolgáló magánokiratokra megszabott (1911 : I. t.-c. 134., 317. §.), vagy más meghatározott alakban kell kiállítani, ennek az alaknak a hiányát a bíróság, más hatóság vagy hivatal nem veszi figyelembe akkor, ha a rendelkezésére álló adatokból, különösen az aláírásnak kétségtelenül valódi más aláírással való egybehasonlításával meggyőződik arról, hogy a beadványt az 1. bekezdésben említett személy írta alá.

Az 1. bekezdésben megjelölt személytől eredő megbízás vagy meghatalmazás, amely külön törvénnyel elismert alapszabályok vagy a cégjegyzék tartalma szerint bankügyletekkel foglalkozó cégnél betéti könyvre vagy folyószámlára elhelyezett betétre, vagy ilyen cégnél elhelyezett letétre, *vagy ilyen cégnél bérelt páncél-letétpénztárrekeszre (safe)* vonatkozik, a megbízó halálával visszavontnak nem tekinthető, kivéve, ha a megbízó vagy a meghatalmazó nyilatkozatából ellenkező szándék tűnik ki.

Az ilyen megbízás vagy meghatalmazás alakjára az 1. bekezdés szabályát kell alkalmazni, még pedig akkor is, ha a felek valamelyike a 6. §. 1—7. pontjaiban meghatározott időpont előtt azt kötötte ki, hogy a meghatalmazást vagy a megbízást közokiratba vagy hitelesített magánokiratba kell foglalni.

Az e §-ban megállapított szabályok az 1914. évi augusztus hó 1-je óta kiállított meghatalmazásra vagy beérkezett beadványra vagy adott megbízásra is állanak.

16. §.

Ha az 1. §-ban meghatározott egyén a vagyonának kezelésére szükséges tennivalókat nem végezheti, ezeket a tennivalókat (pl.

cégjegyzés, váltónyilatkozat tétele, pénzösszeg nyugtatványozása stb.) helyette az a személy végezi, akit a gyámhatóság az 1877 : XX. t.-c. 28. §. *d)* pontjának és 32. §-ának alkalmazásával a 32. §. 1. bekezdése szerint jogosult kérelmére gondnokul kirendel. Gondnok kirendelését a házastárs is kérheti.

17. §.

Ha az 1. §-ban meghatározott egyén közkereseti vagy betéti társaságnak képviseletre jogosított tagja, a társasággal szemben csak akkor lehet alkalmazni az említett egyénekre megszabott kivételes szabályokat, ha a társaságnak önálló képviseletre (cégjegyzésre) jogosított vagy együttes képviselethez szükséges számú más tagja nincsen.

18. §.

Amennyiben e rendeletből más nem következik, a 6. §. 2. bekezdésének 1—7. pontjaiban meghatározott végső időponttól a 7. §-ban meghatározott időpontig terjedő idő nem számítható be abba a határidőbe, amely alatt az 1. §-ban említett egyénnek valamely jog megóvása végett keresetet kell indítania, vagy bíróság előtt más jogcselekményt kell teljesítenie. Az ilyen határidő nem fejeződik be korábban, mint harminc nappal a 7. §-ban meghatározott időpont után.

Ha a határidő kezdete esik az első bekezdés első mondatában meghatározott időbe, a határidő csak a 7. §-ban meghatározott időponttól kezd folyni.

19. §.

Ha a bíróság működése háború következtében megszünik, a peres eljárás félbeszakad.

Az eljárás félbeszakadásával minden határidő folyása megszakad és a határidő a félbeszakadás megszünésétől egészen újból kezd folyni.

Az eljárás félbeszakadásának tartama alatt bármelyik fél részéről véghezvitt perbeli cselekmény az ellenféllel szemben hatálytalan. Hatálytalan a bíróság részéről hozott határozatok közlése is.

A félbeszakadás azt a napot követő nyolcadik nappal szűnik meg, amely napon a bíróság működésének újból megkezdéséről szóló hirdetmény közzététetett.

Ha valamely félnek meghatározott határidőben olyan bíróságnál kellene keresetet indítania, amelyiknek működése háború következtében megszünt, a keresetindítási határidőbe a működés megszűnésének idejét nem lehet beszámítani.

Azt a napot, amelyen a bíróság működése megszünt, és amelyen a bíróság működését újból megkezdette, a bíróság vezetője a működés újból megkezdésekor a Budapesti Közlönyben egyszer közzéteszi.

Hirdetmény közzétételének nincs helye, ha a bíróság működését az 1914. évi október hó 24. napja előtt kezdte újból meg. Ilyenkor a bíróság az eset körülményeihez képest határozza meg, hogy a fél a perbeli cselekményt kellő időben teljesítette-e.

20. §.

Az 1. §-ban meghatározott egyénekre a polgári peres és nem peres eljárás tekintetében megállapított rendkívüli intézkedések mindaddig, amíg a viszonosság e részben fennmarad, megfelelően kiterjednek valamely szövetséges állam fegyveres erejének kötelékében szolgálatot teljesítő egyénekre és azokra, akik velük egy tekintet alá esnek.

21. §.

Ez a rendelet kihirdetésével lép életbe.

Ettől a naptól kezdve a m. kir. minisztérium által a polgári peres és nem peres eljárás tekintetében rendkívüli intézkedések megállapításáról 1914. évi *december* hó *18.* napján *9.146*/1914. M. E. szám alatt kiadott rendelet helyébe a jövőre nézve a jelen rendelet rendelkezései lépnek.

Ahol jogszabály, bírói vagy más hatósági intézkedés az előbbi bekezdésben idézett *9.146*/1914. M. E. számú rendeletnek valamely rendelkezésére hivatkozik, e helyett a jelen rendeletnek azt a rendelkezését kell érteni, amely a korábbi rendelet illető rendelkezésének helyébe lépett.

Budapesten, 1915. évi *április* hó 29-én.

A m. kir. igazságügyminiszternek 7.400/1915. I. M. E. számú rendelete a moratórium következtében a polgári peres és nem peres eljárásban szükséges szabályok megállapítása tárgyában.*)

Negyedik moratóriumi eljárási rendelet.

A háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott 1912:LXIII. t.-c. 16. §-ában, *valamint az idézett törvénycikket és az 1912 : LXVIII. törvénycikket kiegészítő 1914:L. t.-c.*

*) Azok a szövegrészek, amelyek tekintetében ez a rendelet a 23.400/1914. I. M. E. sz. rendelettől (a harmadik moratóriumi eljárási rendelettől) eltér, dűlt betükkel vannak jelezve, kivéve a dűlt betükkel szedett fejezetcimeket.

14. §-ában nyert felhatalmazás alapján a m. kir. minisztérium által az *1915.* évi *március* hó *24.* napján *1.040/1915* M. E. szám alatt kibocsátott rendelet[2]) (*hatodik* moratóriumi rendelet) 38. §-a értelmében a következő szabályokat állapítom meg:

I. Peres és meghagyásos eljárási rendelkezések.

1. §.

Moratórium alá eső pénztartozás iránt keresetet indítani nem lehet, és a bíróság hivatalból köteles visszautasítani az oly keresetlevelet, amelynek tartalmából nem tűnik ki, hogy az azzal érvényesíteni kívánt pénztartozás moratórium alá nem esik.

Az 1. bekezdés szabálya áll azokra a keresetekre is, amelyeket 1914. évi augusztus hó 15. napján, vagy e nap után a jelen rendelet életbeléptéig adtak be.

A hatodik moratóriumi rendelet 4. §-ának II. 9. pontjában említett kötelezett ellen az idézett §. II. 1—8. pontjai alapján fizetési vagy biztosítási váltókeresetet vagy visszkeresetet indítani nem lehet, és a bíróság az ily keresetlevelet hivatalból visszautasítani köteles. Az ily kötelezett ellen a 8.680/1914. M. E. számú negyedik moratóriumi rendelet[1]) 4. §-ának 18. pontja alapján megindított váltó meghagyásos vagy váltói peres eljárás és az ebből eredő végrehajtási eljárás félbeszakad, hacsak maga az adós nem kéri az eljárás folytatását. A félbeszakadás hatályára a m. kir. minisztérium 1.380/1915. M. E. számú rendeletének[2]) 4. §-át kell megfelelően alkalmazni. Ez a szabály csekkre, kereskedelmi utalványra és közraktári jegyre megfelelően áll.

Az 1914. évi augusztus hó 15. napja előtt érkezett keresetlevél alapján a peres eljárást mind az elsőbíróság előtt, mind a felebbviteli bíróság előtt a fennálló eljárási szabályok szerint folytatni kell a jelen rendeletben meghatározott eltérésekkel.

2. §.

Ha a bíróság az előbbi §. utolsó bekezdésében említett perben moratórium alá eső pénztartozásnak és járulékainak — ideértve a perköltséget is — megfizetésében marasztaló határozatot hoz, határozatában a teljesítés határidejét a *hatodik* moratóriumi rendelet 4. §-ának *I. 7.*, 12., 13., *16. és 18., továbbá II.* pontja, 5. §-a *vagy 10. §-ának 2. bekezdése* alá tartozó perben *az idézett rendelkezések* értelmében, vagy a m. kir. minisztériumnak *az idézett rendelkezések* helyébe lépő későbbi rendelkezése értelmében, más perben pedig úgy köteles megállapítani, hogy az a határozat jogerőre emelkedésétől számítandó annak az időnek a leteltét követő nappal kezdődjék, amely időt a m. kir. minisz-

tériumnak a moratórium megszüntetéséről szóló rendelete állapít meg. Ezt az utóbbi szabályt kell alkalmazni akkor is, ha a bíróság az alperest csak az ily per költségének megfizetésében marasztalja; ellenben ha a bíróság a kereset elutasításával a felperest marasztalja a per költségében, a teljesítési határidőt a moratóriumra tekintet nélkül kell megállapítani. Ugyanez áll a felperest fellebbviteli költségben marasztaló határozatra is.

Az 1914. évi augusztus hó 15. napja előtt indított perben hozott határozatban, amely az alperest az előbbi bekezdésben meghatározott pénztartozás megfizetésében meg nem jelenése alapján marasztalja, az alperest csak az 1914. évi augusztus hó 15. napja előtt végzett perbeli cselekményekkel okozott költségben lehet a felperes javára elmarasztalni.

Moratórium alá eső pénztartozás megfizetésében marasztaló oly határozatban, amely a fennálló eljárási szabályok értelmében fellebbvitelre tekintet nélkül végrehajtható lenne, ki kell mondani, hogy a határozat annyiban lesz fellebbvitelre tekintet nélkül végrehajtható, amennyiben a m. kir. minisztériumnak a moratórium részben vagy egészen megszüntetése tárgyában kibocsátandó rendelete a pénztartozást moratórium alól ki fogja venni.

A hatodik moratóriumi rendelet 4. §-ának I. 13. pontja és 10. §-ának 2. bekezdése alá eső pénztartozásra kimondott marasztalás nem érinti az idézett 4. §. I. 13. pontjának 3. bekezdésében foglalt azt a szabályt, hogy az adós fizetési kötelezettsége, ha a tartozásból 1915. évi április hó 1. napja előtt hat részlet vált esedékessé, a hetedik és ezt követő részletekre nézve, ha pedig a tartozásból 1915. évi április hó 1. napjáig csak öt vagy ennél kevesebb részlet vált esedékessé, a hatodik és ezt követő részletekre nézve a minisztérium újabb rendelkezéséig szünetel.

3. §.

Ha a *hatodik* moratóriumi rendelet értelmében a pénztartozás egy része vagy kamatja nem esik moratórium alá, és az adós e rész vagy a kamat tekintetében nem tett eleget fizetési kötelezettségének, a hitelező keresetét azzal együttesen az egész pénztartozásra — ideértve a kamatot és egyéb járulékot is — megindíthatja, amely esetben a pénztartozásnak moratórium alá eső részére nézve a teljesítési határidőt a 2. §. értelmében kell megállapítani; a 2. §. utolsó*előtti* bekezdése erre az esetre is alkalmazást nyer.

Ha a hitelező keresetét csak a pénztartozásnak moratórium alá nem eső részére vagy kamatjára indítja, az alperes viszontkeresetet indíthat a pénztartozás fenn nem állásának bírói megállapítására annak kimutatása nélkül, hogy a megállapítás az ő jogállapotának biztosítására a felperessel szemben szükségesnek mutatkozik.

4. §.

Ha a hitelező a 3. §. esetében a pénztartozásnak csupán egy része iránt indít keresetet, a bírói hatáskör szempontjából a pertárgy értékének a megállapításában a még fennálló egész követelés értéke, vagyis a lejárt követelésnek a moratórium következtében nem érvényesíthető része is irányadó, de a még le nem járt részletek figyelembe nem vétetnek.

5. §.

Ha a hitelező köztörvényi úton érvényesít a *hatodik* moratóriumi rendelet 4. vagy 5. §-a értelmében egészen vagy részben moratórium alá nem eső olyan pénztartozást, amelynek fejében az adós váltót adott, a marasztalást attól a feltételtől kell függővé tenni, hogy a hitelező a teljesített fizetést az 1876:XXVII. t.-c. 39. §-a értelmében nyugtatja.

6. §.

Ha a *hatodik* moratóriumi rendelet értelmében a váltótartozás egy része, vagy a váltótartozás kamatja nem esik moratórium alá, az e rész vagy a kamat iránt indított perre a váltóeljárás szabályait azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy az eredeti váltó helyett a váltó hiteles másolatát kell mellékelni. Nem kell a váltó hiteles másolatát sem mellékelni akkor, ha a fizetés hiánya miatt felvett óvás vagy hiteles másolata van csatolva. Az osztrák-magyar banknak a váltómásolatra vezetett tanusítása a váltómásolat hitelesítését pótolja.

Váltótartozás egy részének vagy a váltótartozás kamatjának megfizetése iránt az eredeti váltó bemutatása nélkül indított váltóperben nincs helye biztosítási végrehajtásnak azon az alapon, hogy a meghagyás (sommás végzés) ellen kifogást adtak be.

7. §.

Ha a váltóbirtokos az 1914. évi augusztus hó 1. napja előtt kiállított váltón a moratórium alól részben vagy egészen kivett tartozás okából vállalt váltói kötelezettség alapján a pénztarto-

zást váltói úton érvényesíti *(hatodik* moratóriumi rendelet 4. §-ának II. *10. pontja)*, meghagyás kibocsátásának csak akkor van helye, ha a váltóbirtokos a meghagyásos eljárás egyéb előfeltételein felül a keresethez csatolt okirattal kimutatja, hogy a váltói kötelezettséget a moratórium alól kivett köztörvényi tartozás okából vállalták.

Az előbbi bekezdés a kereskedelmi utalványra, közraktári jegyre és a csekkre megfelelően kiterjed.

8. §.

Ha a bíróság a 2. vagy a 3. §. esetében a kereseti követelés egyes részeire nézve különböző teljesítési határidőket állapít meg, az összes körülmények mérlegelésével méltányosság szerint határoz a felől, hogy a perköltség melyik teljesítési határidőben és esetleg minő részletekben fizetendő.

9. §.

Ha a bíróság egészen vagy részben moratórium alá nem eső pénztartozás iránt indított perben marasztaló határozatot hoz határozatában kimondja, hogy a határozat egészen vagy meghatározott részben moratóriumra tekintet nélkül végrehajtható.

Ez a szabály a büntető bíróságnak magánjogi igény felől hozott, pénztartozásban marasztaló határozatára is áll.

10. §.

A fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelmet vissza kell utasítani, ha a kérelem tartalmából nem tűnik ki, hogy a meghagyással érvényesíteni kívánt egész pénztartozás moratórium alá nem esik. Ez a szabály az 1914. évi augusztus hó 15. napja előtt érkezett és e nap előtt meghagyás kibocsátásával még el nem intézett kérelemre is áll.

Ha az 1914. évi augusztus hó 15. napja előtt kibocsátott fizetési meghagyás ellen ellentmondást adtak be, az előterjesztett idézési kérelem alapján az ügy tárgyalására határnapot kell tűzni akkor is, ha az ellentmondást augusztus hó 15. napján vagy később adták be.

11. §.

Ha a moratórium alá eső követelés iránt az 1914. évi augusztus hó 15. napja előtt beadott sommás váltókeresetre e nap előtt a bíróság sommás végzést még nem bocsátott ki, vagy ha a ki-

bocsátott sommás végzés ellen kifogást adtak be, a váltókeresetnek tárgyalására határnapot kell kitűzni akkor is, ha a kifogást augusztus hó 15. napján vagy később adták be.

12. §.

Az elsőbíróság az előtte a hatodik moratóriumi rendelet 4. §-ának I. 9., 12., 13., 16., 17. és 18. pontjában meghatározott pénztartozás megfizetése iránt folyamatban levő perben hozott ítéletében az alperes kérelmére a törvényben megszabott teljesítési határidőt a hatodik moratóriumi rendelet 22. §-ában említett eseteken kívül meghosszabbíthatja, ha a meghosszabbítás az alperes vagyoni helyzetét tekintve indokolt, és a felperesnek aránytalan sérelmet nem okoz.

A meghosszabbításnak oly időre lehet helye, amely idő alatt az adós teljesítőképességének helyreállása várható, de a meghosszabbítás három hónapnál tovább nem terjedhet.

A meghosszabbított teljesítési határidő az elsőbírósági ítélet közlését követő napon kezdődik.

Az alperesnek a kérelem előterjesztésekor nyomban valószínűvé kell tennie azokat a tényállításokat, amelyekre kérelmét alapítja. Tárgyalás elhalasztásának e kérelem okából nincs helye.

A bíróság a teljesítési határidő meghosszabbítását akár az egész követelésre, akár egy részére mondhatja ki, és a meghosszabbítást szabad belátása szerint megállapított biztosítéktól teheti függővé.

A kir. törvényszéknél 1915. évi január hó 1. napja előtt megindított rendes perekben a teljesítési határidő meghosszabbítása iránti kérelmet a pernek ítélet alá terjesztése előtt kell előterjeszteni.

A kérelemmel okozott költséget minden esetben a kérelmező fél viseli.

Az ítéletnek a kérelem tárgyában hozott határozatot tartalmazó része ellen fellebbvitelnek nincs helye.

A jelen §. 3—7. bekezdéseit a hatodik moratóriumi rendelet 22. §-ában említett esetekben is alkalmazni kell.

A fellebbviteli eljárásban a teljesítési határidő meghosszabbításának a jelen §. alapján nincs helye.

A teljesítési határidőt az I. bekezdésben említett ügyekben az 1911: I. t.-c. 397. §-ának 1. bekezdése alapján nem lehet meg hosszabbítani.

II. Végrehajtási eljárási rendelkezések.

Kielégítési végrehajtás. Biztosítási végrehajtási árverés.

13. §.

Moratórium alá eső követelés behajtására vagy biztosítására az 1914. évi augusztus hó 15. napjától kezdve kielégítési, vagy az 1881 : LX. t.-c. 223. és következő §-aiban szabályozott biztosítási végrehajtást elrendelni, az előbb elrendelt ily végrehajtást foganatosítani nem lehet, tekintet nélkül arra, hogy a végrehajtható közokirat mikor keletkezett.

Az elsőbíróság részéről végrehajtás tárgyában az 1914. évi augusztus hó 15. napja előtt hozott végzés felsőbírósági elintézését — ideértve a végrehajtást elrendelő végzés helybenhagyását is — a moratórium nem gátolja.

Az 1. bekezdés rendelkezése nem gátolja az 1914. évi augusztus hó 15. napja előtt foganatosított végrehajtás alapján :

1. az árverés alapján befolyt vételárnak a felosztását ;

2. a közpénztárból vagy letétből felvehető követelésnek utalványozását ;

3. ingatlan haszonélvezetére vezetett végrehajtási eljárásnak tovább folytatását.

Az 1. bekezdés rendelkezése nem gátolja továbbá :

a) az 1881 : LX. t.-c. 237. s következő §-aiban szabályozott és másnemű (pl. hagyatéki) zárlat elrendelését és a további zárlati eljárást ;

b) bírói letétben levő összegre kielégítési végrehajtás elrendelését, foganatosítását és ily összegnek kiutalványozását annak a követelésnek a kielégítésére, amelynek okából a bírói letétel történt, még pedig tekintet nélkül a 2. §-ban meghatározott teljesítési határidőre ;

c) visszvégrehajtásnak elrendelését és foganatosítását.

Hogy a követelés, amelynek kielégítésére vagy biztosítására a végrehajtás irányul, moratórium alá nem esik, ezt a bírói határozatban, a végrehajtást elrendelő végzésben, valamint a letiltó rendelvényben ki kell mondani. Ez a szabály a büntetőbíróság határozatára — ideértve a biztosítási végrehajtást rendelő végzést is — megfelelő alkalmazást nyer.

14. §.

A végrehajtató, ha olyan pénztartozásnak, amelynek egy része vagy kamatja nem esik moratórium alá, egy részére vagy ka-

matjára már foganatosíttatott végrehajtást, kérheti, hogy a további rész vagy járulékai erejéig a kielégítési végrehajtást a bíróság úgy rendelje el, hogy az kiküldött kirendelése nélkül a felülfoglalásnak és keltének az alapvégrehajtási jegyzőkönyvre feljegyzésével foganatosíttassék. A felülfoglalás keltére nézve a kielégítési végrehajtás elrendelésének a napja irányadó; ha a bíróság ugyanaz nap több kielégítési végrehajtást rendelt el, ezeket úgy kell tekinteni, mintha egyidőben foganatosították volna.

Ha a végrehajtató ily kérelmet nem terjeszt elő, a végrehajtásnak kiküldött útján történt foganatosításával felmerült költség a végrehajtást szenvedő fél ellen csak akkor állapítható meg, ha a végrehajtató kimutatja, hogy az 1881 : LX. t.-c. 117. §-ának a)—c) pontjaiban meghatározott esetek valamelyike forog fenn.

15. §.

A végrehajtásnak törlesztéses záloglevélkölcsön vagy a hatodik moratóriumi rendelet 4. §-ának 3. pontjában meghatározott más követelés kamataira és tőketörlesztő részleteire közjegyzői okirat alapján elrendelése szempontjából az idézett 4. §. 3. pontjában megkívánt felhívás bizonyítására elegendő (1874 : XXXV. t.-c. 111. §-ának 2. bekezdése), ha a hitelező postai igazolvánnyal bizonyítja, hogy az adós részére levelet adott fel.

16. §.

Ha a bíróság moratórium alá eső pénztartozás tekintetében marasztaló határozatot hozott, és ez a pénztartozás a határozat meghozatala után a moratórium alól egészen vagy részben kivétetett, a moratórium alól kivett pénztartozás, vagy a pénztartozásnak a moratórium alól kivett része tekintetében a kielégítési vagy a biztosítási végrehajtást a minisztériumnak a moratórium részben vagy egészen megszűntetéséről szóló rendeletében megállapított időponttól számítandó teljesítési határidő leteltével el kell rendelni, jóllehet a bíróság határozatában a teljesítési határidő felől másként rendelkezett és nem mondotta ki, hogy a határozat moratóriumra tekintet nélkül végrehajtható.

Ha a végrehajtás elrendelésének az előbbi bekezdésben meghatározott előfeltételei az iratokból meg nem állapíthatók, a végrehajtási kérelem érdemleges elintézése előtt a feleket meg kell hallgatni.

A hatodik moratóriumi rendelet 4. §-ának 1. 13. pontja és 10. §-ának 2. bekezdése értelmében havi 10%-os részletekben törlesz-

tendő oly tartozások tekintetében, amelyekből az 1915. évi április hó 1. napja előtt hat részlet vált esedékessé, végrehajtást a minisztérium újabb rendelkezéséig csak hat részlet erejéig, azok tekintetében pedig, amelyekből 1915. évi április hó 1. napja előtt csak öt vagy ennél kevesebb részlet vált esedékessé, legfeljebb öt részlet erejéig lehet elrendelni és foganatosítani.

17. §.

Tekintet nélkül arra, hogy az árverés útján kielégítendő követelés moratórium alá nem esik, az 1914. évi augusztus hó 5. napjától kezdve végrehajtási árverést, *ideértve az 1881: LX. t.-c. 205. §-a szerinti önkéntes árverést is:*

1. ingatlanra csak akkor lehet foganatosítani, ha a telekkönyvi hatóság az 1914. évi augusztus hó 5. napja előtt megtartott árverésre beadott utóajánlat következtében újabb árverést rendelt és az utóajánlattevő *vagy bármelyik telekkönyvi érdekelt* az árverés foganatosítását kéri;

2. ingóra csak akkor lehet foganatosítani, ha az árverést az 1881: LX. t.-c. 104. vagy 233. §-ának esetében, vagy az összes körülmények szorgos méltatásával más esetben a bíróság kérelemre elrendelte. A bíróság ne rendelje el ingóra az árverést akkor, ha azt találja, hogy az árveréstől kellő eredményt nem várhat.

Bármelyik érdekelt fél az árverésen megvett ingatlanra, amelyet a vevő vételi bizonyítvány alapján birtokba vett, zárlat elrendelését kérheti, ha:

a) az árverési vevőnek oly cselekményét vagy mulasztását bizonyítja, amely az ingatlan állagának jelentékeny sérelmét vagy értékcsonkulását eredményezi; vagy ha:

b) az árverési vevő a vételári részlet után járó kamat megfizetése iránti kötelezettségének a telekkönyvi hatóság felhívására a felhívásban megszabott határidőben eleget nem tesz; a hátralékos kamat lefizetésével az elrendelt zárlatot kérelemre meg kell szüntetni.

Erre a zárlatra az 1881: LX. törvénycikknek az e törvénycikk 237. §-ának *f)* pontja alapján elrendelhető zárlatra vonatkozó rendelkezéseit megfelelően alkalmazni kell.

Külföldi bíróság végrehajtás iránti megkeresése.

18. §.

Ha a külföldi bíróságtól végrehajtásra irányuló megkeresés érkezik, a magyar bíróság a végrehajtás elrendelésének kérdé-

sében a felek meghallgatása nélkül határoz, de a végrehajtás elrendelése előtt hivatalból vizsgálni köteles különösen azt, vajjon a külföldi közokirat, amely a végrehajtási kérelem alapjául szolgál, nem olyan-e, hogy érvényességének elismerése az adóst a magyar szent korona országaiban a megkeresés elintézésekor irányadó moratóriumtól vagy az ezzel kapcsolatos jogoktól — ideértve a moratóriumi rendelet értelmében gyakorolt elállási jogot is — akarata ellenére megfosztaná (*hatodik* moratóriumi rendelet *36.*, *37.* §-a).

Igenlő esetben a végrehajtást meg kell tagadni, még ha a külföldi bíróság ki is mondotta, hogy a végrehajtás útján kielégítendő követelés nem esik moratórium alá. Meg kell tagadni a végrehajtást abban az esetben is, ha az 1912 : LIV. törvénycikk 33. §-ában megszabott előfeltételek valamelyike hiányzik.

A magyar bíróság határozatának meghozatala előtt az 1. bekezdésben tárgyalt körülményekre nézve felvilágosításokat kérhet, ha e körülmények tekintetében kétsége van és a kétséget a megkeresésnek vagy mellékleteinek adatai el nem oszlatják.

19. §.

Külföldi bírói határozat alapján végrehajtást elrendelő végzés ellen a végrehajtást szenvedő, az 1912 : LIV. t.-c. 40. §-a szerint megengedett felfolyamodáson felül, az elrendelő bíróságnál a végzés kézbesítésétől számított tizenöt nap alatt kifogást terjeszthet elő a miatt, hogy a végrehajtást a jelen rendelet *18.* §-a ellenére rendelték el.

Kifogás előterjesztésének esetében a már foganatosított végrehajtási cselekmények hatályban maradnak, de a végrehajtási eljárás nem folytatható. A bíróság a kifogás következtében a végrehajtás elrendelésének kérdésében a felek meghallgatása után végzéssel határoz. Egyebekben a kifogásra az 1911 : I. t.-c. 129., 134., 135., 140., 141. §-ai megfelelően alkalmazandók; az 1911 : I. t.-c. 141. §-át akkor is alkalmazni kell, ha a fél a kifogást elkésetten terjesztette elő.

Amennyiben nemzetközi szerződés másként intézkedik, a jelen rendelet *18.* és *19.* §-a nem nyer alkalmazást.

III. Csődeljárási intézkedések.

20. §.

A moratórium tartama alatt hitelező kérelmére csődnyitást elrendelni nem lehet. Az 1914. évi augusztus hó 15. napja előtt csődnyitás iránt hitelező részéről beadott kérelem tárgyában az

eljárást a panaszlott kérelmére folytatni kell; ha a bíróság ez esetben csődnyitásnak helyét látja, az eljárást félbeszakítja, ha pedig csődnyitásnak nem látja helyét, a csődkérvényt elutasítja. Félbeszakitás esetében a bíróság a netalán előbb elrendelt biztosítási intézkedések (1881:XVII. t.-c. 86. §. 2. bek.) fenntartása vagy megszüntetése felől – szükség esetében az érdekeltek meghallgatása után — határoz.

A csődtörvény (1881:XVII. t.-c.) 27. §-ának utolsó bekezdésében megszabott hat hónapi határidőbe nem számítható be az 1914. évi augusztus hó 1. napjától a moratórium megszüntetéséig terjedő idő.

IV. Vegyes és záró rendelkezések.

21. §.

Hogy a pénztartozás moratórium alá esik-e vagy nem, azt a jelen rendelet alkalmazásában a *hatodik* moratóriumi rendelet szerint kell megítélni, amennyiben a jelen rendeletből más nem következik.

22. §.

A moratóriumra vonatkozó rendelkezések nem érintik a telekkönyvi nem peres ügyekre vonatkozó szabályokat. Az a körülmény, hogy a követelés moratórium alá esik, nem akadályozza a telekkönyvi bejegyzést — ideértve az előjegyzést is, — amennyiben annak egyébként helye van.

Lejárt váltó alapján telekkönyvi előjegyzésnek bármely váltókötelezett ellen óvás bemutatása nélkül is helye van.

23. §.

Bírói kiküldöttnek, bírói megbízás alapján eljáró más személyeknek (pl. ügygondnok, zárgondnok, házasságvédő), valamint tanunak és szakértőnek bíróilag megállapított járandóságaira a moratóriummal kapcsolatos rendelkezések nem nyernek alkalmazást.

24. §.

A moratóriumnak hatását a birtokrendezési ügyek menetére az igazságügyminiszternek külön rendelete vagy külön rendelkezése szabja meg.

25. §.

Ha külföldön, de Ausztria területén kívül lakó hitelezőnek belföldi vagy belföldön lakó adósa hitelt érdemlően kimutatja, hogy a hitelező biztosítására belföldön lakó harmadik személynél (zálogtartónál) való letétel útján zálogot adott, a zálogtartó lakóhelye szerint illetékes járásbíróság a zálogtartónak meg-

hagyhatja, hogy a további bírói rendelkezésig a zálogot senkinek ki ne adja és a zálogot ne értékesítse, valamint meghagyhatja azt is, hogy a zálogot bírói letétbe helyezze. E meghagyás figyelmen kívül hagyása teljes kártérítésre kötelez.

A zálogtartó a zálogot megelőző bírói eljárás nélkül is bírói letétbe helyezheti, a zálogadó megjelölésével. A letétbe helyezett zálog kiadása kérdésében valamennyi érdekelt felet meg kell hallgatni.

Az előbbi bekezdéseket akkor is alkalmazni kell, ha a harmadik személy az adós által tartozásának fedezetéül lekötött ingóságot nem mint zálogtartó, hanem mint a hitelező letéteményese őrzi.

A meghagyás kibocsátása iránti kérelem elintézése előtt az érdekelteket meg kell hallgatni. A meghagyást tartalmazó végzés ellen halasztó hatállyal nem bíró egyfokú felfolyamodásnak van helye.

A járásbíróság meghagyását bármelyik érdekelt fél vagy a zálogtartó kérelmére valamennyi érdekelt fél meghallgatása után hatályon kívül helyezheti; a végzés ellen halasztó hatályú egyfokú felfolyamodásnak van helye.

Ha a bíróság a meghagyás hatályon kívül helyezése vagy a letét kiutalása (jelen §. 2. bekezdése) kérdésében megnyugvással nem határozhatna, a felek valamelyikét per útjára utasítja és a per megindítására megfelelő határidőt tűz ki.

E §. alkalmazásában lakóhely alatt a székhelyet, ilyennek hiányában a telep helyét is érteni kell.

26. §.

A pénzkövetelések kivételes biztosításáról 1914. évi november hó 30. napján 22.300. I. M. E. szám alatt kibocsátott igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ának helyébe ugyane megjelöléssel a következő rendelkezés lép.

Az 1881: LX. t.-c. 235. §-a a kivételes biztosítási végrehajtásra megfelelő alkalmazást nyer azzal az eltéréssel, hogy az idézett §-ban említett harminc napi zárhatáridőt egészen vagy részben moratórium alá eső követelést illetőleg a moratórium megszünte után attól a naptól kell számítani, amely napon az egész pénztartozás, vagy a pénztartozás utolsó részlete a m. kir. minisztériumnak a moratórium megszüntetéséről kibocsátandó rendelete értelmében fizetendő lesz.

Egyebekben ez a rendelet érintetlenül marad.

27. §.

Ha valamely követelés teljesítésében való marasztalás a m. kir. minisztérium 1914. évi november hó 9. napján 8.286. M. E.

szám alatt és 1914. évi december hó 14. napján 9.051. M. E. szám alatt kiadott rendeleteiben, vagy az ezután kiadandó hasonló rendeletekben foglalt pénz- és értékpapirelvonási tilalomba ütközik, az a bíróság, amelynél az ügy folyamatban van, az eljárást — ideértve a végrehajtási eljárást is — az eljárás bármely szakában hivatalból is felfüggeszteni köteles, tekintet nélkül arra, hogy az ügy az 1914. évi augusztus hó 15 napja előtt vagy e nap után indult meg.

A bíróság a felfüggesztést az után a nap után, amelyen az előbbi bekezdésben említett pénz- és értékpapirelvonási tilalom a keresettel érvényesíteni kívánt követelés tekintetében hatályát veszti, kérelemre megszünteti.

Egyebekben az 1911 : I. t.-c. 472—474. §-ai megfelelő alkalmazást nyernek.

28. §.

A jelen rendelet — amelyet *negyedik* moratóriumi eljárási rendeletként kell idézni — *1915.* évi *április* 30. napján lép életbe

Ettől a naptól fogva az *1914.* évi *december* hó *18.* napján *23.400.* I. M. E. szám alatt kiadott igazságügyminiszteri rendelet (harmadik moratóriumi eljárási rendelet) *és az 1915. évi január hó 8-án 81. M. E. szám alatt kelt rendelet 2. §-a* helyébe a jövőre nézve a jelen rendelet rendelkezései lépnek.

Ahol jogszabály, bírói vagy más hatósági intézkedés korábbi moratóriumi eljárási rendeletnek valamely rendelkezésére hivatkozik, e helyett a jelen rendeletnek azt a rendelkezését kell érteni, amely a korábbi rendelet illető rendelkezésének helyébe lépett.

Budapesten, 1915. évi április hó 29-én.

A m. kir. igazságügyminiszternek 12.000/1915. I. M. E. számú rendelete a móratorium fokozatos megszüntetése következtében a polgári peres és nem peres eljárásban szükséges szabályok megállapítása tárgyában.

A háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott 1912 : LXIII. t.-c. 16. §-ában, valamint az idézett törvénycikket és az 1912 : LXVIII. törvénycikket kiegészítő 1914 : L. t.-c. 14. §-ában nyert felhatalmazás alapján a m. kir. minisztérium által az 1915. évi július hó 27. napján 2.807/1915. M. E. szám alatt kibocsátott rendelet 40. §-a értelmében a következő szabályokat állapítom meg :

I. Peres és meghagyásos eljárási rendelkezések.

1. §.

Az 1915. évi április hó 29-én 7.400/1915. I. M. E. szám alatt kiadott igazságügyminiszteri rendelet 1. §-ában kereset indítá-

sára és 10. §-ában fizetési meghagyás kibocsátására megállapított tilalom a jelen rendelet életbelépésével megszűnik.

A jelen rendelet életbelépése előtt érkezett keresetlevél alapján folyamatban levő perekben, valamint a jelen rendelet életbelépése után megindított perekben a peres eljárást mind az elsőbíróság előtt, mind a fellebbviteli bíróság előtt a fennálló eljárási szabályok szerint kell folytatni a jelen rendeletben meghatározott eltérésekkel.

2. §.

Ha a bíróság a jelen rendelet életbeléptekor folyamatban lévő olyan perben, amelyet az 1915. március hó 24-én 1.040/1915. M. E. szám alatt kiadott hatodik vagy korábbi moratóriumi rendelet értelmében egészben vagy részben halasztás alá eső pénztartozás iránt indítottak, a pénztartozásnak és járulékainak — ideértve a perköltséget is — megfizetésében marasztaló határozatot hoz, határozatában a teljesítés határidejét a m. kir. minisztériumnak 1915. évi július hó 27. napján 2.807/1915. M. E. szám alatt kiadott rendeletében (moratóriumfeloldó rendelet) foglalt rendelkezések értelmében köteles megállapítani.

3. §.

Ha az adós a moratóriumfeloldó rendelet értelmében részletekben törlesztendő pénztartozásnak egy része vagy a kamat tekintetében nem tett eleget fizetési kötelezettségének, a hitelező keresetét azzal együttesen az egész pénztartozásra — ideértve a kamatot és egyéb járulékot is — megindíthatja, amely esetben a teljesítési határidőt a moratóriumfeloldó rendelet értelmében kell megállapítani.

Ha a hitelező keresetét csak a pénztartozásnak egy részére vagy kamatjára indítja, az alperes viszontkeresetet indíthat a pénztartozás fenn nem állásának bírói megállapítására annak kimutatása nélkül, hogy a megállapítás az ő jogállapotának biztosítására a felperessel szemben szükségesnek mutatkozik.

4. §.

Ha a hitelező a 3. §. esetében a pénztartozásnak csupán egy része iránt indít keresetet, a bírói hatáskör szempontjából a pertárgy értékének a megállapításában a még fennálló egész követelés értéke, vagyis a lejárt követelésnek a moratóriumfeloldó rendelet értelmében még nem érvényesíthető része is irányadó, de a még le nem járt részletek figyelembe nem vétetnek.

5. §.

Ha a hitelező köztörvényi úton érvényesít a moratóriumfeloldó rendelet értelmében részletekben törlesztendő olyan pénz-

tartozást, amelynek fejében az adós váltót adott, a marasztalást attól a feltételtől kell függővé tenni, hogy a hitelező a teljesített fizetést az 1876 : XXVII. t.-c. 39. §-a értelmében nyugtatja.

6. §.

A moratóriumfeloldó rendelet értelmében részletekben törlesztendő váltótartozásnak része vagy kamatja iránt indított váltókeresethez vagy visszkeresethez az eredeti váltó helyett a váltó hiteles másolatát lehet mellékelni. Nem kell a váltó hiteles másolatát sem mellékelni akkor, ha a fizetés hiánya miatt felvett óvás vagy hiteles másolata van csatolva. Az Osztrák-Magyar Banknak a váltómásolatra vezetett tanusítása a váltómásolat hitelesítését pótolja.

Váltótartozás egy részének vagy a váltótartozás kamatjának megfizetése iránt az eredeti váltó bemutatása nélkül kibocsátott meghagyás alapján nincs helye biztosítási végrehajtásnak amiatt, hogy a meghagyás ellen kifogást adtak be.

7. §.

Ha a váltóbirtokos az 1914. évi augusztus hó 1. napja előtt kiállított váltón alapuló pénztartozást moratóriumfeloldó rendelet 13. §-ának utolsó bekezdése alapján az e §. előbbi bekezdéseiben meghatározottnál nagyobb mértékben érvényesíti, meghagyás kibocsátásának csak akkor van helye, ha a váltóbirtokos a meghagyásos eljárás egyéb előfeltételein felül a keresethez csatolt okirattal kimutatja, hogy a váltói kötelezettséget a moratóriumfeloldó rendelet szerint a váltótartozásra meghatározottnal nagyobb mértékben törlesztendő tartozás okából vállalták.

Az előbbi bekezdés a kereskedelmi utalványra, közraktári jegyre és a csekkre megfelelően kiterjed.

8. §.

Ha a bíróság a 2. vagy a 3. §. esetében a kereseti követelés egyes részeire nézve különböző teljesítési határidőket állapít meg, az összes körülmények mérlegelésével méltányosság szerint határoz afelől, hogy az alperes a perköltséget melyik teljesítési határidőben és esetleg minő részletekben fizesse. Ha a bíróság a kereset elutasításával a felperest marasztalja a per költségében, a teljesítési határidőt a peres eljárás általános szabályai értelmében kell megállapítani.

9. §.

Az elsőbíróság az előtte a következő §-ban meghatározott pénztartozás megfizetése iránt folyamatban levő perben hozott

ítéletében az alperes kérelmére a törvényben megszabott teljesítési határidőt meghosszabbíthatja, ha a meghosszabbítás az alperes vagyoni helyzetét tekintve indokolt és a felperesnek aránytalan sérelmet nem okoz.

A meghosszabbításnak oly időre lehet helye, amely idő alatt az adós teljesítőképességének helyreállása várható, de a meghosszabbítás három hónapnál tovább nem terjedhet.

A meghosszabbított teljesítési határidő az elsőbírósági ítélet közlését követő napon kezdődik.

Az alperesnek a kérelem előterjesztésekor nyomban valószínűvé kell tennie azokat a tényállításokat, amelyekre kérelmét alapítja. Tárgyalás elhalasztásának e kérelem okából nincs helye.

A bíróság a teljesítési határidő meghosszabbítását akár az egész követelésre, akár egy részére mondhatja ki és a meghosszabbítást szabad belátása szerint megállapított biztosítéktól teheti függővé.

A kir. törvényszéknél 1915. évi január hó 1. napja előtt megindított rendes perekben a teljesítési határidő meghosszabbítása iránti kérelmet a pernek ítélet alá terjesztése előtt kell előterjeszteni.

A kérelemmel okozott költséget minden esetben a kérelmező fél viseli.

Az ítéletnek a kérelem tárgyában hozott határozatot tartalmazó része ellen felebbvitelnek nincs helye.

A felebbviteli eljárásban a teljesítési határidő meghosszabbításának a jelen §. alapján nincs helye.

A teljesítési határidőt az 1. bekezdésben említett perekben az 1911 : I. t.-c. 397. §-ának 1. bekezdése alapján nem lehet meghosszabbítani.

10. §.

Azok a pénztartozások, amelyek megfizetése iránt folyamatba tett perekben a teljesítési határidőt az előbbi §. alapján meg lehet hosszabbítani, a következők :

1. haszonbértartozás ;

2. az 1914. évi augusztus hó 1. napja előtt adott megbízásból és hasonló más munkateljesítmények iránt ezen nap előtt kötött szerződésekből eredő költség- és díjtartozások, ideértve az orvosi, ügyvédi, mérnöki, irói és művészi, alkuszi, közvetítői, ügynöki és bizományi költségeket és díjakat és a szállítmányozási és fuvarozási ügyletből eredő tartozások ;

3. az 1914. évi augusztus hó 1. napja előtt kötött szerződés

alapján szállított ingó dolgok vételára címén és az e nap előtt kötött szerződés alapján végzett ipari munkateljesítmények ellenértéke címén fennálló tartozások, továbbá a bizományos által fizetett vételár megtérítése;

4. az 1914. évi augusztus hó 1. napja előtt kötött, de a moratórium fennállásának ideje alatt teljesítendő volt szerződés alapján az elállás jogának gyakorlásából, avagy a szerződés nemteljesítéséből vagy nem kellő teljesítéséből eredő pénztartozások;

5. tiltott cselekményekből és vétlen károkozásból eredő tartozások, továbbá bírói határozat alapján teljesített fizetések visszatérítésére irányuló tartozások, ha a határozatot, amelynek alapján a fizetést teljesítették, jogerős bírói határozat megváltoztatta, hatályon kívül helyezte vagy korlátozta;

6. családjogi és öröklési jogi címen alapuló pénztartozások — kivéve a tartásdíjakat és életjáradékokat — valamint a társasági viszonyból vagy a vagyonközösség megszüntetéséből eredő pénztartozások.

11. §.

Az elsőbíróság az előtte folyamatban levő perben hozott ítéletében az alperes kérelmére — ha ez az ő vagyoni helyzetét tekintve indokolt — a törvényben megszabott teljesítési határidő meghosszabbítását a pénztartozás minőségére és a három hónapi korlátozásra tekintet nélkül oly időre mondhatja ki, amely idő alatt az adós teljesítőképességének helyreállása várható:

1. ha az adós kimutatja, hogy ellenséges betörés vagy az ennek nyomában járó események következtében az ezek által érintett vidéken levő vagyonában, vagy annak következtében, hogy ő katonai szolgálatot teljesített vagy a katonai szolgálatot teljesítő személyekkel egy tekintet alá esett, bármely vagyonában olyan kárt szenvedett, amely miatt pénztartozását — saját vagy vele szemben eltartásra jogosult hozzátartozói megélhetésének, vagy gazdasági vállalata vagy üzeme folytathatásának veszélyeztetése nélkül — teljesíteni nem képes;

2. az adósnak olyan gazdasági vállalatával vagy üzemével kapcsolatos pénztartozására, amely vállalatra vagy üzemre nézve az adós a kereskedelemügyi miniszter által kiállított bizonyítványnyal kimutatja, hogy a vállalatot vagy üzemet a háborús események következtében szüneteltetni kénytelen, vagy hogy a vállalat vagy üzem túlnyomóan a vámkülföldre vagy Bosznia és Hercegovinának vagy a birodalmi tanácsban képviselt királyságoknak és országoknak a háborús események által érintett vidékeire való kivitelre szánt árúkat állít elő vagy szállít, vagy

hogy általában a vállalatban vagy üzemben előállított árúkat a háborús események következtében hosszabb ideig nem volt képes forgalomba hozni;

3. a gyógyfürdőknek, fürdőhelyeken kizárólag a fürdőidény tartama alatt folytatott kereskedelmi vállalatoknak az idegenforgalomra alapított más olyan vállalatoknak a jelen rendelet életbelépte előtt keletkezett jogcímen alapuló pénztartozásaira, amelyeknek idényhez kötött üzemét a háborús események következtében idő előtt be kellett szüntetni, vagy amelyeknek üzeme a háborús események következtében oly mértékben csökkent, hogy a vállalat rendes üzemben levőnek nem tekinthető, ha az adós ezt a körülményt a belügyminiszter által kiállított bizonyítvánnyal igazolja; ha a marasztalás tőkeösszege ezer koronát meghalad, a teljesítési határidőt a fürdőidény végére lehet megállapítani és a teljesítést legfeljebb három fürdőidényre is fel lehet osztani.

A kereskedelemügyi miniszter és a belügyminiszter az e §-ban említett bizonyítványt kérelemre általánosságban, egyes jogügyekre való vonatkozás nélkül is kiállíthatja.

Ha az adós öröklési jogi címen alapuló pénztartozását az öröklés útján reá szállt vagyonból csak olyan vagyontárgyak értékesítése útján fedezhetné, amelyeknek értékesítése esetében a fennálló körülmények folytán aránytalanul károsodnék: a bíróság az adós kérelmére a teljesítés határidejét — megfelelő dologi biztosíték adásától feltételezetten — oly időre halasztathatja, amikorra a vagyontárgyak kellő értékesítése remélhető, kivéve, ha a hitelezőn ezzel méltánytalan sérelem esnék. Ez a szabály megfelelően akkor is áll, ha társasági, vagy más közös vagyonból a társaság tagjának, vagy a részesnek járó illetményt pénzben kellene kiszolgáltatni.

A 9. §. 3—7. bekezdéseit az e §-ban említett esetekben is alkalmazni kell.

Ha a bíróságtól e §. alapján engedett halasztás túlterjed azon a napon, amelyet a m. kir. minisztériumnak további rendelete meg fog állapítani, a halasztás a most említett napon megszűnik.

II. Végrehajtási eljárási rendelkezések.

Végrehajtásra vonatkozó rendelkezések.

12. §.

A végrehajtást elrendelő bíróság a végrehajtást szenvedő kérelmére a végrehajtást a 11. §-ban említett tartozások tekinteté-

ben az ugyanott meghatározott okból az ott megjelölt időtartamra felfüggesztheti.

Az adós a végrehajtható közokirat tekintetében a végrehajtás elrendelése előtt is kérheti, hogy a végrehajtás elrendelésére hivatott bíróság a közokirat végrehajthatóságát a 11. §-ban meghatározott okból az ott megjelölt időtartamra függessze fel.

Az első és a második bekezdés szabálya nem áll, ha a bíróság a teljesítési határidőt a 11. §. alapján meghosszabbította.

13. §.

A végrehajtató, ha már foganatosíttatott végrehajtást olyan pénztartozásnak egy részére vagy kamatjára, amely a moratóriumfeloldó rendelet értelmében részletekben fizetendő, kérheti, hogy a további rész vagy járulékai erejéig a kielégítési végrehajtást a bíróság úgy rendelje el, hogy az kiküldött kirendelése nélkül a felülfoglalásnak és keltének az alapvégrehajtási jegyzőkönyvre feljegyzésével foganatosíttassék. A felülfoglalás keltére nézve a kielégítési végrehajtás elrendelésének a napja irányadó; ha a bíróság ugyanaz nap több kielégítési végrehajtást rendelt el, ezeket úgy kell tekinteni, mintha egyidőben foganatosították volna.

Ha a végrehajtató ily kérelmet nem terjeszt elő, a végrehajtásnak kiküldött útján történt foganatosításával felmerült költség a végrehajtást szenvedő fél ellen csak akkor állapítható meg, ha a végrehajtató kimutatja, hogy az 1881:LX. t.-c. 117. §-ának *a)—c)* pontjaiban meghatározott esetek valamelyike forog fenn.

14. §.

A végrehajtásnak törlesztéses záloglevélkölcsön vagy a moratóriumfeloldó rendelet 2. §-ának 1. és 3. bekezdésében meghatározott más követelés kamataira és tőketörlesztő részleteire közjegyzői okirat alapján elrendelése szempontjából az idézett §. 4. bekezdésében megkívánt felhívás bizonyítására elegendő (1874: XXXV. t.-c. 111. §-ának 2. bekezdése), ha a hitelező postai igazolvánnyal bizonyítja, hogy az adós részére levelet adott fel, amelynek feladásától legalább húsz nap már eltelt.

15. §.

Ha a bíróság a hatodik vagy korábbi moratóriumi rendelet értelmében moratórium alá eső pénztartozás tekintetében marasztaló határozatot hozott és ez a pénztartozás a határozat meghozatala után a moratórium alól egészen vagy részben kivétetett, a moratórium alól kivett pénztartozás vagy a pénztartozásnak a moratórium alól kivett része tekintetében a ki-

elégítési vagy a biztosítási végrehajtást a marasztaló határozat alapján a minisztériumnak moratóriumfeloldó rendeletében a részfizetésekre megállapított időpontban el kell rendelni, jóllehet a bíróság határozatában a teljesítési határidő felől másként rendelkezett és nem mondotta ki, hogy a határozat a moratóriumra tekintet nélkül végrehajtható.

Ha a végrehajtás elrendelésének az előbbi bekezdésben meghatározott előfeltételei az iratokból meg nem állapíthatók, a végrehajtási kérelem érdemleges elintézése előtt a feleket meg kell hallgatni.

Árverésre vonatkozó rendelkezések.

16. §.

Végrehajtási árverést ingóra csak akkor lehet foganatosítani, ha az árverést az 1881 : LX. t.-c. 104. vagy 233. §-ának esetében vagy az összes körülmények szorgos méltatásával más esetben a bíróság kérelemre elrendelte. A bíróság ne rendelje el ingóra az árverést akkor, ha azt találja, hogy az árveréstől kellő eredményt nem várhat.

17. §.

Végrehajtási árverést ingatlanra csak akkor lehet elrendelni s az elrendelt árverést csak akkor lehet foganatosítani:

1. ha az árverést törlesztéses záloglevélkölcsönügylet alapján jogosított végrehajtató kéri, az adós pedig az árverési kérelem előterjesztésekor kettőnél több tőketörlesztő részlettel hátralékban van és az árverési kérelmet megelőző egy év alatt legalább két ily részletet nem fizetett;

2. ha utóajánlatot adtak be;

3. ha az árverési vevő, tekintet nélkül az árverés időpontjára, a bármelyik telekkönyvi érdekelt kérelmére ujonnan megállapítandó fizetési határidőknek a kitűzött időben eleget nem tett; a telekkönyvi hatóság a fizetési határidőket az eredeti árverési feltételek figyelembevételével állapítja meg, a határidőket meg is hosszabbíthatja, úgy azonban, hogy a meghosszabbítás az utolsó részletre nézve se terjedjen túl 1916. évi július hó 1. napján.

Házadó alá eső ingatlanra, amennyiben az ily ingatlan nem gazdasági mívelés céljára szolgáló ingatlannal egy birtoktest, csak a 2. pont esetében és e pont esetében is csak az 1914. évi augusztus hó 5. napja előtt megtartott árverésre beadott utóajánlat következtében lehet árverést rendelni vagy foganatosítani.

A jelen §. 2. és 3. pontja és utolsó bekezdése végrehajtási árverés hatályával bíró önkéntes árverésre (1881 : LX. t.-c. 205. §.) is alkalmazást nyer.

18. §.

A telekkönyvi hatóság, ha a 17. §. 1. pontjára alapított árverési kérvényben előadottakból megállapítja, hogy a végrehajtást szenvedett kettőnél több tőketörlesztő részlettel hátralékban van és hogy az árverési kérelmet megelőző év folyamán legalább két ily részletet nem fizetett, az árverés megtartását a felek meghallgatása nélkül elrendeli s végzését — amely az elárverezendő ingatlannak, a feleknek és a behajtandó követelés tőkeösszegének megjelölését, valamint a kikiáltási árt tartalmazza — kézbesítteti a tudott lakhellyel bíró telekkönyvi érdekelteknek, ha pedig a végrehajtást szenvedő lakhelye ismeretlen, a részére kinevezett ügygondnoknak.

Az árverés elrendelése ellen ilyen esetben a végzés kézhezvételétől nyolc nap alatt előterjesztést adhat be:

1. a végrehajtást szenvedő azon az alapon, hogy tartozását saját vagy vele szemben eltartásra jogosult hozzátartozói megélhetésének vagy gazdasága, gazdasági vállalata vagy üzeme folytathatásának veszélyeztetése nélkül nem volt képes teljesíteni;

2. mind a végrehajtást szenvedő, mind más telekkönyvi érdekelt azon az alapon, hogy a helyi viszonyokra tekintettel az árveréstől kielégítő eredmény (20. §.) nem várható.

A telekkönyvi hatóság az előterjesztés felől a felek és az előterjesztést tevő meghallgatásával határoz. Az 1. és a 2. pontban említett körülményeket elég valószínűvé tenni. A telekkönyvi hatóság, ha az előterjesztésnek helyt ad, az árverést elrendelő határozatát hatályon kívül helyezi, ha pedig az árverést megtartandónak találja vagy ha előterjesztést nem adták be, árverési hirdetményt bocsát ki. Az árverés időpontját az 1915. évi október hó 1. napja előtti időre nem lehet kitűzni.

19. §.

A végrehajtási törvénynek a csatlakozásra vonatkozó rendelkezései a 17. §. 1. pontja alapján elrendelt árverés esetére nem nyernek alkalmazást.

20. §.

Ha a végrehajtást szenvedett a 17. §. 1. pontja alapján elrendelt árverés határnapja előtt legalább nyolc nappal hitelt-érdemlően kimutatja, hogy lejárt tartozásának hátraléka két tőketörlesztő részletre apadt vagy hogy az árverési kérelmet

megelőző év folyamán legalább két ily részletet fizetett, kérelmére a telekkönyvi hatóság az árverést megszünteti s a végrehajtást szenvedettet az okozott költségben elmarasztalja.

Az ingatlant a 17. §. 1. pontja alapján elrendelt árverésen a jelzálogilag bekebelezett törlesztéses záloglevélkölcsön megadásának alapjául szolgált intézeti becslésben megállapított becsértéknél, ha pedig a kikiáltási ár ezt az összeget meghaladja, a kikiáltási árnál alacsonyabb áron nem lehet eladni. Az intézeti becslésről készült iratot az árverési kérvényhez kell csatolni.

Az árverés megsemmisítésének kérelemre azon az alapon is helye van, hogy a jelen rendelet szabályait nem tartották meg (1881 : LX. t.-c. 178. §.).

21. §.

Bármelyik érdekelt fél az árverésen megvett ingatlanra, amelyet a vevő vételi bizonyítvány alapján birtokba vett, zárlat elrendelését kérheti, ha:

1. az árverési vevőnek oly cselekményét vagy mulasztását bizonyítja, amely az ingatlan állagának jelentékeny sérelmét vagy értékcsonkulását eredményezi; vagy ha:

2. az árverési vevő a vételári részlet után járó kamat megfizetése iránti kötelezettségének a telekkönyvi hatóság felhívására a felhívásban megszabott határidőben eleget nem tesz; a hátralékos kamat lefizetésével az elrendelt zárlatot kérelemre meg kell szüntetni.

Erre a zárlatra az 1881 : LX. törvénycikknek az e törvénycikk 237. §-ának *f)* pontja alapján elrendelhető zárlatra vonatkozó rendelkezéseit megfelelően alkalmazni kell.

22. §.

Ingatlannak a 17. §. alapján elárverezése esetében, úgyszintén ingatlannak haszonélvezetére vezetett végrehajtás esetében az ingatlant közvetlenül terhelő adók és más köztartozások elsőbbségére nézve az 1881 : LX. t.-c. 189. §-ában és az 1912 : LIII. t.-c. 35. és 36. §-ában megállapított három évi időtartam abban az esetben, ha a jogerőre emelkedett árverést az 1915. évi október hó 1. napján vagy e nap után három év alatt tartották meg, vagy az ingatlannak végrehajtási zár alá vételét ez alatt az idő alatt rendelték el, az 1914. évi augusztus hó 5-étől 1915. évi szeptember hó 30-áig terjedő idővel meghosszabbíttatik.

Külföldi bíróság végrehajtás iránti megkeresése.

23. §.

Ha a külföldi bíróságtól végrehajtásra irányuló megkeresés érkezik, a magyar bíróság a végrehajtás elrendelésének kérdé-

sében a felek meghallgatása nélkül határoz, de a végrehajtás elrendelése előtt hivatalból vizsgálni köteles különösen azt, vajjon a külföldi közokirat, amely a végrehajtási kérelem alapjául szolgál, nem olyan-e, hogy érvényességének elismerése az adóst a magyar szent korona országaiban a megkeresés elintézésekor irányadó fizetési határidőktől vagy a fennállott moratóriummal kapcsolatos jogoktól ideértve a fennállott moratóriumi rendeletek értelmében gyakorolt elállási jogot is — akarata ellenére megfosztaná.

Igenlő esetben a végrehajtást meg kell tagadni, még ha a külföldi bíróság ki is mondotta, hogy a végrehajtás útján kielégítendő követelés nem esik halasztás alá.

A magyar bíróság határozatának meghozatala előtt az 1. bekezdésben tárgyalt körülményekre nézve felvilágosításokat kérhet, ha e körülmények tekintetében kétsége van és a kétséget a megkeresésnek vagy mellékleteinek adatai el nem oszlatják.

24. §.

Külföldi bírói határozat alapján végrehajtást elrendelő végzés ellen a végrehajtást szenvedő, az 1912 : LIV. t.-c. 40. §-a szerint megengedett felfolyamodáson felül, az elrendelő bíróságnál a végzés kézbesítésétől számított tizenöt nap alatt kifogást terjeszthet elő amiatt, hogy a végrehajtást a jelen rendelet 23. §-a ellenére rendelték el.

Kifogás előterjesztésének esetében a már foganatosított végrehajtási cselekmények hatályban maradnak, de a végrehajtási eljárás nem folytatható. A bíróság a kifogás következtében a végrehajtás elrendelésének kérdésében a felek meghallgatása után végzéssel határoz. Egyebekben a kifogásra az 1911 : I. t.-c. 129., 134., 135., 140., 141. §-ai megfelelően alkalmazandók; az 1911 : I. t.-c. 141. §-át akkor is alkalmazni kell, ha a fél a kifogást elkésetten terjesztette elő.

Amennyiben nemzetközi szerződés másként intézkedik, a jelen rendelet 23. és 24. §-a nem nyer alkalmazást.

III. Csődeljárási rendelkezések.

25. §.

A minisztérium további rendelkezéséig hitelező kérelmére csődnyitást elrendelni nem lehet. Az 1914. évi augusztus hó 15. napja előtt csődnyitás iránt hitelező részéről beadott kérelem tárgyában az eljárást a panaszlott kérelmére folytatni kell; ha a bíróság ebben az esetben csődnyitásnak helyét látja, az eljárást félbeszakítja, ha pedig csődnyitásnak nem látja helyét, a csődkér-

vényt elutasítja. Félbeszakítás esetében a bíróság netán előbb elrendelt biztosítási intézkedések (1881 : XVII. t.-c. 86. §. 2. bek.) fentartása vagy megszüntetése felől — szükség esetében az érdekeltek meghallgatása után — határoz.

A csődtörvény (1881 : XVII. t.-c.) 27. §-ának utolsó bekezdésében megszabott hat hónapi határidőbe, úgyszintén a csődtörvény 28. §-ában megszabott két évi határidőbe nem számítható be az 1914. évi augusztus hó 1. napjától a minisztérium további rendelkezésében meghatározandó időpontig terjedő idő.

IV. Vegyes és záró rendelkezések.

26. §.

A moratóriumfeloldó rendeletnek részlettörlesztéseket megállapító rendelkezései nem érintik a telekkönyvi nem peres ügyekre vonatkozó szabályokat. Az a körülmény, hogy a követelés részletekben törlesztendő, nem akadályozza az egész követelésre vonatkozó telekkönyvi bejegyzést — ideértve az előjegyzést is — amennyiben annak egyébként helye van.

Lejárt váltó alapján telekkönyvi előjegyzésnek bármely váltókötelezett ellen óvás bemutatása nélkül is helye van.

27. §.

A birtokrendezési ügyek menetére vonatkozó kivételes szabályokat az igazságügyminiszternek külön rendelete vagy külön rendelkezés állapítja meg.

28. §.

Ha külföldön, de Ausztria területén kívül lakó hitelezőnek belföldi vagy belföldön lakó adósa hiteltérdemlően kimutatja, hogy a hitelező biztosítására belföldön lakó harmadik személynél (zálogtartónál) való letétel útján zálogot adott, a zálogtartó lakóhelye szerint illetékes járásbíróság a zálogtartónak meghagyhatja, hogy további bírói rendelkezésig a zálogot senkinek ki ne adja és a zálogot ne értékesítse, valamint meghagyhatja azt is, hogy a zálogot bírói letétbe helyezze. E meghagyás figyelmen kívül hagyása teljes kártérítésre kötelez.

A zálogtartó a zálogot megelőző bírói eljárás nélkül is bírói letétbe helyezheti, a zálogadó megjelölésével. A letétbe helyezett zálog kiadása kérdésében valamennyi érdekelt felet meg kell hallgatni.

Az előbbi bekezdéseket akkor is alkalmazni kell, ha a harmadik személy az adós által tartozásának fedezetéül lekötött ingó-

ságot nem mint zálogtartó, hanem mint a hitelező letétemé-nyese őrzi.

A meghagyás kibocsátása iránti kérelem elintézése előtt az érdekelteket meg kell hallgatni. A meghagyást tartalmazó végzés ellen halasztó hatállyal nem bíró egyfokú felfolyamodásnak van helye.

A járásbíróság meghagyását bármelyik érdekelt fél vagy a zálogtartó kérelmére valamennyi érdekelt fél meghallgatása után hatályon kívül helyezheti; a végzés ellen halasztó hatályú egyfokú felfolyamodásnak van helye.

Ha a bíróság a meghagyás hatályon kívül helyezése vagy a letét kiutalása (jelen §. 2. bekezdése) kérdésében megnyugvással nem határozhatna, a felek valamelyikét per útjára utasítja és a per megindítására megfelelő határidőt tűz ki.

E §. alkalmazásában lakóhely alatt a székhelyet, ilyennek hiányában a telep helyét is érteni kell.

29. §.

A pénzkövetelések kivételes biztosításáról 1914. évi november hó 30. napján 22.300. I. M. E. szám alatt kibocsátott igazságügyminiszteri rendelet 8. §-át ugyane megjelöléssel a következő rendelkezés helyettesíti:

Az 1881:LX. t.-c. 235. §-a a kivételes biztosítási végrehajtásra megfelelő alkalmazást nyer azzal az eltéréssel, hogy az idézett §-ban említett harminc napi zárhatáridőt egészen vagy részben moratórium alá eső követelést illetőleg a moratórium megszünte után attól a naptól kell számítani, amely napon az egész pénztartozás utolsó részlete a m. kir. minisztériumnak a moratórium megszüntetéséről kibocsátandó rendelete értelmében fizetendő lesz.

Egyebekben ez a rendelet érintetlenül marad.

30. §.

Ha valamely követelés teljesítésében való marasztalás a m. kir. minisztérium 1914. évi november hó 9. napján 8.286. M. E. szám alatt és 1914. évi december hó 14. napján 9.051. M. E. szám alatt kiadott rendeleteiben, vagy az ezután kiadandó hasonló rendeletekben foglalt pénz- és értékpapirelvonási tilalomba ütközik, az a bíróság, amelynél az ügy folyamatban van) az eljárást — ideértve a végrehajtási eljárást is — az eljárás bármely szakában hivatalból is felfüggeszteni köteles, tekintet nélkül arra, hogy az ügy az 1914. évi augusztus hó 15. napja előtt, vagy e nap után indult meg, kivéve, ha az adós az eljárás folytatását kéri.

Ha a bíróság az eljárásnak az adós kérelmére folytatása esetében marasztaló határozatot hoz, határozatában a teljesítési határidőt úgy állapítja meg, hogy az azzal a nappal kezdődjék, amely napon a pénz- és értékpapirelvonási tilalom a megítélt követelés tekintetében hatályát veszti.

A bíróság a felfüggesztést az után a nap után, amelyen az előbbi bekezdésben említett pénz- és értékpapirelvonási tilalom a keresettel érvényesíteni kivánt követelés tekintetében hatályát veszti, kérelemre megszünteti.

Egyebekben az 1911 : I. t.-c. 472—474. §-ai megfelelő alkalmazást nyernek.

A jelen §. rendelkezéseit megfelelően alkalmazni kell olyan eljárásra is, amely ellenséges állam kötelékébe tartozó hitelezőnek a moratóriumfeloldó rendelet 38. §-a értelmében nem érvényesíthető követelésére vonatkozik.

31. §.

A felsővizközi kir. járásbíróság területén lakó adós ellen fizetési meghagyást (1911 : I. t.-c. 592., 608., 620. §§.) kibocsátani nem lehet és őt akár félként, akár tanuként határnapra idézni csak akkor lehet, ha a felek valamelyike valószinűvé teszi, hogy a késedelemből helyrehozhatatlan kára származik. Az ily adós ellen a végrehajtás a biztosításon túl nem terjedhet, kivéve az 1881 : LX. t.-c. 104. és 233. §-ában említett árverés esetét.

32. §.

A jelen rendelet 1915. évi augusztus hó 1. napján lép életbe.

Ettől a naptól fogva az 1915. évi április hó 29. napján 7.400. I. M. E. szám alatt kiadott igazságügyminiszteri rendelet (negyedik moratóriumi eljárási rendelet hatályát veszti.

Ahol jogszabály, bírói vagy más hatósági intézkedés korábbi moratóriumi eljárási rendeletnek valamely rendelkezésére hivatkozik, ehelyett a jelen rendeletnek azt a rendelkezését kell érteni, amely a korábbi rendelet illető rendelkezésének helyébe lépett.

Kelt Budapesten, 1915. évi július hó 31. napján.

Repce és repceolaj lefoglalása és szállitása.

A m. kir. minisztérium 1.924/1915. M. E. számú rendelete az 1915. évi repcetermésnek zár alá vételéről és a repcének vasúton, hajón vagy gépkocsin történő szállításához szükséges igazolványokról.

A m. kir. minisztérium a háború eseére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. Az 1915. évi repcetermés zár alá vétele.

1. §.

A magyar szent korona országainak 1915. évi egész repcetermése — ideértve a vadrepcét is — a közszükséglet célszerű biztosítása érdekében zár alá helyeztetik, kivéve a termésnek azt a részét, amelyre a termelőnek saját gazdaságában vetőmag céljára szüksége van. A termelő zár alá vett termését el nem idegenítheti, fel nem használhatja, fel nem dolgozhatja, sem azzal a zár tartama alatt egyébként nem rendelkezhetik és azt szállítási igazolvány (5. §.) nélkül csak a kereskedelemügyi miniszter engedélyével szabad elszállítania vagy elszállíttatnia annak a törvényhatóságnak a területéről, amelyben a repce termett; köteles azonban a zár alá vett termés kellő megőrzéséről gondoskodni.

2. §.

A kereskedelemügyi miniszter a zár alá vett készleteket a közszükséglet igényeinek szem előtt tartásával indokolt esetben a feltételek egyidejű megállapításával a zár alól egészen vagy részben feloldhatja.

3. §.

Az 1915. évi április hó 8. napján 1.198/1915. M. E. szám alatt kiadott rendeletnek a jövőbeli termés adásvételét eltiltó rendelkezései a zár alól a kereskedelemügyi miniszter által feloldott repcetermésre nem nyernek alkalmazást.

A jövőbeli mezőgazdasági termésből várt egyes terményekre előleg nyujtásáról szóló 1915. évi május hó 20. napján 1.761/1915 M. E. szám alatt kiadott rendelet érintetlenül marad.

4. §.

Az a termelő, aki zár alá vett repcetermését az 1. §. ellenére elidegeníti, felhasználja, feldolgozza, vagy azzal az 1. §. ellenére egyébként rendelkezik, úgyszintén az a termelő, aki repcetermését annak a törvényhatóságnak a területéről, amelyen az termett az 1. §. ellenére elszállítja vagy elszállíttatja, vagy termésének megőrzéséről az 1. §. ellenére kellően nem gondoskodik, kihágást követ el és az 1912 : LXIII. t.-c. 15. §-ának második bekezdésében megjelölt közigazgatási hatóság által az 1914 : L. t.-c. 9. §-a értelmében két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ottani jogszabályok szerint hivatott hatóságok járnak el.

2. A repcének vasúton, hajón vagy gépkocsin való szállítása.

5. §.

A búza-, rozs-, árpa-, tengeri- és burgonyakészleteknek, valamint az ezekből előállított lisztnek és rizslisztnek vasúton, hajón vagy gépkocsin történő szállításához szükséges igazolványok tárgyában 1915. évi március hó 17. napján 952/1915. M. E. szám alatt kiadott rendeletben foglalt rendelkezések a repcekészletek szállítására is kiterjesztetnek azzal az eltéréssel, hogy repcére nézve a szállítási igazolványokat kizárólag a kereskedelemügyi miniszter állítja ki.

3. Záró rendelkezés.

6. §

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe és hatálya a a magyar szent korona országainak egész területére kiterjed. Horvát-Szlavonországokban ezt a rendeletet, amennyiben végrehajtása az ottani önkormányzat körébe tartozik, a bán hajtja végre. Amennyiben ez a rendelet oly jogszabályokra hivatkozik, amelyeknek hatálya Horvát-Szlavonországokra nem terjed ki, helyettük ezekben az országokban az ottani jogszabályok irányadók.

Budapest, 1915. évi június hó 7. napján.

A m. kir. minisztérium 2.177/1915. M. E. számú rendelete a repceolaj zár alá vételéről, a repceolajkészletek bejelentéséről és a repceolajnak vasuton, hajón vagy gépkocsin történő szállításához szükséges igazolványokról.

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. a repceolaj zár alá vétele.

1. §.

Mindazok a repceolajkészletek, amelyek a jelen rendelet életbelépténen napján az előállításukkal, forgalombahozatalukkal vagy szállítmányozásukkal foglalkozó egyének és cégek tulajdonában, birtokában, kezelésében vagy őrizetében akár saját, akár idegen helyiségben vannak, a közszükséglet célszerű biztosítása érdekében — a 2. §-ban meghatározott kivétellel — zár alá helyeztetnek.

Zár alá helyeztetnek azok a repceolajkészletek is, amelyeket a jelen rendelet hatálya alatt utóbb fognak előállítani.

A zár alá vett repceolajkészletek el nem idegeníthetők, fel nem használhatók, fel nem dolgozhatók és azokkal a zár tartama alatt egyébként sem lehet rendelkezni és azoknak kellő megőrzéséről az az egyén vagy cég, akinek a készletek tulajdonában vagy birtokában vannak, gondoskodni köteles.

2. §.

A zár alá vétel nem terjed ki a repceolaj forgalombahozatalával foglalkozó egyéneknél és cégeknél a jelen rendelet életbelépténen napján meglevő azokra a készletekre, amelyeknek mennyisége egy métermázsát meg nem halad.

A repceolaj előállításával foglalkozó egyének és cégek a zár alá vett készleteikből azokat a mennyiségeket, amelyekre saját ipari üzemük céljára szükségük van, erre a célra szabadon felhasználhatják.

3. §.

A kereskedelemügyi miniszter a zár alá vett készleteket a közszükséglet igényeinek szem előtt tartásával indokolt esetekben a feltételek egyidejű megállapításával a zár alól egészen vagy részben feloldhatja.

4. §.

Aki a zár alá vett repceolajkészletet az 1. §. ellenére elidegeníti, felhasználja, feldolgozza, vagy azzal az 1. §. ellenére egyéb-

ként rendelkezik, úgyszintén az, aki a repceolajkészletek megőrzéséről az 1. §. ellenére kellően nem gondoskodik, kihágást követ el és az 1912 : LXIII. t.-c. 15. §-ának 2. bekezdésében megjelölt közigazgatási hatóság által az 1914 : L. t.-c. 9. §-a értelmében két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ottani jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

2. A repceolajkészletek bejelentése.

5. §.

Az 1. §. értelmében zár alá vett repceolajkészleteket az ott említett egyének és cégek kötelesek legkésőbb 1915. évi julius hó 1. napjáig bezárólag az 1915. évi junius hó 25. napján volt állapot szerint és azon túl hónaponként legkésőbb a hónap 8. napjáig bezárólag az előző hónap utolsó napján volt állapot szerint a hatóságnak (6. §.) bejelenteni. Aki üzemében állít elő repceolajat, köteles bejelentésében egyúttal az előző hónap tényleges termelését és a folyó hónap előrelátható termelését feltüntetni.

Azokat a készleteket, amelyek 1915. évi június hó 25. napján, vagy ezt követőleg valamely hónap utolsó napján fuvarozás alatt állanak, a címzett köteles — és pedig a rendeltetési helyre érkezésük után haladéktalanul — bejelenteni.

6. §.

A bejelentést annál az elsőfokú iparhatóságnál (kis és nagyközségekben a főszolgabírónál, rendezett tanácsú városokban a tanácsnál, törvényhatósági joggal felruházott városokban a rendőrkapitánynál, Budapest székesfővárosban a kerületi előljáróságnál, Fiume városában és kerületében a rendőrkapitánynál) kell benynjtani, amelynek területén a készletek vannak.

A bejelentéshez az előbbi bekezdésben említett hatóságoknál és a községi előljáróságoknál kapható bejelentőlapokat kell felhasználni és azokat két példányban az összes rovatok kitöltésével kell benyujtani. Postai úton való beküldés esetében a bejelentőlapokat legkésőbb a határidő utolsó napján kell postára adni. Az elsőfokú iparhatóság a bejelentőlapok egyik példányát megtartja, a másikat pedig késedelem nélkül közvetlenül a kereskedelemügyi miniszterhez terjeszti fel.

7. §.

A készletről a bejelentésre kötelezettnek pontos raktárkönyvet kell vezetnie oly módon, hogy abból a készlet mennyiségének változása és az, hogy hová fordíttatott, bármikor megállapítható legyen.

Az elsőfokú iparhatóságnak (6. §.) az 1914 : L. t.-c. 2. §-a értelmében a bejelentett adatok helyességének megállapítása végett jogában áll a bejelentésre kötelezettnek készleteit, raktárait és üzleti könyveit megvizsgálni.

8. §.

Aki a jelen rendeletben megszabott bejelentési kötelességét megszegi, a valóságnak meg nem felelő adatokat jelent be, a birtokában levő készletet a hatóság előtt eltitkolja, vagy az ellenőrzést meghiusítja, az — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, — kihágást követ el és az 1912 : LXIII. t.-c. 15. §-ának 2. bekezdésében megjelölt közigazgatási hatóság által az 1914 : L. t.-c. 9. §-a értelmében két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ott érvényes jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

3. Repceolajnak vasúton, hajón vagy gépkocsin való szállítása.

9. §.

A buza-, rozs-, árpa-, tengeri- és burgonyakészleteknek, valamint az ezekből előállított lisztnek és rizslisztnek vasúton, hajón, vagy gépkocsin történő szállításához szükséges igazolványok tárgyában 1915. évi március hó 17. napján 952/1915. M. E. szám alatt kiadott rendeletben foglalt rendelkezések a repceolajkészletek szállítására is kiterjednek a következő eltérésekkel:

1. a repceolajra nézve a szállítási igazolványokat kizárólag a kereskedelemügyi miniszter állítja ki;

2. a vasúti vagy hajózási állomás által fuvarozás vagy tárolás végett 1915. évi június hó 25. napja előtt már átvett küldeményekről szállítási igazolvány bemutatása nem szükséges.

4. Vegyes és záró rendelkezések.

10. §.

Repceolajnak vámkülföldről való beszerzésére a jelen rendelet intézkedései nem vonatkoznak.

11. §.

A m. kir. minisztérium által az 1915. évi repcetermésnek zár alá vétele és a repcének vasúton, hajón vagy gépkocsin történő szállításához szükséges igazolványok tárgyában 1915. évi junius hó 7. napján 1.924/915. M. E. szám alatt kiadott rendelete, amennyiben a repcetermés zár alá vételéről rendelkezik, a jelen rendelet életbeléptének napjával hatályát veszti. Ehhez képest az 1915. évi repcetermésre elrendelt zárlat ezzel a nappal megszünik. Továbbra is érvényben maradnak azonban az idézett rendeletnek azok a rendelkezései, amelyek a repcének vasúton, hajón, vagy gépkocsin történő szállításához szükséges igazolványokról szólnak.

A m. kir. minisztériumnak a repcéért (repcemagért) követelhető legmagasabb ár megállapítása tárgyában 1915. évi június hó 14. napján 2.010/915. M. E. szám alatt kiadott rendelete érintetlenül marad.

12. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe és hatálya a magyar szent korona országainak egész területére kiterjed. Horvát-Szlavonországokban azonban a bejelentési kötelezettség végrehajtása céljából szükséges rendelkezéseket a bán teszi meg.

Budapest, 1915. évi június hó 24. napján.

Retorziós rendelet.

A m. kir. kereskedelemügyi és pénzügyi miniszterek 22.961/K. M. számú rendelete a 8.286/1914. M. E. és a 9.051/1914. M. E. számú rendeletekben megállapitott fizetési tilalom alól kivétel engedélyezése iránt.

A m. kir. minisztérium 8.286/1914. és 9.051/1914. M. E. számú rendeleteinek 1. §-ában a Britbirodalommal, Franciaországgal és Oroszországgal szemben megállapitott pénz- és értékpapir elvonási tilalom alól az előbb idézett rendelet 5. §-a alapján általában kivétetnek azok a fizetések és egyéb szolgáltatások, amelyek britbirodalmi, franciaországi vagy oroszországi székhelyű egyéni vagy társas cégek javára e cégeknek a háborús események következtében a magyar szent korona országai vagy az Ő Felsége uralkodása alatt álló többi országok és tartományok vagy pedig valamely szövetséges vagy semleges állam területére költözött oly tagjai (cégtulajdonos, cégtárstulajdonos) részére történnek, akik magyar vagy osztrák állampolgárok vagy bosnyák-hercegovinai tartományi illetőségű egyének vagy valamely szövetséges vagy semleges állam polgárai.

Budapesten, 1915. évi április hó 16-án.

Rézgálic lefoglalása és maximális ára.

A m. kir. minisztérium 1.058/1915. M. E. számú rendelete a rézgálic és a peronospora viticola vagy más növényi gombabetegség ellen használt egyéb réztartalmú védekezőszerek készleteinek bejelentése tárgyában.

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott 1912 : LXIII. törvénycikket és a hadiszolgáltatásokról szóló 1912 : LXVIII. törvénycikket kiegészitő 1914 : L. t.-c. 2. §-a alapján a következőket rendeli :

1. §.

A rézgálic (kékgálic, kékkő, rézszulfát, rézvitriol), továbbá a peronospora viticola vagy más növényi gombabetegség ellen használt egyéb réztartalmú védekezőszerek (mint pl. Aschenbrandt-féle, Adria-féle vagy másféle bordói por és rézkénpor, Azurin, Antiperonospora, Antifillox, Antoid, Bosznapaszta, Cucasa, Florcus, Forchin, Kecskeméti gyantalisztes por, Mementhol, Noe, Pasta Cafaro, Permett, Permol, Penészpor, Provino, Pulvazuro, Rézmészpor, Sulfid, Tenax, Titán, Unicum, Villám stb. elnevezésű peronospora elleni szerek) készletei az alább következő §-okban foglalt rendelkezések értelmében bejelentendők.

2. §.

Bejelentés alá a rézgálicból és az 1. §-ban emlitett egyéb védekezőszerekből azok a készletek esnek :

a) amelyek az előállitásukkal vagy forgalombahozatalukkal foglalkozó egyének vagy cégek birtokában (kezelésében vagy őrizetében és pedig akár saját, akár idegen helyiségben) eladatlanul vannak ; idetartoznak azok a készletek is, amelyeket ugyancsak peronospora, vagy más növényi gombabetegség elleni védekezőszerekké (pl. a rézgálicot azurinná vagy rézkénporrá stb.) való további feldolgozás céljából tartanak készletben ;

b) amelyek az *a)* pontban emlitett egyének vagy cégek

birtokában (kezelésében, őrizetében és pedig akár saját, akár idegen helyiségben) vannak és már eladattak, de még nem szállittattak el a vevőnek;

c) amelyek útban vannak, vagyis amelyeket az *a)* pontban emlitett egyének vagy cégek a vevőknek vagy másnak, például bizományosnak, viszontelárúsitónak stb. elküldöttek, de amelyeknek átvételéről még nem kaptak értesitést;

d) amelyeket az *a)* pontban emlitett belföldi cégek vagy egyének külföldről (Ausztriából is) megvettek, de amelyek még az eladónál vannak;

e) amelyeket a Magyar Szent Korona országainak területén, folyó évi augusztus hó végéig, ezután fognak előállitani;

f) amelyeket ezután fognak a Magyar Szent Korona országainak területére folyó évi augusztus hó végéig behozni.

Azok a készletek, amelyek az *a)*, *b)*, *c)* és *d)* pontok alá esnek, már most, azok pedig, amelyek az *e)* és *f)* pontok alá esnek, előállitásuk illetőleg behozataluk után lesznek bejelentendők. (Lásd a 4. §. harmadik és negyedik bekezdését.)

Nem esik bejelentés alá az a készlet, amelyet birtokosa saját szőlőjében, kertészetében, mezőgazdaságában vagy saját ipari üzemében való felhasználás céljából már beszerzett és tényleg át is vett, kivéve azt a készletet, amelyet az *a)* pont szerint, a peronospora vagy más növényi gombabetegség elleni védekezőszerekké való további feldolgozás céljából tart raktáron.

A közforgalmú vasutaknak, valamint a posta- és távirdaigazgatásnak birtokában lévő és saját szükségletük fedezésére szolgáló rézgálic-készlet szintén nem esik bejelentés alá.

3. §.

A bejelentést a 2. §. *a)* és *b)* pontja alá tartozó esetekben az köteles megtenni, akinek birtokában (raktárában, kezelésében, őrizetében stb.) a bejelentendő anyagok vannak. Azt a készletet, amely valamely beraktározással foglalkozó cégnél vagy egyénnél van elhelyezve, az köteles bejelenteni, aki azt megőrzés végett letette vagy átadta, kivéve azt az esetet, amikor a beraktározott árút külföldi cég vagy egyén tette le, mert ilyen esetben a beraktározó vállalat köteles a bejelentés megtételére.

A 2. §. *c)* pontja alá tartozó esetekben az eladó, a 2. §. *d)* és *f)* pontjai alá tartozó esetekben a vevő, a 2. §. *e)* pontja alá tartozó

esetekben pedig az illető védekező anyagok előállitója köteles a bejelentés megtételére.

4. §.

A bejelentést mindenkinek, aki erre köteles, közvetlenül a M. Kir. Központi Statisztikai Hivatalhoz (Budapest, Heltai Ferenc-utca 5. szám) kell beküldenie.

A bejelentéshez az idecsatolt minta szerinti bejelentőlapot kell használni.*) Ilyen bejelentőlapok a M. Kir. Központi Statisztikai Hivatalnál (Budapest, Heltai Ferenc-utca 5. szám), továbbá kis- és nagyközségekben az előljáróságnál, rendezett tanácsú és törvényhatósági joggal felruházott városokban, valamint Fiume városban a polgármesternél, Budapest székesfővárosban a kerületi előljáróságoknál ingyen kaphatók. Ugyanezen minta szerint a bejelentőlapot maga a bejelentő is elkészitheti.

A bejelentés a 2. §. *a), b), c)* és *d)* pontjai alá tartozó mennyiségeket illetőleg, a folyó évi március hó 26-ik napján volt állapotnak megfelelőleg, legkésőbb folyó évi április hó 7-ig teendő meg. Postai úton való beküldés esetében a bejelentőlapot legkésőbb a határidő utolsó napján kell postára adni.

A 2. §. *e)* pontja alá eső, ezután előállitandó mennyiségeket havonkint kétszer és pedig minden hónap 1-én és 16-án, a 2. §. *f)* pontja alá eső azon mennyiségeket pedig, amelyeket ezután fognak a Magyar Szent Korona országainak területére behozni, esetről-esetre, megérkezésük után legkésőbb nyolc nap alatt kell bejelenteni.

5. §.

A bejelentésre kötelezettek a bejelentett készletekről pontos raktárkönyvet tartoznak vezetni oly módon, hogy abból a készlet mennyiségének változása és az, hogy hova fordittatott, bármikor megállapitható legyen.

Elidegenités esetében a raktárkönyvben a megszerző fél nevét és lakóhelyét, ha pedig az árú már elszállittatott, azt is fel kell jegyezni, hogy mikor és hová küldetett.

6. §.

A közigazgatási hatóságnak jogában áll az 1914 : L. t.-c. 2. §-a értelmében a bejelentett adatok helyességének megállapitása

*) A minta közlését nem tartottuk szükségesnek.

céljából a bejelentésre kötelezettnek készleteit, raktárait és üzleti könyveit megvizsgálni.

7. §.

Az a bejelentésre kötelezett, aki az 1. §-ban emlitett anyagokból a 2. §. szerint bejelentés alá eső készletét be nem jelenti, vagy nem a valóságnak megfelelően jelenti be, a hatóság előtt eltitkolja vagy az ellenőrzést meghiusitja, — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, — kihágást követ el és az 1914 : L. t.-c. 9. §-a értelmében két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban a kihágás miatt az ott érvényes jogszabályok szerint hivatott hatóságok járnak el.

8. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya kiterjed a Magyar Szent Korona országainak egész területére; Horvát-Szlavonországokban azonban a bejelentési kötelezettség végrehajtása céljából szükséges rendelkezéseket a bán teszi meg.

Kelt Budapesten, 1915. évi március hó 25-ik napján.

A m. kir. minisztérium 1.488/1915. M. E. számú rendelete a rézgálic legmagasabb árának megállapitása és a rézgálickészleteknek gazdasági célra való igénybevétele tárgyában.

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott 1912 : LXIII. törvénycikket és a hadiszolgáltatásokról szóló 1912 : LXVIII. törvénycikket kiegészitő 1914 : L. törvénycikk 1—3. §-ai alapján a következőket rendeli :

1. §.

Az 1915. évi április hó 29-ik napja után eladott rézgálicért követelhető legmagasabb ár kilogrammonkint 1 korona 80 fillérben állapittatik meg.

A rézgálicnak ezen legmagasabb árában, ha helyben vasút-

vagy hajóállomás vagy postahivatal van, a vasút- (hajó-) állomásra, illetőleg postára való szállitás és feladás költsége és ha a rézgálic eredeti gyári csomagolásban (hordóban) szállittatik, a csomagolás (hordó) ára is benne foglaltatik.

Ha a rézgálic nem eredeti csomagolásban, hanem kisebb mennyiségekre felosztva szállittatik a vevőnek, akkor a csomagoláshoz használt anyagok (u. m. zsákok, ládák, dobozok stb.) tényleges beszerzési ára s ezenfelül kilogrammonkint még legfeljebb 4 (négy) fillér csomagolási költség a tiszta súlyú rézgálic árán felül felszámitható.

2. §.

A földmívelésügyi miniszter felhatalmaztatik, hogy a rézgálic előállitásával vagy forgalombahozatalával foglalkozó egyének és cégek rézgálickészleteit az 1914 : L. t.-c. 3. §-a alapján a jelen rendelet 1. §-ában megállapitott legmagasabb áron gazdasági célra igénybe vehesse és az általa meghatározandó áron a gazdaközönség rendelkezésére bocsássa.

Ez az igénybevétel nem terjedhet ki arra a rézgálicra, melyet a gazda a saját gazdaságában a peronospora viticola vagy más növénygombabetegség ellen való védekezésre való felhasználás végett bezárólag 1915. évi április hó 29-éig már megvett, még abban az esetben sem, ha a megvett rézgálic még az eladónál van is.

Az igénybevételnél követendő eljárás tekintetében a földmívelésügyi miniszter intézkedik.

3. §.

Arra a rézgálicra, amelyet 1915. évi április hó 29-ike után külföldről fognak behozni, vagy belföldön fognak előállitani, az 1. és a 2. §-ok rendelkezései nem terjednek ki. E mentesség feltételeinek igazolását a földmívelésügyi miniszter szabályozhatja.

4. §.

Aki rézgálicot az 1. §-ban megszabott legmagasabb árnál drágábban árúsit, — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, — kihágást követ el és az 1914 : L. t.-c. 9. §-a értelmében két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországok területén e kihágás miatt az ott érvényes jogszabályok szerint hivatott hatóságok járnak el.

5. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya kiterjed a magyar szent korona országainak egész területére; Horvát-Szlavonországokban azonban a rézgálickészletek igénybevétele céljából szükséges intézkedését a bán teszi meg.

Budapesten, 1915. évi április hó 29-ik napján.

A m. kir. földmívelésügyi miniszter 48.055/1915. számú rendelete a rézgálickészleteknek gazdasági célra való igénybevétele tárgyában.

A m. kir. minisztérium f. évi április hó 29-én 1.488/1915. M. E. szám alatt kelt rendeletében nyert felhatalmazás alapján a következőket rendelem:

1. §.

Mindazon rézgálickészleteket, amelyek a jelen rendelet életbelépésének napján az előállításukkal, forgalombahozatalukvagy szállitmányozásukkal foglalkozó egyének és cégek tulajdonában vagy birtokában (kezelésében vagy őrizetében akár saját, akár idegen helyiségben) vannak és bezárólag 1915. évi április hó 29-éig gazdáknak még nem adattak el, az 1914 : L. t.-c. 3. §-a és a m. kir. miniszteriumnak 1915. évi április hó 29-én 1.488/1915. M. E. szám alatt kelt rendelete alapján, az idézett rendelet 1. §-ában megállapitott legmagasabb áron, vagyis kilogrammonkint 1 korona 80 fillérért a jelen rendelet értelmében gazdasági célra igénybevetteknek jelentem ki.

Ez az igénybevétel kiterjed az előbbi bekezdésben emlitett egyének és cégek birtokában (kezelésében vagy őrizetében) levő azokra a rézgálickészletekre is, amelyeket nem közvetlenül gazdáknak, hanem viszontelárúsitóknak adtak el, ellenben nem terjed ki arra a rézgálicra, amelyet a gazdák saját szükségletükre, a peronospora viticola vagy más növényi gombabetegség elleni

védekezésre való felhasználás végett, a fentemlitett időpontig már megvettek, még ha a megvett rézgálic az eladónál van is.

A rézgálicnak a jelen §. első bekezdésében emlitett árában, ha helyben vasút- vagy hajóállomás, vagy postahivatal van, a m. kir. miniszteriumnak 1.488/1915. M. E. sz. rendelete értelmében, a vasút- (hajó-) állomásra, illetőleg a postára való szállitás és feladás költsége és ha a rézgálic eredeti gyári csomagolásban (hordóban) szállittatik, a csomagolás (hordó) ára is benne foglaltatik. Ha ellenben a rézgálic nem eredeti csomagolásban, hanem kisebb mennyiségekre felosztva szállittatik a vevőnek, akkor a csomagoláshoz használt anyagok (ú. m. zsákok, ládák, dobozok stb.) tényleges beszerzési ára és ezenfelül kilogrammonkint legfeljebb 4 (négy) fillér csomagolási költség a tiszta súlyú rézgálic árán felül felszámitható.

2. §.

Mindazok, akiknek tulajdonában vagy birtokában az 1 §. szerinti igénybevétel alá eső rézgálic van, köteles az igénybe vett rézgálic pontos mennyiségét, valamint azt, hogy a rézgálic hol van elhelyezve (vármegye, község, utca, házszám), legkésőbb folyó évi május hó 5-éig vármegyékben az alispánnál, Budapest székesfővárosban, Fiume városában és kerületében, valamint egyéb törvényhatósági joggal felruházott városokban pedig a polgármesternél irásban bejelenteni. Amennyiben a bejelentés postán történik, azt legkésőbb folyó évi május hó 5-én postára kell adni.

3. §.

Akár megtörtént a 2. §-ban elrendelt bejelentés, akár nem, felhivásomra vagy meghatalmazottamnak vagy a közigazgatási hatóságnak felszólitására, mindenki köteles úgy a saját tulajdonát képező, valamint a bármi címen birtokában (kezelésében, őrizetében) levő rézgálickészletet — ideértve a már eladott, de még el nem szállított rézgálicok is — feltárni az általa előállitott vagy forgalomba hozott rézgálic mennyiségére, felhasználására, eladására s általában hovaforditására vonatkozó felvilágositásokat és pedig az 1.058/1915. M. E. számú rendelettel elrendelt bejelentést megelőző időre is, megadni s az ezek igazolására szükséges könyveket és iratokat is felmutatni.

4. §.

Az 1. §. szerint igénybevett készleteket birtokosuk — engedélyem nélkül — el nem idegenitheti, fel nem dolgozhatja és azokkal más módon sem rendelkezhetik, hanem köteles azokat 1915. évi junius hó 15-ik napjáig saját kárára és veszélyére, minden díj felszámitása nélkül őrizetben tartani, illetőleg ezen határidőn belül erre vonatkozó rendelkezésemhez képest s az általam vagy meghatalmazottam által megjelölendő napon az átvételre jogositottnak kiszolgáltatni, vagy pedig a megadandó címre vasútra (hajóra) vagy postára adni. Ezen hat heti határidő alatt az összes igénybevett rézgálic át fog vétetni.

5. §.

Az igénybevett rézgálic ára és az 1. §. szerint esetleg felszámitható csomagolási költség, amennyiben előre le nem fizettetnék, vasúton, hajón vagy postán való szállitás esetén utánvétel útján szedendő be a címzettől, ha pedig az átvetel helyben az eladónál történik, az átvétel alkalmával fizetendő meg.

6. §.

Az 1—5. §-okban foglalt rendelkezések csakis magára rézgálicra (vagy amint ezt még nevezni szokták: kékgálicra, kékkőre, rézszulfátra, rézvirriolra) vonatkoznak és nem terjednek ki a m. kir. miniszterium 1915. évi március hó 25-iki napján 1.058/M. E. szám alatt kiadott rendeletének 1. §-ában felsorolt egyéb peronospora viticola elleni védekező szerekre.

7. §.

Az a rézgálic, amelyet ezen rendelet életbelépése után fognak e rendelet hatályának területére külföldről behozni, vagy a belföldön előállitani, nem esik az 1. §-ban meghatározott igénybevétel alá, ha a rézgálic behozatalát annak megérkezése után azonnal, a belföldi rézgálic előállitását pedig kéthetenkint a mennyisgnek és a rézgálic elhelyezésének pontos feltüntetése s az idevonatkozó igazoló okmányok (szállitólevél, stb.) bemutatása mellett hozzám bejelentik. Ha az ilyen rézgálicnak az 1. §-on alapuló igénybevétel alól való mentességét az is megszerezni kivánja, akinek a külföldről ezentúl behozott vagy a belföldön ezentúl előállitott rézgálicot eladták, ennek a vételt, az

eladó megnevezésével és a vételt igazoló okmányok bemutatásával, a rézgálic elhelyezésének pontos feltüntetése mellett, hozzám haladéktalanul be kell jelentenie.

8. §.

Aki az igénybevett rézgálickészletet vagy annak egy részét ezen rendelet ellenére elidegeniti vagy feldolgozza, vagy pedig azzal ezen rendelet ellenére más módon rendelkezik, úgyszintén az is, aki az igénybevett rézgálickészletet a 2. §. rendelkezésének megfelelőleg be nem jelenti, továbbá aki rézgálickészletét, a jelen rendelet ellenére, fel nem tárja, elrejti vagy eltitkolja, vagy a hatóságnak valótlan adatot jelent be, — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el és az 1914 : L. t.-c. 9. §-a értelmében két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

9. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe.

Budapesten, 1915. évi április hó 29-ik napján.

Szabadalmi és védjegyügyek.

A m. kir. kereskedelemügyi miniszter 13.221/1915. számú hirdetménye az ipari tulajdonjogi oltalom terén tett kivételes intézkedéseknek Spanyolország és Svédország alattvalóira való kiterjesztése tárgyában.

Az 1914. évi 87.021. számú rendeletem 2. §-ának megfelelőleg ezennel közhirré teszem, hogy Spanyolország és Svédország az ipari tulajdonjogok terén idegen államok honosainak is oly természetű kedvezményeket nyujtanak, mint aminők előidézett rendeletemben nyertek a magyar szent korona országaira nézve megállapitást.

Ehhez képest Spanyolország és Svédország alattvalói a 87.021/1914. számú rendeletemben megállapitott kedvezményekre a viszonosság alapján igényt tarthatnak.

Budapesten, 1915. évi március hó 8-án.

A m. kir. kereskedelemügyi miniszter 20.472/1915. számú hirdetménye a védjegyoltalom terén tett kivételes intézkedéseknek a Németbirodalom alattvalóira való kiterjesztése tárgyában.

Az 1914. évi 76.311. számú rendeletem 6. §-ának megfelelőleg ezennel közhirré teszem, hogy a Németbirodalom a védjegyoltalom terén, a viszonosság feltétele mellett idegen államok honosainak is, oly természetű kedvezményeket nyujt, mint aminőt az előlidézett rendeletemben és az annak kiegészitéseként kiadott 1914. évi 90.591. számú rendeletemben a magyar szent korona országaira nézve nyertek megállapitást.

Ehhez képest a Németbirodalom alattvalói a 76.311/1914. és 90.591/1914. számú rendeleteimben megállapitott kedvezményekre a viszonosság alapján igényt tarthatnak.

Budapesten, 1915. évi április hó 16-án.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter 1915. évi 24.685. számú rendelete a találmányi szabadalmakról szóló 1895 : XXXVII. törvénycikk 45. §-ában megállapitott évi díjak fizetési határidejének meghosszabbitása tárgyában.

A háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott 1912 : LXIII. törvénycikk 16. §-ában nyert felhatalmazás alapján a m. kir. miniszterium által 6.981/1914. M. E. szám alatt kibocsátott rendelet értelmében a következők rentedelem :

1. §.

Az 1915. évi január hó 10-én 87.021/1914. szám alatt kiadott rendeletemnek azt az intézkedését, amelynek értelmében a szabadalmi évi díjak és pótdíjak fizetésére megállapitott határidőknek folyása 1915. évi április hó 30. napjáig szünetel, akként módositom, hogy e szünetelés tartama 1915. évi augusztus hó 31. napjáig terjed.

Egyebekben előlidézett rendeletem változatlanul hatályban marad.

2. §.

Ez a rendelet azonnal hatályba lép.

Budapesten, 1915. évi április hó 22-én.

A m. kir. kereskedelemügyi miniszter 1915. évi 40.000/IV. számú rendelete a védjegyek oltalmáról szóló 1890. évi II. és 1895. évi XLI. törvényczikkben megállapitott határidők meghosszabbitása tárgyában.

A háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott 1912. évi LXIII. törvénycikk 16. §-ában nyert felhatalmazás alapján a magyar királyi minisztérium által 6.981/1914. M. E. szám alatt kibocsátott rendelet értelmében a következőket rendelem :

1. §.

Azoknak a védjegyeknek a megújítására, amelyeket az oltalom fentartása céljából 1914. évi július hó 26. napja után meg kellett vagy meg kell hosszabbítani, későbbi rendeletben megállapítandó naptól számított három hónapig halasztást engedélyezek.

2. §.

Az 1914. évi október hó 21-én 76.311. szám alatt kelt rendeletemnek 2—6. §-ai továbbra is megfelelően alkalmazandók.

3. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép hatályba. Ettől a naptól kezdve az 1914. évi október hó 21-én 76.311. szám alatt kelt rendeletem 1. §-ának és az 1914. évi december hó 31-én 90.591. szám alatt kelt rendeletemnek helyébe a jelen rendelet lép.

Budapest, 1915. június hó 28-án.

Szociálpolitika.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter 1914. évi 60.061. számú rendelete valamennyi magyarországi törvényhatósághoz a vasárnapi munkaszünetnek a hadiállapot tartamára való felfüggesztéséről.

A hadi állapotra való tekintettel, törvényben biztositott jogomnál, a hadiállapot tartamára a munkaszünetet az 1891 : XIII. törvénycikk hatálya alá tartozó mindennemű munkára, üzemre és elárusitásra nézve felfüggesztem. Intézkedésem tartalmát közölje a hatósága alá tartozó rendészeti és iparhatóságokkal, valamint a közönséggel.

Budapesten, 1914. évi augusztus hó 8-án.

A m. kir. pénzügyminiszter 1914. évi 97.749. számú rendelete, a vasárnapi munkaszünetnek a bányászati és kohászati üzemekre, az állami pénzverdére, valamint az állami egyedáruságokra és az azokkal összekötött vállalatokra nézve a hadiállapot tartamára való felfüggesztéséről.

Az ipari munkának vasárnapi szüneteléséről szóló 1891. évi XIII. t.-c. 5. §-ában nyert felhatalmazás alapján megengedem, hogy a bányászati és kohászati üzemeknél, az állami pénzverdénél, valamint az állami egyedáruságoknál és az azokkal összekötött vállalatoknál a hadiállapot tartama alatt az összes munkálatok vasárnapokon és Szent István napján is végeztethessenek, és hogy a dohányárusok a hadiállapot ideje alatt, a dohánygyártmányok eladását a munkaszüneti napokon is folytathassák.

Budapesten, 1914. évi augusztus hó 20-án.

A m. kir. belügyminiszter 24.565/IX./1915. számú körrendelete a munkanélküliek segélyezése tekintetében az osztrák állampolgároknak a magyar állampolgárokkal azonos elbánásban részesitése tárgyában.

(Valamennyi törvényhatóság első tisztviselőjének.)

Az osztrák belügyminiszter úr 1914. évi október hó 24-én 40.962. sz. alatt kelt átiratával tudomásomra hozta azt, hogy a

birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok (Galiczia és Bukovina kivételével) közigazgatási hatóságait oda utasitotta, miszerint a munkanélküliek javára meginditott gazdasági és emberbaráti akciónál a hatóságok területén tartózkodó magyar és osztrák állampolgárok teljesen azonos elbánásban részesittessenek.

Erre való tekintettel felhivom $\frac{\text{Alispán}}{\text{Polgármester}}$ urat, sziveskedjék megfelelő módon gondoskodni arról, hogy a törvényhatóság területén működő hatóságok, valamint mindazok a régibb idő óta vagy csak most, a háború idejére alakult szervezetek (egyesületek, egyesülések, bizottságok stb.), amelyek a törvényhatóság területén a munkanélküliség enyhitése céljából fejtenek ki tevékenységet (akár munkaalkalmak szerzése, akár a munkanélküliek részére hajlék, élelmiszerek, pénzsegély stb. nyujtása útján), az inségben levő munkanélküliek bárminemű segélyezése alkalmával az osztrák állampolgárokat — a mostani súlyos viszonyok között, különösen indokolt viszonosságra tekintettel — ugyanabban az elbánásban részesitsék, mint a magyar állampolgárokat.

Végül felhivom $\frac{\text{Alispán}}{\text{Polgármester}}$ urat, hogy a hatósága területén segélyre szoruló és munkanélküli (menekült) osztrák honosok nyilvántartásba vétele iránt tett intézkedés eredményéről ide mielőbb jelentést tenni sziveskedjék.

Budapesten, 1915. évi március hó 17-én.

A m. kir. Állami Munkásbiztositási Hivatal 4.253. számú körrendelete a katonai szolgálatot teljesitő munkaadók évi balesetbiztositási munkabér-kimutatásainak beszerzésénél követendő eljárás tárgyában.

Az országos munkásbeteg egélyző és balesetbiztositó s valamennyi kerületi munkásbiztositó pénztárnak.

A balesetbiztositási kötelezettség alá tartozó azok a munkaadók, akik ötnél több munkást alkalmaznak, az évenkint általuk kifizetett munkabérekről és egyéb javadalmazásokról a 48.323/908. számú kereskedelemügy miniszteri rendelet 24. és 25. szakaszában meghatározott módozatok mellett a m. kir. Állami Munkásbiztositási Hivatal 3.700. sz. rendeletével (lásd Munkásbiztositási Közlöny 1910. évfolyam 13. számában) előirt, a kerületi munkásbiztositó pénztárak által nekik megküldött kimutatást kitölteni és a követ-

kező év február havának 15-éig az illetékes kerületi munkásbiztositó pénztárnak megküldeni kötelesek.

Felmerült az a kérdés, hogy a kerületi munkásbiztositó pénztárak azokkal a munkaadókkal szemben, akik a szóban levő munkabérkimutatást azért, mert katonai szolgálatot teljesitenek, az 1914. évre vonatkozólag eddig nem ál itották ki és nem küldték meg, minő eljárást kövessenek. Ezért a m. kir. állami munkásbiztositási hivatal a következőkre utasitja a kerületi munkásbiztositó pénztárakat.

1. Ha a katonai szolgálatot teljesitő munkaadónak balesetbiztositási kötelezettség alá eső üzeme nem szünetel, hanem azt a munkaadó megbizottja folytatja, a kerületi pénztár az előirt kimutatási minta megküldésével az üzemvezető megbizottat hivja fel arra, hogy a kimutatás rovatait pontosan töltse ki és a pénztárnak postafordultával küldje meg.

2. Ha a katonai zolgálatot teljesitő munkaadó üzeme szünetel ugyan, de a munkaadó nem a harctéren, hanem helyi alkalmazásban teljesit katonai szolgálatot, a kerületi pénztár hivja föl a munkaadót arra, hogy a munkabérkimutatásnak azonnali kitöltése és beszolgáltatása, illetőleg az 1914. évi bér- és fizetési jegyzékeknek a pénztárnál való fölmutatása iránt azonnal intézkedjék. Utóbbi esetben a bemutatott bér- és fizetési jegyzékek alapján a munkabérkimutatást a kerületi pénztár maga készíti el.

3. Ha a munkaadónak üzeme szünetel, ő maga pedig a harctéren, illetőleg meg nem állapitható helyen teljesit katonai szolgálatot és a pénztárnak olyan megbizottról sincs tudomása, aki a munkaadó helyett a munkabérkimutatás adatait beszolgáltathatná, ebben az esetben a pénztár alkalmas módon hivatalból állapitsa meg azt, hogy az üzem mikor szüntettetett be, illetőleg az 1914. év folyamán mennyi ideig folytattatott, s hogy ez idő alatt az illető üzem betegség esetére biztositásra kötelezett alkalmazottai után mennyi betegsegélyezési járulék rovatott ki.

4. Ha végül a katonai szolgálatot teljesitő munkaadó vagy megbizottja a munkabérkimutatást, illetőleg a bér- és fizetési jegyzékeket a fentebbiekben jelzett felhivás dacára sem szolgáltatja be a kitüzendő határidő alatt, a kerületi pénztár ebben az esetben a fentebb 3. pont alatt emlitett módon járjon el.

Miután az Országos Pénztárnak az 1914. évi munkabérkimutatásokra az ez évi balesetbiztositási költségek kirovásának

céljaira haladéktalanul szüksége van, az Állami Munkásbiztositási Hivatal utasitja a kerületi munkásbiztositó pénztárakat, hogy a fentebb 1—4. pontok alatt emlitett intézkedéseket azonnal tegyék meg és a katonai szolgálatot teljesitő munkaadóktól beszerzett, vagy a pénztár által a 2. pont értelmében kiállitott munkabérkimutatásokat, illetőleg a 3. és 4. pontban emlitett adatokat közvetlenül az Országos Pénztárhoz e rendelet vételétől számitott 8 (nyolc) napon belül felelősség terhe alatt okvetlenül terje szék fel.

A hivatal ez alkalommal arra is utasitja a kerületi pénztárakat, hogy a polgári foglalkozásukban megmaradt balesetbiztositásra kötelezett üzemet fenntartó munkaadók által az 1914. évre vonatkozólag beszolgáltatott munkabérkimutatásokat, amennyiben az eddig még meg nem történt volna, az Országos Pénztárhoz haladéktalanul küldjek be, azokkal a munkaadókkal szemben pedig, akik a szóban levő kimutatást eddig nem szolgáltatták be, a kimutatás kitöltése, illetőleg az abban kivánt adatok beszerzése iránt azonnal és oly módon intézkedjenek, hogy az 1914. évre vonatkozó összes munkabérkimutatások az Országos Pénztárhoz a fentebb kitűzött határidő alatt szintén felterjesztessenek.

Budapest, 1915. évi május hó 6 án.

A m. kir. minisztérium 2.826/1915. M. E. számú rendelete a hadbavonult gazdatisztekről.

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott 1912 : LXIII. t.-c. 16. §-ában, valamint az ugyanezen törvénycikket és az 1912 : LXVIII. törvénycikket kiegészitő 1914 : L. t.-c. 14. §-ában kapott felhatalmazás alapján a birtokos és a gazdatiszt közötti jogviszonyok szabályozásáról szóló 1900 : XXVII. t.-c. szabályainak kiegészitéséül — a következőket rendeli :

1. §.

Ha a gazdatiszt katonai szolgálatot teljesit, vagy a katonai szolgálatot teljesitő személyekkel egy tekintet alá esik (1.380/1915. M. E. számú rendelet 3. §-a) és emiatt gazdatiszti szolgálatának teljesitésében három hónapot meghaladó időre akadályozva van : az akadályozás idejére az első három hónapon túl járandóságait nem követelheti.

A birtokos azonban (1900. XXVII. t.-c. 28. §.) köteles a gazdatisztnek a szolgálat helyén birt lakásban visszamaradt családtagjait a lakás, a kert, a kikötött állattartás és tüzelőanyag egészének, valamint a gazdatiszt minden egyéb természetbeli járandósága felének élvezetében meghagyni.

Ha a gazdatiszt a természetbeni járandóságoknak vagy azok egy részének megváltása fejében készpénzilletményben részesül, a visszamaradt családtagok részére ezen készpénzilletménynek felét kell kiszolgáltatni. Ha pedig a gazdatisztnek a lakáson, kerthasználaton, állattartáson és tüzelőanyagon, vagy ezeknek készpénzbeli egyenértékén kivül sem más természetbeli járandósága, sem ilyennek megváltása fejében kikötött készpénzilletménye nincs, a visszamaradt családtagok részére a gazdatiszt egész készpénzilletményének harmadrésze jár.

Ha azonban a visszamaradt családtagok az állam részéről hadisegélyben részesülnek, ezen hadisegély értéke a családot — a lakás, kert, állattartás és tüzelőanyagon kivül — ezen rendelet szerint megillető járandóságok értékébe betudható.

2. §.

Ha a birtokos az olyan gazdatiszt szolgálati szerződését, aki katonai szolgálatot teljesit vagy a katonai szolgálatot teljesitő személyekkel egy tekintet alá esik, felmondás útján megszüntetni kivánja, a felmondást — amennyiben ennek helye van — az 1900 : XXVII. t.-c. 15. §-ában meghatározott vagy a szerződésileg megállapitott időre gyakorolhatja és azt irásban a gazdatisztnek vele közös háztartásban élő feleségével, nagykorú gyermekével vagy szülőjével szemben is kijelentheti.

A felmondást a távollevő gazdatiszttel szemben az 1874 : XXXV. t.-c. 101. §-ának megfelelően közjegyző útján is hatályosan ki lehet jelenteni.

Amig a gazdatiszt a felmondás ideje alatt katonai szolgálatot teljesit, vagy a katonai szolgálatot teljesitő személyekkel egy tekintet alá esik, járandóságai tekintetében szintén az 1. §. szabályai irányadók.

Az 1. §. második és harmadik bekezdésében emlitett járandóságokat a birtokos mindaddig, amig a gazdatiszt katonai szolgálatot teljesit vagy a katonai szolgálatot teljesitő személyekkel egy tekintet alá esik, a felmondás és a szerződésnek a felmondás

következtében megszünte után is kiszolgáltatni köteles. A lakásból való kiköltözésre a gazdatiszt családjának 30 napi időt kell hagyni attól az időponttól számitva, amelyben a családnak az 1. §. második és harmadik bekezdésében emlitett járandóságokra való joga megszünik.

3. §.

A birtokos által esetleg kirendelt helyettes lakása és élelmezése tekintetében az 1900 : XXVII. t.-c. 10. §-ában foglalt szabály arra az időre is áll, amely alatt a gazdatiszt az 1. §-ban emlitett okból szolgálatának teljesitésében akadályozva van és családja az 1. §. második bekezdésében emlitett járandóságokat élvezi.

Ugyanez áll az akadályozás megszünése után is arra az időre, ameddig a helyettesnek alkalmazása tart.

Ha a birtokos által kirendelt helyettest és családtagjait a gazdatisztnek a birtokostól természetben nyujtott lakásában a visszamaradt családtagok mellett megfelelően elhelyezni nem lehet : a birtokos a gazdatiszt visszamaradt családtagjai részére ugyanabban a községben a körülményeknek megfelelő más lakást ajánlhat fel, úgy azonban, hogy az átköltözésre — melynek költségeit a birtokos viseli — a családtagoknak legalább 30 napi idejük hátramaradjon. Ily lakásváltozás esetében a helyettes élelmezéséről a visszamaradt családtagok többé gondoskodni nem kötelesek. A visszamaradt családtagok a felajánlott lakást nem kötelesek elfogadni, ha a lakásváltozás következtében az 1. §. második bekezdésében emlitett többi járandóság élvezetében lényegesen akadályozva lennének.

4. §.

Ha a katonai szolgálatot teljesitő vagy ily személlyel egy tekintet alá eső gazdatiszt a szerződés fennállásának ideje alatt meghal, az 1900 : XXVII. t.-c. 11. §-át kell alkalmazni. Ez akkor is áll, ha a halál a felmondás ideje alatt következett be.

5. §.

A jelen rendelet szabályai nem nyernek alkalmazást akkor, ha a felek a jelen rendelet életbelépte előtt bármely módon máskép állapodtak meg.

A jelen rendelet életbelépte után létrejött megállapodások,

amennyiben a jelen rendelet szabályaitól a gazdatiszt hátrányára térnek el, hatálytalanok.

6. §.

A birtokos, amennyiben a gazdatiszt járandóságait megállapodás nélkül a jelen rendeletben meghatározottnál nagyobb mértékben szolgáltatta ki, a többletet sem vissza nem követelheti, sem a jelen rendelet szerint még kiszolgáltatandó járandóságokba be nem számithatja.

Az 1. §-ban emlitett három hónapi időbe azonban azt az időt is be lehet számitani, amely alatt a gazdatiszt a jelen rendelet életbelépte előtt katonai szolgálatot teljesitett vagy a katonai szolgálatot teljesitő egyénekkel egy tekintet alá esett.

7. §.

A jelen rendelet kihirdetése napján lép életbe.

Budapesten, 1915. évi julius hó 26. napján.

Térképek, utikönyvek, képes levelezőlapok terjesztésének korlátozása.

A m. kir. minisztérium 2.449/1915. M. E. számú rendelete, egyes térképek, utikönyvek, képes levelezőlapok és ábrázolatok terjesztésének korlátozása tárgyában.

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott 1912: LXIII. t.-c. 7. §-ában nyert felhatalmazás alapján a következőket rendeli:

1. §.

Tilos akár árusítás, akár ingyenes szétosztás, közszemlére kitétel, nyilvános helyen való elhelyezés vagy szétküldés útján terjeszteni az Ő Felsége uralkodása alatt álló országok, a Német vagy a Török Birodalom területeiről készült bárminemű olyan térképeket, amelyek 1 : 50.000 vagy ennél nagyobb lépték-méretű katonai országfelvételek kiadványai, ugyanilyen vagy ennél nagyobb lépték-méretű tereprajzok vagy dombortérképek, vagy pedig 1 : 200.000 vagy ennél nagyobb lépték-méretű közönséges térképek.

Az általános katonai térkép szelvényeit azonban egyes példányokban a katonai földrajzi intézet budapesti bizományosa a fegyveres erő tisztjei és tisztviselői részére ezentúl is kiszolgáltathatja.

2. §.

A m. kir. belügyminiszter a m. kir. honvédelmi miniszterrel egyetértve, esetről-esetre megengedheti az 1. §-ban említett nyomtatványok beszerzését, ha reájuk állami vagy közgazdasági érdekben halaszthatatlan fontos munkálatok (közlekedési eszközök tervezetei, folyószabályozások, egyéb építkezések stb.) céljából vagy hatóságoknál és közvállalatoknál hivatali használat végett van szükség.

3. §.

Az 1. §-ban említett területekre vonatkozó és 1 : 200.000-nél kisebb léptékű térképeket, uti kalauzfüzeteket, utikönyveket és helyleirásokat ezentúl is szabad terjeszteni, de az ilyen nyomtatványokat az ellenséges államokba egyáltalában nem szabad,

más idegen államokba pedig csak a m. kir. belügyminiszternek a m. kir. honvédelmi miniszterrel egyetértve esetről-esetre adott engedelmével szabad küldeni.

Az előbbi bekezdésben foglalt tilalom alól az Ő Felsége uralkodása alatt álló országok területén levő gyógy- és nyaralóhelyek leírásai tekintetében a m. kir. belügyminiszter a m. kir. honvédelmi miniszterrel egyetértve kivételeket állapíthat meg.

A m. kir. belügyminiszter a honvédelmi miniszternek javaslatára a jelen §. 1. bekezdésében említett nyomtatványok terjesztését korlátolhatja vagy egészen megtilthatja, ha katonai szempontból fontos olyan adatot tartalmaznak, amelynek ismerete az ellenségnek hasznára válhatnék.

4. §.

Tilos az 1. §-ban meghatározott módon terjeszteni olyan képes levelezőlapot vagy más ábrázolatot, amely az Ő Felsége uralkodása alatt álló országok területén levő s katonai szempontból fontos tárgyakat oly részletesen és könnyen felismerhetően tüntet fel, hogy a kémkedést és az ellenség célját szolgáló egyéb felderítést megkönnyíteni nyilvánvalóan alkalmas.

Ilyen katonai szempontból fontos tárgyak lehetnek különösen: vasutak és üzemi berendezések, katonai célokra szolgáló és katonai épületek és telepek (laktanyák, lőszer — konzerv — és más gyárak, katonai sütődék, olaj- és gáztartályok, vágóhidak és vágómarhaszállások, hütőházak, csikótelepek stb.) hidak viaduktok és vizvezetékek.

5. §.

Aki a jelen rendelet rendelkezéseit megszegi, az, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és az 1912: LXIII. t.-c. 7. §-ának utolsó bekezdése alapján az ugyane törvénycikk 15. §-ában említett közigazgatási hatóságok által két hónapig terjedhető elzárással, valamint hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

6. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe.

Budapest, 1915. évi július hó 11-én.

Tőzsdei ügyek.

A m. kir. pénzügyminiszter 1915. évi 22.434. számú rendelete a cukorrépa szállitása iránt kötött szerződésekben vételárkiszámitási alapul kikötött tőzsdei árjegyzések helyettesitéséül megállapitott ár közhirré tétele tárgyában.

A m. kir. minisztériumnak a cukorrépa szállitása iránt kötött szerződésekben vételárkiszámitási alapul kikötött tőzsdei árjegyzések helyettesitése tárgyában 1915. évi január hó 26-án 368/1915. M. E. szám alatt kiadott a Budapesti Közlöny 1915. évi január hó 26-án 21-iki számában közzétett rendelete értelmében a kereskedelemügyi és földmívelésügyi miniszterekkel, Horvát-Szlavonországokra nézve az utóbbi helyett a bánnal egyetértőleg, felerészben a cukorrépa-termelők, felerészben a nyers cukorgyárak érdekeltjei köréből alakitott négytagú bizottság meghallgatása után azt az árat, amelyet a vételár kiszámitásánál — a felek újabb megállapodásának hiányában — alapul kell venni azoknak a szerződéseknek a teljesitésénél, amelyekben a szállitásra lekötött cukorrépa vételára valamely tőzsde nyers cukor árjegyzései havi átlagának alapul vételével van meghatározva, az 1915. év január havára egy métermázsa nyers cukor tekintetében a prágai tőzsdén jegyzett aussigi rakodó parti (ab Aussig Landungsplatz) középár helyett 25 K 40 f-ben, az ugyanott jegyzett prágai (ab Prag) középár helyett pedig 24 K 80 f-ben állapitom meg.

Budapest, 1915. évi február hó 25-én.

A m. kir. pénzügyminiszter 1915. évi 72.109. számú rendelete a cukorrépa szállitása iránt kötött szerződésekben vételár kiszámitási alapul kikötött tőzsdei árjegyzések helyettesitéséül megállapitott ár közhirré tétele tárgyában.

A m. kir. minisztériumnak a cukorrépa szállítása iránt kötött szerződésekben vételár kiszámítási alapul kikötött tőzsdei árjegyzések helyettesítése tárgyában 1915. évi január hó 26-án 368/1915. M. E. szám alatt kiadott s a Budapesti Közlöny 1915

évi január hó 26-án megjelent 21-ik számában közzétett rendelete értelmében a kereskedelemügyi és földmivelésügyi miniszterekkel, Horvát-Szlavonországokra nézve az utóbbi helyett a bánnal egyetértőleg, felerészben a cukorrépatermelők, felerészben a nyerscukorgyárak érdekeltjei köréből alakított négytagú bizottság meghallgatása után azt az árat, amelyet a vételár kiszámításánál — a felek újabb megállapodásának hiányában — alapul kell venni azoknak a szerződéseknek a teljesítésénél, amelyekben a szállításra lekötött cukorrépa vételára valamely tőzsde nyerscukor-árjegyzési havi átlagának alapul vételével van meghatározva, egy métermázsa nyerscukor tekintetében a prágai tőzsdén jegyzett aussigi rakodóparti (ab Aussig-Landungsplatz) középár helyett:

1915.	évi	február	havára	26 korona	70 fillérben,
1915.	»	március	»	31 »	20 »
1915.	»	április	»	31 »	20 »
1915.	»	május	»	31 »	20 »

az ugyanott jegyzett prágai (ab Prag) középár helyett pedig:

1915.	évi	február	havára	26 korona	10 fillér,
1915.	»	március	»	30 »	60 »
1915.	»	április	»	30 »	60 »
1915.	»	május	»	30 »	60 »

állapítom meg.

Budapesten, 1915. évi július hó 5-én.

Tüskésdrót-készletek lefoglalása.

A m. kir. honvédelmi miniszter 6.410/eln. 20—b. 1915. számú rendelete a tüskésdrót-készleteknek hadicélokra igénybevétele tárgyában.

A hadiszolgáltatásokról szóló 1912: LXVIII. t.-c. 24. és 27. §-a alapján a következőket rendelem:

1. §.

A fekete tüskésdrótból és cinkezett tüskésdrótból a jelen rendelet életbelépésének napján kereskedőknél és ipari vállalatoknál eladásra vagy további feldolgozásra szánt akár már el is adott minden meglevő készletet hadicélokra igénybevettnek jelentem ki.

Az igénybevétel nem terjed ki azon iparvállalatokra, melyeknek a tüskésdrót szállítására a katonai igazgatástól jelenleg érvényben levő megbízásaik vannak.

2. §.

Az 1. §. szerint igénybevett készleteket birtokosaik kötelesek 1915. évi június hó 15-ik napjáig az alábbiakban megjelölt címre vasúton vagy gőzhajón gyorsárúként feladni, illetőleg az átvételi helyen levő készletet ott beszállítani:

1. Mindazokat a készleteket, amelyek Abauj-Torna, Alsó-Fehér, Arad, Békés, Bereg, Besztercze-Naszód, Bihar, Borsod, Brassó, Csanád, Csik, Csongrád, Fogaras, Gömör és Kishont, Hajdu, Háromszék, Heves, Hunyad, Jász-Nagykun-Szolnok, Kisküküllő, Kolozs, Krassó-Szörény, Máramaros, Maros-Torda, Nagy-Küküllő, Nógrád, Sáros, Szabolcs, Szatmár, Szeben, Szepes, Szilágy, Szolnok-Doboka, Temes, Torda-Aranyos, Torontál, Udvarhely, Ugocsa, Ung, Zemplén vármegyék, Arad, Debreczen, Hódmezővásárhely, Kassa, Kolozsvár, Marosvásárhely, Miskolcz, Nagyvárad, Pancsova, Szatmárnémeti, Szeged, Temesvár, Versecz törvényhatósági joggal felruházott városok területén vannak:

»*Tábori szállításvezetőség Miskolcz*« *címre.*

2. mindazokat a készleteket, amelyek Árva, Bács-Bodrog, Baranya, Bars, Esztergom, Fejér, Győr, Hont, Komárom, Liptó,

Moson, Nyitra, Pest-Pilis-Solt-Kiskun, Pozsony, Sopron, Trencsén, Turócz, Vas, Veszprém, Zala vármegyék, továbbá Budapest székesfőváros, Baja, Győr, Kecskemét, Komárom, Pécs, Pozsony, Selmecz- és Bélabánya, Sopron és Szabadka törvényhatósági joggal felruházott városok és Fiume város területén vannak:

»*Cs. és kir. katonai parancsnokság Budapest-Lipótváros*« címére.

3. mindazokat a készleteket, amelyek Horvát-Szlavonországok területén vannak:

»*Cs. és kir. katonai parancsnokság Zagreb*« *címre.*

A szállítási költségeket a katonai igazgatás a feladónak megtéríti.

3. §.

A feladott anyagokért a következő térítések fognak fizettetni.

a) cinkezett tüskésdrótért 100 (száz) kg.-onként 44 (negyvennégy) korona;

b) fekete tüskésdrótért 100 (száz) kg.-onként 39 (harminckilenc) korona;

a drót vastagságára való tekintet nélkül.

4. §.

A készlet birtokosa köteles a feladással egyidejűleg ez elszállításra kerülő készletekről egy hivatalos fuvarlevél-másolatot és egy jegyzéket postán ugyanarra a címre elküldeni, amely címre magát a tüskésdrót-készletet a vasúton feladta. A jegyzékben fel kell tüntetni a készlet birtokosát, az anyag nemét, a küldeményen a felismerhetés céljából alkalmazott jeleket, a küldeményeknek a felvevő vasúti hivatal által megállapított számát és súlyát. A jegyzéket a feladónak alá kell írnia.

A fuvarlevél másolat és jegyzék alapján a címzett a térítés kiutalása iránt intézkedni fog.

A jegyzék második példányát a »*Központi fém-rekviziciós bizottság Budapest, Kereskedelemügyi minisztérium*« címre kell közvetlenül megküldeni.

5. §.

Aki az 1. §. szerint igénybevett készletet vagy annak egy részét a katonai igazgatás részére a jelen rendelet ellenére a megszabott határidőig be nem szolgáltatja, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és az 1914 : L. t.-c. 17. §-a értelmében két hónapig terjedhető el-

zárással és hatszáz koronáig terjedő pénzbüntetéssel büntetendő.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ott érvényes jogszabályok szerint hivatott hatóságok járnak el.

6. §.

Ezt a rendeletet minden községben (városban) a helyben szokásos módon azonnal közhirré kell tenni.

7. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya Horvát-Szlavonországokra is kiterjed.

Budapest, 1915. évi június hó 4-ik napján.

Uzsora üldözése.

A m. kir. igazságügyminiszter 16.537/1915. I. M. számú körrendelete az uzsora üldözése tárgyában.

(Valamennyi kir. ügyészség vezetőjének.)

A háború és a vele kapcsolatos kivételes állapotok az egész közgazdasági életre nagy súllyal nehezednek. Az állam támogató és segitő keze sem képes mindenütt és minden esetben meggátolni, hogy egyesek súlyos anyagi viszonyok közé ne jussanak.

Különösen gondot kell tehát forditani arra, hogy a nehéz viszonyokat egyesek jogtalanul a maguk céljaira ki ne használhassák.

A kir. ügyészségnek e téren nem csak a törvényeken alapuló, hanem a magyar ügyészi intézmény multjában gyökeredző nagy és fontos hivatása van.

Feladatuk nevezetesen megfigyelni a társadalmi és közgazdasági élet jelenségeit és közbe kell lépniök ott, ahol segitségre és oltalomra van szükség.

Tudomásom szerint az uzsora több vidéken ismét erősebben lépett fel.

E bűncselekmény üldözése tárgyában egyik hivatali elődöm 1907. évi március hó 12-én, 2.007/1907. I. M. szám alatt kelt rendeletével részletes utasitást is adott ki. E rendelet fenntartása mellett újból felhivom a kir. ügyészségek figyelmét arra, hogy az uzsoraügyeket fokozott figyelemmel kisérjék és azokban a legerélyesebben járjanak el.

Az uzsoratörvények, hiányosságaik dacára is kellő módot nyujtanak arra, hogy a legkülönbözőbb alakban jelentkező és formákba burkolt uzsoraesetek megtorlást nyerjenek.

Felhivom ennélfogva a kir. ügyész urat, hogy hatósága területén a közgazdasági életet kisérje e szempontokból éber figyelemmel. Kérje fel erre a néppel közvetlenül érintkező köz-

igazgatási hatóságok figyelmét is. Keressen módot arra, hogy a bíróságoknál folyó polgári perek idevágó adatait megismerhesse.

Az eléje kerülő ügyekben fektessen kiváló súlyt arra, hogy e bűncselekmények tényállása pontosan felderittessék, különösen azokban az esetekben, amelyekben a sértett gyengébb értelmisége vagy hitelezőjétől való félelme az eljárást rendszerint megnehezíti. Képviselje a vádat teljes súllyal és eréllyel, a büntetés kiszabása kérdésében pedig hivatkozzék a háború okozta nehéz helyzet önös célokra való kihasználásával elkövetett bűncselekmény aljas voltára és a szegények védelmében rejlő fontos állami érdekekre is és szorgalmazza a törvény teljes szigora alkalmazását.

Oly területeken, amelyeken az uzsora hivatalból történő üldözése elrendelve nincs, ha a kir. ügyészség arról győződik meg, hogy egyes vidékeken vagy községekben az általános elszegényedést az uzsora elharapódzása okozza : vigye adatait az 1883 : XXV. t.-cikk 10. §-a értelmében a közigazgatási bizottság elé, hogy az az ügyállás megvizsgáltatása után az uzsora hivatalból leendő üldözésének elrendelése iránt előterjesztését hozzám megtehesse.

Budapesten, 1915. évi április hó 8-án.

Vámügyi intézkedések.

A m. kir. minisztérium 736/M. E. számú rendelete, mellyel a 34. tsz. alá tartozó rizs és a 89. tsz. alá tartozó zsirok vámja időlegesen felfüggesztetik.

Az 1914 : XLVIII. törvénycikk 2. §-ában nyert felhatalmazás alapján a m. kir minisztérium egyetértve az osztrák cs. kir. kormánnyal a m. kir minisztériumnak 1914. évi október hó 9-én 7.475/M. E., illetve 1915. évi január hó 21-én 323/ M. E. és 1915. évi február hó 9-én 575/M. E. szám alatt kelt rendeletei kapcsán az Osztrák-Magyar Monarchia két államának az 1908 : XII. törvénycikk *A)* mellékletét képező szerződéses vámtarifája alábbi tételeiben megállapitott vámokat további rendelkezésig felfüggeszti :

34. t. sz. Hántolatlan és hántolt rizs, valamint töredékrizs.

89. t. sz. Disznózsir (háj), olvasztott disznózsir, szalonna, ludzsir, olvasztva is.

Ez a rendelet kihirdetésének napjával lép hatályba.

Budapesten, 1915. évi február hó 24-én.

A m. kir. minisztérium 955/M. E. számú rendelete, mellyel több cikk vámja időlegesen felfüggesztetik.

Az 1914 : XLVIII. törvénycikk 2. §-ában nyert felhatalmazás alapján a m. kir. minisztérium egyetértve az osztrák cs. kir. kormánnyal, a m. kir. minisztériumnak 1914. évi október hó 9-én 7.475/M. E., 1915. évi január hó 21-én 323/M. E., 1915. évi február 9-én 575/M. E. és 1915. évi február hó 24-én 736/M. E. szám alatt kelt rendeletei kapcsán az Osztrák-Magyar Monarchia két államának az 1908 : XII. törvénycikk *A)* mellékletét képező szerződéses vámtarifa alábbi tételeiben megállapitott vámokat további rendelkezésig felfüggeszti :

A 70. tarifaszámból sertések 130 kg. és ennél nagyobb súlyban.

88. tsz. Természetes vaj, friss vagy sózott, olvasztott is.

90. tsz. Mesterséges vaj és margarin, továbbá egyéb külön meg nem nevezett ételzsiradékok.

92. tsz. Állati faggyú, nyers vagy olvasztott, sajtolt faggyú.

93. tsz. Növényi faggyú, pálmaolaj, pálmamag és kokuszdióolaj szilárd állapotban.

Az 530 *c)* 2 tarifaszámból:

„Arató és kaszálógépek."

A 602. *a)* tarifaszámból:

„Rézgálic".

Ez a rendelet kihirdetésének napjával lép hatályba.

Budapesten 1915. évi március hó 17-én.

A m. kir. minisztérium 1.401/1915. M. E. számú rendelete, mellyel több cikk vámja időlegesen felfüggesztetik.

Az 1914: XLVIII. törvénycikk 2. §-ában nyert felhatalmazás alapján a m. kir. minisztérium egyetértve az osztrák cs. kir. kormánnyal a m. kir. minisztériumnak 1914. évi október hó 9-én 7.475/M. E. 1915. évi január hó 21-én 323/M. E. 1915. évi február hó 9-én 575/M. E. 1915. évi február hó 24-én 736/M. E. és 1915. évi március hó 17-én 955/M. E. szám alatt kelt rendeletei kapcsán az Osztrák-Magyar Monarchia két államának az 1908: XII. törvénycikk *A)* mellékletét képező szerződéses vámtarifája alábbi tételeiben megállapitott vámokat további rendelkezésig felfüggeszti:

A 20. tarifaszámból. Másnemű cukor a tejcukor és festőcukor kivételével.

Jegyzet: A fogyasztási adó fizetésére vonatkozó kötelezettség érvényben marad.

41. tsz. Hagyma és fokhagyma.

44. tsz. Mindennemű főzelék (a szarvasgomba kivételével) és étkezésre való másféle növény, elkészitve (száritva, aszalva, sajtolva, összevagdalva, porrá törve vagy másképen apritva):

a) aszalt főzelék, sózva is;

b) másféle, sózva is, továbbá sós vizbe vagy ecetbe rakva, hordókban.

63. tsz. Ökör.

64. tsz. Bika.

65. tsz. Tehén.

66. tsz. Növendékmarha.

67. tsz. Borju.

68. tsz. Juh és kecske (kos, ürü és bak is).

69. tsz. Bárány és gödölye.

70. tarifaszámból. Sertés 60 kg. és ennél nagyobb súlyú.

73. tsz. Mindennemű szárnyas.

74. *b)* tsz. Vad és szárnyasvad, leölt, feldarabolva is.

75. tsz. Friss hal, édesvizi rák, szárazföldi csiga, scampi.

91. tsz. Hal- és fókazsir.

113. tsz. Közönséges fekete vagy fehér kenyér, hajószékétszersült.

114. tsz. Sütemény (biscuit, cakes, kalács, ostya stb.)

116. tsz. Tésztanemű (azaz maccaroni, metélt és hasonló, nem sütött készitmények lisztből).

117. tsz. Hús:

a) friss,

b) elkészitve és pedig sózva, száritva, füstölve, pácolva, úgyszintén főzve is.

118. tsz. Húskolbász.

119. tsz. Sajt.

120. tsz. Besózott vagy füstölt hering.

121. tsz. Külön meg nem nevezett halak sózva, füstölve, száritva.

122. tsz. Elkészitett halak (marinálva vagy olajba rakva stb.) hordókban.

A 128. tarifaszámból. Húskonzervek.

129. tsz. Főzelékkonzervek (a 44/a sz. alá tartozó aszalt főzelék kivételével).

A 131. és 132. tarifaszámból. Gyümölcsök, főzelékek és más konyhai növények elkészitve, továbbá hal- és húskonzervek és emberi élvezetre való szilárd (száritott) tojássárgája, valamint mindennemű tojáskonzerv, úgyszintén mindennemű húskivonat és levesgyártmány.

A 204., 205. és 206. tarifaszámokhoz. Ugynevezett kévekötők gombolyagokban vagy motolákon.

Végre a 106. tsz. helyébe elrendeltetik, hogy a 102—105. tarifaszámok alatt megnevezett olajok akkor is e tarifaszámok

szerint vámolandók, ha 25 kg.-nál kisebb súlyú palackokban, korsókban és hasonló tartályokban kerülnek behozatalra.

Ez a rendelet kihirdetésének napjával lép hatályba.

Budapesten, 1915. évi április hó 24-én.

A m. kir. minisztérium 1.698. M. E. számú rendelete, mellyel a zsiros olajok vámja időlegesen felfüggesztetik.

Az 1914 : XLVIII. törvénycikk 2. §-ában nyert felhatalmazás alapján, a m. kir. minisztérium az osztrák cs. kir. kormánnyal egyetértve, a m. kir. miniszteriumnak 1914. évi október hó 9-én 7.475/M. E., 1915. évi január hó 21-én 323/M. E., 1915. évi február hó 9-én 575/M. E., 1915. évi február hó 24-én 736/M. E., 1915. évi március hó 17-én 955/M. E. és 1915. évi április hó 24-én 1.401/M. E. szám alatt kelt rendeletei kapcsán az Osztrák-Magyar Monarchia két államának az 1908 : XII. törvénycikk *A)* mellékletét képező szerződéses vámtarifája XII. osztályában a zsiros olajokra megállapitott vámokat további rendelkezésig felfüggeszti.

Ez a rendelet kihirdetésének napjával lép hatályba.

Budapesten, 1915. évi május hó 15-én.

A m. kir. minisztérium 2.009/M. E. számú rendelete, mellyel több cikk vámja időlegesen felfüggesztetik.

Az 1914 : XLVIII. t.-cikk 2. §-ában nyert felhatalmazás alapján a magyar királyi minisztérium az osztrák cs. kir. kormánnyal egyetértve, a magyar királyi minisztériumnak 1914. évi október hó 9-én 7.475/M. E., 1915. évi január hó 21-én 323/M. E., 1915. évi február hó 9-én 575/M. E., 1915. évi február hó 24-én 736/M. E., 1915. évi március hó 17-én 955/M. E., 1915. évi április hó 24-én 1.401/M. E. és 1915. évi május hó 15-én 1.698/M. E. számok alatt kelt rendeletei kapcsán az Osztrák-Magyar Monarchia két államának az 1908 : XII. törvénycikk *A)* mellékletét képező szerződéses vámtarifája alábbi számaiban megállapitott vámokat további rendelkezésig felfüggeszti :

A 21. tarifaszám. Melássz.

A 300. tarifaszámból. Tekercspapiros, papirosfonalat előállitó gyárak számára, papirosfonál, textilose- és efféle fonál elő-

állitására, külön engedély alapján a rendeleti úton megállapitott feltételek és ellenőrzés mellett.

(L. a vámtarifa végrehajtási utasitásának 3. §-át).

Az 528., 530., 538., 539, 553. és 554. tarifaszámokból. Gőzekék és egyéb mótoros ekék, valamint mezőgazdasági célokra szolgáló tractorok, ez utóbbiak, az illetékes mezőgazdasági területek igazolványa ellenében.

A 612. tarifaszámból. Kazein.

Továbbá a XXII—XXVI. tarifaosztályokhoz tartozó általános jegyzetek 6. pontja a következőkép módosul:

„Durva kelméből való mindennemű zsák, valamint ilyen zsákok előállitására alkalmas szövet vámmentes.“

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép hatályba.

Budapest, 1915. évi junius hó 15-én.

Zálogtárgyak értékesitése.

A m. kir. minisztérium 2.842/1915. M. E. számú rendelete a zálogtárgyak értékesitésének korlátozásáról.

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott 1912 : LXIII. t.-c. 16. §-ában, valamint az ugyanezen törvénycikket és az 1912 : LXVIII. törvénycikket kiegészítő 1914 : L. t.-c. 14. §-ában kapott felhatalmazás alapján a következőket rendeli :

1. §.

A hitelező, akit megillet a jog, hogy értékpapirból mint zálogtárgyból bírói közbenjárás nélkül elégítheti ki magát, az 1914. évi augusztus hó 1. napja előtt részére lekötött értékpapirból csak az alábbi 2. és 3. §-ban foglalt módon és csak abban az esetben szerezhet kielégítést, ha az adóst kötelezettségének teljesítésére felhívta és az adós e felhívásnak vételétől számított tizenöt nap alatt nem tett eleget.

Az előbbi bekezdés szabályai megfelelően kiterjednek arra az esetre is, ha 1914. évi augusztus hó 1. napja előtt eladott értékpapir tekintetében az eladót a vevő késedelme miatt az árú eladásának joga illeti meg.

2. §.

A budapesti tőzsdén jegyzett értékpapirt csak nyilvános árverésen lehet eladni, de nem alacsonyabb árban, mint amely árfolyamon az értékpapirt a budapesti tőzsdén 1914. évi július hó 25. napján, e napi jegyzés hiányában pedig ezt a napot megelőzőleg utoljára jegyezték. Ugyanezen szabály megfelelően áll az olyan értékpapirra is, amelyet a budapesti tőzsdén nem, de a bécsi tőzsdén jegyeznek.

Az előbbi bekezdésben említett árverést a Budapest Giró- és Pénztáregylet Részvénytársaság foganatositja. Az árverés szabályait az igazságügyminiszter külön rendelettel állapítja meg

3. §.

A 2. §-ban nem említett értékpapírból a hitelező csak az 1875 XXXVII. t.-c. 305. §-ában megszabott módon, bírósági árverés útján szerezhet kielégítést.

A bíróság az árverést csak abban az esetben rendelje el, ha

azt találja, hogy az árverés elmaradása a hitelező érdekét lényegesen sértené. A bíróság az árverést elrendelő határozatában egyúttal meghatározza azt a legalacsonyabb árat, amelyen alul az értékpapirt eladni nem lehet. Ez az ár nem lehet alacsonyabb az értékpapirnak 1914. évi július hó 25. napján volt forgalmi értékénél. A legalacsonyabb ár meghatározása végett a bíróság elsősorban a legközelebbi kereskedelmi és iparkamara szakvéleményét kérje ki.

4. §.

Az 1. §-nak, a 2. §. első bekezdésének, valamint a 3. §. második bekezdésének szabályai megfelelően akkor is állanak, ha oly hitelező, aki végrehajtási eljáráson kívül kérheti a követelése fejében 1914. évi augusztus hó 1. napja előtt zálogul lekötött értékpapir bírói eladását, e végett a bírósághoz folyamodik.

A bíróság a 2. §. első bekezdésének és a 3. §. második bekezdésének megfelelően jár el akkor is, ha a hitelező az 1914. évi augusztus hó 1. napja előtt zálogul lekötött értékpapirnak végrehajtási árverésen való eladását kéri.

5. §.

A hitelező az 1914. évi augusztus hó. 1. napja óta zálogul lekötött értékpapirból is csak az 1—4. §-ok szerint szerezhet kielégítést, ha tudomása van arról, hogy a zálogadós katonai szolgálatot teljesít vagy a katonai szolgálatot teljesítő egyénekkel egy tekintet alá esik; kivéve, ha e körülmények már a zálog adásakor is fenforogtak.

A bíróság a 2. §. első bekezdésének, valamint a 3. §. második bekezdésének megfelelő alkalmazásával jár el akkor is, ha a hitelező az 1914. évi augusztus hó 1. napja óta zálogul lekötött értékpapir bírói eladását kéri és a bíróságnak tudomása van arról, hogy a zálogadós katonai szolgálatot teljesít vagy a katonai szolgálatot teljesítő egyénekkel egy tekintet alá esik; kivéve, ha e körülmények már a zálog adásakor is fenforogtak.

A jelen §. alkalmazásában az 1914. évi augusztus hó 1. napja óta kibocsátott értékpapirok legalacsonyabb eladási árául a kibocsátási ár szolgál; az 1914. évi augusztus hó 1. napja óta kibocsátott állami kölcsönkötvényekből a bíróságon kívüli kielégítésre jogosított hitelező a 2. §. második bekezdésében meghatározott módon szerezhet kielégítést.

6. §.

Ha a hitelező az 1914. évi augusztus hó 1. napja előtt kötött szerződés értelmében a 2. §-ban említett értékpapir árhanyatlása

esetében pótfedezetet követelhet: arra nézve, hogy a pótfedezet követelésének előfeltételei fennállanak-e, szintén a 2. §. első bekezdésében meghatározott árfolyam irányadó.

7. §.

Az 1881:XIV. t.-cikkben említett kézizálog-kölcsönügyleteknél az árverést csak a kereskedelemügyi miniszter által esetről-esetre adott engedély alapján lehet megtartani. A zálogkölcsöndíjat az 1881:XIV. t.-c. 15. §-ában meghatározott időn túl is lehet szedni A kir. zálogházakra ezek a szabályok megfelelően állanak.

8. §.

Ez a rendelet kihirdetése napján lép életbe. Hatálya, amennyiben a magyar szent korona országainak egész területén hatályos törvényben szabályozott jogviszonyokra vonatkozik, Horvát-Szlavonországokra is kiterjed. A 2. §-ban említett árverés foganatosításának szabályait Horvát-Szlavonországok területére nézve a bán állapítja meg.

Budapest, 1915. évi július hó 31. napján.

Függelék.

Legujabb rendeletek.

A m. kir. földmívelésügyi miniszter 47.400. eln. 1915. sz. rendelete valamennyi vármegye alispánjához, Budapest székesfőváros polgármesteréhez, valamennyi thjf. város polgármesteréhez a gabona- és lisztszállitási igazolványok tárgyában.

A m. kir. minisztérium 1915. évi március hó 17-én kelt 952/1915. M. E. számú rendelete, továbbá az 1915. évi április hó 4-én kelt 1.151/1915. M. E. számú rendelete, az 1915. évi április hó 24-én kelt 1.427/1915. M. E. számú rendelete és végül 1915. évi julius hó 13-án 2.470/1915. M. E. szám alatt kelt s másolatban idecsatolt rendelete értelmében *búzát, rozsot, kétszerest, árpát, zabot, tengerit, rizst, valamint az ezekből előállitott lisztet, mindennemű őrleményeket (darát, korpát stb.), szárazbabot, borsót, lencsét vasúton,* hajón vagy gépkocsin a város vagy a község területén kivül eső helyre, csak szállitási igazolvány mellett szabad szállitani.

A szállitási igazolvány kiállitása ügyében folyó évi március hó 21-én 12.620. eln. szám alatt kelt rendeletem hatályon kivül helyezésével a következőket rendelem:

1. Az eljárásra illetékes elsőfokú hatóság (kis- és nagyközségekben a főszolgabiró, rendezett tanácsú városokban a rendőrkapitány, törvényhatósági joggal felruházott városokban a tanács által megbizott tisztviselő, Budapest székesfőváros területén a tanács által megbizott tisztviselők, Fiume városában és területén a tanács által megbizott tisztviselő), ha valaki szállitási igazolvány kiadását kéri, mindenekelőtt arról köteles meggyőződést szerezni, hogy az elszállitandó árú felett a kérelmező fél tényleg és jogosan rendelkezik-e. Nevezetesen meggyőződést kell arról szerezni, hogy ha búzáról, árpáról, kétszeresről, rozsról vagy zabról van szó, a szállitási igazolványt kérő fél az árú felett az 1915. évi julius 16-án kelt, a búza, rozs, kétszeres, árpa és zab zár alá vételéről szóló 2.072/1915. M. E. számú és az 1915. évi julius 8-án 2.468/1915. M. E. sz. rendeletek értelmében mint termelő vagy mint vásárló az árú felett jogosan rendelkezhetik-e, továbbá, ha más árúról

van szó (tengeri, liszt, korpa stb., stb.), hogy az árú nincs-e hatósági zár alatt, vagy az árú a hatósági zárlat alól feloldatott-e? Ha az eljáró hatóság azt állapitja meg, hogy a fél az árú felett bármily okból rendelkezni nem jogosult, vagy ha az tűnik ki, hogy a fél az elszállitandó árút csak a szállitási igazolvány kiadása után akarja megszerezni, a szállitási igazolvány kiadását meg kell tagadni.

2. Ha az eljáró hatóság meggyőződött arról, hogy a fél az elszállitandó árú felett tényleg és jogosan rendelkezik *és az árú Magyarország területén levő községbe (városba), vagy Magyarország területén levő vasúti vagy hajóállomásra leendő rendeltetéssel* szállitandó el, az elsőfokú hatóság a szállitási igazolványt állitsa ki.

Ha az eljárásra hivatott hatóság olyan szállitmányra ad ki igazolványt, amely szállitmány rendeltetési helye (község, város, vasúti s hajóállomás) Beszterce-Naszód, Máramaros, Bereg, Ung, Zemplén, Sáros, Szepes, Árva, Trencsén, Nyitra, Pozsony, Moson, Sopron, Vas, Zala, Somogy vagy Baranya vm., vagy Budapest székesfőváros, Pozsony, Sopron, Pécs thjf. városok területén fekszik, az elsőfokú hatóság a szállitási igazolvány kiadásakor azonnal közölje táviratilag az illető vármegye alispánjával (város polgármesterével), hogy név szerint mely feladó, kinek a címére, mely községbe (városba) vagy mely vasúti vagy hajóállomásra, milyen és mennyi árú szállitására kapott szállitási igazolványt.

3. Ha az eljárásra illetékes hatóság meggyőződést szerez arról, hogy a fél az árú felett tényleg és jogosan rendelkezik, *de az árú Fiume városába vagy kerületébe, vagy Horvát-Szlavonországba, vagy olyan községbe, városba, vagy olyan vasúti vagy hajóállomásra lenne szállitandó, amely község, vasut vagy hajóállomás nem Magyarország területén van*, az eljáró elsőfokú hatóság a szállitási igazolványt *ne* állitsa ki, hanem a felhatalmazás megadása végett tegyen azonnal távirati jelentést az Országos Gazdasági Bizottsághoz (Budapest, Földmívelésügyi minisztérium), pontosan közölvén, hogy ki a feladó, ki a címzett, milyen és mennyi árú a mely állomásra volna szállitandó. Elhatározásomat táviratilag fogom tudatni az eljáró hatósággal, aki azután a tőlem vett utasitás szerint a szállitási igazolvány kiadása iránti kérelmet vagy elutasitja, vagy az igazolványt a felhatalmazáshoz képest kiállitja.

4. Az eljárásra hivatott hatóság az 1915. évi március hó 17-én kelt 952/1915. M. E. számú rendelet 2. §-ának harmadik

Szállitási igazolvány

bekezdése értelmében a kiállitott igazolványokról hivatalos jegyzéket tartozik vezetni. A jegyzék a következő rovatokkal vezetendő: 1. Folyó szám. 2. A szállitási igazolványt kérelmező fél neve. 3. Lakhelye. 4. Az árú neme. 5. Mennyisége. 6. A feladó állomás neve. 7. A címzett neve. 8. A rendeltetési állomás neve. 9. A szállitási igazolvány kiállitásának napja. 10. Jegyzet.

A kiállitott igazolványokról vezetett ezen jegyzék *másolatát* az eljáró hatóság köteles *minden hó 1-én 15-én az Országos Gazdasági Bizottságnak* (Budapest, Földmivelésügyi minisztérium) hivatalos ajánlott levélben megküldeni.

5. Az Országos Gazdasági Bizottság saját szállitmányaira nézve, továbbá a Haditermény részvénytársaság szállitmányaira nézve közvetlenül maga állitja ki a szállitási igazolványt.

Budapesten, 1915. évi julius hó 17-én.

A m. kir. földmivelésügyi miniszter 47.400/eln. 1915. sz. a. kelt rendelete Besztercze-Naszód, Máramaros, Bereg, Ung, Zemplén, Sáros, Szepes, Árva, Trencsén, Nyitra, Pozsony, Moson, Sopron, Vas, Zala, Somogy és Baranya vármegyék alispánjaihoz.

A szállitási igazolványok kiállitása ügyében a mai napon 47.400/1915. eln. sz. a. kiadott rendeletemre való hivatkozással és f. évi március 21-én kiadott 12.640. eln. 1915. sz. rendeletem megismétlésével felhívom Címedet, hogyha t. Címed bármely hatóságtól távirati értesitést kap arról, hogy a törvényhatóság területére valamely árúra szállitási igazolvány kiadatott, saját hatáskörében azonnal intézkedjék aziránt, hogy az odaszállitott árúnak a megjelölt rendeltetési állomásra való megérkezte után az illetékes elsőfokú hatóság megfelelően gondoskodjék arról, hogy az odaszállitott árú szállitási igazolvány kikérése nélkül sem vasúton, sem hajón vagy gépkocsin, sem semmiféle más módon a törvényhatóság területéről el ne szállittassék. A megérkezett árúról, amennyiben az hatósági elfoglalás tárgyát nem képezi, a tulajdonos a törvény és rendeletek keretében szabadon rendelkezik, de azt újabb szállitási igazolvány nélkül onnét elszállitani nem jogosult.

Ha a hatóság másként nem biztositathatja azt, hogy az árú szállitási igazolvány nélkül a törvényhatóság területéről el ne

Szállitási igazolvány

szállittassék, a szállitmány a 240/1915. M. E. és 610/1915. M. E. sz. rendelet szerint zárlat alá veendő.

A zárlat alá vételről az Országos Gazdasági Bizottság táviratilag értesitendő.

Egyben felkérem alispán urat arra is, utasitsa a szállitási igazolvány kiadása tárgyában kiadott 252/1915. M. E. számú rendelet 2-ik §-a szerint illetékes hatóságokat, hogyha olyan szállitmányra adnak ki igazolványt, amely a törvényhatóságnak egy másik járásába (városába) szállittatik, az illető járási főszolgabirót (rendőrkapitányt) haladéktalanul értesitsék a szállitási igazolvány kiadásáról azért, hogy ez a járási főszolgabiró (rendőrkapitány) a járásába (városba) megérkezett árúra nézve a fentiek szerint megfelelően gondoskodhassék arról, hogy az árú a szállitási igazolvány nélkül onnét tovább ne szállittassék.

Budapesten, 1915. évi julius hó 17-én.

A m. kir. földmívelésügyi miniszter 47.400. eln. 1915. sz. a. kelt rendelete Budapest székesfőváros, Pozsony, Sopron és Pécs thjf. városok polgármestereihez.

A szállitási igazolványok kiállitása ügyében a mai napon 47.400/1915. eln. sz. a. kiadott rendeletemre való hivatkozással és 1915. évi március hó 21-én kiadott 12.640 eln. 1915. sz. rendeletem megismétlésével felhivom polgármester urat, hogyha polgármester úr bármely hatóságtól távirati értesitést kap arról, hogy a törvényhatóság területére valamely árúra szállitási igazolvány kiadatott, saját hatáskörében azonnal intézkedjék aziránt, hogy az odaszállitott árúnak a megjelölt rendeltetési állomásra való megérkezte után az illetékes elsőfokú hatóság megfelelően gondoskodjék arról, hogy az odaszállitott árú szállitási igazolvány kikérése nélkül sem vasúton, sem hajón vagy gépkocsin, sem semmiféle más módon a törvényhatóság területéről el ne szállittassék. A megérkezett árúról, amennyiben az hatósági lefoglalás tárgyát nem képezi, a tulajdonos a törvény és rendeletek keretében szabadon rendelkezik, de azt újabb szállitási igazolvány nélkül onnét elszállitani nem jogosult.

Ha a hatóság másként nem biztositathatja azt, hogy az árú szállitási igazolvány nélkül a törvényhatóság területéről el ne

szállittassék, a szállitmány a 240/1915. M. E. és 610/1915. M. E. számú rendelet szerint zárlat alá veendő.

A zárlat alá vételről az Országos Gazdasági Bizottság táviratilag értesitendő.

Budapesten, 1915. évi julius hó 17-én.

A m. kir. belügyminiszter 26.840/1915. B. M. eln. számú körrendelete a törvényhatóságok által a 2.072/1915. M. E. sz. rendelet 6. §-a alapján való gabonabeszerzésnél követendő eljárás tárgyában. Valamennyi törvényhatóság közönségének, Budapest székesfőváros kivételével.

A törvényhatóságokra háruló feladat általánosságban.

I.

Amint az a $\frac{\text{vármegye}}{\text{város}}$ közönsége előtt ismeretes, a 2072/1915. M. E. sz. rendelet az 1915. évi búza-, rozs-, kétszeres-, árpa- és zabtermésnek zár alá vételét mondotta ki. Ezek a gabonanemek tehát a rendes szabad forgalom útján beszerezhetők nem lesznek.

A háború parancsoló szükségességei által teremtett eme helyzet a közélelmezés gondozására hivatott tényezőket — köztük a törvényhatóságokat — az elé a feladat elé állitja, hogy ahol az szükséges, a kenyérmagvaknak forgalmában a szabad kereskedelem elmaradt közvetitő működését saját tevékenységükkel pótolják.

A vele járó kockázat.

Ez a feladat kétségtelenül nem nehézségek nélkül való.

Eltérőleg a folyó év elején történt ellátástól, ezúttal nem nehány hónap, hanem egy egész esztendő szükségletének fedezéséről van szó. Minden egyébtől eltekintve tehát a törvényhatóság olyan gabonamennyiségek vásárlását, szállitását, kezelését s mindezekkel olyan nagy kockázat viselését kénytelen vállalni, amely, egyebekről nem is szólva, a törvényhatóság teljesitőképességének megfeszitését teszi szükségessé s anyagi erejével arányban alig áll.

A kormány ezeknek tudatában igyekezett a törvényhatóságok helyzetén könnyiteni s a 2072/1915. M. E. rendeletben több oly lehetőséget biztositott, amelyekkel a törvényhatóság feladata egyszerűsithető s kockázata csökkenthető. Részemről ugyanezt

az intenciót tartva szem előtt, a kontemplált lehetőségeket a következőkben kivánom a törvényhatóság előtt megvilágitani.

Magát a kockázatot közelebbről vázolnom nem szükséges. A törvényhatóság előtt eléggé világos, hogy minden olyan eshetőség, amely külföldi gabonának az országba való bejövetelét tenné lehetővé, megszüntetheti a lakosságnak a hatósági gabonára való ráutaltságát s szemben azzal, hogy az maximális áron vásároltatott, a törvényhatósági készlet kelendőségét ár szempontjából is lefokozhatja. Nem szólva tehát a romlási és egyéb kallódási százalékokról, ez az egy eshetőség egymagában is elég arra, hogy a beszerzés tekintetében óvatosságra intsen.

A két főkövetelmény.

Ez a köteles óvatosság pedig két követelményt állit fel: 1. azt, hogy a *törvényhatóság semmivel se vásároljon többet, mint amennyit vásárolnia feltétlenül szükséges*; 2. azt, hogy *a vásárolt készletnek a fogyasztók által való tényleges átvételét mentől hatékonyabban biztositsa.*

Ezzel a kettővel megelőzheti a törvényhatóság annak a lehetőségét, hogy bármiféle fölösleges készlet értékesittetlenül maradjon raktárában s elkerülheti azt is, hogy a készlet értékesitése körül számbavehető veszteség érhesse.

Az elsőre, a beszerzendő készlet csökkentésére előlidézett rendelet kellő módot ad.

Ellátottak.

A rendelet ugyanis a maga intézkedéseivel két csoportra osztja az ország és a törvényhatóságok lakosságát. Az első csoportot alkotják azok, akiknek mint termelőknek a rendelet 2. §-a megengedi azt, hogy termésükből a saját szükségletüknek megfelelő mennyiségű gabonát szabadon megtakarithassanak. Ez tehát az ellátottak csoportja.

Ellátatlanok.

A második csoportot pedig alkotják azok, akik nem termelők vagy termelők ugyan, de saját szükségletükre sincs elegendő termésük. Ez az ellátatlanok csoportja s azoknak, akik ebbe a csoportba tartoznak, a rendelet 4. §-a azt engedi meg, hogy törvény-

hatóságuk területén, közvetlenül a termelőtől maguk vásárolhassanak annyi gabonát, amennyi a rendeletben körülhatárolt szükségletük fedezésére elég.

Termelő törvényhatóságok.

Olyan törvényhatóságokban tehát, amelyeknek területén jelentékeny termelés van, nem lesz e két rendelkezés folytán semmi akadálya annak, hogy a lakosság zöme maga fedezze a szükségletét.

Ellátandók.

Ezeknek a törvényhatóságoknak készletet beszereznie legfeljebb csak a *lakosság ama töredékesebb kontingense* számára lesz szükséges, *amely még hitelének igénybevételével sem képes arra, hogy egész esztendei készletet előre megvásárolhasson, vagy amelynek* — leginkább egy-egy elszigetelt r. t. város területén — *nincsen kellőleg módjában a termelővel közvetlen érintkezésbe jutni.*

A kellő termeléssel biró törvényhatóságokban ezek szerint a 2. és 4. §. kellő kihasználásával a beszerzendő készletet a legszegényebb osztály és a termelőtől elzárt lakosság szükségletének mértékéig lehet szoritani.

Kevesebbet termelő törvényhatóságok.

Más elbirálás alá esik az 1. alatt emlitett követelmény azoknál a törvényhatóságoknál, amelyek akár városi jellegüknél, akár klimatikus és orografikus viszonyaiknál fogva gabonatermeléssel egyáltalán nem, vagy nem a kellő mértékben birnak.

Ellátandók.

Ezeknél az ellátandók csoportja — minthogy a 4. §. szerinti közvetlen vásárlás csak a törvényhatóság területére van megengedve — szinte az egész lakosságot felöleli. Ezeknél tehát a nagy készletnek a törvényhatóság által való beszerzése nem lesz elkerülhető.

Minthogy azonban ilyenformán az 1. alatt emlitett követelmény az ilyen törvényhatóságokban alig valósitható meg, annál nagyobb súlyt kell helyezniök a másik követelmény biztositására, arra, hogy a beszerzett gabonának a fogyasztók által való átvételét kellő garanciával vegyék körül.

A garancia.

Ami már most ezt a garanciát illeti, hathatós garancia e tekintetben csak az lehet, ha *minden fogyasztó — aki ellátásra igényt tart — a szükségletének megfelelő gabonamennyiség átvételére a bejelentéssel egyidejűleg egyuttal kötelezettséget vállal.* És itt belekapcsolódik már a kérdésbe a törvényhatóság összszükségletének szempontja is.

A szükséglet megállapitása.

A törvényhatósági összszükséglet megállapitása ugyanis az ellátandók számának megállapitását feltételezi. Minthogy azonban lehetnek és vannak termelők, akik a rendelet 1. §-a szerint saját szükségletüket saját termésükből fedezték, és termelők, akiknek termése saját egész évi szükségletükre sem elég; vannak továbbá nem termelők, akik szükségletüket a 4. §. alapján beszerezték s nem termelők, akik saját szükségletüket a 4. §. alapján sem szerezhették be, — a lélekszámnak, távollevőknek, termelők és nem termelők számának semmiféle elvi kombinációja révén sem lehet majd megállapitani, hogy végeredményben milyen száma a lakosságnak maradt ellátatlanul.

Egyénenkinti bejelentés.

E tekintetben csak az egyénenkint (háztartásonkint) való szükséglet-bejelentés teremthet kellő világosságot, csak ez nyujthat megbizható támpontot annak a megállapitására, hogy a törvényhatóságnak mekkora készletről kell és szabad gondoskodnia.

Amint az a 2.072/1915. M. E. rendelet 6. §-ából ismeretes, a szükséglet megállapitása tekintetében való végleges döntés hatáskörömbe tartozik. Midőn már itt megjegyezni kivánom, hogy ebbeli döntésemnél általánosságban ezeket a bejelentéseket fogom alapul venni, reámutatok arra is, hogy a szükséglet bejelentése egyúttal a legjobb alkalom arra, hogy a bejelentő a részére vásárolt készlet egészben vagy fokozatosan való átvételére kötelezettséget vállaljon s ezáltal megteremtessék a törvényhatóság gabonájának elhelyezésére vonatkozó ama biztositék, amely, mint az imént hangsulyoztam, a vállalt kockázat ellensúlyozására nélkülözhetetlenül szükséges.

Fejenkint igénybe vehető mennyiség.

Itt kell rátérnem arra is, hogy egyénenkint milyen mennyiségű gabona lesz számitásba vehető.

A 2.072/1915. M. E. számú rendelet 4. §-ának harmadik bekezdése azokat, akik a termelőktől közvetlenül vásárolnak, fejenkint és havonkint — ha mezőgazdasággal vagy más őstermeléssel foglalkoznak — összesen 18 kiló, ha nem mezőgazdasággal foglalkoznak, 10 kiló gabona vásárlására jogositja fel.

Ez a rendelkezés a 6. §. szerint vásárolható törvényhatósági beszerzésre kiterjesztve nincs s a szakasz a törvényhatóság által beszerezhető egész készlet meghatározását fenntartás nélkül hatáskörömbe utalja.

Minthogy azonban a rendelet 4. §-ában megállapitott mennyiség tapasztalati adatok, a foglalkozás szerint változó táplálkozási viszonyok és higienikus szükségleti szempontok figyelemben tartásával van meghatározva, általánosságban ennek az alapnak mint maximális mennyiségnek korlátai között fogom, magam részéről is, a szükségletet számitásba venni.

Annak a meghatározását, hogy a törvényhatóság eme maximumon alul az ellátást milyen fejenkinti mennyiségre óhajtja leszállitani, befolyásolni ezuttal nem kivánom; csak itt is utalok arra, amit a fölös készletek beszerzése tekintetében immár elmondottam s megjegyzem, hogy a maximumot csak ott óhajtom alkalmazni, ahol azt különleges viszonyok beigazolt fennforgása szükségessé teszi.

A teendő intézkedések.

Az elmondottak következtében a törvényhatóságnak mindenekelőtt a következőkkel kell tisztába jönnie, illetőleg a következő intézkedéseket kell tennie:

1. Amennyiben az eddig meg nem történt volna, *tájékozást kell szereznie arról, hogy a törvényhatóság területén a terméseredmény kielégitő-e.* Olyan-e, amely az összlakosság szükségletének fedezésén túl eladható fölösleget is nyujt, olyan-e, amely csak e szükséglet fedezésére elég; olyan-e, amelyet importtal kell kiegésziteni.

(Ez a tájékozódás természetesen csak megközelitő lehet; terméstatisztika, összeirás stb. nem szükséges, hanem a helyi gazdasági tényezők adatai e tekintetben elég felvilágositást szolgáltathatnak.

Ott, ahol a termés a szükségletet nem fedi, a hiány megközelítő mértékének jelzetével célszerű lesz ezt a körülményt hozzám sürgősen bejelenteni, hogy a meglevő termés kiszállításának megakadályozására a lehető intézkedéseket megtehessem.)

2. Akár elegendő a termés az összszükséglet fedezésére, akár nem elegendő, haladéktalanul a legkiterjedtebb és legbehatóbb módon *figyelmeztetnie kell a lakosságot*, hogy

a) minden termelő a saját egész évi szükségletének megfelelő mennyiséget megtartani el ne mulassza;

b) mindenki, *aki nem termelő, vagy nincs elég saját termése, a törvényhatóság területén igyekezzék magát gabonával* közvetlen a termelőktől való vásárlás útján ellátni.

(Ennél a kérdésnél az elől már hangoztatott kockázatra való tekintettel nem elég az egyszerű kihirdetésre szoritkozni, hanem a községi előljárók, járási és központi tisztviselők útján, esetleg birtokosok, lelkészek, tanitók stb. bevonásával kell a népre hatni.)

3. Tájékozást szerezni arról, hogy a 2. pont *a)* és *b)* alpontjai alatt emlitett módozatok révén el lesz-e látva a lakosságnak akkora kontingense, hogy a törvényhatósági készlet beszerzése egészen mellőzhetővé váljék. Ennek alapján a *törvényhatósági bizottság közgyülésében indokolt határozatot hozni aziránt, hogy ilyen készlet beszereztessék-e*, vagy sem. (Az erre vonatkozó tájékozást a normális termelési és fogyasztási viszonyoknak az ideiekkel való egybevetése; a vagyonossági viszonyok számitásba vétele, a helyi organumok jelentései stb. adhatják.

A hozandó határozat nagy fontosságára külön is reámutatok. Tekintettel a kockázatra — mint elől mondottam — minden fölösleges beszerzéstől tartózkodni kell ugyan, sem a kockázattól, sem a beszerzés egyéb terheitől való visszarettenés azonban nem indokolhatná, ha felületes vagy túlaggályos felfogás miatt a lakosság szegény vagy a termelővel való érintkezésből kizárt része inséges állapotnak tétetnék ki. Már pedig a termésünkhöz, a hadsereg és egyéb tényezők fogyasztása által, fűzött igények mellett, számitani kell arra, hogy a gabonakészletek már az évad korai felében lekötött helyzetbe kerülhetnek. Utólagos beszerzések reményére épiteni tehát igen kockázatos lehet.)

4. Ha az előző pontban emlitett határozattal a beszerzés szüksége mondatott ki, azonnal intézkedni kell aziránt, *hogy min-*

denki, akinek ellátásra igénye van, ezt a szükségelt mennyiség megjelölésével és **igazolásával** *bejelentse. A lakosságot egyúttal figyelmeztetni kell, hogy a bejelentő a bejelentett mennyiség átvételére és árának kiegyenlitésére kötelezettséget vállal.*

A bejelentési lapot vagy ívet ennek megfelelően kell szerkeszteni.

(Ugy az erre vonatkozó felhivás, mint a bejelentés és kötelezés formájára és keresztülvitelére nézve a törvényhatóságnak saját különleges viszonyainak figyelemben tarthatása végett szabad keze van. Természetes azonban, hogy a bejelentésnek községenkint, irásba foglaltan, záros határidőhöz kötötten kell történnie. Legcélszerűbben megfelelő számú bizottság előtt, avagy városokban a lisztkereskedelemmel foglalkozó üzletek útján, amelyek aztán a lisztkiosztással is megbizhatók.

Az igénylés szemes gabonára vagy lisztre, vagy mindkettőre szólhat, természetes azonban, hogy az ellátást nyujtó törvényhatóság e tekintetben is tehet megszoritó rendelkezést.

A bejelentéseknél gondoskodni kell a kivánt lisztminőségek megjelöléséről. Az erre vonatkozó kivánságokat a törvényhatóság természetesen csak a fennálló kiőrlési szabályok keretében teljesiti.

A bejelentéseket községenkint és törvényhatóságonkint összegezni kell és a kivánt lisztmennyiséget át kell számitani gabonára.

A bejelentés igazolása alatt a személyazonosság és a családtagok, háztartásban ellátottak számának igazolását kell érteni. Az erre szolgáló mód meghatárczása a törvényhatóságra van bizva.)

5. A bejelentések alapján a törvényhatósági készlet vásárlására engedélyt kell kérni (6. §.) s ezt a kérvényt a kereskedelemügyi miniszter úrhoz intézve a bejelentések és határozattal együtt, a szükséglet fölötti döntés végett nálam kell bemutatni.

(Ezt a kérvényt fel kell szerelni a történt intézkedésekre, a liszt-, illetve gabonaszükséglet igazolására stb. vonatkozó adatokkal (bejelentések), a hozott törvényhatósági határozattal stb.)

Tartalékkészlet.

A szükséglet megállapitásával kapcsolatban még arra a körülményre kivánom felhivni a törvényhatóság figyelmét, hogy a bejelentések alapján beszerzett készlet határozott megrendelés jellegével bir, a megrendelőnek kiszolgáltatandó s igy ha pusztán

csak a bejelentett mennyiség szereztetnék be, a törvényhatóságnak olyan gabonája, amellyel valamely előre nem látott szükségleteket fedezhetne, nem volna. Már pedig ilyen előre nem látott eshetőségek bekövetkezése könnyen feltételezhető. (Nagyobb számú idegennek a városba vagy községbe özönlése; a készletben előfordult romlás; egyesek előrelátásának hiánya.) Az erről való gondoskodhatás végett célszerű tehát egy bizonyos, de nem nagyarányú tartalék beszerzését venni számításba s a magam részéről megjegyzem, hogy ilyen mérsékelt tartaléknak a szükséglet keretébe való felvétele elől nem fogok elzárkózni.

Nehogy pedig e tartalék beszerzése a törvényhatóság anyagi kockázatát növelje, már itt megjegyzem azt is, hogy a tartalék beszerzésének költségét, illetőleg veszteségi eshetőségét, az eladási árak kalkulációjába lehet belevonni.

Ipartelepek, szövetkezetek, intézmények stb. szükséglete.

A törvényhatóság szükségletének megállapitásával összefügg a rendelet 6. §-ában emlitett szövetkezetek, ipartelepek, intézetek szükségletének ügye is.

Minthogy az általánosságban előrebocsátottak szerint, a törvényhatóságnak semmi érdeke sincs abban, hogy magát nagy készletek beszerzésének feladatával terhelje, — nincsen ok rá, hogy ezeket az intézményeket a törvényhatóság a törvényhatósági ellátás körébe vonni különösebben igyekezzék. Viszont azonban ezek a tényezők szintén csak „átvételi kötelezettség“ mellett vehetnének részt a törvényhatósági ellátásból; ilyen ellátás esetén konkurrenciájukkal nem bonyolitanák a törvényhatósági gabona helyzetét, s az általuk ellátottak külön nyilvántartásának szüksége is elesnék.

Nincs tehát a törvényhatóságnak oka arra, hogy ellátásuk feladatától vonakodjék. Sőt, mint ez a mondottakból kitűnik, bizonyos előnyei is lehetnének annak, ha az ellátás egészen egységes volna. Végeredményben tehát ez a kérdés a törvényhatóságok szempontjából szinte közömbös. Fontos és mindenesetre szükséges csak az, hogy a törvényhatóság a területén lévő ilyen tényezőket záros határidő alatt való nyilatkozattételre szólitsa fel aziránt, kivánnak-e általában részesülni a törvényhatóság által való ellátásban s ha igen, mint egységes tényező, avagy

tagjaik, munkásaikra nézve egyénenkint külön-külön kívánnak-e elláttatni.

Igenlő esetben az általuk bejelentett és igazolt mennyiség a törvényhatósági szükséglet keretébe beszámitandó lesz, igenlő és nemleges esetben pedig egyaránt aziránt kell intézkedni, hogy az ezáltal ellátott lakosság törvényhatósági ellátásra kétszeresen, illetőleg egyáltalán számitásba ne vétessék.

Feldolgozásra kivánt készletek.

A szükségletet illetőleg végül a 2.072/1915. M. E. sz. rendeletnek 10. §-áról kivánok még megemlékezni. Ez a szakasz az ipari feldolgozásra szükségelt gabona beszerzésének módozataira nézve, külön rendeletet helyez kilátásba. E tekintetben tehát ennek a rendeletnek az intézkedései lesznek majdan irányadók.

Részleges ellátás.

Külön is felemlitem, hogy a szükséghez képest a törvényhatóság egészére kiterjedő ellátás helyett egyes reászorult részek ellátására lehet szoritkozni.

A kis- és nagyközségek ellátásának ebben az esetben is a törvényhatóság útján kell történnie, mert részükre a 6. §. külön önálló bevásárolhatási jogot nem biztosit.

A r. t. városok ellátása.

A r. t. városok ellátása azonban ilyen esetben is, de akkor is elkülönitetten eszközölhető, ha a törvényhatóság egyébként egész területére nyujt ellátást.

A r. t. városok ellátása tekintetében tehát a törvényhatóságoknak határozottan állást kell foglalniok. Természetes, hogy vagyonfelügyeleti kötelességükből következő teendőik alul a törvényhatóságok a r. t. városnak elkülönitett ellátása esetén sem mentesülnek s a r. t. város vásárlási engedély iránti kérelmét is a törvényhatóság útján kell bemutatni s annak egész eljárását a törvényszerű felügyelettel kell kisérni.

A r. t. városokra nézve külön ellátásuk esetén a jelen rendeletben foglaltak az önként értetődő változásokkal, irányadók.

II.

A bevásárlás.

A törvényhatósági készlet nagyságának az elmondottak alapján történt megállapitása után a készlet tényleges beszerzésének kérdésével kell foglalkozni.

Tekintettel arra, hogy a gabonaárak augusztus hó 21-től alacsonyabbak, a beszerzésre nézve egyik főkérdés a beszerzési időpont meghatározása lesz.

Bevásárlási időpont.

Az augusztus hó 21-ével beálló árcsökkenés azt tenné a törvényhatóság érdekévé, hogy ennél későbbi időre halasztassék a beszerzés. Viszont azonban az a szempont, hogy a törvényhatóság még a Haditermény Részvénytársaság és más jogosultak előtt, vagy legalább azokkal egy időben, még akkor vásárolhasson, amidőn a számára kedvezően fekvő készletek ki nem merittettek, azt javallaná, hogy a bevásárlás ne halogattassék. Nemcsak törvényhatósági, de országos érdek is volna ugyanis, hogy a gabonatermésnek elosztása által, a szállitási lehetőségekkel szemben feltámadó fokozott igények mellett, minden törvényhatóság egy, az ő területével lehetőleg határos — ha lehet éppen összeeső — körzetből fedezhesse a maga szükségletét.

Itt tehát két érdek áll szemben egymással; egyikük a gyors vásárlást, másikuk a vásárlásnak későbbi időpontra való hagyását kivánja.

Bevásárló megbizott.

Ennek a két érdeknek kiegyenlitése a beszerzés módozatainak második kérdéséhez vezet, ahhoz, hogy a törvényhatóság a bevásárlást ki által eszközöltesse.

A 2.072/1915. M. E. sz. rendelet e tekintetben két lehetőséget teremtett. A 6. §. szerint a törvényhatóság saját speciális megbizottja által vásároltathat, ha a kormány hatósági vásárlási engedélyét elnyerte. De vásároltathat a 8. §. szerint az állam által alapitott Haditermény Részvénytársaság útján is.

Vásárlás a Haditermény R.-T. útján.

Ha a törvényhatóság arra határozta magát, hogy a vásárlási megbizást ennek a részvénytársaságnak adja, akkor az imént

vázolt érdekösszeütközés önként eloszlik. A részvénytársaság ugyanis, amely vásárlásai tekintetében sem körzethez, sem időhöz kötve nincsen, a szállitási költségek és lehetőségek kimélése érdekében, azt a gabonát fogja a törvényhatóság részére biztosithatni, amely számára a legkedvezőbben fekszik.

Miután a piac aránytalanul legerősebb vásárlója a Haditermény R.-T., a törvényhatóság megbizottjává válik, a gyorsan való bevásárláshoz fűződő egyéb érdekek is elesnek, mert a részvénytársasággal módja van a törvényhatóságnak akként kötni meg az ügyletet, hogy a gabonának egész mennyisége meghatározott részletekben, de csak augusztus hó 21-ike után, vagyis a legalacsonyabb ártétel mellett szállittassék. (A fizetendő ár tekintetében pedig a szállitási idő az irányadó.)

Vásárlás külön megbizott útján.

Másként áll a helyzet, ha a törvényhatóság saját külön megbizottja által kiván az elnyert vásárlási engedély alapján vásároltatni. Ebben az esetben kevésbé lesz elkerülhető, hogy legalább a beszerzendő készlet egy részét, az augusztus hó 21-ét megelőző magasabb áron ne fizesse, hacsak a saját felelősségére nem akarja vállalni azt az eshetőséget, hogy vásárlása már csak olyan időben fog effektuáltatni, amikor a területileg közel fekvő készletek már más kezekbe jutottak.

Ebben az esetben is azonban lehetőleg akként kell az üzletet megkötni, hogy a szállitások a feltétlen szükség által parancsolt időközökben fokozatosan történjenek, miáltal a magasabb árak fizetésének szüksége elkerültessék.

A két módozat összehasonlitása.

Ilyen körülmények között kétségtelen, hogy a magasabb gabonaárak elkerülése szempontjából a Haditermény R.-T. által való vásárlásnak bizonyos előnyei mutatkoznak, ezeket az előnyöket azonban nem volna helyes véglegesen döntőknek tekinteni ama kérdés elbirálásánál, hogy a törvényhatóság a maga vásárlását ezen részvénytársaság, avagy saját megbizottja által teljesittesse-e. Jelentős súllyal esik latba e tekintetben az a kérdés, milyen financiális és egyéb feltételek mellett hajlandó a r.-t. a törvényhatóságok vásárlásait lebonyolitani. A részvénytársaság

ugyanis altruisztikus alapon (5%-on felüli nyereségét közcélra szolgáltatja be) működik ugyan, de a működésével járó költségek által feltételezett jutalékról szintén le nem mondhat s nincsen kizárva, hogy a törvényhatóságnak módjában állhat más oldalról olyan ajánlatot szerezni, amely a r.-t. jutalékán alul marad és egyéb előnynyujtással ellensúlyozza azt a megtakaritást is, amelyet a r.-t. révén a gabonaárak tekintetében — amint arról fentebb szó volt — el lehet érni.

Különösen is felhivom tehát a törvényhatóságot, hogy ezt a kérdést igen gondos előkészités és mérlegelés tárgyává tegye.

Ajánlatok beszerzése.

A magam részéről gondoskodtam arról, hogy a Haditermény R.-T. kötelező ajánlatba foglalja azokat a feltételeket, amelyek mellett a törvényhatóságok kötéseit vállalja s ezt az ajánlatot annak idején közölni fogom. A törvényhatóságnak ellenben különös gondjaiba ajánlom, hogy a vásárlás eszközlésére más oldalról igyekezzék kedvező ajánlatra szert tenni s ezek összehasonlitása révén foglaljon aztán állást ebben a jelentős kihatású kérdésben.

A folytatólagos intézkedések.

A bevásárlás kérdésében tehát a teendő intézkedések nagy vonásaikban, a fent már 1—5. pontok alatt felsoroltak kiegészitéseül a következők lesznek:

6. Ajánlatokat beszerezni a bevásárlás eszközlésére s azokat a Haditermény-Részvénytársaság ajánlatával összehasonlitva, az elmondottak pontos mérlegelése mellett dönteni a bevásárlási megbizásra nézve.

Az eredményt hozzám, indokolás kiséretében, hozzájárulás végett bejelenteni.

7. Gondoskodni a gabona átvételéről, raktározásáról, őrléséről, kiosztásáról. (A 7. pont alatt foglaltakat a kész liszt előállitásáig legcélszerűbb — úgy, amint az a folyó évi tavaszi ellátás során történt — ismét a malomvállalatok által végeztetni. Erre nézve az akkor részemről közölt elvek irányadók lehetnek ezúttal is.

A kiosztás ezúttal az előzményeknek megfelelően az utalványrendszernek változtatását teszi szükségessé, amennyiben ezúttal a kiosztás alapját a jelentkezési ivek fogják képezni. Ter-

mészetes azonban, hogy a fogyasztók által történt átvételt ezúttal különös gonddal kell nyugtáztatni s gondoskodni kell arról is, hogy az árút más, mint a jelentkezett fogyasztó, át ne vehesse. Ezt a történt jelentkezésről szóló igazoló lapok kiállításával igen gyakorlati módon lehet elérni.)

8. Meg kell állapitani az árat, amelyen a törvényhatóság az általa vásárolt készletet a jelentkezetteknek tovább eladja. Minthogy itt a veszteségi kockázat, a tartalék stb.-nek a maximális árakon felül való kalkulációjáról is gondoskodni kell, ezeknek miként jére nézve külön rendeletben fogok a törvényhatóságoknak útmutatást nyujtani.

9. Gondoskodni kell a bevásárlási akció pénzügyi lebonyolításának miként jéről.

(Miután a bejelentés alapján való beszerzés mellett a készlet ára megtérül, a pénzügyi lebonyolitás csak előlegezés természetével bir. A törvényhatóságnak tehát nem volna célszerű saját erőforrásait vagy éppen kölcsönt venni e célból igénybe. A pénzügyi lebonyolitás ezúttal is a legkedvezőbben a malomvállalatok útján történhetik, amint az a folyó év elején a lisztcampagne alkalmából jó eredménnyel történt.)

A további részletek kidolgozása.

Az elmondottakkal csak nagy vonásaiban jelöltem meg azokat a teendőket, amelyek a törvényhatóságokra a lakosság liszttel való ellátásának kérdésében hárulnak. Az általam ezzel megadott kereten belül, a részletek kidolgozásában az alternativ lehetőségek megválasztásában még igen sok feladat vár az autonomia részéről való megoldásra. A helyi viszonyok különbözőségére való tekintettel az eljárás miként jének további s ennél merevebb megkötését nem tartanám célravezetőnek s annak meghatározását és végrehajtását azzal a nyugodt tudattal bizom a törvényhatóságra, hogy ezt a fontos nemzeti és életbevágó érdekű kérdést az ügy komolyságához mért megfontolással fogja gondoskodása tárgyává tenni.

Ebben bizva kijelentem azt is, hogy nincsen kifogásom az ellen, ha a törvényhatóság helyi követelmények vagy lehetőségek alapján a jelen rendeletben foglalt tájékoztató irányelvektől eltérő eljárási módozatot állapit meg. Ez esetben azonban igazolnia

kell azt, hogy az általa kivánt eljárási mód a törvényhatóságra kedvezőbb és a fennforgó egyéb érdekek sérelmével nem jár.

Midőn azonban ezzel a bizalommal teszem le a lakosság és a közélelmezés ilyen jelentős kérdésének a sorsát a törvényhatóság kezébe, egyúttal kijelentem, hogy úgy a szükséglet megállapitása, mint a vásárlási kérelmek tárgyalása során figyelemmel fogom kisérni, vajjon az ezen rendeletemben foglaltak a kellő mérlegelésben részesültek-e s állásfoglalásomat a tapasztalandókhoz fogom alkalmazni.

Előző határozatok.

Végül felhivom a törvényhatóságot, hogy amennyiben az új termésből való ellátás kérdésében már ezt megelőzőleg hozott volna határozatot, azt e rendeletem nyomán tegye átvizsgálás s megfelelő módositás tárgyává.

Jelentéstétel.

A gabonabeszerzésre és ellátásra vonatkozó eljárásról hozzám részletes s ezen rendeletem szerkezetének megfelelően tagolt jelentést kell tenni.

Budapesten, 1915. évi julius hó 29-én.

A m. kir. minisztérium 1915. évi 2.884/M. E. számú rendelete, mellyel a m. kir. minisztériumnak több cikk ki- és átvitelének tilalma tárgyában 1915. évi február hó 9-én 551/M. E., 1915. évi március hó 18-án 956/M. E., 1915. évi május hó 15-én 1.699/M. E., 1915. évi junius hó 6-án 1.896/M. E. és 1915. évi julius hó 7-én 2.388/M. E. sz. alatt kiadott rendelete kiegészittetik, illetve módosittatik.

Az osztrák-magyar monarchia két államának az 1908. évi XII. törvénycikkel beiktatott szerződéses vámtarifája VII. cikke alapján a magyar királyi miniszterium az osztrák császári királyi kormánnyal egyetértve a következőket rendeli, illetve teszi közzé:

1. §.

A magyar kir. minisztériumnak 1915. évi február hó 9-én kelt 551/M. E., 1915. évi március hó 18-án kelt 956/M. E., 1915. évi május hó 15-én kelt 1.699/M. E., 1915. évi június hó 6-án kelt 1.896/M. E. és 1915. évi július hó 7-én kelt 2.388/M. E. számú

rendeleteiben foglalt jegyzéke ama cikkeknek, amelyeknek ki-, illetve átvitele tilalmazva van, következőkép kiegészíttetik, illetve módosíttatik:

A II. csoport 114. pontja a következőkép módosul:

114. a következő gyógyanyagok és gyógyszerek:*)

timsó és aluminiumsók, aloe, ammoniak, antipyrin, aspirin, atropin, valamint a belladonna gyökerei és levelei, keserű mandulavíz, *bórsav és bórsavas sók,* brom és összetételei, catgut, *kámfor, cascara sagrada és ebből való készítmények, chinakéreg,* chinin (sósavas és kénsavas), chinosol, sebészeti selyem, chloralhydrat, chloroform, kokain és sói, codein (sósavas és foszforsavas), *digitalislevelek és ebből való készítmények, mint digipuratum,* digalen *stb.* dionin, *eserin (phisostigmin), ennek sói, összetételei és eserinkészítmények, eucain, novocain, tropacocain,* formalin, fukszin, *guajacol, ennek sói, összetételei és guajacolkészítmények,* jód, jódkáli, jódnátron, jodoform, jódtinktura, jódkéneső, *koffein, ennek sói, összetételei és koffeinkészítmények kreozot, ennek sói, összetételei és kreozotkészítmények, magnéziumsók,* menthol, morfium és sói, érzéketlenitő aether, *érzéketlenítő keverékek (Schleich-féle és egyéb),* ópium, ópiumtinktura, perhydrol, *perubalzsam, perugen,* borsosmentaolaj, phenacetin pilocarpin, pyrazolonum phenyldimethylicum és származékai (pyramidon stb.), kéneősók, radix ipecacuanhae, radix liquiritae, radix rhei, radix valerianae, *rhizoma hydrastis can. és ebből való készítmények, kenőcsök és paszták állati, növényi és ásványi zsiradékokból,* salipyrin és az ezt helyettesítő készítmények, salicilsav és sói, *salvarsan és neosalvarsan, scopolamin (hyoscin) és sói, senegagyökér, sennalevelek, ezüstösszetételek, szervesek és szervetlenek, valamint gyógycélokra valóknak mondott ezüstkészítmények,* strophantusmag és készítmények, strichnin és sói, styrax, sulfonal, *suprarenin, adrenalin, paranephrin, ennek összetételei és paranephrinkészítmények,* tannin, tannalbin (albumin tannic.), theobromin és ennek más sókkal való összetételei, *trional,* urotropin (orvosi hexamethylentetramin), vaselin, veronal, wismutsók, *tisztított gyapjúzsír (lanolin), cinksók,* továbbá kötöző vatta, kötöző gaze és más kötözőkelmék bármily alakban.

2. §.

Ez a rendelet a kihirdetés napjával lép hatályba.

Budapest, 1915. augusztus hó 5-én.

---

*) Az alább dülten szedett cikkek az 1. §-ban idézett rendeletekben nem foglaltatnak. L. a 26. lapot.

A m. kir. minisztérium 2.866/1915. M. E. számú rendelete, egyes pamutanyagok készleteinek bejelentése, valamint elidegenitésüknek és feldolgozásuknak korlátozása tárgyában.

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

Azok a pamutanyagok, amelyeknek készleteit a jelen rendelet értelmében be kell jelenteni, a következők:

1. a nyers, fehérített vagy világos (halvány) szinű egyes vagy cérnázott pamutfonalakból vagy szövött, kötött vagy kötszövött pamutkelme-hulladékokból tépés vagy másnemű bontás által nyert szálas anyag (effilochés, műpamut);

2. a pamutfonódáknak, pamutszövőgyáraknak, kötőgyáraknak és konfekció műhelyeknek eladásra vagy iparszerű feldolgozásra szánt következő pamuthulladékai:

fonódai és szövődei fonalhulladékok, fésűkóc, kártolólécek tisztítási hulladéka, kártdobról lekerülő hulladék, verőszárnyakról lekerülő hulladék, bogácsológép hulladéka és pamutszövethulladékok.

2. §.

Mindazok, akik az 1. §-ban említett anyagoknak feldolgozásával vagy forgalombahozatalával iparszerűleg foglalkoznak és ilyen anyagokat a magyar szent korona országaiban saját, vagy idegen helyiségben készletben vagy más részére őrizetben tartanak, kötelesek ezeket a készleteket legkésőbb az 1915. évi augusztus hó 18. napjáig bezárólag, az augusztus hó 15. napján volt állapot szerint, azontúl pedig hónaponkint legkésőbb a hónap 18-ik napjáig bezárólag az illető hónap 15. napján volt állapot szerint a hatóságnak bejelenteni.

Azokat az anyagokat, melyek valamely hónap 15. napján fuvarozás alatt állanak, a címzett köteles és pedig a rendeltetési helyre érkezésük után haladéktalanul bejelenteni.

3. §.

A bejelentéshez a magyar királyi kereskedelemügyi minisztérium ipari műszaki osztályánál (II., Lánchid-utca 1—3.) kapható, pamutbejelentőlapokat kell használni.

A bejelentőlapok díjtalanul kaphatók és egyszerű levélben kérhetők.

A bejelentőlapok két egyező példányban gondosan kitöltve a

megküldött boríték felhasználásával postán legkésőbb mindig a hónap 18-ik napján a kereskedelemügyi minisztérium ipari műszaki osztálya címére küldendők be.

4. §.

A kihágás esetében eljáró hatóságnak (7. §.) az 1914 : I. törvénycikk 2. §-a értelmében a bejelentett adatok helyességének megállapítása végett jogában áll a bejelentésre kötelezettnek készleteit, raktárait és üzleti könyveit megvizsgálni.

5. §.

Az 1. §. 1. pontjában említett és a 2. §. értelmében bejelentendő pamutanyagoknak (effilochés és műgyapjú) meglevő, vagy ezután hozzájövő készleteit *eladni vagy bármely módon másnak átengedni avagy tovább feldolgozni* csakis a kereskedelemügyi miniszter engedélyével szabad.

Az erre vonatkozó kérelmek közvetlenül a kereskedelemügyi minisztérium ipari műszaki ügyosztályához küldendők be.

A kérelmek bélyegmentesek.

6. §.

Eladhatók vagy tovább feldolgozhatók:

1. az 1. §. 2. pontjában felsorolt pamutanyag-készletek;

2. a jelen rendelet életbeléptetése után a vámkülföldről behozott nyersanyagokból vagy félgyártmányokból előállított és az 1. §. 1. pontjában említett pamutanyagkészletek, föltéve, hogy a nyersanyagok vagy félgyártmányok behozatala az eredeti szállítási okmányok bemutatásával a kereskedelemügyi minisztérium ipari műszaki ügyosztályánál igazolják.

Az ilyen anyagok felett a szabad rendelkezési jogot a kereskedelemügyi miniszter adja meg.

7. §.

Aki a birtokában vagy őrizetében levő s az 1. §. értelmében bejelentendő pamutanyagkészletet a 2. §-ban megállapított időpontban be nem jelenti vagy nem a valóságnak megfelelően jelenti be, továbbá aki az 1. §. 1. pontjában megjelölt készleteket a jelen rendelet ellenére a kereskedelemügyi minister engedélye nélkül eladja, másnak átengedi, vagy bárminő módon feldolgozza vagy elhasználja, a hatósági ellenőrzést meghiusítja vagy a jelen rendelet rendelkezéseit egyébként megszegi, az, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és az 1914 : L. törvénycikk 9. §-a értelmében két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak mint rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a magyar királyi államrendőrség hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ott érvényes jogszabályok szerint hivatott hatóságok járnak el.

8. §.

E rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya kiterjed a magyar szent korona országainak egész területére.

Budapest, 1915. évi augusztus hó 6. napján.

A m. kir. minisztérium 2.936/1915. M. E. számu rendelete az 1915. évi termésből az 1915/1916. évi termelési időszakban szeszgyártás céljaira visszatartható, illetve beszerezhető és feldolgozható rozs- és árpamennyiségek meghatározása tárgyában.

A m. kir. minisztérium az 1915. évi búza-, rozs-, kétszeres-, árpa- és zabtermésnek zár alá vétele tárgyában 1915. évi június hó 16-án 2.072/1915. M. E. szám alatt kiadott rendelet 2. és 10. §-ához [3]) képest az 1915/1916. évi termelési időszakban az 1915. évi termésből szeszgyártás céljaira visszatartható, illetve beszerezhető és feldolgozható rozs- és árpamennyiségek tekintetében a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

A magyar szent korona országainak területén lévő, fogyasztási adó alá eső szeszfőzdék az 1915/1916. évi termelési időszak alatt a szeszgyártás céljaira összesen mintegy tizezer métermázsa rozsot és négyszázezer métermázsa árpát tarthatnak vissza, illetve szerezhetnek be. Rozsot és árpát alapanyag gyanánt csupán a sajtolt élesztőt is készítő szeszfőzdék fordíthatnak szesztermelésre, míg a sajtolt élesztőt nem készítő szeszfőzdék csakis árpát és ebből is csupán oly mennyiséget tarthatnak vissza, illetve szerezhetnek be, amennyi a cefrézéshez használatos maláta előállítására szükséges. A fogyasztási adó alá eső szeszfőzdék az említett termelési időszakban buzát, kétszerest és zabot egyáltalában nem dolgozhatnak fel.

2. §.

Az 1. §. értelmében visszatartható, illetve beszerezhető rozs és árpa összmennyiség a magyar szent korona országainak területén levő szeszfőzde vállalatok között minden egyes szeszfőz-

dére nézve egyenként az 1913/1914. évi termelési időszakban feldolgozott rozs- és árpamennyiségnek megfelelő mennyiséggel, illetve azon szeszfőzdéknél, amelyek az 1913/1914. évi termelési időszakot követőleg helyeztettek üzembe, a részükre kiosztott kontingens, kontingenssel nem biró szeszfőzdéknél pedig évi 720 hl.-nyi alkoholtermelés alapul vétele mellett akként határoztatik meg, hogy amennyiben keményítő tartalmú anyagok dolgoztattak fel, 1 hl. alkoholtermelvényre legfeljebb 30 kg., amennyiben pedig cukortartalmú anyagok dolgoztattak fel, 1 hl. alkoholtermelvényre legfeljebb 15 kg. árpa tartható vissza, illetve szerezhető be.

A feldolgozható rozs- és árpamennyiségeknek szeszfőzdénként való felosztását az illetékes kir. pénzügyigazgatóságok végzik, melyek a visszatartható, illetve beszerezhető rozs- és árpamennyiségeknek az egyes szeszfőzde-vállalatokkal haladék nélkül való közlésére egyidelűleg utasíttattak.

Az egyes szeszfőzde-vállalatok az általuk szesztermelés céljára beszerzett rozs- és árpamennyiségeket másnak, mint a Hadi Termény Részvénytársaságnak el nem idegeníthetik és azokra másnak jogot nem engedhetnek.

3. §.

A termelő a saját szeszfőzdéje részére megállapított rozs- és árpamennyiséget saját terméséből kizárólag szeszfőzés céljaira visszatarthatja és az 1. és 2. §. korlátai között feldolgozhatja, vagy feldolgoztathatja. Amennyiben a szeszfőzde-vállalat a részére megállapított rozs- és árpamennyiséget mástól óhajtja beszerezni, azt a mezőgazdasági szeszfőzde-vállalat vagy közvetlenül a szeszfőzdére nézve illetékes törvényhatóság területén levő valamely gazdaságból, vagy pedig a Hadi Termény Részvénytársaság útján, az ipari szeszfőzde-vállalat pedig kizárólag a most említett részvénytársaság útján szerezheti be. A nevezett részvénytársaságnak adott vételi megbízáshoz csatolni kell a beszerezhető rozs- és árpamennyiségről a 2. §. értelmében a pénzügyigazgatóságtól kapott értesítést.

Azt, hogy a szeszfőzde-vállalat az általa visszatartható vagy beszerezhető rozs- és árpamennyiséget részben vagy egészben saját terméséből, — vagy hogy azt az illető törvényhatóság területén levő mely gazdaságból szerzi közvetlenül be, illetve, hogy annak beszerzésére a Hadi Termény Részvénytársaságnak adott-e megbízást, az illetékes főszolgabírónál (városi polgármesternél) és a pénzügyigazgatóságnál irásban azonnal be kell jelenteni.

4. §.

A szeszfőzde-vállalatok a szesztermelési célokra visszatartható, illetve beszerezhető árpájukat malátává önálló malátagyárakban külön engedély nélkül is feldolgozhatják.

5. §.

A szeszgyártás céljaira szolgáló rozs- és árpamennyiségek ára tekintetében a m. kir. minisztériumnak az 1915. évi július 23-án 2.077/1915. M. E. szám alatt, valamint az 1915. évi július hó 27-én 2.812/1915. M. E. szám alatt kiadott rendeleteiben megállapított árak irányadók.

6. §.

A saját termésből visszatartott, valamint a más gazdaságból, illetve a Hadi Termény Részvénytársaság útján beszerzett rozs- és árpamennyiségek legkésőbb az átvételt követő 24 óra alatt a szeszfőzdére, illetőleg a 4. §. esetében az árpamennyiségek a malátagyárra illetékes kir. pénzügyigazgatóságnál a szeszfőzde-vállalat által írásban bejelentendők.

7. §.

A szeszfőzde által más gazdaságból beszerzett rozs- és árpamennyiségek elszállításához szükséges szállítási igazolványt az ennek kiállítására hivatott hatóság csakis a pénzügyigazgatóság által kiadott értesítés alapján állíthatja ki. A szállítási igazolvány adatait az említett értesítés hátlapjára rá kell vezetni.

8. §.

Az értesítésben kitüntetett rozs- és árpamennyiség visszatartásának, illetve a más gazdaságból való beszerzésének és elszállításának megtörténtével az értesítést az azt kiállító kir. pénzügyigazgatósághoz kell beszolgáltatni.

9. §.

Kihágást követ el és az 1912 : LXIII. t.-c. 15. §-ának 2. bekezdésében megjelölt közigazgatási hatóság által az 1914 : L. t.-c. 9. §-a értelmében két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő:

a) az a szeszfőzde vállalkozó, aki a részére megállapított mennyiségnél nagyobb mennyiségű rozsot vagy árpát szerzett be, vagy dolgozott, vagy dolgoztatott fel, vagy pedig a beszerzett rozs vagy árpamennyiséget másnak, mint a Hadi Termény Részvénytársaságnak elidegeníti, vagy másnak arra jogot enged;

b) az a szeszfőzdevállalkozó, aki a részére megállapított rozs-

vagy árpamennyiséget más, mint szesztermelési célokra használja fel, vagy a felett a jelen rendelet ellenére egyébként rendelkezik;

c) aki olyan ügyletet közvetít, amelyről tudja, hogy a jelen rendelet rendelkezéseibe ütközik.

A jelen rendelet ellenére beszerzett rozs- és árpakészletekre, valamint az árpából a jelen rendelet ellenére előállított malátakészletekre nézve a rendőri büntető eljárás során a törvény értelmében elkobzásnak van helye és a kihágást elkövető szeszfőzde-vállalat a visszatartott vagy beszerezni engedélyezett rozs- és árpamennyiségnek felhasználási, illetve az annak be nem szerzett részére nézve további vásárlási jogosultságát elveszti.

10. §.

E rendelet nem érinti azt a később kiadandó rendelettel szabályozandó kérdést, hogy az egyes szeszfőzdék egyes nyersanyagokból milyen mérvben főzhetnek ki szeszt.

11. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe és hatálya a magyar szent korona országainak egész területére kiterjed. Horvát-Szlavonországokban ezt a rendeletet, amennyiben végrehajtása az ottani önkormányzat körébe tartozik, a bán hajtja végre. Amennyiben ez a rendelet oly jogszabályokra utal, amelyeknek hatálya Horvát-Szlavonországokra nem terjed ki, helyettük ezekben az országokban az ottani jogszabályok irányadók.

Budapest, 1915. évi augusztus hó 7. napján.

A m. kir. minisztérium 1915. évi 2.949/M. E. számú rendelete az ipari minták oltalmi időtartamának meghosszabbitása tárgyában.

A magyar királyi minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

Az ipari minták oltalmi időtartamának (1907. évi 107.709. számú K. M. rendelet 6. §-a) kezdete és folyása az 1914. évi július hó 26. napjától kezdve későbbi rendeletben megállapítandó napig szünetel.

Ennek következtében azoknál az ipari mintáknál, amelyek 1914. évi július hó 26. napja előtt tétettek le, az oltalmi időnek

ezen a napon még le nem telt része a későbbi rendeletben megállapítandó naptól kezdve fog tovább folyni, azoknál az ipari mintáknál pedig, amelyek 1914. július 26. napján vagy e nap után tétettek le, az oltalmi időtartam a későbbi rendeletben megállapítandó napon fogja kezdetét venni. Az oltalmi időnek 1914. évi július hó 26-ika előtt letelt részét, egész hónapok szerint kell számítani s az egy hónapnál kisebb időtartamot nem kell beszámítani.

Ez a rendelkezés azokra a mintákra is alkalmazandó, amelyeknek oltalmi ideje az 1914. évi július 26. napja és a jelen rendelet hatálybalépésének napja közötti időben már lejárt. Ha azonban valaki a lejárt mintát a jelen rendelet hatályba lépésének napja előtt alkalmazásba vette, őt ezért semmiféle jogkövetkezmények nem terhelik és a minta további használatára is joga van. A szünetelés dacára a letett minták teljes törvényes oltalomban részesülnek.

2. §.

Ha valamely mintaoltalmi jog, amelynek oltalmi időtartamát a jelen rendelet meghosszabbította, a lajstromban már töröltetett volna, a törlés meg nem történtnek tekintendő és az erre vonatkozó bejegyzés hatályon kívül helyezendő. Ebben az esetben a mintát a köztulajdonba átment minták közül az oltalmat élvező minták közé kell visszahelyezni.

3. §.

Azoknál a mintáknál, amelyeknek egy vagy két évi oltalmi időtartama 1914. évi július hó 26. napján még le nem járt, vagy amelyeket az 1. §. 1. bekezdésében említett időn belül egy vagy két évre jelentettek be, a bejelentő a megengedett leghosszabb időtartamot utólag is igénybe veheti azáltal, hogy a díjtöbbletet az illetékes kereskedelmi és iparkamaránál megfizeti. Ilyen meghosszabbítást azonban csak egyszer lehet igénybe venni.

4. §.

Az 1. §-ban foglalt meghosszabbítás megfelelően arra az időre is kiterjed, amelyen belül a mintát a belföldön gyakorlatba kell venni és amelyen belül a minta titkos minta gyanánt kezelendő (1907. évi 107.709. számú K. M. rendelet 27. §-a). Ha azonban valamely zárt boritékban letett mintát a titkos mintatárból a nyilvános mintatárba már áthelyeztek, az illető minta továbbra is a nyilvános mintatárban kezelendő.

5. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe.

Budapest, 1915. évi augusztus hó 9-én.

A m. kir. minisztérium 2.958/1915. M. E. számú rendelete a 2.072/1915. M. E. számú rendelettel zár alá vett búzának, rozsnak, kétszeresnek, árpának és zabnak végrehajtás útján való lefoglalása esetében követendő eljárás tárgyában.

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

Az 1915. évi búza-, rozs-, ketszeres-, árpa- és zabtermésnek zár alá vételéről 1915. évi június hó 16. napján 2.072/1915. M. E. szám alatt kiadott rendelet 3. §-ának utolsó bekezdése szerint (l. a Budapesti Közlönynek 1915. évi június hó 17-én megjelent 139. számát) a zár alá vétel a terményeknek végrehajtás útján való lefoglalását nem akadályozza. Az ilyen lefoglalt terményeket végrehajtási úton eladni csak akkor szabad, ha azoknak a közélelmezés vagy a közszükséglet céljára való megszerzése iránt a jelen rendelet értelmében intézkedés nem történik. Ez a szabály áll, akár a kir. bíróság, akár a pénzügyi vagy más közigazgatási hatóság rendelte el a végrehajtást.

2. §.

Ha a lefoglalt terményt, vagy egy részét az idézett 2.072/1915. M. E. számú és a 2.468/1915. M. E. számú rendelet értelmében vásárlásra jogosult vevő a foglalás előtt elővétel útján lekötötte vagy készárúvétel útján megszerezte, a vevő a vételügylet igazolása és a még ki nem fizetett vételárnak vagy hátralékának a végrehajtót kiküldő hatóságnál letétbe helyezése mellett a foglalástól számított tizenöt nap alatt kérheti, hogy ez a hatóság a megvett terményt a foglalás alól feloldja és részére kiadja.

Ugyanezen határidő alatt kérheti a foglalás feloldását az 1.761/1915. M. E. számú rendelet értelmében előleg nyujtására jogosult pénzintézet arra a terményre nézve, amelyet a végrehajtást szenvedő előleg fejében az idézett rendeletnek megfelelően eladásra lekötött.

A kiküldött végrehajtó az ilyen vevőt és pénzintézetet a foglalásról azonnal értesíteni és evégből a végrehajtási törvény értelmében kibocsátandó igénybejelentési felhívás egy példányát velük — a jelen §-ban meghatározott jogukra utalással — közölni köteles.

3. §.

Ha a 2. §-ban megszabott határidő alatt a terménynek a foglalás alól feloldását nem kérték, vagy a hatóság a kérelemnek

helyt nem adott, vagy csupán a termény egy részének kiadását rendelte el, a kiküldött végrehajtó a kiküldő hatóságnak, a végrehajtást szenvedő nevének, a lefoglalt termények nemének, mennyiségének, minőségének és hollétének megjelölésével ajánlott levélben haladéktalanul értesíteni köteles az Országos Gazdasági Bizottságot (Budapest, V., Országháztér, földmívelésügyi minisztérium) a lefoglalt terményeknek a közélelmezés vagy a közszükséglet céljára való esetleges átvétele végett.

Ha az Országos Gazdasági Bizottság vagy megbizottja a végrehajtót kiküldő hatóságot az értesítés elküldésének napjától számított tizenöt nap alatt arról értesíti, hogy a lefoglalt terményeket átveszi, azokat az 1. bekezdésben megjelölt célra hatóságilag igénybevetteknek (rekviráltaknak) kell tekinteni és árverésen eladni nem szabad. A készleteknek az Országos Gazdasági Bizottság részére való átengedése tekintetében a 240/1915. M. E. számú és a 610/1915. M. E. számú rendeletnek rendelkezései irányadók. Arról, hogy az igénybe vett terményei[illegible] járó vételár a végrehajtót kiküldő hatóságnál letétessék, az Országos Gazdasági Bizottság gondoskodik.

Ha az Országos Gazdasági Bizottság az előbbi bekezdésben említett határidőben a lefoglalt termények megszerzése iránt nem intézkedik, vagy a végrehajtót kiküldő hatóságot azzal értesíti, hogy a lefoglalt terményeket megszerezni nem kívánja, a lefoglalt terményekre a végrehajtási eljárás a fennálló szabályok szerint folytatható és árverést is lehet foganatosítani. Az árverési vevőkre a 2.072/1915. M. E. számú rendeletnek [3]) a vételi jogosultságot korlátozó rendelkezései nem nyernek alkalmazást.

4. §.

Azokban a folyamatban levő végrehajtási ügyekben, amelyekben az árverés még kitűzve nincs, a jelen rendeletet megfelelően kell alkalmazni. A 2. §-ban megszabott határidőt a jelen rendelet életbelépésének napjától kell számítani.

5. §.

Ez a rendelet 1915. évi augusztus hó 11. napján lép életbe.

Budapest, 1915. évi augusztus hó 9. napján.

A m. kir. minisztérium 2.966/1915. M. E. számú rendelete a korpa forgalomba bocsátásának szabályozásáról.

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

A búzalisztért és rozslisztért követelhető legmagasabb árak megállapításáról 1915. július hó 24. napján 2.727/1915. M. E. szám alatt[2]) kiadott rendelettel a búza és a rozskorpára megállapított legmagasabb ár az árpakorpára is kiterjesztetik.

Az említett rendelet 6. §-ában a búzalisztre és a rozslisztre vonatkozólag megállapított büntető rendelkezéseket azokra is alkalmazni kell, akik az ott meghatározott cselekményeket a korpára vonatkozólag követik el.

Korpa alatt a jelen rendelet szempontjából a búza, a rozs, a kétszeres és az árpa korpáján felül érteni kell e gabonaneműek minden egyéb őrlési hulladékát (konkoly stb.) is.

2. §.

A kizárólag vámőrlő malomvállalatok, amelyek lisztet vagy őrleményt bérért vagy az őrlés végett behozott gabonanemű bizonyos hányadáért, kizárólag az őröltető félnek házi szükségletére állítanak elő, az előállított korpát árúba nem bocsáthatják, hanem az őröltetőnek kiszolgáltatni kötelesek.

Minden más malomvállalatnak minden korpát — tehát akár saját számlájára, akár más számlájára végzett őrlésből, akár belföldi, akár külföldi gabonaneműekből származott korpát — az alábbi rendelkezések szerint alakítandó bizottság (»Korpaközpont«) közvetítésével és ennek a 3. §. 2. bekezdése szerint megállapítandó ügyrendje értelmében forgalomba kell hoznia.

A katonai igazgatás megbízásából végzett őrlésből származó korpát a malomvállalat az őröltető katonai igazgatásnak kiadhatja, ha azonban ki nem adta, az ily korpát is a Korpaközpont közvetítésével forgalomba kell hoznia.

3. §.

A Korpaközpont megalakítása iránt a földmívelésügyi miniszter intézkedik. A Korpaközpontba a Magyar fővárosi malomegyesület és a Vidéki malomiparosok országos egyesülete négy-négy rendes és két-két póttagot, az Országos magyar gazdasági egyesület és a Magyar gazdaszövetség pedig egy-egy rendes és egy-egy póttagot küld ki. Ezenfelül tagjai a központnak a kereskedelemügyi és földmívelésügyi miniszter kiküldöttei.

A Korpaközpont tagjai saját kebelükből elnököt és két elnökhelyettest választanak, akik a Korpaközpontot hatóságokkal és harmadik személyekkel szemben képviselik. Hatáskörüket egyebekben az ügyrend szabja meg.

A Korpaközpont ügyrendjét maga állapítja meg s a földmívelésügyi miniszter hagyja jóvá.

A központ tagjai díjazást nem kapnak.

A Korpaközpont olyan határozata, amely ellen a miniszterek kiküldöttjének valamelyike óvást emel, a földmívelésügyi miniszter elé terjesztendő s csak az ő jóváhagyása után hajtható végre.

4. §.

A Korpaközpontnak korpát csak belföldre és csak a m. kir. gazdasági felügyelőségek által kiállított utalványok alapján, vagy kicsinyben való elárusítással foglalkozó kereskedők útján szabad eladnia.

A földmívelésügyi miniszter állapítja meg azt, hogy a termelt korpakészletekből mennyit szabad a kicsinyben való elárusítással foglalkozó kereskedők útján elárusítani. Ily kicsinyben való elárusítással malomvállalat meg nem bízható.

Arról, hogy a Korpaközpont közvetítésével esetleg nem értékesített korpa miként értékesíttessék, a földmívelésügyi miniszter a kereskedelemügyi miniszterrel egyetértőleg intézkedik.

5. §.

A Korpaközpont költségeinek fedezésére a közvetítésével eladott korpa után métermázsánkint 50 fillér jutalékot, a Korpaközpont megbizásából kicsinyben való elárúsítással foglalkozó kereskedők pedig a Korpaközpont jutalékával együtt legfeljebb 2 koronát számíthatnak fel, úgy hogy a korpa a Korpaközpont közvetítésével a malomban, vagy a megrendelő kivánsága szerint a malom rakodó állomására szállítva, métermázsánkint 18 korona 50 fillérért, a kicsinyben elárúsító által pedig az elárúsító üzletében, vagy raktárában métermázsánkint legfeljebb 20 koronáért adható el.

A kicsinyben elárusítónak egy vevő részére egyszerre 10 métermázsánál többet nem szabad eladnia.

6. §.

Minden olyan malomvállalat, mely nem kizárólag vámőrléssel foglalkozik, köteles az általa előállított korpamennyiséget a Korpaközpont által megállapítandó módozatok mellett a központnak bejelenteni s kimutatni, hogy az előállított korpából mennyit igényel saját üzemének s ha a malomvállalatnak gazdasága is van, gazdaságának szükségletére, s így mennyit bocsáthat forgalomba, köteles továbbá az eladható készletekből a központ által kiutalt mennyiségeket, a központ rendelkezése szerint, de csak készpénzfizetés ellenében szállítani. A 2.727/1915. számú rendelettel megállapított, s a szállító malmot illető legmagasabb áron felül az 5. §. szerint a Korpaközpontnak járó

50 fillér jutalékot a malom a központ által megállapítandó mó dozatok mellett a központnak beszolgáltatni köteles.

A malomvállalat a korpât a vevő kívánságára a vevő által beküldött zsákokban is köteles szállítani. Önműködő korpatöltő készülékkel felszerelt malom azonban erre csak az esetben köteles, ha a vevő által beküldött zsákok a malom önműködő töltőkészülékére alkalmazhatók (vagyis ha belső szélességük 56 cm. és hosszúságuk 126 cm.) és megfelelő karban vannak.

A Korpaközpont kívánságára a malomvállalat igazolni köteles, hogy az általa visszatartani kivánt korpára saját üzemének vagy gazdaságának ellátására tényleg szüksége van s ha a Korpaközpont a visszatartani kívánt korpa mennyiségét sokalná, a malomvállalat által visszatartható mennyiséget a földmívelésügyi miniszter állapítja meg.

7. §.

A Korpaközpont az általa szedhető jutalékokból fedezi irodájának személyi és dologi kiadásait s a közvetítésével értékesített korpa eladása körül fölmerült költségeit.

A jutalékokból ezen költségek fedezése után fenmaradó felesleg a földmívelésügyi miniszter által megjelölendő közcélokra lesz fordítandó.

8. §.

A korpának elszállításához szükséges igazolványt, az ennek kiállítására hivatott hatóság csak a Korpaközpont utalványa, vagy a földmívelésügyi miniszter engedélye alapján állíthatja ki.

9. §.

Aki a jelen rendeletnek a korpa forgalomba hozására vonatkozó rendelkezéseit megszegi, vagy kijátssza, vagy aki az e rendeletben megállapított bejelentési kötelezettségét meg nem tartja, kihágást követ el és az 1914 : L. t.-c. 9. §-a [1]) értelmében két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Ugyanigy büntetendő az is, aki akár szándékosan, akár a köteles gondosság elmulasztásával bárkinek e rendelet megszegésére, vagy kijátszására irányuló eljárását bármely módon elősegíti vagy eltitkolja.

E kihágások miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak mint rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendörség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

10. §.

A jelen rendelet életbelépésével hatályát veszti a korpának forgalomba bocsátásáról és a korpáért követelhető legmagasabb ár megállapításáról szóló 1.111/1915. M. E. sz. rendelet, úgyszintén ennek alapján a földmívelésügyi miniszter által kiadott 42.912/1915. sz. rendelet, ellenben a korpakészleteknek az Országos Gazdasági Bizottság részére átengedése és e célra a korpáért követelhető legmagasabb ár megállapítása tárgyában kiadott 305/1915. M. E. számú rendelet továbbra is hatályban marad.

11. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya Horvát-Szlavonországokra nem terjed ki.

Budapest, 1915. évi augusztus hó 8-án.

A m. kir. minisztérium 2.972/1915. M. E. számú rendelete a tüzifakészletek bejelentéséről.

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

A tüzifakészleteket az alább következő §-okban foglalt rendelkezések értelmében be kell jelenteni.

2. §.

Bejelentés alá a tüzifából azok a készletek esnek:

a) amelyek a tüzifa termelésével és eladásával vagy a termelt tüzifa forgalombahozatalával foglalkozó erdőbirtokosok és kereskedők (egyének, jogiszemélyek, cégek) birtokában (kezelésében vagy őrizetében és pedig akár saját, akár idegen helyiségekben, vasuti, hajóállomási, városi vagy községi raktárakban, erdei rakodókon vagy a termelőhelyeken stb.) eladatlanul vannak és pedig tekintet nélkül arra, hogy a tűzifa rakáson van-e vagy sem; ide tartoznak azok a készletek is, amelyek még a termelőhelyeken feldolgozás vagy összegyüjtés alatt vannak, amennyiben azok a most következő fűtési időszak alatt, vagyis az 1916. év március hó végeig eladásra kerülhetnek;

b) amelyek az *a)* pontban említett erdőbirtokosok és kereskedők (egyének, jogiszemélyek, cégek) birtokában (kezelésében, őrizetében és pedig akár saját, akár idegen helyiségekben, vasuti, hajóállomási, városi vagy községi raktárakban, erdei rakodókon vagy a termelőhelyeken stb.) vannak és már eladattak, de még

nem szállíttattak el a vevőnek és pedig szintén tekintet nélkül arra, hogy a tüzifa rakáson van-e vagy sem;

c) amelyeket az *a)* pont alá eső belföldi egyének vagy cégek forgalombahozatal céljára külföldről (Ausztriából is) megvettek, de amelyek még az eladónál vannak;

d) amelyeket a magyar szent korona országainak területén 1915. évi augusztus hó 15-től 1915. évi október hó 31-ig terjedő idő alatt forgalombahozatal céljára fognak termelni;

e) amelyeket a magyar szent korona országainak területére 1915. évi augusztus hó 15-ike és 1915. évi október hó 31-ike közötti időben forgalombahozatal céljára fognak behozni.

Azok a készletek, amelyek az *a)*, *b)* és *c)* pontok alá esnek, már most, azok pedig, amelyek a *d)* és az *e)* pontok alá esnek, előállításuk, illetőleg behozataluk után lesznek bejelentendők. (Lásd a 4. §. 3. és 4. bekezdését.)

3. §.

A bejelentést a 2. §. *a)* és *b)* pontja alá tartozó esetekben az köteles megtenni, akinek birtokában (kezelésében, őrizetében) a bejelentendő tüzifakészletek vannak.

Azt a készletet, amely valamely beraktározással vagy fuvarozással foglalkozó cégnél vagy egyénnél van elhelyezve, az köteles bejelenteni, aki azt megőrzés vagy fuvarozás végett elhelyezte, kivéve azt az esetet, amikor a beraktározott árút külföldi cég vagy egyén helyezte el, mert ilyen esetben a beraktározó vagy fuvarozó vállalat köteles a bejelentés megtételére.

A 2. §. *c)* és *e)* pontjai alá tartozó esetekben a vevő, a 2. §. *d)* pontja alá tartozó esetekben pedig a tüzifa termeltetője köteles a bejelentésre.

4. §.

A bejelentést mindenkinek, aki erre köteles, közvetlenül a m. kir. központi statisztikai hivatalhoz (Budapest, II. ker., Heltai Ferenc-utca 5—7. szám) kell beküldenie.

A bejelentéshez az idecsatolt minta szerinti bejelentő lapot (lapokat) kell használni.*) Ilyen bejelentő lapok a m. kir. központi statisztikai hivatalnál (Budapest, II. ker., Heltai Ferenc-utca 5—7. szám), továbbá kis- és nagyközségekben az előljáróságnál, rendezett tanácsú és törvényhatósági joggal felruházott városokban, valamint Fiume városában és kerületében a polgármesternél, Budapest székesfővárosban a kerületi előljáróságoknál ingyen kaphatók. Ugyanezen minta szerint a bejelentő lapot maga a bejelentő is elkészítheti.

*) A minta közlését nem tartottuk szükségesnek.

A 2. §. *a)*, *b)* és *c)* pontjai alá tartozó tüzifamennyiségeket az 1915. évi augusztus hó 15. napján volt állapotnak megfelelően legkésőbb 1915. évi augusztus hó 25-ig kell bejelenteni.

A 2. §. *d)* és *e)* pontjai alá eső azt a tüzifamennyiséget, amelyet 1915. augusztus 15. napja után termelnek, illetőleg 1915. augusztus 15. napja után fognak a magyar szent korona országainak területére behozni, az 1915. évi október hó 31. napján talált állapotnak megfelelően legkésőbb 1915. évi november hó 8-ig kell bejelenteni. Ugyanakkor az 1915. augusztus hó 15-ike óta a tüzifakészletekben beállott apadás okát is be kell jelenteni.

A bejelentő-lapot postai úton való beküldés esetében legkésőbb a határidő utolsó napján kell postára adni.

5. §.

A 2. §. *a)*, *b)* és *d)* pontjai alá eső készletek községek szerint külön-külön jelentendők be, vagyis minden egyes község határában meglevő készletről külön-külön bejelentő-lapok állítandók ki.

A 2. §. *c)* és *e)* pontjai alá eső készletek külön bejelentő-lapokon, de egy-egy összegben jelentendők be.

6. §.

A bejelentésre kötelezettek a bejelentett tüzifakészletekről pontos raktárkönyvet tartoznak vezetni oly módon, hogy abból a készlet mennyiségének változása és az, hogy hová fordíttatott, bármikor megállapítható legyen.

Elidegenítés esetében a raktárkönyvben a megszerző fél nevét és lakóhelyét, ha pedig az árú már elszállíttatott, azt is fel kell jegyezni, hogy mikor és hová küldetett.

7. §.

A közigazgatási hatóságnak jogában áll az 1914 : L. t.-c. 2. §-a értelmében a bejelentett adatok helyességének megállapítása céljából a bejelentésre kötelezettnek bárhol található készleteit, raktárait és üzleti könyveit megvizsgálni.

8. §.

Aki a 2. §. szerint bejelentés alá eső tüzifakészletét be nem jelenti vagy nem a valóságnak megfelelően jelenti be, a hatóság előtt eltitkolja vagy az ellenőrzést meghiusítja, az — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el és az 1914 : L. t.-c. 9. §-a értelmében két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri bűntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ott érvényes jogszabályok szerint hivatott hatóságok járnak el.

9. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya kiterjed a magyar szent korona országainak egész területére; Horvát-Szlavonországokban azonban a bejelentési kötelezettség végrehajtása céljából szükséges rendelkezéseket a bán teszi közzé.

Budapest, 1915. évi augusztus hó 10. napján.

A m. kir. pénzügyminiszter 1915. évi 65.613. számú rendelete, a közadókat érintő egynémely kérdésnek a hadiállapot folytán szükségessé vált kivételes szabályozásáról szóló 1915. évi XIV. törvénycikk végrehajtása tárgyában.

Az 1915. évi XIV. törvénycikk végrehajtása tárgyában — a törvényben nyert felhatalmazás alapján — a következőket rendelem.

1. §.

A földadónak a hadiállapotból kifolyólag igényelhető elengedését az 1915. évi XIV. törvénycikk 1. §-ának végrehajtása tárgyában folyó évi június hó 16-án 52.600. szám alatt kiadott rendeletemmel már külön szabályoztam.

2. §.

A házadóról szóló 1909. évi VI. törvénycikk 45. §-ának, illetőleg a hivatkozott házadótörvény végrehajtása tárgyában 1909. évi 77.000. szám alatt kiadott utasítás (Magyarországi Rendeletek Tára 1909. évfolyam 130. szám) 62. §-ának rendelkezéseit bővíti ki az 1915. évi XIV. törvénycikk 2. §-a, amely szerint *az 1914. évi július hó 28-án bekövetkezett* hadiállapot tartama alatt a házbéradó törlése bármikor kérelmezhető, ha a ház tényleges birtokosa bérlőjének a házbért egészben vagy részben végérvényesen elengedte.

A törlés alapjául a ház tényleges birtokosa által kiállítandó bélyegmentes nyilatkozat szolgál, melynek mintája *A.* alatt mellékeltetik.

A háznak tényleges birtokosa a nyilatkozatot minden egyes bérletre külön-külön köteles kiállítani és a nyilatkozaton levő

záradékot az illetékes községi (székesfővárosban a kerületi) előljárósággal (városi adóhivatallal) szabályszerűen kitöltetni s azt az adótörlési kérvényhez akár annak beadásakor, akár utólagos felszólításra csatolni.

A szabályszerűen kiállított és záradékolt nyilatkozattal kellően felszerelt kérvény érdemleges elbírálásakor köteles a pénzügyigazgatóság (adófelügyelő-helyettes) a bérlőt vagy annak hozzátartozóját is egyidejűleg végzésileg értesíteni, az eredeti nyilatkozatot megőrízni s annak hitelesített másolatát a végzéshez mellékelni. Erről a körülményről a folyamodó bérbeadó a törlési kérelem mikénti elbirálása tárgyában hozandó végzésben értesítendő.

A törlési kérelem érdemleges elbírálásánál a pénzügyigazgatóságnak (adófelügyelő helyettesnek) azt kell különösen szem előtt tartani, hogy az adótörlésnek csak az elengedett házbér arányában s csak abban ez esetben lehet helye, ha a háznak tényleges birtokosa igazolja, hogy az adóév alatt az elengedés következtében kisebb bérjövedelme volt, mint amennyinek alapul vétele mellett a házbéradó jogerősen kivettetett.

Ehhez képest nincs helye törlésnek abban az esetben, ha a csak részben elengedett bérnek megmaradt összege egész évre kikerekítve nem lesz kevesebb, mint a házadó kivetésének alapjául vett bérjövedelem évi összege. Például valamely bérhelyiség 1914. évi házbéradója évi 1.000 K nyers házbérjövedelem alapján állapittatott meg jogerősen. Az 1914. év folyamán az 1.000 K évi bér 1.500 K-ra emeltetett, amely 1.500 K évi bérnek 1914. évi III. negyedére eső 375 K összegéből a háztulajdonos csak 100 K-t enged el, a fenmaradt s fizetendő 275 K egész évre kikerekítve 1.100 K, vagyis nem kevesebb, hanem több, mint a házadókivetés alapjául vett 1.000 K évi bérjövedelem.

A bérnek részbeni elengedése tehát jelen esetben nem nyujt alapot adótörlésre, mert az elengedett negyedévi 100 K bérösszeg az 1914. évi házadóban megadóztatva nem lett.

Amennyiben a nyilatkozat kiállítója vagy jogutódja a nyilatkozatban vállalt kötelezettséget bármiféle alakban megszegné, pl. az elengedett bért, utólag mégis követelné, az 1909. évi 77.000. számú házadóutasítás 79. §-a értelmében jövedéki kihágást követ el s a törült adó terhére az elévülési határidőn belül előírandó és ellene a jövedéki vizsgálat megindítandó.

3. §.

A házadóról szóló 1909. évi VI. t.-c. 11. §-a szerint általános házbéradó alá tartozó helyeken a ki nem bérelt és ezek között

az ingyen átengedett épületek, épületrészek is házbéradó alá vonandók, még pedig a tényleg kibéreltekkel történt összehasonlítás útján megbecsült haszonérték alapján.

Az ingyen átengedett épületeknek, illetőleg épületrészeknek ezen adókötelezettségén enyhít az 1915. évi XIV. t.-c. 3. §-a, amely szerint az 1914. évi július 28 án bekövetkezett hadiállapot tartama alatt házbéradó leírásának van helye az olyan épületekre vagy épületrészekre vonatkozólag, amelyeket a tényleges birtokos hadi vagy hadsegélyezési célokra akár hatóságoknak, akár egyletnek (testületnek) vagy más személynek teljesen ingyen átenged. Ezek az épületek, illetőleg épületrészek tehát, ha az átengedésnek ingyenes volta hitelt érdemlőleg beigazoltatott, adózás szempontjából *üresen állóknak* tekintendők. Ehhez képest:

1. általános házbéradó alá eső helyeken a házbéradó leírása az 1909. évi VI. t.-c. 54. és 56. §-ában elmondottak szerint foganatosítandó, mégis azzal az eltéréssel, hogy a házbéradóleírás, az átengedés napjától számítandó hatállyal, az 1914. évi július hó 28-án bekövetkezett hadiállapot tartama alatt bármikor kérelmezhető:

2. általános házbéradó alá nem tartozó helyeken, ha az ingyen oátengedett épület, illetőleg épületrész az átengedés napjáig házosztályadó alatt állott, a kivetés változatlanul marad, ha pedig az ingyen átengedett épület vagy épületrész után házbéradó volt kivetve, akkor az 1909. évi VI. t.-c. 55. §-ában foglalt rendelkezéseknek megfelelőleg kell eljárni és a leirt házbéradó helyébe házosztályadót kell előirni. Utóbbi esetben a házbéradó leirása az átengedés napjától számítandó hatállyal, az 1914. évi julius hó 28-án bekövetkezett hadiállapot tartama alatt szintén bármikor kérelmezhető.

Ha a teljesen ingyen átengedett épület vagy épületrész ismét bérfizetés mellett vétetik használatba, ezt a körülményt általános házbéradó alá eső helyeken a vallomásadásra kötelezett az 1909. évi VI. t.-c. 57. §-a, illetőleg általános házbéradó alá nem tartozó helyeken az 1909. évi VI. t.-c. 55. §-ának második bekezdése szerint tartozik bejelenteni.

4. §.

A házadóról szóló 1909. évi VI. t.-c. 52. §-ának első bekezdése szerint a kivetett házadóra a megállapitott adóköteles jövedelem évközi emelkedése vagy apadása nincs befolyással s a megállapitott adó évközben csak akkor módosul, ha a házbéradó helyett házosztályadó irandó elő. Azoknál az épületeknél vagy épületrészeknél tehát, melyek megszakitás nélkül egész éven át

házbéradó alá tartoznak, az alapkivetés során megállapított adó az év végéig nem kerülhet változás alá.

A hadiállapot tartama alatt azonban előfordulhat az az eset, hogy egyes házbéradóval terhelt épületeket vagy épületrészeket a tényleges birtokos hatósági intézkedés alapján köteles hadicélokra olyan ellenszolgáltatás mellett átengedni, mely ellenszolgáltatás kisebb az adókivetés évére megállapított adóalapnál.

Ilyen esetben az 1915. évi XIV. t.-c. 4. §-a szerint a házbéradó évközben helyesbítendő.

A házbéradó helyesbítését a tényleges birtokos akár a házadó kivetésére hivatott községi (városi) közegnél, akár közvetlenül a pénzügyigazgatóságnál (adófelügyelőhelyettesnél) az 1914. évi július hó 28-án bekövetkezett hadiállapot tartama alatt bármikor kérelmezheti.

A házbéradó helyesbítését a pénzügyigazgatóság (adófelügyelőhelyettes) minden egyes esetben a hitelt érdemlőleg megállapított hatósági igénybevétel napjától rendeli el.

A netáni kételyek eloszlatása végett már most megjegyeztetik, hogy abban az esetben, ha a hadicélokra ellenszolgáltatás mellett történt hatósági igénybevétel addig házosztályadó alá eső épületekre vagy épületrészekre vonatkozik, az 1909. évi VI. t.-c. 52. §-a szerint pótkivetésnek van helye.

5. §.

A házadóról szóló 1909. évi VI. t.-c. 41. és 58. §-ai szerint az épületek megsemmisülését a fél 15 nap alatt köteles az adó leírása végett bejelenteni, mert ellenkező esetben az adóleírás csak a bejelentés napjától adható meg.

Miután a házadótörvénynek ezeket a rendelkezéseit a hadműveletek színterén foganasítani és a határidöket betartani nem lehet, az 1915. évi XIV. t.-c. 5. §-a akként rendelkezik, hogy a hadműveletek színterén megsemmisült, rombadőlt vagy megrongált, nemkülönben a hatóságilag kiürített épületek után járó házadónak, valamint a reá nehezedő pótadóknak a károsodás mérvének megfelelő elengedés ne a felek bejelentése alapján, hanem hivatalból történt felvétel útján, még pedig az arra alkalmas időben foganatosittassék.

A kárnak hivatalból leendő felvétele és az adóknak leirása körül értelemszerűleg azok a rendelkezések tartandók szem előtt, amelyek az 1913. évi 50.000. szám (illetőleg Horvát-Szlavonországokra vonatkozólag 1913. évi 60.000. szám) alatt kiadott

hivatalos összeállítás 122—126. §-aiban az elemi kár címén elengedett házadó leirása tekintetében foglaltatnak.

A kárfelvételhez a most hivatkozott hivatalos összeállítás 122. §-ához csatolt 39. sz. mintájú jegyzék használandó.

6. §.

Ha az 1875. évi XXIX. törvénycikkben foglalt keresetadó I. vagy III. osztálya alá tartozó adózó az 1914. évi július hó 28-án bekövetkezett hadiállapot tartama alatt anélkül, hogy iparigazolványáról, illetőleg iparengedélyéről lemondott volna vagy cégét töröltette volna: üzletét vagy foglalkozását hitelt érdemlően beigazoltan megszüntette, úgy, hogy nevében az üzletet, foglalkozást senki sem folytatja, az 1915. évi XIV. t.-cikk 6. §-a szerint jogosítva van a pénzügyigazgatósághoz (adófelügyelőhelyetteshez) benyujtott folyamodványban kérni, hogy az üzlete, foglalkozása után kivetett I. vagy III. osztályú kereseti adónak a megszünés napjától járó része töröltessék.

A pénzügyigazgatóság (adófelügyelőhelyettes) az üzlet vagy foglalkozás teljes megszűnését — az igénybevehető módozatok mellett — hivatalból tartozik megállapítani, ha a fél által szolgáltatott adatok elegendő bizonyítékul nem fogadhatók el.

Az adótörlés iránti kérelem benyujtása nincs határidőhöz kötve.

Az adó leírásának elrendelése után a pénzügyigazgatóság (adófelügyelőhelyettes) köteles az illető adózót nyilvántartásba venni s ha az illető üzletét vagy foglalkozását később ismét folytatja, vele szemben új adókivetésnek lesz helye.

7. §.

Az 1915. évi XIV. t.-c. a házbéradó törlése, illetőleg helyesbítése, valamint az I. vagy III. osztályú keresetadónak a 6. §. szerint való törlése iránt beadott kérvények tárgyalási módja tekintetében az érvényben levő jogszabályoktól eltérő rendelkezéseket nem tartalmaz, mihez képest az ily természetű ügyekben elsőfokon a kir. pénzügyigazgatóság (székesfővárosi kir. adófelügyelő), másodfokon a közigazgatási bizottság adóügyi bizottsága, utolsófokon a m. kir. közigazgatási bíróság határoz.

8. §.

Ha az adózó fél hitelt érdemlő módon igazolja, hogy a III. osztályú kereseti adónak az 1914—1916. évekre jogerősen megállapított alapja az adózónak katonai szolgálatra történt behívása, illetőleg az 1912. évi LXVIII. t.-c. 4. §-a alapján hadicélokra szükséges személyes szolgáltatásra történt kötelezése

vagy a háborús állapot folytán előidézett rendkívüli körülmények következtében legalább 50%-kal csökkent, az 1915. évi XIV. t.-c. 7. §-a szerint a már jogerősen megállapított III. osztályú kereseti adó, a keresetcsökkenés mértékéhez képest, a csökkenés beálltának időpontjától kezdve mérsékelhető.

Az ilyen adómérséklésre vonatkozó kérelmeket az érdekeltek legkésőbb 1916. évi január hó végéig tartoznak a pénzügyigazgatóságnál (adófelügyelőhelyettesnél) benyujtani.

A pénzügyigazgatóság (adófelügyelőhelyettes) az adómérséklésre vonatkozó kérvényeket a keresetcsökkenés fenforgását illetőleg előzetesen általa is beszerzett adatokkal együtt illetékes tárgyalás végett az 1883. évi XLIV. t.-c. 30. §-a értelmében alakított egyenesadófelszólamlási bizottság elé terjeszti, és pedig kivétel nélkül minden esetben, tehát akkor is, ha a keresetcsökkenés 50%-a nincs is a fél által hitelt érdemlő módon igazolva, vagy az általa gyűjtött adatok bizonyítják annak ellenkezőjét.

Az adófelszólamlási bizottság a keresetcsökkenés mérvének megállapítását és az 1914., illetőleg 1915. évre megállapított adónak mérséklését illetőleg az 1883. évi XLIV. t.-c. 32. és 33. §-a értelmében jár el.

Az adófelszólamlási bizottság véghatározata ellen a m. kir. közigazgatási bírósághoz panasszal élhet:

1. a bizottság előadója, mint az államkincstár képviselője, ha az adófelszólamlási bizottság a jogerősen megállapított III. osztályú kereseti adót leszállította anélkül, hogy az adózó fél által szolgáltatott bizonyítékok erre kellő jogalapot nyujtottak volna;

2. az adózó fél, ha az adófelszólamlási bizottság az adó mérséklése iránt előterjesztett kérelmet egészben elutasította.

A panaszt az 1896. évi XXVI. t.-cikk értelmében a pénzügyigazgatóságnál (adófelügyelőnél) kell benyujtani.

A panasznak halasztó hatálya nincs.

9. §.

Az 1915. évi XIV. t.-c. 8. §-ában foglalt rendelkezés szerint az 1909. évi XI. t.-c. 22. §-a értelmében kiállított adóívek, úgyszintén az adóügyekben hozott mindennemű véghatározatok és végzések kézbesítése mindazoknál, akik katonai szolgálatra behivattak, illetőleg az 1912. évi LXVIII. t.-c. 4. §-a alapján hadicélokra szükséges személyes szolgáltatásra köteleztettek, vagy a hadműveletek szinterén fekvő lakóhelyükről hatósági intézkedés folytán eltávolíttattak, vagy olyan helyen laknak, amely az ellenség által tartatik megszállva, csakis akkor vehető megtörténtnek, ha az adóív, illetőleg véghatározat vagy végzés ma-

gának az adózónak vagy igazolt meghatalmazottjának, illetőleg törvényes képviselőjének kézbesíttetett.

A netán igénybevehető jogorvoslati eljárás határideje az előző bekezdés szerint foganatosított kézbesítés megtörténtétől számít.

A jelen szakaszban foglalt rendelkezések az illetékekre vonatkozó fizetési meghagyások s az illetékügyekben hozott végházározatok, végzések és ítéletek kézbesítésénél is megfelelően alkalmazandók.

10. §.

Az 1915. évi XIV. t.-c. 9. §-ában nyert felhatalmazás alapján általánosságban kijelentem, hogy azokra a személyekre nézve, akik az adókra, illetékekre és egyéb köztartozásokra vonatkozó törvényekben és szabályokban bizonyos jogok gyakorlására vagy kötelességek teljesítésére megállapított határidőket azért nem tarthatják be, mert katonai szolgálatra behivattak, az 1912. évi LXVIII. t.-c. alapján hadicélokra szükséges személyes szolgáltatásra köteleztettek, vagy a háború közvetlen hatásai folytán akadályoztattak a határidők betartásában, minden ilyen határidő folyása a 11. §-ban foglalt rendelkezések szerint megszakad.

Jelen rendelet értelmében katonai szolgálatot teljesítenek:

1. a fegyveres erőnek (közös hadsereg, haditengerészet, honvédség, népfölkelés) tényleges szolgálatban álló tagjai;

2. a csendőrség, pénzügyőrség és állami erdészet személyzete, ha az 1886. évi XX. t.-c. 2. §-a értelmében a népfölkeléshez csatlakozik, valamint a csendőrség és pénzügyőrség azon egyénei, akik a katonai határvédő (tengerpartvédő) szolgálatra vannak kirendelve;

3. azok az egyének, akik a véderőről szóló 1912. évi XXX. t.-c. 7. §-a vagy a hadiszolgáltatásokról szóló 1912. évi LXVIII. t.-c. értelmében hadicélokra irányuló szolgálatokra alkalmaztatnak.

A katonai szolgálatot teljesitő egyénekkel egy tekintet alá esnek a tábori csendőrök, továbbá azok a polgári személyek, akik a hadrakelt sereghez hivatalos minőségben szolgálattételre vannak beosztva, vagy a hadrakelt sereg kiséretéhez tartoznak, végül a hadrakelt seregnél az önkéntes egészségügyi szolgálatban résztvevő, végül az ellenség által elfogott vagy túszokul letartóztatott egyének, valamint azok, akik olyan helyen tartózkodnak, melyről a háború következtében az illető hatósággal való közlekedés lehetetlen.

A fenti rendelkezések nem alkalmazhatók, ha az illető személynek törvényes képviselője van, vagy ha az első bekezdésben

említett jogok gyakorlására vagy kötelességek teljesítésére igazolt meghatalmazott rendeltetett ki, hacsak ez a képviselő, illetve meghatalmazott maga nem teljesít a fentiek értelmében katonai szolgálatot.

11. §.

A határidő folyása megszakad azzal az időponttal, amelyben a határidő betartására kötelezett személyre nézve a katonai szolgálat teljesítésére vonatkozó vagy az azzal egy tekintet alá eső körülmények beállanak.

Ez a megszakítás azonban nem állhat be korábban, mint:

a) a közös hadsereg (haditengerészet) és a honvédség kötelékébe tartozó hadkötelezetteknél a mozgósítás kihirdetésének napjával;

b) népfölkelésre kötelezetteknél, a népfölkelés felhívása folytán szolgálatra való bevonulásuk napjával;

c) a csendőrség, pénzügyőrség, az állami erdészet személyzeténél annál a napnál, amelyen a népfölkeléshez csatlakoztak illetőleg amelyen határ- (tengerpart-) védő szolgálatukat megkezdték;

d) a véderőről szóló törvény 7. §-a és a hadiszolgáltatásokról szóló törvényes rendelkezések értelmében személyes szolgáltatásra kötelezetteknél, e szolgálatra való bevonásuk napjával;

e) a tábori csendőrség személyzeténél, továbbá azoknál a polgári személyeknél, akik a hadrakelt sereghez hivatalos minőségben vannak szolgálatra beosztva vagy a hadrakelt sereg kíséretéhez tartoznak, végül a hadrakelt seregnél az önkéntes egészségügyi szolgálatban résztvevő személyzetnél szolgálatuk megkezdésének napjával;

f) hadifoglyoknál és túszoknál, annál a napnál, amelyen az ellenség hatalmába kerültek;

g) azoknál a személyeknél, akik oly helyen tartózkodnak, amelyről a háború következtében az illető hatósággal való közlekedés lehetetlen, a vonatkozó akadály beálltával.

A határidő folyásának megszakadása az azt előidéző akadály megszüntétől számítandó 15-ik nap elteltével nyer befejezést.

A megszakadás kezdete és befejezése közé eső időszak a 9. §. első bekezdésében említett határidőkbe nem számíttatik be. Ha a határidő kezdete esik az akadályoztatás időszakába, a határidő csak az előző bekezdésben meghatározott időponttól kezd folyni.

Ezek a rendelkezések kiterjednek a m. kir. közigazgatási bíróság előtti eljárásban megállapított határidőkre is.

12. §.

A határidők meghosszabbítására vonatkozó kivételes rendelkezéseknek az előző két szakaszban foglalt általános megállapítása mellett a háború közvetlen hatásai folytán előfordulhatnak oly esetek is, melyek a fennforgó rendkívüli viszonyok figyelembe vételével különleges elbírálást igényelnek, az ilyen esetekben való döntést magamnak tartom fenn, a pénzügyi hatóságok tehát az ilyen természetű ügyeket esetről-esetre hozzám terjesszék fel.

13. §.

Végül meghagyom a pénzügyigazgatóságoknak, hogy a jelen körrendeletem tartalmát az összes városi és községi közegekkel azonnal közölje.

Budapest, 1915. évi augsztus hó 2-án.

A. melléklet az 1915. évi 65.613. számú pénzügyminiszteri körrendelet 2. §-ához.

Az 1915. évi XIV. t.-cikk 2. §-a értelmében bélyegmentes.

Nyilatkozat.

Alulir$\frac{\text{ott,}}{\text{öttak,}}$ mint a Budapest székesfőváros $\frac{\text{bal}}{\text{jobb}}$parti részének ..... községnek (városnak) ..... számú telekkönyvi betétében A. I. ..... hr. szám alatt felvett .... utcai ..... ö. i. számú háznak $\frac{\text{tulajdonosa(i),}}{\text{tényleges birtokosa(i),}}$ $\frac{\text{ki}}{\text{kik}}$ mint $\frac{\text{ilyen}}{\text{ilyenek}}$ a szóban levő háznak bérjövedelmét $\frac{\text{élvezem,}}{\text{élvezzük,}}$ ezennel kötelezőleg és visszavonhatlanul kijelent$\frac{\text{em,}}{\text{jük,}}$ hogy az ezen házat, illetve ezen ház földszintjén, I., II., III., IV. emeletén levő ..... számú lakást (bérhelyiséget) től$\frac{\text{em}}{\text{ünk}}$ közvetlenül bérlő .....nek a bérelt helyiség után 191... év .....hónapjaira esedékessé vált bérösszeget, illetve annak ..... részét ezennel kifejezetten és véglegesen elenged$\frac{\text{em,}}{\text{jük,}}$ mert — a jelen nyilatkozatra vezetett hatósági záradék szerint is — nevezett bérlő hadbavonulás, illetve hadi állapot következtében előállott keresetvesztés által bérfizetésképtelenné vált.

Ehhez képest kötelezőleg és visszavonhatatlanul kijelent$\frac{\text{em,}}{\text{jük,}}$ hogy az által$\frac{\text{am}}{\text{unk}}$ elengedett bérösszeget sem.....

.....

bérlőtől, sem annak hozzátartozóitól, sem most, sem utólag, sem$\frac{\text{én,}}{\text{mi,}}$

sem jogutód$\frac{\text{om,}}{\text{aink,}}$ sem peres, sem peren kívüli úton követelni nem fog$\frac{\text{om.}}{\text{juk.}}$

Jelen nyilatkozatot annak tudatában ad$\frac{\text{om}}{\text{juk}}$ ki, hogy az abban vállalt kötelezettségnek bármiféle alakban való megszegése esetén az 1909. évi VI. t.-c. 61. §-ában foglaltak szerint ellen$\frac{\text{em}}{\text{ünk}}$ jövedéki eljárásnak van helye.

.....191..... évi..... hó .....n.

Előttünk

....

tanu. (aláírás.)

.....

tanu.

Alulirott községi (székesfővárosi kerületi) előljáróság, városi adóhivatal a megejtett nyomozás alapján igazolja, hogy a fenti nyilatkozatban körülírt házat, bérhelyiséget bérlő .... hadbavonulás, illetve a hadiállapot okozta keresetvesztés folytán bérfizetésképtelenné vált; továbbá, hogy a nyilatkozatban körülírt bértartozás tényleg fennáll, behajthatatlan s azért más oly egyén, akitől az behajtható lenne, nem szavatol.

..... 191... évi ..... hó ...n.

(P. H.)

A székesfőváros ..... kerületi
előljárósága.
Községi előljáróság.
Városi adóhivatal.

.....

.....

Tartalommutató.

Lap

Állami egyedárusági és fogyasztási adóügyek.

A m. kir. pénzügyminiszter 7.806. számú körrendelete a mérsékelt árú marhasónak poralakban való forgalombahozatala tárgyában 5

A m. kir. pénzügyminiszter 15.707. számú körrendelete romlott anyagoknak a szeszfőzőkben való feldolgozása tárgyában . . . 7

A m. kir. pénzügyminiszter 30.546/1915. számú körrendelete a marhasózsákok ára tárgyában 9

A m. kir. pénzügyminiszter 26.090/1915. számú körrendelete a nyerscukor takarmányozási célokra való felhasználása tárgyában 10

A m. kir. pénzügyminiszter 1915. évi 45.804. számú rendelete a fogyasztási adóhitelek korlátozására vonatkozó határozmányoknak az 1915/1916. termelési időszakra való fenntartása tárgyában . . . 12

A m. kir. pénzügyminiszter 1915. évi 49.390. számú rendelete a szesz eladási módja és a kincstárnak a szesz eladási árában való részesedése tárgyában 13

A m. kir. pénzügyminiszter 1915. évi 54.017. számú rendelete a szesz eladási módja és a kincstárnak a szesz eladási árában való részesedése tárgyában 1915. évi 49.390. szám alatt kiadott rendelet kiegészitéséről 20

A m. kir. minisztérium 2.776/1915. M. E. számú rendelete az égetett szeszes italok kimérésével és kismértékben való elárusitásával foglalkozó üzletek mikénti gyakorlása tárgyában. 20

A m. kir. belügyminiszter 88.185/VII—b. 1915. B. M. számú körrendelete az égetett szeszes italok kimérésével és kismértékben való elárusitásával foglalkozó üzletek mikénti gyakorlása tárgyában. . . 21

A m. kir. minisztérium 2.849/1915. M. E. számú rendelete a hadicélokra igénybevett egyes főzőkészülékeknek a községek (városok) részére szesztermelési célra való ideiglenes átengedéséről . . . 99

A m. kir. pénzügyminiszter 1915. évi 78.500 számú rendelete a községeknek (városoknak) szesztermelési célra ideiglenesen átengedett főzőkészülékek tárgyában 100

A m. kir. minisztérium 2.936/1915. M. E. számú rendelete az 1915. évi termésből az 1915/16. évi termelési időszakban szeszgyártás céljaira visszatartható, illetve beszerezhető és feldolgozható rozs- és árpamennyiségek meghatározása tárgyában 451

Behozatali tilalmak.

A m. kir. minisztérium 1.697/M. E. számú rendelete az ellenséges államokból származó árúk behozatalának és átvitelének korlátozásáról 22

Bőrkészletek és bőrgyártási célokra szolgáló anyagkészletek bejelentése és bőrök forgalombahozatala.

A m. kir. minisztérium 800/1915. M. E. számú rendelete egyes bőrkészleteknek és bőrgyártási célokra szükséges anyagkészleteknek bejelentése tárgyában 44

Lap

A m. kir. minisztérium 2.375/1915. M. E. számú rendelete a nyers marhabőrök és a nyers lóbőrök forgalomba hozatala tárgyában 47

A m. kir. minisztérium 2.376/1915. M. E. számú rendelete a bőrök nehezitésének tilalmáról 50

Burgonyakeményitőgyártás korlátozása.

A m. kir. minisztérium 1.441/1915. M. E. számu rendelete a burgonyakeményitőgyártás korlátozásáról 201

Egyenes adóügyek.

A m. kir. pénzügyminiszter 14.786/1915. számú körrendelete a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok háborus veszteségeinek adómentessége tárgyában 52

A m. kir. pénzügyminiszter 18.985/1915. számú rendelete: Utasitás az 1914 : XLVI. t.-cikk alapján kivetett jövedelemadó külön kezelése tárgyában 53

A m. kir. pénzügyminiszter 1915. évi 18.985. számú rendelete az 1914. évi XLVI. t.-c. alapján kivetett jövedelemadó külön kezelése tárgyában 58

1915 : XIV. törvénycikk a közadókat érintő egynémely kérdésnek a hadi állapot folytán szükségessé vált kivételes szabályozása tárgyában 59

A m. kir. pénzügyminiszter 52.600/1915. P. M. számú rendelete: Utasitás a közadókat érintő egynémely kérdésnek a hadi állapot folytán szükségessé vált kivételes szabályozásáról szóló 1915 : XIV. t.-c. földadóra vonatkozó 1. §-ának végrehajtása iránt 63

A m. kir. pénzügyminiszter 1915. évi 65.613. számú rendelete a közadókat érintő egynémely kérdésnek a hadi állapot folytán szükségessé vált kivételes szabályozásáról szóló 1915 : XVI. t.-c. végrehajtása tárgyában 464

Értékpapirrészletügyletek.

A m. kir. minisztérium 1.762/1915. M. E. számú rendelete az értékpapirrészletügyletekről 68

A m. kir. belügyminiszter 18.801/1915. B. M. eln. számú körrendelete a hadikölcsön-kötvényekre vonatkozó részletügyletek kötése körül előfordulható visszaélések megelőzése tárgyában 70

Fémek és ötvözetek bejelentése és lefoglalása.

A m. kir. minisztérium 1.100/1915. M. E. számú rendelete, a cink- (horgany-) készleteknek bejelentése tárgyában 72

A m. kir. minisztérium 1.101/1915. M. E. számú rendelete egyes meghatározott fémekből és ötvözetekből készült fél- és készgyártmányok készleteinek bejelentése tárgyában. 73

A m. kir. honvédelmi miniszter 3.820/eln. 20/b. 1915. számú rendelete egyes fémek és ötvözetek 1915. évi február hó 7. napja óta keletkezett készleteinek hadicélokra igénybevétele tárgyában. 75

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter 19.432/1915. számú rendelete a honvédelmi miniszter 3.820/eln. 20/b/1915. számú rendeletével hadi célokra igénybe vett fémek és ötvözetek egyes mennyiségeinek a tulajdonos szabad rendelkezésére való bocsátása tárgyában. . 77

A m. kir. kereskedelemügyi miniszter 12.541/VI/c. sz. közleménye vasból készült villamos vezetékek alkalmazása tárgyában . . 78

A m. kir. minisztérium 1.337/1915. M. E. számú rendelete egyes meghatározott fémekből álló üzemi berendezéseknek bejelentése tárgyában 79

Lap

A m. kir. honvédelmi miniszter 4.600/eln. 20/b.—1915. számú rendelete a hadi célokra igénybe vett fémekért és ötvözötekért megállapitott térítések tárgyában 82

A m. kir. honvédelmi miniszter 4.611/eln. 20—b. 1915. számú rendelete a hadi célokra igénybe vett fémek átvételi bizottságainak megalakitása tárgyában 84

A m. kir. honvédelmi miniszter 4.612/elnöki 20/b.—1915. számú rendelete a hadi célokra igénybevett fémeknek és ötvözeteknek az átvételi bizottságokhoz való elszállitása tárgyában 85

A m. kir. honvédelmi miniszter 5.038/elnöki 20/b. 1915. számú rendelete a folyó évi április hó 19-én 4.612/eln. 20/b—1915. szám alatt kelt és az igénybevett fémek és ötvözetek elszállitásáról szóló rendeletének módositása tárgyában. 88

A m. kir. honvédelmi miniszter 4.700/eln. 20/b. 1915. számú rendelete egyes meghatározott fémekből álló üzemi berendezéseknek hadi célokra igénybevétele tárgyában. 88

A m. kir. honvédelmi miniszter 5.220. elnöki 20/b.—1915. számú rendelete a budapesti fématvételi bizottságnak szóló fémküldemények címzése tárgyában. 90

A m. kir. honvédelmi miniszter 6.730/eln. 20/b. 1915. számú rendelete egyes meghatározott fémek és ötvözetek készleteinek hadi célokra igénybevétele és ezeknek, valamint a folyó évi március hó 29-én 3.820/eln. 20/b. szám alatt kelt rendelettel igénybevett egyes anyagoknak az átvételi bizottságokhoz való elszállitása tárgyában . 91

A m. kir. honvédelmi miniszter 6.731/eln. 20/b. 1915. számú rendelete egyes hadi célokra igénybevettnek kijelentett anyagoknak az igénybevétel alóli föloldása tárgyában 95

A m. kir. honvédelmi miniszter 10.297. elnöki 20/b. 1915. számú rendelete a termelési adó alá eső szeszfőzdék berendezéseinek (pálinkafőző kis üstök) átadása tárgyában 95

A m. kir. honvédelmi miniszter 10.298/eln.—20/b—1915. számú rendelete a termelési adó alá eső szeszfőzdék berendezéseinek (pálinkafőző kis üstök) átvételére hivatott átvételi bizottságok tárgyában . 97

A m. kir. minisztérium 2.849/1915. M. E. számú rendelete a hadicélokra igénybevett egyes szeszfőzőkészülékeknek a községek (városok) részére szesztermelési célra való ideiglenes átengedéséről . 99

A m. kir. pénzügyminiszter 1915. évi 78.500. számú rendelete a községeknek (városoknak) szesztermelési célra ideiglenesen átengedett főzőkészülékek használata tárgyában 100

Fizetési eszközök.

A m. kir. pénzügyminiszter 7.533/1915. P. M. számú rendelete új tiz-, esetleg huszfilléres váltópénz érmék veretése és forgalombahozatala tárgyában 105

Fogyasztási adóügyek.

(L. Állami egyedárusági és fogyasztási adóügyek)

Gummi (nyers) és automobil-gummiabroncsok bejelentése.

A m. kir. minisztérium 1.031/1915. M. E. számú rendelete a nyers gummi és a géperejű járművek (automobilok) részére szolgáló gummiabroncsok készleteinek bejelentése tárgyában 106

Gyapjukészletek bejelentése, fölhasználása és forgalomba hozatala.

A m. kir. minisztérium 1.663/1915. M. E. számú rendelete a gyapjukészletek bejelentése tárgyában 109

Lap

A m. kir. minisztérium 1.662/1915. M. E. számú rendelete a gyapjúkészletek felhasználásának és forgalomba hozatalának korlátozásáról 111

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter 33.003/VI. C. 1915. számú rendelete a gyapjúkészletek felhasználása és forgalomba hozatala iránti engedélyek tárgyában 113

Hadifoglyok és törvényszéki fogházakban letartóztatottak mezőgazdasági és ipari munkára való kirendelése.

A m. kir. földmívelésügyi miniszter 19.031. eln. VI/1. 1915. számú rendelete hadifoglyoknak mezőgazdasági munkára községek által való alkalmazására nézve 115

A m. kir. földmívelés gyi miniszter 24.035. eln. VI/1. számú rendelete a hadifoglyoknak mezőgazdasági munkára magánosok által való alkalmazására nézve 115

A m. kir. honvédelmi miniszter 7.598/1915. H. M. eln. A. számú körrendelete a hadifoglyoknak munkára való kiadása tárgyában 121

A m. kir. igazságügyminiszter 20.351/1915. I. M. VII. számú rendelete a törvényszéki fogházakban letartóztatottaknak mezőgazdasági munkára való kirendelése tárgyában 129

A m. kir. honvédelmi miniszter 9.353/1915. H. M. eln. számú körrendelete hadifoglyoknak ipari munkára való kiadása tárgyában . 133

Hadiszolgáltatásokra vonatkozó rendeletek.

A m. kir. honvédelmi miniszter 1914. évi 140.297. számú rendelete a B) osztályú népfölkelőknek hadiszolgáltatásokra való igénybevételéről 135

A m. kir. honvédelmi miniszter 1914. évi 174.770. számú körrendelete hadügyi megrendeléssel foglalkozó gyárak munkásainak hadiszolgáltatásra be nem vonásáról. 135

A m. kir. honvédelmi miniszter 6.375/eln. 4.—1915. számú rendelete a hadiszolgáltatás céljából összeirt szakmunkások költözködése tárgyában 136

A m. kir. minisztérium 2.817/1915. M. E. számú rendelete a hadiműveletek folytán elpusztitott vagy megrongált községek helyreállitása érdekében szükséges szolgáltatások igénybevételéről 137

Hadseregszállitásokra vonatkozó intézkedések.

A m. kir. honvédelmi miniszter 187.344/20/b.—1914. számú rendelete a hadseregszállitó vállalatok munkásainak munkaviszonyai tárgyában. 139

A m. kir. minisztérium 1.397/1915. M. E. számú rendelete a hadi szállitásokra vonatkozó szerződésekből származó követelések biztositása tárgyában 139

1915 : XIX. törvénycikk a hadviselés érdekei ellen elkövetett bűncselekmények, különösen a hadi szállitások körül elkövetett visszaélések megtorlásáról 140

A m. kir. igazságügyminiszter 11.412/1915. I. M. E. számú rendelete a közszállitásokból való kizárást megállapitó jogerős birói itéleteknek a kereskedelemügyi miniszterrel való közlése tárgyában. 148

Hagyatéki ügyek.

A m. kir. minisztérium 1.445/1915. M. E. számú rendelete a katonai egyének és a mozgósitott fegyveres erőt követő polgári egyének hagyatéki ügyeiben kivételes eljárási szabályok megállapitása tárgyában. 149

Lap

Háború esetére szóló kivételes intézkedések kiegészitése.

1915 : XIII. törvénycikk a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvények kiegészitéséről 152

Ki- és átviteli tilalmak.

A m. kir. minisztérium 1915. évi 956/M. E. számú rendelete 23
A m. kir. minisztérium 1915. évi 993/M. E. számú rendelete az arany és ezüst ki- és átvitelének tilalmáról 25
A m. kir. minisztérium 1915. évi 1.699/M. E. számú rendelete 25
A m. kir. minisztérium 1915. évi 1.896/M. E. számú rendelete 27
A m. kir. minisztérium 1915. évi 2.388/M. E. számú rendelete 28
Az Ausztria-Magyarországban kiviteli tilalom alá eső árú betürendes jegyzéke 28
A m. kir. minisztérium 1915. évi 2.884/M. E. számú rendeete. 447

Kivándorlási tilalom.

A m. kir. minisztérium 2.704. M. E. sz. rendelete a hadköteles férfiszemélyek kivándorlásának megtiltásáról 155

Költözködési költségek aránytalanul magas megszabása ellen.

A m. kir. belügyminiszter 12.770/1915. B. M. eln. számú körrendelete lakásbérnegyedek alkalmával a költözködési költségek aránytalanul magas megszabásának tilalmáról 156

Költségvetési törvény.

1915 : XV. törvénycikk az 1915/16. költségvetési év első hat hónapjában viselendő közterhekről és fedezendő állami kiadásokról . 157

Közélelmezés biztositása.

A m. kir. földmívelésügyi miniszter 7.300/1915. eln. számú rendelete a lefoglalt életszükségleti cikkek bizonyos mennyiségének a lefoglalás alól való föloldása tárgyában. 165
A m. kir. földmívelésügyi miniszter 7.284/1915. eln. számú rendelete a vámőrlő malmokban lefoglalt bizonyos gabonamennyiségeknek a lefoglalás alól való föloldása tárgyában 166
A m. kir. minisztérium 761/1915. M. E. számú rendelete a búza- és rozsliszt kimélése tárgyában 649/1915. M. E. szám alatt kiadott rendelet életbeléptetésének elhalasztásáról 166
A m. kir. minisztérium 790/1915. M. E. számú rendelete a 240/1915. M. E. számú rendeletnek a tengeriből és egyéb ott nem emlitett mezőgazdasági terményekből meglevő készletekre való kiterjesztése és módositása tárgyában kiadott 610/1915. M. E. számú rendelet kiegészitéséről 167
A m. kir. minisztérium 798/1915. M. E. számú rendelete a 610/1915. M. E. számú rendelet alapján tengerikészletekre vonatkozólag tett egyes bejelentéseknek hatálytalanná nyilvánitása tárgyában. 168
A m. kir. földmívelésügyi miniszter 8.693. eln. 1915. számú rendelete tengerinek a malmok részére őrlés végett való átengedése tárgyában 169
A m. kir. földmívelésügyi miniszter 12.710/1915. eln. számú rendelete a 8.693/1915. eln. számú körrendelet hatályon kivül helyezése tárgyában 170
A m. kir. belügyminiszter 31.002/1915. III. számú rendelete a m. kir. minisztérium 649/1915. M. E. számú rendeletének életbeléptetéséről 171
A m. kir. minisztérium 952/1915. M. E. számú rendelete a búza-, rozs-, árpa-, tengeri- és burgonyakészleteknek, valamint az ezekből előállitott lisztnek és a rizslisztnek vasuton, hajón vagy gépkocsin történő szállitásához szükséges igazolványok tárgyában. . . 172

Lap

A m. kir. minisztérium 977/1915. M. E. számú rendelete a búza-, rozs-, árpa-, valamint az ezekből előállitott lisztkészletek bejelentése és a bejelentett készleteknek az Országos Gazdasági Bizottság részére átengedése tárgyában 174

A m. kir. földmívelésügyi miniszter 12.620/1915. eln. számú rendelete gabonaneműek kivitele tárgyában 176

A m. kir. földmívelésügyi miniszter 12.700/1915. F. M. eln. számú körrendelete a feles gabonakészletek bejelentése tárgyában. . 177

A m. kir. minisztérium 1.111/1915. M. E. számú rendelete a korpának forgalomba bocsátásáról és a korpáért követelhető legmagasabb ár megállapitásáról 180

A m. kir. földmívelésügyi miniszter 42.912. számú rendelete a korpa forgalomba bocsátásának szabályozása tárgyában. 181

A m. kir. minisztérium 1.112/1915. M. E. számú rendelete a korpakészletek bejelentése tárgyában 184

A m. kir. minisztérium 1.113/1915. M. E. számú rendelete a közfogyasztásra szánt búza-, rozs-, árpa- és tengeriliszt előállitásának és forgalomba hozatalának szabályozásáról. 185

A m. kir. földmívelésügyi miniszter 16.279/VI—1. 1915. számú rendelete a gazdasági cselédek tengerijárandósága tárgyában 190

A m. kir. földmívelésügyi miniszter 16.600/1915. eln. számú rendelete a háztartási szükséglet címén a lefoglalás alól föloldandó lisztmennyiségek tárgyában 191

A m. kir. pénzügyminiszter 33.902/1915. P. M. számú körrendelete a be nem jelentett, elrejtett vagy eltitkolt fölös lisztkészletek kikutatása tárgyában 191

A m. kir. földmivelésügyi miniszter 17.600. eln. 1915. számú rendelete szállitási igazolványok tárgyában 196

A m. kir. földmívelésügyi miniszter 20.600/1915. F. M. számú rsndelete a tengerikészletek összeirása tárgyában 196

A m. kir. minisztérium 1.151/1915. M. E. számú rendelete a 952/1915. M. E. számú rendeletben nem emlitett őrlemények és malomtermékeknek vasúton, hajón vagy gépkocsin történő szállitásához szükséges igazolványok tárgyában. 199

A m. kir. minisztérium 1.371/1915. M. E. számú rendelete a burgonyakészleteknek az Országos Gazdasági Bizottság részére való átengedése és e célra a burgonyáért követelhető legmagasabb ár megállapitása tárgyában. 199

A m. kir. minisztérium 1.427/1915. M. E. számú rendelete a rizsnek és ebből előállitott őrleményeknek és malomtermékeknek vasúton, hajón vagy gépkocsin történő szállitásához szükséges igazolványok tárgyában. 200

A m. kir. minisztérium 1.441/1915. M. E. számú rendelete a burgonyakeményitőgyártás korlátozásáról. 201

A m. kir. minisztérium 1.442/1915. M. E. számú rendelete az 1.113/1915. M. E. számú rendeletben a tengerilisztte1 való keverésre vonatkozólag megállapitott szabályok kiegészitéséről.. 202

A m. kir. minisztérium 1.559/1915. M. E. számú rendelete a közélelmezés érdekében szükséges intézkedésekről 202

A m. kir. minisztérium 1.800/1915. M. E. számú rendelete az 1.113/1915. M. E. számú rendeletben a búza kiőrlésére, valamint a búza- és rozslisztnek kenyérlisztpótló anyagokkal való keverésére vonatkozólag foglalt rendelkezések kiegészitéséről 203

A m. kir. minisztérium 1.939/1915. M. E. számú rendelete a burgonya igazolvány nélkül való szállitásának megengedése tárgyában 204

A m. kir. minisztérium 2.071/1915. M. E. számú rendelete a vámőrlő malmok tekintetében az 1.113/1915. M. E. számú rendeletben megállapitott rendelkezések hatályon kivül helyezéséről 205

Lap

A m. kir. minisztérium 2.072/1915. M. E. számú rendelete, az 1915. évi búza-, rozs-, kétszeres-, árpa- és zabtermésnek zár alá vételéről 205
A m. kir. minisztérium 2.108/1915. M. E. számú rendelete a cséplési eredmények kötelező bejelentéséről. 213
A m. kir. minisztérium 2.357/1915. M. E. számú rendelete, a húsfogyasztás korlátozásáról 215
A m. kir. belügyminiszter 52.375/1915. III/c. sz. rendelete Budapest székesfőváros tanácsához a tejtermékek forgalmának és fogyasztásának szabályozása tárgyában 216
Budapest székesfőváros tanácsának julius 29-én kelt hirdetménye a tehéntej forgalomba hozatala tárgyában 218
A m. kir. minisztérium 2.405/1915. M. E. számú rendelete, a búzában vagy rozsban kötelezett terménybeli járandóságok tárgyában. 9.090/1914. M. E. szám alatt kiadott rendeletnek hatályon kivül helyezéséről. 218
A m. kir. minisztérium 2.468/1915. M. E. számú rendelete az 1915. évi búza-, rozs-, kétszeres-, árpa- és zabtermésnek zár alá vételéről 2.072/1915. M. E. szám alatt kiadott rendelet kiegészitése tárgyában. 219
A m. kir. minisztérium 2.470/1915. M. E. számú rendelete egyes mezőgazdasági termények és lisztneműek szállitásához szükséges igazolványokra vonatkozó rendelkezések kiegészitéséről és módositásáról 222
A m. kir. minisztérium 2.502/1915. M. E. számú rendelete a búza- és rozsliszt kiméléséről 649/1915. M. E. szám alatt kiadott rendeletnek hatályon kivül helyezése tárgyában. 221
A m. kir. minisztérium 2.726/1915. M. E. számú rendelete a közfogyasztásra szánt búza- és rozsliszt előállitásának és forgalomba hozatalának új szabályozásáról 223
A m. kir. minisztérium 2.813/1915. M. E. számú rendelete az 1915. évi búza-, rozs-, kétszeres-, árpa- és zabtermésnek zár alá vételéről 2.072/1915. M. E. szám alatt kiadott rendelet kiegészitése tárgyában 226
A m. kir. földmivelésügyi miniszter 47.400/eln. 1915. számú rendelete valamennyi vármegye alispánjához, Budapest székesfőváros polgármesteréhez, valamennyi thjf. város polgármesteréhez a gabona- és lisztszállitási igazolványok tárgyában 430
A m. kir. földmivelésügyi miniszter 47.400/eln. 1915. számú rendelete több vármegye alispánjához 432
A m. kir. földmivelésügyi miniszter 47.400./eln. 1915. számú rendelete Budapest székesfőváros, Pozsony, Sopron és Pécs thjf. városok polgármesteréhez 433
A m. kir. belügyminiszter 26.840/1915. B. M. eln. számú körrendelete a törvényhatóságok által a gabonabeszerzésnél követendő eljárás tárgyában 434
A m. kir. minisztérium 2.936/1915. M. E számú rendelete az 1915. évi termésből az 1915/16. évi temelési időszakban szeszgyártási céljaira visszatarható, illetve beszerezhető és földolgozható rozs- és árpamennyiségek meghatároása tárgyában 451
A m. kir. minisztérium 2.958/1915. M. E. számú rendelete a 2.072/1915. M. E. számú rendelettel zár alá vett búzának, rozsnak, kétszeresnek, árpának és zabnak végrehajtás útján való lefoglalása esetében követendő eljárás tárgyában 456
A m. kir. minisztérium 2.966/1915. M. E. számú rendelete a korpa forgalomba bocsátásának szabályozásáról. 457

Maláta- és árpakészletek bejelentése, malátakészletek lefoglalása, sörgyártás korlátozása.

Lap

A m. kir. minisztérium 825/1915. M. E. számú rendelete a malátagyár- és sörgyárvállalatok maláta- és árpakészleteinek bejelentése tárgyában 228

A m. kir. minisztérium 1.692/1915. M. E. számú rendelete a malátakészletek bejelentése tárgyában. 229

A m. kir. honvédelmi miniszter 124.831/20. b. 1915. számú rendelete a malátakészletek hadicélokra való igénybevétele tárgyában. 231

A m. kir. honvédelmi miniszter 9.717/eln. 20—b. 1915. számú rendelete a hadi célokra igénybevett malátakészleteknek az igénybevétel alóli feloldása tárgyában 232

A m. kir. minisztérium 2.757/1915. M. E. számú rendelete az 1915. évi termésből az 1915/1916. évi termelési időszakban sörgyártás céljaira vásárolható és feldolgozható árpamennyiségek tárgyában . 232

Maximális árak.

A m. kir. minisztérium 721/1915. M. E. számú rendelete a tengeriliszt legmagasabb árának újból való megállapitásáról 236

A m. kir. minisztérium 816/1915. M. E. számú rendelete a tengeriliszt legmagasabb árának újból való megállapitása tárgyában kiadott 721/1915. M. E. számú rendelet helyes értelmezéséről . . . 238

A m. kir. minisztérium 1.111/1915. M. E. számú rendelete a korpának forgalomba bocsátásáról és a korpáért követelhető legmagasabb ár megállapitásáról 180

A m. kir. minisztérium 1.114/1915. M. E. számú rendelete a tengeriért és az egyes gabonaneműekből készült lisztekért követelhető legmagasabb ár megállapitásáról 238

A m. kir. minisztérium 1.371/1915. M. E. számú rendelete a burgonyakészleteknek az Országos Gazdasági Bizottság részére való átengedése és e célra a burgonyáért követelhető legmagasabb ár megállapitása tárgyában. 199

A m. kir. minisztérium 1.488/1915. M. E. számú rendelete a rézgálic legmagasabb árának megállapitása és a rézgálickészleteknek gazdasági célra való igénybevétele tárgyában 397

A m. kir. minisztérium 1.581/1915. M. E. számú rendelete a gyapjuért követelhető legmagasabb ár megállapitásáról. 240

A m. kir. minisztérium 1.661/1915. M. E. számú rendelete a nyers marha- és lóbőrökért, valamint a kész marha- és lóbőrökért követelhető legmagasabb árak megállapitásáról. 243

A m. kir. minisztérium 2.010/1915. M. E. számú rendelete a repcéért követelhető legmagasabb ár megállapitásáról. 248

A m. kir. minisztérium 2.077/1915. M. E. számú rendelete a búzáért, rozsért, kétszeresért, árpáért és zabért követelhető legmagasabb árak megállapitásáról. 249

Budapest székesfőváros tanácsának julius 6-án kelt hirdetménye a tehéntej legmagasabb árának megállapitása tárgyában. . 218

A m. kir. minisztérium 2.374/1915. M. E. számú rendelete a nyers marha- és lőbőrökért, valamint a kész marha- és lóbőrökért követelhető legmagasabb árak újabb megállapitásáról. 256

A m. kir. minisztérium 2.684/1915. M. E. számú rendelete a fogyasztási cukorért követelhető legmagasabb árak megállapitásáról. 262

A m. kir. minisztérium 2.727/1915. M. E. számú rendelete a buzalisztért és rozslisztért követelhető legmagasabb árak megállapitásáról 263

Lap

A m. kir. minisztérium 2.795/1915. M. E. számú rendelete a száraz (érett) babért, borsóért és lencséért követelhető legmagasabb árak megállapitásáról 268

A m. kir. minisztérium 2.811/1915. M. E. számú rendelete a Haditermény részvénytársaság és bizományosai részére felajánlott búza-, rozs-, kétszeres-, árpa- és zabtermények megvételéről. . . . 270

A m. kir. minisztérium 2.812/1915. M. E. számú rendelete a búzáért, rozsért, kétszeresért, árpáért és zabért követelhető legmagasabb árak megállapitásáról szóló 2.077/1915. M. E. számú rendeletnek a Haditermény részvénytársaság és bizományosai által kötött ügyletekre vonatkozó módositása tárgyában 270

A m. kir. minisztérium 2.966/1915. M. E. számú rendelete a a korpa forgalomba bocsátásának szabályozásáról 457

Mezőgazdasági ügyek.

A m. kir. földmívelésügyi miniszter 1915. évi 2.800. eln. számú rendelete a mezőgazdasági munkák elvégzéséről 272

A m. kir. belügyminiszter 1915. évi 8.844. eln. számú körrendelete a hadiszolgáltatásokról szóló 1912 : LXVIII. t.-c. alapján használatra igénybe vett s az 1914 : L. t.-c. 16. §-a értelmében végleg átvett járművek és állatok után járó összegek kifeiztése tekintetében szükséges munkálatok foganatositásánál követendő eljárásról 277

A m. kir. minisztérium 1.019/1915. M. E. számú rendelete a haszonbérlőtől mívelés nélkül hagyott mezőgazdasági ingatlanok tárgyában 279

A m. kir. minisztérium 1.066/1915. M. E. számú rendelete a cukorrépatermelés iránt szerződéssel vállalt kötelezettség tárgyában. 281

A m. kir. minisztérium 1.198/1915. M. E. számú rendelete a jövőbeli termés adásvételének tilalmáról és érvénytelenségéről . . . 284

A m. kir. földmívelésügyi miniszter 31.880/1915. F. M. számú körrendelete állati zsigerek állati eledelül való felhasználása tárgyában 286

A m. kir. minisztérium 1.735/1915. M. E. számú rendelete az állam, a törvényhatóságok és a községek részéről egyeseknek vetőmag beszerzésére az 1915. év első felében nyujtott kölcsönök behajtásáról 287

A m. kir. minisztérium 1.761/1915. M. E. számú rendelete a jövőbeli mezőgazdasági termésből várt egyes terményekre előleg nyujtásáról 287

A m. kir. minisztérium 2.212/1915. M. E. számú rendelete a részvénytársaságok és a szövetkezetek közgyülésének idejéről és a mérlegkészitésről szóló 130/1915. M. E. számú rendelet kiegészitése tárgyában (O. K. H.- és Hangya-szövetkezetek közgyülése és mérlege) 290

A m. kir. minisztérium 2.826/1915. M. E. számú rendelete a hadbavonult gazdatisztekről 409

A m. kir. minisztérium 2.966/1915. M. E. számú rendelete a korpa forgalomba bocsátásának szabályozásáról. 457

Moratórium.

A m. kir. pénzügyminiszter 1915. évi 26.324. számú rendelete az ötödik moratóriumi rendelet 7. §-a második bekezdésében foglalt rendelkezéseknek a Bereg vármegye területén székelő betéti üzlettel foglalkozó intézetek és más ily cégek tekintetében való felfüggesztése tárgyában 291

A hatodik moratorium 292

A m. kir. pénzügyminiszter 1915. évi 36.290. számú rendelete a hatodik moratóriumi rendelet 7. §-a második bekezdésében foglalt rendelkezéseknek a Bereg vármegye területén székelő, betéti üzlettel foglalkozó intézetek és más ily beregvármegyei cégek tekintetében való felfüggesztése tárgyában. 319

Lap

A m. kir. pénzügyminiszter 1915. évi 53.006. számú rendelete a betéti üzlettel foglalkozó intézeteknél s más ily cégeknél 1914 augusztus 1-je előtt betéti könyvre v. gy folyószámlára elhelyezett egyébként moratórium alá eső betéteknek az 1912. évi LXIII. t.-c. 17. §-a alapján kibocsátásra kerülő 1915. évi 5½%-os és 6%-os m. járadékkölcsönök (hadikölcsön) kötvényeire történő befizetésekre való igénybe vehetése tárgyában 320

A m. kir. pénzügyminiszter 1915. évi 8.657/P. M. számú rendelete a betéti üzlettel foglalkozó intézeteknél s más ily cégeknél 1914. évi augusztus 1-e előtt elhelyezett betéteknek az 1915. évi 5½%-os és 6%-os m. járadékkölcsönök (hadikölcsön) kötvényeire történő befizetésekre való igénybevehetésére vonatkozólag kiadott 1915. évi 53.006. számú pénzügyminiszteri rendelet kiegészitése tárgyában. 321

Moratoriumföloldó rendelet 322

A m. kir. minisztérium 2.807/1915. M. E. számú rendelete, a magánjogi kötelezettségek teljesitésére engedett halasztás (moratórium) fokozatos megszüntetéséről 322

A m. kir. pénzügyminiszter 1915. évi 12.199/P. M. számú rendelete a betéti üzlettel foglalkozó intézeteknél és más ily cégeknél 1914. évi augusztus hó 1-je előtt betéti könyvre elhelyezett betéteknek az 1912. évi LXIII. t.-c. 17. §-a alapján kibocsátott 1915. évi 5½%-os és 6%-os magyar járadékkölcsönökre (hadikölcsön) történt befizetések céljából felvett lombardkölcsönök részbeni törlesztésére való igénybe vehetése tárgyában 342

Nitrogéntartalmú anyagok bejelentése és lefoglalása.

A m. kir. minisztérium 780/1915. M. E. számú rendelete egyes nitrogéntartalmú anyagok készleteinek bejelentése tárgyában . . . 344

A m. kir. honvédelmi miniszter 2.509/eln. 20/b. 1915. számú rendelete egyes nitrogéntartalmú anyagok készleteinek hadicélokra igénybevétele tárgyában 346

A m. kir. kereskedelemügyi miniszter 12.977. VI/C. számú rendelete a honvédelmi miniszter által hadi célokra igénybevett gáz- (ammoniak) vizet és kénsavas ammoniakot előállitó koksz- és gázgyárak további üzemére vonatkozó rendelkezések tárgyában 349

A m. kir. honvédelmi miniszter 5.620/eln. 20/b. 1915. számú rendelete a hadicélokra igénybevett nitrogéntartalmú anyagoknak elszállitása tárgyában 350

A m. kir. honvédelmi miniszter 5.985. eln. 20/b. 1915. számú rendelete a hadi célokra igénybe vett nitrogéntartalmú anyagokért megállapitott téritések tárgyában. 351

Pamutkészletek bejelentése és forgalmuk korlátozása.

A m. kir. minisztérium 2.866/1915. M. E. számú rendelete egyes pamutanyagok készleteinek bejelentése, valamint elidegenitésüknek és földolgozásuknak korlátozása tárgyában 449

Peres eljárásra vonatkozó rendeletek.

A m. kir. minisztérium 1.380/1915. M. E. számú rendelete a háború következtében a polgári peres és nem peres eljárásban szükséges rendkivüli intézkedések megállapitásáról. 352

A m. kir. igazságügyminiszter 7.400/1915. I. M. számú rendelete a moratorium következtében a polgári peres és nem peres eljárásban szükséges szabályok megállapítása tárgyában 361

Lap

A m. kir. igazságügyminiszter 12.000/1915. I. M. E. számú rendelete a moratórium fokozatos megszüntetése következtében a polgári peres és nem peres eljárásban szükséges szabályok megállapitása tárgyában 373

Repce és repceolaj lefoglalása és szállitása.

A m. kir. minisztérium 1.924/1915. M. E. számú rendelete az 1915. évi repcetermésnek zár alá vételéről és a repcének vasúton, hajón vagy gépkocsin történő szállitásához szükséges igazolványokról . 387

A m. kir. minisztérium 2.177/1915. M. E. számú rendelete a repceolaj zár alá vételéről, a repceolajkészletek bejelentéséről és a repceolajnak vasúton, hajón vagy gépkocsin történő szállitásához szükséges igazolványokról 389

Retorziós rendelet.

A m. kir. kereskedelemügyi és pénzügyi miniszterek 22.961/K. M. számú rendelete a 8.286/1914. M. E. és a 9.051/1914. M. E. számú rendeletekben megállapitott fizetési tilalom alól kivétel engedélyezése iránt 393

Rézgálic lefoglalása és maximális ára.

A m. kir. minisztérium 1.058/1915. M. E. számú rendelete a rézgálic és a peronospora viticola vagy más növényi gombabetegség ellen használt egyéb réztartalmú védekezőszerek készleteinek bejelentése tárgyában 394

A m. kir. minisztérium 1.488/1915. M. E. számú rendelete a rézgálic legmagasabb árának megállapitása és a rézgálickészleteknek gazdasági célra való igénybevétele tárgyában 397

A m. kir. földmívelésügyi miniszter 48.055/1915. számú rendelete a rézgálickészleteknek gazdasági célra való igénybevétele tárgyában 399

Szabadalmi és védjegyügyek.

A m. kir. kereskedelemügyi miniszter 13.221/1915. számú hirdetménye az ipari tulajdonjogi oltalom terén tett kivételes intézkedéseknek Spanyolország és Svédország alattvalóira való kiterjesztése tárgyában 403

A m. kir. kereskedelemügyi miniszter 20.472/1915. számú hirdetménye a védjegyoltalom terén tett kivételes intézkedéseknek a Németbirodalom alattvalóira való kiterjesztése tárgyában 403

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter 1915. évi 24.685. számú rendelete a találmányi szabadalmakról szóló 1895 : XXXVII. törvénycikk 45. §-ában megállapitott évi díjak fizetési határidejének meghosszabbitása tárgyában 404

A m. kir. kereskedelemügyi miniszter 1915. évi 40.000/IV. számú rendelete a védjegyek oltalmáról szóló 1890. évi II. és 1895. évi XLI. törvénycikkben megállapitott határidők meghosszabbitása tárgyában . 404

A m. kir. minisztérium 1915. évi 2.949/M. E. számú rendelete az ipari minták oltalmi időtartamának meghosszabbitása tárgyában. 454

Szociálpolitika.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter 1914. évi 60.061. számú rendelete a vasárnapi munkaszünetnek a hadiállapot tartamára való felfüggesztéséről 406

A m. kir. pénzügyminiszter 1914. évi 97.749. számú rendelete a vasárnapi munkaszünetnek a bányászati és kohászati üzemekre, az állami pénzverdére, valamint az állami egyedáruságokra és az azokkal összekötött vállalatokra nézve a hadiállapot tartamára való felfüggesztéséről 406

Lap

A m. kir. honvédelmi miniszter 187.344/20/b.—1914. számú rendelete a hadseregszállitó vállalatok munkásainak munkaviszonyai tárgyában 139

A m. kir. honvédelmi miniszter 6.375/eln. 4.—1915. számú rendelete a hadiszolgáltatás céljából összeirt szakmunkások költözködése tárgyában 137

A m. kir. belügyminiszter 24.565/IX./1915. számu körrendelete a munkanélküliek segélyezése tekintetében az osztrák állampolgároknek a magyar állampolgárokkal azonos elbánásban részesitése tárgyában 406

A m. kir. Állami Munkásbiztositási Hivatal 4.253 számú körrendelete a katonai szolgálatot teljesitő munkadók évi balesetbiztositási munkabér-kimutatásainak beszerzésénél követendő eljárás tárgyában 407

A m. kir. minisztérium 2.826/1915. M. E. számú rendelete a hadbavonult gazdatisztekről 409

Térképek, utikönyvek, képes levelezőlapok terjesztésének korlátozása.

A m. kir. minisztérium 2.449/1915. M. E. számú rendelete, egyes térképek, utikönyvek, képes levelezőlapok és ábrázolatok terjesztésének korlátozása tárgyában 413

Tőzsdei ügyek.

A m. kir. pénzügyminiszter 1915. évi 22.434. számú rendelete a cukorrépa szállitása iránt kötött szerződésekben vételárkiszámitási alapul kikötött tőzsdei árjegyzések helyettesitéséül megállapitott ár közhirré tétele tárgyában 415

A m. kir. pénzügyminiszter 1915. évi 72.109. számú rendelete a cukorrépa szállitása iránt kötött szerződésekben vételár kiszámitási alapul kikötött tőzsdei árjegyzések helyettesitéséül megállapitott ár közhirré tétele tárgyában 415

Tüskésdrót-készletek lefoglalása.

A m. kir. honvédelmi miniszter 6.410/eln. 20—b. 1915. számú rendelete a tüskésdrót-készleteknek hadicélokra igénybevétele tárgyában 417

Tüzifakészletek bejelentése.

A m. kir. minisztérium 2.972/1915. M. E. számú rendelete a tüzifakészletek bejelentéséről 461

Uzsora üldözése.

A m. kir. igazságügyminiszter 16.537/1915. I. M. számú körrendelete az uzsora üldözése tárgyában 420

Vámügyi intézkedések.*)

A m. kir. minisztérium 736/M. E. számú rendelete, mellyel a 34. tsz. alá tartozó rizs és a 89. tsz. alá tartozó zsirok vámja idő egesen felfüggesztetik 422

*) Itt jegyezzük meg, hogy a hadseregfőparancsnok Orosz-Lengyelországnak osztrák-magyar katonai igazgatás alatt álló területére nézve 1915. junius 3-tól kezdődő érvénynyel vámrendtartást és vámtarifát léptetett életbe, amely a hozzátartozó végrehatási utasitással együtt a kereskedelemügyi miniszter hivatalos lapja, a *Közgazdasági Értesitő* 1915. junius 24-iki számában, a vámtarifa kiegészitése és az e területre érvényes kiviteli tilalmak jegyzéke pedig a *Közgazdasági Értesitő* 1915 julius 22-iki számában jelent meg.

Lap

A m. kir. minisztérium 955/M. E. számú rendelete, mellyel több cikk vámja időlegesen felfüggesztetik 422
A m. kir. minisztérium 1.401/1915. M. E. számú rendelete, mellyel több cikk vámja időlegesen felfüggesztetik 423
A m. kir. minisztérium 1.698./M. E. számú rendelete, mellyel a zsiros olajok vámja időlegesen felfüggesztetik 425
A m. kir. minisztérium 2.009/M. E. számú rendelete, mellyel több cikk vámja időlegesen felfüggesztetik. 425

Zálogtárgyak értékesitése.

A m. kir. minisztérium 2.842/1915. M. E. számú rendelete a zálogtárgyak értékesitésének korlátozásáról. 427

1915. február 21. előtt kelt rendeletek.

Állami egyedárúsági és fogyasztási adóügyek.

A m. kir. pénzügyminiszter 7.806. számú körrendelete a mérsékelt árú marhasónak poralakban való forgalomba hozatala tárgyában 5
A m. kir. pénzügyminiszter 15.707. számú körrendelete romlott anyagoknak a szeszfőzőkben való földolgozása tárgyában 7

Hadi szolgáltatásokra vonatkozó rendeletek.

A m. kir. honvédelmi miniszter 1914. évi 140.297. számú rendelete a *B)* osztályú népfölkelőknek hadiszolgáltatásokra való igénybevételéről 135
A m. kir. honvédelmi miniszter 1914. évi 174.770. számú körrendelete hadügyi megrendeléssel foglalkozó gyárak munkásainak hadi szolgáltatásra be nem vonásáról 135
A m. kir. honvédelmi miniszter 1915. évi 6.375/eln. 4. számú rendelete a hadiszolgáltatás céljából összeirt szakmunkások költözködése tárgyában 136

Hadseregszállitásokra vonatkozó rendeletek.

A m. kir. honvédelmi miniszter 187.344/20/b.—1914. számú rendelete a hadseregszállitó vállalatok munkásainak munkaviszonyai tárgyában 140

Mezőgazdasági ügyek.

A m. kir. földmívelésügyi miniszter 1915. évi 2.800/eln. számú rendelete a mezőgazdasági munkák elvégzéséről 272

Szociálpolitika.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter 1914. évi 60.061. számú rendelete a vasárnapi munkaszünetnek a hadi állapot tartamára való fölfüggesztéséről. 406
A m. kir. pénzügyminiszter 1914. évi 97.749. számú rendelete a vasárnapi munkaszünetnek a bányászati és kohászati üzemekre, az állami pénzverdére, valamint az állami egyedárúságokra és az azokkal összekötött vállalatokra nézve a hadiállapot tartamára való fölfüggesztéséről 406

SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR

SZEKELY

Háborus
törvények
gyűjteménye
2.